

Пенщ к'ътебед Муса

Пенщ к'ьтебед
Муса
(Т'аурэт)

Дэстпобун
Дэрк'этын
Қануна К'аинтийе
Жьмар
Қануна Дөщари

Института вэлгэр'андьна К'ьтеба Пироз
Москва
2010

Пенц к'ътебед Муса
Дэстпобун, Дэрк'этын, Қануна К'аһинтийе,
Жьмар, Қануна Дөщари

Бона валгэр'андьна к'өрдийа көрманици

Бь ве навнише бьньвисьн бьшиньн:
ibt_inform@ibt.org.ru

Horace Knowles © The British & Foreign Bible Society, 1954, 1967, 1972
ISBN 978-5-93943-157-6

© Институт перевода Библии, Москва, 2010

Сэрэщэм

Пешготын	7
Дэстпобун	9
Дэрк'этын	121
Qануна К'аһинтийе	212
Жьмар	277
Qануна Дöщари.....	365
Фөрһэнгок	448

Пешготъна һәр пенщ к'ьтебед Муса

Хвэндэванед дэлал! Щара э'wльн э кө эв һәр пенщ к'ьтебед Муса дәсте wәда йә, к'ижан кө дык'эвнә нава п'аред Библийайе. Эв к'ьтеб бь зараве көрманщия к'орди һатийә wәлгәр'андьне. Библийа к'ьтеба к'ьтеба йә, к'ьтеба һәрә һежа йә у гәләк те хвәндьне. Щьһу, мөсөлман у мәсиһи ван һәр пенщ к'ьтебед Муса qәбул дыкын чава к'ьтебед пироз.

Һәр мәрвә ль сәр т'опа дьнийайе, к'ижан qөлбида кө дьминә, чь мьләти йан хwәйе чь һ'әбандьне бә, ви дык'эвә кө ве к'ьтебе бь зьмане хwә бьхунә. Библийа щаба ван пьрса дьдә, к'ижана кө т'ьме сәре щьмә'те ешандьнә, мәсәлә: әм жь кө бунә, әм чьма дьжин, чьма дьнийайеда һаqас хьраби һәйә, пәй мьрьнер'а чь те сәре мерьв.

Библийа т'эвайийа хwәва шест шәш к'ьтеб ьн, к'ижан кө бь дәсте гәлә ньвиск'ара навбәра гәләк салада һатьнә ньвисаре. Эв к'ьтебана дәрһәqа сәрһатийед жь дәстпебуна дьнийайеда гьрти һ'әта qөрна йәкейә пәй буйина Исар'а дьбежә. Библийа ль сәр дө п'ара п'арәвәдьбә. Пәймана Ну, к'ижан кө дәрһәqа буйин, кьред Иса у пәйчуйед ви, öса жи дәрһәqа пешдачуйина щьвина э'wльн бәрбьч'әв дыкә.

Пәймана Кәвьн нав хwәда дьтә'мьлинә һәр пенщ к'ьтебед Муса, öса жи к'ьтебед п'ехәмбәра у һьлбәста. һәр пенщ к'ьтебед Муса нә т'әне йед э'wльн ьн, ле öса жи йед ә'саси нә, бона т'әмамийа К'ьтеба Пироз. Эw бона

пешдаһатъна дъне, инсен, пешдаһатъна гӱнаһ, һэлэқэ-
тийа Хвәде у инсен дьбежә.

Һәр пенщ к'ьтебед Муса жь текъста ибранийә кэвн,
ава готи жь текъста Масорети бь зьмане к'ӱрди һати-
йә вэлгәр'андьне. Щи-щийа тыште жь текъсте дурк'әти
шьровәкьрьнеда те ә'йанкьрьне. Хьлазийа к'ьтебе:
фәрһангок у хәритә һәйә.

Института вэлгәр'андьна библийәйе р'азибуна хвә дь-
дә: вэлгәр'а, сәрр'асткьра өса жи һ'әмуйед кө т'әви к'аре
һазьркьрын у хәбата чапкьрна һәр пенщ к'ьтеба бунә.

Института вэлгәр'андьна К'ьтеба Пироз, Москва

Дэстпобун

Пешготын

Паймана^Ф Кэвын, к'ытеба Дэстпобунеда дэстпедькэ. Эва к'ытеба пешын э, жь һэр пенщ к'ытебед Муса, (бь ибрани^Ф «Тораһ» те готыне, ава готи «Ширэт» йан «Қанун»). Наве к'ытеба Дэстпобуне бь ибрани «Берешит» э, ава готи «Дэстпобун», йан «Серида», ле бь йунани «Генесис» э, «Пешдаһатын» йан «Чебун». Ве к'ытебеда бона пешдаһатына г'опа дьне, э'рде, мерьв у щьмэ'та Исраел^Ф те готыне. Ве к'ытеба Дэстпобунеда, Хвэде йэ сэре сэра. Дэстпобуна к'ытебеда сэре 1-11-а бона ве йэке те готыне, вэки чава бь хэбэра Хвэде т'эмамыйа дьнайе те э'фьрандыне. Мэзынайиа Хвэде нэ т'эне веда йэ, ле Хвэде ван мэрьвед хвэйэ хольқанди жи пэй ве йэкер'а наһелэ, гава эв дури Хвэде дык'эвын, гонэ дыкын, Хвэде диса бона ван хэм дыкэ. Т'эмамыйа сэрһатийа дьнайейэ майинэ ве к'ытебеда эв һэлэқэти йэ, йа кэ нава Хвэде у мэрьвайеда дықэшьмэ. Пэйр'а жь сэре 12-50-и бона ван мэрьва дыбежэ, к'ижана кэ Хвэде бона хвэ дыбьжерэ, вэки зөр'етед ван бьбынэ щьмэ'та ви. Ль нава сэрһатийа Бьраһим, Исһақ, Ақуб у һэр донздэһ кэ'ред Ақубда, Хвэде ванр'а соз дьдэ, вэки зөр'етед ване бе һ'эсаб бьн у ль э'рде вар бьн, к'ижанар'а кэ Хвэде соз да. Пе ван һ'эму мьлэте бенэ бьмбарэккьрыне. Р'астэ, эв нэ мэрьвнэ к'амьл бунэ, эм Дэстпобунеда бона кемасийед ван у кьрынед ванэ нэ қэнщ дьхунын. Ле диса Хвэде гази ван дыкьр кэ гөһдарийа ви бькын. Нэхш у стила

к'yteба Дэстпелуне щур'э-щур'э йэ, һэw дьньһер'и дэнг-бэ'се бона шайе йэ, һэw дьньһер'и сэрһатийа сахлэмэ ль бэр гөһ э, һэw дьньһер'и нышкева р'эқэма мьлэт у қэбила те навкърьне, йан жи дөа бь форма һьлбэсте те готье. Эв йэк бона мэ тьһэрэки йэ, wэки т'эмамия тек'сте бь листька готьяна дагърти йэ. Мэсэлэ, хөльқандьна мер (бь ибрани Адам), Хwэде эw жь ахе (бь ибрани адама, 2:7) хөльқанд. Алийе дьнва жи мерьв гэрэке эв э'рд бещэр кьра (2:5; 3:23), алики дьнва жи р'ожэке эw диса гэрэке вэгэр'э дь we хwэлийе (3:19). Эв йэка листька готьяна йэ у эв йэк нэ т'эне сэрһатийа дьхэмьлинэ, ле өса жи алик'арийе дьдэ кө баш бе фэ'мкърьне, кө хөдане сэрһатийе чь дьхwазэ мэр'а бежэ. Гэлэ щара листька готьяна, мэнийа пешдаһатьяна нава шьровэдькэ, йан жи наве щи-wара дьдэ к'ьфше. Мэсэлэ, наве Бабилоне (бь ибрани Бабел) э, эw фела балал (т'эвиһэвкърьн) шьровэдькэ, «Чьмки ль wьр Хөдан^Ф зьманед һ'эму дьнийайе т'эвиһэв кърьн у жь wьр Хөдан эw ль сэр т'эмамия дьнийайе бэла кърьн» (11:9). Ле һ'эйф, wэки ль нава wэлгэр'андьнеда, листька готьяна, т'ам найе wэлгэр'андьне. Ве wэлгэр'андьнеда, шьровэкърьн, жь тыштед буйийэ һэрэ бэрбьч'э'в нишан дькьн.

Сэрһатийа дэстпелуна э'рд у э'змен

1 Дэстпелунеда Хwэде э'рд у э'зман э'фьрандьн. ²Э'рди бещур'э у вьки-вала бу, тэ'ристанийе ль сэр р'уйе ава бэбьни гьртьбу у Р'өһ'e* Хwэде ль сэр р'уйе аве дьгэр'ийа. ³Һьнге Хwэде гот: «Бьра бьбэ р'онайи». У бу р'онайи. ⁴Хwэде дина хwэ даие кө р'онайи қэнщ э, Хwэде р'онайи жь тэ'ристанийе қэтанд. ⁵У Хwэде наве

---

* 1:2 Эва хэбэра бь фэ'мина ибрани^Ф те фэ'мкърьне чава «р'өһ'e» йан «ба».

р'онайе дани Р'ож, наве тэ'ристанийе жи Шэв. У бу евар у сьбэһ, бу р'ожа э'wльн.

⁶Һынге Хwэде гот: «Бъра навбэра аведа синоре қэдимийе пешда бе у бьра навбьр'ийе бьде, аве жь аве бьқэтинэ». ⁷У Хwэде синоре қэдимийе чекьр у ава ль бьн синоре қэдимийеда у ава ль сэр синоре қэдимийе жь һэв қэ-тандьн. У өса жи бу. ⁸У Хwэде наве синоре қэдимийе дани Э'зман. У бу евар у сьбэһ, бу р'ожа дөда.

⁹Һынге Хwэде гот: «Бъра авед бьн э'зменда щики гол бьн, зьһайи к'ьфш бэ». У өса жи бу. ¹⁰Хwэде наве зьһайе дани Э'рд у наве ава голбуйи жи дани Бэ'р. У Хwэде дина хwэ даие кө қэнщ э. ¹¹Һынге Хwэде гот: «Бъра Э'рд шинайийе, п'ьнщар'а кө т'охьме хwэ бьдэ у дара хwэйибэрэ кө мина щур'е хwэ бэр бьдэ, т'охьме we жи нава weда бэ, ль сэр э'рде бьгьһинэ». У өса жи бу. ¹²Э'рде шинайи, п'ьнщар'а кө мина щур'е хwэ т'охьм бьдэ у дара хwэйибэрэ кө т'охьме мина щур'е we навда бэ дэрхьстьн. У Хwэде дина хwэ даие кө қэнщ э. ¹³У бу евар у сьбэһ, бу р'ожа сьсийа.

¹⁴Һынге Хwэде гот: «Бъра синоре қэдимийа э'зменда р'онайидар дэрен, wэки р'оже жь шэве бьқэтиньн у wэда, р'ож у сала нишан кьн ¹⁵у бьра эвана синоре қэдимийа э'зменда р'онайидар бьн, wэки э'рде р'онайи кьн». У өса жи бу. ¹⁶Хwэде дө р'онайидаред мэзьн чекьрьн: Р'онайа мэзьн wэки сэрwерийе ль р'оже бькэ, р'онайа бьч'ук wэки сэрwерийе ль шэве бькэ у өса жи стэйрк чекьрьн. ¹⁷Хwэде эвана ль синоре қэдимийа э'зменда данин, кө р'онайе бьдьнэ э'рде, ¹⁸сэрwерийе ль р'оже у шэве бькьн, р'онайе жь тэ'рийе бьқэтиньн. У Хwэде дина хwэ даие кө қэнщ э. ¹⁹У бу евар у сьбэһ, бу р'ожа чара.

²⁰Һынге Хwэде гот: «Бъра ав һ'эйwанед бинбэрва бьк'ьмк'ьмэ у тэйрэдэ жи ль сэр э'рде у синоре қэдимийа э'зменда бьфьр'ьн». ²¹У Хwэде һ'утед мэзьн хольқандьн у һэр һ'эйwанед бинбэрэ кө аведа дьшулькьн, кө ав жь щур'ед wанда к'ьм-к'ьми, өса жи тэйрэдед хwэйип'эр'э

бь щур'ед ванда. У Хвэде дина хвэ даие кө қәнщ э.
²² Хвэде дōа ль ван кър у гот: «Шин бьн у ль һэв зедэ бьн, авед бэ'ра т'ъжи кьн, тэйрэдэ жи ль сэр э'рде зедэ бьн». ²³ У бу евар у сьбэһ, бу р'ожа пенща.

²⁴ Ђынге Хвэде гот: «Бьра э'рд һ'эйванед бинбэр щур'ед ванда, һ'эйванед к'эди, шульки у тэрэвьлед э'рде щур'ед ванда пешда бинэ». У öса жи бу. ²⁵ У Хвэде тэрэвьлед э'рде щур'ед ванда, һ'эйванед к'эдийэ щур'ед ванда, öса жи һ'эму щур'э шулькийед ль сэр э'рде щур'ед ванда чекьрн. У Хвэде дина хвэ даие кө қәнщ э.

Хöльқандьна мер

²⁶ Хвэде гот: «Әм мәри дьлқе хвэда у мина хвэ бьхöльқиньн, вэки һ'öкөми ль сэр мә'сийед бэ'ре, тэйрэдэд э'змен, һ'эйванед к'эди у т'эмамия э'рде, öса жи һ'эму щур'э шулькийед ль сэр э'рде бькэ».

²⁷ Хвэде мәри дьлқе хвэда хöльқанд,
 дьлқе Хвэдеда эв хöльқанд,
 қьсьме нер у ме хöльқандьн.

²⁸ Хвэде дōа ль ван кър у Хвэде ванр'а гот: «Шин бьн у ль һэв зедэ бьн, э'рде т'ъжи кьн у хвэйтйе ле бькьн, һ'öкөми ль сэр мә'сийед бэ'ре, тэйрэдэд э'змен у һ'эму һ'эйванед ль сэр э'рдейэ кө дьһ'эжьн бькьн». ²⁹ Хвэде гот: «Ва йэ эз һ'эму п'ьнщар'ед ль сэр э'рдейэ т'охьмед ванва дьдьмэ вэ у һэр дара хвэийбэрэ кө т'охьме we нава we да йэ, вэр'а we бьбэ хөрэк». ³⁰ Ле бона һ'эму тэрэвьлед э'рде, һ'эму тэйрэдэд э'змен у һ'эму һ'эйванед бинбэрэ кө ль сэр э'рде дьшулькьн, гиһаие шин бьбэ хөрэк. У öса жи бу. ³¹ Хвэде дина хвэ да һ'эму кьрьна хвэ кө ва йэ эв гэлэки қәнщ бун. У бу евар у сьбэһ, бу р'ожа шэша.

2 Э'рд у э'зман т'эмамия нэхшед хвэва ль сэр һэв-да һатьн. ² У Хвэде бэри р'ожа һ'эфта шьхöлед хвэ хьлаз кьрн у р'ожа һ'эфта жь ван һ'эму шьхöлед хвэийэ

кьри р'ьһ'эт бу. ³У Хwәде дōа р'ожа һ'әфта кьр у әw пироз кьр, чьмки we р'ожеда Хwәде жь ван һ'әму кьрьнед хwә, к'ижан кō ә'фьрандьбун у кьрьбун р'ьһ'эт бу.

⁴Әвә сәрһатийа пешда һатьна әрд у ә'змен гава һатьнә ә'фьрандье.

Сәрһатийа бахче Едене

We р'оже гава кō Хōдан^Ф Хwәде әрд у ә'зман чекьрын, ⁵т'ō к'оләкә чоле һе т'ōнәбуйә, т'ō гиһаки чоле һе шин нәбуйә, чьмки Хōдан Хwәде һәла һе баран ль сәр әрде-да нәбарандьбуйә у мәри жи т'ōнәбуйә кō әрде бещәр кә, ⁶һьнге һōлм-гōлм жь әрде дәрк'әтийә т'әмамия р'уйе әрде шьл кьрийә. ⁷Хōдан Хwәде жь аха әрде қальбе мер чекьр, бина жийине һōлми поза кьр у мер бу бинбәрәки сах.

⁸Хōдан Хwәде ль алийе р'оһьлате Еденеда бахчәк да-ч'ьканд у мере кō чекьрьбу дани ль вьр. ⁹Хōдан Хwәде жь әрде һәр дар шин кьрын, дитьнер'а һ'әwаск'ар у хварьнер'а хwәш, нава бахчәда жи дара жийине, өса жи дара қәнщи у хьраби наскьрьне.

¹⁰У бона авдана бахчә, жь Едене ч'әмәк дәрдык'әт у паше бәлайи чар ч'әва дьбә. ¹¹Наве ч'әме ә'wльн Пишон ә, әва т'әмамия әрде һ'аwилайева дьк'ьшә, вьр кō зер'е we һәйә. ¹²Зер'е wi әрди жи сафи йә, бьдолах^Ф у кәвьред қимәтә оникс^Ф һәнә. ¹³Наве ч'әме дōда Гиһ'он ә, әва т'әмамия әрде К'ушева дьк'ьшә. ¹⁴Наве ч'әме сьсийа Дищлә* йә, әва р'оһьлата Ашурйайева дьк'ьшә у наве ч'әме чара жи Фьрат ә.

¹⁵Хōдан Хwәде әw мер һьлда дани бахче Едене, wәки we бещәр кә у хwәйитийе ле бькә. ¹⁶У Хōдан Хwәде т'әми да мер у готе: «Жь һәр даред бахчәда, дьле тә

---

* 2:14 Аwa готи «Тигрис».

дык'ышинэ к'ижане бьхвэ, ¹⁷ ле жь дара қәнщи у хьраби наскьрьне нэхвэ, чьмки we р'ожа гава тө жь we бьхви, те э'сэ бьмьри».

¹⁸ Ходан Хвэде гот: «Нэ баш э кө мер т'эне бьминэ, к'омэкдарэк кө лайиқи ви бэ чекьм». ¹⁹ Ынге Ходан Хвэде һ'эму тэрэвьлед чоле у һ'эму тэйрэдед э'змен жь ахе чекьрын у анинэ щэм мер, wэки бьбинэ к'а эве чь нави ль ван кэ у мер чь нав дани ль сэр һ'эйване бинбэр, эw жи бу наве ван. ²⁰ Мер нав ль һ'эму һ'эйванед к'эди, тэйрэдед э'змен у тэрэвьлед чоле кьрын, ле мерр'а к'омэкдарэк кө лайиқи ви буйа дэст нэк'эт. ²¹ Ынге Ходан Хвэде хэwэкэ к'ур кьрэ ч'э'ве мер, гава эw хэwр'а чу, Ходан п'арханэкэ ви һьлда у дэwсе гошт т'ьжи кьр. ²² У Ходан Хвэде жь we п'архана кө жь мер һьлдабу к'өлфэтэк чекьр, ани щэм мер. ²³ Ынге мер гот: «Ньһа эва һэстуйе жь һэстуйе мьн э у гоште жь гоште мьн э, эвайе жьн* бе готьне, чьмки жь мер* һатэ һьлдане». ²⁴ Лэма мере де у баве хвэ бьһелэ, хвэ ль жьна хвэ бьгьрэ у бьбьнэ бэдэнэк. ²⁵ Мер у жьна хвэва һэр дө жи тэ'зи бун у шэрм нэдькьрын.

Мэрьв жь гөр'а Хвэде дэрте

3 Жь нава ван һ'эму тэрэвьлед чолейэ кө Ходан Хвэде э'фьрандьбун, йе һэри һ'ьлэк'ар мэр* бу. Эви готэ жьне: «Р'асти Хвэде готийэ wэки жь һ'эму даред бахчэ гэрэке нэхьн?» ² К'өлфэте готэ мэр: «Жь бэред даред бахчэ эм дыкарьн бьхьн. ³ Ле жь бэре we дара кө нава бахчэда йэ, Хвэде гот нэхьн у дэст нэдьне, wэки һун нэмьрын». ⁴ Мэр готэ к'өлфэте: «На, һун тө щар намьрын, ⁵ ле Хвэде занэ, we р'ожа гава һун жь we бьхьн, ч'э'вед

* 2:23 Бь зьмане ибрани сэwтед мер у жьн незики һэв ьн: иш у иша.

* 3:1 Э'йанти 20:2.

wэйе вэбьн у бьбьнэ мина Хwэде, qэнщи у хьрабийе жь hэв дэрхьн». ⁶ У к'олфэте дина хwэ даие wэки бэре даре баш бу бона хварьне, бэрбьч'э'вэ h'эwаск'ар у дьлhавьжи бу бона занэбуне, дэст авитэ бэре we хвар у да мере т'эви хwэ, эwi жи хвар. ⁷ hьнге ч'э'вед ван вэбун, хwэ дэрхьстьн кö эwэ тэ'зи нэ, бэлгед heжире дьрутьн у пе хwэ сьт'ар кьрн.

⁸ hенькайа р'ожеда, гава ван дэнге Хöдан Хwэде бахчэда кö дьгэр'ийа бьхистьн, мер у жьнева хwэ жь бэр ч'э'ве Хöдан Хwэде, нава даред бахчэда вэшартьн. ⁹ Хöдан Хwэде дэнг да мер у гот: «Тö к'ö йи?» ¹⁰ Эwi гот: «Мьн дэнге тэ бахчэда бьхист тьрсийам у хwэ вэшарт, чьмки эз тэ'зи бум». ¹¹ hьнге Хwэде готе: «К'е дэрhэqа тэ'зибуна тэда тэр'а гот? Гэло тэ жь we даре хвар, йа кö мьн т'эми дабу тэ кö нэхwi?» ¹² Мер гот: «Эw жьна кö тэ да мьн, эwe жь we даре да мьн, мьн жи хвар». ¹³ Хöдан Хwэде готэ к'олфэте: «Тэ чьма эв йэк кьрийэ?» К'олфэте гот: «Мэ'р эз хапандьм у мьн хвар».

¹⁴ hьнге Хöдан Хwэде готэ мэ'р:

«Бона ве кьрна кö тэ кьр,
 жь нава h'эму h'эйwanед к'эди
 у h'эму тэрэwьлед чоле
 ньфьр' ль сэр тэ бэ,
 ль сэр зьке хwэ бьк'ьши
 у т'эмамийа э'мьре хwэда
 хöре тэ ах-хwэли бэ.

¹⁵ Эзе нава тэ у к'олфэте,
 нава зөр'эта тэ у зөр'эта weда
 дьжмьнатийе дайньм,
 эwe* сэре тэ бьh'ьнщьр'инэ
 у те жи пэ'нийа we* бьгэзи».

* 3:15 Зөр'эт.

¹⁶ К'өлфәтер'а жи гот:
 «Әзе еша һәмләбуна тә
 гәләки ль тә зедә кым,
 бь еше зар'а бини,
 ч'ә'ве тә ль дәсте мере тә бә
 у әв жи һ'өкөме ль сәр тә бькә».

¹⁷ Паше Хвәде готә мер:
 «Тә кө гөр'а жьна хвә кър,
 жь we дара кө мьн т'әми дабу,
 кө тә нәхви, хвар,
 р'уйе тәда ньфър' ль әрде бьқәбьлә,
 т'әмамийа р'ожед ә'мьре хвәда
 бь тәли-тәнгийе нане хвә бьхви».

¹⁸ Әрд жи тәр'а стьрийа
 у дьр'ийа бьгьһинә
 у п'ьнщар'а холе бьхви,

¹⁹ бь худана ә'нийа хвә
 нане хвә бьхви,
 һ'әта кө тө вәгәр'и ль ви әрди
 жь к'ө һати һьлдане,
 чьмки тө ах и
 у те диса бьби ах.

²⁰ Мер, ава готи Адәм*, наве жьна хвә дани һева**, чьмки әва бу дийа һ'әму бинбәри. ²¹ У Хөдан Хвәде Адәм у жьнер'а к'ьнщед ч'әрмин чекьрьн у ль ван кьрьн. ²² Һьнге Хөдан Хвәде гот: «Ва йә, мәрвь бу мина жь мә йәки, қәнщи у хьрабийе жь һәв дәрдьхә. Ле нь-һа нәбә кө әв дәсте хвә дьрежи дара жийине кә жи у һ'әта-һ'әтайе бьжи». ²³ Пәй ве йәкер'а Хөдан Хвәде әв жь бахче Едене дәрхьст, вәки ви әрди бещәр кә, жь к'ижани кө һатьбу һьлдане. ²⁴ Бәри мәрвь да дәрхьст

* 3:20 Бь зьмане ибрани «Мер».

** 3:20 Бь зьмане ибрани «Ә'мьр, Жийин».

у жь алийе р'оһьлата бахче Еденева, херубФ у шуре агьрийи кө һәр алийава дьвьр'вьр'и данин, wэки р'ийа дара жийине хwэй кьн.

Һабил у Qайин

4 Пэй ве йәкер'а мәрвв незики жьна хwэ һевайе бу, әw һ'эмлэ дәрк'эт у Qайин* жер'а бу, һынге we гот: «Мьн мәри жь Хөдан станд». ²Паше бьре wi һабил бу. һабил бу шьване пез, ле Qайин хwэ дабу әрдбешәркьрьне. ³У хеләке шунда, Qайин жь бәред әрде Хөданр'а һ'әди ани. ⁴Һабил хwәха жи чәнд һ'әб жь ньхөрийед кәрийе пәзе хwэ, бәзед wanва һ'әди анин. Хөдан бәре хwэ да һабил у һ'әдийа wi, ⁵ле дина хwэ нәда Qайин у һ'әдийа wi. Qайин гәләки һерс к'эт у мьр'узе хwэ кьр. ⁶Һынге Хөдан Qайинр'а гот: «Тө чьма һерс к'әтийи? У тә чьма сәре хwэ бәржер кьрийә? ⁷Һәгәр тө р'астийе бьки, гәло те сәре хwэ бьльнд нәки? Ле wэки тө р'астийе нәки ва йә гөнә ль бәр дери к'әтийә у хwәха жи һ'әйра тәда йә, ле бькә кө тө һ'өкөми ль сәр бьки».

Гөне меркөштънейи ә'wльн

⁸Пэй ве йәкер'а Qайин бьре хwэ һабилр'а гот: «Әм һә-р'ьнә к'әwшен»* у гава әw гьһиштънә к'әwшен, Qайин р'абу гьһиштә бьре хwэ һабил у әw көшт. ⁹Һынге Хөдан жь Qайин пьрси гот: «К'ане йә бьре тә һабил?» Әwi гот: «Әз ньзаньм, чьма әз нобәдаре бьре хwэ мә?» ¹⁰Хөдан готе: «Тә чь кьрийә? Дәнге хуна бьре тә жь әрде шьки-йате хwэ ль мьн дькә». ¹¹Ньһа ньфьр' жь wi әрди ль тә бә, к'ижани кө дәве хwэ вәкьр хуна бьре тә жь дәсте тә фьр' кьр. ¹²Гава тө әрде бешәр ки, әw иро шунда иди

* 4:1 Бь зьмане ибрани «Стандьн».

* 4:8 «Әм һәр'ьнә к'әwшен» әва тек'ста ибранида т'өнә, ле wәл-гәр'андьна йунанийә кәвьнда һәйә.

к'аре нэдэ тэ, тө ль сэр эрде р'ьһ'этийе нэбини у дэро-дэр би. ¹³Һынге Qайин готэ Хөдан: «Эв щэзайе мын жь қәwата мын дэр э. ¹⁴Аwa иро кө тө жь р'уйе эрде бэри мын дьди, эзе хwэ жь тэ вэшерьм кө р'уйе тэ нэбиньм у ль сэр эрде жи кө зерийайи у дэро-дэр бьм, һынге к'е кө мын бьбинэ we мын бькөжэ». ¹⁵Хөдан готе: «К'е кө Qайин бькөжэ һ'эфт қәт һ'эйф же бе һьлдане». У Хөдан нишанэк Qайинва дани, wэки к'и кө р'асти wi бе, wi нэкөжэ.

Р'ьк'ьнйата Qайин

¹⁶Qайин жь бэр ч'э'ве Хөдан р'абу чу wэлате Ноде*, ль алийе р'оһьлата Едене у ль wьр р'ьк'ьне хwэ авите у ль wьр ма.

¹⁷Пэй ве йәкер'а Qайин незики жьна хwэ бу у эw һ'эмлэ дәрк'әт, һәнох жер'а бу. һынге эwi бажарәк че дькьр у наве көр'е хwэ һәнох дани ль сэр бажер. ¹⁸Паше һәнохр'а Ирад бу, Ирадр'а Мьһ'уйаел бу, Мьһ'уйаелр'а Мьтушайел бу, Мьтушайелр'а жи Ламәх бу. ¹⁹Ламәх дө жьн стандьн, наве йәке Ә'дах бу у наве йа дьн жи Силаһ бу. ²⁰Ә'даһе Йавал ани. Эва баве ван бу, йед қонада дьман у шьвангаванти дькьрьн. ²¹Наве бьре wi Йувал бу. Эва жи баве ван һ'эмуйа бу, йед кө чәнг у бьлуре дьхьстьн. ²²Силаһе жи Тувал-Qайин ани, эва һ'әдаде һәр щур'ә һащәтед сьфьр у һ'әсьн бу. Хушка Тувал-Qайин жи Наһама бу.

²³Ламәх жьнед хwәр'а гот:

«Ә'дах у Силаһ бьбьһен дәнге мын!

Жьнед Ламәх гөһед хwэ бьдьнэ ве готьна мын.

Мәрвәки эз бьриндар кьрьм, мын лехьст көшт,

бона ледана щаһьләки мын һ'эйф һьлда.

²⁴Һәгәр һ'эйфа Qайин һ'эфт қәт бе һьлдане,

һ'эйфа Ламәх һ'эфте һ'эфт щара we бе һьлдане».

* 4:16 Бь зьмане ибрани «Р'ьһ'этийе нэбини у дэро-дэр би».

Буйина Сет' у Энош

²⁵ Адәм диса незики жьна хвэ бу, эве көр'эк ани у наве ви дани Сет'*. Чьмки эве гот: «Хвэде дэвса һабил кө Қайин көшт, зөр'этэкэ дьн да мьн». ²⁶ Сет'р'а жи көр'эк бу у наве ви дани Энош. һынгеда дэстпебу кө гази наве Хөдан кьн.

Р'эқэма р'ьк'ьнйата Адәм

5 Эв э р'эқэма р'ьк'ьнйата Адәм, we р'ожэ гава Хвэде мәри хольқанд, дьлqe Хвэдеда эw чекьр, ²эw қьсьме мер у жьнеда хольқандьн у дөа ль ван кьр, р'ожа хольқандьна ванда наве ван дани Мәри. ³Гава Адәм бу сэд си сали, көр'эки дьлqe вида у мина ви жер'а бу эви наве ви дани Сет'. ⁴Пэй буйина Сет'р'а, Адәм һ'эйсьд сали жи ә'мьр кьр у гэлэк көр' у қиз жер'а бун. ⁵У т'эмамия р'ожед ә'мьре хвэда, Адәм нэсьд си сали ә'мьр кьр у мьр.

⁶Сет' жи кө бу сэд пенщ сали, Энош жер'а бу. ⁷Пэй буйина Эношр'а, Сет' һ'эйсьд һ'эфт сали ә'мьр кьр у гэлэк көр' у қиз жер'а бун. ⁸У т'эмамия р'ожед хвэда Сет' нэсьд донздәһ сали ә'мьр кьр у мьр.

⁹Гава Энош бу нод сали, Қенан жер'а бу. ¹⁰Пэй буйина Қенанр'а, Энош һ'эйсьд панздәһ сали ә'мьр кьр у гэлэк көр' у қиз жер'а бун. ¹¹У т'эмамия р'ожед хвэда Энош нэсьд пенщ сали ә'мьр кьр у мьр.

¹²Гава Қенан бу һ'эфте сали, Маһалалел жер'а бу. ¹³Пэй буйина Маһалалелр'а Қенан һ'эйсьд чьл сали ә'мьр кьр у гэлэк көр' у қиз жер'а бун. ¹⁴У т'эмамия р'ожед хвэда Қенан нэсьд дәһә сали ә'мьр кьр у мьр.

¹⁵Гава Маһалалел бу шест пенщ сали, Йаред жер'а бу. ¹⁶Пэй буйина Йаредр'а Маһалалел һ'эйсьд си сали ә'мьр

---

* 4:25 Бь зьмане ибрани «П'ешк'еша Хвэде».

кър у гэлэк көр' у қиз жер'а бун. ¹⁷У т'эмамия р'ожед хвэда Маһалалел һ'эйсьд нод пенщ сали э'мър кър у мър.

¹⁸Гава Йаред бу сэд шест дө сали, һэнох жер'а бу. ¹⁹Пэй буйина һэнохр'а Йаред һ'эйсьд сали э'мър кър у гэлэк көр' у қиз жер'а бун. ²⁰У т'эмамия р'ожед хвэда Йаред нэсьд шест дө сали э'мър кър у мър.

²¹Гава һэнох бу шест пенщ сали, Мэтушэла жер'а бу.

²²Пэй буйина Мэтушэлар'а һэнох сесьд сали р'ийа Хвэ-деда дьчу у гэлэк көр' у қиз жер'а бун. ²³У т'эмамия р'ожед хвэда һэнох сесьд шест пенщ сали э'мър кър.

²⁴Һэнох р'ийа Хвэдеда дьчу у нышкева бу қати, чьмки Хвэде эw һылдабу.

²⁵Гава Мэтушэла бу сэд һ'эйште һ'эфт сали, Ламэх жер'а бу. ²⁶Пэй буйина Ламэхр'а, Мэтушэла һ'эфсьд һ'эйште дө сали э'мър кър у гэлэк көр' у қиз жер'а бун.

²⁷У т'эмамия р'ожед хвэда Мэтушэла нэсьд шест нәһэ сали э'мър кър у мър.

²⁸Гава Ламэх бу сэд һ'эйште дө сали, көр'эк жер'а бу, ²⁹эви наве ви дани Нөһ* у гот: «Әве мә жь кьред мә у жь щэфед мэйэ гьран ль сэр ви эрди р'ьһ'эт кә, к'ижан кө Хөдан ньфьр' ле кьрьбу». ³⁰Пэй буйина Нөһр'а, Ламэх пенсьд нод пенщ сали э'мър кър у гэлэк көр' у қиз жер'а бун. ³¹У т'эмамия р'ожед хвэда Ламэх һ'эфсьд һ'эфте һ'эфт сали э'мър кър у мър.

³²Гава Нөһ бу пенсьд сали, Нөһр'а Сам, һам у Йэфэт бун.

Нәһәқийа зар'ед Хвэде у қизед мәрвьайе

6 Гава дэстпебу мәрвь ль сэр дьне зедә бун у қиз ванр'а бун, ²зар'ед* Хвэде дитьн кө қизед мәрвьайе бэдәw ьн, жь ван к'е к'ижан бэгәм дькьр хвэр'а жьн дьстандьн. ³Һьнге Хөдан гот: «Гэрәке р'өһ'е мын һ'эта-һ'этайе ль сэр

* 5:29 Бь зьмане ибрани «Р'ьһ'эти».

* 6:2 Ибо 1:6; 2:1; Зэбура 82:6; Щьһуда 1:6.

мерьв нэминэ, чьмки эв хун у гошт э, ле р'оже э'мьре ван сэд бист сал бьн». ⁴We һынге ль сэр э'рде э'савэ һэбун, өса жи ви чахи гава зар'ед Хвэде дэст давитьнэ қизед мэрьвайе, эвана ванр'а зар' данин. Эвана эв мерхас бун, кө бэреда бь нав у дэнг бун.

Сэрһатийа Нөһ

⁵Хөдан дит кө хьрабийа мэрьва ль сэр э'рде зедэ дьбэ у нет у фькьред дьле ван жи һэр р'ож хьраби йэ. ⁶Һынге Хөдан бэр хвэ к'эт кө ль сэр э'рде мэри хөльқандийэ у гэлэки дьлтэнг бу. ⁷У Хөдан гот: «Эз жь сэр р'уйе э'рде мэрьвед кө мьн хөльқандьнэ бьдьмэ һьлдане, жь мэрьвада гьрти һ'эта һ'эйвен, жь шулькийа һ'эта тэйтэдед э'змен, чьмки эз п'ошман ым ль хөльқандьна ван». ⁸Ле Нөһ бэр ч'эве Хөдан к'эрэм дит.

⁹Эв э сэрһатийа р'ьк'ьнийата Нөһ. Нөһ нава мэрьвед ви зэманида мэрьвэки р'аст у к'амьл бу. Нөһ р'ийа Хвэдеда дьчу. ¹⁰Нөһр'а се көр' бун Сам, һам, Йэфэт.

¹¹Э'рд ль бэр ч'эве Хвэде һ'эр'ьми веран бьбу у хьрабийава э'рд т'ьжи бьбу. ¹²Хвэде дина хвэ да дьнийае, кө ва йэ эв һ'эр'ьмийэ веран буйэ, чьмки һэр бэдэнэке ль сэр дьне р'ийа хвэ һ'эр'ьмандийэ. ¹³Һынге Хвэде готэ Нөһ: «Қьр'а һ'эмуйед хвэйибэдэн һатийэ ль бэр ч'эве мьн, чьмки р'уйе ванда э'рд хьрабийава т'ьжи буйэ у ва эзе ван т'эви э'рде веран кьм».

Т'эмийа Хвэде

¹⁴Ле тө хвэр'а жь даре гофер* гэмике чекэ, һындөр'е гэмийе бь гоза чеки у дэр у һындөр'ва тө we қир ки. ¹⁵Тө гэрэке we аһа чеки. Дьрежайа гэмийе сесьд зэнд, бэрайи пенци зэнд у бьльндайи жи си зэнд бэ. ¹⁶У жорва

---

* 6:14 Дарэке бинхвэшэ соре вэкьрийи р'уни йэ.

wэкэ зэндэке к'олэке гэмийер'а чеки, дэре гэмийе жи к'елэкева вэки у қате жор жер у бьни чеки. ¹⁷Ва эзе ава тофане ль сэр дьне р'акьм, wэки хэр бэдэна кө бин ль бэр хэйэ бьн п'эр'е э'зменда қыр' бэ у ль сэр р'уйе э'рде жи чь кө хэйэ өнда бэ. ¹⁸Ле эзе пэйманаФ хwэ т'эви тэ гьредьм, тө т'эви көр'ед хwэ у т'эви жьна хwэ у букед хwэ бьк'эви гэмийе. ¹⁹Өса жи жь хэр бинбэри, жь хэр бэдэне щот-щот нер у ме бьки гэмийе, кө т'эви тэ сах бьминьн. ²⁰Жь хэр щур'э тэйрэдэ, жь хэр щур'э h'эйwan, жь хэр щур'э шульки we щот-щот бенэ ль щэм тэ кө сах бьминьн. ²¹Тө жи жь h'эму хөрэке кө те хварьне т'эви хwэ һьлди, ль щэм хwэ бьди сэр һэв, кө бьбэ хөрэке тэ у wan. ²²У Hөh хэр тышт кьр, Хwэде чава т'эми дабу wi, эwi өса жи кьр.

7 Хөдан готэ Hөh: «P'абэ т'эви нэфаред хwэ бьк'эвэ гэмийе, чьмки нава мэрьвед ви зэманида мьн тө ль бэр хwэ р'аст дити. ²Жь хэр h'эйwanед h'элал h'эфт щота нер у ме т'эви хwэ һьлди, ле жь h'эйwanед h'эрам щот-щот һьлди нер у ме, ³жь тэйрэдед э'змен жи h'эфт щот нер у ме, wэки т'ур'а* wan ль сэр р'уйе э'рде бе хwэйкьрьне. ⁴Чьмки h'эфт р'ожа шунда, эзе чьл р'ожи у чьл шэви баране бьбариньм у хэр һэйинед кө мьн чекьрьнэ жь р'уйе э'рде бьдьмэ һьлдане». ⁵У Hөh хэр тышт кьр, Хөдан чава т'эми дабу wi.

Тофан

⁶һьнге Hөh шэсьд сали бу, гава ава тофане ль сэр э'рде р'абу. ⁷У жь бэр ава тофане Hөh т'эви көр'ед хwэ у т'эви жьна хwэ у букед хwэ к'этэ гэмийе. ⁸Өса жи жь h'эйwanед h'элал у нэ h'элал, жь тэйрэда у жь хэр шулькийед

* 7:3 Щьсьне wan.

ль сэр эрде, ⁹щот-щот нер у ме hatьнэ щэм Höh к'этьнэ гэмийе, чава кө Хwэде т'эми Höh кьрьбу. ¹⁰У h'эфт р'ожа шунда ава тофане ль эрде р'абу.

¹¹Шэсьд салийа э'мьре Höhда, р'ожа h'ьвдэне мэна дөда, һэма we р'ожеда h'эму канийед тэвэкед бебьнийе дэр бун у к'өлэкед э'змана вэбун, ¹²чъл р'ожи у чъл шэви ль сэр эрде баран бари. ¹³Хут we р'ожеда Höh көр'ед хwэва Сам, һам, Йэфэт у жьна Höh һэр се букава т'эви ван к'этьнэ гэмийе. ¹⁴Әвана у һэр тэрэwьлед щур'ед хwэда, һэр h'эйванед к'эдийэ щур'ед хwэда, һэр шулькийед ль сэр эрдейэ щур'ед хwэда, һэр тэйрэдед щур'ед хwэда у һэр тэйрэдед хwэйибаск, ¹⁵жь h'эму h'эйванед бинбэр щот-щот к'этьнэ гэмийе ль щэм Höh. ¹⁶Әвед кө к'этьнэ гэмийе, йе нер у ме к'этьне жь һэр бинбэри, чава кө Хwэде т'эми wi кьрьбу. У пэй wir'a Хөдан дэри гьрт.

¹⁷Тофане ль сэр эрде чъл р'ожи к'ьшанд, ав қайим бу гэми бьльнд кьр у эw жь эрде қэтийа. ¹⁸Чьқас дьчу ав қайим дьбу, ль сэр эрде бьльнд бу у гэми ль сэр р'уйе аве к'эт. ¹⁹Ав ль сэр эрде өса гэлэки бьльнд бу, wэки h'эму ч'ийайед бьльндэ бьн п'эр'е э'зменда ньхамтын. ²⁰Ав жь панздэһ зэнда жортър сэр ван к'эт у ч'ийа-бани hatьнэ ньхамтыне. ²¹У h'эмуйед хwэйибэдэнэ кө ль сэр эрде дьльвийан, тэйрэдэ бун, h'эйванед к'эди бун, тэрэwьл бун, h'эму шулькийед ль сэр эрде кө дьшулькин, мэрвь жи пер'a қыр' бун чун. ²²Йед ль сэр бэжейэ кө бина жийине ль бэр һэбун, h'эму жи хэньқин. ²³У һэр һэйине ль р'убари эрде һатэ һьлдане, жь мервь h'эта h'эйванед к'эди, жь шулькийа h'эта тэйрэдед э'змана, эвана жь эрде hatьнэ һьлдане, т'эне Höh ма у йед т'эви wi гэмийеда. ²⁴Сэд пенци р'ожи ль сэр эрде ав we бьльндаийе ма.

Хьлазийа тофане

8 Хwәде Нöһ бир ани, öса жи h'әму тәрәwьл у h'әму h'әйwanед т'әви wi гәмийеда, һынге Хwәде бак* ль әрде р'акьр у ав сәкьни. ²Канийед тәвәкед бебьнийе у к'өләкед әзмана һатьнә гьртъне у барана әзмен һатә бьр'ине. ³Бәрә-бәрә ав жь әрде дьк'ьшийа, пәй сәд пенци р'ожир'а ав кем бу. ⁴Р'ожа h'ьвдәһе мәһа h'әфта гәми ль сәр ч'ийайед Арарате р'уньшт. ⁵h'әта мәһа дәһа чьқас дьчу ав кем дьбу у йәке мәһа дәһа сәред ч'ийа һатьнә к'ьфше.

⁶У чьл р'ожи шунда Нöһ к'өләка гәмийа хwәйә чекьри вәкьр, ⁷у qar'qar' бәр'да, ле әw вьрда-wеда хwәр'а фьр'и h'әта ава ль сәр әрде зьһа бу. ⁸Пәйр'а кәвотк жь щәм хwә бәр'да, кө бьбинә к'а ава ль р'уйе әрде кем буйә. ⁹Ле кәвотк щийе кө ньгед хwә ле данийа нәдит, бәр бь гәмийе ль сәр wiда вәгәр'ийа, чьмки т'әмамия р'уйе әрде һе ав бу, Нöһ жи дәст авитә we гьрт, ани щәм хwә кьрә гәмийе. ¹⁰h'әфт р'ожа жи сәбьр кьр, пәйр'а диса кәвотк жь гәмийе бәр'да. ¹¹Бәре еваре кәвотк ль сәр wiда вәгәр'ийа, we бәлгәки зәйт'унейи ну нькөлкьри девда, һынге Нöһ пе h'әсийа кө ава ль сәр р'уйе әрде кем буйә. ¹²h'әфт р'ожед дьн жи сәбьр кьр, диса кәвотк бәр'да, ле әw иди ль сәр wiда вәнәгәр'ийа.

Дәрк'әтъна жь гәмийе

¹³У шәсьд йәк салия Нöһда, йәке мәһа сәрсале ава ль сәр р'уйе әрде ч'ькийа. Нöһ ар'ика гәмийе вәкьр у дина хwә даие, кө ва йә ава ль сәр р'уйе әрде ч'ькийа йә. ¹⁴Бист h'әфте мәһа дөда әрд зьһа бу.

¹⁵Һынге Хwәде Нöһр'а хәбәрда у гот: ¹⁶«Тö т'әви жьһа хwә, көр'ед хwә у жьнед wanва жь гәмийе дәре. ¹⁷Öса

---

* 8:1 Әва хәбәра бь фә'мина ибрани те фә'мкьрьне чава «ба» йан «p'öh».

жи h'эму бинбәред ль щәм тә, жь h'эмуйед хwэйибәдән: Тәйрәдә, h'эйванед к'әди у h'эму шулькийед кӧ ль сәр әрде дышулькын, т'эви хwә дәрхә, wәки әw ль сәр әрде бәла бын, к'ока wан шин бә у ль һәв зедә бын». ¹⁸ һынге Нӧһ т'эви кӧр'ед хwә, жьна хwә у жьнед кӧр'ед хwә жь гәмийе дәрк'әт, ¹⁹ һәр h'эйван, һәр шульки, һәр тәйрәдә, һәр чь кӧ ль сәр әрде дьльвын щьсьнед хwәда жь гәмийе дәрк'әтын.

Чекьрна горигәһаФ сәле кәвьри

²⁰ Нӧһ горигәһәк Хӧданр'а чекьр у жь һәр h'эйванед h'әлал у жь һәр тәйрәдед h'әлал һьлдан ль сәр горигәһе, дийарийаФ т'эвайишәwәте дан. ²¹ һынге Хӧдан бинәкә хwәш жь we һьлда у дьле хwәда гот: «Иро шунда р'уйе мерьвда әз иди ньфьр'а ль әрде накьм, чьмки сьтqe дьле мерьв жь зар'отийеда хьраб ә у иди әз т'ӧ щар т'ӧ бинбәри нахьм чава мьн кьр.

²² Иро шунда h'әта кӧ әрд һәбә,
чандьн у дьрун,
сәрма у гәрмайи,
һавин у зьвьстан,
шәв у р'ож
гәрәке т'ӧ щар нәсәкьнын».

Пәймана т'эви Нӧһ

9 Хwәде дӧа Нӧһ у кӧр'ед wi кьр гот: «Шин бын, зедә бын у әрде т'ьжи кын. ² Saw у тьрса wә жи ль сәр h'эму тәрәвьлед әрде у h'эму тәйрәдед әзмен бә. Әвана бь т'эви wан h'эмуйед ль сәр әрдейә дышулькын у h'эму мәсийед бәрева данә дәсте wә. ³ һәр h'эйванед кӧ дьһәжын хӧрәке wә бә, мина п'ьнщар'а шин гьшки дьдьмә wә. ⁴ Т'әне гошт сахийеда, аwа готи хунева нәхьын. ⁵ Ле әзе әсә дә'wа хуна жийина wә бькьм, жь һәр тәрәвьли бьхwазьм. Әзе жийина мерьв, жь дәсте мерьв у жь дәсте бьре wi бьхwазьм.

⁶ К'и кӧ хуна мерьв бьрежэ,

хуна ви жи бь дэсте мерьв бьрьжэ,

чьмки мэрв дьлце Хвэдеда хольцандийи йэ.

⁷ Һун шин бьн, зедэ бьн, ль сэр эрде бэла бьн у ль сэр
we ль һэв зедэ бьн».

⁸ Хвэде готэ Нӧһ у кӧр'ед вийэ кӧ т'эви ви бун: ⁹ «Ва эзе т'эви вэ у пэй вэр'а жи т'эви зӧр'эта вэ пэймана хвэ гьредьм, ¹⁰ ӧса жи т'эви ван һ'эму һ'эйванед бинбэрэ т'эви вэ: Т'эви тэйрэда, һ'эйванед к'эди у һ'эму тэрэшьлед эрдейэ т'эви вэ, т'эви һ'эмуйед жь гэмийе дэрк'эти у һ'эму һ'эйванед эрде. ¹¹ Эзе пэймана хвэ т'эви вэ гьредьм, вэки иди т'ӧ бэдэн бь ава тофане нэие һьлатыне у нэ жи иди тофан р'абэ кӧ эрде вѣран кэ». ¹² Хвэде гот: «Нишана пэймана нава Мьн у вэда у нава һ'эму һ'эйванед бинбэрэ т'эви вэ, бона һ'эму дэвра гьреда-йи, we эв бэ. ¹³ Эзе к'эскэсора хвэ э'врава дэрхьм у эве бьбэ нишана пэймана нава Мьн у дьнйайеда. ¹⁴ Гава эз ль сэр дьнйайе э'врайи кьм, к'эскэсор э'врава хӧйа бэ, ¹⁵ һьнге эзе we пэймана хвэйэ нава мьн у вэда у нава һ'эму һ'эйванед бинбэрэ жь һэр бэдэнида бир биньм у аве иди нэбьнэ тофан у һэр бэдэни онда нэкьн. ¹⁶ Эв к'эскэсоре нава э'врада бэ, эзе we бьбиньм у бир биньм we пэймана Хвэдейэ һ'эта-һ'этайейэ, нава һэр һ'эйванед бинбэрэ жь һэр бэдэни кӧ ль сэр эрде йэ». ¹⁷ Хӧдан Хвэде Нӧһр'а гот: «Эв э нишана we пэймане, йа кӧ мьн нава хвэ у һэр бэдэни ль сэр эрде гьреда».

Гӧнӧйе һам

¹⁸ Кӧр'ед Нӧһэ кӧ жь гэмийе дэрк'этьн эв бун: Сам, һам, Йӧфэт. У һам баве Кэнан бу. ¹⁹ Эв һэр се кӧр'ед Нӧһ бун у жь ван ль сэр т'эмамыйа р'уйе эрде т'ьжи бун.

²⁰ Нӧһ кӧ эрдбещэркьр бу, эв йе э'вльн бу кӧ р'эзе тьрийа авит. ²¹ У паше шэраба we вэхвар, хвэ онда кьр у коне хвэда хвэ тэ'зи кьр. ²² Һаме баве Кэнан, кӧ баве

хwэ тэ'зи дит, дэрк'этэ дэрва у готэ һэр дө бьрайед хwэ.
²³Һынге Сам у Йэфэт к'ьнщ һьлдан авитьнэ ль сэр мьле
 хwэ у пашопе чун тэ'зитийа баве хwэ ньхамт'ьн. Пышта
 ван кö баве ванда бу, ван тэ'зитийа баве хwэ нэдит.

²⁴Гава Нöһ жь бьн хэwa шэраве дэрк'эт, пе һ'эсийа кö
 көр'е вийи бь'чук чь ль сэре ви кьр'бу, ²⁵һынге гот:

«Ньфьр' ль Кэнан бэ,

эw бьбэ хöламе хöламед бьре хwэ».

²⁶Диса гот:

«Шькьр жь Хöдан, Хwэдейе Сам,

Кэнан жер'а бьбэ хöлам.

²⁷Бьра Хwэде т'ур'а Йэфэт дьреж кэ,

конед Самда бьминэ

у Кэнан жи жер'а бьбэ хöлам».

²⁸Пэй тофанер'а Нöһ сесьд пенци сали э'мьр кьр.

²⁹Т'эмавийа э'мьре Нöһ бу нэсьд пенци сали у мьр.

Р'ьк'ьнийата көр'ед Нöһ

10 Эв э сэрэщэма р'ьк'ьнийата көр'ед Нöһ: Сам, һам
 у Йэфэт. Пэй тофанер'а зар'ед пэй ван к'эт'ьн.

²Көр'ед Йэфэт: Гомэр, Магог, Мадаи, Йаван, Тувал,
 Мэшэх у Тирас бун. ³Көр'ед Гомэр: Ашк'эназ, Р'ифат' у
 Тогармаһ бун. ⁴Көр'ед Йаван: Элишаһ, Т'аршиш, к'итийа
 у р'оданийа бун. ⁵Щьмэ'тед дэве бэ'ра wэлатед хwэда, жь
 ван щь'е бунэ, һэр кэс ль гора зьман, бэрэк у мьлэтед хwэ.

⁶Көр'ед һам: К'уш, Мьсьр, Пут у Кэнан бун. ⁷Көр'ед
 К'уш: Шьба, һ'авила, Сабт'а, Р'амаһ у Сабт'ьха бун.
 Көр'ед Р'амаһ: Шева у Дедан бун. ⁸К'ушр'а öса жи Нэм-
 руд бу. Нэмруд ль сэр р'уйе э'рде п'элэһwane* пешьн
 бу. ⁹Эва ль бэр Хöдан неч'ирванэки п'элэһwan бу. Лэма
 жи те гот'ьне: «Фьлан кэс мина Нэмруд неч'ирванэки

* 10:8,9 Зор, сэрхwэ.

п'эллэһван э ль бэр ч'эве Хөдан». ¹⁰ П'адшатийа Нэмруд вэлате Шинареда, жь Бабилоне, Ерехе, Ак'аде у К'алнеһ-да дэстпебу. ¹¹ Нэмруд жь ви вэлати дэсте хвэ авитэ Ашурйа, Нинэва, Р'эһ'обот'-Ир у Калаһ чекьрн. ¹² Р'эсэне жи навбэра Нинэвайе у Калаһеда чекьр. Эва бажарэки мэзын бу. ¹³ Жь Мьсьр пешда һатьн луди, э'нами, льһаби, нафт'уһи, ¹⁴ патруси, к'аслуһи (жь ван фьльстини^Ф пешда һатьн) у к'апт'ори. ¹⁵ Кэнанр'а ньхөрийе ви Сайда у һ'ит бун, ¹⁶ өса жи йэбуси, эмори^Ф, гиргаши, ¹⁷ һ'иwi, эрқи, сини, ¹⁸ арвади, сьмари у һамати. Пэй ванр'а жи бэрэкед кэнанийа^Ф бэла бун. ¹⁹ Синоре кэнани жь Сайдайеда дэстпедькьр, дьгьһиштэ Гераре һ'эта Газзайе, дэрбази Содоме, Гоморайе, Адмайе, Сьбойиме һ'эта Лэшайе дьбу. ²⁰ Эв ын Көр'ед һам ль гора бэрэк, зьман, вэлат у мьлэтэд хвэва.

²¹ Бьрайе Йэфэти мэзын Самр'а жи, кө баве т'эмаийа зөр'эта Эбэр бу, wir'а жи зар' бун. ²² Көр'ед Сам: Элам, Ашур, Арпэхшад, Луд у Арам бун. ²³ Көр'ед Арам: Ус, һ'ул, Гэт'эр у Маш бун. ²⁴ Арпэхшадр'а Шэлаһ бу. Шэлаһр'а Эбэр бу. ²⁵ Эбэrr'а дө көр' бун. Наве йэки Пелег* бу (чьмки р'ожед вида р'уйе э'рде щьһебун к'эте). Наве бьрайе ви жи Йоqтан бу. ²⁶ Йоqтанр'а Алмодад, Шэлэф, һ'эсэрмауэт', Йараһ', ²⁷ һадорам, Узал, Диqlа, ²⁸ Обал, Абимаел, Шьба, ²⁹ Офир, һ'авила у Йовав бун. Эв һ'эму көр'ед Йоqтан бун. ³⁰ Эвана жь Мешайеда гьрти, һ'эта Сьфаре ль ч'ийайед р'оһьлатеда щи-вар бун. ³¹ Эв ын көр'ед Сам ль гора бэрэк у зьманед хвэ, вэлатэд хвэ у мьлэтэд хвэва.

³² Эв ын бэрэкед көр'ед Нөһ, ль гора р'ьк'ньйатэд хвэ у мьлэтэд хвэва. Жь ван пэй тофанер'а, ль сэр р'уйе э'рде, мьлэт бэла бун.

* 10:25 Бь зьмане ибрани «Щьһебун, башқабун».

Бьльндшийа Бабилоне*

11 Зьмане т'эмамыйа дьнийае йэк бу у хэбэрдан жи йэк бу. ²Гава кө к'оч' дькьрн жь р'оһьлате дьчун, эрде Шинареда дэштэк дитын у ль вьр ши-вар бун. ³Паше һэвдөр'а готын: «Вэрын, эм к'элпич'а чекын у эм ван агьрда бьрқелинын». У бона ван к'элпич' дэвса кэвьра бун у қир жи дэвса һ'эр'ийе бу. ⁴Һынге готын: «Вэрын эм бона хвэ бажарэки у бьльндшике чекын, кө сэри бьгьһижэ э'змен у эм хвэр'а навэки қазьнщ кын, кө нэбэ эм ль сэр т'эмамыйа т'опа дьне бэла бьн». ⁵У Хөдан пэяа бу, кө дина хвэ бьдэ ви бажари у бьльндшийе, к'ижан кө зар'ед мэрьвайе чедькьрн. ⁶Һынге Хөдан гот: «Ва йэ, эвана мьлэтэк ын у зьмане һ'эмуйа жи йэк э. Эвана дэстпекьрнэ чедькын у бона ван нэчэтын э чь кө шевьринэ бькын. ⁷Вэрын эм пэяа бьн у зьмане ван ль вьр т'эвиһэв кын, кө йэк зьмане йэки фэ'м нэкэ». ⁸У Хөдан эв жь вьр ль сэр т'эмамыйа т'опа дьне бэла кьрн. Вана дэст жь бажер чекьрне к'ьшандьн. ⁹Лэма жи ви щийир'а готын «Бабилон*» чьмки ль вьр Хөдан зьмане т'эмамыйа т'опа дьне т'эвиһэв кьр. У Хөдан эв жь вьр ль сэр т'эмамыйа т'опа дьне бэла кьрн.

Р'ьк'ьнийата Сам

¹⁰Эв э сэрэщэма р'ьк'ьнийата Сам. Дө сала пэй тофанер'а, Сам сэдсали бу, кө Арпэхшад жер'а бу. ¹¹Сам пэй буйина Арпэхшадр'а, пенсьд сали жи э'мьр кьр у гэлэк көр' у қиз жер'а бун.

¹²Арпэхшад бу си пенщ сали Шэлаһ жер'а бу. ¹³Арпэхшад пэй буйина Шэлаһр'а, чарсьд се сали жи э'мьр кьр у гэлэк көр' у қиз жер'а бун.

* 11:1 Кэла Нэмруд.

* 11:9 Бь зьмане избрани «Т'эвиһэвбун».

¹⁴Шәләһ бу си сали, Әбәр жер'а бу. ¹⁵Шәләһ пәй буйина Әбәрр'а, чарсыд се сали жи ә'мьр кьр у гәләк көр' у қиз жер'а бун.

¹⁶Әбәр бу си у чар сали, Пелег жер'а бу. ¹⁷Әбәр Пәй буйина Пелегр'а, чарсыд си сали жи ә'мьр кьр у гәләк көр' у қиз жер'а бун.

¹⁸Пелег бу си сали, Р'ewo жер'а бу. ¹⁹Пелег пәй буйина Р'ewop'а, дөсыд нәһә сали жи ә'мьр кьр у гәләк көр' у қиз жер'а бун.

²⁰Р'ewo бу си у дө сали, Сәрух жер'а бу. ²¹Р'ewo пәй буйина Сәрухр'а, дөсыд һ'әфте сали жи ә'мьр кьр у гәләк көр' у қиз жер'а бун.

²²Сәрух бу си сали, Нәһор жер'а бу. ²³Сәрух пәй буйина Нәһорр'а, дөсыд сали жи ә'мьр кьр у гәләк көр' у қиз жер'а бун.

²⁴Нәһор бу бист нәһә сали, Тераһ жер'а бу. ²⁵Нәһор пәй буйина Тераһр'а, сәд ноздәһ сали жи ә'мьр кьр у гәләк көр' у қиз жер'а бун.

²⁶Тераһ бу һ'әфте сали, Абрам, Нәһор у һаран жер'а бун.

Р'ьк'ьнйата Тераһ

²⁷Әв ә сәрәщәма р'ьк'ьнйата Тераһ. Тераһр'а Абрам, Нәһор у һаран бун. һаранр'а жи Лут бу. ²⁸һаран ль вәлате кө жь дийа хwә бьбу, бажаре Ура к'ьлданийада, бәри баве хwә Тераһ мьр. ²⁹Абрам у Нәһор зәwьщин жьн стандьн. Наве жьна Абрам Сарайи бу у наве жьна Нәһор Милк'а бу. Милка у Иск'а қизед һаран бун. ³⁰Сарайи бебәр бу у зар' нәданин.

³¹Тераһ көр'е хwә Абрам, нәвийе хwә Луте көр'е һаран у бука хwә Сарайийа жьна көр'е хwә Абрам һьлдан, р'абун жь бажаре Ура к'ьлданийа чунә бәрбь вәлате кәнанийа, әw гьһиштьнә һ'аране у ль wьр щи-вар бун.

³²Тераһ дөсыд пенц сали ә'мьр кьр у Тераһ һ'аране-да мьр.

Абрам дьчэ КэнанеФ

12 Хөдан Абрамр'а гот: «Жь вэлате хwэ, жь пьсмамед хwэ у жь мала баве хwэ бьqэтэ р'абэ һэр'э ви әрде кө эзе нишани тэ кьм. ²Эзе тэ бькьмэ мьлэтэки мэзын, дөа ль тэ бькьм, наве тэ мэзын кьм у те бьмбарэккьри би. ³Йед кө дөа ль тэ бькьн, эзе дөа ль ван бькьм у йэки кө тэ бейөрмэт кэ, эзе ньфьр'а ль ви бькьм. Бь тэ дөайе ль һ'эму бэрэкед дьнйайе бьбэ».

⁴Чава кө Хөдан готэ Абрам әw р'абу р'ек'эт, Лут жи т'э-ви ви р'абу чу. Гава Абрам жь һ'аране дэрк'эт, әw һ'эфте пенщ сали бу. ⁵Абрам р'абу жьна хwэ Сарайи, бьразийе хwэ Лут, һ'эму һэбука хwэйэ қазьнщкьри у һ'эму нэфсед* хwэйэ һ'аранеда һьлдан кө һэр'э вэлате КэнанеФ. У әw чунэ вэлате Кэнане. ⁶Абрам ви вэлатир'а дэрбаз бу, чу һ'эта Шьхэме, һ'эта дара мэзейэ* Морәһ. һьнге кэнани ль ви вэлатида дьман. ⁷Ле һьнге Хөдан Абрамва хө-йа бу у готе: «Эзе ви вэлати бьдьмэ зөр'эта тэ». һьнге Абрам, ль ви щийе кө Хөдан шива хөйа бу, горигәһэк чекьр. ⁸Абрам жь вьр чу ч'ийайе алийе р'оһьлата Бет'-Еле, коне хwэ өса лехьст, кө Бет'-Ел к'этэ р'оавайе, ле Әй к'этьбу р'оһьлате. У ль вьр Хөданр'а горигәһэк чекьр у гази наве Хөдан кьр. ⁹Абрам бэрэ-бэрэ хwэ ль Нэщә-феФ дьгьрт дьчу.

Абрам дьчэ Мьсьре

¹⁰У ль ви вэлатида бу хэлайи, Абрам бэржери Мьсьре бу, кө ль вьр фьрари бьминэ, чьмки ль ви вэлатида хэлайикэ зор бу. ¹¹Гава әw незики Мьсьре бу, жьна хwэ Сарайир'а гот: «Ва йэ, әз заньм кө тө жьнэкэ бэрбьч'э-вэ бэдәw и, ¹²гава мьсьри тэ бьбиньн, we бежьн: «Әва

* 12:5 Хөлам.

* 12:6 Дара хьрнуфе.

жъна ви йә», we мьн бькөжън у тә сах бьһелън. ¹³Wәрә ве қәнщийе бькә, бежә кө тө хушка мьн и, wәки бона хатьре тә мьнр'а қәнщи же бе у пе тә эз сах бьминьм». ¹⁴Гава Абрам к'этә Мьсьре, мьсьрийа дитън кө әw к'өлфәта чьқаси бәдәw бу. ¹⁵Wәзир-wәк'илед Фьрәwьн жи әw дитън у пәсьне we бәр Фьрәwьн дан у Сарайи бьрьнә мала Фьрәwьн. ¹⁶Әви бона хатьре Сәрайийе қәнщи ль Абрам кър у Абрам бу хwәйе пез, дөwер, к'әр, хөлам, щари, к'әред ме у дәва. ¹⁷Ле бона жъна Абрам Сарайе, Хөдан қәзиед гъран анинә сәре Фьрәwьн у мала ви. ¹⁸Һьнге Фьрәwьн гази Абрам кър у готе: «Әв тә чь ани ль сәре мьн? Тә чьма мьнр'а нәгот, кө әва к'өлфәта тә йә? ¹⁹Тә бона чь гот: «Әва хушка мьн ә?» Мьн иди әw хwәр'а чава жън дьстанд. Ле ньһа р'абә жъна хwә һьлдә у һәр'ә!» ²⁰Һьнге Фьрәwьн т'әмийа ви да мәрвьед хwә, wана Абрам у жъна ви, һәбука wanва вәр'екьрн.

Абрам у Лут жь һәв дьрәтън

13 Абрам, т'әви жъна хwә у т'әмаийа һәбука хwәва, Лут жи пер'а, жь Мьсьре һәвраз чу бәрбь НәщәфеФ. ²Абрам һ'әйwен, зер' у зивава гәләки дәwләти бу. ³У әw бь фьрарийе жь Нәщәфе чу һ'әта Бет'-Еле, ви щийе кө бәре ви коне хwә ль навбәра Бет'-Еле у Әйеда ле дани бу. ⁴К'идәре кө пешда горигәһ чекьрьбу, Абрам ль wьр гази наве Хөдан кър. ⁵Луте кө т'әви Абрам чубу, пәз, дәwар у конед ви жи һәбун. ⁶Ле ви әрди т'ера wan нәдькър, кө т'әви һәв бьмана, чьмки һәбука wan өса гәләк бу, кө нькарьбун т'әви һәв бьмана. ⁷Wә һьнге шьwanед һ'әйwanед Абрам у шьwanед һ'әйwanед Лут қьр'ка һәгьртън (we һьнге кәнани у пьриззи ви wәлатида дьман).

⁸Абрам готә Лут: «Т'әwақа мьн ль тә һәйә, бьра ль нава мьн у тәда у ль нава шьwanед мьн у шьwanед тәда дьлмайин нәк'әве, чьмки әм бьра нә. ⁹Ва йә, т'әмаийа wәлат ль бәр тә йә. Әз һиви дькьм жь мьн бьрәтә. һәгәр

тö һәр'и алийе ч'эпе, эзе һәр'мэ алийе р'асте, һэгэр тö һәр'и алийе р'асте, эзе һәр'мэ алийе ч'эпе». ¹⁰ Лут сәре хвэ бьльнд кър у дина хвэ даие т'эмамия дэшта Урдөне кö дьһатэ авдане, we һынге һе Хөдан Содом у Гомора веран нэ кърбу, һ'эта Соһаре эw мина бахче Хөдан бу у мина wэлате Мьсьре. ¹¹ Лут т'эмамия дэшта Урдөне хвэр'а бьжарт у к'оч' кър чу алийе р'оһьлате. Эw аһа жь һэвдö қэтийан. ¹² Абрам wэлате Кэнанеда ма, ле Лут ль бажаред дэштеда щи-вар бу у конед хвэ һ'эта Содоме лехьстьн. ¹³ Ле бьнэлийед Содоме гэлэки хьраб у гөнэ-к'ар бун ль бэр Хөдан.

Чуйина Абрамэ һеброне

¹⁴ Гава Лут жь Абрам қэтийа, Хөдан Абрамр'а гот: «Ньһа сәре хвэ бьльнд кэ у жь ви щийе кö тö ле сэкьнийи, ль бакөр, башуре у ль р'оһьлат, р'оавайе бьньһер'э, ¹⁵ чьмки wi wэлате кö тö дьбини, эзе һ'эта-һ'этайе бьдьмэ тэ у зөр'эта тэ. ¹⁶ Эзе зөр'эта тэ бькьмэ wэкэ т'оза эрде. һэгэр йэк бькарьбэ кö т'оза эрде бьжмьрэ, we зөр'эта тэ жи бькарьбэ бьжмьрэ. ¹⁷ Р'абэ ль сэр у бьне wi wэлати ль һэв дэ. Чьмки эзе wi бьдьмэ тэ». ¹⁸ һынге Абрам коне хвэ һьлда чу һеброне, нава мэ'зед* Мамреда щи-вар бу у ль wьр Хөданр'а горигэһэк чекьр.

Абрам Лут жь дилтийе аза дькэ

14 һена Амрафэл п'адше Шинаре, Арйок' п'адше Эласаре, К'ьдорлаһомэр п'адше Эламе у Т'ид'эл п'адше Гоиме, ² чунэ ль бэр пенц п'адша, Бэра п'адше Содоме, Бирша п'адше Гоморайе, Шинав п'адше Адмайе, Шэмеvэр п'адше Сьбойиме у п'адше Бэлайе, аwа готи Соһарер'а кърнэ шэр'. ³ Эв һэр пенц п'адша ль дэшта

* 13:18 Даред хьрнуфе.

Сиддимеда щвийан, ви щийе ньһа Бэ'ра Мьри* ле йэ. ⁴Эвана донздәһ сала бьндәсте К'ьдорлаһомәрда бун, ле сала сездәһада сәри һьлдан.

⁵Сала чардәһада К'ьдорлаһомәр у һ'әму п'адшайед кө т'әви ви һатьн Әштәрот'-Қарнайимеда ль р'ьфайийа, Ха-меда ль зузийа, Шаве-Қирйатайимеда ль емийа хьстьн, ⁶у ль сәре ч'ийайе ван Сехире ль һ'орийа хьстьн, һ'эта Ел-Парана дәве бәр'ийе хьстьн. ⁷Паше эвана вәгәр'ийан һатьнә Ә'йн-Мишпате, ава готи Қадеше, ль т'әмамыйа қәза амалекийа^Ф хьстьн, өса жи ль әморийед һ'ассон-Т'амареда дьман хьстьн.

⁸һьнге п'адше Содоме, п'адше Гоморайе, п'адше Адмайе, п'адше Сьбойиме у п'адше Бәлайе, ава готи Соһаре ль дәшта Сиддимеда жь ван һәр чар п'адшар'а дәрк'әтьнә шер', ⁹ава готи К'ьдорлаһомәре п'адше Әламер'а, Т'идә'л п'адше Гоимер'а, Амрафәле п'адше Шинарер'а у Арйок'е п'адше Әласарер'а, чар п'адшати мьқабьли пенща. ¹⁰Дә-шта Сиддиме бь ч'ә'лед қирева т'ьжи бун. һьнге гава р'әв к'әтә п'адшед Содоме у Гоморайе әв к'әтьнә ван ч'ә'ла, ле йед майин р'әвинә ч'ийа. ¹¹Ван һәр чар п'адша һ'әму һәбук у хөрәке Содом у Гоморайе т'алан кьрьн бьрьн. ¹²Өса жи Луте бьразийе Бьраһим, кө Содомеда дьма, һәбукева һьлдан бьрьн.

¹³һьнге йәки р'әвийи хьлазбуйи һат у әв щав да Бьра-һиме ибрани. Бьраһим нава мә'зед Мамрейе әморида дьма (Мамрейе бьрайе Әшк'ол у Ә'нер). һәләқәтийа ван у Бьраһим һәвр'а һәбу. ¹⁴Гава Бьраһим бьһист кө бьрази-йе ви дил һатьйә бьрьне, р'абу сесьд һ'иждәһ хөламед хвәйә һинкьри, кө мала вида ль һәв зедә бьбун, ч'әк кьрьн у һ'эта Дане п'е-п'е пәй ван к'әтьн, ¹⁵әв у хөла-мед хвәва к'ом-к'ом бәла бун, шәв һ'ьщуми ль сәр ван

---

* 14:3 Бь зьмане ибрани «Бэ'ра Хве» йә.

кърън, ль ван хьстън у һ'эта һ'обайе ль бак'ура Шаме эв р'ақэтандън ¹⁶у һ'эму т'алане бьри, бьразийе хвэ Лут, һэбука вива т'эви жьн у щьмэ'те, пашда анин.

Мэлк'и-Садьқ дōа ль Абрам дькэ

¹⁷Тава Абрам ль К'ьдорлаһомэр у п'адшед пер'а хьстън у вэгэр'ийа, п'адше Содоме ль дэшта Шаве, ава готи Дэшта П'адшеда, пешийа вида чу. ¹⁸Һьнге п'адше Шэлиме Мэлк'и-Садьқ, нан у шэраб дьреж кьре, эв к'аһине Хвэдейе Жорьн бу. ¹⁹Эви дōа ль Абрам кьр у гот:

«Бьра бьмбарэк бэ Абрам
жь алийе Хвэдейе Жорьн,
хвэ́йе э'рд у э'зменда,

²⁰у шькьр жь Хвэдейе Жорьнр'а,
кō дьжмьнед тэ данэ дэсте тэ».

У Абрам жь һэр тышти дэһэк^Ф да Мэлк'и-Садьқ. ²¹П'адше Содоме готэ Абрам: «Мэрьва бьдэ мьн, ле т'алане пашда ани жь хвэр'а бьбэ». ²²Абрам готэ п'адше Содоме: «Эз дэсте хвэ бэр бь Хōдан Хвэдейе Жорьн, хвэ́йе э'рд у э'змен бьльнд дькьм, ²³кō эз жь мале тэ, жь т'ел һ'эта бәне чарьхэке жи дэст навежьме һьлнадьм, кō паше тō нэбежи: «Мьн Абрам дэвлэмэнд кьр» ²⁴пештьри жь хварьна щаһьла у п'ара ван мэрьвед кō т'эви мьн һатьбун, ава готи п'ара Э'нер, Эшк'ол у Мамре, бьра эв п'ара хвэ же һьлдън».

Пэймана Хвэдейэ т'эви Абрам

15 Пэй ван йэкар'а, хэбэра Хōдан дитьнокеда Абрамр'а һат у гот: «Нэтьрсэ, Абрам, эз жь тэр'а мэрт'ал ьм, хэлата тэ́йе гэлэки мэзын бэ». ²Һьнге Абрам гот: «Йа Хвэ́й Хōдан! Те чь бьди мьн? Эзи ва бе зөр'эт мамэ, сэрwере мала мьн Елийазере Шаме йэ». ³Абрам диса гот: «Тэ кō зөр'эт нэда мьн, ва йэ хōламе мала мьнда буйи we дэwса wаре мьн бьгьрэ». ⁴У ава хэбэра

Хөдан һатэ ши у гот: «Әw дәwса wаре тэ нагърэ, ле йе кө we жь бэдэна тэ бьбэ, әwe бьбэ wаре тэ». ⁵Һьнге Хөдан әw дәрхьстэ дәрва у готе: «Ньһа дина хwэ бьдэ ә'змен у стәйрка бьжмьрэ, һэгэр дькари бьжмьри. У готе: «Зөр'эта тәйе жи we һақаса бә». ⁶Абрам баwәрийа хwэ Хөдан ани у ши әw йәк жер'а р'асти һ'есаb кьр.

⁷Хөдан диса готе: «Әз ьм әw Хөдане кө тө жь Ура к'ьлданийа дәрхьсти, кө ви wәлати чава щи-wар бьдьмэ тэ». ⁸Абрам гот: «Йа Хwәй Хөдан! Әзе чава заньбьм, кө әзе ви wәлати чава щи-wар бьстиньм?» ⁹Хөдан готе: «Бона мьн ногьнәкә се сали, бьзьнәкә се сали, бәранәки се сали, фатьмокәке у кәвоткәкә фьр'ак'әти бинә». ¹⁰Абрам әв һ'әму жер'а анин у әw нивида кьрьнә дө қәти у һәр кәрики ван данә ль бәр кәрийе ван, ле тәйрэдә қәт нәкьрьн. ¹¹П'әр'анийа тәйрәда хwэ дьда ль сәр ван щәндәка, ле Абрам бәри ван дьда.

¹²Гава р'о чу ава, хәwәкә к'ур к'әтә ч'әве Абрам у аwа саwәкә шәwәр'әшайә тә'ри к'әтә сәр ши. ¹³Һьнге Хөдан готә Абрам: «Тө р'ьнд заньбэ, кө зөр'эта тәйе wәлатәкида бьк'әвә хәрибийе у we хөламтийе ванр'а бькьн, чарьд сали әwe ван бьдьнә щәфе, ¹⁴ле диwана ши мьләте кө we ван бькьнә хөлам әзе бькьм у пәй we йәкер'а әwe бь хер-хьзне жь wьр дәрән, ¹⁵те жи бь хер-хwәши һәр'и щәм кал-бавед хwэ у каләки р'у-р'әман бейи дәфьн кьрьне. ¹⁶Ле зөр'эта тәйә қөр'на чарада we вәгәр'ә вьр, чьмки к'аса гөнәйед әморийа һе т'ьжи нәбуйә».

¹⁷У гава р'о чу ава у тә'ри к'әтә ә'рде, аwа дуки фьр'не у алавәкә егьр нава қәтед щәндәкар'а дәрбаз бу. ¹⁸We р'оже Хөдан Абрамр'а пәйман гьреда у гот: «Ва әз ә'рде жь ч'әме Мьсьре һ'әта ч'әме мәзьн, аwа готи Фьрате, дьдьмә зөр'эта тә: ¹⁹Wәлате қенийа, қьнизийа, қадмонийа, ²⁰һ'итийа, пьризийа, р'ьфайийа, ²¹әморийа, кәнанийа, гиргашийа у йәбусийа».

Һащәр у Исмайил

16 Ле к'олфэта Абрам, Сарайе, шир'а зар' нә данин. У щарийәкә Сарайе мьсьри һәбу, наве we һащәр бу. ²Сарайе готә Абрам: «Ва йә Хөдан зар'анин п'ара мьн нәдайә, аша р'абә һәр'ә щәм щарийа мьн, бәлки жь we зар'е п'ара мьн бьк'эвьн». Абрам гөр'а Сәраийе кьр. ³К'олфэта Абрам Сарайе, пәй дәһә салар'а кә Абрам ә'мьре хwә ль wәлате Кәнанеда дәрбаз кьр, щарийа хwәйә мьсьри, һащәр ани кьрә жьна мере хwә Абрам. ⁴Абрам сәре хwә һащәрер'а дани у әw пе ма. Әwe кә дит әw пе майә, ханьма we ль бәр ч'ә'ва р'әш бу. ⁵Һьнге Сарайе готә Абрам: «Әв қара мьн гөнәк'арийа тә йә, мьн щарийа хwә кьрә п'ашьла тә, ле әwe дит кә әw пе майә, әз ль бәр ч'ә'ве we р'әш бум, бьра Хөдан ль сәр мьн у тәда бьньһер'ә». ⁶Һьнге Абрам готә Сарайе: «Ва йә щарийа тә дәсте тәда йә, дьле тә чава дьхwазә өса жи бькә». Һьнге Сарайе иди р'у нәда we у әw жь Сарайе р'әви чу.

⁷Мьльйак'әте^Ф Хөдан әw чоле ль сәр канике дит. Канийа ль сәр р'ийа Шуре. ⁸У готе: «Һащәр! Щарийа Сарайе, тө жь к'ө тейи! Те к'ода һәр'и?» Әwe гот: «Жь ханьма хwә Сарайе әз дьр'эвьм». ⁹Һьнге Мьльйак'әте Хөдан готә we: «Вәгәр'ә щәм ханьма хwә у хwә ль бәр we бышкенә». ¹⁰У Мьльйак'әте Хөдан диса готе: «Әзе зөр'әта тә өса гәләки зедә кьм, кә жь дәст гәләкбуне we нәйе жьмаре».

¹¹Мьльйак'әте Хөдан готе:

«Ва йә тө дөһ'ала йи, те кәр'әки бини,
те наве wi Исмайил* дайни,
чьмки Хөдан зәлулийа тә бьһист.

* 16:11 Бь зьмане ибрани «Хwәде дьбьһе».

¹² Эве бьбэ мэрвэки ави.

Дэсте вийе ль бэр һэмуйа р'абэ
у дэсте һэмуйа жи ль бэр ви р'абэ.

У эве ль бэр ч'э'ве һэму бьрайед хвэ бьжи ван
ащыз кэ».

¹³ Ђынге һащэре наве ви Хөдани, к'ижани кө т'эви ве хэбэр дабу дани: «Тө йи Хвэдейе кө мын дьбини», чьмки эве гот: «Мын р'аст эв ль вьр дит у эз диса сах мамэ?»

¹⁴ Лэма жи ве бирер'а Бир-Лаһай-Рои* те готьне. Эв бир навбэра Қадеше у Бэрэдда йэ.

¹⁵ Пэй ве йэкер'а һащэре Абрамр'а көр'эк ани у Абрам наве ви көр'е кө жь һащэре вир'а бьбу дани Исмайил.

¹⁶ Ви чахи кө һащэре Абрамр'а Исмайил ани, Абрам һ'эйште шэш сали бу.

Сьнэти чава нишана пэйманеФ

17 Чахе Абрам нод нэһэ сали бу, Хөдан Абрамва хойа бу у готе: «Эз Хвэдейе һэри Зор*ьм, р'ийа мында һэр'э у белэк'э бэ. ² Эзе пэймана хвэ нава хвэ у тэда дайным у гэлэки беһ'эсаб тэ ль һэв зедэ кьм». ³ Абрам дэвэр'уйа чу. Хвэде хэбэрда у гот: ⁴ «Ва йэ пэймана мын т'эви тэ йэ: Те бьби баве гэлэк мьлэта. ⁵ Иро шунда наве тэ нэ Абрам* бэ, ле Бьраһим**, чьмки эз тэ дькьмэ баве гэлэк мьлэта. ⁶ Эзе тэ гэлэки ль һэв зедэ кьм у жь тэ мьлэта пешда биньм, жь нава тэда жи п'адшайе дэрен. ⁷ У Эзе пэймана хвэ нава хвэ у тэда у пэй тэ-р'а жи нава зөр'эта тэ у қөр'нед ванда дайным, чава

* 16:14 Бь зьмане ибрани: «Бира Йе Сах кө Мын Дьбинэ».

* 17:1 «Һэри Зор» бь зьмане ибрани «Шаддаи» кө щар-щара вэлгэр'андьна йунанийэ кэвьнда аһа һатийэ т'эрщьмэкрьне.

* 17:5 Бь зьмане ибрани «Баве мэзын».

** 17:5 Бь зьмане ибрани «Баве мьхөлқэта мьлэта».

пэймана һ'эта-һ'этайе, эзе Хвәдейе тә бьм у пэй тәр'а жи Хвәдейе зөр'эта тә бьм. ⁸эзе ви вәлате кө тө теда хәрибийеда йи бьдьмә тә у пэй тәр'а жи бьдьмә зөр'эта тә, т'эмамийа вәлате Кәнәне чава мьлк'е һ'эта-һ'этайе у бьбьмә Хвәдейе ван».

⁹У Хвәде готә Бьраһим: «Ле тө пэймана мьн хвэй кә, тө у зөр'эта тэйә ль пэй тәр'а жи қөр'нед хвәда пэймана мьн хвэй кьн. ¹⁰Әв ә әв пэймана Мьн, к'ижане кө һун гәрәке нава мьн у хвәда у пэй тәр'а жи нава зөр'эта тәда бе хвэйкьрьне: һәр зар'е вәйи нерин бе сьнәткьрьне. ¹¹Һун жь қальбе хвэйи бесьнәт вәрьнә сьнәткьрьне, әве бьбә нишана пэймана нава мьн у вәда. ¹²Бьра һәр зар'е нерини нава вәда қөр'нед хвәда, һ'әйштр'ожийеда бе сьнәткьрьне, һәгәр әв жь хөламе мала тә буйи бә, йан жь һ'әму мьләтед хәрибә нә жь зөр'эта тә бь п'әра к'ьри бә. ¹³Әве жь хөламе мала тә буйи у йе кө тә бь п'әре хвә к'ьри, әсә гәрәке бенә сьнәткьрьне у ль сәр қальбе вә әв пэймана мьн бьбә пэймана һ'эта-һ'этайе. ¹⁴Һәр зар'е нерини бесьнәт, к'ижан кө нәйе сьнәткьрьне, гәрәке әв жь нава щьмә'та хвә бе һьлатьне, чьмки әви пэймана мьн т'әр'ьбанд».

Создайна бона буйина Ишақ

¹⁵Пэй ве готьнер'а Хвәде готә Бьраһим: «К'өлфәта хвә Сарайер'а нәбежи Сарай, ле наве ве Сәрайи* бә. ¹⁶Әзе дөа ль ве бькьм у жь ве жи көр'әки бьдьмә тә, дөайе мьне ль ве бә у мьләте жь ве пешда бен у п'адшед мьләта жи ве же дәрән». ¹⁷Бьраһим дәвәр'уйа чу әрде, к'әнийа у дьле хвәда гот: «Гәло зар'е пэй мере сәд сали к'әвә? У Сәрайе нод салийеда зар'а бинә?» ¹⁸Һьнге Бьраһим готә Хвәде: «Ах хвәзи һәма Исмайил ль бәр ч'әве тә ә'мьр кьра!» ¹⁹У Хвәде готе: «Бәле! һәма хут жьна тә Сәрайе

* 17:15 Бь зьмане ибрани «Ханьм, Хатун, Сти».

көр'эки тэр'а бинэ у те наве ви Ишаq* дайни, эзе т'эви ви у пэй wir'а жи т'эви зөр'эта ви пэймане гьредьм, пэймана h'эта-h'этайе. ²⁰Бона Исмайил жи мьн дэнге тэ бьхист. Ва эз д'оа ви жи дькьм у эзе ви шин кьм у гэлэки ль hэв зедэ кьм. We донздэh мире жь ви дэрэн у эзе ви бькьмэ мьлэтэки мэзын. ²¹Ле пэймана хwэ эзе т'эви Ишаqе к'о Сэрайе тэр'а бинэ гьредьм салэкэ дьн ви чахи». ²²Хwэде к'о хэбэрдана хwэйэ т'эви Бьраһим хьлаз кьр, жь щэм ви һьлатэ жор.

²³Бьраһим һьлда көр'е хwэ Исмайил у h'эмуйед к'о мала wiда дьне к'этьбун у йед к'о п'эрэти һатьбунэ к'ьр'ине, һэма we р'оже, чава к'о Хwэде готьбуйе, h'эму қьсьме нерини мала хwэда йэ бесьнэт, сьнэт кьрьн. ²⁴Гава Бьраһим жь нэсьнэтийа хwэ һатэ сьнэткьрьне, эw һынге нод нэһэ сали бу. ²⁵Исмайиле көр'е ви сездэh сали бу, гава эw жь нэсьнэтийа хwэ һатэ сьнэткьрьне. ²⁶Бьраһим у көр'е хwэ Исмайилва һэма we р'оже һатьнэ сьнэткьрьне. ²⁷H'эму қьсьмед нерини мала wiда, йед к'о мала wiда дьне к'этьбун у йед к'о п'эрэти жь хэриба һатьбунэ к'ьр'ине, т'эви ви һатьнэ сьнэткьрьне.

Се меване Бьраһим

18 Хөдан нава даред Мамрейэ мэ'зеда wива х'ойа бу, гава эw гэрмайа р'ожеда ль бэр дэре кон р'у-ньшьтбу. ²Әви сэре хwэ бьльнд кьр, дина хwэ даие, ва йэ се мер пешбэри ви сэкьнинэ. Гава эw дитьн, жь бэр дэре кон бь р'эв чу пешийа ван у h'эта э'рде ль бэр ван дэвэр'уйа чу, ³у гот: «Хwэйе мьн! һэгэр мьн ль бэр ч'эвед тэ к'эрэм дит, һиви дькьм ль сэр мала х'оламе хwэр'а дэрбаз нэбэ, ⁴бьра һьнэк ав биньн, ньгед хwэ бьшон у бьн дареда р'ьh'эт бьн, ⁵эз пэ'ри нан биньм һун

* 17:19 Бь зьмане ибрани «Әw дьк'энэ».

цънийатэке бькын, паше р'ийа хвэда һэр'ын, чьмки һун кө һатгьнэ щэм хөламе хвэ». Һынге ван гот: «Тэ чава гот, өса жи бькэ». ⁶Бьраһим лэзандэ бэрбь кон, хвэ Сэрайе-р'а гиһанд у готе: «Зу бькэ се варбеж аре хас бьстьре, нан лехэ». ⁷Бьраһим хвэха жи лэз бэрбь һ'эйвен чу, голькэкэ һ'элийэ р'ьнд гьрт да хөламеки, эви жи эв зу һазьр кьр. ⁸У Бьраһим р'уне ньвишки, шир у гоште голька һ'элийэ һазьркьри да бэр ван у ван хвар, эв хвэха жи бьн дареда щэм ван ма.

⁹Һынге готгьнэ Бьраһим: «К'анейэ Сэрайа жьна тэ?» Эви гот: «Эв ва йэ конда йэ». ¹⁰У йэки жь ван гот: «Салэкэ дьн ви чахи эзе диса ль сэр тэда бем у көр'эки Сэрайа жьна тэ we һэбэ». Ле Сэрайе ль бэр дэре кон, пышт вива дьбьһист. ¹¹Бьраһим у Сэрайи кал пир бьбун у р'ожед хвэ дэрбаз кьрьбун, Сэрайи жи иди жь кьраса һатбу бьр'ине. ¹²Һынге Сэрайи ль бэр хвэда к'энийа у гот: «Ве мэзьнайа хвэда эзе чи хвэ ша бьм, кө хвэйе мьн жи иди йэки кал э?» ¹³Хөдан готэ Бьраһим: «Чьма Сэрайи к'энийа у гот: «Гэло р'асти эзе ве мэзьнайа хвэда зар'а биньм, кө эз иди пир бумэ?» ¹⁴Гэло тыштэки чэтын бона Хөдан һэйэ? Ви вэдэйе к'ьфшкьрида, салэкэ дьн ви чахи эзе ль сэр тэда бем у көр'эки Сэрайе we һэбэ». ¹⁵Һынге Сэрайе жь тьрса инк'ар кьр у гот: «На, эз нэ к'энийамэ». Ле Хөдан готе: «На, тө к'энийайи».

Бьраһим бона Содоме дьк'эвэ бьн э'нэна у лава дькэ

¹⁶Эв мэри жь вьр р'абун, вана бэре хвэ да Содоме, Бьраһим жи т'эви ван р'ек'эт, кө ван вэр'екэ. ¹⁷Һынге Хөдан гот: «Гэло эзе ви тыште кө эзе бькьм жь Бьраһим вэшерьм? ¹⁸Нэ бэле Бьраһиме э'сэ бьбэ мьлэтэки мэзьн у зор. У бь ви дөа we т'эмамия мьлэте ль сэр дьнийа-йе бьбэ. ¹⁹Чьмки мьн эв бона we йэке бьжарт, вэки эв т'эмийе бьдэ көр'ед хвэ у пэй хвэр'а жи мала хвэ, кө

эw р'ийа Хөданда һәр'ын, р'астийе у һәдийе бькын, wәки Хөдан чь кө Бьраһимр'а соз дайә бинә сери». ²⁰Хөдан гот: «Чьмки qar'ә-qar'a Содом у Гоморайе зедә бунә у гөнөд ван гәләки гьран бунә, ²¹эзе ньһа пәйа бьм дина хwә бьдьме, к'а эw р'аст wәкә we qar'ә-qar'a хьрабийед ванә кө гьһиштьнә мьн дькын, һәгәр на, кө эз заньбьм».

²²Эw мәрьвана жь wьр вәгәр'ийан, чунә бәрбь Содоме. Ле Бьраһим һе ль бәр Хөдан сәкьни мабу. ²³Паше Бьраһим незик бу у гот: «Гәло т'әви нәқәнща те р'аста жи онда ки? ²⁴Бәлки wi бажарида пенщи кәсед р'аст һәбьн? Гәло те wi щийи онда ки у нәди хатьре ван пенщи кәсед р'астә кө we дәре нә? ²⁵һаша жь тә кө тө ве йәке бьки, wәки тө р'аста т'әви нәқәнща онда ки, йан жи өса бини сәре р'аста, чава сәре нәқәнща, һаша жь тә! Эв йәк набә кө һ'акьме т'әмамия дьнйайе диwана р'аст нәкә?» ²⁶Хөдан готе: «Һәгәр эз Содомеда пенщи кәсед р'аст бьбиньм, эзе т'әмамия wi щийи бьдьмә хатьре ван». ²⁷Бьраһим ле вәгәр'анд у гот: «Эз кө т'оз у к'ози мә, мьн тәрөш кьр Хwәйир'а хәбәрда: ²⁸Бәлки жь пенщи кәсед р'аст пенщ кем бьн, һьнге те т'әмамия бажер wеран ки, бона пенща?» Хөдан гот: «Һәгәр ль we дәре чьл пенщ кәс һәбьн, эз wеран нәкьм». ²⁹Бьраһим щарәкә дьн пьрси у гот: «Бәлки ль we дәре чьл кәс һәбьн?» Хөдан гот: «Бона чьли жи эз we йәке нәкьм». ³⁰Бьраһим гот: «Ле бәле бьра Хwәйе мьн ль сәр хәбәрдана мьн һерс нәк'әвә: Бәлки ль we дәре си кәс һәбьн?» Хөдан готе: «Һәгәр ль we дәре си кәс һәбьн, эз we йәке нәкьм». ³¹Бьраһим гот: «Ва йә мьн тәрөш кьр Хwәйир'а хәбәрда: Бәлки ль we дәре бист кәс һәбьн?» Хөдан готе: «Бона хатьре бист кәси жи эз wеран нәкьм». ³²Һьнге Бьраһим диса гот: «Ле бәле бьра Хwәйе мьн һерс нәк'әвә эзе ве щаре жи бьпьрсьм: Бәлки ль we дәре дәһә кәс һәбьн?» Хөдан готе: «Бона хатьре дәһә кәси жи эзе wеран нәкьм». ³³У Хөдан ль пәй хәбәрдана т'әви Бьраһимр'а чу, Бьраһим жи вәгәр'ийа щийе хwә.

Бэла Содоме

19 Эw һэр дө мь'ляк'эт^Ф бэре еваре чунэ Содоме. Лут ль бэр дэргэһе Содоме р'уньштыбу. Лут кө ч'эв ван к'эт, р'абү чу пешийа ван у һ'эта әрде дэвэр'уйа чу ² гот: «Бэле хwэйед мьн! К'эрэм кьнэ ль мала хөламе хwэ, шэва хwэ дэрбаз кьн, ньгед хwэ бышон у сьбэһе зу р'абьн р'ийа хwэда һэр'ьн». Ле ван гот: «На, әме шэва хwэ ль дэрва дэрбаз кьн». ³ Лут бь лава-дилэка зор ль ван кьр, әw ль сэр вида вэгэр'ийан чунэ мала ви. Эви сьфьрэ ванр'а дани, нане шкэва лехьст у хварьн. ⁴ Ле һе нэк'этыбунэ нава щиньвина, меред бажер, аwа готи меред содомийа жь ч'ука һ'эта мэзьна, т'эмамийа щьмэ'те һэр алийава дора мале гьртьн. ⁵ Гази Лут кьрьн у готьне: «К'аненэ әw меред кө ве еваре һатьнэ мала тэ? Ван дэрхэ бьдэ мә, кө әм дэст бавежьнэ дохина ван». ⁶ Лут дерива дэрк'эт у дэри ль пэй хwэ гьрт, ⁷ ванр'а гот: «Гэли бьра, һиви дькьм, нәһәқийе нәкьн. ⁸ Ванэ дө қизед мьнэ бьк'ьр һәнэ, әз ван дэрхьм бьдьмэ wэ, дьле wэ чаwа дьхwазэ өса т'эви ван дэрбаз кьн, ле т'эне дэст нэдьнэ ван мэрьва, чьмки ван хwэ данэ ль бьн сийа бане мьн». ⁹ Ле wана гот: «Бьщэ'мэ!» У готьн: «Һэла ви хэриби кө дьхwазэ диwане жи бькэ? Әме ньһа жь сэре ван хьрабтьр ль сэре тэ бькьн». У һэвр'а-һэвр'а һатьнэ ви мэрьви, аwа готи Лут. У кьрьн кө дери бышкеньн. ¹⁰ Ле ван мэрьвед меван дэст авитьнэ Лут к'аши мале ль щэм хwэ кьрьн у дэри гьртьн. ¹¹ Wана лехьст әw мэрьвед ль бэр дери сэкьни, жь ч'ука һ'эта мэзьна кор кьрьн, өса кө әwана һақаси дэри гэр'ийан wэстийан.

¹² Ынгге ван мэрьва готьнэ Лут: «Иди к'и тэ ль вьр һэйэ? Зэвед тэ бьн, көр'ед тэ бьн, қизед тэ бьн у бажерда к'и тэ һэбэ, һ'эмуйа жи жь ви щийи дэрхэ. ¹³ Әме ви щийи wеран кьн, чьмки қар'э-қар'а хьрабийед ван ль сэр Хөдан гьран бунэ у Хөдан әм шандьнэ кө әм ве wеран кьн». ¹⁴ Лут дэрк'эт чу зэвед хwэр'а, аwа готи дэргистийед қи-

зед хwэр'а гот: «Р'абьн жь ви щийи дэрен, чьмки Хөдане ви бажари wеран кэ». Ле зэ'вед wi т'ьре эw һ'энэка дькэ.

¹⁵Гава сьбэһ зэлал бу, мьльйак'эта Лут лэз хьстьн у готьне: «Р'абэ былэзинэ, жьна хwэ у һэр дө қизед ль щэм хwэ һьлдэ, wэки т'эви нэһэқийа бажер онда нэби».

¹⁶Лут кө ньгед хwэ пашда давит, ван мэрьва дэсте Лут, жьне, қизава гьртьн, бь р'эма Хөданэ кө ль ван кьр, эw жь бажер дэрхьстьнэ дэр у һьштьн. ¹⁷У гава эw дэрхьстьнэ дэр, йэки жь ван гот: «Бьр'эwэ хwэ хьлаз кэ, ль пэй хwэ нэньһер'и у ве дэштеда жи т'ө щийи нэсэкьни. Бьр'эwэ сэре ч'ийа, нэбэ кө онда би!» ¹⁸Һьнге Лут готэ ван: «На, хwэйе мьн! К'эрэмэ бькэ! ¹⁹Аwа кө хөламе тэ ль бэр ч'э'вед тэ к'эрэм дитийэ у тэ эw қэнщийа хwэйэ мэзьн һьндава мьнда да к'ьфше, э'мьре мьн хьлаз кьр. Ле эз нькарьм бьр'эwьмэ ч'ийа, кө эw бэла нэгьһижэ мьн у нэмьрм. ²⁰Ва йэ эw гөнде һан незик у бьч'ук э. Бь изьна тэ эз бьр'эwьмэ wьр кө э'мьре мьн хьлаз бэ, чьмки эw гөндэки бьч'ук э». ²¹У Эwi готэ wi: «Аwа эзе ве хwэстьна тэ жи бькьм, эw гөнде бона к'ижани тэ гот, сэробьниһэв накьм. ²²Дэ былэзинэ бьр'эwэ wьр, чьмки һ'эта кө тө нэгьһижи wьр, эз нькарьм тыштэки бькьм». Лэма жи наве wi гөнди Соһар* һатэ данине.

²³Тэ'ве ль сэр э'рде п'энщ дьда, Лут хwэ Соһарер'а гиһанд. ²⁴Һьнге Хөдан ль сэр Содом у Гоморайеда к'ьрк'утФ у агьр жорда жь Хөданда баранд, ²⁵у эw бажар у т'эмамийа дор-бэред ван, һ'эму бьнэлийед ван бажара у тыштед ль сэр э'рде шинбуйи қьр' кьр у сэробьниһэв кьр. ²⁶Ле жьна Лут пыштева ль пэй хwэ ньһер'и у бу һ'эйкэлэки хwe.

²⁷Бьраһим сьбэһе зу р'абу чу wi щийе кө ль бэр Хөдан сэкьнибу. ²⁸Эwi дина хwэ да ль алийе Содом у Гоморайе у ль т'эмамийа дор-бэред ван ньһер'и, дит кө we жь

* 19:22 Бь зьмане ибрани «Бьч'ук».

ви эрди дуки мина дуйе к'ура егър дэрдьк'эт. ²⁹У чахе кө Хвэде бажаред we дэште we веран кьрана, Бьраһим һатэ бира Хвэде. Гава we эв бажаред кө Лут теда дьма веран кьра, Лут жь we хэзэбе хьлаз кьр.

Лут у қизед ви

³⁰Лут тьрсийа кө Зоаре бьминэ, эв т'эви һэр дө қизед хвэ жь Соһаре дэрк'этын, р'абунэ ч'ийе у ль шкэфтэкеда һеуьрин. ³¹Р'ожэке қиза мэзын готэ йа бьч'ук: «Баве мэ кал буйэ у ль ви эрди жи мер т'өнэнэ кө мина эдэте дьне незики мэ бьн. ³²Вэрэ эм баве хвэ шэрабе бьдьнэ вэхварьне у сэре хвэ wir'a дайньн, жь баве хвэ бэдэна хвэ шин кьн». ³³We шэве баве хвэ шэраб данэ вэхварьне, йа мэзын чу сэре хвэ баве хвэр'a дани, ле бав п'алдан-р'абуна we пе нэһ'эсийа. ³⁴Р'ожа дьн қиза мэзын готэ йа бьч'ук: «Ва йэ мьн дөһө сэре хвэ баве хвэр'a данийэ, вэрэ ве шэве жи эм шэраве ви бьдьнэ вэхварьне, тө һэр'э сэре хвэ wir'a дайнэ у эм жь баве хвэ бэдэна хвэ шин кьн». ³⁵We шэве жи баве хвэ шэраб данэ вэхварьне у қиза бьч'ук р'абу сэре хвэ wir'a дани, ле бав п'алдан-р'абуна we пе нэһ'эсийа. ³⁶Бь ви авайи һэр дө қизед Лут жь баве хвэ пе ман. ³⁷Қиза мэзын көр'эк ани у наве ви Моһаб* дани. Эва һ'эта иро жи баве моһабийа йэ. ³⁸Қиза бьч'ук жи көр'эк ани у наве ви Бэн-Э'мми* дани. Эва һ'эта иро жи баве амонийаФ йэ.

Бьраһим у Абимэлэх

20 Бьраһим жь we дэре к'оч' кьр чу бэр бь НэщэфеФ, ль навбэра Қадеше у Шуредэ ма у Гераредэ фьрари дэрбаз кьр ²Ль we дэре Бьраһим бона жьна хвэ

* 19:37 Бь зьмане ибрани «Жь баве».

* 19:38 Бь зьмане ибрани «Көр'е мьлэте мьн» (Көр'е жь олк'а мала баве мьн).

Сэрайе гот: «Эва хушка мьн э». П'адше Гераре Абимэлэх шанд Сэрайи жь хвэр'а ани. ³ Ле Хвэде шэв hatэ хэв-на Абимэлэх у готе: «Ва те бона we к'олфэта кө тэ ани, те бьмьри, чьмки мере we һэйэ». ⁴ Абимэлэх he дэст нэдабуйе у гот: «Йа Хвэйе мьн, гэло те к'ока мьлэте бесущ бини? ⁵ Эви нэ гот: «Эва хушка мьн э?» У эве жи гот: «Эва бьрайе мьн э. Эв йэк мьн бь дьле сах у дэсте пацъж кьр». ⁶ У Хвэде хэвнеда шир'а гот: «Мьнва э'йан э, кө тэ эв йэк бь дьле хвэйи сах кьр, лэма жи мьн тө жь ви гөнэйе кө тэйе ль бэр ч'эве мьн бькьра хвэйи кьри у нэһшт кө тө дэст бьди we. ⁷ Ньһа жьне вэгэр'инэ бьдэ мере we, чьмки эв п'ехэмбэр^Ф э у эве бона тэ дөа бькэ, те бьжийи. Ле һэгэр тө we вэнэгэр'ини, заньбэ кө тө у һ'эмуйед тэйе э'сэ бьмьрн».

⁸ Абимэлэх сьбэһе зу р'абу, гази һ'эму бэрдэстийед хвэ кьрн у һэр тьшт ванр'а гьли кьр, эв мэрьвана гэлэки тьрсийан. ⁹ Ђһнге Абимэлэх гази Бьраһим кьр у готе: «Эв тэ чь ани ль сэре мэ? Мьн һьндава тэда чь нэһэқи кьрьбу, кө тэ гөнэки мэзньн ль сэр мьн у п'адшатийа мьнда ани? Тэ һьндава мьнда тьште нэбуйи кьр». ¹⁰ У Абимэлэх готэ Бьраһим: «Тэ чь р'е тер'а дит, кө тэ эв тьшт кьр?» ¹¹ Бьраһим гот: «Чь р'аст э, эз фькьрим мьн гот: «Ль ве дэре хофа Хвэде т'өнэ, we р'уйе жьна мьнда мьн бькөжнь». ¹² Йа дөда жи эва р'асти хушка мьн э, эм жь баве нэ ле нэ жь денэ, мьн эв стандийэ. ¹³ Чахе Хвэде эз жь мала баве хвэ дэрхьстьмэ хэрибийе, мьн готэ we: «Ве қэнцийе мьнр'а бькэ, һэр щийе кө эме һэр'һне, бона мьн бежэ, кө эва бьрайе мьн э»».

¹⁴ Ђһнге Абимэлэх р'абу, пэз у дэвар, хөлам у щари анин данэ Бьраһим у жьна ви Сэрайи жи ле вэгэр'анд. ¹⁵ Оса жи Абимэлэх готэ Бьраһим: «Ва йэ вэлэте мьн ль бэр тэ йэ, к'идэре дьхвази ль шьр жи бьминэ». ¹⁶ Сэрайер'а жи гот: «Ва эз һ'эзар зиви дьдьмэ бьрайе тэ, кө эв йэк ль бэр ч'эве һ'эмуйед т'эви тэ бьбэ хелийа нав-намусийе у р'успитийа ль бэр һ'эмуйа». ¹⁷ Ђһнге Бьраһим ль бэр Хвэде дөа кьр

у Хвэде Абимэлэх, жьна ви у щарийед ви қәнщ кърьн у зар'ок анин. ¹⁸ Чъмки Хөдан р'уйе жьна Бьраһим Сэрайеда, бэт'гне һ'эму к'өлфәтед мала Абимэлэхда дада бу.

Буйина Ишақ

21 Хөдан сәрик ль Сэрайе хьст, чава кө готьбу у созе бона Сэрайе дабу ани сери. ² Сэрайи һ'эм-лэ дәрк'әт, Бьраһимр'а we мэзьнайа вида көр'әк ани, ви wәдәйида кө Хвэде жер'а готьбу. ³ Бьраһим наве ви көр'е хвәйи кө Сэрайе жер'а ани, Ишақ* дани. ⁴ У Бьраһим чава кө Хвэде т'эми ви кърьбу, көр'е хвә Ишақ р'ожа һ'әйшта сьнәт кър. ⁵ Бьраһим сәд сали бу, гава көр'е ви Ишақ жер'а бу. ⁶ һьнге Сэрайе гот: «Хвэде әз дамә к'әнандьне, к'ижанед кө бона мьн бьбьһен, әве жи т'әви мьн бьк'әнһьн». ⁷ Оса жи гот: «Qәт к'е we бьгота Бьраһим: «Сэрайи we дәргушед көр'ин бьмежинә?» Чъмки мьн мэзьнайа вида wir'а көр' ани». ⁸ Көр'ьк мэзьн бу, жь шир һатә бьр'ине, Бьраһим we р'ожа кө Ишақ жь шир һатә бьр'ине, мэсрәфәкә мэзьн дани.

Дәрхьстьна һащәре у Исмайил

⁹ Сэрайе дина хвә даие, wәки әв көр'е һащәра мьсьри, йе кө we Бьраһимр'а анибу, қәрфе хвә Ишақ дькә, ¹⁰ готә Бьраһим: «Бәри ве щарийе у көр'е we дә, чъмки көр'е ве щарийе гәрәке т'әви көр'е мьн Ишақ war нәстинә». ¹¹ Әв готьна һьндава көр'е ви Исмайилда, гәләки гьран ль сәр Бьраһим р'уһьшт. ¹² Ле Хвэде готә Бьраһим: «Бьра әв готьна бона көр'ьке тә у щарийа тә ль сәр тә гьран р'унәни, чь кө Сэрайе тәр'а готийә гөһдарийа готьна we бькә, чъмки зөр'әта тәйе Ишақда бе навкърьне. ¹³ Әзе көр'е щарийе жи бькьмә мьләтәки, чъмки әв жи зөр'әта тә

* 21:3 Бь зьмане ибраниФ «Әв дьк'әнә».

йә». ¹⁴Браһим сьбәһе зу р'абу, нан у мәшкә ав һьлда да һащәре, да ль сәр мьле we, көр'ьк жи пер'а дәрхьст. һащәр чу гһиштә чол-бәста Бир-Шева, р'е-дърб онда кьрын.

¹⁵Ава мәшкда хьлаз бу, әве көр'ьк бьне чалукеда һьшт ¹⁶у чу wәкә дурайа тиравитьнәке, пешбәри wi дур р'у-ньшт у гот: «Әз мьрна көр'ьк нәбиньм». У әва пешбәри wi р'уньшт, зарин кьр у гьрийа. ¹⁷һьнге Хwәде дәнге көр'ьк бьһист, мьлйак'әте Хwәде жь ә'змен дәнг да һащәре у гот: «Чь буйә һащәр? Нәтьрсә! Хwәде дәнге көр'ьк жь wi щийи бьһист. ¹⁸Ньһа р'абә, дәсте көр'ьк бьгьрә р'акә, чьмки әзе wi бькьмә мьләтәки мәзын». ¹⁹һьнге Хwәде ч'әве һащәре вәкьрын, әве бирәкә аве дит у чу мәшк ав дагьрт, көр'ьк да вәхварьне.

²⁰Хwәде т'әви көр'ьк бу, әw мәзын бу, чол-бәстада ма у бу тиркәван. ²¹Бәр'ийа Паранеда ма у дийа wi қизәкә жь Мьсьре жер'а хwәст.

Ад-қьрара Браһим у Абимәләх

²²У we һьнге Абимәләх у сәрәкәскәред wi Пихол, Браһимр'а готьн: «Хwәде һәр тыштида т'әви тә йә, чь кө тә дьки. ²³Ньһа ль ve дәре дәсте мьнда пе Хwәде сонд бьхwә, wәки те бебәхтийе ль мьн, көр'е мьн у зөр'әта мьн нәки, ле бьди хатьре we амьнийа мьнә һьн-дава хwәда, тә мьн у ви wәлатир'а бьки, к'ижанида кө тә хәриби дьмини». ²⁴Браһим гот: «Әз сонд дьхwьм». ²⁵Ле Браһим бона бирәке да р'уйе Абимәләх, йа кө хө-ламед wi бь зорбәтийе зәфт кьрьбун. ²⁶Абимәләх гот: «Әз һаш пе т'өнәбуне к'е әw йәк кьрийә, тә жи т'ә тышт мьнр'а нәготийә у һ'әта р'ожа иро жи мьн нәбьһистьбу». ²⁷Браһим пәз у дәвар анин данә Абимәләх у һәр дөйа жи һәвр'а пәйман гьредан. ²⁸Браһим жь кәре пез һ'әфт бәрхед ме вәқәтанд башқә кьрын. ²⁹Абимәләх жь Браһим пьрси: «Әв һәр һ'әфт бәрхед мейә кө тә вәқәтанд башқә кьрын, чь те һ'әсабе?» ³⁰Браһим готе: «Гәрәке

тö ван һәр һ'эфт бәрхед ме жь дэсте мьн быгъри, вәки быбьнә шә'дед мьн, кө мьн әв бир к'ола йә». ³¹ Ләма жи наве ви щийи дани Бир-Шева*, чьмки һәр дөйя жи ль вьр сонд хварьн. ³² Вана Бир-Шевайеда ад-қьрар кьрьн. Абимәләх у сәрәкәскәред ви Пихол р'абун вәгәр'ийан вәлате Фьльстине. ³³ Бьраһим ль бәр бира Бир-Шевайе дарәкә кәнаре дач'ьканд у ль we дәре гази наве Хөдан, Хвәдейе һ'әта-һ'әтайе кьр. ³⁴ Бьраһим вәхтәки дьреж ль вәлате фьльстинийеда хәрибийеда ма.

Щер'ьбандьна Бьраһим

22 Пәй ван йәкар'а, Хвәде Бьраһим щер'ьбанд у гот: «Бьраһимо!» Бьраһим гот: «Ләбе, эзи ва мә». ² Хвәде готе: «Ньһа р'абә көр'е хвәйи тайе т'әнейи дәлал Ишақ һьлдә у һәр'ә вәлате Морийайе, ль we дәре ль сәре ч'ийаки, к'ижани әзе тәр'а бежьм, бькә дийарийа^Ф т'әвайишәвате». ³ Бьраһим сьбәһе зу р'абу, бона дийарийа т'әвайишәвате дар шкенандьн, т'ер'а к'әре хвә гьреда, т'әви хвә дө хөлам у көр'е хвә Ишақ һьлдан, р'абу чу ви щийе кө Хвәде готьбуйе. ⁴ Р'ожа сьсийа Бьраһим сәре хвә бьльнд кьр, дурва әв щи дит. ⁵ У һьнге Бьраһим готә хөламед хвә: «һун к'әрева ль вьр бьминьн, әз у көр'ьква һ'әта дәра һан һәр'ьн, һ'әбандьна хвә бькьн у диса ль сәр вәда вәгәр'ьн». ⁶ Бьраһим қьрше дийарийа т'әвайишәвате һьлда, да пышта көр'е хвә Ишақ у хвәха жи агьр у к'ер гьртьнә дэсте хвә у һәр дө һәвр'а чун. ⁷ Р'еда Ишақ баве хвә Бьраһимр'а гот: «Баво!» Әви гот: «Ләбе, эзи ва мә, көр'е мьн». Ишақ гот: «Ва нә қьрш у агьр, ле бәрха бона дийарийа т'әвайишәвате к'ане йә?» ⁸ Ньнге Бьраһим готе: «Хвәде we хвәха бәрха дийарийа т'әвайишәвате бона хвә р'е тер'а бьбинә, көр'е мьн» У һәр дө һәвр'а р'ийа хвәда чун.

* 21:31 Бь зьмане ибрани «Бира сонде» йан «Бира һәр һ'әфта».

⁹Гава гъиштънэ ви щийе кӧ Хвэде готьбуйе, Бъраһим ль вър горигәһФ чекър, қърш ль сәр we ши кърън у кӧр'е хвэ Ишақ гъреда, һьлда дани ль сәр қършед горигәһе. ¹⁰У Бъраһим дэст авитә к'ере, кӧ кӧр'е хвэ сәржекә ¹¹ле мьльак'әте Хӧдан жь ә'змен дәнг даие у готе: «Бъраһим! Бъраһим!» Әви гот: «Ләбе, әзи ва мә». ¹²Мьльак'әт готе: «Дэст нэдә кӧр'ьк у тыштәки ль ви нәкә, ньһа әз заньм кӧ тӧ жь Хвэде дьтърси, чьмки тә бона мьн кӧр'е хвәйи тайе т'әне на-на нәкър». ¹³Бъраһим сәре хвэ бьльнд кър, дина хвэ даие we пышт вива, ва йә бәранәк стъруйед ви к'әтълунә дър'ийед сьх мабу. Бъраһим чу әв бәран ани у дәвса кӧр'е хвэ горишәвътанди кър. ¹⁴Бъраһим наве ви щийи дани: «Хӧдане we р'е тер'а бьбинә». Чава һ'әта ньһа те готьне: Ль сәре ч'ийәйе Хӧдан, we р'е тер'а бе дитьне.

¹⁵Мьльак'әте Хӧдан щара дӧда жь ә'змен дәнг да Бъраһим ¹⁶у гот: «Әз бь нәфса хвэ сонд дьхвьм, Хӧдан дьбежә, чьмки тә кӧ әв тышт кър у кӧр'е хвәйи тайе т'әне бона мьн на-на нәкър, ¹⁷әзе жи дӧәйе ль сәр дӧа ль тә бькьм, зӧр'әта тә мина стәйркед ә'змен у мина қума дәве бәре гәләки зедә кьм у зӧр'әта тәйе бажаред нәйаред хвэ зәфти хвэ кьн ¹⁸у бь зӧр'әта тә we дӧа ль һ'әму мьләтед дьнйәйе бьбә, чьмки тә гӧһдарийа мьн кър». ¹⁹У Бъраһим вәгәр'ийа щәм хӧламед хвэ у р'абун һәвр'а чунә Бир-Шевәйе, Бъраһим Бир-Шевәйеда ма.

Зӧр'әта Нәһор

²⁰Пәй ван йәкар'а шаб данә Бъраһим у готьне: «Милк'әйе бьре тә Нәһорр'а зар' анинә, ²¹Ньхӧрийе ви Ус у бьре ви Буз, Қьмуеле бавәшире Арам, ²²К'әсәд, һ'азо, Пилдаш, Идлаф у Бәт'уел». ²³Бәт'уелр'а Р'евета бу. Әв һәр һ'әйшт кӧр' Милк'әйе Нәһоре бьре Бъраһимр'а анин. ²⁴Щарийа ви Р'еумәйе жи, Тәвах', Гахам, Т'ахаш у Маһаха анин.

Мьрьна Сэрайе

23 Сэрайе сэд бист h'эфт сали э'мър кър, э'мьре Сэрайе һақас сал бун. ²Сэра ль wэлате Кэнане, Қирйат-Арбайеда, а́а готи ль һебронe, мър. Бьраһим һат сэр Сэрайе гьрийа у шина we кър. ³Бьраһим жь мьрийа хwэ дур к'эт, т'эви зар'ед һ'итийа хэбәрда у гот: ⁴«Эз нава wэда йәки р'еви у хәриб ьм, ньһа мьлк'әки бона мэхбәр бьдһнә мьн, wәки эз мьрийа хwэ жь бәр ч'эве хwэ дэфһн кьм». ⁵Һьнге зар'ед һ'итийа ль Бьраһим вэгәр'андһн у готһне: ⁶«Хwәйе мә, гөһ бьдә мә, тө мирәки Хwәдеи нава мәда, тө дькари мьрийа хwэ нава мэхбәред мәда, щийе һәри қәнщда дэфһн ки. Бона дэфһнкьрьна мьрийа хwэ, жь мә т'ө кәсе мэхбәре хwэ на-на накә». ⁷Бьраһим р'абу хwэ ль бәр щьмә'та wi wәлати, зар'ед һ'итийа та кър ⁸у ванр'а гот: «Һәгәр һун дьхwазьн, кә эз мьрийа хwэ жь бәр ч'эве хwэ дэфһн кьм, кә өса йә бьбьһен у бона мьн Әфроне көр'е Сохарр'а хэбәрдһн бежһне, ⁹wәки әw шкәфта Махпелайейә сәре әрде хwэ, ча́а мьлк' ль бәр wә чь һежа бә, бона мэхбәр бьфьрошә мьн». ¹⁰Әфрон жи кө нава зар'ед һ'итийа р'уньшьтбу. һьнге Әфроне һ'ити бь дәнг ль бәр зар'ед һ'итийа, а́а готи ль бәр һ'әмуйед кө дәргәһва* дьк'әтһнә һьндөр', ль Бьраһим вэгәр'анд у гот: ¹¹«На, хwәйе мьн, бьбьһе эз чь дьбежһм: Әзе әрде жи бьдһмә тә, шкәфта феза weда жи. Әзе ль бәр ч'эве зар'ед мьләте хwэ бьдһмә тә, мьрийа хwэ ль we дәре дэфһн кә». ¹²Диса Бьраһим хwэ ль бәр щьмә'та wi wәлати та кър ¹³у бь дәнг ль бәр щьмә'та wi wәлати, Әфронр'а хэбәрда у готе: «Һәгәр те т'эви мьн қайл би, эз һәде әрде тә бьдһмә тә, тө жь дәсте мьн бьгьрә, кә эз мьрийа хwэ ль wьр дэфһн кьм». ¹⁴Әфрон ль Бьраһим вэгәр'анд

* 23:10 Wi чахи мәйдана незики дәргәһе бажер әw щийе бона т'өщарәтийе, диwane у қьрара бу.

у гот: ¹⁵«Хвэ́йе мьн! К'э́рама хвэ́ бьбь́е: Э́в э́рд бь хвэ́
 нежайи чарсы́д ше́кьл* зиви́ йэ, нава́ мьн у тэ́да мэт'а we
 чи́ йэ? Мьри́йа хвэ́ дэ́фьн кэ́». ¹⁶Бьра́хим готьна́ Э́фрон
 қэбул кьр у Бьра́хим һа́қас зив к'ьшанд да Э́фрон, чь́қас
 кө́ ви́ ль бэр зар'ед һ'ити́йа готьбу, чарсы́д ше́кьл* зив,
 кө́ эв бу қимэ́те нава́ т'о́шарэти́йеда.

¹⁷Бь ви а́вайи э́рде Э́фрони, Махпела́да, пешба́ри
 Ма́мре, э́в э́рд, шкэ́фта те́да у һ'э́му даред нава́ ви
 э́рдида, ¹⁸ль бэр ч'э́ве зар'ед һ'ити́йа у ль бэр һ'э́муйед
 кө́ дэргэ́хва дьк'э́тьнэ́ һьндө́р'е ба́жер, бу мь́лк'е Бьра́-
 һи́м. ¹⁹Пэ́й ве йа́кер'а Бьра́хим жьна́ хвэ́ Сэ́райи шкэ́фта
 э́рде Махпелайе́да дэ́фьн кьр. Э́ва э́рда ль вэ́лате Кэ́-
 нане́да^Ф пешба́ри Ма́мре бу (а́ва готи́ ль һе́брон). ²⁰Жь
 зар'ед һ'ити́йа э́в э́рд у шкэ́фта те́да, ча́ва мь́лк'е бо́на
 го́р'ьстан, а́һа гь́һиштэ́ Бьра́хим.

Зэ́ваща И́сһа́қ

24 Бьра́хим иди кал бьбу у р'о́жед хвэ́ дэ́рбаз
 кьрьбу́н. Хо́дан^Ф һэр а́лийада сэр Бьра́химда
 ба́рандьбу. ²Һь́нге Бьра́хим готэ́ хо́ламе ма́ла хвэ́да́йи
 мэ́зьн, кө́ вэ́к'иле һ'э́му һэ́бука ви́ бу: «һиви́ дь́кьм,
 дә́сте хвэ́ бь́кэ́ ль бь́н р'э́не һета́ мь́н*, ³э́з тэ́ бь́ Хо́дан
 дь́дьмэ́ сонде, кө́ Хвэ́де́йе э́рде у Хвэ́де́йе э́́змен э́,
 вэ́ки те́ ко́р'е мь́нр'а жь́ қизед кэ́нанийа́ нэхвэ́зи, нава́
 к'ижа́нада э́з дь́миньм. ⁴Ле́ һэр'и вэ́лате мь́н, жь́ нава́
 пь́сма́мти́йа мь́н қизэ́ке ко́р'е мь́н И́сһа́қр'а бини́». ⁵Хо́лам
 готе́: «Бэ́лки қизы́к нахвэ́зэ́ ль пэ́й мь́н бе ви вэ́лати, то́
 дь́хвэ́зи кө́ э́з ко́р'е тэ́ вэ́гэр'иньмэ́ ви вэ́лате кө́ то́ же
 дэ́рк'э́ти?» ⁶Бьра́хим готэ́ ви: «Һ'э́вза хвэ́ бь́ки кө́ ко́р'е
 мь́н вэ́нэ́гэр'ини́ вь́р. ⁷Хо́дан, Хвэ́де́йе э́́змен, йе́ кө́ э́з

* 23:15, 16 А́ва готи́ незики́ 4 кило́грам у нив (гь́рани́йа ше́кьлэ́ки
 12 гь́рам бу).

* 24:2 Ни́шана бь́ р'ь́к'нь́йата хвэ́ сондхва́рьне́ йэ.

жъ мала баве мьн у жъ ви вэлате эз теда бьбум дэрхьст
 ьм у т'эви мьн хэбэрда у мьнр'а сонд хвар гот: «Эзе ви
 вэлати бьдьмэ зөр'эта тэ», эве мьлийак'эте хвэ пешийа
 тэва бьшинэ у те жъ вьр қизе көр'е мьнр'а бини. ⁸ Ле һэ-
 гэр қизьк нахвазэ кө ль пэй тэ бе, тө жъ ве сонда мьн
 аза йи, т'эне көр'е мьн вэнэгэр'ини вьр». ⁹ Ђынге хөлам
 дәсте хвэ кьрэ бьн р'эне һета ахайе хвэ Бьраһим у жъ
 бэр ве йэкева сонд хвар.

¹⁰ Хөлем жъ дэвэйед ахе хвэ дэһэ дэвэ бар кьрын. Чьмки
 һ'эму хер-хьзна ахайе ви дәсте вида бу. Эв р'абу чу
 Арам-Наһараиме*, ви бажаре кө Нәһор дьма. ¹¹ Эви
 бэре еваре, ви вэхте кө қиз у бук дэрдьк'этын ав дьк'ь-
 шандьн, дэвэ жъ бажер дэр бэр бирэке данэ мэхэле, ¹² у
 гот: «Йа Хөдан, Хвэдейе ахайе мьн Бьраһим! Эз р'эща
 дькьм, те иро р'ийа мьн р'аст ки, ахайе мьн Бьраһимр'а
 һ'өба хвэйэ амьн бьдэ к'ьфше. ¹³ Эзе ва ль сэр канийа
 аве бьсэкьным у қиз-букед бьнэлийед ви бажари ве бе-
 нэ аве, ¹⁴ эз к'ижан қизер'а бежым: «К'эрэма хвэ, щер'е
 хвэ дайнэ эз аве вэхьым» у гава эв бежэ: «К'эрэм кэ
 вэхвэ у эз дэвэйед тэ жи авдьм», бьра һэма эв жи бьбэ
 эв қиза кө тэ бона хөламе хвэ Ишақ к'ьфшкьри йэ. У
 бь ве йэке эз бьзаньбьм, кө тэ ахайе мьнр'а һ'өба хвэйэ
 амьн да к'ьфше».

¹⁵ Эви һала һе хэбэрдана хвэ к'өта нэкьрьбу, Р'евека қиза
 Бэт'уеле көр'е Милк'а жьна Нәһоре бьрайе Бьраһим щер'
 ль сэр мьла һат. ¹⁶ Қизьк йэкэ гэлэки бэдэв у бьк'ьр бу,
 дәсте мера һе ле нэк'этьбу. Эва бэржери сэр канийе бу,
 щер'е хвэ дагырт у һэвраз һьлк'ьшийа. ¹⁷ Хөлам бь лэз чу
 пешийа ве у готе: «К'эрэма хвэ, авэке жъ щер'е хвэ нади
 эз вэхьым?» ¹⁸ Эве гот: «Вэхвэ, хвэйе мьн». У лэзэ-лэз
 щер' жъ сэр мьле хвэ дани у даје кө вэхвэ. ¹⁹ Гава эви

* 24:10 Парэжэ Мэсопотамийае.

ав т'ер вэхвар, кэч'ьке готе: «Эз аве дэвэйед тэр'а жи бь-к'ьшиньм, ван жи т'ер авдьм». ²⁰У пер'а-пер'а ава щер'да валайи к'өр'н кър, диса бэзи чу жь бире аве бьк'ьшинэ, эве бона һ'эму дэвэйед ви ав к'ьшанд. ²¹Эв мэр'ва ль сэр we эщербмайи мабу, қэт дэнг нэдькър, дьфькьри дьгот: гэло р'аст Хөдан р'ийа ви р'аст кьрийэ, йан на.

²²У гава һ'эму дэва ава хвэ вэхварьн, һынге ви мэр'ви қэрэфилэкэ зер'инэ гьранийа нив шекьли* у дө базьнед зер'инэ гьранийа дәһә шекьли* бона зәнде we данә we ²³у же пьрси: «Бь к'эрэма хвэ бэжэ, тө қиза к'е йи? Гэло мала баве тәда щи һэйэ, кө эм шэва хвэ дәрбаз кьн?» ²⁴Әве готә ви: «Эз қиза Бэт'уеле көр'е Милк'айа жьна Нәһор ьм». ²⁵Өса жи готе: «Шькър ка у гиһайе мә гэлэк э у щийе шэвмайина wэ жи һэйэ». ²⁶Һынге эв мэр'ва дэвэр'уйа чу у шькьри да Хөдан ²⁷у гот: «Шькър жь Хөдан, Хвәдеие Бьраһиме ахайе мьн, кө әви т'ела ахайе мьн жь һ'өб у амьнийа хвэ нэбьр'и! Гава эзи р'еда бум, Хөдан бәре мьн да мала бьрайед ахайе мьн». ²⁸Қизьк р'эви чу у эв йәка мала дийа хвәда гьли кър.

²⁹Бьраки Р'евакуе һэбу наве ви Лабан. Лабан хвэ ль канийе гьрт, бэзи чу щәм ви мэр'ви, ³⁰чьмки әви қэрэфил у эв базьнед дәстед хушка хвәда дитьбун, өса жи эв гьликьрьна хушка хвэ Р'евакуе бьһистьбу кө готьбу: «Әви мэр'ви т'эви мьн аһа хэбәр дайә», хвэ ви мэр'вир'а гиһанд. Дина хвэ дайе ва йә эв дэвэйед хвэва we һе ль сэр канийе йә. ³¹У готә ви: «К'эрэм кә wэрә, бьмбарәке Хөдан! Тө чьма ль дәрва сәкьни йи? Мьн бона тә мал һазьр кьрийэ у щи жи бона дэвэйед тә». ³²Әв мэр'ва чу һьндөр', Лабан баре дэва данин, ка у гиһа кьрә бәр ван, ав жи да кө ньгед ви у йед т'эви ви бенә шуштьн. ³³Паше нан данин ль бәр ви, ле әви гот:

* 24:22 Гьранийа шекьләки 12 гьрам бу.

«Һ'эта эз нет-мэрэме хwэ гъли нэкъм, эз нен нахwъм». Готьне: «К'эрэм кэ бежэ».

³⁴Һьнге эви гот: «Эз холаме Бьраһим ым. ³⁵Хөдан гэләки ль сэр ахайе мында баранди йә, әw буйә йәки дәwлэ-мәнд, Хөдан гэләк пәз у дәwар, зер' у зив, холам у щари, дәвә у к'әр данә wi. ³⁶Сәрайа жьна ахайе мын, пиртийа хwәда ахайе мынр'а көр'әк ани, эви һ'әму һәбука хwә да wi көр'и. ³⁷Ахайе мын эз дамә сонде гот: «Нәби-нәби кө тә жь қизед кәнанийа, wәлате к'ижанада эз дьминьм көр'е мынр'а бьхwази. ³⁸Ле һәр'и нава олк'а мала баве мын у пьсамед мын, қизе көр'е мынр'а бьхwази. ³⁹Һьнге мын готә ахайе хwә: «Бәлки қизьк нәхwазә т'әви мын бе» ⁴⁰Әwi готә мын: «Әw Хөдане ль бәр ч'әве к'ижани кө эз р'ийа wiда р'аст дьчъм, we мьляк'әте^Ф хwә т'әви тә р'е дайнә у әwe р'ийа тә р'аст кә, те көр'е мынр'а жь нава пьсамтийа мын у олк'а мала баве мын қизе бьхwази, ⁴¹wи чахи те жь wi сонде кө мын тә даи сонде аза би, ле гава тә һәр'и нава пьсамтийа мын у әw қизе нәдьнә тә, тә иди жь wi сонде хwә аза йи».

⁴²Эз иро һатъмә ль сәр канийе у мын гот: «Йа Хөдан, Хwәдейе ахайе мын Бьраһиме! һәгәр әв р'ийа кө эз нь-һа теда дьчъм тә р'аст дьки, ⁴³әзе ва ль сәр канийа аве бьсәкьньм у гава қизәк бе аве бьк'ьшинә у эз wer'а бе-жъм: «К'әрәма хwә, жь wi щер'е хwә һьнәк ав бьдә эз вәхwъм», ⁴⁴у к'ижан кө бежә: «Тә вәхwә у эз аве дәвәйед тәр'а жи бьк'ьшиньм», бьра һәма әw жи бьбә әw қиза кө Хөдан бона көр'е ахайе мын к'ьфш кьрийә».

⁴⁵Хәбәрдан һе дәве мында бу, ньшкева Р'евека щер' ль сәр мьла һат, бәржер чу канийе ав к'ьшанд, һьнге мын готе: «К'әрәма хwә авәке нади мын?» ⁴⁶Әwe ләзә-ләз щер' жь сәр мьле хwә дани у гот: «Вәхwә у эз дәвәйе тә жи авдъм», аwa мын вәхwар у әwe дәвәйед мын жи авдан. ⁴⁷Һьнге мын же пьрси: «Тә қиза к'е йи?» Әwe гот: «Эз қиза Бәт'уеле көр'е Милк'а жьна Нәһор ым», мын дәрхьст

қэрэфил кърэ поза у базьн жи кърьнэ дэста. ⁴⁸Ви чахи эз та бум у дэвэр'уйа чум бэр Хөдан, шькьри да Хөдан Хвэдейе ахайе хвэ Бьраһим, wэки р'ийа мьн р'аст кър, кө эз нэбийа* бьрайе ахайе хвэ көр'е wir'a бьхвазьм. ⁴⁹Ньһа мьнр'а бежьн: «Тэме wэ һэйэ кө һун һ'өб у амьнийе ахайе мьнр'а бьдьнэ к'ьфше, йан на?» һэгэр на, мьнр'а бежьн кө эз йан р'аст һэр'ьм, йан жи ч'эп».

⁵⁰Лабан у Бэт'уел ле вэгэр'андьн у готье: «Эв йэк жь Хөдан э, эм нэ қэнщ дькарьн бежьн, нэ хьраб. ⁵¹Ва йэ Р'евека ль бэр тэ йэ, р'абэ һьлдэ у һэр'э, бьра wэкэ готьна Хөдан, эw бьбэ жьна көр'е ахайе тэ». ⁵²Гава хөламе Бьраһим хэбэрдана ван бьһист, һ'эта эрде дэвэр'уйа чу, сэре хвэ ль бэр Хөдан дани. ⁵³Паше хөлем хьшьред зер', зив у к'ьнщ дэрхьстьн данэ Р'евекайе, хэлатед қимэтэ бьһа жи данэ бьре у дийа we. ⁵⁴Һьнге хөлем т'эви ван мэрьвед кө пер'а һатьбун, хварьн вэхварьн у шэва хвэ ль wьр дэрбаз кърьн. Сьбэһе зу р'абун, хөлем гот: «Мьн вэр'екьнэ щэм ахайе мьн». ⁵⁵Бьре у дийа кэч'ьке готье: «Бьра кэч'ьк чэндэки, һэма дэһэ р'ожа ль щэм мә бьминэ, паше һэр'ьн». ⁵⁶Ле хөлем готэ ван: «Мьн дэрэнги нэехьн, Хөдан кө р'ийа мьн р'аст кьрийэ, бьһельн эз һэр'ьм бьгьһижьмэ ахайе хвэ». ⁵⁷Вана гот: «Эм гази кэч'ьке кьн у хэбэра дэве we бьзаньбьн». ⁵⁸Һьнге гази Р'евекайе кърьн у готье: «Те т'эви ви мэрьви һэр'и?» Эwe гот: «Бэле». ⁵⁹Эвана хушка хвэ Р'евека, хвэйкьрийа we, хөламе Бьраһим у мэрьвед wi вэр'екьрьн. ⁶⁰Дөа ль Р'евекайе кърьн у готье:

«Хушка мә, тө бьби дийа һ'эзар-һ'эзара
у зөр'эта тэ бажаред нэйаред хвэ
зэфти хвэ кьн».

⁶¹Р'евека у щарийед we р'абун, ль дэва сийар бун у ль пэй wi мэрьви чун. Хөлем Р'евека һьлда у чу.

* 24:48 Хэбэр бь хэбэр «қиз».

⁶²Ишаq жь Бир-Лахай-Рои вэгэр'ийабу дьһат, чьмки эw ль НэщэфeФ дьма. ⁶³Ишаq бэре еваре дэрк'этьбу чо-ле к'этьбу нава мьтала, сэре хwэ бьльнд кьр, дина хwэ дайе, ва йэ дэвэ тен. ⁶⁴Р'евакуае кө сэре хwэ бьльнд кьр Ишаq дит, жь дэве пэйа бу. ⁶⁵У жь хөлем пьрси: «Эw мэр-рьве дэштедайи кө бэр бь мэ те, эw к'и йэ?» Хөлем готе: «Ахайе мьн э» У эве хелийа хwэ һьлда авитэ ль сэр хwэ. ⁶⁶Хөлем һэр тьштед кө ви кьрьбун Ишаqр'а гьли кьрьн. ⁶⁷Ишаq Р'евакуа бьрэ коне дийа хwэ Сэрайе, эw станд у эw бу кэванийа ви. Эви эw һ'эз кьр. У барьстани к'этэ дьла, ль пэй мьрна дийа wir'а.

Зөр'эта Бьраһимэ майин

25 Бьраһим жьнэк жи станд, наве we Qьтура. ²Эве эв көр' Зимран, Йоqшан, Мьдан, Мьдйан, Ишбаq у Шуах жер'а анин. ³Йоqшанр'а Шьба у Дедан бун. Деданр'а ашури, льтуши у льуми бун. ⁴Мьдйанр'а Эйфа, Эфэр, һэ-нох, Абида у Элдаһа бун. Эв һ'эму жи зар'ед Qьтурайе бун.

⁵Бьраһим һ'эму һэбука хwэ да Ишаq. ⁶Ле п'ешк'еш данэ көр'ед щарийайэ жь ви у сахийа хwэда эw жь көр'е хwэ Ишаq дур хьстьн, бэре ванда р'оһьлате, эw шандьнэ алийе wэлатед р'оһьлате.

Мьрн у дэфьнкьрна Бьраһим

⁷Р'ожед эмьре Бьраһимэ кө ви дэрбаз кьрьн, сэд һ'эф-те пенщ сал бун. ⁸Бьраһим бу калэки эхтйар, жь эмьре хwэ т'ербуйи, р'оһ'е хwэ да у мьр, чу гьһиштэ щьмэ'та хwэ. ⁹Көр'ед ви Ишаq у Исмайил, баве хwэ, шкэфта Махпелайейэ эрде Эфроне көр'е Сохаре һ'итида дэфьн кьрьн, йа кө пешбэри Мамре бу, ¹⁰ви эр'дида, к'ижан кө Бьраһим жь зар'ед һ'итийа к'ьр'и бу. Ль wьр Бьраһим у жьна ви Сэрайи һатьнэ дэфьн кьрьне.

¹¹Ль пэй мьрна Бьраһимр'а, Хwэде дөа көр'е ви Ис-һаq кьр. Ишаq незики Бир-Лахай-Роийе щи-вар бу, ма.

Р'ьк'ьнийата Исмайил

¹²Эв э сэрэщэма р'ьк'ьнийата Исмайиле көр'е Бьраһим, кө щарийа Сэрайийэ һащэра мьсьри Бьраһимр'а ани. ¹³Наве көр'ед Исмайил эв ын, бь навед хwэ у р'ьк'ьнийата хwэва. Ньхөрийе Исмайил Небайот бу, пэйр'а Qедар, Адбел, Мибсам, ¹⁴Мишма, Дума, Масса, ¹⁵Хадад, Тема, Йэтур, Нафиш у Qедьма бун. ¹⁶Эв ын көр'ед Исмайил у навед ван, щи-варед хwэ у конед хwэва. Эвана ль гора ел-эширед хwэва донздэһ мир бун. ¹⁷Салед э'мьре Исмайил сэд си у һ'эфт сал бун у р'өһ'е хwэ да мьр, т'эви щьмэ'та хwэ бу. ¹⁸Исмайилийа жь һ'авилайе гьрти һ'э-та Шуре щи-вар бун, кө пешбэри Мьсьре, ль сэр р'ийа кө дьчэ Ашурйа. Эвана ль бэр ч'э'ве һ'эму бьрайед хwэ щи-вар бун, эw ащьз кьрын.

Буйина Эсаw у Аqуб

¹⁹Эв э сэрһатийа р'ьк'ьнийата кө пэй Ишаqе Бьраһим к'эт. Бьраһимр'а Ишаq бу. ²⁰Ишаq кө бу чьл сали, qиза Бэт'уеле арамиФ, жь Паддан-Араме* Р'евека станд, хушка Лабане арами. ²¹Ишаq бона жьна хwэ лава-дилэк жь Хөдан кьрын, чьмки эwe зар' нэданин. Хөдан дэнге wi бьһист, жьна wi Р'евека һ'эмлэ дэрк'эт. ²²Көр'э һе бэт'ьне weда бун һэвдөр'а шэр' дькьрын, һынге эwe гот: «Эв чь һатэ сэре мьн?» У чу кө жь Хөдан бьпьрсэ.

²³Хөдан готэ we:

«Бэт'ьне тэда дө мьлэт һэнэ,
у жь бэдэна тэ, дө щьмэ'те жь һэв щьһе бьн,
щьмэ'тэке жь щьмэ'та дьн qэwаттър бэ.
У йе мэзын we хөламтийе йе бьч'ук бькэ».

* 25:20 П'арэкэ Мэсопотамийаэ.

²⁴У гава р'ожа буйина ван пер'а гъишт, ва йэ эw ще-
ви бун бэт'не веда. ²⁵Йе пешьн кө бу, йэки сори пьр'ч'
бу мина к'өрк, наве ви Эсаw* данин. ²⁶Пэй wir'а, бьре
ви бу, дэст авити пэнийа Эсаw гърти, у наве ви данин
Ақуб*. һынге Ишаq шест сали бу, гава Р'евета эw анин.

²⁷Эw зар' мэзын бун, Эсаw бу мэрвэки холе, неч'ирванийеда
йэки жири сэрхwэ. Ле Ақуб мэрвэки дурэшэр' у жь
кона қэт дэрнэдьк'эт. ²⁸Ишаq Эсаw һ'ыз дькьр, чьмки
эви неч'иред ви дьхварьн, ле Р'еветайе Ақуб һ'ыз дькьр.

Эсаw ньхөртийа хwэ дьфьрошэ

²⁹Щарэке Ақуб шорбэ чедькьр, Эсаw жь холе к'эсьри һат.
³⁰Эви готэ Ақуб: «Бькэ қәнщи, жь we шорба бэрк'элейэ
сор, мынр'а дагьрэ эз бьхwьм, дьле мын хава дьчэ». Лэма
жи wir'а готьн: «Эдом*». ³¹Ле Ақуб готэ ви: «К'а ньһа
ньхөртийа хwэ бьфьрошэ мын». ³²Һынге Эсаw гот: «Эз ва
дьмьрьм, к'ара мын чь ньхөртийеда һэйэ?» ³³Ақуб готе:
«Дэ ньһа дэсте мында сонд бьхwэ». Эви дэсте вида сонд
хвар у ньхөртийа хwэ фьротэ Ақуб. ³⁴Һынге Ақуб нан у
шорба ниська да Эсаw, эви хвар у вэхвар, р'абу чу. Бь
ви авайи Эсаw ньхөртийа хwэ беһөрмэт кьр.

Ишаq Герареда дьминэ

26 Ль wэлетда, ль сэр we хэлайа кө һена Бьраһим-
да бьбу, хэлайикэ дьн бу, Ишаq чу Гераре щэм
п'адше фьльстинийа Абимэлэх. ²Хөдан wива хөйа бу
у готе: «Бэржери Мьсьре нэбэ, ви wэлатида бьминэ,
к'ижани эзе нишани тэ кьм. ³Ви wэлатида хэрибийеда
бьминэ, эзе т'эви тэ бьм у дөа ль тэ бькьм. Чьмки эзе
т'эмамыйа ван wэлата бьдьмэ тэ у зөр'эта тэ у we сонда

* 25:25 Бь зьмане ибрани мина сэwта хэбэра «Пьр'ч'».

* 25:26 Бь зьмане ибрани «Пэ'нигьрти» йан «һ'ълэк'ар».

* 25:30 Бь зьмане ибрани «Сор».

хвә, йа кө мьн баве тә Бьраһимр'а сонд хварийә, бинь-мә сери. ⁴Әзе зөр'әта тә вәкә стәйркед әзмен зедә кьм у т'әмамийа ван вәлата бьдъмә зөр'әта тә у бь зөр'әта тә we дөа ль һ'әму мьләтед дьнйайе бьбә. ⁵Чьмки Бьраһим гөһдарийа дәнге мьн кьр, фәрманед мьн, т'әмийед мьн, әрф-әдәтед мьн у һинкьрьнед мьн қәдандьн».

⁶Ишақ Герареда щи-вар бу. ⁷Бьнәлийед ви щийи кө пьрса жьна ви Р'евекайе же кьрьн, әви гот: «Хушка мьн ә». Чьмки әв тьрсийа кө ви бьгота: «Жьна мьн ә», дьгот: «Нәбә р'уйе Р'евекайе да мьн бькөжьн, чьмки Р'евека бәрбьч'әвә бәдәw бу». ⁸У гава әw вәдәки дьреж ль вьр ма, п'адше фьльстинийа Абимәләх р'ожәке п'әнщәрер'а дина хвә дайе, we Ишақ т'әви жьна хвә Р'евекайе к'еф-һ'әнәк дькьрьн. ⁹Һьнге Абимәләх гази Ишақ кьр у готе: «К'ьфш ә, кө әва жьна тә йә, тә чьма гот: «Әва хушка мьн ә?»» Ишақ ле вәгәр'анд у готе: «Мьн гот, кө нәбә р'уйе weда әз бемә көштьне». ¹⁰Һьнге Абимәләх готе: «Әв тә чь дани ль сәре мә? һьндьк мабу кө жь нава щьмә'те йәки дәст бавита жьна тә у гөнә бьк'әта стуйе мә». ¹¹Абимәләх т'әми да т'әмамийа щьмә'та хвә у гот: «К'е қәдьре ви мәрвьи, йан жьна ви к'әвә, we әсә бе көштьне».

¹²Ишақ ви вәлатида әрде хвә р'әшанд, Хөдан сәрда баранд, әви we сале сәд щар бәр һьлда. ¹³Әви хвә р'ьнд гьрт, чьқас дьчу хвә дьгьрт у өса пешда дьчу, кө әви готьна тә хвә гьрт. ¹⁴Бу хвәйе кәри у гар'анед пез-девер у гәләк хөламед ви һәбун, фьльстинийа^Ф һ'әвсудийа ви кьрьн. ¹⁵Һ'әму әw биред кө һена баве вида, хөламед баве ви Бьраһим вәдабун, фьльстинийа хьтмандьн, т'ьжи хвәли кьрьн. ¹⁶Абимәләх готә Ишақ: «Бьһелә жь мә дур к'әвә һәр'ә, чьмки тө жь мә дәрбазтьр буйи». ¹⁷Ишақ жь вьр к'оч' кьр чу, конед хвә дәшта Герареда данин у ль вьр ма.

¹⁸Ишақ диса әw бир вәдан, йед кө һена баве ви Бьраһимда һатьбунә вәдане, к'ижан кө пәй мьрьна Бьраһимр'а

фьльстинийа т'џжи кърьбун, эви диса эw навед баве хwэ данинэ ль сэр ван. ¹⁹Хөламед Ишаq we дэштеда вэдан, р'асти ава канийе хатън. ²⁰Шьванед Гераре т'эви шьванед Ишаq шэр' дькърьн, дьготън: «Эва ава мэ йэ». Лэма наве we бире дани Э'сеq*, чьмки бона we бире шэр' кърьн. ²¹Бирэкэ дьн вэдан, ль сэр we жи шэр' кърьн, наве we дани Ситна*. ²²Эw жь wьр чу, бирэкэ дьн вэда, ль сэр we шэр' нэкърьн, хьнге эви наве we дани Р'эһ'обот* у гот: «Чьмки Хөдан эм дэрхьстънэ фьреқэтиие у эме ль сэр ви эрди зедэ бьн».

²³Жь wьр жи Ишаq һэвраз чу Бир-Шевайе. ²⁴We шэ-ве Хөдан вива хөйа бу у готэ wi: «Эз Хwэдейе баве тэ Бьраһим ьм, нэтърсэ, чьмки эз т'эви тэ мэ, бона хатъре хөламе хwэ Бьраһим, эзе дөа ль тэ бькьм у зөр'эта та зедэ кьм». ²⁵Ишаq ль wьр горигэхэк чекър, гази наве Хөдан кър. Конe хwэ ль wьр вэгьрт, хөламед wi ль wьр жи бирэк к'олан.

ПэйманаФ Ишаq у Абимэлэх

²⁶Wi чахи, Абимэлэх бь т'эви ширэтк'аре хwэ Аһузат' у сэрэскэре хwэ Пихол жь Гераре чунэ щэм Ишаq. ²⁷Ишаq готэ ван: «Һун бона чь хатънэ щэм мьн, нэ wэ жэнандэ мьн у бэри мьн да, эз жь хwэ дур хьстъм?» ²⁸Вана гот: «Эм баш дьбиньн кө Хөдан т'эви тэ йэ, лэма мэ гот: «Эм у тэ дэсте һэвда сонд бьхwi у т'эви тэ пэймане гьредьн, ²⁹wэки тэ хьрабийе ль мэ нэки, чава кө мэ дэст нэдайэ тэ, пештьри қэнцийе, өса жи мэ тэ сах-сьламэт вэр'екър и, жь иро шунда тэ бьмбарэке Хөдан и». ³⁰хьнге Ишаq ванр'а мэсрэфэк дани, вана хвар-вэхвар. ³¹Сьбэһе зу р'абун, дэсте һэвда сонд хварьн, Ишаq эw вэр'екърьн.

* 26:20 Бь зьмане ибрани «Шэр'».

* 26:21 Бь зьмане ибрани «Нэйарти».

* 26:22 Бь зьмане ибрани «Фьреқэти».

Эвана бь дьле р'ьһ'эт жь щэм ви чун. ³²Һама we р'оже жи, хөламед Ишаq һатьн бона we бира кö вэдьдан шаб дане у готьне: «Мэ ав дит». ³³Эви наве we Шива* дани. Бона ве йэк жи наве ви бажари һ'эта ньһа Бир-Шева** йэ.

Жьнед Эсауэ нэ жь мьлэте ви

³⁴Эсау чьл сали бу, гава ви Йеһудита қиза Берийе һ'ити у Басмэт'а Ейлоне һ'ити стандьн. ³⁵Эвана бунэ кöла дьле Ишаq у Р'евакуае.

Ақуб дöаие п'ара Эсау жь Ишаq дьстинэ

27 Гава Ишаq кал бу у р'онайа ч'эвада мэр'ьм бу, эви гази көр'е хвэйи мэзьн Эсау кьр у готе: «Лауо!» Эви гот: «Эз ва мэ, баво!» ²Ишаq готе: «Эзи ва кал бумэ, ньзаньм к'ижан р'оже эзе бьмьрьм. ³Ньһа ч'эке хвэ, тир у кэване хвэ һьлдэ дэре чоле, неч'ирэке бона мьн бькэ у ⁴хварьна хвэшэ кö эз же һ'эз дькьм, бона мьн чекэ бинэ эз бьхвьм, кö бэри мьрьна хвэ эз дöа ль тэ бькьм». ⁵Р'евакуае дьбьһист, гава Ишаq эв йэк көр'е хвэ Эсаур'а дьгот. Гава Эсау чу чоле неч'ире бькэ бинэ, ⁶Р'евакуае готэ көр'е хвэ Ақуб: «Мьн һежа бьһист, кö баве тэ чава т'эви бьре тэ Эсау хэбэрда у гот: ⁷Неч'ирэке мьнр'а бинэ, пе хварьнэкэ хвэш чекэ, кö эз бьхвьм у бэри мьрьна хвэ, ль бэр Хөдан дöа ль тэ бькьм», ⁸Ньһа бьбьһе лауо, гөһе хвэ бьдэ сэр мьн, эз чь тэр'а дьбежьм бькэ. ⁹Р'абэ һэр'э нава кери, мьнр'а дö каред бьзьнайэ р'ьнд бинэ у эз пе ван баве тэр'а we хварьна хвэшэ кö эв же һ'эз дькэ чекьм, ¹⁰тö жи бьбэ бьдэ баве хвэ, кö эв бьхвэ у бэри мьрьна хвэ дöа ль тэ бькэ». ¹¹Ақуб готэ дийа хвэ Р'евакуае: «Эсауе бьре мьн йэки пьр'ч' э, эзи р'ути нэпьр'ч' ьм, ¹²бэлки баве мьн бь дэста мьн

* 26:33 Бь зьмане ибрани «Сонд» йан «һ'эфт».

** 26:33 Бь зьмане ибрани «Бира Сонде» йан «Бира һ'эфта».

бьп'элинэ, эз бэр ч'эве ви дэрэw дэрем, һынге эзе ль сэр хwэдa ньфьр'е биньм нэ кö дöайе». ¹³ Де готе: «Лаwо! Эw ньфьр'а бьра ль сэр мьнда бе, г'эне тö гөр'а мьн бькэ, һэр'э кара бинэ». ¹⁴ Аqуб чу кар анин данэ дийа хwэ. Де пе wан эw хwарьна хwэшэ кö баве ви же һ'эз дькьр чекьр. ¹⁵ Р'еvекайе к'ьнща Эсаwе р'ьнд, йа көр'е хwэйи мэзын, кö малда ль щэм we бу, һьлда ль көр'е хwэйи бьч'ук Аqуб кьр, ¹⁶ у п'осте кара жи авитэ ль сэр дэста у стököра wийэ р'утэ нэпьр'ч', ¹⁷ хwарьна хwэшэ чекьри, нане кö лехьстьбу да дэсте көр'е хwэ Аqуб.

¹⁸ Аqуб чу щэм баве хwэ у гот: «Баво!». Эwи гот: «Эз ва мэ, тö к'и йи лаwо?» ¹⁹ Аqуб готэ баве хwэ: «Эз ньхö-рийе тэ Эсаw ьм, тэ чаwа мьнр'а гот, мьн öса жи кьр, к'эрэм кэ, р'абэ р'уни неч'ира мьн бьхwэ у дöа ль мьн бькэ». ²⁰ Ишаq готэ көр'е хwэ: «Тэ чаwа öса зу неч'ир дит, лаwо?» Аqуб готе: «Хöдан, Хwэдейе тэ неч'ир р'асти мьн ани». ²¹ Ишаq готэ Аqуб: «Незик wэрэ, эз бь дэста тэ бьп'элиньм, лаwо, һэла к'а тö көр'е мьн Эсаw и, йан на?» ²² Аqуб незики баве хwэ бу, баве бь дэста эw п'эланд у готе: «Дэнг дэнге Аqуб э, ле дэст дэстед Эсаw ьн». ²³ Эwи те дэрнэхьст к'ижан э, чьмки дэстед ви жи мина дэстед бьре ви Эсаw пьр'ч' бун, һынге дöа ль ви кьр ²⁴ у готе: «Тö р'аст көр'е мьн Эсаw и?» эwи гот: «Эз ьм». ²⁵ Баве готе: «К'а бьдэ неч'ира көр'е хwэ эз бьхwьм, wэки дöа ль тэ бькьм». Аqуб дайе, эwи хвар, шэраб жи ани дайе эwи вэхвар. ²⁶ Баве ви Ишаq готе: «Ньһа wэрэ незик у мьн р'амусэ, лаwо». ²⁷ Аqуб чу незик, бав р'амуса. Ишаq к'ьнще ви бин кьр, дöа ль ви кьр у гот:

«Ва йэ бина көр'е мьн,

мина бина мерга Хöдан дöа ле кьри йэ.

²⁸ Бьра Хwэде жь qьр'авийа э'змен,

у жь qьнийата э'рде,

гэньм у шэрабеда тэ хьне кэ.

²⁹ Бьра мьлэт тэр'а хöламтийе бькьн,

щъмэ'т жи ль бэр тэ дэвэр'уйа һэр'һн.
 Тö бьби ахе бьратийа хwэ,
 зар'ед дийа тэ жи ль бэр тэ дэвэр'уйа һэр'һн.
 Йе ньфьр'а ль тэ бькэ, ньфьр' ль ви бэ,
 йе дöа ль тэ бькэ, дöа ль ви бэ».

³⁰Гава Ишаq дöа Аqуб кьр хьлаз кьр у эw гавэк бу кö эw жь баве хwэ Ишаq дур к'этьбу, бьре ви Эсаw жь неч'ире һат. ³¹Эви жи хварьна хwэш чекьр, ани да баве хwэ у гот: «Дэ бьра баве мьн р'абэ у жь неч'ира кöр'е хwэ бьхwэ, wэки дöа ль мьн бькэ». ³²Баве ви Ишаq готэ ви: «Тö к'и йи?» Эви гот: «Эз кöр'е тэ, ньхöрийе тэ, Эсаw ьм». ³³Ишаq бь хофэкэ мэзын ль сэр һэвда лэрзыи у гот: «Эwe кö неч'ир кьр у ани да мьн эw к'и бу? Мьн бэри һатьна тэ, жь wан һ'эмуйа хвар у дöа ль ви кьр. Эwe жи дöакьри бэ». ³⁴Гава Эсаw эв готьнед баве хwэ бьһистьн, кур'ин к'эте, к'эсэр-к'эсэр гьрийа у готэ баве хwэ: «Мьн жи баво! Дöа ль мьн жи бькэ!» ³⁵Баве готе: «Бьре тэ һат бь һ'ьлэк'арийе дöайе п'ара тэ һьлданэ ль сэр хwэ». ³⁶Эсаw гот: «Лэма наве ви данэнинэ Аqуб! * Эва дö щарэ эw ньг дьдэ бэр мьн һэqe ньхöртийа мьн жь мьн станд у ньһа жи дöайе п'ара мьн жь мьн станд». У дьгот: «Тэ qэт бона мьн дöа нэһьштийэ?» ³⁷һьнге Ишаq ль Эсаw вэгэр'анд у готе: «Ва йэ мьн эw кьрэ ахайе тэ, у һ'эму бьратийа ви жи wir'а кьрьнэ хöлам, гэньм у шэрабева жи эw хьне кьрьн. Иди ньһа эз тэ чава бькьм лаво». ³⁸Эсаw готэ баве хwэ: «Баво! Гэло һэма дöаки тэ т'эне һэбу? Мьн жи баво! Дöа ль мьн жи бькэ!» Эсаw кур'э-кур' дани гьрийа.

³⁹һьнге Ишаqе баве ви ль ви вэгэр'анд у готе:
 «Аwa те идара хwэ жь qьнийата эр'де
 у qьр'авийа эзмен бьки.

* 27:36 Бьньһер'э Дэстпелун 25:26.

⁴⁰ Идара тэ бь шуре тэ бэ,
хөламтийе бьре хwэр'а бьки,
у wэхт жи кö бе, гава тö жь ве йэкеда сэри һьлди,
нире wi жь стуйе хwэ бавежи».

⁴¹ У бона ви дöайе кö баве дöа бьре wi кьрьбу, Аqуб жь бэр ч'эве Әсаw к'этьбу у дьле хwэда дьгот: «Р'ожед шина баве мын незик бунэ, эзе пэйр'а бьре хwэ Аqуб бькöжьм». ⁴² Әв готьнед Әсаw көр'е Р'евакуайеий мэзын, гиһандьнэ we. Әве жи шанд гази көр'е хwэйи бьч'ук Аqуб кьр у готе: «Ва йэ Әсаwe бьре тэ, гэф ль тэ хwарийэ, wэки тэ бькöжэ. ⁴³ Ньһа бьбьһе лаwо эз чь тэр'а дьбежьм, р'абэ бьр'эвэ һэр'э һ'аране, бьгьһижэ бьре мын Лабан, ⁴⁴ wэдэки ль щэм wi бьминэ, һ'эта һерса бьре тэ датинэ. ⁴⁵ Гава һерса бьре тэ дайнэ у эw кьрьна кö тэ ль сэре wi кьрийэ бир бькэ, паше эзе һынге бьшиньмэ пэй тэ, тэ жь wьр биньм, чьма нава р'ожэкеда эз wэ һэр дöйа öнда кьм?»

Исһаq Аqуб дьшинэ щэм хале wi Лабан

⁴⁶ Паше Р'евакуайе готэ Исһаq: «Р'уйе ван қизед һ'итиада, эз жь ә'мьре хwэ т'ер бумэ, һэгэр Аqуб жи қизед һ'итийайэ мина ванэ ви wэлати бьстинэ, иди эз чьма дьжим?»

28 һынге Исһаq гази Аqуб кьр, дöа ль wi кьр, т'эми да wi у гот: «Қизед кәнани^Ф нэстини. ² Ле р'абэ һэр'э Паддан-Араме, мала баве дийа хwэ Бэт'уел у жь wьр жь қизед хале хwэ Лабан, қизе хwэр'а бьхwазэ. ³ У бьра Хwэдеие һэри Зор тэ бэрэк'эт кэ, тэ шин кэ у ль һэв зедэ кэ, жь тэ мьхөлқэт пешда бен. ⁴ Дэ бьра эw хер-бэрэк'эта сэр Бьраһим ль сэр тэ у зөр'эта тада бьбаринэ, wэки эw wэлате кö тэ теда хэриби дэрбаз кьрийэ, бьбэ мьлк'е тэ, к'ижан кö Хwэде дабу Бьраһим». ⁵ Исһаq Аqуб шанд, эw чу Паддан-Араме щэм хале хwэ Лабане көр'е Бэт'уеле арами*.

* 28:5 Ибрани хэбэр бь хэбэр: «Щэм Лабане көр'е Бэт'уеле арами, бьре Р'евакуа дийа Аqуб у Әсаw».

Эсау қиза Исмайил дьстинэ

⁶ Эсау дит кө Ишақ дөа Ақуб кър у эw шандэ Паддан-Араме, кө жь вьр хвэр'а қизе бьхвазэ, дэма кө дөа wi дькър, т'эми да wi у гот: «Жь қизед кэнанийа хвэр'а нэхвази», ⁷ Ақуб жи гөр'а де у баве хвэ кър, чу Паддан-Араме. ⁸ Эсау к'ьфш кър, кө Ишақе баве wi қизед кэнанийа бэгэм накэ, ⁹ һынге Эсау чу щэм Исмайил у қиза Исмайиле көр'е Брахим, Маһ'алата хушка Небайот хвэр'а хвэст, ани сэр жьнед хвэ.

Хэwна Ақуб

¹⁰ Ақуб жь Бир-Шевайе дэрк'эт, чу бэр бь һ'аране. ¹¹ Эw гьһиштэ щики, р'о ле чу ава, эwi кэвьрэки ван дэра һьлда дани бэр сэре хвэ у ль wi щийи п'алда р'аза, шэва хвэ ль вьр дэрбаз кър. ¹² Эwi хэwnэк дит, дина хвэ дайе we п'епэлингэк сэр э'рде данийэ у сэре we гьһиштийэ э'змен. У ва йэ мьлйак'этед Хвэде сэр wer'а һьлдк'ьшийан у пэяа дьбун. ¹³ У awa Хөдан сэр wir'а сэкьнибу у дьгот: «Эз Хөдан Хвэдейе кал-баве тэ Брахим у Хвэдейе Ишақ ьм. Эзе wi э'рде кө тэ ль сэр п'алдайэ бьдьмэ тэ у зөр'эта тэ. ¹⁴ Зөр'эта тэе wэкэ т'оза э'рде зедэ бэ, we бэрбь р'оһьлат у р'оавайе, бакөр у башуре бэла бэ. Бь тэ у зөр'эта тэ we дөа ль һ'эму бэрэкед дьнийайе бьбэ. ¹⁵ Аwa эз т'эви тэ мә, тө к'өда жи һэр'и эзе тэ хвэйи кьм у тэ диса вэгэр'иньмэ ви wэлати. Чьмки эз жь тэ дур нак'эвьм, һ'эта кө эw тыште мьн тэр'а готийэ нэйньмэ сери». ¹⁶ Ақуб жь хэwa хвэ һ'ьшйар бу у гот: «Р'асти Хөдан ль вьр э, ле мьн ньзаньбу!» ¹⁷ һынге эw тьрсийа у гот: «Эв дэр чьқаси саw э! Эв тыштэки дьн нинэ, ле мала Хвэде йэ у дэр-гәһе э'змана йэ».

¹⁸ Ақуб сьбәһе зу р'абу, эw кэвьре бэр сэре хвэ һьлда һ'эйкэл да сэкьнандьне бь р'ун кельк р'ун кър. ¹⁹ Наве

ви щийи дани «Бет'-Ел*», ле бәре наве ви бажари Луз бу. ²⁰Һынге Ақуб ад-қырар кыр у гот: «Һәгәр Хвәде т'әви мьн бә у ве р'ейеда мьн хвәй кә, йа кә эз теда дьчъм, өса жи нане хварьна мьн у к'ьнща ль хвәкьрьна мьн бьдә, ²¹у сах-сьламәт вәгәр'ьмә мала баве хвә, бьра Хөдан бьбә Хвәде мьн, ²²у әв кәвьре кә мьн чава һ'әйкәл да сәкьнандьне жи бьбә мала Хвәде. У жь һәр тыштед кә тә бьди мьн, әзе р'аст жь дәһа* йәки бьдьм тә».

Ақуб р'асти Р'аһеле те

29 Ақуб р'абу чу вәлате щьмә'тед ль р'оһьлате. ²Дәштеда әв р'асти бирәке һат, дина хвә дайе ва йә се кәри пәз доре мәхәл ьн, чьмки жь we бире пәз дьһатә авдане. Кәвьрәки мәзьн жи ль сәр дәве бире бу. ³Чахе һәр кәрийед пез ль вьр т'оп дьбун, һынге кәвьре дәве бире хол дькьрьн, пәзе хвә ав дьдан, кәвьр диса дьданә ль сәр дәве бире.

⁴Ақуб готә ван: «Гәли бьра һун жь к'ө нә?» Вана ле вәгәр'анд: «Әм жь һ'аране нә». ⁵Әви диса готә ван: «Һун Лабане кәр'е Нәһор нас дькьн?» Әвана гот: «Әм нас дькьн». ⁶Әви готә ван: «Әв сах-сьламәт ә?» У вана гот: «Сахи-сьламәт ә, ва йә Р'аһела қиза ви т'әви пез те». ⁷Һынге ви гот: «Һе р'ож гәләк майә, нә вәхт ә кәри т'оп бьн, пәзе хвә авдьн, бьбьн бьч'ериньн». ⁸Ле вана гот: «Әм нькарьн, һ'әта һ'әму кәрийед пез т'оп нәбьн, әм һынге бь һәвр'а кәвьре ль сәр дәве бире хол дькьн, пез ав дьдьн».

⁹Әви һе т'әви ван хәбәр дьда, Р'аһел бь т'әви пәзе баве хвә һат, чьмки әве шьванти дькьр. ¹⁰Гава Ақуб ч'әв Р'аһела қизхал у пәзе хале хвә Лабан к'әт, чу кәвьр жь дәве бире хол кыр у пәзе хале хвә Лабан авда. ¹¹Һынге

* 28:19 Бь зьмане ибрани «Мала Хвәде».

* 28:22 Бьньһер'ә Қануна Дөщари 14.22-29; 26.12-15.

Ақуб чу р'уйе Р'аһеле, кур'ин к'эте гьрийа. ¹² Паше Ақуб готэ Р'аһеле кө эw пьсмаме баве we йэ, көр'е Р'евекайе йэ. Эwa жи р'эви чу баве хwэр'а гьли кьр.

¹³ Гава Лабан эв мьзгинийа һатна көр'е хушка хwэ Ақуб бьһист, р'эви чу пешийа wi. Эw һ'эмез кьр, чу р'уйе wi у эw бьрэ мала хwэ. Ақуб жи эв йэк гьшк Лабанр'а гьли кьр. ¹⁴ Лабан готэ wi: «Тө р'аст жь хун у қьнета мьн и!» Ақуб т'эмамийа мәһәке щәм wi ма.

Хөламтийа Ақубэ бона Леайе у Р'аһеле

¹⁵ Пәй ван йәкара, Лабан готэ Ақуб: «Зә'ф жи тө пьсмаме мьн и, гәрәке беһәқ мьнр'а хөламтийе бьки? Мьнр'а бежә, һәқе тә чи йә?» ¹⁶ Дө қизед Лабан һәбун. Наве йа мэзын Леа у наве йа бьч'ук Р'аһел бу. ¹⁷ Леа ч'эвада назьк* бу, ле Р'аһел бәжын-бале у сьфәтда хас у бәдәw бу. ¹⁸ Дьле Ақуб к'этэ Р'аһеле у гот: «Эз бона қиза тәйә бьч'ук Р'аһеле һ'әфт сала тәр'а хөламтийе бькьм». ¹⁹ Лабан гот: «Йа п'акә эз we бьдьмә тә, нә кө бьдьмә мәрвьәки дьн. Щәм мьн бьминә». ²⁰ Ақуб һ'әфт сала бона Р'аһеле хөламти кьр. Бәр ч'әве wi мина чәнд р'ожа дәрбаз бун, һақаси же һ'эз дькьр. ²¹ һынге Ақуб готэ Лабан: «К'а дәрғистийа мьн бьдә мьн, чьмки р'ожед мьн т'эмам бунә, кө эз һәр'ьмә щәм we». ²² Лабан мәсрәфәк дани, һ'әму мәрвьед we дәрә щьвандьн. ²³ Ле гава бу евар қиза хwэ Леа бьр да Ақуб, әwi сәрә хwэ wer'а дани. ²⁴ Лабан щарийа хwэ Зилпа жи чаwa щари да қиза хwэ Леайе. ²⁵ Сьбәһе зу, ва йә: эва Леа йә. һынге Ақуб готэ Лабан: «Тә әв чь сәрә мьн кьр? Мьн бона Р'аһеле тәр'а хөламти нәкьр? Тә чьма эз хапандьм?» ²⁶ Лабан гот: «Ль щәм мә әв нә ә'дәт ә, кө йа бьч'ук бәри йа мэзын бьдьнә мер. ²⁷ һ'әфтийе т'эмам кә, эзе йа дьн жи бьдьмә тә, ль бәр һ'әфт салед дьнва кө тө

* 29:17 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Ч'эвада мә'рьм».

мьнр'а хөламтийе бьки». ²⁸ Ақуб өса жи кър, әви һ'эфте т'эмам кър, Лабан қиза хwә Р'аһел жи чава жьн да ви. ²⁹ Лабан щарийа хwә Билһа жи чава щари да қиза хwә Р'аһеле. ³⁰ Ақуб сәре хwә Р'аһелер'а дани у Р'аһел жь Леае зәфтър һ'ыз кър. У Ақуб һ'эфт салед дьн жи хөламти Лабанр'а кър.

Зар'ед Ақуб

³¹ Хөдан дит кө Леа бәр ч'әва р'әш ә, бәт'не we вәкър. Ле Р'аһел бебәр бу. ³² Леа пе ма көр'әк ани у наве ви дани Р'убен*, чьмки we гот: «Хөдан зәлулийа мьн дит, иди ньһа мере мьне мьн һ'ыз кә». ³³ Диса пе ма, көр'әки дьн ани у гот: «Чьмки Хөдан бьһист кө әз найемә һ'ызкърьне, ләма әв көр' жи да мьн». У наве ви дани Шьмһ'ун*. ³⁴ Диса пе ма көр'әки дьн жи ани у we гот: «Ньһа иди мере мьне т'әви мьн йәк бә, чьмки мьн се көр' жер'а анин» бона ве йәке наве Леви* һатә данин. ³⁵ Диса пе ма көр'әки дьн ани у гот: «Ньһа әзе пәсьне Хөдан бьдьм». Ләма наве ви дани Щьһуда*. У жь зар'анине һатә бьр'ине.

30 Р'аһеле дина хwә дае кө әw Ақубр'а зар'а найнә, һ'әвсуди хушка хwә кър у готә Ақуб: «К'а зар'а бьдә мьн, йан на әзе щандьм». ² һерса Ақуб ль Р'аһеле р'абу у готе: «Чьма стәхөла әз дәwса Хwәде дьгърьм, кө бәре зька жь сәр тә бьр'ийә?» ³ Әwe гот: «Ва йә щарийа мьн Билһа, һәр'ә щәм we, бьра әw ль сәр чоке мьн бьwәльдә, кө зар'е мьн жь we һәбьн». ⁴ У we щарийа хwә Билһа ча-

* 29:32 Бь зьмане ибрани наве Р'убен те фә'мкърьне: «Дина хwә бьдьне көр' ә» у дәнге хәбәра Р'убен незики «(Хөдан) зәлулийа мьн дит».

* 29:33 Бь зьмане ибрани «Бьһистьн».

* 29:34 Бь зьмане ибрани «Йәкти».

* 29:35 Дәнге we мина: «Пәсьндар».

wa жын да wi. Ақуб сәре хwә wep'a дани. ⁵Билһа пе ма у Ақубр'a көр'әк ани. ⁶Һынге P'аһеле гот: «Хwәде ль сәр һәқи у нәһәқида нһер'и, дәнге мьн жи бһист у көр'әк да мьн». Ләма наве wi дани Дан*. ⁷Щарийа P'аһеле Билһа диса пе ма көр'е дөда Ақубр'a ани. ⁸P'аһеле гот: «Әз хушка хwәр'a к'әтымә һ'өщәте у мьн зора we бър». У Наве wi дани Нәфтәли*.

⁹Леае гава дит кө жь зар'a һатә бър'ине, щарийа хwә Зилпа чава жьн гьрт да Ақуб. ¹⁰Щарийа Леае Зилпайе Ақубр'a көр'әк ани. ¹¹Леае гот: «Әз бәхтәвар ьм!» У наве wi дани Гад*. ¹²Щарийа Леае Зилпайе көр'е дөда Ақубр'a ани. ¹³Леае гот: «Әз хwәзьли мә! К'өлфәте хwәзийа хwә ль мьн биньн». У Наве wi дани Ашер*.

¹⁴P'ожед нандруне P'убен чу нава зәвийа, әви гьзеред бәйани* дитьн у ани да дийа хwә Леае. һынге P'аһеле готә Леае: «К'әрәма хwә, һьнәк жь ван гьзеред бәйанийә көр'е хwә бьдә мьн жи». ¹⁵Ле Леае гот: «Тә мере мьн жь мьн стандийә бәс нинә, гьзеред көр'е мьнә бәйани жи дьхwази?» P'аһеле готе: «Бьра ишәв әв т'әви тә р'азе, жь бәр гьзеред көр'е тәйә бәйанива». ¹⁶Еваре Ақуб жь к'әw-шен дьһат, Леа пешийа wiда чу у готе: «Тө гәрәке т'әви мьн р'азейи, чьмки мьн тө бь гьзеред көр'е хwәйә бәйани к'ьрекьри йи». У әв we шәве т'әви we р'аза. ¹⁷Хwәде дәнге Леае бһист у Леа пе ма көр'е пенща Ақубр'a ани. ¹⁸Һынге Леае гот: «Хwәде һәфе мьн да мьн, чьмки мьн щарийа хwә да мере хwә». У наве wi дани Исахар*. ¹⁹Леа диса пе

* 30:6 Бь зьмане ибрани дәнге we мина «Диванкьрын» ә.

* 30:8 Бь зьмане ибрани «Һ'өщәта мьн».

* 30:11 Бь зьмане ибрани «Бәхтәвари».

* 30:13 Бь зьмане ибрани «Хwәзьли».

* 30:14 Аwa готи «Мандрагор» кө к'окәкә бьн әрд ә, дьхwарьн кө жь жьнти у мертийе нәк'әвьн.

* 30:18 Бь зьмане ибрани дәнге we мина «Һәқ» ә.

ма у Ақубр'а көр'е шәша ани. ²⁰Һынге Леайе гот: «Хwәде п'ешк'ешәкә баш да мьн, мере мьне иди шәм мьн бьминә, чьмки мьн wir'a шәш көр' анинә». У наве wi дани Зәбулон*. ²¹Хьлазийе қизәк ани у наве we дани Дина.

²²Хwәде P'ahel бир ани у Хwәде дәнге we бьхист бәг'не we вәкьр. ²³Әw пе ма көр'әк ани у гот: «Хwәде қара мьн да һьлдане». ²⁴Наве wi дани Усьв* у гот: «Дә бьра Хөдан көр'әки дьн жи ль мьн зедә кә».

Пәймана нава Лабан у Ақубда

²⁵Пәй ве йәкер'а, гава P'ahеле Усьв ани, Ақуб готә Лабан: «Изьна тә һәбә, кө әз һәр'ымә ши у wat'ане хwә. ²⁶Жьн у зар'ед мьн бьдә мьн, бона к'ижана мьн тәр'а хөламти кьр у әз һәр'ым, чьмки хөламтийа мьн тәва әйан ә, мьн чь хөламти тәр'а кьрийә». ²⁷Лабан готе: «Һәгәр мьн бәр ч'әве тә к'әрәм дит, һиви дькьм! Мьн те дәрхьстийә кө Хөдан бона хатьре тә ль сәр мьнда барандийә». ²⁸У гот: «Һәде хwә бежә әз бьдьм». ²⁹Һынге Ақуб готе: «Тө зани мьн чава тәр'а хөламти кьрийә у һ'әйванед тәйә ль бәр мьн чава бунә. ³⁰Чьмки бәри һатьна мьн, мале тә һьндьк бу, ле ль һәв зедә бу, Хөдан бь һатьна мьн ль сәр тәда баранд. Иди әзе к'әнге бона мала хwә бьхәбьтьм?»

³¹Лабан пьрси: «Әз чь бьдьмә тә?» Ақуб готе: «Тө тыштәки нәдә мьн. һәгәр тө ве готьна мьн бьки, әзе диса кәрийе пәзе тә хwәй кьм у бьч'ериньм. ³²Әз иро бьк'әвьмә нава г'әмабийа кәре тә, чьқас пәзе дәқ-дәқи у бәләк һәнә, өса жи нава бәрха чьқас қәр һәнә у нава бьзьнада жи чьқаси бәләк у дәқ-дәқи һәнә, әз вәқәтиньм. Бьра әвана бьбьнә һәде мьн. ³³Иро шунда р'астийа мьне ль бәр тә к'ьфш бә, гава тө бейи дина хwә бьди һәде мьн. һәгәр нава кәрийе ль бәр мьнда, бьзьнәк нә дәқ-дәқи у нә бәләк бә

* 30:20 Бь зьмане ибрани «Шәммайин» йан «Qәдьр».

* 30:24 Бь зьмане ибрани «Бьра әw зедә бә».

у бэрх нэ қэр бэ, эw ль щэм мьн чава йед дъзийе бьн». ³⁴Лабан готе: «Баш э! Бьра wэкэ готьна тэ бэ». ³⁵Ле we р'оже Лабан* чьқас нерийед шьв-шьви у бэлэк у чьқас бьзьнед дэқ-дэқи у бэлэк, ава готи чьқас йед дэқ-дэқийэ сьпи у бэрхед қэр һэбун, вэқэтандьн данэ көр'ед хwэ, ³⁶у эw р'ийа се р'ожа дури Ақуб хьстьн. Ақуб кэрийе пэзе Лабани майин хwэй кьр.

³⁷Ақуб хwэр'а жь дара сьпндаре, бəһиве* у чинаре шьвдаред тэр' чекьрьн, эwi қалькед wan щи-щийа дат'эр'аштьн сьпи нэхш кьрьн, öca кө ль сэр шьвдара сьпикайи к'ьфш дьбу. ³⁸Һьнге эwi шьвдаред хwэйэ дат'эр'эшанди, данинэ нава һ'эwзед аввэхварьне, кө гава кэри бен аве вэхwьн, эw ль бэр пез бьн, дэма аввэхварьне пэз бе ф'эла. ³⁹Пэз ль бэр шьвдара дьһатьнэ ф'эла у дьзан бэрхед шьв-шьви, дэқ-дэқи у бэлэк данин. ⁴⁰Ақуб бэрх вэдьқэтандьн у бэ-ре пез дьданэ алийе йед шьв-шьви у қэрэ кө нава кэре Лабанда һэбун. Ақуб кэре хwэ вэқэтанд, т'эви пэзе Лабан нэкьр. ⁴¹У гава wэхте ф'эле пэзе к'окэ-р'ьнд дьһат, Ақуб эw шьвдар даданинэ нава һ'эwзе аве ль бэр ч'эве пез, wэки эw ль бэр шьвдара ф'эле хwэ бьстиньн. ⁴²Ле ль бэр пэзе жарэ-һур данэданин у йед хьрабэ бь кемаси п'ара Лабан к'этьн, йед к'окэ-р'ьнд п'ара Ақуб. ⁴³Öca эва мэрьва гэлэки пешда чу. Бу хwэйе кэрийед пезэ мэзьн, щарийа, хөлама, дэва у к'эра.

Ақуб жь хале хwэ дьр'эвэ

31 Ақуб хэбэрдана көр'ед Лабан бьһистьн кө дьготьн: «Ақуб һ'эму һэбука баве мэ бьр у жь һэбука баве мэ һақас һэбук т'оп кьр». ²У Ақуб ч'эв Лабан к'эт, дина хwэ дайе кө Лабани һьндава wiда нэ йе бэре йэ.

* 30:35 Бь зьмане ибрани «Сьпи».

* 30:37 Дарэкэ кө дьк'эвэ ль нава к'ома даред гузе, дэндькед we мина дэндькед зэрдэла нэ.

³ Һынге Хөдан готә Ақуб: «Вәгәр'ә вәлате кал-бавед хвә, ль щи-мьск'әне хвә, эзе т'әви тә бьм». ⁴ Ақуб чоле ль бәр пез бу, әви шанд гази Р'аһеле у Леаһе кьр ⁵ у готә ван: «Әз дина хвә дьдьмә мьр'узе баве вә, әв һындава мьнда нә йе бәре йә. Ле Хвәдейе баве мьн, т'әви мьн буйә. ⁶ Вәва жи ә'йан ә, кө мьн бь т'әмамийа қәвата хвә баве вәр'а хөлашти кьрийә. ⁷ Ле баве вә әз дьхапандьм, дәһә щара һәңе мьн гөһаст, ле Хвәде нәһьшт кө әв зийанәке бьдә мьн. ⁸ Гава ви дьгот: «Бьра йед дәқ-дәқи бәр һәңе тәва бьн», һынге т'әмамийа пез, дьза дәқ-дәқи данин. Ле гава ви дьгот: «Бьра йед шьв-шьви бәр һәңе тәва бьн», һынге т'әмамийа пез, дьза шьв-шьви данин. ⁹ Бь ви авайи Хвәде һ'әйванед баве вә жь ви стандьн у данә мьн. ¹⁰ Щарәке вәхте пез фә'ла бу, мьн сәре хвә бьльнд кьр у хәвнеда дина хвә даһе, ва йә кәри бь нерийед шьв-шьви, дәқ-дәқи у бәләк дьһатьнә фә'ла. ¹¹ Һынге мьльак'әте Хвәде хәвнеда мьнр'а гот: «Ақуб!» У мьн гот: «Ләбе, әзи ва мә». ¹² Әви гот: «К'әрәма хвә, сәре хвә бьльнд кә у дина хвә бьде, ванә һ'әму нерийед кө пәз бь ван тенә фә'ла, шьв-шьви, дәқ-дәқи у бәләк ьн, чьмки мьн дит һәр тыштед кө Лабан сәре тә кьрын. ¹³ Әз Хвәдейе Бет'Еле мә, we дәра кө тә һ'әйкәл р'ун кьр у ль вьр мьнр'а ад-қьрар кьр, ньһа р'абә жь ви вәлати дәре у вәгәр'ә ль щи-мьск'әне хвә». ¹⁴ Һынге Р'аһеле у Леаһе ле вәгәр'андьн у готьне: «Гәло иди мала баве мәда, п'ар у вартийа мә һәйә? ¹⁵ Гәло бона ви әм һ'әсаб набьн мина хәриба? Чьмки әви әм фьротьн у п'әре мә жи хварьн. ¹⁶ Ләма жи әв һ'әму һәбука кө Хвәде жь баве мә станд, йа мә у зар'окед мә йә, ньһа һәр тыштед кө Хвәде готийә, бькә». ¹⁷ Ақуб р'абу, жьн у зар'ед хвә ль дәва сийар кьрын. ¹⁸ Әви һ'әму һ'әйванед хвә, һ'әму һәбука хвәйә кө қазьнщ кьрьбу у һ'әйванед хвәйе кө ль Паддан-Арамеда қазьнщ кьрьбу, һьлдан р'ек'әт, кө һәр'ә щәм баве хвә Ишақ, вәлате Кәнане. ¹⁹ Лабан чубу кө пәзе хвә бьбьр'ә,

Р'аһел п'утед мала баве хwә дьзин. ²⁰ Ақуб жь Лабане арамиФ хwә вәдьзи р'әви, чьмки вива әйан нәкьрьбу, кө we һәр'ә. ²¹ У бь ви авайи әw бь һ'әму һәбука хwәва р'әви у р'абу жь ч'әме Фьрате дәрбаз бу у бәре хwә да алийе ч'ийае Гилә'де.

Лабан пәй Ақуб дьк'әвә

²² Р'ожа сьсийа щаб данә Лабан, кө Ақуб р'әвийә. ²³ Лабан бьратийа хwә жи т'әви хwә һьлда у һ'әфт р'ожа ль пәй ви к'әт. Ль алийе ч'ийае Гилә'де хwә wir'a гиһанд. ²⁴ Хwәде шәв һатә хәвна Лабане арами у готә ви: «Мьқати хwә би, кө тыштәки қәнщ йан хьраб Ақубр'а нәбежи».

²⁵ Лабан хwә Ақубр'а гиһанд. Ақуб коне хwә ль ч'ийе вәгьртьбу. Лабан у бьратийа хwә жи конед хwә ль ч'ийае Гилә'де вәгьртьн. ²⁶ У Лабан готә Ақуб: «Әв тә чь кьр? Чьма тә хwә жь мьн вәдьзи р'әвийи у тә қизед мьн чава һесиред бьн шур бьрьн? ²⁷ Тә чьма жь мьн вәшарт, дьзива р'әвийи у мьнр'а нә гот? Мьне тө бь дьле ша вәр'екьрайи, пе стьрана, дәфа у чәнге зис. ²⁸ Тә нәһьшт кө әз бьһатама р'уйе қизед хwә у нәбийед хwә. Тә бе ақьли кьр. ²⁹ Дәсте мьнда қәват һәйә, кө хьрабийе ль wә бькьм. Ле Хwәдейе баве wә шәва дәрбазбуи т'әви мьн хәбәрда у гот: «Мьқати хwә би, кө тыштәки қәнщ йан хьраб Ақубр'а нәбежи». ³⁰ Ле бәле тө дьчи-дьчи, фәмдарийә wәки тә гәләки бира мала баве хwә кьрийә, ле чьма хwәдейед мьн дьзин?» ³¹ Ақуб ль Лабан вәгәр'анд у гот: «Чьмки әз тьрсийам, мьн гот бәлки те қизед хwә жь мьн бьстини. ³² Ле хwәдейед хwә ль щәм к'е бьбини, бьра әw нәжи. Ньһа ль бәр бьратийа мә бьгәр'ә у чи тә ль щәм мьн һәбә һьлдә хwәр'а». Чьмки Ақуб ньзаньбу кө Р'аһеле әw дьзинә. ³³ Лабан к'әтә коне Ақуб, коне Леае у коне һәр дө щарийа, ле әw нәдितьн. Жь коне Леае дәрк'әт, к'әтә коне Р'аһеле. ³⁴ Р'аһеле әw п'ут һьлдан кьрьнә т'ер'а дәве у ль сәр ван р'уньшт. Лабан т'әмаийа кон ль һәв хьст гәр'ийа, ле әw нәдитьн.

³⁵ P'аһеле готә баве хwә: «Бъра хwәйе мьн һерса хwә ль мьн р'анәкә, wәки әз нькарьм ль бәр р'абьм, чьмки әз нә-хwәшийа к'олфәтада мә». Лабан гәр'ийа ле п'ут нәдитьн.

³⁶ Ђынге Ақуб һерс к'әт у бәзи Лабан. Ақуб ль Лабан вә-гәр'анд у готе: «Суще мьн чи йә, гөне мьн чи йә, wәки тә пәй мьн к'әт йи? ³⁷Тә ль нав т'әмамияа һур-муред мьнда гәр'ийайи, тә тыштәки жь мала хwә дит? Дәрхә дайнә ль бәр бьратийа мьн у бьратийа хwә, бьра әw ве пьрсе нава мә һәр дөйада сафи кьн. ³⁸Әва бист сал ә, кә әз ль щәм тә дьмам, ми у бьзьнед тә бәрнәавитьнә у мьн бәранед кәрийе тә жи нәхварьнә. ³⁹Йед дә'ва дьгьртьн, мьн нәдани ль щәм тә, зьрара we мьн дьк'ьшанд, р'оже бьһата дьзин, шәве бьһа-та дьзин тә жь мьн дьхwәст. ⁴⁰Р'оже жь гәрме, шәве жи жь сәрме дьһ'әлийам-дьмашийам. Хәw жь ч'ә'ве мьн дьт'әқьси. ⁴¹Бист сали һ'але мьн мала тәда аһа буйә. Мьн чардәһ сала бона һәр дө қизед тә тәр'а хөламти кьр, шәш сала жи бона пәзе тә. Ле тә дәһә щара һәфе мьн гөһаст. ⁴²Һәгәр Хwәдейе баве мьн, Хwәдейе Бьраһим у Хофа Ишақ нә т'әви мьн буйа, тәйе ньһа әз р'аст дәствала вәр'екьрама. Хwәде зәлулийа мьн у хәбат дәсте мьн дит у шәва дәрбазбуйи ль тә һьлат».

Пәймана Лабан у Ақуб

⁴³ Лабан ль Ақуб вәгәр'анд у готе: «Әв қиз қизед мьн ьн, әв зар' зар'ед мьн ьн, әв кәри кәрийед мьн ьн у һәр тыш-тед кә тә дьбини, әв т'әв йед мьн ьн. Әз иро чь дькарьм ль қизед хwә бькьм, йан жи ль зар'ед кә жь ван бунә? ⁴⁴Ньһа wәрә әз у тә пәймане гьредьн у бьра нава мьн у тәда бьбә шә'дәти». ⁴⁵Ақуб кәвьрәк һьлда у әw һ'әйкәл да сәкьнандьне. ⁴⁶Ақуб готә бьратийа хwә: «Кәвьра т'оп кьн». Ван кәвьр анин қуч' кьрьн у ль wьр щәм қуч'е нан хварьн. ⁴⁷Лабан наве we қуч'е дани Йьгар-Саһадут'а*.

* 31:47 Бь зьмане арами «Қуч'а шә'дәтийе».

Ақуб наве we дани Галед*. ⁴⁸Һынге Лабан гот: «Эва қуч'а иро нава мьн у тэда шә'дә йә». Ләма наве we Галед һатә данине, ⁴⁹оса жи Миспах* чьмки wi гот: «Хөдан ль сәр мьн у тэда бьньһер'ә, гава р'уйе мә һәв дө нәк'әвә. ⁵⁰Һәгәр тө дьле қизе мьн бешини, йан жи жьнед башқә сәр қизед мьнр'а бьстини, кәс нава мәда т'өнә, ле Хвәде нава мьн у тэда шә'дә йә». ⁵¹Лабан сәрда зедә кьр у готә Ақуб: «Ва йә әв қуч'а у әв һ'әйкәле кө мьн нава хвә у тэда да сәкьнандьне. ⁵²Эва қуч'а шә'дә йә, әва һ'әйкәла шә'дә йә, кө әз жь ве қуч'е дәрбаз нәбьм, тө жи жь ве қуч'е у һ'әйкәли дәрбаз нәби бона хьрабийе. ⁵³Бьра Хвәдейе Бьраһим у хвәдейе Нәһор (хвәдейе баве ван) нава мәда һ'акьм бьн*». Ақуб пе Хофа баве хвә Ишақ ад-қьрар кьр. ⁵⁴Ақуб ль сәре wi ч'ийайи қөрбан да у гази бьратийа хвә ль сәр нан кьр. Нан хварьн у we шәве манә ль ч'ийе. ⁵⁵Лабан сьбәһе зу р'абу, чу р'уйед нәвийед хвә у қизед хвә у дөа ль ван кьр, Лабан вәгәр'ийа чу щийе хвә.

**Ақуб р'ева р'асти мьлйак'әта те,
паше жи р'асти Әсау**

32 Ақуб р'ийа хвәда чу. Мьлйак'әтед Хвәде р'асти wi һатьн. ²Гава Ақуб әв дитьн, гот: «Эва зомардийа Хвәде йә». Наве we дәре дани Маһ'анайим*.

³Ақуб пешийа хвә қасьд шандьнә вәлате Сеһире, т'опрахе ӘдомеФ, щәм бьре хвә Әсау. ⁴У т'әми да ван у гот: «Аһа бежьнә хвәйе мьн Әсау, кө хөламе тә Ақуб аһа дьбежә: «Әз ль щәм Лабан бумә, һ'әта ньһа жи щәм wi хәрибийеда мамә. ⁵Га, к'әр, кәрийед пез, хөлам у

* 31:47 Бь зьмане ибрани «Қуч'а шә'дәтийе».

* 31:49 Бь зьмане ибрани «Сәрда бьньһер'и».

* 31:53 Эва фькьра Лабан бу, чьмки нава ванда гәләкхвәдети бу.

* 32:2 Бь зьмане ибрани «Дө зомед ордийа».

щари мьн қазьнщ кьрьнә. Ньһа эз дышиньм, хwә хwәйе хwәва дьдьмә һ'әсандьне, кә эз бәр ч'әвед тә к'әрәме бьбиньм».

⁶Қасьд ль сәр Ақубда вәгәр'ийан у готьне: «Әм чунә щәм бьре тә Әсау, ва йә әу чарсьд мәрвива пешийа тәда те». ⁷Ақуб гәләки тьрсийа у т'әвиһәв бу у р'абу мәрьвед т'әви хwә, пәз у дәуар, дәвә кьрьнә дә п'ара. ⁸Дьгот: «Һәгәр Әсау ль сәр п'арәкеда бьгьрә у лехә, һәма п'ара дьн же хьлаз бә».

⁹Һьнге Ақуб гот: «Йа Хwәдейе баве мьн Бьраһим у Хwәдейе баве мьн Исһақ, Хәдано! Кә тә мьнр'а гот: «Вәгәр'ә вәлате хwә, ль ват'ане хwә, әзе қәнщийе ль тә бькьм!» ¹⁰Әз нә һежайи т'әмамияа һ'өб у амьнийа тәйә қәдим ьм, к'ижан кә тә қуле хwәр'а кьрьнә, чьмки әз бь шьвдара дәсте хwә жь ве Урдәне дәрбаз бум у ньһа бумә хwәйе дә п'ара. ¹¹К'әрәма хwә, мьн жь дәсте бьре мьн Әсау хьлаз кә, чьмки әз же дьтьрсьм, нәбә кә әу бе, мьн, де у зар'окава хә. ¹²Нә тә готийә: «Әзе әсәйи қәнщийе ль тә бькьм у зәр'әта тә бькьмә вәкә қума бә'ре, кә жь гәләкбуне ве нәйе жьмаре».

¹³Ақуб шәва хwә ль ве дәрә дәрбаз кьр, р'абу жь һәр тьште хwә, бьре хwә Әсаур'а п'ешк'еш һазьр кьрьн. ¹⁴Дәсьд бьзьн, бист нери, дәсьд ми, бист бәран, ¹⁵си дәвед зайи щә'шькед ванва, чьл ч'еләк, дәһә бохә, бист к'әре ме у дәһә йе нер вәқәтандьн. ¹⁶Һәр кәри, башқә-башқә, данә дәсте хәламед хwә у готә хәлама: «Пешийа мьн һәр'ьн, бьра һәр кәри дури һәв, ль пәй һәв һәр'ьн». ¹⁷Ә'мьр ль йе пешийе кьр у готе: «Гава бьре мьн Әсау р'асти тә бе у жь тә бьпьрсә: «Тә к'е йи у те к'әда һәр'и? У әвед ль пешийа тә йед к'е нә?» ¹⁸Һьнге тә бежә: «Әв йед хәламе тә Ақуб ьн, әвана п'ешк'еш хwәйе хwә Әсаур'а шандьнә, ва йә әу хwәха жи ль пәй мә те». ¹⁹Аһа жи т'әми да йе дәда, йе сьсийа у һ'әмуьед кә ль пәй кәрийа дьчун у гот: «Аһа бежьне гава һун р'асти Әсау бен ²⁰у бежьне:

«Ва йэ хөламе тэ Ақуб жи ль пэй мә те». Чьмки эви хвэха хвэр'а дьгот: «Бь ван п'ешк'ешед кө эз бэри хвэ дьшиньм, эзе дьле ви бьк'ьр'ьм, паше р'уйе ви бьбиньм, бэлки эв мын қэбул кэ». ²¹ П'ешк'еш пешийа ви чун, ле Ақуб шэва хвэ зомеда дэрбаз кьр.

Дэстэгөлаша Ақуб

²² Ақуб we шэве р'абу, һэр дө жьнед хвэ, һэр дө щарийед хвэ у һэр йанздәһ көр'ед хвэ һьлдан у тәнькаийа Йа-боқр'а дэрбаз бу ²³ у эв һьлдан аве хьстын дэрбаз кьрын, һэр тыштед хвэ, чи ви һэбу дэрбаз кьрын. ²⁴ Ақуб т'эне ма. Мэрвьэк һ'эта саре сьбэһе жер'а к'этэ дэстэгөлаше. ²⁵ Эви дит кө ль Ақуб нькарэ, эв ль севька қарч'ька ви к'эт у дэма дэстэгөлаше Ақуб қарч'ькеда сьст бу. ²⁶ һынге эви готэ Ақуб: «Мын бэр'дэ эз һэр'ьм, чьмки ва йэ сьбэһ зэлал дьбэ». Ақуб гот: «Һ'эта тө дөа ль мын нэки эз тэ бэр'надьм». ²⁷ Эви готэ ви: «Наве тэ чи йэ?» Ақуб гот: «Ақуб э». ²⁸ Эви гот: «Иди наве тэ Ақуб нэје готьн, ле Израел*, чьмки тө Хвэде у мэрьвар'а к'эти һ'ощэте у тө сэр к'эти». ²⁹ һынге Ақуб пьрси у гот: «Һиви дькьм, наве хвэ бежэ». Эви гот: «Тө чьма наве мын дьпьрси?» У ль ви щийи дөа ль ви кьр. ³⁰ Ақуб наве ви щийи дани Пьнийел* у гот: «Чьмки мын Хвэде р'у бь р'у дит у эз сах мам».

³¹ У гава эв жь Пьнөеле дэрбаз бу, р'о дэрк'эт у Ақуб қарч'ькеда дькөлийа. ³² Лэма жи һ'эта р'ожа иро, зар'ед Израелеф ч'иле сэр севька қарч'ьке нахвьн. Чьмки ль ч'иле севька қарч'ька Ақуб к'эт.

* 32:28 Бь зьмане ибрани «Г'эви Хвэде к'этийи һ'ощэте».

* 32:30 Чава наве Ақуб һатэ гөһастьне өса жи наве ви щийи һатэ гөһастьне. Наве кэвьн «Пьнөел» бу ле наве ну «Пьнийел» фэ'мина we «Р'уйе Хвэде».

Льхэвхатъна Агуб у Эсау

33 Агуб сэре хwэ бьльнд кър, дина хwэ даие we Эсау те, чарсэд мер жи пер'а. Ђнге эви зар' бэлайи ль сэр Леаие, Р'аһеле у һэр дө щарийа кърьн. ²Щари зар'ед ванва авитьнэ пешийе, Леа зар'ед weва авитьнэ пэй ван, Р'аһел у Усыв жи авитьнэ пашийе. ³Агуб да пешийа ван у һ'эта гъһиштэ бьре хwэ, һ'эфт щара һ'эта эрде дэвэр'уйа чу. ⁴Ђнге Эсау бэзи чу пешийа ви, эв һ'эмез кър, дэсте хwэ стөкөра wir'а бър, эв р'амуса у ль сэр һэвда гърийан. ⁵Эсау сэре хwэ кө бьльнд кър, ч'эв к'өлфэта у зар'а к'эт, гот: «Эв чи тэ нэ?» Агуб гот: «Эвана зар'ед кө Хwэде бь р'эма хwэ данэ хөламе тэ эв ьн». ⁶Ђнге щари зар'ед хwэва незик буне у дэвэр'уйа чун. ⁷Леа зар'ед хwэва жи незик буне у дэвэр'уйа чун. Паше жи Р'аһел у Усыв незик буне у дэвэр'уйа чун. ⁸Эсау пьрси: «Мэрэме ван к'омед кө эз р'ева р'асти ван һатъм чи йэ?» Агуб гот: «Бона ль бэр ч'эве хwэие хwэ к'эрэм дитьнейэ». ⁹Эсау гот: «Һэбука мын гэлэкэ бьре мын, йа тэ бьра тэр'а бэ». ¹⁰Агуб гот: «На, һиви дькым, һэгэр мын ль бэр ч'эве тэ к'эрэм дитийэ, пешк'еша мын жь дэсте мын бьгьрэ. Чьмки мын р'уйе тэ өса дит, те бежи йэк р'уйе Хwэде бьбинэ у тэ жь мын р'ази йи. ¹¹Һиви дькым, ве бьмбарэкийе, йа кө мын тэр'а анийэ қэбул кэ, эва дайина жь р'эма Хwэде йэ, һэр тыште мын һэнэ». У зор ле кър эви жи һьлда. ¹²Эсау гот: «Эм р'абын р'ек'эвын, эзе ль пешийа тэ һэр'ьм». ¹³Агуб готэ ви: «Хwэие мынва э'йан э, кө зар'ок назьк ьн у пэз дэвар жи зайи йэ, һэгэр р'ожэке зу-зу бажон, һ'эму кэрийе қыр' бьн. ¹⁴Һиви дькым, бьра хwэие мын пешийа хөламе хwэ һэр'э, эзе хwэр'а һеди-һеди ньге һ'эйванед ль бэр хwэ у ньге зар'ар'а бем, һ'эта бьгъһижьмэ Сеһире щэм хwэие хwэ».

¹⁵Эсау гот: «Wэки өса йэ, эз чэнд мэрьвед т'эви хwэ, ль щэм тэ бьһельм». Агуб гот: «Бона чь? Т'эне бьра эз

бэр ч'э'ве хwэйе хwэ к'эрэме бьбиньм». ¹⁶We р'оже Эсау р'ийа хwэда вэгэр'ийа Сегире. ¹⁷Ақуб к'оч' кьр чу Сукоте у хwэр'а мал чекьр, һ'эйванед хwэр'а һ'ольк* чекьрын. Бона ве йэке наве ви щийи дани Сукот**.

¹⁸Гава Ақуб жь Паддан-Араме һат у сах-сьламэт гь-һиштэ wэлате Кэнане, бажаре Шьхэме, ль бэр бажер кон вэгьртън. ¹⁹Әв әрде кө кон ле вэгьртъбу, әв жь дәсте зар'ед һаморе баве Шьхэм, бь сэд нале п'эра к'ьр'и. ²⁰Ль wьр горигәһәк чекьр у наве we дани Ел-Әлоһе-Исраел*.

Дина у Шьхэм

34 Дина, қиза Леаие бу, кө Ақубр'а ани бу, әв дәрк'әт кө қизед ви wэлати бьбинә. ²Шьхэме көр'е һаморе һиwi, ахе ви wэлати әв дит, дәст авитә we у бь дәсте зоре әв р'ур'әш кьр. ³Дьле ви к'әтә қиза Ақуб Динаие, бь дьл у щан әв бәгәм кьр у дьле wer'а хәбәрда. ⁴Шьхэм готә һаморе баве хwә: «Ве қизьке мьнр'а бьхwазә». ⁵Ақуб бьһист кө әви қиза ви Дина р'ур'әш кьрийә, ле чьмки көр'ед ви чоле ль бэр кәрийа бун, қәт дәнг нәкьр һ'әта кө әв һатън. ⁶Һаморе баве Шьхэм, чу Ақубр'а кө хәбәр дә. ⁷Көр'ед Ақуб гава бьһистън әв жи жь чоле һатън, бина хwә тәнг кьрын у гәләки һерс к'әтън. Чьмки әви намуса Исраелер'а лист, wәки дәст авитә қиза Ақуб. Әви тыштәки нәбуийи кьр. ⁸Һамор wанар'а к'әтә хәбәрдане у гот: «Дьле көр'е мьн Шьхэм к'әтийә қиза wә, һиви дькьм, әве бьдънә ви. ⁹Бьбьнә хьзьме мә. Қизед хwә бьдънә мә, қизед мә жи хwэр'а бьбьн. ¹⁰Т'әви мә бьминьн, әв wэлате бәр wә бә, навда бьминьн, т'ошарәтийе бькьн, навда хwэр'а хьзне қазьнщ кьн». ¹¹Шьхэм готә бав у бьрайед кәч'ьке: «Бьра әз ль бәр ч'э'ве wә к'эрэме

* 33:17 Ахьл, әрзел.

** 33:17 Бь зьмане ибрани «һ'олька».

* 33:20 Бь зьмане ибрани «Ел, Хwәдейе Исраел». «Ел» навәки Хwәде йә.

бббиньм, һун чь жь мьн бьхвазьн, эзе бьдьм. ¹²Qәлән у хәлатед гьран бькьнә сәр стуйе мьн, дәве вә чь бьхвазә жи эзе бьдьм, т'әне we қизе бьдьнә мьн». ¹³Әви кә хушка ван Дина р'ур'әш кьрбу, кәр'ед Ақуб бь һ'ләк'ари щаба Шьхәм у баве ви һамор дан ¹⁴у готьнә ван: «Әм нькарьн ве йәке бькьн, кә хушка хвә бьдьнә йәки нәсьнәт. Әва мәр'а қарәкә гьран ә. ¹⁵Ле бәле әме т'әне бь ви шәрти т'әви вә қайл бьн, һәгәр һун бьбьнә мина мә, жь вә һәр қьсьме мер бе сьнәткьрьне, ¹⁶һьнге әме қизед хвә бьдьнә вә у қизед вә жи хвәр'а биньн, әме т'әви вә бьминьн у бьбьнә щьмә'тәк. ¹⁷Ле һәгәр һун гөһдарийа мә нәкьн, нәйенә сьнәткьрьне, әме қиза хвә һьлдьн у һәр'ьн». ¹⁸Әв готьна ван ль һамор у кәр'е ви Шьхәм хвәш һат. ¹⁹Әви хорти әв йәк дәрәңги нәехьст, чьмки әви гәләки қиза Ақуб бәгәм кьрбу. Әв мала баве хвәда, йе һәри хвәйиқәдър бу. ²⁰Һамор, кәр'е хвә Шьхәмва һатьнә ль бәр дәргәһе* бажаре хвә, т'әви меред бажер хәбәрдан у готьн: ²¹«Әв мәрвьвана мәр'а достийе дькьн, ава бьра вәлетда бьминьн, т'өщарәтийе теда бькьн, ва йә вәлати ль бәр ван мәзьн ә. Вәрьн әм қизед ван хвәр'а биньн, қизед хвә жи бьдьнә ван. ²²Ле т'әне әв ви шәртида т'әви мә қайл ьн бьминьн у бьбьнә щьмә'тәк, һәгәр жь мә һәр қьсьме мер бе сьнәткьрьне, чава кә әв тенә сьнәткьрьне. ²³Гәло кәрийед ван, һәбука ван, һ'әму һ'әйванед ван we нәбьнә йед мә? Т'әне дьминә кә әм ванр'а қайл бьн, әве т'әви мә бьминьн». ²⁴Һ'әмуийед кә жь дәргәһе бажаре вива дәрдык'әтьн, гөһдарийа һамор у кәр'е ви Шьхәм кьрьн у һ'әму зар'ед нерин кә жь дәргәһе бажаре вива дәрдык'әтьн, һатьнә сьнәткьрьне.

²⁵Р'ожа сьсийа, гава әвә һе ешеда бун, дө кәр'ед Ақуб, бьред Динайе, Шьмһ'ун у Леви, һәр йәки шуре хвә һьлда у к'әтьнә бажер, т'ө кәс дәрнәк'әтә пешийа ван, һ'әму

---

* 34:20 Ви чахи мәйдана незики дәргәһе бажер әв щийе бона т'өщарәтийе, диwane у қьрара бу.

зар'ед нерин көштүн. ²⁶ Намор у көр'е ви Шьхэм авитьнэ ль бэр дэве шура көштүн, жь мала Шьхэм Дина һьлдан у дэрк'этын. ²⁷ Көр'ед Ақуб сэр көштийда вэгэр'ийан, бажар т'алан кьрын, бона кө хушка ван р'ур'эш кьрбун. ²⁸ Р'аһьштынэ пэз у дэваред ван, к'эр у һэр тыштед ванэ кө ль бажер у зэвийада һэбу бьрын. ²⁹ Н'эму һэбука ван, зар' у жьнед ван һесир һьлдан у һэр тыштед малада т'алан кьрын. ³⁰ Ақуб Шьмһ'ун у Левир'а гот: «Wэ эз ль бэр ч'э'ве бьнэлийед кэнанийа у пьриззи йа авитьм, эв бэла ани сэре мьн. Мэр'вед мьн һьндьк ьн, we т'опи сэр мьн бьн у мьн хьн, эзе мала хwэва дэст у п'ийа һэр'ьм». ³¹ Wана гот: «Ле щайиз бу кө мина қавэке анинэ сэре хушка мэ?»

Ақуб дьчэ Бет'-Еле

35 Хwэде готэ Ақуб: «Р'абэ һьлк'ьшэ һэр'э Бет'-Еле, ль wьр бьминэ у горигәһәке^Ф чекэ бона Хwэдейе кө тэва хойа бу, гава тө жь бэр бьрайе хwэ Эсау р'эвийи». ² Ақуб готэ нэфаред хwэ у һ'эмуйед т'эви хwэ: «Хwэдейед хэрибэ нава хwэда бьгьрын бавежьн, пақьж бьн у к'ьнще хwэ бьгөһезьн. ³ У эм р'абьн бэрбь жор һэр'ьнэ Бет'-Еле, ль wьр горигәһәке ви Хwэдейир'а чекьм, йе кө р'ожа тэнгасийа мьнда дэнге мьн бьһист у we р'ийа кө эз теда чум т'эви мьн бу». ⁴ һьнге ван һ'эму хwэдейед хэриб, чь дэстед ванда һэбун у гөһаред гөһед хwэда данэ Ақуб. Ақуб әw ль бьн дара мэ'зейә* незики Шьхэме ч'өл кьр. ⁵ У әw р'ек'этын, сава Хwэде к'этэ ль сэр бажаред дэр-доред ван у пәй көр'ед Ақуб нэк'этын. ⁶ Ақуб хwэха у һ'эму щьмэ'та пер'а һатэ Лузе, ава готи Бет'-Еле, әрде Кәнане. ⁷ Ль wьр горигәһәк чекьр у наве we дани Ел-Бет'-Ел*. Чьмки ль wьр Хwэде вива хойа бьбу, гава әw жь бэр бьрайе хwэ р'эви бу.

* 35:4 Дара хьрнуфе.

* 35:7 Бь зьмане ибрани «Хwэдейе Бет'-Еле».

⁸ Хwэйкьрийа Р'еветакайе, Дьвора мър, эw бьнийа Бет'-Еле, бьн мэ'зеда хатэ дэфьнкьрыне у наве wър хатэ данин Алон-Багут*.

⁹ Гава Ақуб жь Паддан-Араме дьхат, Хwэде диса вива хойа бу у дёа ль wi кър. ¹⁰ У Хwэде готе: «Наве тэ Ақуб э! Ле иро шунда тэр'а Ақуб нэбежьн, ле наве тэ Израелф бэ». У наве wi дани Израел. ¹¹ У Хwэде готэ wi:

«Эз Хwэдейе һәри Зор ьм,
шин бэ у ль һэв зедэ бэ.

We жь тэ мьлэтэк у мьхөлқәтед мьлэта дәрен.

У жь бәдәна тэ п'адшайе дәрен.

¹² Эw wэләте кё мьн дабу Бьраһим у Ишақ,
эзе бьдьмэ тэ,

пәй тэр'а жи wi wәлати эзе бьдьмэ зөр'эта тэ».

¹³ У Хwэде жь wi щийе кё пер'а хәбәр дьда, жорва һатэ һьлатьне. ¹⁴ Ақуб ль wi щийе кё Хwэде пер'а хәбәрда һ'әйкәлэк да сәкьнандьне, һ'әйкәләки кәвьри. Сәр келькеда дийарийа сәрдакьрыне у р'ун р'етэ сәр. ¹⁵ Ақуб наве wi щийе кё Хwэде пер'а хәбәр дабу дани Бет'-Ел.

Мьрьна Р'аһеле

¹⁶ Жь Бет'-Еле к'оч' кьрын, һьндьк мабу кё бьгьһиштана Эфрат'е, Р'аһел к'этэ ль бәр зар'е у гәләки щәфа к'ьшанд. ¹⁷ Гава гәләки щәфа дьк'ьшанд, пирәдәргуше готэ we: «Нәтьрсә әва жи тэр'а көр' э». ¹⁸ Гава әwe р'өһ'е хwэ дьда, ль бәр мьрыне наве wi дани «Бән-Они*». Ле баве наве wi дани Бьһйамин**. ¹⁹ У Р'аһел мър, эw ль сәр р'ийа Эфрат'е, аwa готи Бәйтләһ'ме хатэ дэфьнкьрыне. ²⁰ Ақуб ль сәр т'ьрба we кәвьрэк да сәкьнандьне, кё һ'эта иро жи кәвьре т'ьрба Р'аһеле йә. ²¹ Израел к'оч' кър чу, коне

* 35:8 Бь зьмане ибрани «Мэ'за Шине».

* 35:18 Бь зьмане ибрани «Көр'е к'әдәра мьн» йан «Көр'е қәwата мьн».

** 35:18 Бь зьмане ибрани «Көр'е дәсте р'асте».

хwэ ль пышта Мигдал-Ә'дәр вәгьрт. ²²Гава Израел ль ви wәлати дьма, Р'убен чу дәст авитә щарийа баве хwэ Билһайе. Израел әв йәк бьһист*.

Көр'ед Ақуб

Донздәһ көр'ед Ақуб һәбун. ²³Көр'ед Леае: Ньхөрийе Ақуб Р'убен, Шьмһ'ун, Леви, Щьһуда, Исахар у Зәбулон бун. ²⁴Көр'ед Р'аһеле: Усыв у Бьһйамин бун. ²⁵Көр'ед щарийа Р'аһеле, Билһайе: Дан у Нәфтәли бун. ²⁶Көр'ед щарийа Леае, Зилпайе: Гад у Ашер бун. Әвана бун көр'ед Ақубә кө Паддан-Арамда жер'а бьбун.

Мьрьна Ишақ

²⁷Ақуб һатә Мамре, Қирйат-Арбайе, аwа готи һеброне ль щәм баве хwэ Ишақ, ви щийе кө Бьраһим у Ишақ хәриби дәрбаз кьрьбун.

²⁸Р'ожед ә'мьре Ишақ сәд һ'әйште сал бун. ²⁹Ишақ кал бьбу, жь ә'мьре хwэ т'ербуйи, р'öh'e хwэ да у мьр. Әw т'әви щьмә'та хwэ бу, көр'ед ви Әсаw у Ақуб әw дәфьн кьрьн.

Сәрәщәма р'ьк'ьнйата Әсаw

36 Әв ә сәрәщәма р'ьк'ьнйата Әсаw, аwа готи Әдом. ²Әсаw қизед кәнанийа хwәр'а хwәстьн: Әдаһа қиза Ейлоне һ'ити у Оһоливамайа қиза Әнайе көр'е Сивоне һ'иwi. ³у қиза Исмайил, хушка Небайот, Басмәт'. ⁴Әдаһе Әсаwр'а Әлифаз ани. Басмәт'е Р'ьһуел ани, ⁵Оһоливамайе Йәһуш, Йалам у Қорах анин. Әв ьн көр'ед Әсаw, йед кө wәлате Кәнанеда жер'а бун.

⁶Әсаw р'абу жьнед хwә, көр' у қизед хwә у һ'әму мәрьвед мала хwә, кәри у гар'анед хwә, һ'әму һ'әйwanед хwә у һ'әму һәбука хwәйә кө wәлате Кәнанеда қазьнщ

* 35:22 Бьһьһер'ә Дәстпелун 49:3-4.

кърьбу һьлдан, жь р'уйе бьре хвә Ақубда чу вәлатәки дьн. ⁷Чьмки һәбука ван гәләк бу, нькарьбун һәвр'а бьмана, вәлате кә эв теда чава хәриб дьман, т'ера ван нәдькьр жь дәст кәри у гар'анед ван. ⁸Әсау, ава готи Әдом, ль ч'ийайе Сәһире щир-вар бу.

⁹Әв ә сәрәщәма р'ьк'ьнийата Әсауе баве әдомийа, ль сәре ч'ийайе Сәһире. ¹⁰Наве кәр'ед Әсау әв ьн: Әлифаз, кәр'е Әсауи жь Әдаһе. Р'ьһуел, кәр'е Әсауи жь Басмәт'е. ¹¹Кәр'ед Әлифаз, Теман, Омар, Сьпо, Гәт'ам у Қьназ бун. ¹²Т'имна, щарийа Әлифазе кәр'е Әсау бу, әве жи Әлифазр'а Амалек ани. Әв бун кәр'ед Әдаһа жьна Әсау. ¹³Кәр'ед Р'ьһуел әв ьн: Наһ'ат, Зәраһ, Шамма у Мисаһ, әв бун кәр'ед Басмәт'а жьна Әсау. ¹⁴Кәр'ед Әсау, йед кә Оһоливамайа қиза Әнайе кәр'е Сивоне Әсаур'а анин, әв ьн: Йәһуш, Йалам у Қорах.

¹⁵Әв ьн баве бәрәкед зар'ед Әсау. Бавед бәрәкед зар'ед Әлифазе кәр'е Әсауи ньхәри, әв бун: Баве бәрәка хвә Теман, баве бәрәка хвә Омар, баве бәрәка хвә Сьпо, баве бәрәка хвә Қьназ, ¹⁶баве бәрәка хвә Қорах, баве бәрәка хвә Гәт'ам, баве бәрәка хвә Амалек. Әвана ль вәлате Әдомеда бавед бәрәкед Әлифаз бун, кәр'ед Әдаһе бун. ¹⁷Әв ьн зар'ед Р'ьһуел кәр'е Әсау: Баве бәрәка хвә Наһ'ат, баве бәрәка хвә Зәраһ, баве бәрәка хвә Шамма, баве бәрәка хвә Мисаһ. Әвана ль вәлате Әдомеда бавед бәрәкед Р'ьһуел бун, кәр'ед Басмәт'а жьна Әсау бун. ¹⁸Әв ьн кәр'ед Оһоливамайа жьна Әсау: Баве бәрәка хвә Йәһуш, баве бәрәка хвә Йалам, баве бәрәка хвә Қорах. Әвана бун баве бәрәкед зар'ед Оһоливамайа жьна Әсау, қиза Әнайе. ¹⁹Әв ьн кәр'ед Әсау, ава готи Әдом у әв ьн миред ван.

Кәр'ед Сәһир

²⁰Әв ьн кәр'ед Сәһире һ'ори, кә ль ви вәлатида дьман: Лотан, Шовал, Сивон, Әна, ²¹Дишон, Әсәр у Дишан. Әв ьн кәр'ед Сәһир, баве бәрәкед һ'орийа вәлате Әдомеда.

²²Көр'ед Лотан һ'ори у һеймам бун, хушка Лотан Т'имна бу. ²³Көр'ед Шовал эв бун: Әлһван, Манаһ'ат', Әйбал, Шьфо у Онам. ²⁴Көр'ед Сивон эв бун: Айна у Ә'на. Әва эв Ә'на бу, йе кө ль чоле канийед авед гәрм дитьбун, гава к'әред баве хвә Сивон дьч'ерандьн. ²⁵Әв ын зар'ед Ә'на, Дишон у Оһоливама қиза Ә'на. ²⁶Әв ын көр'ед Дишон: Һәмдан, Әшбан, Ит'ран у К'ьран. ²⁷Әв ын көр'ед Әсәр: Билһан, Заһаван у Әкан. ²⁸Әв ын көр'ед Дишан: Ус у Аран. ²⁹Әв ын баве бәрәкед һ'орийа: Баве бәрәка хвә Лотан, баве бәрәка хвә Шовал, баве бәрәка хвә Сивон, баве бәрәка хвә Ә'на, ³⁰баве бәрәка хвә Дишон, баве бәрәка хвә Әсәр, баве бәрәка хвә Дишан. Әв ын баве бәрәкед һ'орийа, ль вәлате Сеһиреда, ль гора бавәширед бәрәкед хвә.

П'адшайед Әдоме

³¹Әв ын эв п'адшайед кө вәлате Әдомеда, бәри п'адшайе израелийайи ә'вльн, п'адшати кьрн. ³²Бәлайе көр'е Бәур ль сәр Әдоме п'адшати кьр. Наве бажаре ви Динһава бу. ³³Бәла мьр, дәвса ви Йоваве көр'е Зәраһе Бозрайи п'адшати кьр. ³⁴Йовав мьр, дәвса ви һ'ушаме жь вәлате тәманийа п'адшати кьр. ³⁵Һ'ушам мьр, дәвса ви һададе көр'е Бәдад п'адшати кьр, йе кө ль т'опраха Моһабеда^Ф қьр'а Мьдйана ани. Наве бажаре ви Ә'вит' бу. ³⁶һадад мьр, дәвса ви Самлайе жь Масреқайә п'адшати кьр. ³⁷Самла мьр, дәвса ви Шаууле жь Р'әһ'обот'а дәве ч'ем п'адшати кьр. ³⁸Шауул мьр, дәвса ви Баә'л-һәнәне көр'е Әк'бор п'адшати кьр. ³⁹Баә'л-һәнәне көр'е Әк'бор мьр, дәвса ви һадар п'адшати кьр. Наве бажаре ви Паһу бу. Наве жьна ви Мьһетабел бу, әва қиза Матред, нәбийе Ме-Заһаве бу.

⁴⁰Әв ын наве бавед бәрәкед кө жь Әсау бунә, ль гора бәрәк у щийед хвә навед хвәва: Баве бәрәка хвә Т'имна, баве бәрәка хвә Әлһван, баве бәрәка хвә Йәт'ет, ⁴¹баве

бэрэка хwэ Оholивама, баве бэрэка хwэ Елаһ, баве бэрэка хwэ Пинон, ⁴² баве бэрэка хwэ Qьназ, баве бэрэка хwэ Теман, баве бэрэка хwэ Мибсар, ⁴³ баве бэрэка хwэ Магдийел, баве бэрэка хwэ Ирам. Эв ын баве бэрэкед Эдоме ль гора ши-варед хwэ у wэлате мьлк'е хwэда. Эсаw баве эдомийа йэ.

Усьв у бьратийа ши

37 Аqуб ль wэлате хэрибийа баве хwэ, wэлате Кэна-неда ши-вар бу. ² Эв э сэрһатийа р'ьк'ьнийата Аqуб: Усьв һ'вдәһ сали бу, т'эви бьрайед хwэ ль бэр пез бу. Эw сьвьке нава көр'ед жьнбавед хwэ Билһайе у Зилпайеда бу. Усьв щаб-савед ванэ хьраб баве хwэр'а данин. ³ Исраел жь нава көр'ед хwэда, жь һ'эмуйа зэ'фтьр Усьв һ'ыз дькьр, чьмки эw көр', мэзьнайа wiда бьбу у эwi к'ьнщэкэ р'энг-р'энги у дьреж жер'а чекьр. ⁴ Бьра дина хwэ дане, кö баве ван, wi жь һ'эму бьра зэ'фтьр һ'ыз дькэ, эw ль бэр ч'эве ван р'эш бу у нькарьбун заре хwэш пер'а хэбэрдана.

⁵ Усьв хэwнэк дит, р'абу бьред хwэр'а гьли кьр, һьнге эw һе ль бэр ч'эве ван к'эт. ⁶ Эwi готэ ван: «Һиви дькьм гöһ бьдьнэ ве хэwна кö мьн дитийэ. ⁷ Аwa эмэ зэвийеда мэ гөр'з гьре дьдан, мьн дина хwэ даие we гөр'зе мьн р'абу т'ик сэкьни, ле аwa гөр'зед wэ дора wi гьртьн у ль бэр гөр'зе мьн та бун». ⁸ Бьрайед wi готьне: «Кö öca йэ те ль сэр мэ бьби п'адша? Йан ль сэр мэ бьби һ'акьм?» У бона хэwн у хэбэред wi һе гэлэки жэнандьнэ wi. ⁹ Хэwнэкэ дьн жи диса дит, р'абу эw бьрайед хwэр'а гьли кьр у гот: «Аwa мьн хэwнэкэ дьн жи дит: мьн дина хwэ даие we һив у р'о у йанздәһ стэйркава ль бэр мьн та дьбун». ¹⁰ Гава эwi бав у бьрайед хwэр'а гьли кьр, баве wi ле һьлат у готэ wi: «Эв чь хэwн э, кö тэ дитийэ? Чьма эз у дийа тэ у бьрайед тэва, эме бен ль бэр тэ һ'эта эрде та бьн?» ¹¹ Бьрайед wi һ'эвсудийа wi кьрьн, ле баве эв йэк дьле хwэда хwэй кьрьн.

¹²Брайед ви чунә Шьхәме ль бәр кәред пәзе баве хвә. ¹³Исра-ел готә Усьв: «Нә брайед тә ль Шьхәме ль бәр пез ын? Wәрә эз тә бышиньмә щәм ван». Усьв гот: «Эз һазьр ьм». ¹⁴Ақуб готә ви: «Һәла һәр'ә бьзаньбә к'а брайед тә сьламәт ын у пәзи чава нә. Хәбәрәке мьнр'а бинә». Әw шандә дәшта һебронә. Гава әw чу Шьхәме, ¹⁵мерәк р'асти ви һат, кә әw ль дәште бәр'ийеда дьгәр'ийа у ви мәрвьи же пьрси: «Тө ль чь дьгәр'и?» ¹⁶Әви готә: «Эз ль брайед хвә дьгәр'ьм, һиви дькьм бежә мьн, әw ль к'идәре пез дьч'еринь?» ¹⁷Ви мәрвьи гот: «Ван жь вьр бар кьр чун. Мьн бьһист кә ван дьготьн: «Әм һәр'әнә Дот'анә». Усьв пәй брайед хвә к'әт у әw ль Дот'анә дитьн. ¹⁸Гава әw дурва дитьн, һе незики ван нә бьбу, хәйба ви кьрын кә ви бькөжьн. ¹⁹У һәвр'а готьн: «Ва йә, йе хвәйе хәвна те! ²⁰Дә wәрьн әм ви бькөжьн у бавежьнә нава жь ван ч'әла ч'әләке. Әме бежьн кә р'ә'wьрәки бәйани әw хварийә. Әме т'әсәлийа хәвнәд ви кьн, к'а we чава бьн!» ²¹Р'убен бьһист у әw жь дәсте ван хьлаз кьр у гот: «Әм ви нәкөжьн». ²²Р'убен готә ван: «Хунә нәрәжьн, әви бавежьнә ве ч'әла чолә, дәсте хвә һьлнәдьнә ль сәр ви». Әви әв йәк гот, wәки әw жь дәсте ван хьлаз кьра у ль баве вәгәр'анда. ²³У гава Усьв һат гьһиштә брайед хвә, к'ьнща Усьв же ехьстьн, ава готи әw к'ьнща шийә р'әнг-р'әнгийә дьреж кә ль ви бу. ²⁴У әw гьртьн авитьнә ч'әләке, әw ч'әл вала бу ав теда т'өнәбу. ²⁵Р'уньштьн нане хвә бьхьн.

Вана дина хвә дане we к'арване исмайилийа жь Гиләд те. Дәвәйед ван бь бьһарәта^Ф, мәлһ'әме у зьмьр^Ф баркьри бун, бәржер дьбьрьнә Мьсьре. ²⁶Һьнге Щьһуда готә брайед хвә: «Әме чь к'арә бьбиньн, һәгәр әм бьре хвә бькөжьн у хуна ви вәшерьн? ²⁷Wәрьн әм ви бьфьрошьнә исмайилийа у бьра дәсте мә ль ви нәк'әвьн. Чьмки әw бьрайе мә йә, жь хун у қьнета мә йә». Брайед ви гөр'а ви кьрын. ²⁸Мьдйанийед* базьрган кә дәрбаз дьбун,

* 37:28 Мьдйанийа у исмайилийа мьләтәк бун. Бьнһер'ә һ'а-кьмти 8:22-24.

Усвь жь ч'э'ле к'шандьн дэрхьстьн у Усвь бь бист зиви фьротьнэ исмайилийа*. Вана жи Усвь бьрьнэ Мьсьре.

²⁹Р'убен сэр ч'э'леда вэгэр'ийа, дина хвэ дае кō Усвь ч'э'леда нинэ. Ђнгге эви к'ьнще хвэ қэлаштьн, ³⁰ль сэр бьрайед хвэда вэгэр'ийа у гот: «Кōр'ьк т'ōнэ! У эз, эз к'ōда һэр'ьм?»

³¹Нерик сэржекьрьн у к'ьнща Усвь һьлдан хунеда кьрьн. ³²Эв к'ьнща р'энг-р'энгийэ дьреж шандьн, анин данэ баве хвэ у готьн: «Мэ эв дитийэ, һиви дькьм, дина хвэ бьде, эва к'ьнща кōр'е тэ йэ, те нас ки, йан на?» ³³Эви к'ьнщ нас кьр у гот: «Эва к'ьнща кōр'е мьн э! Р'э'вьрэки бэйани эв хварийэ, Усвь һатийэ дьр'андьне!» ³⁴Ақуб к'ьнщед хвэ қэлаштьн, к'ōрх ль навк'елка хвэ гьреда у гэлэк р'ожа шина кōр'е хвэ кьр. ³⁵Һ'эму кōр'ед ви у һ'эму қизед ви р'абун кō дьл бьдьнэ ль бэр ви, ле эви қэбул нэ дькьр у дьгот: «Эзе бь дьлэки кōл һэр'ьмэ Дийаре Мьрийа, ль щэм кōр'е хвэ». У баве ви гьрийа бона ви. ³⁶Мьдйанийа эв Мьсьреда фьротьнэ Потифаре вэзире Фьрэвьни сэрвеве нобэдара.

Щьһуда у Т'амара

38 У öса қэвьми, кō ви чахи Щьһуда жь щэм бьрайед хвэ бэржер бу, чу щэм мэрвьэки эдуллами, наве ви һ'ира. ²Ль we дәре Щьһуда қиза Шуа мэрвьэки кәнани дит, эв станд сәре хвэ вев'а дани. ³Эва пе ма кōр'эк ани, Щьһуда наве ви дани Эр. ⁴Эв диса пе ма кōр'эк ани, наве ви дани Онан. ⁵Эве диса кōр'эк ани, наве ви дани Шелаһ. Гава эве эв зар' ани, Щьһуда ль К'ьзибе бу.

⁶Щьһуда кōр'е хвэйи ньхōри Эрр'а қизэк ани, наве we Т'амара. ⁷Кōр'е Щьһудайи ньхōри Эр, ль бэр ч'э'ве Хōдан йэки хьраб бу у Хōдан эв кōшт. ⁸Щьһуда готэ Онан: «Борще т'ийитийе бьқэдинэ: т'эви жьна бьре хвэ р'азе, we бьстинэ у зōр'эте пэй бьре хвэ хэ». ⁹Онан ф'эм кьр,

кө эв зөр'эта ви найе һ'эсабе, гава т'эви жьнбьра хвэ р'адьза, эви мэйа хвэ дьр'етэ эрде, кө зөр'ете ль пэй бьре хвэ нэхэ. ¹⁰Эв кьрына ви ль бэр ч'э'ве Хөдан хьраб к'ьфш кьр, эв жи көшт. ¹¹Щьһуда готэ бука хвэ Т'амарайе: «Жьнэби мала баве хвэда р'уни, һ'эта көр'е мьн Шелан мэзын бэ». Чьмки дьгот: «Бэлки эв жи мина бьрайед хвэ бьмьрэ». Т'амара чу ль мала баве хвэ р'унышт.

¹²Гэлэк вэхт дэрбаз бу, қиза Шуайе жьна Щьһуда мьр. Щьһуда барьстан бьбу, р'абу хвэха бь т'эви досте хвэ һ'ирайе эдуллами һэвраз чу Т'имнаһе, щэм пэзбьр'ед кэре пэзед хвэ. ¹³Һынге щаб данэ Т'амарайе готын: «Ва йэ хэзуре тэ һэвраз те Т'имнаһе пэзе хвэ бьбьр'э». ¹⁴Эве к'ьнща жьнэбитийа хвэ жь хвэ ехьст, хвэ хели кьр у хвэ п'еч'а у бэр дэргәһе Эйнайиме, ль сэр р'ийа Т'имнаһе р'унышт. Чьмки эве дит кө Шелан мэзын буйэ у эв нэданэ ви. ¹⁵Гава Щьһуда ч'э'в we к'эт, ви т'ьре эв қавэк э, чьмки эве р'уйе хвэ ньхамтьбу. ¹⁶Жь р'е дагэр'ийа бэрбь we чу у готе: «Те қайл би кө сэре хвэ мьнр'а дайни?» Чьмки ви ньзаньбу кө эв бука ви йэ. Эве гот: «Те чь бьди мьн кө тө сэре хвэ мьнр'а дайни?» ¹⁷Эви гот: «Эзе жь нава кери карәке тэр'а бьшиньм». Эве гот: «Те чь к'эфил^Ф бьһели һ'эта кө тө бьшини?» ¹⁸Эви гот: «Эз чь к'эфил бьһельм?» Эве гот: «К'а мора хвэ, бэньпшта хвэ у даре дәсте хвэ». Эви жи эв тышт данэ we у сэре хвэ пер'а дани. У эв жь ви һ'эмлэ дэрк'эт. ¹⁹Т'амара р'абу чу, хелийа ль сэр хвэ һьлда у к'ьнща жьнэбитийа хвэ ль хвэ кьр.

²⁰Щьһуда бь дәсте досте хвэ эдуллами кар шанд, вәки к'эфил жь дәсте we к'өлфәте бьстинэ, ле эви эв нэдит. ²¹Жь мэрьвед вьр пьрси у гот: «Эва хвэфрош^{*} ль сэре

---

* 38:21 Эв эдуллами қэста хэбэра «қав» нэ гот чьмки э'йиб бу. «Хвэфрош» машоқа п'ут э, эве һәде хвэ дани дийари ощаха п'ут дькьр, бь ве кьрына хвэ ощаха п'утада һ'элал дьһатэ һ'эсабе, чьмки бь қавийа хвэ к'ар дьда ощаха п'ута. Қәдыре йед аһа ощахед п'утада гәләки бьльнд бу.

р'ийа Эйнайиме к'ө йэ?» Ле вана гот: «Ль вьр хвэфрош т'өнэ буйэ». ²²Эв вэгэр'ийа щэм Щьһуда у готе: «Мьн эв нэдит, мэрьвед ль вьр жи готын: «Ль вьр хвэфрош т'өнэ буйэ». ²³Щьһуда гот: «Бьра һэма жер'а бэ, т'эне эм нэбьнэ р'обэт. Ва йэ мьн эв кара шанд, ле тэ эв нэдит».

²⁴Пэй се мэхар'а, готынэ Щьһуда: «Бука тэ Т'амара қави кьрийэ у ньһа жь we қавийе гьран э». Щьһуда гот: «We дэрхьн у бьра эв бе шэвьтандьне». ²⁵Гава эв дэрдьхьс-т'ьнэ дэрва, эве щаб сэр хэзуре хвэда шанд у гот: «Эз жь эви хвэйе ван тьшта гьран ьм» у гот: «Һиви дькьм бьра бьзаньбэ ве море, бэньпште у дар нас дьки?» ²⁶Һьнге Щьһуда наскьрын у гот: «Эв жь мьн р'асттър э, чьмки мьн эв нэда көр'е хвэ Шелан». У иди нэчу щэм we.

²⁷У гава к'этэ ль бэр р'азане, хойа бу кө ва йэ зькада щевии нэ. ²⁸Чахе зар' дьбун, дэстэк хойа бу, пирэдэргуше бэнеки сор ль дэсте вива гьреда у гот: «Эва йе э'вльн э». ²⁹Эве кө дэсте хвэ чава пашда к'ьшанд, бьрайе вийи дьн бу. Һьнге эве гот: «Тэ чь қэльшток бона хвэ вэкьр!» Һьнге наве ви Перес* һатэ данине. ³⁰Пэйр'а бьре вийи кө бэне сор ль дэсте вива гьредаи бу. Һьнге наве ви Зэраһ* һатэ данине.

Усьв Мьсьреда

39 Усьв бэржери Мьсьре кьрын. Вэзире Фьрэвьн, Потифаре мьсьрийи сэрвеве нобэдара, эв жь дэсте исмайилийед кө эв бэржер бьрьбунэ вьр к'ьр'и. ²Хөдан^ф т'эви Усьв бу, эв йэки хери жехати бу у мала ахайе хвэйи мьсьрида дьма. ³Ахайе ви дит кө Хөдан пер'а бу у һэр тьште кө эв дькэ, Хөдан бь дэсте ви ль һэв тинэ. ⁴Усьв ль бэр ч'э'ве ви к'эрэм дит у эв бу бэр-дэстийе ви. Эви эв кьрэ бэрпърсийаре мала хвэ у

* 38:29 Бь зьмане ибрани «Қэльшток».

* 38:30 Бь зьмане ибрани «Соре мина нура бэрбанге».

h'эму һэбука хwэ да дэсте wi. ⁵Wi чахида гава эwi эw кьрэ бэрпърсийаре мала хwэ, Ходан бона хатъре Усьв, дōа h'эму һэбука мала мьсьри кьр, чава кō йа малда, оса жи йа эрде. ⁶У чи wi һэбу h'эму дэсте Усьвда һышт у эw һаш тыштэки мала хwэ т'өнэ бу, пештьри wi нане кō дьхвар.

Усьв бэжын у баледа йэки бэрбьч'эв у бэдэw бу. ⁷Пэй ван йэкар'a, оса бу кō жьна ахайе wi ч'эв бэрда Усьв у готе: «Сэре хwэ мьнр'a дайнэ». ⁸Ле эwi т'эхсир кьр у готэ жьна ахайе хwэ: «Ахайе мьн һаш жь пе т'өнэ мала wiда чи wi щэм мьн һэйэ у h'эму һэбука хwэ дайэ дэсте мьн. ⁹Ве маледа жи жь мьн мэзынтър кэс т'өнэ у тыштэк жи эwi жь мьн на-на нэкьрийэ пештьри тэ, чьмки тō жьна wi йи, эзе чава ве хьрабийа мэзын бькьм у ль бэр Хwэде гōнэ бькьм?» ¹⁰Эве кō һэр р'о аһа дьготэ Усьв, ле эwi гөр'a we нэдькьр, кō эw т'эwi we р'азе йан т'эwi we бэ.

¹¹У р'ожэке, гава эw к'этэ мале, кō шьхōле хwэ бькэ у жь мэрьвед we мале жи кэсэк нэ малда бу, ¹²һынге ханьме дэст авитэ к'ынща wi гьрт у гот: «Сэре хwэ мьнр'a дайнэ». Ле эwi к'ынща хwэ дэсте weва бэрда у р'эwi дэрк'этэ дэрва. ¹³Чахе эве дина хwэ дайе, кō эwi к'ынща хwэ дества бэрда у р'эwi дэрва, ¹⁴эве гази мэрьвед мала хwэ кьрын, ванр'a гьли кьр у гот: «Һэла дина хwэ бьдые, эwi чу ибраник ани кō намуса мэр'a бьлизэ. Эва һатэ щэм мьн, кō дэст бавежэ мьн, ле мьн бь дэнге бьльнд кьрэ қар'ин. ¹⁵Эwi кō бьхист мьн дэнге хwэ бьльнд кьр у кьрэ қар'ин, к'ынща хwэ ль щэм мьн һышт у р'эwi дэрк'этэ дэрва».

¹⁶У эве к'ынща wi ль щэм хwэ хwэй кьр, һ'эта кō хwэйе we һатэ мале. ¹⁷Диса эв готьна хwэ wэк'ьланд готэ wi: «Эw хōламе ибранийи^Ф кō тэ мэр'a анийэ, һатэ щэм мьн, кō намуса мьнр'a бьлизэ. ¹⁸Ле гава мьн дэнге хwэ бьльнд кьр у кьрэ қар'ин, эwi к'ынща хwэ һышт у р'эwi дэрва».

¹⁹У гава ахайе wi эв хэбэр жь жьна хwэ бьхистьн, кō жер'a гьли кьр гот: «Хōламе тэ эв йэк ани сэре мьн». һерса

ми р'абу. ²⁰Ахайе Усвь эв гьрт авитэ кэле, ми щийе кё гьртиед п'адше гьредаи бун. У эв ль вьр кэледа ма. ²¹Ле Хёдан т'эви Усвь бу у h'оба хвэйэ амьн да к'ьфше, öса кё эви бэр ч'эве сэрвеве кэле к'эрэм дит. ²²Сэрвеве кэле h'эму гьртиед кэле данэ дэсте Усвь. У чь кё ль вьр дьһатэ кьрьне, эви дьда кьрьне. ²³Сэрвеве кэле дина хвэ нэдьда ван тыштед дэсте вида, чьмки Хёдан т'эви ми бу у h'эму шьхөле ми Хёдан жер'а ль һэв дани.

Усвь кэледа дё хэвна шьровэдькэ

40 У öса қэвьми, кё пэй ван йэкар'а, шэравдар у нанпеже п'адше Мьсьре, һьндава хвэйе хвэ, п'адше Мьсьреда нэһэқи кьрын. ²Һерса Фьрэвьн ль сэр дё вэзиред ми, ава готи ль сэрвеве шэравдар у сэрвеве нанпеже ми р'абу ³у эв авитьнэ гьртихана кэла мала сэрвеве нобэдара, ми щийе кё Усвь теда гьрти бу. ⁴Сэрвеве нобэдара Усвь кьрэ вэк'иле ван у эви хьзмэт-к'арийа ван дькьр. У эвана һьнэк вэхт гьртиханеда ман.

⁵У шэвэкеда ван һэр дёйа, шэравдар у нанпеже п'адше Мьсьре, йед кё кэледа гьрти бун, һэр йэки льгора фэ'мина хэвна, хэвне хвэ дитьн. ⁶Сьбэһе зу Усвь һатэ щэм ван, дина хвэ даие кё эвэ ва мэдэкьри нэ. ⁷У эви жь ван вэзиред Фьрэвьн, йед кё мала хвэйе вида т'эви ми гьртиханеда бун пьрси: «Һун чьма иро мьр'уз кьри нэ?» ⁸Вана готэ ми: «Мэ хэвн дитьнэ у кэсэк т'өнэ кё шьровэкэ». Усвь ванр'а гот: «Шьровэкьрын жь Хвэде йэ! К'эрэм кьн, мьнр'а бежьн».

⁹Сэрвеве шэравдара хэвна хвэ Усвьр'а гьли кьр у гот: «Хэвна мьнда ва йэ к'олэкэ тьрийе бэр мьн бу, ¹⁰ль сэр we к'оле се ч'ьқьл һэбун, эве гөпк да, гөлед we вэбун у гушийед тьрийа гьһиштьн. ¹¹К'аса Фьрэвьн жи дэсте мьнда бу, мьн тьри һьлдан, к'аса Фьрэвьнда гөһаштьн у к'ас да дэсте Фьрэвьн». ¹²Усвь готэ ми: «Шьровэкьрына we эв э: се ч'ьқьл, эв се р'ож ьн. ¹³Се р'ожа шунда Фьрэ-

вьне тэ бьльнд кэ у диса we тэ дайнэ ль сэр қольха тэ у чава тө щэм ви шэравдар буйи, те диса мина э'дэте бэре, к'аса Фьрэвьн бьди дэсте ви. ¹⁴Ле гава дэргэһэ-ки хере ль сэр тэ вэбэ, мьн бини бира хwэ, қәнщике жи мьнр'а бьки у ль бэр Фьрэвьн мьн бир бини, мьн жь ве мале дэрхи. ¹⁵Чьмки р'аст эз жь wэлате ибранийа хатъмэ дьзине, өса жи вьра мьн тыштэки өса нэкьрьбу, кө бьк'этама ве зьндане».

¹⁶Сэрwере нанпежа дит, кө шьровэкьрьна ви ль ви хwэш хат, готэ Усьв: «Хэвна мьнда ва нэ се сэлэ нане сьпи ль сэр сэре мьн бун, ¹⁷сэла лапэ жорьнда хэр шу-р'э хварьнед Фьрэвьн һэбун, йед кө нанпеж чедькэ у тэйрэда жь сэла ль сэр сэре мьн нькөл дькьрьн дьхварьн». ¹⁸Усьв ле вэгэр'анд у готе: «Шьровэкьрьна we эв э: се сэлэ, эw се р'ож ьн. ¹⁹Се р'ожа шунда Фьрэвьне тэ бьльнд кэ у тэ дар хэ, тэйрэдэе жи тэ нькөл кьн гоште тэ бьхвьн».

²⁰Р'ожа сьсийа, кө р'ожа буйина Фьрэвьн бу, эви мэсрэфэк бона һ'эму хөламед хwэ дани у жь нава хөла-мед хwэ, сэрwере шэравдара у сэрwере нанпежа бьльнд кьрьн*. ²¹Сэрwере шэравдара дани ль сэр қольха ви у эви к'ас да дэсте Фьрэвьн, ²²ле сэрwере нанпежа дар хьст, чава Усьв шьровэкьрьбу. ²³Иди Усьв нэ к'этэ бира сэрwере шэравдара у эви эw бир кьр.

Усьв хэвнед Фьрэвьн шьровэдькэ

41 У өса қэвьми, кө дө сала шунда Фьрэвьн хэв-нэк дит, ва йэ эw ль дэве ч'эме Ниле сэкьни бу ²у ва нэ һ'эфт ногьнед бэдэwэ к'ок жь Ниле дэрк'этьн у нава қамишада ч'ерийан. ³Пэй ванр'а, дина хwэ дае, ва нэ һ'эфт ногьнед дьн жи, һ'ышколэкийэ қав-қавки жь

* 40:20 Жь кэле дэрхьстьн.

Ниле дэрк'этын, щэм ван ногъна ль дэве Ниле сэкънин,
⁴у ван ногънед һ'ышколэкийя қав-қавки, әв һәр һ'эфт
 ногънед бэдәвә к'ок хварьн, һынге Фьрәвьн һ'ышйар бу.

⁵У ч'әвә ви диса чунә ль сәр һәв, әви щара дōда хәвн
 дит, ва йә ль сәр сапәке, һ'эфт сьмбьлед т'ьжи у р'ьнд
 дәрдык'этын. ⁶Пәй ванр'а ва йә һ'эфт сьмбьлед валайә
 жь байе р'оһьлате* шәвьти шин бун, ⁷у ван сьмбьлед
 вала, әв һәр һ'эфт сьмбьлед т'ьжийә р'ьнд һ'уфи хвә
 кьрьн. Фьрәвьн һ'ышйар бу, ва йә хәвн бу.

⁸We сьбәһе дьле Фьрәвьн кō нә р'ьһ'эт бу, әви шанд
 гази һ'әму к'оч'әка у занәйед Мьсьре кьрьн у хәвнед хвә
 ванр'а гьли кьрьн, ле кәсәк т'өнәбу кō әв хәвн Фьрә-
 вьнр'а шьровәкьрана.

⁹Һынге сәрвәре шәравдара Фьрәвьнр'а хәбәрда у готе:
 «Иро гөнәк'арийа мьн һатә бира мьн. ¹⁰We һынге гава Фь-
 рәвьн һерса хвә ль сәр хōламед хвә р'акьр, әз авитьмә
 гьртихана мала сәрвәре нобәдара, т'әви сәрвәре нанпежа.
¹¹Мьн у ви шәвәкеда хәвн дитьн, мә һәр йәки ль гора
 фә'мина хәвна хвә, хәвн дитьн. ¹²Ль вьр хортәки иб-
 рани т'әви мә һәбу, әв хōламе сәрвәре нобәдара бу, мә
 хәвнед хвә вьр'а гьли кьрьн, әви мәр'а шьровәкьрьн,
 хәвнед мә һәр йәки әви р'аст мәр'а шьровәкьрьн. ¹³Әви
 чава мәр'а шьровәкьрьн, оса жи бу, әз вәгәр'ийамә ль
 сәр қōльхе хвә, ле әвә дьн һатә дархьстьне».

¹⁴Һынге Фьрәвьн шандә пәй Усьв. Әв бь ләз жь зьнда-
 не дәрхьстьн, р'уйе хвә кōр' кьр, к'ьнщед хвә гōһастьн
 у һатә щәм Фьрәвьн. ¹⁵Фьрәвьн готә Усьв: «Мьн хәвн
 дитийә, ле кәсәк т'өнә кō бькарьбә мьнр'а шьровәкә, мьн
 бьһистийә кō дьбежьн: тō хәвна дьбьһейи у шьровәдыки».
¹⁶Усьв ль Фьрәвьн вәгәр'анд у готе: «Әв һ'өньре мьн ни-
 нә, ле Хвәдейе щабәкә хер бьдә Фьрәвьн». ¹⁷Фьрәвьн

---

* 41:6 Байе кō жь бәр'ийа гәрм дьһат.

Усвьр'а гот: «Мьн хэвн дит: ва йэ эз ль дэве Ниле сэкьни бум, ¹⁸ва нэ һ'эфт ногьнед бэдэвэ к'ок жь Ниле дэрк'э-т'ын у нава қамишада ч'ерийан. ¹⁹Пэй ванр'а, мьн дина хвэ даје, ва нэ һ'эфт ногьнед дьн жи, жар, һ'школэки у қав-қавки, кө мьн т'эмамийа вэлате Мьсьреда йед мина ван өса һ'школэки нэдит'нэ, ²⁰у ван ногьнед һ'школэкийэ қав-қавки, эв һэр һ'эфт ногьнед пешийейэ к'ок хварьн. ²¹Эв чунэ зькед ван у қэт к'ьфш жи нэдбу кө эв чунэ зькед ван, эв өса жи һ'школэки ман мина бэре. У эз һ'шйар бум. ²²У диса хэвн дит, ва йэ ль сэр сапэке һ'эфт сьмбьлед т'ьжи у р'ьнд дэрдьк'этьн. ²³Пэй ванр'а һ'эфт сьмбьлед һ'шк у валайэ жь байе р'оһьлате шэвьти шин бун, ²⁴у ван сьмбьлед вала, эв һэр һ'эфт сьмбьлед т'ьжийэ р'ьнд һ'уфи хвэ кьрн. Мьн к'оч'экар'а гьли кьр, ле кэсэки мьнр'а шьровэнэкр».

²⁵Һьнге Усвь готэ Фьрэвьн: «Хэвнед Фьрэвьн йэк ьн. Тыште кө Хвэдеје бькэ, эв э'лами Фьрэвьн кьрийэ. ²⁶Эв һэр һ'эфт ногьнед р'ьнд, эв һ'эфт сал ьн, өса жи эв һэр һ'эфт сьмбьлед р'ьнд, һ'эфт сал ьн, эв хэвн йэк ьн. ²⁷Эв һэр һ'эфт ногьнед һ'школэкийэ у қав-қавки, кө пэй ванр'а дэрк'этьн, эв һ'эфт сал ьн у эв һэр һ'эфт сьмбьлед валайэ жь байе р'оһьлате шэвьти, эв һэр һ'эфт салед хэлайе нэ. ²⁸Эз ве йэке дьбежьмэ Фьрэвьн, вэки Хвэде тыште кө ве бькэ, нишани Фьрэвьн кьрийэ. ²⁹Ва йэ, һ'эфт сале бен, кө т'эмамийа вэлате Мьсьре ве т'ер у т'ьжи бэ. ³⁰Ле пэй ван салар'а, ве һ'эфт сала бьбэ хэлайи у һ'эму т'ер у т'ьжибуна вэлате Мьсьре ве бе биркьрне. Хэлайе вэлет дақөртинэ. ³¹У ве өса бэ, кө жь дэст ве хэлайа кө ве пэйр'а бе, эв т'ер у т'ьжибуна вэлет иди нэје биранине. Чьмки хэлайе гэлэки гьран бэ. ³²Ле хэвна кө Фьрэвьнр'а дө щара һатийэ вэк'ьлан-дьне, те һ'эсабе, кө эв йэк алийе Хвэдеда э'сэйикьри йэ у Хвэде ве зутьрэке бькэ. ³³Бьра ньһа Фьрэвьн мэрвьэки билан у сэрвахт бьбинэ у ви дайнэ ль сэр т'эмамийа

вэлате Мьсьре. ³⁴Бъра Фьрэwьн ве йэке бькэ, бэрпър-сыйар дайнэ ль сэр вэлет у нава ван h'эфт салед т'ер у т'ьжида, жь h'эму дэрэмэтед вэлате Мьсьре жь пенща йэки бьстиньнэ. ³⁵У бьра h'эму хөрэкед нава ван салед қэнщда кө we бен т'оп кьн, у бьн дэсте Фьрэwьнда гəньм бьдьнэ сэрhэв у бажарада хөрэк хwэй кьн, ³⁶wэки хөрэк к'исе вэлетда hэбэ, бона wan h'эфт салед хэлайейэ кө we вэлате Мьсьреда бьбэ, кө вэлат жь хэлайе қьр' нэбэ».

³⁷Эв йэк ль Фьрэwьн у h'эму хөламед wi хwэш hat. ³⁸Фьрэwьн готэ хөламед хwэ: «hун дькарьн мэрвэки мина ви бьбиньн, кө P'öh'e Хwэде* теда бэ?» ³⁹hьнге Фьрэwьн готэ Усьв: «Хwэде кө эв йэк ль бэр тэ вэкьрийэ, билан у сэрвахте мина тэ т'өнэнэ. ⁴⁰Тө ль сэр мала мьнр'а бэ, т'эмамийа щьмэ'та мьн жи гөhdарийа готьнед дэве тэ бькэ, эз т'эне т'эхте хwэда жь тэ мастьр бьм». ⁴¹У Фьрэwьн сэрда зедэ кьр у готэ Усьв: «Ва эз тэ датиньмэ ль сэр т'эмамийа вэлате Мьсьре». ⁴²hьнге Фьрэwьн гөс-тила мора хwэ жь т'элийа хwэ дэрхьст, кьрэ т'элийа Усьв, к'ьнщед к'ьтани зьрав лекьрн у зьнщирэкэ зер'ин авитэ стуйе wi. ⁴³Эw ль э'рэба хwэйэ дөда да сийаркьрне у пешиа wi бь дэнге бьльнд дькьрнэ гази: «Чок бьдьн!» У эw дани ль сэр т'эмамийа вэлате Мьсьре. ⁴⁴Фьрэwьн готэ Усьв: «Эз Фьрэwьн ьм, бейи тэ т'ө кэс, т'эмамийа вэлате Мьсьреда нькарьбэ дэсте хwэ йан ньге хwэ бьльнд кэ». ⁴⁵Фьрэwьн наве Усьв дани Сафьнат'-Панеа у Аснат'а қиза Потти-Пэрайе т'эреде бажаре Оне да wi. Усьв р'абу ль вэлате Мьсьре бьгэр'э. ⁴⁶Усьв си сали бу, гава эw ль бэр Фьрэwьн п'адше Мьсьре сэкьни. Усьв жь щэм Фьрэwьн дэрк'эт, ль т'эмамийа вэлате Мьсьре гэр'ийа.

⁴⁷Wан h'эфт салед т'ер у т'ьжитийеда, э'рде гэлэк дэрэмэт да. ⁴⁸Эwi h'эму хөрэкед wan h'эфт салед кө э'рде

* 41:38 Аha жи те фэ'мкьрне: «p'öh'e хwэдейа».

Мьсьре дьда, да сэр хэв, у эв хөрэк бажарада ши-вар кьрын, хэр хөрөкед жь эрде дор у бэред бажара, нава ванда ши-вар кьрын. ⁴⁹Усьв мина цума бэре, һақаси гэлэк гэньм лод кьр, өса кө иди һ'эсаб нэкьрын, чьмки нэдьһатэ һ'эсабе.

⁵⁰Бэри һатьна салед хэлайе, Усьвр'а дө көр' бун. Эвана Аснат'а қиза Потти-Пэрайе т'эреде бажаре Оне жер'а анин. ⁵¹Усьв наве көр'е хвэйи ньхөри дани Мьнашэ* у гот: «Чьмки Хвэде һ'эму дэрд-көле мьн у мала баве мьн жь бира мьн дэрхьстьн». ⁵²Наве йе дөда дани Эфраим* у гот: «Чьмки Хвэде ви вэлате зэлулийа мьнда, бэдэна мьн шин кьр».

⁵³Эв хэр һ'эфт салед вэлате Мьсьредайэ т'ер у т'эжийе дэрбаз бун, ⁵⁴у эв хэр һ'эфт салед хэлайе дэстпекьрын, чава кө Усьв готьбу. һ'эму вэлатада бу хэлайи, ле т'эма-мийа вэлате Мьсьреда нан һэбу. ⁵⁵Гава бьр'чибун к'этэ т'эмамийа вэлате Мьсьре, щьм'эте бона нан һэвара хвэ Фьрэвьн дани. Фьрэвьн готэ һ'эму мьсьрийа: «һэр'ьнэ щэм Усьв, чь вэр'а бежэ бькьн». ⁵⁶Т'эмамийа р'уйе эрде бу хэлайи, Усьв һ'эму э'мбар вэкьрын у фьротэ мьсьрийа. Хэлайи вэлате Мьсьреда гьран бу. ⁵⁷У жь т'эмамийа т'опа дьне дьһатьнэ Мьсьре, жь Усьв гэньм дьк'ьр'ин, чьмки ль сэр т'эмамийа р'уйе эрде хэлайи гьран бьбу.

Ақуб көр'ед хвэ дьшинэ Мьсьре

42 Ақуб бьһист кө ль Мьсьре гэньм һэйэ у Ақуб готэ көр'ед хвэ: «һун чь ч'эве һэв дьньһер'ьн?» ²Готэ ван: «Ава мьн бьһистийэ кө ль Мьсьре гэньм һэйэ, бэр-жери ль вьр бьн у жь вьр мэр'а бьк'ьр'ьн, кө эм бьжин нэмьрын». ³Дэһэ бьрайед Усьв бэржер чунэ Мьсьре, кө гэньм бьк'ьр'ьн. ⁴Ле Ақуб бьрайе Усьв Бьнйамин, т'эви

* 41:51 Дэнге we мина: «Да биркьрын».

* 41:52 Бь зьмане ибрани «Хвэйибэр».

бърайед ви нэ шанд, дьгот: «Бэлки қазик бе сәре ви». ⁵Көр'ед ИсраелФ һатъбун гәнъм бьк'ър'ьн, т'эви йед ма-ийнэ һати, чьмки ль вэлате Кәнанеда хәлайи бу.

⁶Усьв хвәха сәрwere ви вәлати бу. Әви хвәха жи хөрәк дьфьротә т'әмамииа щьмә'та вәлет. Бърайед Усьв һатън у ль бәр ви дәвәр'уйа чунә әрде. ⁷Усьв бьрайед хвә кә дитън әви әв нас кьр'ьн. Ле хвә өса да к'ьфше йане әв ван нас накә, т'эви ван һерс хәбәрда у готә ван: «Һун жь к'ө һатънә?» Вана гот: «Әм жь вәлате Кәнане бона хөрәк к'ър'ине һатънә». ⁸Усьв бьрайед хвә нас кьр'ьн, ле вана әв нас нәкьр'ьн. ⁹Һынге Усьв әв хәвнәд кә ль сәр ван дитъбун бир анин у готә ван: «Һун щә'сус ьн, һун һатънә кә щики сьстийа ви вәлати бьбиньн». ¹⁰Вана готә ви: «На хвәйе мә, хөламед тә һатънә кә хөрәк бьк'ър'ьн». ¹¹Әм һ'әму көр'ед бавәки нә, әм мәр'ьвнә шир'әлал ьн, хөламед тә нә щә'сус ьн. ¹²Әви готә ван: «На, һун һатънә кә щики сьстийа вәлет бьбиньн». ¹³Вана гот: «Әм хөламед тә, донздәһ бьра нә, вәлате Кәнанеда көр'ед бавәки нә, йе бьч'ук ньһа ль щәм баве мә йә, ле йәк жи иди т'өнә». ¹⁴Усьв готә ван: «Һәма әв ә кә мьн готә вә: «Һун щә'сус ьн!» ¹⁵Һуне бь ве йәке бенә щер'ьбандьн: Әз сәре Фьрәwьн кьм, һун жь вьр дәрнак'әвьн һ'әта кә бьрайе вәйи бьч'ук нәйе ве дәре. ¹⁶Жь нав хвәда йәки бьшиньн, бьра һәр'ә бьрайе вә бинә, ле һуне гьрти бьн, кә аһа готънәд вә бенә щер'ьбандьне, ванда р'асти һәйә йан на. Ле һәгәр на. Әз сәре Фьрәwьн кьм: «Һун щә'сус ьн!»» ¹⁷Се р'ожа әв авитънә гьртихана кәле.

¹⁸Р'ожа сьсийа Усьв готә ван: «Аһа бькьн кә һун сах бьминьн, чьмки әз жь Хвәде дьтьрсьм. ¹⁹Һәгәр һун мәр'ьвнә шир'әлал ьн, бьра жь бьрайед вә йәк ве мала кә һун теда гьрти нә, бьминә, ле йед майин гәнъм хәлайи мала хвәр'а бьгьһиньн, ²⁰бьрайе хвәйи бьч'ук жи мьнр'а биньн, вәки готъна вә р'аст дәре у һун нәмьр'ьн». Вана өса жи кьр. ²¹У һынге һәвр'а готън: «Бь р'асти әм һьндава

бърайе хвэда гөнэк'ар ын, чъмки мэ тэли-тэнгийя ви дит, гава ль бэр мэ лава-дилэк дькър, ле мэ гөһ нэдаие, лэма жи эв тэли-тэнги те сэре мэ». ²²Р'убен ль ван вэгэр'анд у гот: «Мьн вэр'а нэдыгот: «Һьндава көр'ькда гөна нэкьн?» Ле вэ гөр'а мьн нэкър, ньһа хуна ви жь мэ те хвэстыне». ²³Вана ньзанэбун, кө Усвь ван фэм дькэ, чъмки пе т'эрщъмэкър ванр'а хэбэр дьда. ²⁴Усвь жь ван дур к'эт, гьрийя. Диса ль сэр ванда вэгэр'ийя, т'эви ван хэбэрда у жь нава ванда Шьмһ'ун гьрт, ль бэр ч'э'ве ван эв гьреда. ²⁵Усвь фэрман кър, кө баред ван гэньм дагырын, у п'эре ван һэр кэси текьнэ т'ер'ед ван, нане р'е жи ванр'а дайньн. Өса жи һатэ кьрьне. ²⁶Вана гэньме хвэ ль к'эред хвэ бар кьрын у жь вьр чун. ²⁷К'ар-вансэреда йэки жь ван т'ер'а хвэ вэкър, кө кайе бьдэ к'эре хвэ, дина хвэ даие ва йэ п'эре ви ль сэр дэве т'ер'е йэ. ²⁸У эви готэ бьрайед хвэ: «П'эре мьн ль мьн вэгэр'андьнэ, ва йэ эв вьр т'ер'а мьн дайэ». һьнге дьле ван нава ванда р'ьщьфи у бь тьрс һэвр'а готьн: «Хвэде эв чь ани ль сэре мэ?»

²⁹Эв һатьнэ вэлате Кэнане, щэм баве хвэ Ақуб у һэр тьште кө һатьбу ль сэре ван, т'эв гьликьрын у готьне: ³⁰«Мэрвь кө хвэйе ви вэлати йэ мэр'а һ'ьшк хэбэрда, эм данинэ дэвса щэ'сусед вэлет. ³¹Мэ вьир'а гот: «Эм мэрвь-нэ шьрһ'элал ын, эм нэ щэ'сус ын. ³²Эм донздәһ бьранэ, көр'ед бавэки нэ, ле йэк жи иди т'өнэ, ле йе бьч'ук ньһа ль вэлате Кэнане щэм баве мэ йэ. ³³Ви мэрьве хвэйе ви вэлати мэр'а гот: «Эзе бь ве йэке бьзаньбьм кө һун мэрвьнэ шьрһ'элал ын, бьраки хвэ щэм мьн бьһельн, ле һун бона хэлайя мала хвэ, хөрэк һьлдьн һэр'ьн. ³⁴Ле бьрайе хвэйи бьч'ук мьнр'а бьньн, вэки эз бьзаньбьм, кө һун нэ щэ'сус ын, ле мэрвьнэ шьрһ'элал ын, эзе бьрайе вэ бьдьмэ вэ, һуне жи бькарьбьн ви вэлатида т'өща-рэтийе бькьн»».

³⁵ Гава вана т'ер'ед хвэ вала дькърн, дина хвэ дане we к'иське п'эре ван хэр кэси жи т'ер'ед ванда нэ. Ван у бавед хвэва, гава эw к'иськед п'эред хвэ дитын, тьрсийан. ³⁶ Ђынге баве ван, Аqуб готэ ван: «Wэ дэсте мьн жь кър'ед мьн кърн, Усьв т'онэ, Шьм'ун т'онэ у Ђьн-йамин жи дьхвазьн жь мьн бьстиньн, эв h'эму те сэре мьн!» ³⁷ Р'убен баве хвэр'а хэбэрда у гот: «hэгэр эз wi нэйньм нэдьмэ тэ, тó ван хэр дó кър'ед мьн бькóжэ, к'а эwi бьдэ дэсте мьн у эзе wi пашда биньм бьдьмэ тэ». ³⁸ Ле Аqуб гот: «Кър'е мьне т'эви wэ бэржер найе, чьмки бьрайе wi мьрийэ у эw т'эне майэ, hэгэр we р'ийа кó хун теда дьчьн qэзик бе сэре wi, Ђынге хуне п'ор'е мьни сьпи, бь к'эдэр бькьнэ Дийаре Мьрийа».

Ђра Ђьнйамин т'эви хвэ дьбьнэ Мьсьре

43 Хэлайе зор ль wэлет кър. ² Гава гэньме жь Мьсьре анибун, хварьн хьлаз кърн, баве ван готэ ван: «Диса wэгэр'ьн бона мэ Ђьнэк хóрэк бьк'ьр'ьн». ³ Ле Щь'уда ле wэгэр'анд у готе: «Эwi мэрьви гьлийе т'ам да дэсте мэ у гот: «hэгэр бьрайе wэ т'эви wэ нибэ, р'уйе wэ ль р'уйе мьн нэк'эwэ». ⁴ hэгэр те бьрайе мэ т'эви мэ бьшини, эме бэржер бьн тэр'а хóрэк бьк'ьр'ьн, ⁵ ле hэгэр тó нэшини, эм бэржер начьн. Чьмки эwi мэрьви мэр'а гот: «hэгэр бьрайе wэ т'эви wэ нибэ, р'уйе wэ ль р'уйе мьн нэк'эwэ». ⁶ Исраел гот: «Чьма wэ эв нэхэqi мьнр'а кър: готэ wi мэрьви кó бьраки wэйи дьн жи hэйэ?» ⁷ Вана гот: «Эwi мэрьви h'але мэ, h'але пьсмамед мэ бь хур-гьли пьрси гот: «Баве wэ he сах э? Ђьрайе wэ диса hэнэ?» Мэ жи щаба ван пьрса да wi. Мэ чь заньбу кó эwe бежэ: «Ђьрайе хвэ бэржер биньн?» ⁸ Щь'уда баве хвэ Исраелр'а гот: «Кър'ьк т'эви мьн бьшинэ, эм р'абьн hэр'ьн, wэки эм сах бьминьн, нэ эм бьмьрн нэ тó, нэ жи зар'окед мэ. ⁹ Эз щабдарийа бона wi hьлдьдьмэ ль сэр хвэ, тó wi жь дэсте мьн бьхвазэ, hэгэр эз wi нэйньм

нэдьмэ тэ у ль бэр тэ нэдьмэ сэкьнандьне, т'эмамыйа э'мьре хwэда эз ль бэр тэ гөнэк'ар бьм. ¹⁰Һэгэр мэ дэ-рэнги нэхьста, эм ньһа щара дөда ле вэгэр'ийа бун». ¹¹Баве ван Израел ванр'а гот: «Һэгэр өса йә, ньһа аһа бькьн, т'эви хwэ р'эзед башә ви wлати хwэр'а һьлдьн у ви мәрвир'а п'ешк'еш бәржер бьбьн, һьнәк мәлһ'эм, һьнгьв, бьһарәтФ, зьмьр, фьстәq у бәһив. ¹²Т'эви хwэ жи дөбарә п'эра һьлдьн, ван п'эред кө ль сәр дәвед т'ер'ед wә дани пашда һатьнә, бь дәстед хwэ пашда бьбьн, дьбә кө шаш кьрьбьн, ¹³р'абьн бьре хwэ һьлдьн у диса вэгә-р'ьн щәм ви мәрви. ¹⁴Бьра Хwәдейе һәри Зор, бьдә wә кө һун ль бэр ви к'эрәме бьбиньн, wәки әw бьре wәйи дьн у Бьһиямин ль wә вэгәр'инә. Ле һэгэр эз дәсте хwэ жь ван көр'ед хwэ бькьм жи, бьра бекөр' бьм».

¹⁵У вана әв п'ешк'еш у дәсте хwэда жи дөбарә п'эрә, өса жи Бьһиямин һьлдан р'абун бәржери Мьсьре бун у ль бэр Усьв сәкьнин. ¹⁶Гава Усьв Бьһиямин т'эви ван дит, готә wәк'иле мала хwә: «Ван мәрьва бьбә мале, гошти сәржекә у һазьр кә, чьмки әwe фьравине т'эви мьн бь-хььн». ¹⁷У ви мәрви, Усьв чава готьбуйе, өса жи кьр, әw мәрвь бьрьнә мала Усьв. ¹⁸Әв мәрьвана тьрсийан, кө әw бьрьнә мала Усьв һьнге готьн: «Бәре пешьн эм бо-на ван п'эред т'ер'ед хwэда тенә бьрьне, кө һ'щуми ль сәр мә бькә, ль сәр мәда бьгьрә мә бькә хөлам, өса жи к'әрәд мә». ¹⁹Һьнге әw незики ви мәрьве wәк'иле мала Усьв бун у бэр дәре мале wir'а хәбәрдан, ²⁰у готьне: «Хwәйе мә, щара пешьн эм бәржер һатьн кө хөрәк бьк'ь-р'ьн, ²¹гава әм гьһиштьнә к'арвансәрәке, мә т'ер'ед хwэ вәкьрьн, мә дина хwә даие, ва йә п'эре мә һәр кәси, wәкә к'ашед хwә, ль сәр дәве т'ер'ед мә бун. Мә бь дәсте хwә әw пашда анинә. ²²У сәрда жи мә т'эви хwә диса п'эрә бәржер анинә, бона хөрәк бьк'ьр'ьн. Әм ньзаньн к'е п'эред мә кьрьбунә т'ер'ед мә». ²³Әви гот: «Ә'дъл бьн, нәтьр-сьн, Хwәдейе wә у Хwәдейе баве wә хьзнә т'ер'ед wәда

да wə, wə п'эред хwэ данэ мьн» һынге Шьмһ'ун дэрхьст ани щэм ван. ²⁴Wəк'ил эw мэрьвана бьрьнэ мала Усьв у ав да ван ньгед хwэ шуштън, к'эред ван альфкьрьн. ²⁵Вана жи п'ешк'ешед хwэ бона хатъна Усьвэ нивро һазьр кьрьн, чьмки эw пе һ'эсийа бун, кӧ эwe ль wьр нен бьхwьн. ²⁶Гава Усьв һатэ мале, вана п'ешк'ешед дэсте хwэда анинэ мале данэ wi у һ'эта э'рде ль бэр wi дэвэр'уйа чун. ²⁷Усьв һ'ал-wəхте ван пьрси у гот: «Сьһ'эта калэмере баве wə, бона эwi кӧ wə мьнр'а гьли кьр, чава йэ? Эwi һе сах э?» ²⁸Вана гот: «Хӧламе тэ, баве мэ һе сах э, эwi һе ль сэр сьһ'эт у qəwата хwэ йэ». У ль бэр wi дэвэр'уйа чун, qəдыр кьрьн. ²⁹Һынге Усьв сэре хwэ бьльнд кьр, кӧр'е дийа хwэ, бьре хwэ Бьнйамин дит у гот: «Эв э бьре wэйи бьч'ук, бона к'ижани wə мьнр'а гьли кьр?» У гот: «Бьра Хwэде тэ хwэй кэ, лаwо!» ³⁰Усьв бь лэз дэрк'этэ дэрва, чьмки бона бьре агьр дьла к'этьбу у к'этэ ода һьндӧр' у ль wьр гьрийа. ³¹Р'уйе хwэ шушт у дэрк'этэ дэрва, хwэ гьрт у гот: «Нан дайньн». ³²Wir'а башqə, ванр'а башqə у ван мьсьрийар'а жи, йед кӧ т'эви ван дьхварьн башqə данин. мьсьрийа т'эви ибранийа нан нэ дьхвар, чьмки бона мьсьрийа эв йэк һ'эрами бу. ³³У бьра бэр wi р'уньштън, йе ньхӧри льгора ньхӧртийа хwэ, йе бьч'ук ль гора бьч'уктийа хwэ, ван мэрьва һэвдӧ дьньһер'ин у эщербмайи мабун. ³⁴Усьв жь хварьна ль бэр хwэ дьшанд дькьрэ ль бэр ван, ле п'ара Бьнйамин жь п'ара йед дьн пенц щара зедэтьр бу. Вана готъна тэ вэхварьн у т'эви Усьв к'ефхwэш бун.

44 Усьв э'мьр ль wəк'иле мала хwэ кьр у гот: «Т'ер'ед ван мэрьва чьqаси кӧ эw дькарьн бьбьн хӧрэквa дагьрэ у п'эре һэр кэси жи дайнэ ль сэр дэве т'ер'ед ван, ²ле к'аса мьн, к'аса зивин, т'эви п'эре хӧрэк дайнэ ль сэр дэве т'ер'а йе һэри бьч'ук». Эwi wəкэ готъна Усьв кьр. ³Сьбэһ кӧ зэлал бу, эw мэрьвана хатънэ вэр'екьрьне, эw у

к'эред ван. ⁴Эвана жь бажер чун, ле не дур нэк'этьбун, гава Усьв готэ вэк'иле мала хвэ: «Р'абэ пар'а пэй ван мэр'ва к'эвэ, хвэ ванр'а быг'һинэ у ванр'а бежэ: «Wэ чьма жь бэр қэнщийева хьраби кьр? ⁵Чьма к'аса мьнэ зивин дьзи*? Эва нэ эв э, йа кө хвэйе мьн пе вэд'хвэ у пе we жи дьнь'ер'и? Wэ эв йэк кьрэ хьраби»». ⁶Wэк'ил хвэ ль ванр'а гиһанд у эв хэбэред Усьв ванр'а готын. ⁷Вана wir'а гот: «Чьма хвэйе мьн тыштед һа дьбежэ? һаша жь хөламед тэ, кө эв тыште өса бькьн! ⁸Ава мә кө эв п'эред ль сэр дэве т'ер'ед хвэ дитын, жь вэлате Кэнан анин данэ тэ, иди we чава бэ, кө эм жь мала хвэ-йе тэ зив йан зер' бьдзьн? ⁹Щэм к'ижан хөламед тэ эв дэрк'эвэ, бьра эв бе көшт'ьне у эм жи бьб'ьнэ хөламед хвэйе хвэ». ¹⁰Эви гот: «П'ак, wэ чава гот бьра өса бэ, щэм к'ижани эв дэре бьра эв мьнр'а бьбэ хөлам, ле һун бесущ бьн». ¹¹Ава һэр йэки зу-зу т'ер'а хвэ дани э'рде у һэр йэки т'ер'а хвэ вэкьр. ¹²Wэк'ил жь т'ер'а йе мэзында дэстпекьр гэр'ийа һ'эта йе бьч'укда хьлаз кьр, к'ас т'ер'а Бьнйаминда дит. ¹³Һьнге вана к'ьнще хвэ қэлашт'ьн, һэр йэки к'эре хвэ бар кьр у вэгэр'ийанэ бажер.

¹⁴Щьһуда бьрайед хвэва һат'ьнэ мала Усьв, эви не ль wьр бу у дэвэр'уйа ль бэр wi чунэ э'рде. ¹⁵Усьв готэ ван: «Wэ эв чь кьр? Wэ ньзаньбу кө мэр'вэки мина мьн р'э'мьлдарийе we бькэ?» ¹⁶Щьһуда гот: «Эм чь беж'ьнэ хвэйе хвэ? Эм чь беж'ьн? Йан эм чава хвэ р'успи кьн? Хвэде нэһэқийа хөламед тэ э'йан кьр, ва йэ эм хөламед хвэйе хвэ нэ, һьн эм, һьн жи эви кө к'ас жь щэм wi дэрк'эт». ¹⁷Усьв гот: «Һаша жь мьн кө эз ве йэке бькьм! Эви кө к'ас жь щэм wi дэрк'эт, бьра эв т'эне мьнр'а бьбэ хөлам, ле һун бь хер у сыламэт һэвраз сэр баве хвэда һэр'ьн».

---

* 44:5 «Чьма к'аса мьнэ зивин дьзи?» эва тек'ста ибранида т'ө-нэ, ле вэлгэр'андьна йунанийэ кэвьнда һэйэ.

Щьһуда бона Бьһямин лава дькэ

¹⁸Һынге Щьһуда чу незик у готе: «Хвэһе мьн, изьна тэ һэбэ, бьра хөламе тэ гьлики бежэ хэбэрэке быгьһинэ гөһе хвэһе хвэ у һерса тэ ль сэр хөламе тэ р'анэбэ, чьмки тө йэки мина Фьрэшьн и. ¹⁹Хвэһе мьн жь хөламед хвэ пьрсибу готьбу: «Бав йан бьре вэ һэнэ?» ²⁰Һынге мэ хвэһе хвэр'а гот: «Бавэки мэйи калэмер һэйэ у көр'эки вийи быч'уки калтийа вида буйи һэйэ, бьре вийи деда мьрийэ, т'эне эв жь дийа хвэ майэ у баве ви, ви һ'эз дькэ». ²¹Тэ хөламед хвэр'а гот: «Эви бэржер биньнэ щэм мьн, кө эз ви бы ч'э'ва бьбиньм». ²²Мэ һынге хвэһе хвэр'а гот: «Эв көр'ьк нькарэ жь баве хвэ бьрэтэ, гава эв жь баве хвэ бьрэтэ, баве щандэ». ²³Ле тэ хөламед хвэр'а гот: «Һэгэр һун бьрайе хвэһи быч'ук т'эви хвэ бэржер нэйньн, щарэкэ дьн р'уйе вэ р'уйе мьн нэк'эвэ». ²⁴У гава эм һэвраз чунэ щэм хөламе тэ, баве мьн, эв готьнед хвэһе хвэ, мэ вир'а гьли кьрьн. ²⁵Гава баве мэ гот: «Р'абьн диса вэгэр'ьн бона мэ һьнэк хөрэк бьк'ьр'ьн». ²⁶Һынге мэ гот: «Эм нькарьн бэржер һэр'ьн. Ле һэгэр бьрайе мэйи быч'ук т'эви мэ бе, эме һынге бэржер һэр'ьн, чьмки эм нькарьн р'уйе ви мэрьви бьбиньн, һ'эта бьрайе мэйи быч'ук т'эви мэ нэйе». ²⁷Хөламе тэ, баве мьн готэ мэ: «Һун заньн жьна мьн дө көр' мьнр'а анин, ²⁸йэк жь дэсте мьн чу у мьн гот: «Р'асти эв һатийэ дьр'андьне» у һ'эта ньһа мьн эв нэдитийэ. ²⁹Ле вэки һун эви жи, жь бэр ч'э'ве мьн дэрхьн бьбьн у қэзик бе сэре ви, һуне п'ор'е мьни сыпи, дэрд-көлава бькьнэ Дийаре Мьрийа». ³⁰Һэгэр ньһа эз һэр'ьмэ щэм хөламе тэ, баве хвэ, көр'ьке ви нэ т'эви мэ бэ, э'мьре ви кө э'мьре вива гьредайи йэ, ³¹гава бьбинэ кө көр'ьке ви т'өнэ, we щандэ у хөламед тэ, we баве хвэһи хөламе тэ, ви п'ор'ед сыпи бь к'эдэр бькьнэ Дийаре Мьрийа. ³²Чьмки эз, хөламе тэ щэм баве хвэ бумэ щабдаре көр'ьке ви у мьн готийе: «Һэгэр

эз ви нэйнъм нэдъмэ тэ, эз т'эмамийа э'мьре хwэда ль бэр баве хwэ гөнэк'ар бъм». ³³ Аwa эз ньһа т'эwаqэ жь тэ дькьм, бьра эз, хөламе тэ дэwса ви көр'ьки хwэйе хwэр'а бьбэ хөлам, көр'ьк бьра т'эви бьрайед хwэ һэвраз һэр'э. ³⁴ Чьмки, эзе чаwа р'абьм һэвраз һэр'ьмэ щэм баве хwэ, һэгэр көр'ьк нэ т'эви мэ бэ? Нэбэ кө эз we qэзийа кө бе сэре баве мьн бьбиньм».

Усьв хwэ дьда э'йанкьрьне

45 һынге Усьв нькарьбу хwэ зэфт кьра, ль бэр һ'э-муйед кө щэм ви сэкьнибун кьрэ қир'ин: «һ'эму мэрьва жь щэм мьн дэрхьн!» Кэсэки хэриб щэм ви нэ-ма, гава Усьв хwэ бьрайед хwэва да наскьрьне. ² Кур'ин к'эте гьрийа, мьсьрийа бьһист, эв дэнг гьһиштэ мала Фьрэwьн жи. ³ Усьв готэ бьрайед хwэ: «Эз Усьв ьм. Баве мьн һе сах э?» Ле бьрайед ви нькарьбун щаба ви бь-дана, чьмки ль бэр ви бьбунэ кэвьр мабун. ⁴ Усьв готэ бьрайед хwэ: «К'эрэм кьн, wэрьнэ незик», эw жи чунэ щэм у ви гот: «Эз бьрайе wэ Усьв ьм, йе кө wэ фьротэ Мьсьре. ⁵ Ле ньһа бэр хwэ нэк'эwьн у ль wэ чэтьн нэје, кө wэ эз фьротьмэ вьра, чьмки Хwэде эз бэри wэ шандьмэ вьра, бона хwэйкьрьна жийина wэ. ⁶ Чьмки эва дө салед хэлайинэ ль сэр дьне, ле һе пенщ сал жи һэнэ, кө we вэдан у дьруне нэбэ. ⁷ Хwэде эз бэри wэ шандьм, wэ-ки ль сэр дьне к'ока wэ бьһелэ у жийина wэ бь азайикэ мэзын хwэй кэ. ⁸ Аwa, йе кө эз шандьмэ вьра һун нибун, ле Хwэде бу, эwi эз кьрьмэ баве Фьрэwьн у хwэйе т'э-мамийа мала ви, өса жи сэрwере т'эмамийа wэлате Мьсьре. ⁹ Ньһа р'абьн зу һэвраз һэр'ьнэ щэм баве мьн у жер'а бежьн: «Көр'е тэ Усьв аһа дьбежэ: «Хwэде эз кьрь-мэ хwэйе т'эмамийа Мьсьре, нэсэкьнэ зу бэржер wэрэ щэм мьн. ¹⁰ Те т'опрахе Гошэнеда незики мьн бьмини, т'эви көр'ед хwэ, көр'ед көр'ед хwэ, пэз у дэwаред хwэ у һ'эму һэбука хwэва». ¹¹ Эзе wьр тэ т'ер кьм, чьмки һе

пенц салед хэлайе һэнэ, wэки тō, мала хwэ у һэбука хwэва т'өнэбуне нэбини. ¹²Ва йэ, ч'э'ве wэ у ч'э'ве бьрайе мьн Бьнйамин дьбиньн, кō дэве мьн ван тьшта wэр'а дьбежьн. ¹³Дэрһэда т'эмамыйа р'умэта мьнэ Мьсьреда у һэр тьште кō wэ дит баве мьнр'а гьликьн у зу баве мьн бэржер биньнэ вьр». ¹⁴Хwэ авитэ стōкōра Бьнйамин у гьрийа. Бьнйамин жи сэр стōкōра вида гьрийа. ¹⁵Чу р'уйе һ'эму бьрайед хwэ у сэр wанда дьгьрийа. Пэй ве йэкер'а бьрайед wi пер'а хэбэрдан.

¹⁶Дэнг гьһиштэ мала Фьрэwьн, кō бьрайед Усьв һатьнэ. Эв йэка ль Фьрэwьн у хōламед wi хwэш һат. ¹⁷Фьрэwьн готэ Усьв: «Бежэ бьрайед хwэ: «Бьра аһа бькьн: һ'эйwанед хwэ бар кьн у һэр'ьнэ wэлате Кэнане, ¹⁸у баве хwэ, нэфэред хwэ һьлдьн у wэр'ьнэ щэм мьн. Эзе wэлате Мьсьреда щийе һэри қэнщ бьдьмэ wэ у һуне жь хер-бэрэк'эта wэлет бьхwьн». ¹⁹Эз э'мьр ль тэ дькьм кō wanр'а бе готьне: «Бьра аһа бькьн: Жь wэлате Мьсьре бона зар'окед хwэ у жьнед хwэ э'рэба хwэр'а һьлдьн у һэр'ьн баве хwэ һьлдьн у бен. ²⁰Бьра ч'э'ве wэ һур-муред wэда нэминэ, чьмки һ'эму хер-хьзна wэлате Мьсьре йа wэйэ»».

²¹Кōред Исраел оса жи кьрьн. Усьв ль гора э'мьре Фьрэwьн э'рэбэ данэ wan у нане р'ийа wan да wan. ²²Һэр йэки жь wan дэстэ к'ьнщ да wan, ле сесьд зив у пенц дэст к'ьнщ данэ Бьнйамин. ²³Баве хwэр'а жи, дэһэ к'эред хер-хьзна Мьсьрева баркьри у дэһэ к'эред ме жи гэньм, нан у хōрэквa баркьри бона р'ийа баве хwэ шанд. ²⁴Гава бьрайед хwэ шандьн, эw р'ек'этын, эwi гот: «Р'ева шэр' нэкьн».

²⁵Эw жь Мьсьре һэвраз чун у һатьнэ wэлате Кэнане, щэм баве хwэ Ақуб. ²⁶У wir'а гьли кьрьн готьн: «Усьви һе сах э! Бэле! Эw сэрwере т'эмамыйа wэлате Мьсьре йэ». Дэст у п'ийед wi ле сар бун, чьмки эwi нькарьбу готьна wan баwэр бькьра. ²⁷Гава эw һ'эму готьнед Усьв кō wanр'а готьбу wir'а гьли кьрьн у э'рэбед Усьв

бона ви шандьбун кө эв пе хәр'э дитьн, р'öh' ль бәр бина баве ван Ақубда һат. ²⁸Израел гот: «Бәс ә! Көр'е мьн Усьв һе сахә! Әз хәр'ым кө бәри мьр'на хвә ви бьбиньм».

Ақуб мала хвәва дьчә Мьсьре

46 Израел һәму һәбука хвә һьлда у һатә Бир-Шевайе. Ль вьр гори Хвәдейе баве хвә Ишақр'а дан. ²Хвәде шәв дитьнокеда Израелр'а хәбәрда у гот: «Ақубо! Ақубо!» Әви гот: «Әзи ва мә». ³Хвәде гот: «Әз Хвәде мә, Хвәдейе баве тә мә, жь бәржерчуйина Мьсьре нәтьрсә. Чьмки әзе тә ль we дәре бькмә мьлэтәки мэзын. ⁴Әзе хвәха т'әви тә бәржери Мьсьре бьм у әзе хвәха тә диса һәвраз биньм, Усьве дәстед хвә дайнә ль сәр ч'әвед тә». ⁵Ақуб жь Бир-Шевайе р'ек'әт, көр'ед Израел баве хвә Ақуб, жьн у зар'окед хвә ль ван әр'әбед кө Фьрәвьн ванр'а шандьбун кө пе хәр'ьн, һьлдан бьр'ьн. ⁶Ақуб т'әви т'әмамия зөр'әта хвә, һ'әйванед хвә у әв һәбука хвә, йа кө ль вәлате Кәнанеда т'оп кьр'ьбун һьлдан һатьнә Мьсьре. ⁷Әви т'әви хвә көр' у қизед хвә нәбийед хвә, т'әмамия зөр'әта хвә хвәр'а анинә Мьсьре.

⁸Әв ьн наве ван көр'ед Израел, йед кө һатьнә Мьсьре. Ақуб у көр'ед хвәва. Ньхөрийе Ақуб Р'убен бу. ⁹Көр'ед Р'убен: һәнох, Паллу, һәсрун у К'арми бун. ¹⁰Көр'ед Шьм-һ'ун: Йәмуел, Йамин, Оһад, Йахин, Сохар бун у көр'е жьна кәнаниФ Шауул бу. ¹¹Көр'ед Леви: Гершон, Қоһат' у Мерари бун. ¹²Көр'ед Щьһуда: Әр, Онан, Шелаһ, Перес у Зәраһ бун (ле Ә'р у Онан вәлате Кәнанеда мьр'ьн*) у көр'ед Перес: һәсрун у һамул бун. ¹³Көр'ед Исахар: Т'о-ла, Пуа, Йашув у Шимрон бун. ¹⁴Көр'ед Зәбулон: Сәред у Елон у Йалйел бун. ¹⁵Әв бун көр'ед Леайе, йа кө әве

* 46:12 Бьньһер'ьн Дәстпелун 38:7, 10.

Паддан-Арамда Ақубр'а анин, өса жи қиза ви Дина. Т'эмамияа көр' у қизава си у се нәфс бун.

¹⁶Көр'ед Гад: Сифйон, һагги, Шуни, Эсбон, Ә'ри, Ароди у Арели бун. ¹⁷Көр'ед Ашер: Имна, Ишва, Ишви, Бьриһа у хушка ван Сәрах бун. Көр'ед Бьриһа: һ'эбәр у Малк'и-йел бун. ¹⁸Әв бун көр'ед Зилпайе, йа кө Лабан да қиза хвә Леайе у әве шанздәһ нәфс Ақубр'а анин.

¹⁹Көр'ед Р'аһела жьнә Ақуб: Усьв у Бьнйамин бун. ²⁰Усьв-р'а жи ль вәлате Мьсьре, жь Аснат'а қиза Потти-Пәрайе т'әреде бажаре Оне Мьнашә у Әфраим бун. ²¹Көр'ед Бьнйамин: Бәла, Бәк'ьр, Ашбел, Гера, Нә'ман, Еһи, Р'ош, Мупим, һ'упим у Ард бун. ²²Әв бун көр'ед Р'аһеле, йед кө Ақубр'а бун, һ'әму ль сәрһәв чардәһ нәфс бун.

²³Көр'е Дан: һ'ушим бу. ²⁴Көр'ед Нәфтәли: Йасйел, Гуни, Йесәр у Шиллем бун. ²⁵Әв бун көр'ед Билһайе, йа кө Лабан дабу қиза хвә Р'аһеле. Әве гьшк ль сәрһәв һ'әфт нәфс Ақубр'а анин. ²⁶Һ'әму нәфсед кө жь бәдәна Ақуб бьбун һатьнә Мьсьре, пештьри жьнед көр'а шест у шәш нәфс бун. ²⁷Усьвр'а жи дө көр' Мьсьреда бьбун, гава Ақуб нәфәред хвәва чу Мьсьре, әв һ'әфте* нәфс бун.

²⁸Ақуб Щьһуда пешийе шандә щәм Усьв, кө әв р'ийа Гошәне нишани ви кә. У әв һатьнә т'опрахе Гошәне. ²⁹Усьв әрәба хвә һазьр кьр, р'абу чу Гошәне пешийа баве хвә Израел, гава ч'әв ви к'әт, хвә авитә стөкөра ви у еп'ещә вәхт стөкөра вида гьрийа. ³⁰Һьнге Израел готә Усьв: «Ньһа әз мьрьна хвә р'ази мә, чьмки ч'әве мьн ль ч'әве тә к'әт, кө тө һе сах-сьламәт и». ³¹Усьв бьрайед хвә у малбаванед хвәр'а гот: «Әз р'абьм һәвраз һәр'ьм, Фьрә-вьнр'а гьли кьм у бежьме: Бьрайед мьн у малбаванед мьн, кө Кәнанеда дьман, һатьнә щәм мьн. ³²Әв мәрь-вана шьван ьн, чьмки р'енщбәр ьн, пәз у дәваред хвә у

* 46:27 Вәлгәр'андьна Йунанийә кәвьнда «һ'әфте пенщ». Дина хвә бьдьнә шьровәкьрьна жере Дәрк'әтһн 1:5.

h'эму һэбука хwэ хwэр'а анинэ». ³³ Ле гава Фьрэwьн гази wэ кэ у жь wэ бьпърсэ: «Һун хwэйе чь п'ешэйи нэ?». ³⁴ Һун wir'а бежьн: «Эм, хөламед тэ, жь зар'отийа хwэда h'эта ньһа, эм жи кал-бавед мэ жи, р'енщбэр бунэ», wэки Һун т'опрахед Гошэнеда бьминьн. Чьмки ль щэм мьсьрийа шьванти h'эрами йэ».

47 Усьв һат Фьрэwьнр'а гьли кьр у гот: «Бав у бьрайед мьн, пэз у дэwаред хwэ у h'эму һэбука хwэва жь wэлате КэнанеФ һатьнэ, эwэ ньһа ль т'опрахед Гошэне нэ». ² Эwi жь нав бьрайед хwэда, пенщ мэри бьрьн дэрхьстьнэ диwана Фьрэwьн. ³ Фьрэwьн жь бьрайед wi пьрси: «Һун хwэйе чь п'ешэйи нэ?» Wана готэ Фьрэwьн: «Эм, хөламед тэ шьван ьн, эм жи кал-бавед мэ жи». ⁴ У готьнэ Фьрэwьн: «Эм һатьнэ кө ви wэлатида фьрари бьминьн, чьмки ч'ерэ бона h'эйwanед хөламед тэ т'өнэ, жь дэст хэлайа гьранэ wэлате Кэнанеда, изьна тэ һэбэ хөламед тэ т'опрахед Гошэнеда бьминьн». ⁵ Һьнге Фьрэwьн готэ Усьв: «Бав у бьрайед тэ һатьнэ щэм тэ, ⁶ wэлате Мьсьре ль бэр тэ йэ, бав у бьрайед хwэ wэлатда щийе һэри қэнщда щивар кэ, бьра эw т'опрахед Гошэнеда бьминьн, ле һэгэр тө зани нава wанда йед сэрхwэ һэнэ, wan бькэ сэрwеред h'эйwanед мьн».

⁷ Усьв баве хwэ Ақуб ани дэрхьстэ диwана Фьрэwьн у Ақуб дөа ль Фьрэwьн кьр. ⁸ Фьрэwьн жь Ақуб пьрси: «Тө чэнд сали йи?» ⁹ Ақуб ль Фьрэwьн вэгэр'анд у гот: «Салед мьнэ фьрари сэд си сал ьн. Салед э'мре мьн һьндьк у бехер бун у нэгьһиштьнэ салед э'мре кал-бавед мьнэ нава р'ожед фьрарийа wанда». ¹⁰ Ақуб дөа ль Фьрэwьн кьр у жь диwана Фьрэwьн дэрк'эт. ¹¹ Усьв чава Фьрэwьн фэрман кьрбу, бав у бьрайед хwэ wэлате Мьсьреда, щийе һэри қэнщда, жь т'опрахе Р'амсесе, мьлк'эк да wan у эw щивар кьрн. ¹² Усьв баве хwэ, бьрайед хwэ у т'эмамыйа мала баве хwэ, нэфэред wanва нан дькьрн.

Кьрына Усьв вә'де хэлайе

¹³Т'эмамыйа вәлетда нан т'өнәбу, чьмки хэлайе гэлә-ки зор дьда у жь дәст бьр'чибуне һ'але вәлате Мьсьре у Кәнане т'өнәбу. ¹⁴Усьв жь йед кә гәнъм дьк'ьр'ин, һ'әму п'әред кә ль вәлате Мьсьре у Кәнанеда һәбун т'оп кьр. Усьв п'әрэ анинә мала Фьрәшьн. ¹⁵Гава п'әре вәлате Мьсьре у Кәнане хьлаз бун, һ'әму мьсьри һатьнә щәм Усьв у готье: «Нан бьдә мә! Чьма әм ль бәр ч'ә'ве тә бьмьрьн, вәки п'әре мә хьлаз бунә?» ¹⁶Һьнге Усьв гот: «Һәгәр п'әрэ хьлаз бунә, һ'әйванед хвә биньн, әзе бәр һ'әйванед вәва хөрәк бьдьмә вә». ¹⁷У вана һ'әйванед хвә анинә щәм Усьв, Усьв бәр һәспед ванва, пәзед ванва, дәваред ванва, к'әред ванва нан да ван, у we сале әви бәр һ'әму һ'әйванед ванва нан да ван. ¹⁸Әв сал дәрбаз бу, сала дьн һатьнә щәм ви у готье: «Әм жь хвәйе хвә вәнашерьн кә һ'әму п'әре мә хьлаз бунә, у һ'әйванед мә жи бунә йед хвәйе мә, иди тыштәки мә бона хвәйе мә нәмайә пештьри бәдәнед мә у әрдед мә. ¹⁹Чьма әм у әрдед хвәва ль бәр тә бьмьрьн? Мә у әрдед мә жи бь нан бьк'ьр'ә, әм у әрдед хвәва бьбьнә хөламед Фьрәшьн, у т'охьм бьдә мә, кә әм бьжин у нәмьрьн, вәки әрд вьки-вала нәбә».

²⁰Һьнге Усьв т'эмамыйа әрде Мьсьре Фьрәшьнр'а к'ьр'и, чьмки хэлайе зор дьда ван, мьсьрийа һәр йәки зөвийе хвә дьфьрот. Әрде Мьсьре бу йе Фьрәшьн. ²¹Әви жь сәрики Мьсьре һ'әта сәре дьн, т'эмамыйа щьмә'те кьрә хөлам*. ²²Т'әне әрде т'әреқа нә к'ьр'и, чьмки жь алийе Фьрәшьнда п'арәк т'әреқар'а дьк'әт у вана жь we п'ара кә Фьрәшьн дьда ван дьжит, ләма жи әрдед хвә нәфьротьн.

---

* 47:21 Вәлгәр'андьна йунанийә кәвьн дьбежә: «Т'эмамыйа щьмә'те кьрә хөлам», ле тек'ста ибранида ньвисар ә: «Т'эмамыйа щьмә'т щигәһасти бажара кьрын».

²³ Ынге Усыв готэ щьм'те: «Ва йә мьн хун у әрдед вә Фьрәшьнр'а к'ър'ин, хане вәр'а т'охьм у әрде бычиньн.
²⁴ Хун гәрәке нандьрунеда жь пенщ п'ара п'арәке бьднә Фьрәшьн, ле чар п'аре вәр'а бьминә, бона әрде бычиньн у хварьна хвә, йед мала хвәда у бона зар'окед хвә».
²⁵ Вана гот: «Тә әм хьлаз кьрын! Бьра әм к'әрәме ль бәр ч'әве хвәйе хвә бьбиньн у әм Фьрәшьнр'а бьбьнә хөлам».
²⁶ Усыв әв йәк Мьсьреда кьрә қанун, һ'әта р'ожа иро жи жь пенща йәк йа Фьрәшьн ә, пештьри әрде т'әреқа, кә нәбу йе Фьрәшьн.

Т'әмийа Ақубә ахьрийе

²⁷ Израел ль вәлате Мьсьре, т'опрахед Гошәнеда дьма, ль вьр бу хвәйимьлк', шин бун у гәләки ль һәв зедә бун.
²⁸ Ақуб вәлате Мьсьреда һ'ьвдәһ сала сах ма. Т'әмамыйа әмьре хвә Ақуб сәд чьл у һ'әфт сал бун. ²⁹ Гава р'ожед мьрьна Израел незик бун, әви гази кәр'е хвә Усыв кьр у готә ви: «Һәгәр мьн ль бәр ч'әве тә к'әрәм дитийә, һиви дькьм, дәсте хвә бькә ль бьн р'әне һета мьн* . К'әрәма хвә, бьди хатьре һ'өб у амьнийе, мьн Мьсьреда дәфьн нәки. ³⁰ Ле бьра әз т'әви кал-бавед хвә бьһеньжьм, тә мьн жь Мьсьре һьлди бьби нав т'ьрбед ванда дәфьн ки». Усыв гот: «Әзе вәкә готьна тә бькьм». ³¹ У әви гот: «Дә мьнр'а сонд бьхвә». Усыв вир'а сонд хвар. Ынге Израел сәре хвә ль сәрп'ийа ньвине дани* .

Ақуб дөа ль Әфраим у Мьнашә дькә

48 Пәй ве йәкер'а готьнә Усыв: «Баве тә нәхвәш ә». Әви һәр дө кәр'ед хвә Мьнашә у Әфраим т'әви хвә һьлдан чу. ² Щаб данә Ақуб у готьне: «Ва йә кәр'е тә Усыв сәр тәда те». Израел сәр қөдуме хвәда һат у ль

* 47:29 Бьньһер'ьн Дәстпелун 24:2-3.

* 47:31 Вәлгәр'андьна йунанийе кәвьнда: «Хвә авитә сәр шьва хвә».

сэр ньвина хwэ р'унышт. ³Агуб готэ Усвь: «Хwэдейе һәри Зор ль wэлате Кәнәне Лузедә мьнва хойа бу, дөа ль мьн кър ⁴у готэ мьн: «Эзе тә шин кьм у ль һәв зедә кьм у жь тә мьхөлqэта пешда биньм, әви wэлати жи пәй тәр'а эзе чава мьлк'е һ'эта-һ'этайе бьдъмә зөр'эта тә». ⁵Ньһа әw һәр дө көр'ед тәйә кө Мьсьреда, бәри һатьна мьнә щәм тә Мьсьре, кө тәр'а бунә, әw көр'ед мьн ьн, Әфра-йим у Мьнашә, we мина Р'убен у Шьмһ'ун бьбьнә көр'ед мьн, ⁶ле зар'ед пәй ванр'а кө жь тә бьбьн, тәр'а бьн, әwe wартийеда сәр навед бьратийа хwэ бенә һ'әсабе. ⁷Чьмки гава әз жь Паддане дьһатьм, wэлате Кәнанеда, һьндьк мабу кө әм бьгьһиштана Әфрат'е, р'еда Р'аһела дийа тә мьнр'а бу дәрд мьр, мьн әw ль we дәре, ль сәре р'ийа Әфрат'е, аwа готи Бәйтләһ'ме дәфьн кър».

⁸Израел көр'ед Усвь дитьн у гот: «Әв к'е нә?» ⁹Усвь готә баве хwә: «Көр'ед мьн ьн, йед кө Хwәде ль вьр данә мьн». Агуб гот: «К'эрәма хwә ван бинә щәм мьн, әз дөа ль ван бькьм». ¹⁰Ч'әве Израел жь мәзынайе мәр'ьм бьбун, әви нь-карьбу зәлал бьдита, Усвь әw незики баве хwә кьрьн, әви әw р'амусан у һ'әмез кьрьн. ¹¹Израел готэ Усвь: «Гөмана мьн т'өнәбу кө мьн р'уйе тә жи бьдита, ле ва йә Хwәде зөр'эта тә жи нишани мьн кър». ¹²Усвь әw жь сәр чока wi р'акьрьн у хwәха һ'эта әрде дәвәр'уйа чу. ¹³Усвь һәр дө көр'ед хwә һьлдан, Әфрайим да дәсте хwәйи р'асте, али-йе Израели ч'әпе у Мьнашә да дәсте хwәйи ч'әпе, алийе Израели р'асте у незики wi кьрьн. ¹⁴Израел qэста дәстед хwә щигөһастьн у дәсте хwәйи р'асте дьреж кър дани сәр сәре йе бьч'ук Әфрайим у дәсте ч'әпе дани сәр сәре Мьнашә. Ле бәле Мьнашә йе ньхөри бу. ¹⁵У дөа Усвь кър у гот: «Әw Хwэдейе кө бавед мьн Бьраһим у Ишаq р'ийа wiда чунә, әw Хwэдейе кө жь р'ожа буйина мьнда һ'эта иро шьванти ль мьн кьрийә, ¹⁶әw мьлийак'әтеФ кө әз жь һәр хь-рабийе азад кьрьмә, бьра дөа ван көр'а бькә у бь наве мьн у навед кал-бавед мьн Бьраһим у Ишаq бенә газикьрьне,

нава дьнеда гэлэки ль һэв зедэ бьн». ¹⁷Гава Усьв дит кӧ баве ви дэсте хвэйи р'асте данийэ сэр сэре Әфраийим, эва йэка ль ви хвэш нәһат, эви дэсте баве хвэ жь сэр сэре Әфраийим гьрт, wәки дайнэ ль сэр сэре Мьнашэ. ¹⁸Һьнге Усьв готэ баве хвэ: «Аһа на Баво, чьмки эв э йе ньхӧри. Дэсте хвэйи р'асте, дайнэ сэр сэре ви!» ¹⁹Ле баве ви қайл нэбу у гот: «Эз заньм лаво, эз заньм. Эве жи бьбэ мьлэт, эвайе жи бьбэ мэзын. Ле бьрайе вийи бьч'ук, we жь ви һе мәстър бэ у зӧр'эта ви we бьбэ мьхӧлқэта мьлэта». ²⁰We р'оже эви дӧа ван кьр у гот: «Бьра Израел пе тэ бьмбарэк бькэ у бежэ: «Хвэде тэ бькэ мина Әфраийим у Мьнашэ», эв йэк гот у Әфраийим дани феза Мьнашэ. ²¹У һьнге Израел готэ Усьв: «Ва йэ эзе бьмьрм. Ле Хвэде we т'эви wэ бэ у we wэ вэгэр'инэ wат'ане бавед wэ. ²²Эз п'алэкэ ч'ийа сэр бьратийа тэр'а зедэтър дьдьмэ тэ, к'ижан кӧ мьн эw жь дэсте әморийа^Ф бь шур у тир-кэване хвэ станд».

Ақубэ дӧа кӧр'а дькэ

49 Ақуб гази кӧр'ед хвэ кьрн у гот: «Т'оп бьн, эз ванр'а бежьм, кӧ р'оже бен we чь бе сэре wэ.

² Wэрьнэ сэрһэв у гӧһдар бьн, гэли кӧр'ед Ақуб у гӧһдарийа баве хвэ Израел бькьн.

³ Р'убено, ньхӧрийе мьно!

Сьһ'эт у дэстпебуна қәwата мьн,
хвэйе қәдьре мэзын у хвэйе қәwата зор,

⁴ мина ава сэр һэвр'а чуйи,
ле те нэби йе пешьн.

Чьмки һати щийе баве хвэ,
тэ һ'эр'ьманд ньвина мьн*.
Әw к'этэ нава we!

* 49:4 Бьньһер'э Дэстпебун 35:22.

- ⁵ Шьмһ'ун у Леви бьра нэ.
Шуред ван ч'экед нәһәқийа нэ,
⁶ бьра щанийа мьн нәк'эвэ нав шешьред ван,
қәдьре мьн т'эви щьвата ван нибә,
чьмки жь һерса хwә ван мәри кәшт,
жь тәмсьстийе хwә ч'иле бох бьр'ин.
⁷ Бьра ньфьр' ль һерса ван бә,
кә гәләки гьран бу,
у к'ин-боха ван бә
кә гәләки беисафи бу!
Эзе ван нав Ақубда п'аравәкьм,
у нав Исраелда бәла-бәлайи кьм.
- ⁸ Щьһуда! Бьрайед тәйе пәсьне тә бьдьн.
Дәсте тә сәр стәкәра дьжмьне тә бә,
зар'ед баве тә ль бәр тә та бьн.
⁹ Щьһуда щәврьке шера йә.
Кәре мьн, тә жь неч'иркьрьне р'абуйи.
Ви хwә авит у п'алда мина шера
у макәшер, к'и дькарә ви р'акә.
¹⁰ Сәрвертийе жь Щьһуда кем нәбә,
нә жи шьва сә'витийе жь бәдәна ви,
һ'әта һатьна хwәйе we*,
у мьләте гәһдарийа ви бькьн.
¹¹ Щә'шьке хwә we к'ола тьрийева гьредә,
щә'шьке к'әра хwә к'ола тьрийейә һәрә
қәнщва,
пе шәрабе кьрасе хwә we бышо,
у пе хуна тьрийе к'ьнщед хwә,
¹² ч'ә'вед ви жь шәрабе сортьр
у дьранед ви жь шир сьпитьр бьн.

---

* 49:10 Аһа жи те фә'мкьрьне: «Һ'әта һатьна борщдаийн щәм ви», тек'ста ибранида әв йәк нә әйан ә.

- 13 Зәбулоне дәве бәре бьминә,
у гәмиваргәһа гәмийа бә,
синоре бьгьһижә һ'әта Сайдайе.
- 14 Исахар, к'әрәки қәват ә,
бьн т'ер'ада дьмәр'ьхә,
15 дит р'ьһ'әти кә р'ьнд ә,
у вәлат жи п'ьр' хвәшә,
мьл хвә тәwand бьн барә,
бу п'аләйе борщдарә.
- 16 Дане диwана мьләте хвә бькә
мина жь қәбиләкә Израел,
17 Дане мәрәки сәре р'ийа бә,
тирәмәрәки шьвәр'ийа бә,
кә ль сьма һәспе дьхә,
сийаре we сәрпыште дьчә.
- 18 Йа Хөдан әз һивийа хьлазкьрьна тә мә.
- 19 Гад, мьхөлқәтәке һ'ьщуми сәр wi кә,
ле әwe п'е-п'е һ'ьщум кә.
- 20 Ашере нанда т'ер-т'ьжи бә,
тәмә-тискед п'адше бьдә.
- 21 Нәфтәли каре хәзалеи аза йә,
хвәйе готьнед гөл у нурә.
- 22 Усьв ч'ьрьле хвәйибәрә,
ч'ьрьле хвәйибәри сәр канийе йә,
п'әнщ авитийә сәр диварә.
- 23 Әw тәл кьрьн, гөлә авитьне,
тиркәвана к'ин ажотьне,

- ²⁴ ле кәване ви сәр зора хwә ма,
 зәндед дәста ч'ил гьртнә,
 бь сайа дәсте Зоре Ақуб,
 Шьван у Қәйайе Исраеле.
- ²⁵ Жь бав Хwәде тәйи кә али тә дькә,
 жь Йе һәри-Зори кә дәа тә дькә,
 бь дәайед жорә әзмана,
 бь дәайед бөбьнийейә жер п'алдайи,
 дәа сәр мәмык у бәт'ьне тә.
- ²⁶ Дәайед баве тә,
 жь дәайед ч'ийайед бәре зортър бун,
 жь хwәшияа гьред һ'әта-һ'әтайе бьльндтър бун,
 бьра ль сәр сәре Усьв бьн,
 у сәр т'әпа сәре ви, кә сәр бьрайед хwәр'а йә.

²⁷ Бьнямин гөрәки дәвхун ә,
 сьбәһе зу неч'ире дьхwә,
 ле еваре т'ален бәла дькә».

²⁸ Әв бун һәр донздәһ қәбилед Исраел, әв бу чь кә ба-
 ве ван ванр'а гот у дәа ван кьр, анәгори дәайе ван
 һәр кәси, дәа ль ван кьр. ²⁹Т'әми да ван у готә ван:
 «Әзе т'әви щьмә'та хwә бьм, мьн т'әви кал-бавед мьн,
 we шкәфтада дәфьн кьн, йа кә ль әрде Әфроне һ'итида
 йә. ³⁰We шкәфта вәлате Кәнанеда, әрде Махпелайи
 пешбәри Мамреда, йа кә Бьраһим әрдева, чава мьлк'
 бона гор'ьстен жь Әфроне һ'ити к'ьр'и бу. ³¹Бьраһим у
 Сәрайа жьна вива ль вьр дәфьнкьри нә, Ишаq у Р'е-
 века жьна вива ль вьр дәфьнкьри нә, у мьн Леа жи ль
 вьр дәфьнкьри йә. ³²Әw әрд у шкәфта теда жь зар'ед
 һ'итийа һат'ьйә к'ьр'ине». ³³Ақуб т'әмийед кә данә кәр'ед
 хwә хьлаз кьрын, ньгед хwә к'аши нава ньвине кьр, р'өһ'е
 хwә да у т'әви щьмә'та хwә бу.

Шина Ақуб

50 Усыв хwэ авитэ сэр р'уйе баве хwэ, гьрийа у р'амуса. ²Усыв э'мьр ль хөламед хwэйэ һ'эким кьрын, кө баве ви зьмьрФ кьн*, у һ'экима Исраел зьмьр кьрын. ³Нава чьл р'ожида эw һатэ зьмьр кьрыне, чьмки бона ве йэке һақас wэxт лазьм э. мьсьрийа һ'эфте р'ожи шина ви кьрын.

⁴Гава р'ожед шина ви дэрбаз бун, Усыв т'эви мала Фьрэwьн хэбэрда у гот: «Һэгэр мьн ль бэр ч'эве wэ к'э-рэм дитийэ, һиви дькьм аһа бежьнэ Фьрэwьн: ⁵Баве мьн эз дамэ сонде у гот: «Ва эзе бьмьрьм, тө мьн ви мэзэлида дэфьн ки, к'ижан кө мьн хwэха бона хwэ wэ-лате Кэнанеда к'ола йэ». Ньһа изьна тэ һэбэ, эз һэр'ьм баве хwэ дэфьн кьм у wэгэр'ьм». ⁶Фьрэwьн гот: «Р'абэ баве хwэ дэфьн кэ, чава эви тө дайи сонде». ⁷Һьнге Усыв р'абу чу баве хwэ дэфьн кэ. һ'эму хөламед Фьрэ-wьн, р'успийед мала ви у һ'эму р'успийед Мьсьре т'эви ви һэвраз чун, ⁸өса жи т'эмамийа мала Усыв у бьрайед ви у нэфэред мала баве wiда. Т'эне зар'ед хwэ, кэри у гар'анед хwэ Гошэнеда һьштьн. ⁹Т'эви ви э'рэбэ у си-йари жи һэвраз чун, өса кө бунэ к'омэкэ мэзьн. ¹⁰Эw һатьнэ ви алийе Урдөне, Горен-Атаде. Ль we дэре гэлэки гьрийан, кьрын қар'э-қар' у һewэрзэ у бона баве хwэ һ'эфт р'ожа шин кьрын. ¹¹Гава кэнанийед ви wэла-тида кө дьман, шина Горен-Атадеда дитьн, готьн: «Эв шина гьран йа мьсьрийа йэ!». Лэма жи наве ви щийе ви алийе Урдөне данин: «Абел-Мисрайим*». ¹²Көр'ед Ақуб өса жи кьрын, чава кө ви т'эми кьрьбу. ¹³Көр'а эw

* 50:2 Мьсьреда бэри дэфьн кьрыне мьрийе бь нав у дэнг, дь-һатьнэ зьмьр кьрыне у паше к'эфэн кьрын, бона кө щьнийаз зу хьраб нэбуяа.

* 50:11 Бь зьмане ибрани «Шина мьсьрийа».

бърынэ вэлате Кэнане у эв шкэфта э'рде Махпелайэ пешбэри Мамреда дэфын кърьн, йа кô Бъраһим э'рдева, чава мьлк' бона гор'стен жь Эфроне һ'ити к'ър'и бу. ¹⁴Усьв пэй дэфынкърьна баве хвэр'а, бь т'эви бьрайед хвэ у һ'эмуйед кô т'эви ви бона дэфынкърьна баве ви һэвраз һатьбун, вэгэр'ийа Мьсьре.

Усьв дьл дьдэ ль бэр бьра

¹⁵Бьрайед Усьв дина хвэ дане кô баве ван мьр, нава хвэда готьн: «Бэлки Усьв бона we хьрабийа кô мэ сэре ви кърыйэ к'ине мэр'а бажо, эв жи сэре мэ бькэ». ¹⁶Һынге вана Усьвр'а щаб шанд у гот: «Баве тэ бэри мьрьна хвэ т'эми да у гот кô ¹⁷аһа бежьнэ Усьв: «Бь к'эрэма хвэ нэһэқи у гôне бьрайед хвэ, бь к'эрэма хвэ бьбахшинэ, кô һьндава тэда хьраби кърьнэ» ньһа һиви дькьм нэһэқийа хôламед Хвэдейе баве хвэ бьбахшинэ». Гава ван эв йэк гот, Усьв гьрийа. ¹⁸Бьрайед ви жи чун хвэ ль бэр дэвр'уйа авитьн у готьн: «Ава эм хôламед тэ нэ». ¹⁹Усьв готэ ван: «Нэтърсьн, чьма эз дэвса Хвэде дьгьрм? ²⁰Р'аст э һун һьндава мьнда хьраб фькьрин, ле Хвэде фькьри кô we бькэ қэнци, вэки мина р'ожа ироин, э'мьре гэлэк мэрийа хвэй кэ. ²¹Ньһа нэтърсьн, эзе вэ у зар'ед вэ нан-ав кьм». Аһа бь заре ширьн хэ-бэрдане, бэр дьле ванда һат.

Мьрьна Усьв

²²Усьв Мьсьреда ма, эв у мала бавед хвэва. Усьв сэд дэһэ сала жит. ²³Усьв ч'ър'-ч'ър'кед хвэйэ жь Эфрайим дитьн, у зар'ед Махире Мьнашэе жи Усьв сэр чокед хвэ дитьн*. ²⁴Усьв готэ бьрайед хвэ: «Эзе бьмьрм, ле э'сэ Хвэдейе сэр вэда бе у вэ жь ви вэлати һэвраз дэрхэ. We

* 50:23 Нишанэк бу, кô зар' дьк'ьшандьнэ п'еси́ра хвэ у зар'ед ван дьһатьнэ һ'эсабе. Бьньһер'э Дэстпелун 30:3 у 48:12.

wә бьбә wi wәлати, бона к'ижани әви Бьраһим, Ишаq у Аqубр'а сонд хвар». ²⁵Усьв кӧр'ед Исраел да сонде у гот: «Ә'сә Хwәдейе сәр wәда бе, һәстуйед мьн жи жь вьр дәрхьн һәвраз бьбьн». ²⁶Усьв сәд дәһә салийеда мьр. Әw зьмьр кьрьн у Мьсьреда әw кьрьнә qавәке.

Дэрк'этын

Пешготын

Жь һэр пенщ К'этебед Муса к'этеба дōда бь ван хэбэра дэстпедьбэ: «Ава навед» у жь вьр наве вейэ ибрани^Ф те готын: «Нав». Пэйр'а вэлгэр'андьнед йунанида эв к'этеб навэки дьн дьстинэ «Екседос» (Чуйин). Ве к'этебеда бона қэўьмандьнэкэ сэре мьлэте щьһуйа һати, те готьне, ава готи азабуна жь хōламтийе, к'ижанеда кō эв вэдэки дьреж бьн дэсте вэлэте Мьсьреда бун. Эва йэка ниве дōһ'эзарсалийа бэри буйина Исада қэўьмийэ. П'ара к'этебейэ пешьн (с. 1-19) бона сэрһатийа э'мьре Муса дь-бежэ, к'ижан кō Хвэде бьжарт, вэки исраелийа^Ф жь бьн нире мьсьрийа хьлаз кэ. П'ара к'этебейэ дōда, (с. 20-40) дэстпебуна қануне йэ, к'ижанеда пэймана^Ф т'эви мьлэте Израел ль сэр ч'ийайе Синайе гьредайи һ'имгьрти йэ. Ль вьр өса жи дьдэ к'ьфше, кō мьлэт чава пэймана т'эв Хвэде гьредайи дьт'эр'ьбинэ у бь һур гьли бона коне пироз те готьне, к'ижанида Хвэде нава мьлэте хвэда дьһешьри. П'ара ван қанунайэ һэрэ сэрэкэ, эв һэр дэһэ т'эми нэ. һэма хут эвана бунэ һ'име ван һ'эму қанунед п'эргалийе, бь к'ижана иро гэлэ мэри дьнеда э'мьре хвэ дьдьнэ ль бэр һэв, чава бавэрмэнд өса жи нэбавэр. Чава бь кь-ред хвэйэ мэзын, өса жи бь қанунед хвэ, Хвэде Муса у Израелр'а бьнйат'а хвэ у наве хвэйи р'аст э'йан дькэ. Т'эне һ'өкөме ви, нэ кō һ'өкөме хвэдейед майин, ль сэр т'эбийэте у мэрьва һэйэ, бона ве йэке Хвэде дьхвазэ,

вәки мәрвв т'әне ви бьһ'эбиньн. Т'әне эв э пироз, мәрвв бона гөнәк'арийа хвә т'әне бь қьраред Хвәде дыкарьн һәләқәтийа ван т'эви Хвәде һәбә. Эва к'ьгеба гөһе мә вәдыкә, вәки бь һ'ызкьрьне гөһдарийа Хвәде бькьн у һьндава мәрвада сәр нета қәнщийе бьн, чава һьндава хвәда. Паше Иса Мәсиһе бежә, вәки ван һәр дө қанунда вәшартийә мә'на Пәйман Кәвьнә сәрәкә.

**Ль һәв зедәбуна зар'ед ИзраелФ
у беисафийа мьсьрийа**

1 Наве көр'ед ИзраеләФ кө һәр кәс мала хвәва т'эви Ақуб һатьнә Мьсьре, эв ьн. ²Р'убен, Шьмһ'ун, Леви у Щьһуда, ³Исахар, Зәбулон у Бьнйамин, ⁴Дан у Нәфтәли, Гад у Ашер. ⁵Һ'әму нәфсед кө жь бәдәна Ақуб бьбун, һ'әфте* нәфс бун, Усьв жи ль Мьсьре бу. ⁶Усьв һ'әму бьрайед хвәва у һ'әмуийед ви ньсьлида т'әмам пева мьрьн. ⁷Зар'ед Израел шин бун, беһ'әсаб ль һәв зедә бун, гәләки қәват гьртьн у эв вәлат бь ванва т'ьжи бу.

⁸Һьнге сәр Мьсьре йәки ну бу п'адша, кө дәрһәқа Усьвда тьштәк ньзаньбу. ⁹Әви готә щьмә'та хвә: «Ва йә щьмә'та зар'ед Израел жь мә гәләктьр у қәваттьр э. ¹⁰Вәрьн әм һьндава ванда һ'әләк'арийе бькьн, кө нәбә эв зедә бьн у һәгәр шәр'әк бьрәвьмә, эв жи т'эви дьжмьнед мә бьбьнә йәк у мьрабьли мә шәр' кьн у жь ви вәлати дәрк'әвьн һәр'ьн». ¹¹Һьнге сәрк'ар сәр ван к'ьфш кьрьн, вәки бь шьхөлед гьран ван бьчәрчьриньн. Фьрәвьнр'а бажаред әмбара, Пит'ом у Р'амсес чекьрьн. ¹²Ле чьқас эв дьчәрчьрандьн, эв һе гәләк дьбун у ль һәв зедә дьбун, өса кө мьсьри жь зар'ед Израел дьтьрсийан. ¹³мьсьрийа

---

* 1:5 Тек'ста ибраниФ у Қануна Дөщарида 10:22 ньвисар э «һ'әфте», ле тек'ста йунани у К'аред Шандийада 7:14 ньвисар э «һ'әфте пенщ».

беисафи зар'ед Исраел дьданэ хэbate. ¹⁴Э'мьре ван бь шьхөле гьран бь h'эр'ийе у к'элпич'а, өса жи бь хэр шь-хөлед чолева т'эл дькьрын, хэр хэбата кө бьдана кьрне беисафи дьданэ кьрне.

¹⁵П'адше Мьсьре т'эви пирэдэргушед ибранийа хэбэрда кө наве жь ван йэке Шипраh у наве йэке жи Пуhаh бу. ¹⁶У гот: «Гава к'өлф'этед ибранийа бэр зар'ада бьн, һнге һун ль сэр т'эхт дина хwэ бьдьне, һэгэр көр' бэ бькөжьн, ле һэгэр қиз бэ бьра сах бьминэ». ¹⁷Ле пирэдэргуш жь Хwэде тьрсийан. Чава п'адше Мьсьре ванр'а готьбу нэкрьн, ле йед көр'ин жи сах дьһьштьн. ¹⁸П'адше Мьсьре гази пирэдэргуша кьр у готэ ван: «Wэ чьма эв йэк аha кьрийэ, кө зар'е көр'ин жи сах һьштьнэ?» ¹⁹Һнге пирэдэргуша готэ Фьрэwьн: «Чьмки к'өлф'этед ибранийа нэ мина к'өлф'этед мьсьрийа нэ, эwэ сэрхwэ нэ, пирэдэргуш h'эта хwэ ванр'а дьгьһиньн эвана иди же хьлаз дьбьн». ²⁰Лэма Хwэде пирэдэргушар'а кьрэ қәнщи, щьмэ'т ль һэв зедэ бу у гэлэки қэwат станд. ²¹Пирэдэргуш кө жь Хwэде тьрсийан, эwi жи малед ван ава кьрын. ²²Һнге Фьрэwьн э'мьри сэр т'эмамийа щьмэ'та хwэ кьр у гот: «һэр зар'экэ көр'ини жь дийа хwэ буйи бавежьнэ ч'эме Ниле у һэр зар'а қизин сах бьһельн».

Буйина Муса

2 Мэрьвэки жь мала Лeви, чу қизэкэ лeвийа хwэр'а хwэст. ²Эw жьн h'эмлэ дэрк'эт көр'эк ани, эwe дина хwэ дайе кө эw бэдэw бу, се мэha эw вэшарт. ³Ле гава эwe иди нькарьбу эw вэшарта, һнге сэпэтэкэ жь щур'эки қамиша һьлда, эw хиж у қир кьр, эw көр'ьк кьре у дани нав қамишед дэве Ниле. ⁴Хушка зар'оке дур сэкьни, wэки бьзаньбэ к'а we чь бьқэwьмэ сэре wi.

⁵У қиза Фьрэwьн бэрбь Ниле чу кө аве хwэ кэ, щарийед we жи дэве ч'ем дьгэр'ийан. Эwe сэпэтэк нав қамишада дит у щарийа хwэ шанд чу эw ани. ⁶Гава wэкьр көр'ьк

дит. Көр'ьк дьгьрийа, дьле we сэр шэьты у гот: «Эва жь зар'ед ибранийа йэ». ⁷Һынге хушка we зар'е готэ қиза Фьрэьын: «Дьхвази эз һәр'ьм бона тэ гази к'өлфэтэкэ ибранийайэ бэрдэргуш кьм, кө бе бона тэ бьстен бьдэ эве зар'е?» ⁸Қиза Фьрэьын готэ we: «Һәр'э». Қизьке жи чу гази дийа зар'оке кьр. ⁹Қиза Фьрэьын готэ we к'өлфэте: «Һане ви көр'и мьнр'а хвэй кэ, эзе һаде тэ бьдьм». К'өлфэте эь көр'ьк һьлда у хвэй кьр. ¹⁰Гава көр'ьк мэьын бу, эье ани да қиза Фьрэьын, эье жи эь хвэр'а кьрэ көр' у наве ви дани Муса*, гот: «Чьмки мьн эь жь аье дэрхьст».

Муса жь Мьсьре дьр'эвэ

¹¹Еп'ещэ вэхт дэрбаз бу, гава Муса мэьын бу*, р'абу чу щэм бьратийа хвэ, эьи дина хвэ да шьхөлед вани гьран, дит we йэки мьсьри бьраки вийи ибрани дьк'отэ, ¹²дор хвэ ньһер'и, дина хвэ даье кө кэс т'өнэ, лехьст йе мьсьри көшт у қумеда вэшарт. ¹³Р'ожа дьне р'абу чу, дина хвэ даье we дө мэрьвед ибрани һэвр'а шэр' дькьн, һынге готэ йе нэһақ: «Чьма тө ль һэвале хвэ дьхи?» ¹⁴Эьи жи ле вэгэр'анд: «К'е тө сэр мә сэрвер у һакьм к'ьфш кьри? Дьбэ кө дьхвази мьн жи бькөжи чава тэ йе мьсьри көшт?» Муса тьрсийа у гот: «Р'аст эь тышта дэрк'этийэ». ¹⁵Фьрэьын эь тышт бьһист, хвэст кө Муса бькөжэ, ле Муса жь бэр Фьрэьын р'эви чу вэлате Мьдйанеда ма, ль сэр бирэке р'уньшт.

¹⁶Һэфт қизед т'эреде Мьдйане һэбун. Эвана һатын ав к'ьшандьн, к'өр'н т'ьжи кьрын кө пэзе баве хвэ авдьн. ¹⁷Шьвана һат бэри ван дан. һынге Муса р'абу пышта ван гьрт у пэзе ван авда. ¹⁸Эвана чунэ щэм баве хвэ

* 2:10 Бь зьмане мьсьри фэ'мина наве Муса «Көр'» э, ле зьмане ибранида дэнге наве Муса мина «Дэрхьстьн» те бьһистьн.

* 2:11 Ль К'аред Шандийада 7:23 ньвисар э кө эь 40 сали бу.

Р'ьһуел*, эви пьрси: «Эв чава бу кө һун иро өса зу һат-тын?»¹⁹ Вана гот: «Мэрьвэки мьсьри эм жь дэсте шьвана хьлаз кьрһн, ав жи бона мэ к'ьшанд у пэзе мэ авда».
²⁰ Һынге эви готэ қизед хвэ: «Ле эв к'ане йэ? Вэ чьма эв мэри өса бэр'да? Гази ви кьн бьра бе нан бьхвэ».
²¹ Ль Муса хвэш һат кө щэм ви мэрьви бьминэ у эви қиза хвэ Сиппораһ да Муса. ²² Эва һ'эмлэ дэрк'эт, көр'эк ани у Муса наве ви дани Гершом*, чьмки гот: «Эз вэлате хэлқеда к'этымэ хэрибийе».

²³ Пэй гэлэк вэхтр'а п'адше Мьсьре мьр. Зар'ед Исраел жь дэст хөламтийе кьрһнэ зарин. У эв һэвар-газийа ванэ жь дэст хөламтийе гьһиштэ Хвэде. ²⁴ Хвэде һевэрза ван бьһист у Хвэде эв пэймана^Ф хвэ бир ани, йа кө т'эви Бьраһим, Ишақ у Ақуб гьредабу. ²⁵ Хвэде дина хвэ да зар'ед Исраел у һ'але ван пе һ'есийа.

Хвэде гази Муса дькэ

З Муса пэзе хэзуре хвэ Ит'ройе т'эрефе Мьдйане дьч'еранд. Эви кэри ажот чу бэр'ийе дэрк'эт у гьһиштэ һ'оребе*, ч'ийайе Хвэде. ² Мьльйак'эте* Хөдан бь алава егьр нава дьр'ийеда вива хөйа бу. Эви дина хвэ даје we алав дьр'ийе к'этийэ дьшьхөлэ, ле дьр'и нашэвьтэ. ³ Һынге Муса гот: «Һэла вэгэр'ьм ве дитьна э'щербьбиньм, к'а чьма дьр'и нашэвьтэ?» ⁴ Хөдан^Ф дина хвэ даје, вэки эв вэгэр'ийа кө бьбинэ, Хвэде жь нава дьр'ийе гази кьре у гот: «Муса, Муса!» Эви гот: «Эз ва мэ». ⁵ Хвэде

* 2:18 Ль вьр наве т'эрефе Мьдйане «Р'ьһуел» э кө те т'эрщьмэ-кьрһне чава «Һэвале Хвэде», ле жь вьр шунда наве ви «Ит'ро» те готьне.

* 2:22 Бь зьмане ибрани дэнге наве «Гершом» мина дэнге хэбэра «Хэриб» э.

* 3:1 Ава готи бь навэки дьн «Синай».

* 3:2 Эва щур'эки қэдыргьртһн йан э'йанбуна Хвэде йэ.

готе: «Незики вьр нэбэ. Чарьхед ньгед хвэ бехэ, чьмки эw щийе кө тө ль сэр сэкьнийи эрде пироз э». ⁶У гот: «Эз Хвэдейе баве тэ, Хвэдейе Бьраһим, Хвэдейе Ишаq у Хвэдейе Аqуб ьм». Һынге Муса р'уйе хвэ ньхамт, чьмки тьрсийа кө Хвэде бьньһер'э. ⁷Хөдан гот: «Бэле мьн щөфе щьмэ'та хвэйэ Мьсьреда дит у qar'э-qar'a ван жь дэст сэрк'аред ван бьһист, чьмки эз һаш жь тэнгасийа ван һэмэ. ⁸Эз пэйа бум вана жь дэсте мьсьрийа аза кьм у ван жь эви wлати дэрхьмэ wлатэки р'ьнд у бэрфьрэ, wлате кө шир у һынгэв же дьк'ьшэ, ви щийе кэнанийа^Ф, һитийа, эморийа^Ф, пьризийа, һиwийа у йэбусийа. ⁹У ньһа ва йэ qar'э-qar'a зар'ед Израел гьһиштийэ мьн у эw зордарийа кө мьсьри ль ван дькьн мьн дит. ¹⁰Ньһа wэрэ, эз тэ бышиньмэ щэм Фьрэwьн, кө тө щьмэ'та мьн, зар'ед Израел жь Мьсьре дэрхи». ¹¹Һынге Муса готэ Хвэде: «Эз к'и мэ кө һэр'ьмэ щэм Фьрэwьн у зар'ед Израел жь Мьсьре дэрхьм?» ¹²Хвэде готе: «Эзе т'эви тэ бьм. Эве тэр'а бьбэ нишана кө мьн тө шандийи: гава тө щьмэ'те жь Мьсьре дэрхи, сэр ви ч'ийайи һуне Хвэдер'а хөламентийе бькьн». ¹³Муса готэ Хвэде: «Ва эз дьчьмэ щэм зар'ед Израел у бежьмэ ван: «Хвэдейе кал-бавед wэ эз шандьмэ щэм wэ. Ле гава эw жь мьн бьпьрсьн: «Наве ви чь йэ?» Эз чь ванр'а бежьм?» ¹⁴Хвэде готэ Муса: «ЭЗ ЙЕ һЭМЭ. Ве йэке бежэ зар'ед Израел, бежэ кө: «ЭЗ һЭМЭ эз шандьмэ щэм wэ». ¹⁵Диса Хвэде готэ Муса: «Аһа бежи зар'ед Израел: «Хөдан^{*}, Хвэдейе кал-бавед wэ, Хвэдейе Бьраһим, Хвэдейе Ишаq у Хвэдейе Аqуб эз шандьмэ щэм wэ. Һ'эта-һ'этайе наве мьн эв э у һ'эму ньсылада эзе аһа бемэ биранине. ¹⁶Һэр'э р'успийед Израел т'оп кэ у бежэ ван: «Хөдан, Хвэдейе кал-бавед wэ, Хвэдейе Бьраһим,

* 3:15 Бь зьмане ибрани хэбэра «Хөдан» ЙһWh ньвисар э у те хwэндьне чава «Йаһwəһ». Дэнге ве хэбэре мина дэнге хэбэра «ЭЗ һЭМЭ» йэ.

Ишаq у Аqуб мьнва хойа бу у гот: Эз сэр вәда һатъмә у мьн дит кә Мьсьреда чь һатийә сәре вә». ¹⁷У гот: «Эзе вә жь щәфе Мьсьре дәрхьм у бьбьмә вәлате кәнанийа, һитийа, әморийа, пьриззийа, һиуийа у йәбусийа, ви вәлате кә шир у һьнгьв же дьк'ьшә». ¹⁸Әве гөр'а тә бькьн һьнге тә т'әви р'успийед Исраел һәр'ә щәм п'адше Мьсьре у жер'а бежьн: «Хөдан Хвәдейе ибранийа мәва хойа бу, ньһа изьна тә һәбә, әм р'ийа се р'ожа бәрбь бәр'ийе һәр'ьн, Хөдан Хвәдейе хвәр'а қөрбане бьдьн». ¹⁹Бәле эз заньм, кә п'адше Мьсьре ве изьна вә нәдә кә һун һәр'ьн, һәгәр нә бь дәсте зор бә, ²⁰ле эзе дәсте хвә дьреж кьм у бь ван һ'әму к'әрәмәтед хвә Мьсьре хьм, йед кә эзе нав веда бькьм, паши һьнге әве вә бәр'дә. ²¹У эзе ль бәр ч'әве мьсьрийа ве щьм'әте ширьн кьм, вәки гава кә һун дәрк'әвьн, дәствала дәрнәк'әвьн. ²²Ле бьра һәр к'өлфәт жь щинара хвә у жь к'өлфәта кә мала веда дьминә, хьшьред зивин у хьшьред зер'ин, өса жи к'ьнща же бьхвәзә у ван ль көр' у қизед хвәва кьн у мьсьрийа г'алан кьн».

Хвәде нишана дьдә Муса кә бькә

4 Муса ле вәгәр'анд у гот: «Ле әве мьн бавәр нәкьн у нә жи ве дәнге мьн бьбьһен, чьмки ве бежьн, Хвәде тәва хойа нәбу йә». ²Һьнге Хвәде готә Муса: «Әв чи йә дәсте тәда?» Әви гот: «Шьвдар ә». ³Хвәде готе: «Ве бавежә әрде». Әви авитә әрде, бу мәр у Муса же р'әви. ⁴Хөдан готә Муса: «Дәсте хвә дьреж ке поч'е бьгьрә». Әви жи дәсте хвә дьреж кьре әв гьрт у әв дәсте вида бу шьвдар. ⁵«Бь ве йәке ве бавәр бькьн, вәки Хөдан Хвәдейе кал-бавед ван, Хвәдейе Бьраһим, Хвәдейе Ишаq у Хвәдейе Аqуб тәва хойа буйә».

⁶Хөдан диса готә Муса: «Ньһа дәсте хвә текә п'ашьла хвә». Әви дәсте хвә кьрә п'ашьла хвә дәрхьст у ва йә, дәсте ви бу мина бәрфа к'өни-к'өни буйи. ⁷Хвәде готе:

«Дэсте хwэ диса текэ п'ашыла хwэ». Эwi диса дэсте хwэ кърэ п'ашыла хwэ дэрхьст у ва йэ, эw диса бу мина қальбе wi. ⁸ «Һэгэр тэ бawэр нэкн у гöh нэднэ нишана пешн, we бawэрийа хwэ нишана дöда бинн. ⁹ Ле һэгэр ван һэр дö нишана жи бawэр нэкн у гöh нэднэ дэнге тэ, һынге жь ч'эме Ниле аве һьлдэ у бър'ежэ сэр эрде. Эw ава кө тэ жь Ниле һьлда we сэр эрде бьбэ хун».

¹⁰ Муса готэ Хöдан: «Хwэйе мын, һиви дькым! Эзи хэбэрданеда нэ сэрхwэ мэ, нэ дöһö нэ жи пер у нэ жи пэй ве хэбэрданер'а кө тэ т'эв хöламе хwэ хэбэрда, ле эз йэки дэвqэр'ми у зьменда гьран ьм». ¹¹ һынге Хöдан готэ wi: «К'е дэв да мервь, йан к'е кэр' у лал чекьрн, йан йе кө дьбинэ, йан йе кор? Эз Хöдан ниньм? ¹² Аwa ньһа тö һэр'э эзе т'эви дэве тэ бьм у тэ һин кьм, чь кө тö гэрэке бежи». ¹³ Эwi готе: «Хwэйе мын, һиви дькым! К'эрэма хwэ йэки дьне бышинэ». ¹⁴ һынге һерса Хöдан ль Муса р'абу у готе: «Һаруне леви нэ бьре тэ йэ? Эз заньм кө эwi хэбэрданеда сэрхwэ йэ, ва йэ эве пешийа тэда бе у гава эw тэ бьбинэ we гэлэки ша бэ. ¹⁵ Тö т'эви wi хэбэр дэ у хэбэра бькэ дэве wi, эзе дэве тэ у дэве wir'а бьм, эзе wэ һин кьм кө һуне чь бькн. ¹⁶ Бьра эw дэwса тэ щьм'тер'а хэбэр дэ у эw тэр'а бьбэ дэwса дэв у тö жи wir'а дэwса Хwэде. ¹⁷ У we шьвдаре бьгьрэ дэсте хwэ, wэки бь we нишана бьки».

Муса вэдьгэр'э Мьсьре

¹⁸ Муса вэгэр'ийа чу щэм хэзуре хwэ Ит'ро у жер'а гот: «Изьна тэ һэбэ эз вэгэр'ьмэ щэм бьратийа хwэйэ Мьсьреда бьбиньм, к'а эw һанэ йан т'өнэнэ». Ит'ро готэ Муса: «Һэр'э тэр'а охьр бэ». ¹⁹ Хöдан Мьдйанеда Мусар'а гот: «Һэр'э вэгэр'э Мьсьре, чьмки эw мэрвьед кө пэй э'мьре тэ к'этьбун һ'эму жи мьрнэ». ²⁰ Муса р'абу жьна хwэ, көр'ед хwэ ль к'эре сийар кьрн у вэгэр'ийа wэлате Мьсьре. Муса шьвдара Хwэде гьртэ дэсте хwэ. ²¹ һынге

Хөдан готэ Муса: «Гава тө вэгэр'и һэр'и Мьсьере, бьки кө тө ван һ'эму нишанед кө мьн данэ дэсте тэ, ль бэр Фьрэвьн бьки, ле эзе дьле ви бькьмэ кэвэр у эве щьмэ'те бэр'нэдэ. ²²У бежэ Фьрэвьн: «Хөдан аһа дьбежэ: Израел көр'е мьни ньхөри йэ. ²³Эз тэр'а дьбежьм: Көр'е мьн бэр'дэ кө эв хөламтийа мьн бькэ, ле һэгэр тө нэхвази ви бэр'ди, ва йэ эзе көр'е тэйи ньхөри бькөжьм».

²⁴У өса қэвьми кө р'ева щики шэвбери кьрьн, Хөдан р'асти Муса һат у хвэст кө ви бькөжэ. ²⁵Һьнге Сиппораһе кэвэрэки туж һьлда, көр'е хвэйи нэсьнэткьри сьнэт кьр, п'ийед Муса хьст у готе: «Р'аст тө бона мьн мере хуне йи». ²⁶У бь ви авайи Хөдан эв һьшт. Ви чахи бона сьнэтийе эве гот: «Мере хуне».

²⁷Хөдан готэ һарун: «Һэр'э бэр'ийе пешийа Мусада». Эв жи чу бэр ч'ийаие Хвэде р'асти ви һат у чу р'уйе ви. ²⁸Муса һ'эму готьнед Хөдан һарунр'а гьли кьрьн кө эви эв шандийэ у т'эмийа ван һ'эму нишана дайэ. ²⁹Муса у һарун чун һ'эму р'усьпийед зар'ед Израел т'оп кьрьн. ³⁰У һарун эв һ'эму готьнед Хөданэ кө Мусар'а готьбу гьли кьрьн у ль бэр ч'э'ве щьмэ'те эв нишан кьрьн. ³¹Щьмэ'те бавэр кьр. У гава бьһистьн кө Хөдан сэр зар'ед Израелда һатийэ у дина хвэ дайэ эв зэлулийа ван, та бун у һ'эбандьн.

Муса у һарун ль бэр Фьрэвьн

5 Пэй һақас тьштр'а Муса у һарун чунэ щэм Фьрэвьн у готьне: «Хөдан Хвэдейе Израел аһа дьбежэ: «Изьна щьмэ'та мьн бьдэ кө бэр'ийеда мьнр'а щэжьне бькьн»». ²Фьрэвьн гот: «Хөдан к'и йэ кө эз гөр'а готьна ви бькьм у изьна Израел бьдьм? Эз Хөдан нас накьм у изьна Израел жи надьм». ³Вана готе: «Хвэдейе ибранийа мэва хөйа бу. Изьна тэ һэбэ эм р'ийа се р'ожа һэр'ьнэ бэр'ийе у Хөдан Хвэдейе хвэр'а қөрбане бьдьн, кө нэбэ эв бь нэхвэшийа һ'ал йан шур қьр'а мэ бинэ». ⁴П'адше Мьсьере

готэ ван: «Муса у һарун, хун чьма щьмэ'те жь хэбата ван паш дехьн? һэр'һнэ сэр борще хвэ». ⁵Фьрэһьн гот: «Ва йэ һьһа щьмэ'та вэлэт гэлэк э, ле хун һаһельн кө эв борще хвэ бьрәдиньн».

⁶Һәма we р'оже Фьрэһьн кьрә сэр сәрвер у сәрк'аред щьмэ'те, гот: ⁷«Мина һәр гав бона к'элпич' чекьрьне кайе һәдһнэ щьмэ'те, бьра әвана хвәха һәр'һн у хвәр'а кайе т'оп кьн. ⁸Һ'әсабе к'элпич'а жь сэр ван кем һәкьһн, һақаси жи жь ван бьхвазьһн, чьқас ван һәр гав чедькьрьһн, чьмки әвә хвәр'анәдити һә, ләма дькьһнә қар'ин у дьбежьһн: «Әм һәр'һн қөрбане Хвәдейе хвәр'а бьдһн». ⁹Бьра шьхөл ль сэр ван мәрьва гьран бә, кө хәбәтева гиро бьһн у пәй готьһнед дәрәв һәк'әвһн».

¹⁰Сәрвер у сәрк'аред щьмэ'те дәрк'әтһн щьмә'тер'а хәбәрдан у готһн: «Фьрэһьн аһа дьбежә: «Әз кайе һәдһмә вә, ¹¹хун хвәха һәр'һн жь к'ө дьхвазьһн хвәр'а кайе дәстхьһн, ле жь шьхөлед вә тыштәк же кем һәбә»». ¹²Һьһге щьмә'т ль т'әмаһийа вәлате Мьсьре бәла бу, дәвса кайе хозан т'оп кьр. ¹³Сәрверә п'ейи ль сэр ван дькьрьһн дьготһн: «Хәбата хвәйә һәр р'ож өса бьрәдиньһн, чава һьһге кө кайа вә һәбу». ¹⁴К'аркәред Фьрэһьн сәрк'аред сәр зар'ед Исраел к'ьфшкьри к'өтан у готһн: «Вә чьма дөһө у иро һ'әсабе к'элпич'а мина һәр гав т'әмаһ һәкьрийә?» ¹⁵Сәрк'аред зар'ед Исраел һәтһнә щәм Фьрэһьн газьһне хвә кьрьһн у готһне: «Тө чьма өса сәре хөләмед хвә дьки? ¹⁶Кайе һәдһнә хөләмед тә, ле мәр'а дьбежьһн: «К'элпич'а чекьһн!» Ва йә әм һәтһнә к'өтане, ле һәһәқи алийе щьмә'та тәда йә». ¹⁷Ле әһи гот: «Һун хвәр'анәдити һә! Хвәр'анәдити! Ләма дьбежьһн: «Әм һәр'һн Хөданр'а қөрбане бьдһн». ¹⁸Дә һьһа һәр'һн у бьхәбьтһн, кайе вәр'а һәйе даһийне, ле һ'әсабе к'элпич'а we жь вә бе хвәстьһне». ¹⁹Һьһге сәрк'аред зар'ед Исраел хвә охьрме гьранда дитһн гава һәтә готһне: «Һ'әсабе к'элпич'айә кө һәр р'ож жь вә те хвәстьһне кем һәкьһн». ²⁰Гава әв жь щәм Фьрэһьн дәрк'әтһн, р'асти

Муса у Нарун натън кө эв нивийа ван бун ²¹ у готънэ ван: «Бъра Хвәде сәр вәда бьньһер'э у диwana вә бькә, вәки вә әм бәр ч'ә'ве Фьрәwън у хөламед ви р'эш кьрн у шур жи да дәсте ван кө мә бькөжън».

Муса газъне хwә Хөдан дькә

²²Һынге Муса вэгәр'ийа щәм Хөдан у гот: «Йа Хwәйе мьн! Тә чьма әв щьмә'та авитә нава охьрмед гьран? Тә бона чь әз шандьм? ²³Чьмки we һынгева, гава әз натъ-мә щәм Фьрәwън у пе наве тә хәбәр дайә, эв хьрабийе ве щьмә'те дькә, ле бәле тә щьмә'та хwә хьлаз нәкьр».

6 Хөдан готә Муса: «Те ньһа бьбини, кө әзе чь сәре Фьрәwън бькьм. We ван бь дәсте зор бәр'дә у we ван бь дәсте зор жь вәлате хwә дәрхә».

Щаба Хөдан

²Хwәде т'әв Муса хәбәр да у готә ви: «Әз Хөдан ьм. ³Әз чава Хwәдейе һәри Зор, Бьраһим, Исһақ у Ақубва хөйа бумә, ле бь наве хwә Хөдан* ванва хөйа нәбумә. ⁴Мьн т'әви ван пәймана хwә гьреда, кө вәлате КәнанеФ бьдьмә ван, вәлате вани хәрибийе, we дәра кө фьра-ри дәрбаз кьрн. ⁵Мьн заринийа зар'ед Исраел бьһист кө мьсьрийа эв кьрнә хөлам у мьн пәймана хwә бир ани. ⁶Ава бежә зар'ед Исраел: «Әз Хөдан ьм! Әзе вә жь бьн баред мьсьрийайә гьран дәрхьм у вә жь хөламтийа ван аза кьм, пе зәнда бәрбьр'и вә дьрежкьри у диwanед гьран хьлаз кьм. ⁷У әзе вә бькьмә щьмә'та хwә у бьбьмә Хwәдейе вә. У һынге һуне бьзаньбьн кө Хөдан Хwәдейе вә әз ьм, йе кө һун жь бьн баред мьсьрийайә гьран дәрхьстън. ⁸У әзе вә бьбьмә ви вәлати, бона к'ижани

* 6:3 Бьньһер'э шьровәкьрнә Дәрк'әтън 3:15.

мын сонд хвар кө бьдмэ Бьраһим, Ишаq, Аqуб, эзе ви чава war бьдмэ wэ. Эз Хөдан ьм». ⁹ Муса эв йэк зар'ед Исраелр'а гот, ле ван жь дьлтэнгийе у жь дэст шьхөлед гьран гөһдарийа Муса нэкьрын. ¹⁰ Хөдан т'эв Муса хэбэр да у готе: ¹¹ «Һэр'э цэм Фьрэwьне п'адше Мьсьре бежэ кө зар'ед Исраел жь wэлате хwэ бэр'дэ». ¹² Һынге Муса ль бэр Хөдан хэбэр да у готе: «Ва йэ, зар'ед Исраел гөһдарийа мын накьн, иди к'ө ма кө Фьрэwьн гөһдарийа мын бькэ? Эз жи зьменда гьран ьм». ¹³ У Хөдан бона зар'ед Исраел у Фьрэwьне п'адше Мьсьре т'эви Муса у һарун хэбэрда у э'мьри сэр ван кьр кө зар'ед Исраел жь Мьсьре дэрхьн.

Бэрэка Муса у һарун

¹⁴ Пешийед малбәтед ван эв ьн. Көр'ед Р'убен, ньхөрийе Исраел, эв ьн: һәнох, Паллу, һәсрун у К'арми. Эв ьн малбәтед Р'убен. ¹⁵ Көр'ед Шьмһ'ун эв ьн: Йәмуел, Йамин, Оһад, Йахин, Соһар у көр'е к'өлфәта кәнани Ша-вул. Эв ьн малбәтед Шьмһ'ун. ¹⁶ Навед көр'ед Леви, ль гора сэрэцәма р'ьк'ьнйатед хwэва, эв ьн: Гершон, Qоһат' у Мерари. Т'эмамыйа салед э'мьре Леви сэд си у һ'эфт сал бун. ¹⁷ Көр'ед Гершон, ль гора малбәтед хwэ, эв ьн: Либни у Шими. ¹⁸ Көр'ед Qоһат' эв ьн: Э'мрам, Ишар, һеbron у Узиел. Т'эмамыйа салед э'мьре Qоһат' сэд си у се сал бун. ¹⁹ Көр'ед Мерари эв ьн: Маһ'ли у Муши. Эв ьн малбәтед Леви ль гора сэрэцәма р'ьк'ьнйатед хwэва. ²⁰ Э'мрам мэт'а хwэ Йок'эбэд станд у әве wir'a һарун у Муса анин. Салед э'мьре Э'мрам сэд си у һ'эфт сал бун. ²¹ Көр'ед Ишар эв ьн: Qорах, Нәфэг у Зик'ри. ²² Көр'ед Узиел эв ьн: Мишаел, Әлсафан у Сит'ри. ²³ Һарун Әлишәба, қиза Аминадав хушка Нәһшон станд. Әве wir'a Надаб, Абиһу, Елазар у Ит'амар анин. ²⁴ Көр'ед Qорах эв ьн: Ассир, Әлqанаһ у Абиасаф. Эв ьн малбәтед qорахи. ²⁵ Елазаре көр'е һарун жь нав қизед Путиел йэк хwэр'а жьн хwэст, әве жи wir'a Пинһас ани. Пешийед левийа

ль гора малбәтед хwәва эв ын. ²⁶Эв ын эw Муса у һаруне, к'ижанар'а кө Хөдан гот: «Зар'ед Израел, р'эфед ванва жь wәлате Мьсьре дәрхьн». ²⁷Әвед кө т'эв Фьрәwьн п'адше Мьсьре хәбәр дьн у бона зар'ед Израел жь Мьсьре дәрхьн эв ын: Муса у һарун.

Хwәде фәрмане дьдә Муса кө һәр'ә щәм Фьрәwьн

²⁸Чахе кө Хөдан wәлате Мьсьреда т'эви Муса хәбәр да, ²⁹we һынге Хөдан Мусар'а хәбәр да у готе: «Эз Хөдан ым! һәр тыште кө эз тәр'а дьбежым, бежә Фьрәwьне п'адше Мьсьре». ³⁰Муса жи ль бәр Хөдан гот: «Ва йә эз зьменда гьран ым, Фьрәwьне чава гөһдарийа мьн бькә?»

7 Хөдан готә Муса: «Һәла бьньһер'ә, эз тә дькьмә ми-на Хwәде бона Фьрәwьн, бьре тә һарун жи we бьбә п'ехәмбәреФ тә. ²Һәр тышти бежи, чь кө эзе әмьри ль тә бькьм у бьре тә һарун бьра Фьрәwьнр'а бежә, кө зар'ед Израел жь wәлате хwә бәр'дә. ³Ле эзе дьле Фьрәwьн бькьмә кәвьр, нишан у к'әрәмәтед хwә ль нав wәлате Мьсьреда зедә кьм. ⁴Фьрәwьне гөһдарийа wә нәкә. У эзе дәсте хwә дайньмә ль сәр Мьсьре у р'эфед хwә, щьмә'та хwә, зар'ед Израел пе диwanед мэзьн жь wәлате Мьсьре дәрхьм. ⁵У һынге мьсьрийе бьзаньбьн кө эз Хөдан ым, гава эз дәсте хwә дьрежи ль сәр Мьсьре кьм у зар'ед Израел жь нав ван дәрхьм». ⁶Муса у һарун өса кьрьн, чава кө Хөдан әмьри ль ван кьр өса жи кьрьн. ⁷Муса һ'әйште сали бу, ле һарун һ'әйште се сали бу, гава т'эв Фьрәwьн хәбәрдан.

Шьвдара һарун дьбә мә'р

⁸Хөдан т'эви Муса у һарун хәбәр да у гот: ⁹«Гава Фьрәwьн т'эв wә хәбәр дә у бежә: Һәла нишанәке бькьн, ми чахи бежә һарун: «Шьвдара хwә һьлдә бавежә бәр Фьрәwьн». Әwe бьбә мә'р». ¹⁰Муса у һарун к'әтһнә щәм

Фьрэwьн у чава кӧ Хӧдан э'мьри ль ван кьрбу ӧса жи кьрн. һарун шьвдара хwэ авитэ бэр Фьрэwьн у бэр хӧламед ви у эw бу мэр. ¹¹ Фьрэwьн жи гази сэрwахт у к'оч'эка кьр у ван сербазед Мьсьре жи бь сербазийа хwэ ӧса кьрн. ¹² һэр йэки шьвдара хwэ давит у эw дьбунэ мэр, ле шьвдара һарун шьвдаред ван даqӧртандьн. ¹³ У дьле Фьрэwьн бу кэвьр гӧр'а ван нэкр, чава кӧ Хӧдан готьбу.

Щэза э'wльн: Ав дьбэ хун

¹⁴ Хӧдан готэ Муса: «Дьле Фьрэwьн бу кэвьр, эw нахwазэ щьмэ'те бэр'дэ. ¹⁵ Сэре сьбӧһе һэр'э щэм Фьрэwьн. Ва йэ эwe һэр'э бэрбь аве у тӧ бэр дэве ч'эме Ниле ль бэр ви бьсэкьнэ у эw шьвдара кӧ бьбу мэр бьгрэ дэсте хwэ. ¹⁶ Уир'а бежэ: «Хӧдан Хwэдеие ибранийа эз шандьмэ щэм тэ у дьбежэ: Щьмэ'та мьн бэр'дэ кӧ бэр'ийеда хӧламтийа мьн бькэ, ле ва йэ һ'эта ньһа тэ гӧһдари нэкрыйэ. ¹⁷ Хӧдан аһа дьбежэ: «Бь ве бьзаньби кӧ эз Хӧдан ьм». Аwa эзе шьвдара дэсте хwэ ава ч'эме Ниле хьм у we бьбэ хун. ¹⁸ Мэ'сийед ч'емда we һ'ышк бьн у бине бьк'эвэ ч'ем, мьсьрийе зьвер бьн кӧ ава Ниле вэхьн». ¹⁹ Хӧдан готэ Муса: «Бежэ һарун: «Шьвдара хwэ һьлдэ у дэсте хwэ дьрежи сэр авед Мьсьре, сэр ч'эмед ван, сэр щәwed ван, сэр голед ван у сэр һ'эму авед ванэ т'опбуйи кэ у we бьбьнэ хун. We т'эмамийа wэлате Мьсьреда, ава дэрданед дар у кэвьрида жи бьбэ хун». ²⁰ У чава кӧ Хӧдан э'мьри ль ван кьрбу, Муса у һарун ӧса жи кьрн. һарун* шьвдара хwэ бьльнд кьр бэр ч'э'ве Фьрэwьн у бэр ч'э'ве хӧламед ви ава Ниле хьст, т'эмамийа ава ч'ем бу хун. ²¹ Мэ'сийед ч'емда һ'ышк бун у бин к'этэ ч'ем, мьсьрийа нькарьбун жь ч'ем ав вэхварана. У т'эмамийа wэлате Мьсьреда

* 7:20 Тек'ста ибранида ньвисар э «Әви».

хун һэбу. ²²Ле сербазед Мьсьре жи бь сербазийед хwэ өсә кьрын. Дьле Фьрэwьн бу кэвэр, гөһ нэда ван, чава кө Хөдан готьбу. ²³Фьрэwьн вэгэр'ийа чу мала хwэ, эв йэк сэр дьле ви гьран р'унэньшт. ²⁴У һ'эму мьсьри р'абун бона ав вэхварьне дор-бөре ч'ем к'олан, чьмки ава Ниле нькарьбун вэхварана.

²⁵Пэй ч'ем хьстьна Хөданр'а, һ'эфт р'ож дэрбазбун.

Щэза дөда: Бэқ

8 Хөдан готэ Муса: «Һәр'э щэм Фьрэwьн у бежэ ви: Хөдан аһа дьбежэ: Щьмэ'та мьн бэр'дэ кө хөламтийа мьн бькэ. ²Ле һэгэр тө нэхwэзи бэр'ди, ва йэ эзе пе бэқа г'эмамияа г'опрахед тэ хьм. ³Ч'эме бэқава бьк'ьмк'ьмэ у эве р'абьн бьк'эwьнэ мала тэ, ода тэйэ р'азане, ньвина тэ, малед хөламед тэ, нава щьмэ'та тэ, тэндуред тэ у шкэва тэйэ һэвир. ⁴У бэде р'абьнэ ль сэр тэ, ль сэр щьмэ'та тэ у ль сэр һ'эму хөламед тэ». ⁵Һьнге Хөдан готэ Муса: «Бежэ һарун: «Дэсте хwэ шьвдарева дьрежи ль сэр ч'эма, щэwa у гола кэ у ль сэр wэлате Мьсьре, бэқа дэрхэ». ⁶У һарун дәсте хwэ дьрежи ль сэр авед Мьсьре кьр. Бэқ дэрк'этүн у wэлате Мьсьре ньхамтүн. ⁷Сербаза жи бь сербазийа хwэ өсә кьрын у ль сэр wэлате Мьсьре бэқ дэрхьстьн. ⁸Фьрэwьн гази Муса у һарун кьр у гот: «Р'эща жь Хөдан бькьн, кө бэқа жь мьн у жь щьмэ'та мьн дур хэ у эзе щьмэ'те бэр'дьм кө Хөданр'а қөрбане бьдьн». ⁹Һьнге Муса готэ Фьрэwьн: «Тө хwэха мьнр'а wэдэ к'ьфш кэ, эз к'энге бона тэ, бона хөламед тэ у бона щьмэ'та тэ р'эща бькьм, кө бэқ жь тэ у жь малед тэ онда бьн, т'эне эве ч'емда бьминьн». ¹⁰У эви гот: «Сьбе». Муса гот: «Бьра wэкэ готьна тэ бэ! Кө тө бьзаньби, йэки мина Хөдан Хwэдейе мэ т'өнэ. ¹¹Бэде жь тэ, жь малед тэ, жь хөламед тэ у жь щьмэ'та тэ we дур к'эwьн, т'эне ч'емда we бьминьн». ¹²Муса у һарун жь щэм Фьрэwьн дэрк'этүн у Муса бона ван бэқа, к'ижан кө Хөдан анибунэ сэр

Фьрэwьн гази Ходан кър. ¹³ Ходан wэкэ готьна Муса кър, у бәқед малада, һ'әwшaда у к'әwшәнада һ'ышк бун. ¹⁴ Әw к'ом-к'ом т'оп кърьн у бин к'әтә wәлет. ¹⁵ Ле гава Фьрәwьн дина хwә даје кә р'һ'әти к'әте, дьле хwә кърә кәвьр у гөр'а wан нәкър, чава кә Ходан готьбу.

Щәза сьсийа: К'әрмеш

¹⁶ һынге Ходан готә Муса: «Бежә һарун: «Бьра шьвдара хwә дьреж кә т'оза әрде хә, кә әw ль сәр т'әмамия wәлате Мьсьре бьбә к'әрмеш». ¹⁷ У өса кърьн. һарун дәсте хwә шьвдара хwәва дьреж кър, т'оза әрде хьст у к'әрмеш ль сәр мәрьва у һ'әйwен р'абун. Ль сәр т'әмамия wәлате Мьсьре һ'әму т'оза әрде бу к'әрмеш. ¹⁸ Сербаза жи бь сербазийед хwә кърьн кә к'әрмеша дәрхьн, ле нькарьбун. У аwа ль сәр мәрьва у һ'әйwен к'әрмеш бун. ¹⁹ Сербаза готә Фьрәwьн: «Әва т'ылийа* Хwәде йә». Ле дьле Фьрәwьн бу кәвьр у гөр'а wан нәкър, чава кә Ходан готьбу.

Щәза чара: П'әр'анийа меш-моза

²⁰ Ходан готә Муса: «Сәре сьбәһе зу р'абә һәр'ә ль бәр Фьрәwьн бьсәкьнә. Ва йә әwe бәрбь аве һәр'ә у бежә wi: «Ходан аһа дьбежә: Щьмә'та мьн бәр'дә кә хөламитийа мьн бькә. ²¹ Ле һәгәр тә щьмә'та мьн бәр'нәди, аwа әзе ль сәр тә, ль сәр хөламед тә, ль сәр щьмә'та тә у ль сәр малед тә п'әр'анийа меш-моза бьшиньм у малед мьсьрийа бь п'әр'анийа меш-мозава we т'ьжи бьн, өса жи сәр wi әрде кә әw дьминьн. ²² Ле we р'өже т'опраха Гошәнейә к'ө щьмә'та мьн ле дьминә, әзе башқә кьм у we дәре п'әр'анийа меш-моза we т'өнә бә, кә тә бьзаньби wәлетда әз Ходан ьм. ²³ У әзе ль нав щьмә'та хwә у щьмә'та тәда фьрқийе дайньм. Сьбе әв нишане бьрәwьмә». ²⁴ Ходан өса жи кър.

---

* 8:19 Бьньһер'ә Луқа 11:20.

П'эр'анийа меш-мозайэ мэзын һатэ ль сэр мала Фьрэwьн, малед хөламед wi у ль сэр т'эмамыйа wэлате Мьсьре, жь дэст п'эр'анийа меш-моза wэлат werан бу.

²⁵ Фьрэwьн гази Муса у һарун кър, гот: «Һэр'ьн ви wэлатида Хwэдейе хwэр'а qөрбане бьдьн». ²⁶ Ле Муса готе: «Нэ щайиз э кö эм ве йэке бькьн, чьмки эw qөрбана кö эме Хöдан Хwэдейе хwэр'а бьдьн, эв йэк мьсьрийар'а һ'эрами йэ. һэгэр эм бь we qөрбандайна кö бона мьсьрийа һ'эрам э, р'абьн ль бэр ч'э'ве ван бьдьн, гэлö эwe мэ нэдьнэ ль бэр кэвьра? ²⁷ Эме р'ийа се р'ожа һэр'ьнэ бэр'ийе у Хöдан Хwэде хwэр'а qөрбане бьдьн, чава кö эw мэр'а бежэ». ²⁸ У Фьрэwьн гот: «Эзе wэ бэр'дьм кö һун һэр'ьнэ бэр'ийе Хöдан Хwэдейе хwэр'а qөрбане бьдьн, ле т'эне дур нэчьн. Бона мьн р'эща бькьн». ²⁹ Муса готе: «Ва йэ эзе жь щэм тэ дэрк'эwьм у р'эща жь Хöдан бькьм, кö сьбе п'эр'анийа меш-моза жь Фьрэwьн, жь хөламед wi у жь щьмэ'та wi дур к'эwэ, ле т'эне бьра Фьрэwьн иди щьмэ'те нэхапинэ у нэгьрэ кö qөрбане бьдьнэ Хöдан». ³⁰ Муса жь щэм Фьрэwьн дэрк'эт у р'эща жь Хöдан кър. ³¹ Хöдан wэкэ готьна Муса кър. П'эр'анийа меш-моза жь Фьрэwьн, жь хөламед wi у жь щьмэ'та wi дур хьст, qэт йэк жи нэма. ³² Фьрэwьн ве щаре жи дьле хwэ кьрэ кэвьр у щьмэ'т бэр'нэда.

Щэза пенща: Нэхwэшийа һ'ал сэр һ'эйwен

9 Хöдан готэ Муса: «Һэр'э щэм Фьрэwьн у бежэ wi: «Хöдан Хwэдейе ибранийа аһа дьбежэ: «Щьмэ'та мьн бэр'дэ кö хөламтийа мьн бькэ», ² ле һэгэр тö wана һе бьгьри у нэхwази бэр'ди, ³ awa дэсте Хöдан we ль сэр һ'эйwанед тэйэ чөле: һэспа, к'эра, дэва, пез у dewep бэ у бь нэхwэшийа һ'алэ мэзын qьр'а wане бе. ⁴ Ле Хöдан we һ'эйwанед Исраел^ф жь һ'эйwанед Мьсьре башqэ кэ у жь һ'эйwанед зар'ед Исраел, qэт йэке һ'ышк нэбэ». ⁵ Хöдан wэдэ к'ьфш кър у гот: «Сьбе Хöдане ве йэке сэр wэлет

бькэ». ⁶Р'ожа дьн Хөдан эв йэк кьр у һ'эму һ'эйванед мьсьрийа һ'ышк бун, ле жь һ'эйванед зар'ед Израел қэт йэк һ'ышк нэбу. ⁷һынге Фьрэуьн шанд у пе һ'эсийа ва йэ жь һ'эйванед Израел қэт йэк жи һ'ышк нэбуйэ. Дьле Фьрэуьн һе бу кэвэр у щьм'эт бэр'нэда.

Щэза шэша: Нэхуэшийа п'эзька

⁸Хөдан готэ Муса у һарун: «К'өлмед хуэ т'эжи к'озийа фьр'не кьн. У бьра Муса уе ль бэр ч'эве Фьрэуьн бьр'эшинэ бэрбь э'змен. ⁹Эуе ль сэр т'эмамыйа уэлате Мьсьре бьбэ т'оз, ль сэр һ'эму мэрви у һ'эйванед уэлате Мьсьреда көлед п'эзька п'исе дэрэн». ¹⁰Уана к'озийа фьр'не һьлда у ль бэр Фьрэуьн сэкьнин. Муса эу бэрбь э'змен р'эшанд. Ль сэр мервь у һ'эйуен көлед п'эзька п'ис дэрк'этын. ¹¹һынге сербаза нькарьбу жь дэст п'эзька ль бэр Муса бьсэкьнийана, чьмки п'эзык ль сэр сербаз у һ'эму мьсьрийа жи дэрк'этыбун. ¹²Хөдан дьле Фьрэуьн кьрэ кэвэр у эуи гөр'а уан нэкьр, чауа кө Хөдан Муса-р'а готьбу.

Щэза һ'эфта: Тэйрок

¹³һынге Хөдан готэ Муса: «Сэре сьбэһе зу р'абэ һэр'э ль бэр Фьрэуьн бьсэкьнэ у уир'а бежэ: Хөдан Хуэдейе ибранийа аһа дьбежэ: Щьм'эта мьн бэр'дэ кө хөламтийа мьн бькэ, ¹⁴чьмки уе щаре, эзе һ'эму щэзайед хуэ бьдьмэ сэр'а дьле тэ, сэре хөламед тэ у щьм'эта тэ, кө бьзаньби, ль сэр т'эмамыйа дьнйае йэки мина мьн т'өнэ. ¹⁵һэгэр мьн дэсте хуэ дьреж кьра у бь нэхуэшийа һ'ал ль тэ у щьм'эта тэ хьста, те сэр дьне бьһатайи ондакьрне. ¹⁶Ле бона уе йэке мьн тө хуэйкьри, уэки қэуата хуэ нишани тэ бькьм у ль сэр т'эмамыйа дьнйае науе мьн бе готьне. ¹⁷Тө һе мьқабли щьм'эта мьн дьсэкьни кө уе бэр'нэди? ¹⁸Ауа эзе сьбе ви чахи, тэйрокэкэ өса қайим бьбариньм кө мина уе, р'ожа чебуна Мьсьреда һ'эта ньһа, тыште өса

нэгдэвхийнэ. ¹⁹Ньһа бышинэ һ'эйванед хвэ т'оп кэ чи тэ кё чоле һэйэ бьбьнэ һьндөр'. Чьмки һэр мэрвь, йан һ'эйванед кё чоле бэ, һэгэр нэк'эвьнэ һьндөр' тэйроке сэр ванда бьбарэ у we қыр'а ван бе». ²⁰Жь хөламед Фьрэвьн, к'ижан кё жь готьна Хөдан дьтърсийа, хөламед хвэ у һ'эйванед хвэ бьрьнэ һьндөр', ²¹ле к'е гөһдарийа готьна Хөдан нэкър, хөламед хвэ у һ'эйванед хвэ чоле һьштн.

²²Хөдан готэ Муса: «Дэсте хвэ дьрежи бэрбь э'змен кэ у we т'эмамыйа вэлате Мьсьреда, ль сэр мервь у һ'эйвен, ль сэр т'эмамыйа шинайа э'рде Мьсьреда тэйроке бьбарэ». ²³Муса шьвдара хвэ дьрежи бэрбь э'змен кър, Хөдан қыр'ч'ини у тэйрок шанд у бьруске * бьрқ вэдьда ль сэр э'рде. Хөдан тэйрок ль сэр вэлате Мьсьреда баранд. ²⁴Тэйрок бари у т'эв тэйроке жи бьруске * бьрқ дьда, өса қайим бу, кё т'эмамыйа вэлате Мьсьреда, жь р'ожа пешда һатьна ви мьлэтида тыште өса нэгдэвхийи бу. ²⁵Тэйроке т'эмамыйа вэлате Мьсьре хьст, һ'эму тыштед чь кё чоле бу, жь мервь гьрти һ'эта һ'эйвен. Тэйроке т'эмамыйа шинайийа чоле хьст у һ'эму даред дэште һурдэхвэши кьрьн. ²⁶Т'эне т'опраха Гошэнеда тэйрок нэбари, к'идэре зар'ед Исраел дьман. ²⁷Фьрэвьн шанд гази Муса у һарун кър у ванр'а гот: «Ве щаре мьн гөнэ кър, Хөдан р'аст э, ле эз щьмэ'та хвэва эм нэһэқ ьн. ²⁸Р'эща жь Хөдан бькьн, бьра қыр'ч'ин у тэйрока Хвэде бенэ бь'рине у эзе вэ бэр'дьм, һуне иди вьра нэминьн». ²⁹Муса готэ ви: «Чава кё эз жь бажер дэрк'эвьм, эзе дэстед хвэ бэрбь Хөдан дьреж кьм у қыр'ч'инийе бьсэқьр'ьн, тэйроке иди нэбарэ кё тө бьзаньби, э'рд э'рде Хөдан э. ³⁰Ле эз заньм, вэки тө у хөламед хвэ һэла һе жь Хөдан Хвэде натьрсьн». ³¹Кьтан у щэһэ һатьнэ ледане, чьмки щэһэ сьмбьл дабу, кьтане жи гөпьк дабу. ³²Ле гэньм у ч'ади * нэһатьнэ

* 9:23-24 Ибрани хэбэр бь хэбэр: «Агьр».

* 9:32 «Ч'ади» щур'э гэньм э.

ледане, чьмки эw дэрэнг дьгьһиштын. ³³У Муса жь щэм Фьрэwьн жь бажер дэрк'эт у дэстед хwэ бэрбь Хөдан бь-
льнд кьр, қьрч'ин у тэйрок сэқьр'ин у баран ль сэр эрде
иди нэ бари. ³⁴Ле гава Фьрэwьн дит кө баран, тэйрок
у қьрч'ини сэқьр'ин, диса гөнэ кьр у дьле хwэ кьрэ кэ-
вьр, эwi жи хөламед wi жи. ³⁵Дьле Фьрэwьн бу кэвьр у
зар'ед Исраел бэр'нөдан, чава кө Хөдан Мусар'а готьбу.

Щэза һ'эйшта: Көли

10 һынге Хөдан готэ Муса: «һэр'э щэм Фьрэwьн,
чьмки мьн дьле wi у дьле хөламед wi кьрэ кэ-
вьр, wэки ван нишанед хwэ нав wанда бькьм ²у wэки
тө зар'е хwэр'а у зар'ед зар'е хwэр'а гьли ки, кө мьн пе
кьред хwэ мьсьри чава кьрьн пек'эни у чь нишан мьн
кьрьн, кө һун бьзаньбьн эз Хөдан ьм». ³Муса у һарун
чунэ щэм Фьрэwьн у готьнэ wi: «Хөдан Хwэдейе ибра-
нийа аһа дьбежэ: «һ'эта к'энге те нэхwази бэр мьн хwэ
бышкени? Щьмэ'та мьн бэр'дэ кө хөламтийа мьн бькэ.
⁴Ле һэгэр тө нэхwэзи щьмэ'та мьн бэр'ди, ва йэ эзе сьбе
көлийа бьшиньмэ ль сэр т'опраха тэ, ⁵эwe р'уйе эрде өса
бьгьрьн, кө эрде иди нэ́йе к'ьфше чь жи пэй тэйрокер'а
бона wэ майэ we бьхwьн у өса жи һ'эму даред эрде wэда
йэ шинбуйи we бьхwьн. ⁶Эwe малед тэ, мале хөламед
тэ у малед һ'эму мьсьрийа т'ьжи бьн, wэки нэ бавед тэ,
нэ жи баве бавед тэ жь р'ожа р'убари дьне к'этьнэ һ'эта
ньһа тыште өса нэдитьнэ». У пышта хwэ да́йе жь щэм
Фьрэwьн дэрк'эт.

⁷Хөламед Фьрэwьн готьнэ wi: «һ'эта к'энге э́ве бьбэ
бэла сэре мэ, ван меред ван бэр'дэ бьра Хөдан Хwэдейе
хwэр'а хөламтийе бькьн. Гэло тө һе набини кө Мьсьр
wеран бу?» ⁸Муса у һарун вэгэр'андьнэ щэм Фьрэwьн
у эwi готэ ван: «һэр'ьн Хөдан Хwэдейе хwэр'а хөлам-
тийе бькьн. Ле к'и у к'е we һэр'ьн?» ⁹Муса готе: «Эме бь
бьч'ук у мэзынд хwэва һэр'ьн, көр' у қизед хwэва, пэз у

дэваред хwэва һэр'ын, чьмки бона мэ щэжьна Хөдан э». ¹⁰Фьрэwын готэ ван: «Һэгэр эз дэстура wэ у жьн-зар'ед wэ бьдъм бьра Хөдан т'эви wэ бэ. Ле ве йэке бьзаньбьн кө дьле wэ қэлп э. ¹¹На, хер! һун мер т'эне һэр'ын хө-ламтийе Хөданр'а бькьн, нэ wэ эw йэк дьхwэст?» У бэри ван дан жь щэм Фьрэwын дэрхьстьн.

¹²Хөдан готэ Муса: «Дэсте хwэ дьрежи сэр wэлате Мьсьре кэ, бьра көли р'абьнэ ль сэр wэлате Мьсьре у һ'эму гиһаие эрде, чь кө пэй тэйрокер'а майэ бьхwьн».

¹³Муса шьвдара хwэ дьрежи сэр wэлате Мьсьре кьр у Хөдан т'эмамия we р'оже у т'эмамия we шэве, байе р'оһьлате р'акьр. Сэре сьбэһе байе р'оһьлате көли анин.

¹⁴У көлия т'эмамия wэлате Мьсьре гьрт у ль сэр т'э-мамия т'опраха Мьсьре беһ'эсаб данин, өса кө нэ бэри ве йэке һақас көли һэбунэ у нэ жи пэй вер'а. ¹⁵Көлия т'эмамия р'уйе эрде гьрт у wэлат бу тэри, һ'эму шинайа эрде у бэред дарайэ кө пэй тэйрокер'а мабун хварьн.

Т'эмамия wэлате Мьсьреда т'ө тыште шин ль сэр дара у к'ола нэ ма. ¹⁶Һьнге Фьрэwын лэз гази Муса у һарун кьр у гот: «Мьн һьндава Хөдан Хwэдейе wэда у һьндава wэда гөнэ кьр, ¹⁷һьна һиви дькьм, т'эне ве щаре гөне мьн бьбахшинэ у р'эща жь Хөдан Хwэдейе хwэ бькьн, т'эне

ве мьрьне бьра жь сэр мьн һьлдэ». ¹⁸Эw жь щэм Фьрэ-wын дэрк'эт у р'эща жь Хөдан кьр. ¹⁹Хөдан ба вэгэр'анд, баки р'оавайейи қайим р'акьр у бе эw көли ажотьн кь-рьнэ Бэра Сор. Т'эмамия т'опраха Мьсьреда көлик нэ ма. ²⁰Ле Хөдан дьле Фьрэwын кьрэ кэвьр у эви зар'ед

Исраел бэр'нэдан.

Щэза нэһа: Тэ'ристанн

²¹Һьнге Хөдан готэ Муса: «Дэсте хwэ бэрбь э'змен дь-реж кэ, wэки ль сэр wэлате Мьсьре бьбэ шэвэр'эшэкэ дэстдаине». ²²Муса дэсте хwэ бэрбь э'змен дьреж кьр у се р'ожа ль сэр т'эмамия wэлате Мьсьре бу шэвэр'эшэкэ

т'эри. ²³Кэсэки хэвдө нэдьдит у се р'ожа қэт йэк жь щийе хвэ р'анэбу, ле щийед кө һ'эму зар'ед Исраел дьман р'онайи һэбу. ²⁴һынге Фьрэwynн гази Муса кыр у готе: «Һэр'ын Хөдан бьһ'эбиньн, ле т'эне бьра пэз у дэваред вэ бьминьн, жьн-зар'ед вэ жи бьра т'эв вэ бен». ²⁵Муса гот: «Гэрэке тө қөрбан у дийарийед^Ф т'эвайишэwате жи бьди дэсте мэ, кө эм бьдьнэ Хөдан Хвэдейе хвэ. ²⁶Эме һ'эйwanед хвэ жи т'эв хвэ бьбьн, қэт сьмэк жи гэрэ нэминэ, чьмки бона Хөдан Хвэдейе хвэр'а хөламати кьрьне, эм гэрэке жь ван һьлдьн. һ'эта эм нэчьнэ вьр, эм ньзаньн эме бь чь Хөданр'а хөламотийе бькьн». ²⁷Ле Хөдан дьле Фьрэwynн кьрэ кэвьр у ви нэхwэст кө ван бэр'дэ. ²⁸У Фьрэwynн готэ Муса: «Жь щэм мьн һэр'э! һаш хвэ һэбэ кө щарэкэ дьн р'уйе мьн р'уйе тэ нэк'эвэ, чьмки we р'ожа кө р'уйе мьн р'уйе тэ к'эвэ, те бьмьри». ²⁹һынге Муса гот: «Тэ р'аст гот, иди т'ө щар р'уйе тэ р'уйе мьн нак'эвэ».

Готьна бона мьрьна ньхөрийа

11 Хөдан готэ Муса: «Бэлаке жи эзе биньм сэр Фьрэwynн у Мьсьре, паше we вэ жь вьр бэр'дэ, гава һун бэр'дан we бэри вэ дэ жь вьр дэрхэ. ²Ньһа щьмэ'тер'а бежэ, бьра һэр мерэк жь щинаре хвэ у һэр к'өлфэтэк жь щинара хвэ хьшьред зив у зер'ин бьхwазэ». ³Хөдан ль бэр ч'эве мьсьрийа, щьмэ'т ширьн кьр. Муса жи wэлате Мьсьреда бэр хөламед Фьрэwynн у бэр щьмэ'те, мэрвьэки гэлэки хвэйиқэдьр бу.

⁴Муса готэ Фьрэwynн: «Хөдан аһа дьбежэ: «Незикийа ниве шэве эзе нава Мьсьрер'а дэрбаз бьм. ⁵Wэлате Мьсьреда һэр ньхөрийе бьмьрэ, жь ньхөрийе Фьрэwynни кө сэр т'эхт р'уньштийэ, һ'эта ньхөрийе щарийа кө сэр дэстер' э у өса жи һэр ньхөрийе һ'эйвен. ⁶У we зариникэ к'ур бьк'эвэ т'эмамийа wэлате Мьсьре, кө тыште өса нэ қэwьмийэ у нэ жи we бьқэwьмэ. ⁷Ле һьндава зар'ед Исраелда, жь мэ-

рва гърти һ'эта һ'эйвен, сәке жи змане хвэ нэल्पьтинэ. һынге һуне бьзаньбын, кө Хөдан ль нав Мьсьре у Израелда фьррийе датинэ. ⁸У эв һ'эму хөламед тэ we бәржер бенэ щэм мын, бэр мын табын у бежын: «Тө у т'эмамийа щьмэ'та кө пэй тэ те дэрк'эвэ». Пэй ве йәкер'а эзе дэрк'эвьм». У Муса гэләки һерс жь щэм Фьрэвьн дэрк'эт.

⁹Хөдан готьбу Муса: «Фьрэвьне гөр'а вэ нәкэ, вәки вәлате Мьсьреда нишанед мын бенэ зедәкьрьне». ¹⁰Муса у һарун эв һ'эму нишан ль бэр ч'э'ве Фьрэвьн кьрын, ле Хөдан дьле Фьрэвьн кьрэ кэвьр у эви зар'ед Израел жь вәлате хвэ бэр'нөдан.

Готьна бона ЩэжьнаФ Дәрбазбуне

12 Хөдан вәлате Мьсьреда т'эв Муса у һарун хә-бэр да у гот: ²«Эва мәһа ль нава мәһада вәр'а бьбэ йа пешьн*», эв ль нава мәһед салета вәр'а бьбэ йа пешьн. ³Һ'эму щьвина Израелр'а хәбэр дьн у бежын: «Дәһе ве мәһе, бьра һәр мәрвьэк бона мала хвэ бәрхәки һьлдә, сәре һәр мале бәрхәк. ⁴Ле һәгәр нәфәре маләке һьндьк бьн, we нькарьбын бәрхәки бьхвьн, бьра т'эви ви щинаре незики мала хвэ бьбэ йәк, ви бәрхи һьлдә бавежә сәр һ'эсабе нәфәра, к'а һәр кәсе чьқаси бькарьбә бьхвә. ⁵Бәрхе вә бьра беқөсур нер у йәксали бә, жь пез йан жи жь бьзьна һьлдьн. ⁶Ви хвэй кьн һ'эта чардәһе ве мәһе, паше т'эмамийа щьвина мьхөлқәта Израел, чахе р'о дьчә ава we сәржекә. ⁷Бьра жь we хуне һьлдьн, һәр дө рәхдәрийа у дәрәзунга* дәре we мале хьн, к'идәре we ви бәрхи бьхвьн. ⁸Бьра we шәве гоште ви бьхвьн,

* 12:2 Салнә'ма ибранийа пе һиве мәһә жь һәв дәрдьхьстын ава готи йәкр'ожийа һиве һ'эта т'эмамбуна we. Р'ожа мәһа сәр сале дьк'этә һиве мәһа Адаре (Март) һ'эта һиве мәһа Нисане (Апреле).

* 12:7 Шемика жорьн.

эви сэр егър быпежын, пе нане шкэва у п'ынцар'а тэл бьхвьн. ⁹Жь ви гошти, хав йан аведа к'эланди нэхвьн, ле сэр егър пьжанди бэ, т'эви сэр п'е у дьл һ'нава. ¹⁰Һ'эта сэре сьбэһе жь ви тыштэки нэхелын, ле чь жи бьминэ һ'эта сьбэһе сэр егър бышэвьтиньн. ¹¹Бь ви авайи ви бьхвьн, бьра пыште вэ гьредайи бьн чарьхед вэ ньгед вэда бьн у шьв жи дэсте вэда бьн, хун ви зу бьхвьн. Эв Дэрбазбуна Хөдан э. ¹²We шэве эзе нава вэлате Мьсьрер'а дэрбаз бьм у һэр ньхөрийе вэлате Мьсьре хьм, жь мерьв гьрти һ'эта һ'эйвен. Эзе диwana һ'эму хвэдейед Мьсьре бькьм. Эз Хөдан ьм. ¹³Хуне бона вэ бьбэ нишан ль сэр малед к'идэре хун дьминьн. Гава эз вэлате Мьсьре хьм у we хуне бьбиньм, һьнге эзе сэр вэр'а дэрбаз бьм у бэлайе сэр вэда нэйе кө вэ онда кэ. ¹⁴Бьра эв вэр'а бьбэ р'ожэкэ биранине, we бона Хөдан хвэй кьн, бьра эва щэжьна нава ньсьлед вэда бьбэ э'рф-э'дэте һ'эта-һ'этайе. ¹⁵Һ'эфт р'ожа нане шкэва бьхвьн. һэма р'ожа пешьнда һэвиртьр'шк жь мала хвэ дэрхьн, чьмки жь р'ожа пешьнда һ'эта р'ожа һ'эфта к'е кө тыштед һэвиртьр'шккьри бьхвэ, we жь нав Израел бе р'ақатандьне. ¹⁶Бьра р'ожа пешьн вэр'а бьбэ щьвина пироз у р'ожа һ'эфта жи щьвина пироз. Ван р'ожада т'ө шьхөл нэйе кьрьне, пештьри хварьнед хвэ кө һэр кэс хвэр'а дькарэ һазьр кэ. ¹⁷Щэжьна^Ф Нане Шкэва хвэйи кьн, чьмки һэма we р'ожеда мьн р'эфед вэ жь вэлате Мьсьре дэрхьстьн, өса кө эве р'оже ль нав ньсьлед хвэда хвэйи кьн, чава э'рф-э'дэте һ'эта-һ'этайе. ¹⁸Жь р'ожа чардэһе мэһа пешьн евареда, хун гэрэке нане шкэва бьхвьн һ'эта евара р'ожа бист йэке we мэһе. ¹⁹Һ'эфт р'ожа һэвиртьр'шк малед вэда т'өнэ бэ, чьмки ки кө тыштед һэвиртьр'шккьри бьхвэ, we жь нав щьвина Израел бе р'ақатандьне, һэгэр хэриб бэ йан бьнэли бэ. ²⁰Тыштэки һэвиртьр'шккьри нэхвьн. Ван һ'эму щийада к'идэре кө хун дьминьн нане шкэва бьхвьн». ²¹Муса гази һ'эму р'у-

спийед Израел кър у готэ ван: «Анэгори сэре нэфаред хвэ хвэр'а бэрхэки бьбжерьн у Дэрбазбуне сэржекьн. ²²Паше қәвр'экэ зоха һусопеФ һьлдьн хуна т'эштеда кьн у жь we хуна т'эште дэрэзунге у һәр дө р'эхдэрийа хьн. Бьра жь wэ т'ө кэс һ'эта сэре сьбэһе жь дэре мала хвэ дэрнэк'эвэ. ²³We Хөдане дэрбаз бэ кө мьсьрийа хэ, ле гава хуна дэрэзунге у һәр дө р'эхдэрийава бьбинэ, һьнге Хөдане сэр wi дэрийир'а дэрбаз бэ у нәһелэ кө мьльйа-к'этеФ бәладар бьк'эвэ мала wэ. ²⁴У ве йәке чава қанун, бона хвэ у зар'ед хвэ һ'эта-һ'этайе хвэйкьн. ²⁵Гава һун һәр'нэ wi wэлате кө Хөдане бьдэ wэ, чава кө әwi wэ-р'а соз дайэ, ве дэрэще бькьн. ²⁶Ле гава зар'ед wэ жь wэ бьпърсьн: «Әв чь дэрэщәйэ кө һун дэрбаз дькьн?» ²⁷Һьнге бежьн: «Әва қөрбана Дэрбазбуна Хөдан э кө Мьсьреда ль сэр малед зар'ед Израелр'а дэрбаз бу, мьсьрийа хьст у малед мә хьлаз кьрьн». Щьмә'т дэвэр'уйа чу у һ'эбанд. ²⁸У зар'ед Израел чун кьрьн, чава кө Хөдан ә'мьри ль Муса у һарун кьрьбу, өса жи кьрьн.

Щэза дәһа: Мьрьна ньхөрийа

²⁹У гава бу кө wэлате Мьсьреда Хөдан ниве шәве һәр ньхөрийи хьст, жь ньхөрийе Фьрәwьни кө сэр т'эхте хвэ р'уньшти, һ'эта ньхөрийе гьртие кәледа у өса жи һәр ньхөрийе һ'эйwen. ³⁰We шәве Фьрәwьн, һ'әму хөламед wi у һ'әму мьсьри р'абун. Заринәкэ к'ур к'этьбу Мьсьре, чьмки мал т'өнәбу кө мьри теда т'өнәбуя. ³¹Шәв гази Муса у һарун кър у гот: «Р'абьн жь нав щьмә'та мьн дэр-к'эвьн һәр'ьн, һун жи зар'ед Израел жи, һәр'ьн Хөданр'а хөламтийе бькьн чава wэ гот. ³²Пәз у дәwаред хвэ жи һьлдьн һәр'ьн, чава wэ гот у дөа мьн жи бькьн».

³³Мьсьрийа п'ейи ль сэр щьмә'те кър, wәки ван зу жь wәлет дәрхьн, чьмки дьготьн: «Әме һ'әму бьмьрьн. ³⁴Һәвир һе һьлнәһати, щьмә'те һәвир шкәвава ль нав дәстәханада п'еч'ан у данә ль сэр мьле хвэ. ³⁵Чава

Муса зар'ед Израелр'а готьбу өса жи кърьн, жь мьсьрийа хьшьред зив, хьшьред зер' у к'ьнщ хвэстьн. ³⁶Хөдан щьмэ'т ль бэр ч'э'ве мьсьрийа ширьн кър. У чь кө хвэстьн мьсьрийа данэ ван. У мьсьри т'алан кърьн.

Израели жь Мьсьре дэрдьк'эвьн

³⁷Зар'ед Израел жь Р'амсесе к'оч'кърьн чунэ Суко-те, пештьри жьн у зар'а шэсьд һ'эзар меред пәйа бун. ³⁸Т'эви ван ә'лаләтәкә гьран жь гәләк мьләта жи һәв-раз чун, пәз у дәваред ван, кәре һ'әйвана гәләки зә'ф бун. ³⁹Жь ви һәвире кө т'эви хвә жь Мьсьре анибун, тотьке шкәва пә'тън, чьмки һе һьлнәһатьбу. Жь Мьсьре бәри ван дабун, вана нькарьбу хвә дәрэнги хьстана, һ'эта кө нане р'е жи хвәр'а һазьр нәкърьн. ⁴⁰Зар'ед Израел чарсьд си сали Мьсьреда ман. ⁴¹Һәма we р'о-жа хьлазия чарсьд си салие һ'әму р'әфед Хөдан жь Мьсьре дәрк'этън. ⁴²Әва шәвәкә Хөдан хвәйи дькә кө ван жь Мьсьре дәрхә. Әва әв шәвайә бона Хөдан, к'и-жан кө гәрәке нава зар'ед Израелда қөр'нә-қөр'нә бе хвәйикърьне.

Ә'рф-ә'дәте Щәжьна Дәрбазбуне

⁴³Хөдан готә Муса у һарун: «Әв ә ә'рф-ә'дәте ЩәжьнаФ Дәрбазбуне. Т'ө кәси хәриб гәрәке жь we нәхвә. ⁴⁴Ле һәр хөламе кө п'әрәти һатийә к'ьр'ине, ви сьнәт* ки, һьнге дькарә жь we бьхвә. ⁴⁵Йед хәриб у к'ьрекьри, гәрәке жь we нәхвьн. ⁴⁶Маләкеда гәрәке әв бе хварьне, ви гошти жь мал дәрнәхи у қәт һәстуки ви жи нәшкеньн. ⁴⁷Т'әмаийа щьвина Израел бьра ве йәке бькә. ⁴⁸Ле гава мәрвьәки хәриб щәм тә бьминә у бьхвәзә Дәрбазбуна Хөдан бькә, бьра һәр қьсьме вийи нерин бе сьнәткърьне,

---

* 12:44 Сьнәт нишана пәймана нава Хвәде у щьмә'та вида бу, кө дьда к'ьфше әв жь щьмә'та Хвәде бу.

һынге дыкарэ незик бэ ве дэрэще бькэ у бьнэлийе вэлет бе һ'есабе, ле т'ө мэрыве бесьнэт гэрэке жь we нэхwэ. ⁴⁹У бьра бона бьнэли у хэрибе кө нав wэда дьминэ қану-нэк бэ». ⁵⁰Һ'эму зар'ед Израел өса кьрын, чава кө Хөдан э'мьри Муса у һарун кьрьбу, вана өса жи кьр. ⁵¹У өса бу кө һэма we р'оже Хөдан зар'ед Израел р'эфед ванва жь вэлате Мьсьре дэрхьстьн.

Ньхөрийед к'ьфш кьри бона Хөдан

13 Хөдан т'эв Муса хэбэр да у гот: ²«Нав зар'ед Израелда, жь һэр ньхөрийе кө бэт'эне вэдькэ, һэгэр мэри бэ йан һ'эйван, мьнр'а нэдьр'ф кэ. Эw п'а-ра мьн э».

ЩэжьнаФ Нане Шкэва

³Муса готэ щьмэ'те: «Бир биньн ве р'оже, гава кө һун жь Мьсьре, we мала хөламтийе дэрк'этын, чьмки Хөдан бь дэсте хwэйи зор һун жь wьр дэрхьстьн. Нане һьлати нэхwьн. ⁴Һун иро мэһа Абибеда* дэрдьк'эвьн. ⁵У га-ва Хөдан тэ бьбэ вэлате кэнанийа, һитийа, эморийа, һиwийа у йэбусийа, чава кө wi кал-бавед тэр'а сонд хвар кө wi вэлати бьдэ тэ, к'идэре шир у һьнгв жь дьк'ьшэ, ве мэһеда эве дэрэще дэрбаз ки. ⁶Һ'эфт р'ожа нане шкэва бьхwi, р'ожа һ'эфта бьра щэжьна Хөдан бэ. ⁷Ван һ'эфт р'ожада, гэрэке нане шкэва бе хварьне, тыш-тед һэвиртьр'шккьри гэрэке щэм тэ т'өнэ бэ, нэ жи нава т'эмамыйа т'опраха тэда щэм тэ һэвиртьр'шк һэбэ. ⁸We р'оже гэрэке зар'е хwэр'а гьли ки бежи: «Эв бона we йэке йэ кө чь Хөдан мьнр'а кьр, гава эз жь Мьсьре дэрк'этым». ⁹Бьра эв ль сэр дэсте тэ чава нишан бэ у ль сэр э'нийа тэ

* 13:4 Абиб наве вейи пешьн бу ле ньһа Нисан э. Эв мэһэ сал-нэ'ма ниве дэстпедькэ жь ниве мэһа Адаре (Март) һ'эта ниве мэһа Нисане (Апреле).

жи бона биранине бэ, wэки һинкърьна* Хөдан сэр заре тэ бэ, чьмки бь дэсте зор Хөдан тө жь Мьсьре дэрхьсти. ¹⁰Ви э'рф-эдэти сал-сал wэдэда дэрбаз ки.

Э'рф-эдэт бона нхөрийа

¹¹У гава Хөдан тэ бьбэ wэлате кэнанийаФ, чава тэ у кал-бавед тэр'а сонд хварийэ кө wi бьдэ тэ, ¹²һынге һэр нхөрийе кө бэт'не вэдкэ, бьдэ Хөдан. һэр нхөрийе нерин жь һ'эйванед тэ, п'ара Хөдан бэ. ¹³Ле жь бэр һэр нхөрийе к'эрева бэрхэки бьди, ле һэгэр бэрва нэди, стуйе wi бышкени. Ль нав зар'ед хwэда жь бэр һэр нхөрийе мэрвайева бьди. ¹⁴У гава зар'а тэ сьбе жь тэ бьпърсэ у бежэ: «Эв чь йэ?» жер'а бежи: «Хөдан бь дэсте зор эм жь Мьсьре, жь мала хөламтийе дэрхьстн. ¹⁵Гава Фьрэwьн бу кэвър у нэхwэст мэ бэр'дэ, Хөдан һэр нхөрийед wэлате Мьсьреда, жь нхөрийе мерьвда гьрти һ'эта нхөрийед һ'эйвен көштн, бона we йэке жи эз һэр нхөрийе нерини кө бэт'не вэдкэ Хөданр'а қөрбан дькьм у жь бэр нхөрийед зар'ед хwэва дьдьм». ¹⁶Бьра эв йэка нишанэк бэ ль сэр дэсте тэ у бэрэник бэ ль бэр ч'эве тэ, чьмки бь дэсте зор Хөдан эм жь Мьсьре дэрхьстн».

Р'еwитийа Исраел бэрбь Бэ'ра Сор

¹⁷Гава Фьрэwьн щьмэ'т бэр'да, Хwэде эw ль р'ийа wэлате фьльстинийар'аФ нэбьрн, ле бэле эw һе незик бу, Хwэде гот: «Кө нэбэ щьмэ'т ч'эв шер' к'эвэ п'ошман бэ, пашда вэгэр'э Мьсьре». ¹⁸Ле Хwэде щьмэ'т дора бэр'ийева зьвьр'анд у бьрэ алийе Бэ'ра Сор*, зар'ед Исраел сильһ'кьри жь wэлате Мьсьре дэрк'этын. ¹⁹Муса һэстуйед Усьв жи т'эви хwэ һьлдан, чьмки Усьв зар'ед Исраел дабуна

* 13:9 Аһа жи те фэ'мкърьне: «Қануна».

* 13:18 Бь зьмане ибрани «Бэ'ра Қамиш» бохаза Бэ'ра Сор э, кө дьк'эвэ навбэра Мьсьре у Синайе.

сонде у готьбу: «Әсә Хwәде we сәр wәда бе, һынге һәстуйед мьн жи т'әви хwә жь вьр һәвраз бьбьн». ²⁰Әwана жь Сукоте р'ек'әтүн Ет'амеда, хьлазийа бәр'ийе конед хwә вәгьртүн. ²¹У Хөдан пешийа ванва дьчу, р'оже пе стунәкә ә'wр р'е нишани ван дькьр, ле шәве жи пе стунәкә агьр р'онайи дькьр, кө әw шәв у р'ож р'е һәр'ьн. ²²Р'оже стуна ә'wр, шәве жи стуна агьр жь бәр ч'әве щьмә'те дур нә дьк'әтүн.

Дәрбазбуна Бә'ра Сорва

14 Хөдан т'әв Муса хәбәр да у гот: ²«Бежә зар'ед Израел кө вәгәр'ьнә пешбәри Пи-һаһирот'е, ль навбәра Мигдоле у бә'ре, пешбәри Баә'л-Сьпоне, незик бә'ре зома хwә лехьн. ³Һынге Фьрәwьне бона зар'ед Израел бежә: «Әwана wәлетда хальфинә у бәр'ийе дора ван гьрти йә». ⁴Әзе дьле Фьрәwьн бькьмә кәвьр, we пәй ван к'әвә у әзе сәр Фьрәwьн у сәр т'әмамайа ордийа ви р'умәта хwә бьдьмә к'ьфше, һынге мьсьрийе бьзаньбьн кө әз Хөдан ьм». Wана өса жи кьр.

⁵Щаб данә п'адше Мьсьре кө щьмә'т р'әвийә. Дьле Фьрәwьн у хөламед ви һьндава щьмә'теда һатьнә гөһастьне у готүн: «Мә чь кьр? Чьма изьна Израел да кө әw жь хөламтийа мә дәрк'әтүн?» ⁶Фьрәwьн ә'рәба хwә һазьр кьр, щьмә'та хwә жи т'әви хwә һьлда. ⁷Шәсьд ә'рәбед шер'ә жьбарә һьлдан у өса жи һ'әму ә'рәбед шер'ә Мьсьре, сәр ван һ'әмуяа жи сәрәскәр данин. ⁸Хөдан дьле Фьрәwьн п'адше Мьсьре кьрә кәвьр у әw пәй зар'ед Израел к'әт. Ле зар'ед Израел бь мерк'ими дәрк'әтбун. ⁹мьсьри пәй ван к'әтүн, һ'әму һәсп у ә'рәбед Фьрәwьн, сийари у әскәрәд ви хwә ванр'а гиһандьн, Израел жи пешбәри Баә'л-Сьпоне щәм Пи-һаһирот'е незик бә'ре зома хwә лехьстьбу.

¹⁰Фьрәwьн кө незик бу зар'ед Израел дина хwә дане, ва йә мьсьри пәй ван к'әтүнә, һынге зар'ед Израел гәләки

търсийан у гази Хөдан кърн. ¹¹ Готнэ Муса: «Гэло Мьсьреда т'рб т'өнэбун кō тэ эм анин бэр'ийеда бьмьрн? Тэ эв чь ани сэре мэ кō эм жь Мьсьре дэрхьстн? ¹² Wэлате Мьсьреда мэ эв йэк тэр'а нэдьгот: «Бьхелэ эм хōламти-йе мьсьрийар'а бькьн? Чьмки he р'нд бу мэ Мьсьреда хōламти бькьра, нэ кō бэр'ийеда бьмьрн». ¹³ Ынге Муса готэ щьмэ'те: «Нэтърсьн, бьсэкьнн хуне бьбиньн хьлазкьрна Хөдан, к'ижан кō бона wэ эве иро бькэ! Чьмки ван мьсьрийед кō хун иро дьбиньн, иди хуне т'ō шар нэбиньн. ¹⁴ Хөдане дэwса wэ шэр' кэ, хун кэр' бьн».

¹⁵ Хөдан готэ Муса: «Тō чьма гази мьн дьки? Бежэ зар'ед Израел бьра р'ек'эвн. ¹⁶ Тō жи шьвдара хwэ хьлдэ у дэсте хwэ дьрежи сэр бэ'ре кэ у бэ'ре бьқәлешэ кō зар'ед Израел ль нава бэ'ре, сэр зьһайер'а хэр'н. ¹⁷ Ва йэ эзе дьле мьсьрийа бькьмэ кэвэр у we пэй ван хэр'н у эзе сэр Фьрэwьн, һ'эму ордийа wi, э'рәбед wi, сийарийед wi бемэ р'умэткьрне. ¹⁸ Ынге мьсьрийе бьзаньбьн кō эз Хөдан ьм, гава эз сэр Фьрэwьн, э'рәбед wi у сийаред wi бемэ р'умэткьрне».

¹⁹ Мьльйак'эте* Хwэде кō пешийа зома исраелийава дьчу, һатэ пашийа ван у стуна э'wре пешийа ван жи һатэ пашийа ван сэкьни. ²⁰ У хwэ да нава зома мьсьрийа у зома исраелийа, һнге бона мьсьрийа э'wрайи у шэвэр'эш бу, ле бона исраелийа шэв р'онайи дьда у т'эмамийа шэве эw незики һэв нэбун.

²¹ Муса дэсте хwэ дьрежи сэр бэ'ре кьр, Хөдан т'эмамийа шэве бь байе р'оһьлатейи қайим бэ'р ажот у бэ'р зьһа кьр. Ав һатэ қәлаштьне ²² у зар'ед Израел, ль нава бэ'ре сэр зьһайер'а чун, ав алиие wани ч'әп у р'астева бу дивар. ²³ мьсьри пэй ван к'этн у һ'эму һәспед Фьрэwьн, э'рәбед wi, сийарийед wi чунэ нава бэ'ре. ²⁴ У дэсте бәрбанге,

---

* 14:19 Эва щур'әки қәдьргьртн йан э'йанбуна Хwэде йэ.

Хөдан жь стуна агъри у э'wри дина хwэ да ордийа мьсьрийа у т'эвиһэвбун кърэ ль нав ван. ²⁵Т'экэрэкед э'рэбед ван һатънэ дэрхъстыне* өса кӧ эw бь зоре пешда дьчун, һынге мьсьрийа гот: «Әм бър'эвън жь израелийа, чьмки Хөдан дэwса ван мьсьрийар'а шәр' дькә».

²⁶Хөдан готә Муса: «Дәсте хwэ дьрежи сәр бә'ре кә, wәки ав ль сәр мьсьрийа, э'рэбед ван у сийарийед wанда вэгәр'э». ²⁷Муса дәсте хwэ дьрежи сәр бә'ре кър, сәре сьбәһе бәр вэгәр'ийа сәр қърара хwэ, мьсьри дьр'эвийан бәрбь we у Хөдан мьсьри кәwки бә'ре кърън. ²⁸Ав вэгәр'ийа у э'рэбә, сийари у т'эмамия ордийа Фьрәwън нъхамт, әвед кӧ пәй ван к'этьбунә бә'ре қәт йәк жь ван нәма.

²⁹Ле зар'ед Израел, бә'реда сәр зьһайер'а чубун, ав ль алийе wани ч'әп у р'астева wанр'а бьбу диwар. ³⁰У we р'оже Хөдан израели жь дәсте мьсьрийа хьлаз кърън. израелийа дәве бә'ре мьсьри мьри дитьн. ³¹Израел қәwата wi дәсти дит, к'ижан кӧ Хөдан сәр мьсьрийа да к'ьфше. Щьмәт жь Хөдан тьрсийа у бawәрийа хwэ Хөдан у хӧламе wi Муса анин.

Стърана Муса

15 һынге әв стърана Муса у зар'ед Израел Хөданр'а стъран у готън:

«Хөданр'а дьстьрем, чьмки эw хwәйе р'умәта мэзын ә, һәсп у сийари авитьнә бә'ре.

² Хөдан э қәwата мьн у р'успитийа мьн.

Әw мьнр'а бу хьлазбун.

Әw ә Хwәдейе мьн у әзе шькьрийе бьдьмә wi.

Әw ә Хwәдейе баве мьн у әзе wi бьльнд кьм.

³ Хөдан шәр'к'ар ә,

наве wi Хөдан ә.

---

* 14:25 Wәлгәр'андьна йунанийә кәвьнда ньвисар ә кӧ т'әк һатънә гьртъне.

- ⁴ Э'рәбед шер' у ордийа Фьрәwьн авитьнә бә'ре,
сәрәскәред вийә жьбарә нөқи Бә'ра Сор бун.
- ⁵ Бөбьнийа әw ньхамтьн,
мина кәвър к'этьнә к'урайе.
- ⁶ Дәсте тәйи р'асте, йа Хөдан, қөдрәтева р'умәткьри йә,
дәсте тәйи р'асте, йа Хөдан, дьжмьн һурдәхwәши
дькә.
- ⁷ Тө бь мәзьнайийа р'умәта хwә, мьрабьлед хwә дә-
вәр'у дьки,
тө һерса хwә дьшини, мина хозане ван
дьшәwьтинә.
- ⁸ Ав жь һәwа позе тә лод бун,
лейи мина диwер сәкьнин,
бөбьни дьле бә'реда мәwьщин.
- ⁹ Дьжмьн гот: «Пәй к'әвьм хwә пер'а бьгьһиньм,
т'ален п'арәвәкьм у нәфса мьне пе ван т'ер бә
әзе шуре хwә к'аш кьм у дәсте мьне қьр'а ван
бинә».
- ¹⁰ Ле тә байе хwә р'акьр, бә'ре әw ньхамтьн,
ава қәwинда, мина гөле к'этьнә бьни.
- ¹¹ К'и йә мина тә нав хwәдейада, йа Хөдан?
К'ижан ә мина тә пирозийеда хwәйир'умәт,
хwәйипәсьн-қөдрәт у к'әрәмәткьр?
- ¹² Дәсте хwәйи р'асте тә дьреж кьр,
ә'рде әw дақөртандьн.
- ¹³ Тө бь һ'өба хwәйә амьн р'ебәрийа ве щьмә'те дьки,
йа кө тә хьлаз кьрийә.
Тө бь қәwата хwә ван дьби хана хwәйә пироз.
- ¹⁴ Мьләта бьһист у дьләрьзьн,
тьрс к'этә сәр бьнәлийед Фьләсәте.
- ¹⁵ һьнге saw к'этә сәр миред ӘдомеФ,
сәрwеред МоwабөФ ләрьзин
у т'әмамия бьнәлийед КәнәнеФ һ'әлийан.
- ¹⁶ Хоф у тьрс к'этә сәр ван,

жъ мэзынайийа зэнда тэ, we мина кэвьра сар бьн,
h'эта кӧ дэрбаз бэ щьмэ'та тэ, йа Хӧдан,
h'эта кӧ дэрбаз бэ эв щьмэ'та, йа кӧ тэ станд.

¹⁷ Те ван бини ль ч'ийайе мьлк'е хвэ дач'ькини,
ви щийи, йа Хӧдан, кӧ тэ бона майина хвэ
чекьр.

We пирозгәһеда, Хвәйе мьн, кӧ дәстед тэ чекьрын.

¹⁸ Хӧдане h'эта-h'этайе п'адшатиye бькә».

¹⁹ Гава һәспед Фьрәвьн у әрәбед ви сийарийава к'эть-
нә бә'ре, Хӧдан ава бә'ре сәр ванда вәгәр'анд, ле зар'ед
Исраел, ль нав бә'ре сәр зьһайер'а чун.

Стърана Мәрийәме

²⁰ Мәрийәма хушка һарунә п'ехәмбәрф дәф гьртә дәсте
хвә, h'әму к'ӧлфәт жи дәф дәстада бь р'әқасе ль пәй we
дәрк'әтн. ²¹ У Мәрийәме ль ван вәдыгәр'анд:

«Хӧданр'а бьстьрен, чьмки эв хвәйе р'умәта мэзын ә,
һәсп у сийари авитьнә бә'ре».

Ава тәл

²² Муса зар'ед Исраел жь Бә'ра Сор бьрын, чун гьһиштьнә
бәр'ийа Шуре, се р'ожа бәр'ийева чун у р'асти аве нәһа-
тн. ²³ Гава гьһиштьнә Мараһе, нькарьбун ава Мараһе
вәхварана, чьмки тәл бу, ләма наве we Мараһ * һатә да-
нине. ²⁴ һьнге щьмә'те бина хвә ль Муса тәнг кьр у готе:
«Әм чь вәхвьн?» ²⁵ һьнге Муса гази Хӧдан кьр, Хӧдан жи
дарәк нишани ви да, әви авитә нава аве у ав хвәш бу.

We дәре Хӧдан қанун у т'әми данә ван, ль we дәре әв
щәр'бандьн ²⁶ у гот: «Р'аст һәгәр тө гӧр'а Хӧдан Хвәдейе
хвә бьки у әв тьште кӧ ви хвәш тен бьки, гӧһ бьди
т'әмийед ви у h'әму қанунед ви хвәй ки, әзе жь ван

---

* 15:23 Бь зьмане ибрани «Тәлайи».

нэхwэшийа қэт йәке нәйнъмә сәре тә, чь кө мын ани сәре мьсьрийа, чьмки эз Хөдан ьм, һ'әкиме тә».

²⁷Пәй ван йәкар'а әwana гьһиштьнә Елиме, we дәре донздәһ канийед ава у һ'әфте даред хөрма һәбун, we дәре щәм аве конед хwә вәгьртьн.

Қар'итк'ф у мана

16 Т'әмамыйа щьвина зар'ед Израел'ф жь Елиме р'е-к'этьн, һатьнә бәр'ийа Сине, кө ль навбәра Елиме у Синайеда йә, панздәһе мәһа дөда бу кө жь wәлате Мьсьре дәрк'этьбун. ²Т'әмамыйа щьвина зар'ед Израел бәр'ийеда, һьндава Муса у һарунда бина хwә тәнг кьрн. ³Зар'ед Израел готьнә ван: «Хwәзи әм бь дәсте Хөдан ль wәлате Мьсьреда бьмьрана, гава әм бәр ситьле гошт р'удьньштьн у мә т'ер нан дьхвар, wә әм дәрхьстьнә ве бәр'ийе кө т'әмамыйа щьвине бьр'чийа бькөжьн».

⁴Һьнге Хөдан готә Муса: «Ва йә әзе wәр'а жь ә'змен нан бьбариньм, бьра щьмә'т һәр р'ож дәрк'әвә, чьқас лазьмә т'ера we р'оже бәрәв кә, wәки ван бьщер'ьбиньм к'а әве анәгори т'әмыйа мын бькьн йан на. ⁵У р'ожа шәша чь кө биньн бьра һазьр кьн, әw сәр т'опкьрьна һәр р'ожир'а дөбарә бә». ⁶Муса у һарун готьнә һ'әму зар'ед Израел: «Ве еваре һуне бьзаньбьн кө Хөдан һун жь wәлате Мьсьре дәрхьстьнә. ⁷Сәре сьбәһе һуне р'умәта Хөдан бьбиньн, чьмки әwi бьһист әw бинтәнгийа wәйә һьндава Хөданда. Әм к'и нә кө һун һьндава мәда бинтәнгийе дькьн?» ⁸Муса гот: «Хөдане еваре бона хварьне гошт бьдә wә у сәре сьбәһе жи нан бьдә һ'әта кө һун т'ер бьхwьн, чьмки Хөдан бьһист әw бинтәнгийа wә. Әм к'и нә? һун бина хwә ль мә тәнг накьн ле ль Хөдан».

⁹Муса готә һарун: «Бежә т'әмамыйа щьвина зар'ед Израел: «Ль бәр Хөдан бьсәкьньн, чьмки әwi бинтәнгийа wә бьһист»». ¹⁰Гава һарун т'әмамыйа щьвина зар'ед Израел-р'а хәбәр дьда, wана дина хwә да бәр'ийе, ва йә р'умәта

Хөдан ль нав э'урда һатэ хане. ¹¹ Хөдан т'эв Муса хэбэр да у готе: ¹² «Мын бинтэнгиа зар'ед Израел бьхист. Т'эви ван хэбэр дэ у бежэ ван: «Бэре еваре һуне гошт бьхвьн у сэре сьбэһе жи һуне бь нан т'ер бьн, һынге һуне бьза-ньбьн кө эз Хөдан Хвәдейе вә мә».

¹³ Өса қәwьми кө еваре қар'итк^Ф фьр'ин һатьн у зомэ ньхамтын, сэре сьбэһе дор-бэре зоме қьр'авийе дани. ¹⁴ Гава эw қьр'авийа дани һьлат, ва йэ сэр р'уйе бэр'ийе тыштэки мина капэке һур, гьловэр', мина қьше ль сэр эрде һэбу. ¹⁵ Гава зар'ед Израел дитьн, готьнэ һэв: «Эв чь йэ?» Чьмки ньзаньбун эw чь йэ. Муса готэ ван: «Эв эw нан э кө Хөдан бона хварьна вә да. ¹⁶ Т'эмийа Хөдан эв э: «Бьра һэр кэси вә қаси хварьна хwэ жь wi бэрэв кэ. Сэре һэр нэфэре омерэки* бэрэв кэ, wэкэ һ'эсабе ван нэфса, чьқас кө коне һэр кэсида һэнэ». ¹⁷ Зар'ед Израел өса жи кьрын. Бэрэв кьрын һьнэка гэлэк, һьнэка һьндьк. ¹⁸ У гава чап кьрын*, к'е гэлэк т'оп кьр, зедэ нэбу у к'е һьндьк т'оп кьр, кем нэбу. һэр йэки қаси хварьна хwэ бэрэв кьр. ¹⁹ Муса готэ ван: «Бьра т'ө кэс жь wi һ'эта сэре сьбэһе нәһелэ». ²⁰ Wана гөр'а Муса нэкр, жь ван һьнэка һ'эта сэре сьбэһе жь wi һьштын. Бин к'эте у көрми бу. Муса сэр ван һерс к'эт. ²¹ һэр сэре сьбэһе, һэр йэки т'ера хварьна хwэ жь wi бэрэв дькр у чахе гэрмайийа тэ'ве дьдаие эw дьһ'элийа.

²² Ле р'ожа шэша эw нан дөбарэ бэрэв кьрын, аwа готи сэре һэр йэки дө омер. һ'эму сэрwеред шьвине һатьн ги-һандьнэ Муса ²³ у wi готэ ван: «Эв готьна Хөдан э: «Сьбе р'ожа^Ф р'ьһ'этийе йэ, шэмийа Хөданэ пироз э, чь кө һуне бьпежьн, бьпежьн у чь кө һуне бьк'элиньн, бьк'элиньн у һэр чь кө зедэ бэ, бьһельн бона р'ожа дьн». ²⁴ Эwе зедэ

* 16:16 Аwа готи «килограмэке». Омерэк дэрданэкэ чапе бу кө пе тышт дьһатьнэ чапкьрне.

* 16:18 Ибрани^Ф хэбэр бь хэбэр: «Пе омере чап кьрын».

буйи һ'эта сәре сьбәһе һыштын, чава кө Муса готьбу, нә бин к'әте, нә жи көрми бу. ²⁵ Муса гот: «Иро ви бьхвьн, чьмки иро р'ожа р'ьһ'этийейә бона Хөдан ә, һуне иро жь ви чоледа нәбиньн. ²⁶ һуне шәш р'ожа жь ви бәрәв кьн, ле р'ожа һ'әфта кө шәми йә, we т'өнә бә».

²⁷ У өса қәвьми кө р'ожа һ'әфта жь щьм'әте һьнәк дәрк'ә-тын кө бәрәв кьн, ле нәдитьн. ²⁸ һынге Хөдан готә Муса: «Һ'эта к'әнге һуне нәхвазьн т'әми у һинкьрьнед мьн хвәй кьн? ²⁹ Бьньһер'ьн, Хөдан шәми да вә, ләма р'ожа шәша нане дө р'ожа дьдә вә, бьра һәр кәс щийе хвәда бьминә, р'ожа һ'әфта, т'ө кәс жь щийе хвә нәләрә». ³⁰ Щьм'әт р'ожа һ'әфта р'ьһ'әт бу.

³¹ Мала Исраел наве ви данин мана*, әв мина жь к'о-ма т'охьме мехьке, сьпи у тә'ма we мина к'әте пе һынгьв бу. ³² Муса гот: «Әв т'әмийа Хөдан ә: «Жь ви омерәки дагьрьн кө нава ньсьлед вәда бе хвәйкьрьне, вәки әвана ви нани бьбиньн к'ижан кө мьн һун бәр'ийеда данә хварьне, гава мьн һун жь вәлате Мьсьре дәрхьс-тын». ³³ Муса готә һарун: «Щер'әки һьлдә омерә манә т'ьжи кә у дайнә ль бәр Хөдан, бона кө нав ньсьлед вәда бе хвәйикьрьне». ³⁴ Чава Хөдан т'әми да Муса, һарун өса әв дани ль бәр Шә'дәтийе* кө бе хвәйикь-рьне. ³⁵⁻³⁶ * Зар'ед Исраел чьл сали мана хварьн, һ'эта кө гьһиштынә вәлате шен. Мана хварьн һ'эта кө гь-һиштынә синоре вәлате Кәнәне.

---

* 16:31 Фә'мина хәбәра «мана» бь зьмане ибрани «Әв чь йә?» бьньһер'ә 16:15.

* 16:34 Әв Шә'дәти бә'са СьндоқеФ Шә'дәтийе дькә йа кө we паше бе чекьрьне (бьньһер'ә Дәрк'әтын 25:10-21). Аһа әм фә'м дькьн кө чь вьра ньвисар ә we паше бе кьрьне.

* 16:35-36 Тек'ста ибранида әв жи һәйә «Дәһә п'аре омере вәкә ефаке йә». «Омерәк» дәрданәкә кө незики килограмәк ар һьлдьда.

Ав жь қәйайе

17 Т'эмамияа щьвина зар'ед Израел, ль гора гот'на Ходан жь фьрарийа бәр'ийа Сине чун ль Р'ьфидиме конед хwэ вәгьрт'ын, ль wьр бона щьмә'те ава вәхварьне т'өнә бу. ²Һьнге щьмә'те қыр'ка Муса гьрт у гот'не: «Аве бьдә мә әм вәхwьн». Муса готә ван: «Һун чьма қыр'ка мьн дыгьр'н? Чьма Ходан дыщер'ьбиньн?» ³Щьмә'т we дәре т'и бу, бина хwэ ль Муса тәнг кьр'н у гот'не: «Чьма тә әм жь Мьсьре дәрхьст'н, wәки мә, зар'ед мә у һ'әйwанед мә т'ибуна бькөжи?» ⁴Муса гази Ходан кьр у гот: «Әз хwэ ль we щьмә'те чава бькьм? Һьндьк майә кө мьн бьд'нә ль бәр кәвьра!» ⁵Һьнге Ходан готә Муса: «Дәрбази пешийа щьмә'те бә, жь р'успийед Израел т'әви хwэ һьлдә у we шьвдара хwэ, бь к'ижане тә ч'әме Ниле хьст, бьгьрә дәсте хwэ у һәр'ә. ⁶Ва йә әзе ль wьр һ'ореребада сәр қәйе, ль бәр тә бьсәкьн'м у т'ө қәйе хә, we жь we аве дәре щьмә'те вәхwә». Муса ль бәр ч'әве р'успийед Израел өса кьр. ⁷У наве wi щийи дани Массаһ у Мерибаһ*, чьмки зар'ед Израел wьр к'әт'нә дә'we, Ходан щер'ьбандьн у гот'н: «Гәло Ходан нав мәда йә йан на?»

Шәр'е мьқабыли АмалекиФ

⁸Амалеки һат'н ль нав Р'ьфидиме т'әв Израел шәр' кьр'н. ⁹Муса готә Йешу: «Мәр'а мера бьбьжерә у һәр'ә т'әв Амалек шәр' кә, сьбе әзе ль сәре гьр бьсәкьн'м у шьвдара Хwәде жи дәсте мьнда». ¹⁰Йешу өса кьр чава кө Муса гот, т'әви Амалек шәр' кьр. Муса, һарун у һур р'абунә сәре гьр. ¹¹Гава Муса дәсте хwэ бьльнд дькьр, израелийа ль сәр дьк'әт'н, ле гава дәсте хwэ бәр'д'да, амалеки ль сәр дьк'әт'н. ¹²Ле гава дәстед Муса wәстийан, һьнге кәвьрәк

* 17:7 «Массаһ у Мерибаһ» бь зьмане ибрани те wәлгәр'андьне «Щер'ьбандьн у Дә'w».

һьлдан данинэ бһн ши у эw ль сэр ши р'унышт. һарун у һур жи йэки аликива йе дһн жи алийе дһнва дэстед ши бһльнд хwэй кьрһн, һ'эта р'о чу ава дэстед ши qэвин сэкһнин. ¹³Йешу Амалек щьм'этева дэве шурр'а дэрбаз кьр. ¹⁴һынге Хөдан готэ Муса: «Ве йэке бона биранине к'ьтебеда бһньвисэ у быгһинэ göһе Йешу кö эзе биранина Амалек, бһн п'эр'е э'зманда лап бьдьмэ һьлдане». ¹⁵Муса горигәһәк^Ф чекьр у наве we дани: Хөдан ала мһн э. ¹⁶У гот: «Ль сэр т'эхте Хөдан дэст бһльнд бу!* Хөдане т'эв Амалек qөр'нэ-qөр'нэ шәр' кэ»

Ит'ро пешийа Мусада те

18 Хэзуре Муса, Ит'роие т'эреде Мьдйане эв һ'эму бһхистьн, кö Хwэде бона Муса у щьм'эта хwэ Исраел чь кьр у чава Хөдан Исраел жь Мьсьре дэрхьст. ²һынге Ит'роие хэзуре Муса, жьна Муса Сиппораһ, пәй пашдабьрһна wer'a һьлда, ³т'эви һәр дö көр'ед we, наве йэки Гершом* бу, чьмки эви готьбу: «Wэлате хәрибда фьрари мэ» ⁴у наве йе дһн Елийазер* бу, чьмки эви готьбу: «Хwэдейе баве мһн алик'аре мһн бу у эз жь шуре Фьрәwһн аза кьрһм». ⁵Хэзуре Муса Ит'ро т'эв һәр дö көр'ед ши у жьна ши һатэ бәр'ийе щәм Муса, we дәра кö эви бәр ч'ийайе Хwэде зома хwэ лехьстьбу. ⁶Әви щаб да Муса у гот: «Эз хэзуре тә Ит'ро мэ, т'эв һәр дö көр'ед тә у жьна тә темә щәм тә». ⁷Муса р'абу пешийа хэзуре хwэда чу, бәр ши та бу, эw р'амуса, һ'ал-һ'әwале һәв пьрсин у к'этьнә кон. ⁸Муса эw һ'эму хэзуре хwәр'а

* 17:16 Эва нишана сондхварьне йә, ле аһа жи те wөлгәр'ан-дһне «Чьмки дэсте хwэ ль сэр т'эхте Хөдан бһльнд кьр» у те фә'мкьрһне кö Амалек дэсте хwэ мьqабьли Хөдан р'акьр.

* 18:3 Бь зьмане ибрани дәнге наве «Гершом» мина «фьрари» те бһхистьн.

* 18:4 Бь зьмане ибрани «Хwэде мһн, алик'ар э».

гъликърын, чь кӧ Хӧдан бона Израел анибун сӧре Фьрӧвьн у мьсьрийа, кӧ р'ева чьґас щӧфа дитьбун у Хӧдан чава ӧв аза кьрынӧ. ⁹Ит'ро ша бу бона ван кьред ґӧнщӧ кӧ Хӧдан Израелр'а кьрьбун, гава ӧв жь дӧсте мьсьрийа аза кьрынӧ. ¹⁰У Ит'ро гот: «Бьмбарӧк бӧ Хӧдан кӧ хун жь дӧсте мьсьрийа у жь дӧсте Фьрӧвьн аза кьрын, йе кӧ щьмӧ'та хвӧ жь бьндӧстийа мьсьрийа аза кьр. ¹¹Ньһа ӧз заньм кӧ Хӧдан жь һ'ӧму хвӧдейа мӧстыр ӧ, һӧма we йӧкеда бь к'ижана ӧвана ль бӧр исраелийа пе дьфьр'ин». ¹²У Ит'ройе хӧзуре Муса дийарийа т'ӧвайишӧвате у ґӧрбан Хвӧдер'а анин. һарун у һ'ӧму р'успийед Израел т'ӧв хӧзуре Муса һатын бӧр Хвӧде нан бьхвьн.

Ширӧта Ит'ро

¹³Рӧжтьра дьне Муса р'унышт кӧ һ'акьмтийе щьмӧ'те бькӧ, щьмӧ'т сӧре сьбӧһе һ'ӧта еваре щӧм Муса сӧкьни ма. ¹⁴Гава хӧзуре Муса ӧв һ'ӧму дит кӧ ӧв чь ль щьмӧ'те дькӧ, гот: «ӧв чь тыштӧ кӧ тӧ ль щьмӧ'те дьки? Чьма тӧ т'ӧне р'удьнейи у т'ӧмамийа щьмӧ'те сӧре сьбӧһе һ'ӧта еваре щӧм тӧ дьсӧкьнӧ?» ¹⁵Муса готӧ хӧзуре хвӧ: «Чьмки щьмӧ'т те щӧм мьн кӧ жь Хвӧде бьпьрсӧ. ¹⁶Гава ль нав ванда тыштӧк дьґӧвьмӧ ӧв тенӧ щӧм мьн у ӧз ль нав һӧр дӧ мӧрьвада һ'акьмтийе дькьм у ӧз ґанун у һинкьрьнед Хвӧде ль бӧр ван вӧдькьм». ¹⁷Һьнге хӧзуре Муса готӧ ви: «Кьрына тӧ нӧ тыштӧки ґӧнщӧ ӧ, ¹⁸бь ве йӧке һьн те бьһ'ӧли-бьмаши, һьн жи ӧв щьмӧ'та кӧ т'ӧви тӧйӧ, чьмки ӧв шьхӧла бона тӧ гӧлӧки ґьран ӧ, тӧ т'ӧне нькари ве йӧке бьки. ¹⁹Ньһа гӧһ бьдӧ готьна мьн, ӧзе ширӧтӧке бьдьмӧ тӧ у Хвӧдейе т'ӧви тӧ бӧ. Бона щьмӧ'те тӧ һӧр'ӧ ль бӧр Хвӧде у пьрсед ван дайнӧ ль бӧр Хвӧде. ²⁰ґанун у һинкьрына ван һин бькӧ у we р'ийа кӧ ӧв гӧрӧке теда һӧр'ьн бӧр ван вӧкӧ, ӧса жи ван кьред кӧ гӧрӧке бькьн. ²¹Ле тӧ, жь нава һ'ӧму щьмӧ'те, мӧрьвед жехати, Хвӧдехоф, мӧрьвед амьнӧ кӧ к'ара хвӧ нагӧр'ьн бьбьжерӧ

у жь ван, сэрh'эзара, сэрсэда, сэрпенцийа у сэрдәһа сэр ван к'ьфш кә. ²²Бра һәр гав эвана һ'акъмтийе ль щьм-э'те бькьн, һәр тыштед чэтын тәр'а бежьн, ле йед сьвьк, бра хwәха һ'акъмтийе бькьн, бь ви аwaiи we жь сэр тә сьвьк бә у wi бари т'эви тә һьлдьн. ²³Һәгәр тө ве йәке бьки у Хwәде жи өса тәр'а бежә, һынге те бькарьби тәйах ки у т'эмамийа ве щьмә'те жи we хер у сьламәт һәр'э бьгьнижә щийе хwә».

²⁴Муса готьна хэзуре хwә қәбул кьр у әw һәр тыште кә wir'а гот кьр. ²⁵У Муса жь нава т'эмамийа исраелия мәрвевд жеһати бьжартьн у әw сэр щьмә'те сәрвер, аwa готи сэрh'эзар, сэрсәд, сэрпенци у сэрдәһә к'ьфш кьрн. ²⁶Һәр гав wана һ'акъмтийа щьмә'те дькьр, тыштед чэтын дьгиһандьнә Муса, ле йед сьвьк хwәха һ'акъмти дькьрн. ²⁷Муса хэзуре хwә вәр'екьр у әw чу wәлате хwә.

Израел ль бәр ч'ийайе Синайе

19 Мәһа сьсийада зар'ед Израел пәй дәрк'этына Мь-сьрер'а, һәма we р'оже гьһиштьнә бәр'ийа Синайе. ²Жь Р'ьфидиме р'ек'этын чунә бәр'ийа Синайе у бәр'ийеда конед хwә вәгьртьн. Израел ль we дәре бәр ч'ийе конед хwә вәгьртьн. ³Муса һьлк'ьшийа щәм Хwәде у Хөдан жь ч'ийе гази wi кьр у готе: «Аһа бежә мала Ақуб у зар'ед Израелва бьдә ә'йанкьрне: ⁴«Wә дит мьн чь ани сәре мьсь-рийа у һун чава һьлдан ль сэр п'әр'ед тәйре симьр' анинә щәм хwә. ⁵У ньһа һәгәр һун р'аст гөр'а мьн бькьн у пәй-мана^ф мьн хwәйи кьн, һынге һуне жь нав һ'әму мьлэтада бьбьнә мьлк'е мьн, чьмки т'эмамийа дьне йа мьн ә. ⁶Һуне жи мьнр'а бьбьнә п'адшатийа к'аһин^{фа} у мьлэтәки бөһөр-ти». Әв ын әw готьн кә тө гәрәке зар'ед Израелр'а бежи».

⁷Муса һат гази р'усьпийед щьмә'те кьр у һ'әму хәбәрәд кә Хөдан т'әми дабу wi бәр ван дани. ⁸У т'эмамийа щьмә'те һәвр'а щаб да у гот: «Һ'әму готьнед Хөдан әме бькьн!» У Муса готьна щьмә'те гиһандә Хөдан. ⁹Хөдан готә Муса:

«Ва йэ эзе нав э'wрәки сьхда бемэ щәм тэ, wәки щьмәт бьбьһе эзе чава т'эви тэ хэбэр дьм у һәр гав тэ бавәр бькә».

Муса готьна щьмә'те гиһандэ Хөдан ¹⁰у Хөдан готэ Муса: «Һәр'э щәм щьмә'те у ван иро у сьбе паqьж кә, бьра к'ьнщед хwә бьшон. ¹¹Бона р'ожа сьсийа һазьр бьн, чьмки р'ожа сьсийа ль бәр ч'э'ве т'эмамийа щьмә'те, Хөдане пәйайи сәр ч'ийайе Синайе бэ. ¹²Һәр алийава, бона щьмә'те синор к'ьфш кә у бежә: «Мьqати хwә бьн, кө р'анэбьнэ ч'ийе йан жи п'еше к'эвьн. һәр кәсе кө незики ч'ийе бэ, гәрәке бьмьрә. ¹³Бьра дәст wi нәк'эвэ, ле wi бьдьнэ бәр кэвьра йан жи пе тире лехьн, һэгәр һ'эйван бэ йан мәри бэ гәрәке сах нәминэ», чахе дәнге бор'ийа жь стьруйе бәрен дьреж бе ледане, һьнге эw дькарьн һьлк'ьшьнэ ч'ийе». ¹⁴Муса жь сәре ч'ийе пәйайи щәм щьмә'те бу, щьмәт паqьж кьр у вана к'ьнщед хwә шуштьн. ¹⁵Әwi готэ щьмә'те: «Бона р'ожа сьсийа һазьр бьн, незики к'өлфәта нэбьн». ¹⁶Р'ожа сьсийа, гава сьбәһ зэлал дьбу, бу qьр'чин у бьруске бьрq вәдьда, э'wрәки сьх ль сәр ч'ийе бу у дәнге бор'ийа жь стьру гәләки қайим һат, р'ьсасе ль т'эмамийа щьмә'та зоме гьрт. ¹⁷Муса щьмәт жь зоме дәрхьстэ ль бәр Хwәде у эw бьнат'ара ч'ийе сәкьнин. ¹⁸Т'эмамийа ч'ийайе Синайе ду дькьр, чьмки Хөдан агьрда пәйайи сәр wi бу, дуйе wi мина дуйе фьр'не һьлдьк'ьшийа у т'эмамийа ч'ийе қайим дьһ'эжийа. ¹⁹Дәнге бор'ийа стьру чьqас дьчу қайим дьбу, Муса хэбэр да у Хwәде бь дәнг щаба wi да. ²⁰Хөдан пәйайи сәр сәре ч'ийайе Синайе бу, Хөдан гази Муса ль сәр сәре ч'ийе кьр у Муса һьлк'ьшийа. ²¹Хөдан готэ Муса: «Пәйа бэ у т'эмийе бьдә щьмә'те, кө нэбә бона дитьна Хөдан жь синор дәрбаз бьн у гәләк жь ван өнда бьн. ²²К'аһинед кө we незики Хөдан бьн, гәрә эw жи хwә паqьж кьн, кө Хөдан qьр'а ван нәйнэ». ²³Муса готэ Хөдан: «Щьмәт нькаре р'абэ сәр ч'ийайе Синайе, чьмки тэ т'эми да мә у гот: «Синор дайнэ дор ч'ийе у wi

пироз кэ». ²⁴ Хөдан готэ ви: «Һәр'э пэйа бэ у т'эви һарун һьлк'ьшэ, ле к'аһин у щьмэ'т жь синор дэрбаз нэбьн кө һьлк'ьшьнэ щэм Хөдан у эв қыр'а ван бинэ». ²⁵ Муса пэ-йайи щэм щьмэ'те бу у эв йэк ванр'а гот.

Һәр дэһэ т'эмийед Хвәде

20 Хвәде эв һ'эму хэбэр готын:

² «Эз Хөдан^Ф Хвәдейе тэ мә, йе кө тө жь вәла-те Мьсьре, жь мала хөламтийе дэрхьсти. ³ Пештьри мьн хвәдейед тэйә майин т'өнэ бьн.

⁴ Т'ө п'ути мина дьлде тыштәкида хвәр'а ченәки, нэ жор ль э'змен, нэ жер ль сэр э'рде, нэ жи нава авед бьн э'рдеда. ⁵ Бэр т'ө п'ути та нэби у хөламтийа ван нәки, чьмки эз Хөдан Хвәдейе тэ Хвәдеки к'өмр'эш ым, кө бона нәһәқийед бава тиньмә сәре зар'а, һ'эта ньсьле сьсийа у чара кө дьжәнһнэ мьн, ⁶ ле әвед кө мьн һ'эз дькьн у т'э-мийед мьн хвэй дькьн, эзе һ'эта һ'эзар ньсьли һьндава ванда һ'өба хвэйә амьн бьдьмә к'ьфше.

⁷ Наве Хөдан Хвәдейе хвә бадихәва нәди сэр заре хвә, чьмки Хөдан we йе кө наве ви бадихәва дьдә сэр заре хвә, бе щэза наһелә.

⁸ Р'ожа^Ф шәмийе бинэ бира хвә, вәки we пироз хвэй ки. ⁹ Шэш р'ожа бьхэбьтэ у һ'эму шьхөлед хвә бькә, ¹⁰ ле р'ожа һ'эфта, шәмийа р'ьһ'этийа бона Хөдан Хвәдейе тэ йә, т'ө шьхөли нәки, нэ тө, нэ көр'е тә, нэ қиза тә, нэ хөламе тә, нэ щарийа тә, нэ һ'эйване тә, нэ жи хәрибе нава тәда. ¹¹ Чьмки Хөдан шэш р'ожада э'рд у э'зман, бә'р у һ'эмуйед нав ванда чекьрьн у р'ожа һ'эфта р'ьһ'эт бу, ләма Хөдан дөа р'ожа шәмийе кьр у эв пироз кьр.

¹² Қәдьре де у баве хвә бьгьри, вәки ә'мьре тә ль сэр э'рде кө Хөдан Хвәдейе тэйе бьдә тә дьреж бә.

¹³ Нәкөжи.

¹⁴ Зьнийе нәки.

¹⁵ Нәдьзи.

¹⁶Мьрабьли т'ө кэси шэдэтиа дэрэw нэди.

¹⁷Дьлһавьжийа мала т'ө кэси нэки. Нэ дьлһавьжийа к'өлфэта т'ө кэси, нэ хөламе wi, нэ щарийа wi, нэ гайе wi, нэ к'эра wi, өса жи т'ө тыште т'ө кэси».

Тьрса щьмэ'те

¹⁸Т'эмамийа щьмэ'те қыр'чин у дэнге бор'ийа стьруйе бьһистьн, бьрқ вадана бьруске у дуйе жь ч'ийе дэрдьк'эт дитьн, р'ьсасе щьмэ'т гьрт у дур сэкьнин. ¹⁹Һьнге готьнэ Муса: «Тө т'эви мэ хэбэр дэ у эме гөһдарийа тэ бькьн, ле бьра Хwэде т'эви мэ хэбэр нэдэ, кө эм нэмьрьн». ²⁰Муса готэ щьмэ'те: «Нэтьрсьн, чьмки Хwэде һатийэ wэ бьщеп'ьбинэ, wэки хофа wi сэр wэ бэ кө һун гөна нэкьн». ²¹Щьмэ'т дур сэкьни, ле Муса чу незики we тэрийа шэвэр'эш бу, we дэра кө Хwэде ле бу.

Готьнед бона чекьрна горигөһе

²²Хөдан готэ Муса: «Аһа бежэ зар'ед Израел: «Wэ хwэха дит кө мьн жь э'змен т'эви wэ хэбэрда. ²³Сэр мьнр'а хwэдейед зивин ченэкьн, нэ жи хwэдейед зер'ин чекьн бона хwэ. ²⁴Жь ахе горигөһэке мьнр'а чекэ. Сэр we дийарийед^ф хwэйэ т'эвайишэwате у йед һэлэқэтийе, пэз у дэwаред хwэ бьдэ. һэр щийе кө эз наве хwэ бьдьмэ биранине, эзе бемэ щэм тэ у дөа тэ бькьм. ²⁵Һэгэр тө мьнр'а пе кэвьра горигөһе чеки, жь кэвьред т'эр'ьшанди ченэки, чьмки гава тө һащэт кэвьра хи, те wan бьһ'эр'ьмини. ²⁶У пе п'епэлинга һьлнэк'ьши сэр горигөһа мьн, wэки тэ'зибуна тэ сэр we вэнэбэ».

Қанунед бона хөлама

21 Эв ьн эw қанунед кө тө гэрэке дайини ль бэр зар'ед Израел:

²Гава тө хөламэки ибрани бьк'ьр'и, бьра эw шэш сала тэр'а хөламтийе бькэ, ле сала һ'эфта бьра бе һэқ дэре

азайе. ³Һэгэр эв т'эне һатъбэ, бьра эв т'эне жи дэре, ле һэгэр эв зэвьщибэ, бьра жьн жи пер'а дэре. ⁴Һэгэр ахайе ви эв зэвьщандьбэ у жьне көр' у қиз wir'а анибьн, һынге бьра жьн у зар' ахер'а бьминьн у эв т'эне дэре. ⁵Ле һэгэр хөлам ашкэрэ бежэ: «Эз ахайе хвэ, жьн у зар'ед хвэ һ'эз дькьм, нахвазьм дэремэ азайе» ⁶һынге ахайе ви, бьра ви бьбэ щэм һ'акьма* у ви незики дери, йан рэхдэри кэ, ахайе ви бь дьреше гөһе ви қол кэ у һ'эта эв хвэш бэ бьра хөламе ви бэ.

Қанунед бона щарийа

⁷Гава йэк қиза хвэ чава щари бьфьрошэ*, гэрэке эв өса дэрнэе чава хөлам дэрте. ⁸Һэгэр эв ахайе хвэ хвэш нэе кө we хвэр'а бьхвазэ, бьра изьне бьдэ пьсмаме weйи незик кө we бьк'ьр'ьн, ле изьна ви т'өнэ кө we бьфьрошэ малбэтэкэ дьн, чьмки эви эв хапандийэ. ⁹Һэгэр we көр'е хвэр'а бьхвазэ, гэрэке эв wэкэ дэрэща қиза хвэ бона we бькэ. ¹⁰Һэгэр ахайе we һеуике бинэ сэр we, гэрэке хварьна we, к'ьнща we у т'эв р'азана we сэр нэбьр'э. ¹¹Һэгэр эв ван һэр се тьшта бона we нэйнэ сери, һынге эва бьра бе һэқ, бе к'ьр'ин һэр'э.

Қанунед ль бэр хьрабийева

¹²Йе кө мерьв бькөжэ, эв э'сэ гэрэке бе көштьне. ¹³Ле һэгэр эви бь һ'эмде хвэ нэкьр, ле Хвэде эв да дэсте ви, эзе бона тэ щики к'ьфш кьм кө эв бьр'эвэ wьр. ¹⁴Ле һэгэр йэк бь һ'эмде хвэ жь мьхэнэтийе йэки хэ бькөжэ, эви һ'эта жь горигэһа мьн һьлди, кө бе көштьне.

¹⁵Йе кө де у баве хвэ хэ, э'сэ гэрэке бе көштьне.

---

* 21:6 Бь зьмане избрани аһа жи те фэ'мкьрьне: «Хвэде» аһа жи те фэ'мкьрьне: «Щийе һ'эбандьна Хвэде».

* 21:7 We һынге щьһуйед к'эсиб қизед хвэ дьфьротьн чава щари у к'е кө эв бьк'ьр'ийа соз дьда кө we бьстинэ.

¹⁶Йе кө мэрийа бьдзэ, һэгэр эв фьроти бэ йан щэм ви бэ, э'сэ гэрэке бе көштъне.

¹⁷Йе кө де у баве хвэ беһөрмэт кэ, э'сэ гэрэке бе көштъне.

Қануна бьриндаркьрне

¹⁸Гава мэръв һэвр'а шэр' кьн у йэк бь кэвьр йан к'өлме йэки хэ у эв нэмьрэ, ле эв бьк'эвэ щи-ньвине, ¹⁹паше һэгэр р'абэ бь дар бьгэр'э, йе лехьсти бещэза бэ, т'эне гэрэке we зьрара бехэбатийа ви бьк'ьшинэ у ви бьдэ қәнщкьрне.

²⁰Һэгэр йэк бь шьвдаре хёлам йан щарийа хвэ хэ у эв бьн дәсте вида бьмьрэ, э'сэ гэрэке бе щэзакьрне. ²¹Ле һэгэр эв р'ожэке йан дёда бьжи, һынге бьра ви щэза нэкьн, чьмки эв һэде ви йэ.

²²Гава мэръв һэвр'а шэр' кьн у дэрб жьна дөһ'али к'эвэ, зар'а we wэдэ зутьр бьбэ у зьрарэкэ майин т'өнэбэ, һынге бьра мере we чьқас кө жь ван бьхвэзэ, бь қьрара һ'акьмтийе бе дайине. ²³Ле һэгэр зьрарэк бьбэ, һынге гэрэке э'мьр жь бэр э'мьрва бэ, ²⁴ч'э'в жь бэр ч'э'вва, дьран жь бэр дьранва, дәст жь бэр дәства, ныг жь бэр ныгва, ²⁵шэват жь бэр шэватева, бьрин жь бэр бьринева, дэрб жь бэр дэрбева бэ.

²⁶Һэгэр йэк ч'э'ве хёламе хвэ йан ч'э'ве щарийа хвэ хэ кор кэ, бьра бона ч'э'ве ви, ви аза кэ. ²⁷У һэгэр дьране хёламе хвэ йан щарийа хвэ хэ бьваринэ, бьра бона дьране ви, ви аза кэ.

Щабдарийа хвэ́йе һ'э́йвен

²⁸Һэгэр гайе мэръвэки мерэки йан жьнэке хэ у эв бь-мьрэ, гэрэке э'сэ ви гайи бьдънэ бэр кэвьра у гоште ви нэ́йе хварьне, ле хвэ́йе ви гайи бещэза бэ. ²⁹Ле һэгэр бона лехьстьна ви гайи зува хвэ́йе вир'а һатийэ готъне у хвэ́йе ви хэм нэ кьрийэ, һынге эв га мер йан жьнэ-ке хэ бькөжэ, бьра ви гайи бьдънэ бэр кэвьра у хвэ́йе ви жи бе көштъне. ³⁰Һэгэр бэрвадаин бе қьраркьрне, һынге бьра жь бэр э'мьре хвэ́ва һэқ бьде, чьқас кө же

те хwэстьне. ³¹Һэгэр га көр'эки йан қизэке хэ хут пе ве қануне жи ле бе ньһер'андьн. ³²Һэгэр га хөлам йан щарийэке хэ, һынге хwэйе га гэрэке си шекъл* зив бьдэ хwэйе ван у га жи бьднэ бэр кэвьра.

³³Һэгэр йэк сэр ч'э'ле вэкэ йан ч'элэке бьк'олэ у сэр нэгьрэ, га йан к'эрэк бьк'эве, ³⁴һынге бьра хwэйе ч'э'ле щьрме бьк'ьшинэ, п'эра бьдэ хwэйи у щэндэк жи хwэр'а һьлдэ.

³⁵Гава гайе йэки, гайе йэки дьн хэ у бькөжэ, бьра гайе сах бьфьрошьн у п'эре ви п'арэвэкьн, өса жи щэндэке көшти п'арэвэкьн. ³⁶Ле һэгэр бона лехьстьна ви гайи зува хwэйе бир'а натийэ готьне у ви хэм нэкьрийэ, бьра ль бэр ви гайива, гаки бьде у гайе көшти жи бир'а бьминэ.

Қанунед ль сэр мьлк'

22 һэгэр йэк га йан пэзэке бьдзэ, сэржекэ йан бьфьрошэ, бьра жь бэр гайэкива пенщ га у жь бэр пэзэкева жи чар пэза бьдэ.

²Һэгэр дьз сэр дьзийе бе гьртьне у лехьн бькөжьн, һынге бона ви хун нэйе р'етьне. ³Ле һэгэр тэ'ве дайэ сэр ви, бьра хуна ви сэре ви бэ.

Жь бэр дьзийева гэрэке бе дайине, ле һэгэр тыштэки ви т'өнэ, һынге бьра ви бьфьрошьн жь бэр дьзийа вива. ⁴Ле һэгэр дьзийа ви дэсте вида сах бе гьртьне, һэгэр га бэ, к'эр бэ йан пэз, гэрэке дөбарэ бьдэ.

⁵Һэгэр йэк һ'эйwanед хwэ эрдэки йан р'эзе тьрийада бьч'еринэ паше һ'эйwanед ви бьк'эвэ эрде хэлде, һынге бьра жь дэрэмэта эрде у р'эзе тьрийе хwэйи һэрэ қәнщ жь бэрва бьдэ.

⁶Һэгэр агьр стьрийа к'эвэ у бавежэ гөр'зед лодкьри йан зэвийа нэдьруйи йан дэште бьшэвьтинэ, бьра йе агьр авитийе щьрме бьк'ьшинэ.

* 21:32 «Шекъл» эw п'эре ибранийа бу.

⁷Һэгэр йэк п'эра йан тыштэки қимэт бьдэ йэки дьн кө хwэйи кэ у жь мала wi бе дьзине, һэгэр дьз бе гьртъне бьра дөбарэ бьдэ. ⁸Һэгэр дьз нэйе гьртъне, бьра хwэйе мале бьбьнэ бэр һ'акьма*, гэло р'аст дэсте wi һэбука wi мэръви нэ к'этийэ. ⁹Бона һэр нэһэқийе, бона га, йан к'эре, йан пез, йан к'ьнща у бона һэр тыштед ондабуи, һэгэр йэк бежэ: «Әw йа мьн ә», шьхөле һэр дөйа жи һэр'э бэр һ'акьма*, һ'акьм* к'е кө нэһэқ бьбинэ, бьра әw дөбарэ бьдэ wi мэръви.

¹⁰Һэгэр йэк к'эре йан га, йан пэз, йан жи һ'эйwanэкэ дьн бьдэ йэки дьн кө хwэйи кэ у әw һ'ышк бэ, йан зьрарэк ле бьбэ, йан бе дьзине у кэсэки нэдитьбэ, ¹¹һьнге бьра ль бэр Хөдан сонд бьхwэ, кө дэсте wi һэбука wi мэръви нэк'этийэ у хwэйе һэбуке гэрэке бawэр бькэ у йед дьн щьрме нэдэ. ¹²Ле һэгэр жь щэм wi һатийэ дьзине, һьнге бьра һэде we бьдэ хwэйе wi. ¹³Ле һэгэр һатийэ дьр'андьне бьра бэрэт'е бинэ у жь бэр weва нэдэ.

¹⁴Һэгэр йэк жь йэки дьн һ'эйwen дэйни һьлдэ у зьрарэк ле бьбэ йан һ'ышк бэ, хwэйе we нэ wьр бэ, гэрэке әw ә'сэ щьрме бьдэ. ¹⁵Һэгэр хwэйе wi ль wьр буйэ, һьнге әw щьрме надэ һэгэр әw бь к'ьре һьлдабу әwe бьк'эwэ нава һэде к'ьре.

Қанунед мә'рифэт у ә'рф-ә'дэга

¹⁶Һэгэр йэк қиза бьк'ьр бьхапинэ у we р'ур'аш кэ, гэрэке ә'сэ қалэне we бьде у we жи бьстина. ¹⁷Һэгэр баве we қэт нэхwазэ қиза хwэ бьдэ wi, әw гэрэке wэкэ қалэне қиза бьдэ.

¹⁸К'оч'эке сах нэһелэ.

¹⁹К'е сэре хwэ һ'эйwenр'а дайнэ, гэрэке ә'сэ бе көштын.

²⁰Пештьри Хөдан к'е хwэдейед майинр'а қөрбане бьдэ әw бе ондакьрьне.

---

* 22:8 Бь зьмане ибрани аһа жи те фэ'мкьрьне: «Хwэде» аһа жи те фэ'мкьрьне: «Щийе һ'эбандьна Хwэде».

* 22:9 Бь зьмане ибрани аһа те фэ'мкьрьне: «Хwэде».

²¹Хэриба нэшинэ у ван нэдэ щэфе, чьмки хун жи wэлате Мьсьреда хэрибийеда бунэ. ²²Севи у жьнэбийе т'ө щар нэдэ щэфе. ²³Һэгэр ван бьди щэфе у эw газьне хwэ ль мьн бькьн, эзе заринийа ван э'сэ бьбьhem ²⁴у һерса хwэ р'акьм, бь шур wэ бькөжьм, жьнед wэйе би бьминьн у зар'ед wэ жи севи.

²⁵Һэгэр п'эра дэйни бьди к'эсибэки жь щьмэ'та мьнэ щэм хwэ, мина сэлэфдара wi нэхэньрџини у сэлэфа нэди ль сэр wi. ²⁶Һэгэр тө к'ьнща йэки дьн бьhe һьлди, һ'эта р'очуйина ава ле вэгэр'ини, ²⁷чьмки т'эне эw э сьт'ара wi у к'ьнща щане wi, эwe чьда р'азе? Нэбэ кө эw һəwара хwэ ль мьн дайнэ у эз бьбьhem, чьмки эз р'эм ьм.

²⁸Һ'акьма* бeһөрмэт нэкэ у ньфьр'а сэрwере щьмэ'та хwэ нэкэ. ²⁹Һ'эдийа бедэре у дэрэмэта хwэйэ һ'ьнщь-р'андьне дэрэнги нэйехи.

Ньхөрийе көр'ед хwэ бьдэ мьн. ³⁰Оса жи бона га у пэзе хwэ бькэ. һ'эфт р'ожа бьра бэр make бэ у р'ожа һ'эйшта we бьдэ мьн. ³¹Һуне бона мьн мэрьвед пироз бьн, гоште чолейи кө һатийэ дьр'андьне нэхьн, ба-вежьнэ бэр са.

Ңанунед һэқийе

23 Дэнг-бэ'сед дэрэw бэла нэкэ. Бь шэ'дэтийа дэ-рэw алийе нэһэқа нэкэ. ²Бона хьрабийе дэсте п'ьр'анийева нэчэ. У диwанеда пышта п'ьр'анийе нэгьрэ, һэқийе нэт'эр'ьбинэ. ³Диwанеда пышта йе к'эсиб нэгьрэ.

⁴Һэгэр тө га йан к'эре дьжмьне хwэйэ ондабуийи бьбини, э'сэ ван пашда бьбэ.

⁵Һэгэр тө бьбини кө к'эре хернэхwазе тэ бьн баре хwэда к'этийэ, пышта хwэ нэде нэчэ, т'эви wi дэст бавеже р'акэ.

* 22:28 Бь зьмане ибрани аһа те фэ'мкьрьне: «Хwэде».

⁶ Диуанеда һәқийа к'әсибе хwә нәт'әр'ьбинә. ⁷ Жь дәрәвийе дур бә у йе бесуц у р'аст нәкөжә, чьмки эз йе нәһәқ бецәза наһельм. ⁸ Нә жи р'өшәте һьлдә, чьмки р'өшәт ч'әве мәрывед вәкьри кор дькә у хәбәрәд р'аста дәвәр'у дькә.

⁹ Тәнгасийе нәдә хәриба, һун һаш жь дьле хәриба һәнә. Чьмки һун хwәха жи wәлате Мьсьреда хәрибийеда бунә.

Қанунед салаф һ'әфта у р'ожа һ'әфта

¹⁰ Шәш сала әрдә хwә бьр'әшини у дәрәмәта we т'оп ки, ¹¹ ле сала һ'әфта р'ьһ'әт бьһели у дәст нәдейи, wәки к'әсибед ль нав щьмә'та тәда бьхwьн у чь кә бьминә жи һ'әйуанед чоле бьра бьхwьн. Р'әзе тьрийе хwә у дарәд зәйт'уне жи өса бьки.

¹² Шәш р'ожа хәбата хwә бьки у р'ожа һ'әфта р'ьһ'әт би, wәки га у к'әре тә р'ьһ'әт бьн у кәр'е щарийа тә у хәриб бина хwә бьстиньн. ¹³ Әв һ'әмуйед кә мьн wәр'а готьн хwәй кьн, наве хwәдейед майин бир нәйньн, бьра жь дәве wә нәйе бьһистьне.

Қанунед һәр се щәжьнед мәзьн

¹⁴ Сале се щара мьнр'а щәжьне бьки. ¹⁵ Щәжьнаф Нане Шкәва хwәй ки. Чава кә мьн т'әми дайә тә у wi wәде мәһа Абибедайә * к'ьфшкьри, һ'әфт р'ожа нане бе һәвир-тьр'шк бьхwi, чьмки we мәһеда тә жь Мьсьре дәрк'әти.

Бьра кәсәк дәствала дәрнәк'әвә бәр мьн.

¹⁶ Щәжьнаф Нандьруна бәре пешьн бь к'әда хwәйә әр-деда чанди хwәй ки.

Өса жи Щәжьна Бәрт'опкьрнейә хьлазийа сале, гава жь әрдә к'әда хwә т'оп ки, хwәй ки.

* 23:15 Бьньһер'ә шьровәкьрна Дәрк'әтүн 13:4-да.

¹⁷Сале се шара һ'эму қьсьме тэйэ нерин бьра ль бэр Хөдан Хвәде бьсәкьһн.

¹⁸Хуна қөрбана мьн т'эв нане һэвиртър'шк нәди у бәзе щәжьна мьн бьра һ'эта сьбәһе нәминә, бьшәвьтинә.

¹⁹БәредФ дәрәмәта пешьнә әрде хвәда йә һәрә қәнщ бини мала Хөдан Хвәдейе хвә.

Каре ль нав шире македа нәк'әлини.

Создайн у һинкьрһн

²⁰Ва йә эзе мьлйак'этәкиФ пешийа тәва бьшиньм, вәки р'еда хвәйтийе ль тә бькә у тә бьбә ви щийе кә мьн һазьр кьрийә. ²¹Ль бэр ви һаш жь хвә һәбә у гөһ бьдә готьна ви, ль бэр ви сәрһ'ьшкийе нәки, әве нәһәқийед вә нәбахшинә, чьмки әв бь наве мьн дькә. ²²Ле һәгәр тә р'асти гөһдарийа дәнге ви бьки у һ'эму готьнед мьн бьқәдини, һынге эзе бьбьмә дьжмьне дьжмьнед тә у мьқабьле мьқабьлед тә. ²³Чьмки мьлйак'әте мьне пешийа тәва һәр'ә у we тә бьбә щәм әморийа, һ'итийа, пьриззийа, кәнанийа, һ'ивийа у йәбусийа у эзе қьр'а ван биньм. ²⁴Тө хвәдейед ван нәһ'әбинә у хөламтийа ван нәкә, ч'әв нәдә кьре ван ле ван к'ав-к'ун кә у һ'әйкәлед ван һурдәхвәши кә. ²⁵Һун хөламтийа Хөдан Хвәдейе хвә бькьһн, әве дөа нане тә у ава тә бькә у нәхвәшийе жь нав тә дәрхә. ²⁶Вәлате тәда жьна бевәр, йан йа ль бэр һәр'ә we т'өнә бьһн, эзе р'ожед ә'мьре тә т'әмам кьм. ²⁷Әзе сава хвә пешийа тәва бьшиньм у ван һ'эму мьләтед кә те навр'а дәрбаз би т'әвиһәв кьм у һ'эму дьжмьнед тәйе жь бэр тә бьр'әвьһн. ²⁸Әзе тьрс у хофе* пешийа тәва бьшиньм у әве жь бэр тә һ'ивийа, кәнанийа, һ'итийа р'ақәтинә. ²⁹Нава саләкеда эзе вана жь бэр тә р'анәқәтиньм, кә нәбә әрд вала бьминә у тәрәвьлед чөле сәр тә зедәбьһн.

* 23:28 Вәлгәр'андьна йунанийә кәвьнда «моза».

³⁰Эзе хеди-хеди жь бэр тэ ван р'ақэтиньм, һ'эта кө тө ль һэв зедэ би у ви э'рди war би. ³¹һынге эзе синоре тэ жь Бэ'ра Сорда гьрти һ'эта Бэ'ра Навбэре* у жь бэр'ийеда гьрти һ'эта ч'эме Фьрате дайнъм, чьмки эзе бьнэлийед ви вэллати бьдьмэ дэсте wэ у те жь бэр хwэ ван р'ақэтини. ³²Т'эви ван у т'эви хwэдейед ван пэймане гьренэдэ. ³³Эw вэллате тэда гэрэке нэжин кө һьндава мьнда wэ нэдьнэ гөнэкьрьне, чьмки һэгэр тө холамтийа хwэдейед ван бьки, эwe э'сэ тэр'а бьбэ т'элэ».

Израел пэймане дьстинэ

24 Хwэде готэ Муса: «һьлк'ьшэ бэрбь Хөдан, тө, һарун, Надаб, Абиһу, у һ'эфте р'успийед Израел у дурва бьһ'эбиньн. ²Т'эне бьра Муса незики Хөдан бэ, ле эвана бьра незик нэбьн, нэ жи бьра щьмэ'т т'эви ви һьлк'ьшэ».

³Муса вэгэр'ийа һат, һ'эму хэбэр у һ'эму қанунед Хөдан готьнэ щьмэ'те. Т'эмамийа щьмэ'те бь һэвр'а щаб да у гот: «һ'эму хэбэред кө Хөдан готийэ, эме бькьн!» ⁴Муса һ'эму хэбэред Хөдан ньвисин. Сэре сьбэһе зу р'абу бьнат'ара ч'ийе горигэһ чекьр, wэкэ һ'эсабе донздэһ қэбилед Израел донздэһ һ'эйкэл данэ сэкьнандьне. ⁵У ви жь хортед зар'ед Израел шандьн, вана Хөданр'а дийарийед т'эвайишэwате кьрьн у бона дийарийед^ф һэлэқэтийе щанэга қөрбан дан. ⁶Муса ниве хуне һьлда кьрэ т'эшта у ниве дьн жи р'эшандэ сэр горигэһе. ⁷У к'ьтеба пэймане* һьлда бэр щьмэ'те хwэнд, вана гот: «һ'эму чь кө Хөдан гот эме бькьн у гөр'а вида бьн». ⁸һынге Муса хун һьлда р'эшандэ сэр щьмэ'те у гот: «Ва йэ хуна we пэймане, йа кө Хөдан анэгори ван һ'эму хэбэра т'эви wэ гьреда».

* 23:31 Тек'ста ибранида ньвисар э «Бэ'ра Фьльстинийа^ф», эw бэ'са Бэ'ра Навбэре awа готи Бэ'ра Сьпи.

* 24:7 Эва п'ара пешьнэ жь қануна Муса кө һатийэ ньвисаре. Бьһьһер'э Дэрк'этын 24:4.

⁹Пэй ван йэкар'а Муса, харун, Надаб, Абиһу у һ'эфте р'успийед Израел һьлк'ышийанэ жоре, ¹⁰һынге вана Хвэдейе Израел дит, бьн ныгед вида тьштэки мина к'элпич'е сафир бу у мина э'змен зэлал бу. ¹¹У эви дэсте хвэ ль сэр зар'ед израелийайэ бьжарти бьльнд нэкьр. Вана Хвэде дит, хварьн у вэхварьн.

Муса ль сэре ч'ийайе Синайе

¹²У Хөдан готэ Муса: «һьлк'ышэ сэр ч'ийе щэм мьн we дәре бьсэкьнэ у эзе сәлед кэвьри т'эв қанун у т'эмийед кө мьн бона һинкьрьна ван һьвисин бьдьмэ тэ». ¹³Муса у бәрдәстийе ви Йешу р'абун, Муса кө we һьлк'ышийа сэр ч'ийайе Хвэде, ¹⁴һынге готэ р'успийа: «һун вьр һивийа мэ бьминьн, һ'эта кө эм вэгәр'ьнэ щэм wә. Ва харун у һур щэм wә нэ, пьрса к'е һәбә бьра һәр'э щэм ван».

¹⁵Муса һьлк'ышийа сэр ч'ийе у ә'wр ч'ийа ньхамт. ¹⁶Р'умэта Хөдан пәйайи сэр ч'ийайе Синайе бу у ә'wр шәш р'ожа ч'ийа ньхамт, Хөдан р'ожа һ'эфта жь нав ә'wрда гази Муса кьр. ¹⁷Р'умэта Хөдан ль бәр ч'ә'ве зар'ед Израел мина агьре п'ә-р'ьгандьне бу ль сэр сәре ч'ийе. ¹⁸Муса к'этэ ль нава ә'wр у һьлк'ышийа ч'ийе. Муса чьл р'ож у чьл шәви сәре ч'ийе ма.

Һ'әдийед бона Конев Шә'дәтийе

25 Хөдан т'әви Муса хәбәрда у готе: ²«Бежә зар'ед Израел кө һ'әдийе мьнр'а биньн, һ'әдийа мьн жь дәсте һәр мәрви һьлдьн, йед кө бь р'әзәдьлийе тиньн. ³У әв ьн әw һ'әдийед кө һуне жь ван һьлдьн: Зер', зив у сьфьр, ⁴р'исе шин, ширк, соре гәвәз, к'ьтане зьрав у пьр'ча бьзьне, ⁵ч'әрмед* бәранайә сор р'әнгкьри, ч'әрмед га-мә'сийа**, даред дарщевийеФ, ⁶бьзьре бона р'онайе,

* 25:5 һьрийа сэр п'осте бәрана дьбьр'ин, пақьж дькьрьн у р'әнг-р'әнги дькьрьн бона дәрәщед хвэ дьданэ хәбате.

** 25:5 Га-мә'си щур'әки жь нава һ'әйванед бә'ре йә.

бьһарәтед^Ф бона р'уне р'ункьрыне у бона бьхура^Ф бинхвәш,
 7кәвьред оникс^Ф у кәвьред қимәтә бона қашкьрына ефод^Ф
 у р'әхтсинг*. ⁸Бьра мьнр'а пирозгәһәке чекьн, кә эз нава
 ванда бьминьм. ⁹Чава мьн т'әрзе Конә^Ф Шә'дәтийе у һ'ә-
 му нав мала вева нишани тә кьр, хут өса гәрәке чекьн.

Сьндоқа^Ф Пәймане

¹⁰Жь дара дарщевийе сьндоқәке чекьн, дьрежайийа we
 дө зәнд у нив, бәрайийа we зәнд у нив, зәнд у нив жи
 бьльндайийа we бә. ¹¹Дәр у һьндөр'е we бь зер'е хальс
 зер' ки у дора лева we т'оқәки зер'ин бавежейи. ¹²Бона
 we чар хәлақед зер'ин р'оки у һәр чар ньгава ки, вәки
 дө хәлақ аликива бьн, дө хәлақ жи алийе дьнва. ¹³Жь
 дара дарщевийе дәстуйа чеки у ван зер' ки. ¹⁴Дәстуйа
 хәлақед к'еләкед сьндоқер'а дәрбаз ки, кә бь ван сьндоқ
 бе һьлдане. ¹⁵Бьра дәсту хәлақед сьндоқеда бьминьн,
 нәйенә дәрхьстьне. ¹⁶У we Шә'дәтийа кә эзе бьдьмә тә
 дайни һьндөр'е сьндоқе.

Қалп'ахе сьндоқе, щийе бахшандьне

¹⁷Қалп'ахе бахшандьне жь зер'е хальс чеки, дьрежа-
 йийа we дө зәнд у нив бә, бәрайийа we жи зәнд у нив.
¹⁸У сәр һәр дө сәрийед қалп'ахе бахшандьне пе зер' дө
 херубе^Ф к'оланди чеки. ¹⁹Херубәки сәрикива дәрхи,
 херубәки жи сәре дьнва, херуба жь қалп'ахе бахшандьне
 сәр һәр дө сәрийава дәрхи. ²⁰Бьра п'әр'ед херуба бәрбь
 жор вәкьри бьн у бь п'әр'ед хвә қалп'ахе бахшандьне
 бьньхемьн. Бәре ван һәвдөда бә у дина ван ль қалп'ахе
 бахшандьне бә. ²¹Қалп'ахе бахшандьне жорда бьди сәр
 сьндоқе у Шә'дәтийа кә эзе бьдьмә тә дайни һьндөр'е
 сьндоқе. ²²Әзе вьра р'асти тә бем т'әви тә хәбәр дьм,

---

* 25:7 «Р'әхтсинг» қәдәкәки чаргошә бу кә сәрәкк'аһина^Ф дь-
 данә сәр синге хвә гьредьдан. Бьньһер'ә 28:15-29.

жъ сэр қалп'ахе бахшандъне нава һәр дө херубед кө сэр Сьндоқа Шә'дәтийе нә, һ'әму т'әмийед бона зар'ед Израел бьдъмә тә.

Т'әхте нанеФ Хвәдер'а дайи

²³Жъ дара дарщевийе т'әхтәки чеки, дьрежайийа ви дө зәнд, бәрайийа ви зәндәк у бьльндайийа ви зәнд у нив бә. ²⁴Ви бь зер'е хальс зер' ки у дора ви т'оқәки зер'ин бавежейи. ²⁵У дора ви бьльндайийа чар т'ьлийа кәвийе чеки, дора кәвийа ви жи т'оқәки зер'ин бавежейи. ²⁶Бона ви чар хәлақед зер'ин чеки у ван хәлақа бәр һәр чар ньга сэр һәр чар әнишкава ки. ²⁷Гәрәке хәлақ кәвийава бьн, вәки щийед дәстуйа һәбьн кө т'әхт бе һьлдәне. ²⁸Дәстуйа жъ дара дарщевийе чеки, ван зер' ки, бь ван гәрә т'әхт бе һьлдәне. ²⁹Бона т'әхт сьни у т'аса, щер' у к'аса жъ зер'е хальс чеки, вәки бь ван дийарийаФ сәрдакьрьне бе дайине. ³⁰У т'ьме ль сэр т'әхт нанеФ Хвәдер'а дайи ль бәр мьн дайни.

Шәмдан

³¹Жъ п'арч'әки зер'е хальс шәмданәкә бь к'оландъне бе чекьрьн, бьнгәһа we, стуна we, т'аськ, гөл у севькед we һ'әму жъ we дәрк'әвьн. ³²К'еләка weва шәш ч'ьръл дәрән, се ч'ьръл алики шәмданева бьн у се ч'ьръл жи алиие шәмданейи дьнва бьн. ³³Се т'аськед мина гөлед бәһиве, севьк у гөлава ль сэр ч'ьръләки бьн. Се т'аськед мина гөлед бәһиве, севьк у гөлава жи сэр ч'ьрүла дьн бьн, һәр шәш ч'ьръләд кө жъ шәмдане дәртен аһа бьн. ³⁴Чар т'аськед мина гөлед бәһиве, севьк у гөлава стуна шәмданева бьн. ³⁵Севькәк бьн һәр дө ч'ьръләд шәмданейә жерьнва, севькәк бьн һәр дө ч'ьръләд навбәрера, севькәк жи бьн һәр дө ч'ьръләд жорьнва бә. Бона һәр шәш ч'ьръләд стуна шәмдане жи аһа бьн. ³⁶Севьк у ч'ьръләд we гәрәке жъ we дәрән. һ'әму жъ п'арч'әки зер'е хальс бь

к'оландьне бе чекьрын. ³⁷Н'эфт ч'бра бона we чеки у öса дайни кö эw пешийа хwэ р'онайи кьн. ³⁸Б'бра дэстык у сьнийед we жь зер'е хальс бьн. ³⁹Шэмдан н'эму һащәтед weва жь тәлантәк* зер'е хальс бе чекьрыне. ⁴⁰Дина хwэ бьде мьн чь т'эрз сәре ч'ийе нишани тә кьр, öса жи чеки.

Коне Шә'дәтийе

26 Коне Шә'дәтийе жь дәһә тәжед к'ьтане зьрав-бадайи у р'исе шин, ширк у соре гәвәз чеки, сәр ван жи бь хәбата ньт'рандьне херуба дәрхи. ²Дьрежайийа һәр тәжи бист у һ'әйшт зәнд бә у бәрайийа һәр тәжи чар зәнд бә, чапа һ'эму тәжа wәкә һәв бә. ³Пенщ тәж һәвва бьн у пенщ жи һәвва. ⁴Жь р'исе шин п'әвгьрека бавежи ль кәвийа кәре тәжед пешьн ль сәр лева һәввабуне, öса жи бавежи лева кәвийа кәре тәжед майини һәввабуне. ⁵Пенщи п'әвгьреки бавежи сәр п'арч'е һәр пенщ тәже ә'wльн, пенщи п'әвгьреки жи бавежи сәр лева п'арч'е һәр пенщ тәже дөда, wәки һ'эму п'әвгьрек һәвр'а хәбәр дьн. ⁶Пенщи қәмьтокед зер'ин чеки у һәр дө п'арч'ед пенщ тәжи пе ван қәмьтока һәвва ки, wәки Коне Шә'дәтийе бьбә йәк.

Сәргьртьна Коне Шә'дәтийе

⁷Бона сәргьртьна Коне Шә'дәтийе жь пьрч'а бьзьне йанздәһ тәжа чеки. ⁸Дьрежайийа һәр тәжи си зәнд бә у бәрайийа һәр тәжи чар зәнд бә, öса кö чапа һәр йанздәһ тәжа жи wәкә һәв бә. ⁹Пенщ тәжа башқә һәвва ки у шәш тәжа жи башқә. Тәже шәша жи нә'тька конва сәр пьштева қатки. ¹⁰Пенщи п'әвгьрека бавежи ль кәвийа кәре п'арч'е пенщтәжейи пешьнә ль сәр лева һәввабуне, пенщи п'әвгьрека жи бавежи ль кәвийа кәре п'арч'е

* 25:39 «Тәлантәк» қаси 34 килограм бу.

шэштэжейи майини ль сэр лева хэввабуне. ¹¹ Пенщи қэмьтокед съфьрин чеки у қэмьтока бавежи п'эвгьрека, п'эр'да хэвва ки кө бьбэ конэк. ¹² Бэрмайије тэже сэр кон, ава готи ниве тэжа зедэбуйи пышта конва дардакьри бэ. ¹³ Жь сэрк'еша сэр конэ зедэмайи, зэндэк ви алийи-ва зэндэк жи алийе дьнва хэр дө к'елэкава дардакьри бэ, кө хэр дө к'елэкед Коне Шэ'дэтије бенэ ньхамтьне. ¹⁴ Жь ч'эрмед бэранайэ сор р'энгкьри сэргьрэке чеки бона сэргьртна кон, жь ч'эрмед га-мэ'сийа жи сэрк'ешэке чеки, бона к'ьшандьна ль сэр we.

¹⁵ Бона Коне Шэ'дэтије жь дара дарщевийе читед сэкьнанди чеки. ¹⁶ Дьрежайија хэр чити дэхэ зэнд у бэрайија ван жи зэнд у нивэк бэ. ¹⁷ Сэре хэр чити бьра дө к'эрт хэбьн, кө хэвда р'унен, х'эму читед Коне Шэ'дэтије жи өса чеки. ¹⁸ Коне Шэ'дэтижер'а, бона алийе кө дьк'эвэ башуре бист чита чеки, ¹⁹ жь зив чьл бьнгэһа бона бист чита чеки, дө бьнгэһа чите э'wльнр'а бона хэр дө к'эрта, өса жи бона йед майин. ²⁰ Бона алийе дьн бакөра Коне Шэ'дэтије бист чита чеки, ²¹ бона ван чьл бьнгэһед зивин чеки, дө бьнгэһ бьн чите э'wльнр'а, дө бьнгэһ жи бьн хэр читед майинр'а. ²² Бона пышта Коне Шэ'дэтије алийе р'оавайева шэш чита чеки. ²³ Алийе пыштева бона э'нишкед Коне Шэ'дэтије дө чита чеки. ²⁴ Эw алийе жерева щот бьн у жорва жи пе хэлақэке хэввакьри бьн. Бона хэр дө э'нишка хэр дөйа жи өса чеки. ²⁵ Бьра х'эйшт чит т'эви хэр шанздэх бьнгэһед хwэйэ зивинва бьн. Дө бьнгэһ бьн чите э'wльнда бьн, дөбьнгэһ-дөбьнгэһ жи бьн хэр читед майинда бьн.

²⁶ Жь дара дарщевийе дэстуйа чеки. Пенща бона читед алики Коне Шэ'дэтије, ²⁷ пенща бона читед алийе дьне-йи Коне Шэ'дэтије у пенщ дэстуйа жи алийе р'оавайева бона читед пышта Коне Шэ'дэтије. ²⁸ Дэстуйе наведа гэрэке нава читар'а жь ви сэри х'эта сэре дьн дэрбаз бэ. ²⁹ Чита зер' ки, хэлақед ван, ава готи щийед кө дэстуйед

тер'а дэрбаз бьн, бь зер' чеки. Дэстуйа жи зер' ки. ³⁰Коне Шэ'дэтийе шур'е веда бьди сэкьнандьне, чава кӧ ль сэр ч'ийе гэр'а хатэ нишанкьрне.

³¹Жь р'исе шин, ширк у соре гэвэз у жь к'ьтане зьрав-бадаи п'эр'дэке бь хэбата ньтьрандьне херуба ль сэр чеки, ³²we бавежи сэр чар стунед дарщевийейэ зер'кьри, кӧ чэнгәлед ван зер' бьн у бьнгәһед ван жи зив бьн. ³³П'эр'де бь қәмьтока дардаки у Сьндоқа Шэ'дэтийе бьби һьндӧр' ви алийе п'эр'де. Әw п'эр'дәйе вэр'а навбьр'ийе бьдә ль нав Щийе Пироз у Щийе һәри Пироз. ³⁴Қалп'ахе бахшандьне бьди сэр Сьндоқа Шэ'дэтийейэ Щийе һәри Пирозда. ³⁵Т'эхт дайни ви алийе п'эр'де дэр. Шәмдане жи алийе башура Коне Шэ'дэтийева дайни пешбәри т'эхт, т'эхт кӧ дьк'эвэ алийе бакӧре.

³⁶Бона дәре кон п'эр'дэке жь р'исе шин, ширк, соре гэвэз у жь к'ьтане зьрав-бадаи бь хэбата нэқьшандитийе чеки. ³⁷Бона п'эр'де жь дара дарщевийе пенц стуна чеки у ван зер' ки, чэнгәлед ван жи зер' бьн у бона ван пенц бьнгәһед сьфьр р'оки.

Горигәһ

27 Жь дара дарщевийе горигәһе чеки, дьрежайийа we пенц зәнд, бәрайи пенц зәнд, бьра горигәһ чар гошә бә, бьльндайийа we се зәнд бә. ²Сэр һәр чар әнишкед we стьруйа дәрхи, өса кӧ стьруйед we жь we бьн, we сьфьр ки. ³Т'эбахед бона к'озир'етьна we, мәр'ькед we, т'әштед we, гоштгьр у сьнийед we чеки, һ'әму һашәтед we жь сьфьр чеки. ⁴У бона we жь сьфьр читәкә мина т'ор'а чеки у чар хәләқед сьфьр сэр һәр чар әнишкед читва ки. ⁵У we жерева дайни бьн кәвийа горигәһе, өса кӧ чит ниве горигәһеда бә. ⁶Бона горигәһе дәстуйа чеки, дәсту жь дара дарщевийе бьн у ван сьфьр ки. ⁷Гэрә дәстуйед we ль нав хәләқар'а дэрбаз бьн, әw дәсту гэрә һәр дӧ к'еләкед горигәһева бьн, бона

һылдана we. ⁸We жь т'эхта чеки у һындөр' вала, чава кө сэр ч'ийе тэр'a һатэ нишандайине, оса жи чеки.

Һ'әwша Коне Шә'дәтийе

⁹Алийе башуре һ'әwша Коне Шә'дәтийе чеки у п'әр'дед we жь к'ьтане зьрав-бадаи бә, дьрежайийа алики сэд зэнд бә. ¹⁰Бист стунед we бьн т'әви бист бьнгәһед жь сьфьр, ле чәнгәлед стуна у шишед we жь зив бьн. ¹¹Оса жи бона һ'әwша алийе бакөре, дьрежайийа п'әр'де бьра сэд зэнд бә у бист стуне we бьн, т'әви бист бьнгәһед жь сьфьр, чәнгәлед стуна т'әви п'әвгьрека жи жь зив бьн. ¹²Бона бәрайийа һ'әwше, п'әр'дед алийе р'оавайе пенщи зэнд бә, дәһә стунед ван у дәһә бьнгәһед ван бьн. ¹³Бәрайийа пешийа һ'әwше кө we бьк'әвә алийе р'оһьлате пенщи зэнд бә. ¹⁴П'әр'дед алики дери панздәһ зэнд бә, стунед ван сьсе у бьнгәһед ван сьсе бьн, ¹⁵п'әр'дед алийе дьн панздәһ зэнд бә, стунед ван сьсе у бьнгәһед ван сьсе. ¹⁶Бона дәре һ'әwше жь р'исе шин, ширк, соре гәвәз у к'ьтане зьрав-бадаи, п'әр'дәкә бист-зәнди бь хәбата нәршандитийе чеки. Чар стун у чар бьнгәһед we гәрә һәбьн. ¹⁷Һ'әму стунед дора һ'әwше гәрә бь шишед зивин һәвва гьредаи бьн. Чәнгәлед ван зив у бьнгәһед ван сьфьр бьн. ¹⁸Дьрежайийа һ'әwше сэд зэнд бә, бәрайи пенщи зэнд бә у бьльндайийа п'әр'дед доре пенщ зэнд бә. Әw гәрә жь к'ьтане зьрав-бадаи бьн, бьнгәһед стуна жь сьфьр бьн. ¹⁹Һәр һащәте бона һәр шьхөле Коне Шә'дәтийе, һ'әму сьнгед we у һ'әму сьнгед һ'әwше жь сьфьр бьн.

Р'уне бона р'онайе

²⁰Тө т'әмийе бьдә зар'ед Исраел, wәки тэр'a бона р'онайе р'уне зәйт'унейи зәлал к'ьшанди биньн, кө ч'ьра һәр т'ьм бьшхөлә. ²¹Һарун зар'ед хwәва Коне Щьвинеда*, ви алийе

* 27:21 Коне Щьвине навәки дьн э бона Коне Шә'дәтийе йә.

п'эр'да бэр Шэдэтийе, ль бэр Хөдан еваре һ'эта сьбэһе хэ-
ме шьхөландьне һьлдьнэ ль сэр хwэ. Эв йэк алиие зар'ед
Исраелда нав ньсьлед wанда бьбэ э'рф-эдэте һ'эта-һ'этайе.

К'ьнщед к'аһина

28 Тө жь нав зар'ед Исраелда^Ф һаруне бьре хwэ у
көр'ед һарун: Надаб, Абиһу, Елазар у Ит'амар,
бинэ щэм хwэ, wэки мьнр'а к'аһинтийе бькьн. ²Һаруне
бьре хwэр'а к'ьнщед пироз бьдьюйи, бона қэдър у р'умэ-
те. ³Тө бежэ һ'эму хwэйифьрасэта, йед кө мьн бь р'өһе
занэбунева дагьртьнэ, кө бона һарун к'ьнща бьдьюн,
бона бөһөрти-жьбарэбуна wi, кө мьнр'а к'аһинтийе бь-
кэ. ⁴Эв ьн эw к'ьнщед кө we бьдьюн: Р'эхтсинг, ефод,
чөх у кьрасе нэдьшанди, п'ап'ах у бәнпышт. Бьра бьре тэ
һарун у көр'ед wir'а к'ьнщед пироз бьдьюн, кө мьнр'а
к'аһинтийе бькьн. ⁵Бьра эw зер', р'исе шин, ширк, core
гэwэз у к'ьтане зьрав һьлдьн.

Ефод

⁶Ефод жь зер', р'исе шин, ширк, core гэwэз у к'ьтане
зьрав-бадаи, бь хэбата ньтьрандьне чекьн. ⁷Гэрэке сэр
һэр дө сэрмьлка п'эвгьрек һэбьн кө бенэ һэwвакьрьне.
⁸Бәнпышта ль сэр ефод жи мина ефод жь wan тышта
һунанди-ньтьранди, жь зер', р'исе шин, ширк, core гэ-
wэз у к'ьтане зьрав-бадаи бе чекьрьне. ⁹Дө кэвьред
оникс^Ф һьлди у навед зар'ед Исраел ль сэр wan бьк'оли
бьньвиси, ¹⁰шэш нава ль сэр кэвьрэки у шэш нава жи
ль сэр кэвьрэки, анэгори пэйһэwбуйна wan. ¹¹Мина
һостатийа кэвьрк'ол чава кө море дьк'олэ, өса жи тө
навед зар'ед Исраел сэр һэр дө кэвьра бьк'оли у wan
нава қавед зер'инда қаш ки. ¹²Wan һэр дө кэвьра сэр
сэрмьлке ефодва ки, кө зар'ед Исраелр'а бьбьнэ кэвь-
ред биранине. У һарун навед wan бона биранине ль
бэр Хөдан һьлдэ сэр һэр дө мьлед хwэ. ¹³Qашед зер'ин

чеки ¹⁴у жь зер'ед хальс дө зынщиред бадаи вэгьрти чеки у ван зынщиред вэгьрти бавежи қаша.

Р'эхтсинг

¹⁵Р'эхтсинге һ'акъмтийе ньтъранди ви щур'е чекърна ефодда чеки. Ви жь зер', р'исе шин, ширк, соре гэвэз у жь к'ътане зърав-бадаи чеки. ¹⁶Бъра эв дө та қаткъри чаргошэ бэ, дърежайиа ви бьһöstэк у бэраийиа ви жи бьһöstэк. ¹⁷У ль сэр ви чар щергэ кэвър қаш ки. Щерга э'вльн: Сардийон^Ф, топаз^Ф у зьмруд, ¹⁸щерга дөда: Карбункул^Ф, сафир у алмас, ¹⁹щерга сьсийа: Йахонит, агат^Ф у аместис ²⁰у щерга чара жи: Хризолит, оникс у йаспис^Ф, эвана гэрэ нава қавед зер'да бенэ қашкърне. ²¹Эв кэвър гэрэ донздәһ һ'эб бьн, анэгори навед көр'ед Израел, мина море к'олайи сэр һэр кэвъри навэки ван бе к'оландьне бона донздәһ қэбила. ²²Сэр р'эхтсинг зынщиред бадаи чеки, эв вэгьрти жь зер'е хальс бэ. ²³Р'эхтсингр'а дө хэлақед зер'ин чеки у ван һэр дө хэлақа сэр һэр дө ньч'ед рэхтсингва ки. ²⁴Ван һэр дө зынщиред зер'ин, хэлақед ньч'ед р'эхтсингва ки ²⁵у һэр дө сэри-йед зынщирайэ дьн һэр дө қавед сэрмьлке ефодва ки, пешийева сэр ефод бэ. ²⁶Дө хэлақед зер'инэ дьн чеки ван бьн р'эхтсингва һэр дө ньч'ед жерьнва алийе ефодва ки. ²⁷Дө хэлақед зер'инэ дьн жи чеки, вана бьне һэр дө ньч'ед сэрмьлкед ефодва ки. Алийе пешийева бэр щийе һэввабунева сэр бәнпьшта ефодва ки. ²⁸У бь қэйт'ана шин хэлақед р'эхтсинг хэлақед ефодва кьн, кө эв сэр бәнпьшта ефодва бьн у р'эхтсинг жь ефод нэқэтэ. ²⁹Һарун наве көр'ед Израелэ ль сэр р'эхтсинге һ'акъмтийе, т'ьме бьдэ ль сэр дьле хвэ, гава бьк'эвэ Щийе Пироз, бона биранина ван ль бэр Хөдан. ³⁰Урим у Тумим* бькэ

* 28:30 Урим у Тумим те фэ'м кърне чава «Р'онайи у К'амьли». Пе вана сэрэкк'аһин^Ф ль қьрара Хвэде дьһ'эсийа.

р'эхтсинге һ'акъмтийе. Бъра эв сэр дъле һарун бьн, га-
ва эв һэр'э бэр Хөдан. һарун һэр т'ьм һ'акъмтийа көр'ед
Исраел ль бэр Хөдан бьдэ ль сэр дъле хwэ.

Чөх

³¹ Чөхе ефод хөр'у бь р'энге шин чеки. ³² Наведа бэрстуйа
ви вэки кө сэри тер'а дэрбаз бэ, дора ви щийе вэкьри мина
бэрстуйа елэкзрьһ' һунанди бэрсту ки, кө жь бэр һэв нэчэ.
³³ Дора п'еша чөх жь р'исе шин, ширк у соре гэвэз һ'ьнара чеки,
нава жь ван һэр йэкида жи зэнгьлед зер'ин һэбэ. ³⁴ Дора
п'еша чөхwa бьра навбэра һэр зэнгьлэки зер'ин һ'ьнарэк бэ
у зэнгьлэки зер'ин һ'ьнарэк бэ. ³⁵ Wэ'де қольхкьрьне гэрэке
чөх сэр һарун бэ у гава эв бьк'эвэ Щийе Пироз ль бэр Хөдан
у дэрк'эвэ дэнге чөх бе бьһистьне кө эв нэмьрэ.

П'ап'ах у кьрас

³⁶ Бэрэ'нике жь зер'е хальс р'о ки у бь щур'е морк'оландьне
сэр we бьк'оли: «Пироз Хөданр'а». ³⁷ We бавежи сэр
қэйт'анэкэ шин п'ап'ахва ки, кө жорва сэр нэ'тька п'ап'ахва
бэ. ³⁸ Бьра эв ль сэр э'нийа һарун бэ, вэки һэр кемасийе
һ'эдийед зар'ед Исраелэ пироз кө тенэ дайине, һарун
һьлдэ ль сэр хwэ. Гэрэке һэр т'ьм эв ль сэр э'нийа һа-
рун бэ, кө эв ль бэр Хөдан бенэ қэбулкьрьне.

³⁹ Кьрас бь к'ьтане зьрав бьһуньни, п'ап'ах бь к'ьтане зь-
рав чеки, бэнпьште жи бь хэбата нэқьшандитийе чеки.

К'ьнщед көр'ед һарун

⁴⁰ Көр'ед һарунр'а, бона қэдър у р'умэта ван, кьраса,
бэнпьшта у к'олоза чеки. ⁴¹ Вана ль бьре хwэ һарун у
көр'ед вийэ т'эви ви ки. Ван р'ун ки, хьзмэтк'арийа
ванда ван қэвин-қэдим* ки у бөһөрти-жьбарэ ки кө

* 28:41 Ибрани^Ф хэбэр бь хэбэр: «Дэстед ван дагыри».

мьнр'а к'аһинтийе бькьн. ⁴² Ванр'а бь к'ьтан к'ьнщед бьни бьдъруйи, вэки қальбед хвэ бьньхемьн, эв бьра жь навк'елке һ'эта чока дьреж бьн. ⁴³ Гава һарун у көр'ед хвэва һәр'ьнэ Коне Щьвине^Ф, йан незики горигәһе бьн бона қөльхкьрьна Щийе Пирозда, бьра ван ль хвэ кьн, кө нэбэ эв нәһәқийе бькьн у бьмьрьн. Бьра эв вьир'а у зөр'эта вийэ пәй вьир'а бьбэ э'рф-әдәте һ'эта-һ'этайе.

Қәвин-қәдимкьрьна к'аһина^Ф

29 Ва йэ чь кө тө гәрәке т'әви ван бьки, кө эв бөһөр-ти-жьбарэ бьн у мьнр'а бьбьнэ к'аһин. Щанәгаки у дө бәранед беқөсур, ² нане бе һәвиртьр'шк, к'атед бе һәвиртьр'шк пе р'ун стьрайи у лоше бе һәвиртьр'шк сәр р'ункьри һьлди. Вана жь аре гәньмийи хас чеки. ³ У ван бьки сәләке, ван ль сәр сәле т'әви щанәге у һәр дө бәрана һ'әди бьди. ⁴ һарун у көр'ед вива жи бини ль бәр дәре Коне Щьвине у ван пе аве бьшойи. ⁵ К'ьнца һьлди, ава готи кьрас, чөхе ефод, ефод у р'әхтсинг һарун ки, бь бәнпьште ефод жи пьшта ви гьреди. ⁶ Пап'ах бьди сәре ви у сәр п'ап'ахда жи к'офийа пироз дайни. ⁷ Р'уне р'ункьрьне һьлди, сәр сәре вида ки у ви р'ун ки. ⁸ Көр'ед һарун жи бини кьраса ль ван ки, ⁹ бәнпьшта бьди пьшта ван у к'олоза ль сәре ван бьп'еч'и, к'аһинти бона ван бьбэ э'рф-әдәте һ'эта-һ'этайе. Бь ви авайи һарун у көр'ед ви хьзмәтк'арийа ванда қәвин-қәдим ки.

¹⁰ Щанәге бини ль бәр Коне Щьвине у һарун көр'ед хвэва бьра дәстед хвэ дайньнэ ль сәр сәре щанәге. ¹¹ У ль бәр дәре Коне Щьвине ль бәр Хөдан щанәге сәржеки. ¹² Жь хуна щанәге һьлди у бь т'ьлийа хвэ стьруйед горигәһе хи, һ'әму хуна майин бьр'ежи бьне горигәһе. ¹³ һ'әму бәзе сәрзык, бәтане щәгәре, һәр дө гөр'ч'ька бәзе ванва һьлди у ль сәр горигәһе агьршәвати ки. ¹⁴ Ле гоште щанәге, ч'әрме ви у әдәба ви жь зоме дәрхи у бьшәвьтини. Әва дийарийа^Ф жь гөнә пақьжбуне йә.

¹⁵ Жь бэрана йэки һьлди, бьра һарун у көр'ед ви дэстед хwэ дайньнэ ль сэр сэре бэрен. ¹⁶ Ви бэрани сэржеки, хуна ви һьлди у ль сэр һэр чар к'еләкед горигәһеда бьр'эшини. ¹⁷ Бэрен һур ки, дьл'һнава у ньгед ви бьшойи у ван дайни ль сэр гоште һуркьри у сэре ви. ¹⁸ Т'эмамыйа бэрен ль сэр горигәһе агьршәwati ки, эва дийарийа т'эвайишәwате йә бона Хөдан. Дийарийа шәwатейә бинхwәш э бона Хөдан.

¹⁹ Бэрәне дьн жи һьлди, бьра һарун у көр'ед ви дэстед хwэ дайньнэ ль сэр сэре бэрен. ²⁰ Бэрен сэржеки, жь хуна ви һьлди гөпька гөһе һарунә р'асте у гөпька гөһе көр'ед вийә р'асте хи, өса жи печ'ийа мэзьнэ дэсте wани р'асте у печ'ийа мэзьнэ ньге wани р'асте хи. Хуна майин ль сэр һэр чар к'еләкед горигәһеда бьр'эшини. ²¹ Жь we хуна сэр горигәһе у жь р'уне р'ункьрьне һьлди, бьр'эшини ль сэр һарун, к'ьнщед ви у ль сэр көр'ед ви у к'ьнщед көр'ед ви. һьнге һарун, к'ьнщед ви у көр'ед вийә т'эви ви у к'ьнщед көр'ед ви we пироз бьн.

²² Паше бәзе бэрен, даwe, бәзе сэрзьк, бәтане шәгәре, һэр дө гөр'ч'ька бәзе wanва у пила р'асте һьлди, чьмки эва бэрәне qәwin-qәдимкьрьне йә. ²³ Жь сәла нане бе һәвиртьр'шкә ль бэр Хөдан, бок'онәки, к'атәки бь р'ун чекьри у лошәки һьлди ²⁴ у ван дайни ль сэр дэстед һарун у дэстед көр'ед ви у ван ль бэр Хөдан чава дийарийа^Ф һ'әжандьне бьһ'әжини. ²⁵ Паше ван жь дэстед ван бьгьри, ль сэр горигәһе т'эви дийарийа т'эвайишәwате агьршәwati ки, бона бинхwәшийе ль бэр Хөдан. Эва дийарийа шәwатейә бона Хөдан. ²⁶ Ви сәрсинге бэрәне кө бона qәwin-qәдимкьрьна һарун бу һьлди у ль бэр Хөдан чава дийарийа һ'әжандьне бьһ'әжини. Эве бьбә п'ара тә. ²⁷ Сәрсинге һ'әжандьне у пила жорбьльндкьрьне жь бэрәне qәwin-qәдимкьрьне кө һатьбун һ'әжандьне у жорбьльндкьрьне, бона һарун у көр'ед ви пироз ки, ²⁸ бьра эв йәк алийе зар'ед Исраелда бона һарун у көр'ед ви бьбә

қануна һ'эта-һ'этайе. Эва дийарийа^Ф жорбльндкърьне йә у we бьбә дийарийа жорбльндкърьне жь қөрбанед һәләқәтийе кә зар'ед Исраел дийарийа жорбльндкърьне бьдънә Хөдан.

²⁹Пәй һарунр'а к'ьнщед вийә пироз кәр'ед вир'а бьминьн, wәки гава әw бенә р'ункърьне у бенә қәвин-қәдимкърьне әw к'ьнщ лъ ван бьн. ³⁰Жь зар'ед ви, йе кә we дәwса ви бьбә к'аһин у бьк'әвә Коне Щьвине кә хьзмәтк'арийе Щийе Пирозда бькә, бьра һ'әфт р'ожа ван к'ьнща хwә кә.

³¹Бәране бона қәвин-қәдимкърьне һьлди у щики пироз гоште ви бьк'әлини. ³²Һарун у кәр'ед ви лъ бәр дәре Коне Щьвине ви гоште бәрен у нане сәледа бьхwьн. ³³Әwana ван тышта бьхwьн, бь чь һатьнә гөнәк'әwandьне бона қәвин-қәдими у бөһөрти-жьбарәбуна ван. Кәсәки дьн гәрәке нәхwә, чьмки пироз ьн. ³⁴Ле һәгәр жь гошт у нане бона қәвин-қәдимкърьне һ'эта сәре сьбәһе бьминә, әwед бәрмайи бьшәwьтини. Гәрә әw нәйенә хwарьне, чьмки пироз ьн.

³⁵Һ'әму т'әмийед кә мьн чава бона һарун у кәр'ед ви данә тә өса бьки, нава һ'әфт р'ожда ван қәвин-қәдим ки. ³⁶Р'оже щанәгаки қөрбан бьди бона гөнәк'әwandьне. Бь ве йәке горигәһе пақьж ки. Сәрда жи we р'ун ки wәки пироз бә. ³⁷Һ'әфт р'ожа бона горигәһе к'әwandьне бьки we пироз ки у горигәһе бьбә йа һәрә пироз. һ'әму чь кә горигәһе к'әвә we пироз бә.

Қөрбана һәр р'ож

³⁸Ва йә чь кә тә гәрәке һәр т'ьм лъ сәр горигәһе бьди, р'оже дө бәрхед йәк сали. ³⁹Бәрхәки сәре сьбәһе бьди, йе дьн жи бәре еваре. ⁴⁰Т'әви бәрхе ә'wльн п'арәкә чапе жь дәһа йәк* аре хаси стьрайи т'әви п'арәкә һине** жь чара

* 29:40 «П'арәкә чапе жь дәһа йәк» awa готи «килограмәк».

** 29:40 «һин» незикийа чар литьра йә.

йэк р'уне ледаи у п'арэкэ hine жь чара йэк шэрав, чава дийарийа сэрдакьрыне бьди. ⁴¹Бэрхе дөда жи бэре еваре бьди. Мина we дийарийа^Ф нанийэ сэре сьбэhe у мина дийарийа сэрдакьрыне. Эва дийарийа шэwатейэ бинхwэш э бона Хөдан. ⁴²Бьра эва ль нав ньсьлед wэда бьбэ дийарийа т'эвайишэwатейэ hэр т'ьм ль бэр Хөдан, бэр дэре Коне Щьвине, wi щийе кө эзе р'асти wэ бем, т'эви тэ хэбэр дьм. ⁴³We дэре эзе р'асти зар'ед Исраел бем у бь р'умэта мьнва эw щийе пироз бэ. ⁴⁴Эзе Коне Щьвине у горигэhe пироз кьм, öса жи һарун у көр'ед wi пироз кьм, wэки мьнр'а к'ахинтийе бькьн. ⁴⁵Эзе ль нав зар'ед Исраелда бьминьм у бьбьмэ Хwэдейе ван. ⁴⁶Һьнге эwe бьзаньбьн кө эз Хөдан ьм, Хwэдейе ван, кө мьн эw жь wэлате Мьсьре дэрхьстьн, wэки ль нава wанда бьминьм. Эз Хөдан ьм, Хwэдейе ван.

Горигэһа бьхуре^Ф

30 Горигэһа бона бьхур шэwьтандьне жь дара дарщевийе^Ф чеки. ²Дьрежайийа we зэндэк, бэрайийа we зэндэк, бьра эw чар гошэ бэ, бьльндайийа we дө зэнд бэ, стьруйед we жь we бьн. ³Жора we, дора we у стьруйед we бь зер'е хальс зер' ки у дора лева we т'оqаки зер'ин бавежейи. ⁴Дө хэлаqед зер'ин бона we чеки. Wана бавежи hэр дө алийа бьне т'оqва hэр дө к'елэкава, wэки гава we һьлдьн щи һэбьн кө дэстуйа тер'а дэрбаз кьн. ⁵Дэстуйа жь дара дарщевийе чеки у ван зер' ки. ⁶We дайни ль бэр we п'эр'да кө бэр Сьндоqа^Ф Шэ'дэтийе йэ, пешбэри qалп'ахе бахшандьнейи сэр Шэ'дэтийе, we дэра кө эзе р'асти тэ бем. ⁷У бьра һарун ль сэр we бьхура бинхwэш агьршэwати кэ. hэр сэре сьбэhe гава ч'ьра саз кэ бьхуре агьршэwати кэ. ⁸Гава һарун бэре еваре ч'ьра вехэ у дайнэ сэр шэмдане, бьра бьхуре агьршэwати кэ, wэки ль нава ньсьлед wэда hэр т'ьм ль бэр Хөдан бьхур һэбэ. ⁹Ль сэр we, бьхура башqэ, йан дийарийа т'эвайишэwате, йан дийарийа нанийэ дьн нэдьн, нэ

жи дийарийа сэрдакьрыне сэр веда кьн. ¹⁰Һарун сале царэке ль сэр стьруйед горигэһе гөнэк'эwandьне бькэ. Пе хуна қорбана бона гөнэк'эwandьне, сале царэке ль сэр we гөнэк'эwandьне бькэ. Бьра эв йэк нава ньсьлед wэда бенэ кьрыне. Горигэһ йа һэрэ пироз э бона Хөдан».

Дийарийед бона Хөдан

¹¹Хөдан т'эви Муса хэбэр да у готе: ¹²«Гава тө зар'ед Израел бьжмьри у һ'эсабе ван заньби, бьра һынге һэр йэк жь бэр нэфса хwэва һэq бьдэ Хөдан, wэки бэла нэһе сэре ван чахе кө тө ван бьжмьри. ¹³Эв э кө гэрэке эwana бьдьн, к'ижане кө дэрбаз дьбэ те жьмаре, анэгори шекьле пирозгэһе кө бист гер* э, нив шекьл зив бьра бьдэ. Эва нив шекьле дийарийа Хөдан э. ¹⁴Һэр кэсе бист сали у жор кө дэрбаз бэ бе жьмаре, бьра ве дийарийе бьдэ Хөдан. ¹⁵Гава һун бэр нэфса хwэва бона гөнэк'эwandьне дийарийе бьдьнэ Хөдан, бьра нэ йе дэwлэти жь нив шекьли зедэтыр бьдэ у нэ жи йе к'эсиб кем бьдэ. ¹⁶Зиве гөнэк'эwandьне жь зар'ед Израел һьлди у бьди бона хьзмэтк'арийа Коне Щьвине. Эве ль бэр Хөдан бьбэ биранина зар'ед Израел, бона гөнэк'эwandьна нэфсед ван.

Т'эшта жь сьфьр

¹⁷Хөдан т'эв Муса хэбэрда у готе: ¹⁸«Оса жи жь сьфьр т'эштэке бона ава шуштьн-wэшустьне чеки. Бьра бьнгэһа we жи жь сьфьр бэ, we дайни ль навбэра Коне Щьвине у горигэһе, аве дагыри. ¹⁹Бьра һарун у көр'ед хwэва дэст у п'ийед хwэ жь we бышон. ²⁰Гава эw бьк'эвьнэ Коне Щьвине йан бона хьзмэтк'арийе незики горигэһе бьн, ава готи дийарийа шэwате бьдьнэ Хөдан, бьра пе аве хwэ бышон кө нэмьрн. ²¹Бь ви аwaiи дэст у п'ийед хwэ

---

* 30:13 Аwa готи «Донздэһ гьрам». Герэк қаси 0,6 гьрам э.

бъра бышон wэки нэмьрн. Бъра эв йэка бона ван бьбэ қануна h'эта-h'этайе, һнн бона wi, һнн жи бона зөр'эта wi ль нав h'эму ньсьлед wанда».

Р'уне бона р'ункьрьна пирозийе

²² Хөдан т'эви Муса хэбэр да у готе: ²³ «Ле тө хwэр'a бьһарэтед һэрэ р'нд һьлди, пенсьд шекул* зьмьре^Ф ну, қаси ниве wi, аwа готи дөсьд пенци шекул** дарчина^Ф бинхwэш у дөсьд пенци шекул жи қамише бинхwэш, ²⁴ дөсьд пенци шекул касийа* аңгори шекуле пирозгәһе у һинэк** р'уне зэйт'уне. ²⁵ Жь ван бь пьспорти т'эвдайи р'унэки р'ункьрьнейи пироз чеки, эw бьбэ р'уне р'ункьрьнейи пироз. ²⁶ Бь wi ван тышта р'ун ки: Коне Щьвине, Сьндоқа Шэдэтийе, ²⁷ т'эхт h'эму дәрданед weвa, шәмдан һащэтава, горигәһа бьхуре, ²⁸ горигәһа т'эвайишэwате h'эму һащэтед we, т'эшт у бьнгәһа we. ²⁹ Wan пироз ки, кө бьбьнэ йед һэрэ пироз. Чь кө wan к'эвэ we пироз бэ. ³⁰ һарун у көр'ед wi р'ун ки у wan бөһөрти-жьбарэ ки, wэки мьнр'a к'аһинтийе бькьн. ³¹ Т'эви зар'ед Исраел хэбәрди у бежи: «Эве ль нава ньсьлед wэда мьнр'a бьбэ р'уне пирози бона р'ункьрьне. ³² Эw гэрәке ль сәр бэдәна һәр мәрвьида нәйе р'етьне у нә жи мина щур'e we бе т'эвдайин, эв пироз э, бьра wэр'a жи пироз бэ. ³³ К'e кө бь щур'e we т'эвдайнэ, йан жи we ль сәр нэк'аһинэкида кә, we жь нава щьмэ'ta хwэда бе р'ақэтандьне».

Бьхур

³⁴ Хөдан готэ Муса: «Хwэр'a бьһарэтед бинхwэш һьлди, аwа готи ширеза даре, қахькед бә're, тузька мэлһ'эме

* 30:23 Незики шэш килограм бу.

** 30:23 Незики се килограм бу.

* 30:24 «Касийа» бьһарэта бинхwэш э.

** 30:24 Аwа готи «чар литър» э.

у бьхура э'рэбийэ хальс, бьра к'аше һ'эмуяа йэк бэ.
³⁵Вана бь пьспорти т'эвдаи бьхурэкэ ледаийэ хальс у пироз чеки. ³⁶Жь ве һьнэки һьлди һур-һур бьк'оти у ль бэр Шэдэтийе, Коне Щьвинеда дайни, we дэра кё эзе р'асти тэ бем. Эв бьхуре бона wэ йа һэрэ пироз бэ.
³⁷Эw бьхура кё те анэгори т'эвдайина we чеки, мина we хwэр'а ченэкьн, бьра эw бона тэ пироз бэ ль бэр Хёдан.
³⁸К'е кё бона бинһьлдане анэгори we хwэр'а т'эвдайнэ чекэ, эw жь нав щьмэ'та хwэ бе р'ақэтандьне».

К'ьфшкьрна һостайед Коне Щьвине

31 Хёдан т'эви Муса хэбэр да у готе: ²«Ва йэ мьн бь нав гази Бьсалеле кёр'е Урийе һуре жь қэбила Щьһуда кьр. ³Мьн эw Р'өһ'е Хwэдева, бь сэрwахтийе, билантийе, дэстэмэлийе у фьрасэта һэр п'ешэк'арийева дагьрт, ⁴wэки бь зер', зив у сьфьр тышта бьһ'өньринэ, ⁵у кэвьра бьк'олэ қаш кэ, дара бьк'олэ у һэр щур'э шьхөли бькэ. ⁶Ва йэ мьн Оһолиабе кёр'е Аһисамахе жь қэбила Дан чава к'омэкдар да wi у фьрасэти кьрийэ дьле хwэйифьрасэта, wэки һэр тыште кё мьн т'эми ль тэ кьрнэ бькьн. ⁷Конe Щьвине, Сьндоқа Шэдэтийе, қалп'ахе бахшандьнейи сэр we у һ'эму навмала кон, ⁸өса жи т'эхт дэрданед weва, шэмдана хальс һ'эму һащэтэд weва у горигэһа бьхуре, ⁹горигэһа дийарийа т'эвайишэwате у һ'эму һащэтэд we, т'эшт у бьнгэһа we, ¹⁰к'ьнщед қольхкьрне, к'ьнщед пирозэ к'аһин һарунр'а у к'ьнца кёр'ед wir'а бона хьзмэтк'арийе, ¹¹р'уне р'ункьрне у бьхура бинхwэш бона Щийе Пироз, ван һ'эмуяа өса чекьн чава кё мьн т'эми да тэ».

Шэми, р'ожа р'ьһ'этийе

¹²Хёдан т'эви Муса хэбэрда у готе: ¹³«Тө т'эви зар'ед Израел хэбэр дэ у бежэ: «Һун гэрэ э'сэ шэмийед мьн хwэй кьн, чьмки эва нишанэкэ ль нава мьн у wэ ньсьлед

вэда, кө һун бьзаныбьн вэки эз Хөдан ым, йе кө вэ бө-
 һорти-жьбарэ дькьм. ¹⁴ Ава шэмийе хвэй кьн, чьмки эв
 бона вэ пироз э, к'е кө we бьһ'эр'ьминэ гэрэке бе көштъ-
 не. һэгэр йэк we р'оже шьхөлэки бькэ, бьра эв мэрьва
 жь нав щьм'эта хвэ бе р'ақэтандьне. ¹⁵ Бьра шэш р'ожа
 хэбат бе кьрьне, ле р'ожа һ'эфта шэмийа р'ьһ'этийе йэ,
 пироз э бона Хөдан. К'е кө р'ожа шэмийе шьхөлэки бькэ
 гэрэке бе көштъне. ¹⁶ Бьра зар'ед Израел шэмийе хвэйи
 кьн, вэки шэми ль нав ньсьлед ванда бе хвэйикьрьне,
 чава пэймана һ'эта-һ'этайе. ¹⁷ Эв нишана һ'эта-һ'этайе
 йэ ль нав мьн у зар'ед Израелда, чьмки Хөдан ль нава
 шэш р'ожада эрд у эзман эфьрандьн у р'ожа һ'эфта дэсте
 хвэ жь хэбате кьр у р'ьһ'эт бу».

¹⁸ Гава Хвэде ль сэр ч'ийайе Синайе хэбэрдана хвэйэ
 т'эви Муса сэр һэвда ани, дө сэлед Шэ'дэтийе данэ ви.
 Сэлед кэвьрийэ бь т'ьлийа Хвэде ль сэр ньвисар.

Голька зер'ин

32 Гава щьм'эте дина хвэ даие кө Муса дэрэнги дь-
 к'эвэ жь сэр ч'ийе найе харе, һьнге щьм'э'т т'опи
 щэм һарун бу у готэ ви: «Р'абэ мэр'а хвэдейа чекэ, кө
 пешийа мэ к'эвьн, чьмки эв Мусайе мэрьв, йе кө эм жь
 вэлате Мьсьре дэрхьстьн, эм ньзаньн чь һатэ сэре ви».
² Һарун готэ ван: «Гөһаред зер'э кө гөһед жьнед вэ, кө-
 р'ед вэ у қизед вэда нэ, дэрхьн у биньнэ щэм мьн». ³ У
 т'эмамыйа щьм'эте гөһаред гөһед хвэда йэ зер' дэрхьстьн
 у анинэ щэм һарун. ⁴ Һарун эв жь дэсте ван һьлдан,
 қав к'оланд щур'э даие у голькэк р'о кьр. Готьн: «Эв э
 хвэдейе тэ Израел! Йе кө тө жь вэлате Мьсьре дэрхьс-
 ти». ⁵ Гава һарун эв йэк дит, бэр ви горигәһэк чекьр.
 һарун кьрэ газу у гот: «Сьбе щэжьна Хөдан э». ⁶ Р'ожа
 дьн сэре сьбәһе зу р'абун дийарийед т'эвайишэвате дан
 у дийарийед һэлэқэтийе анин, щьм'эте р'унышт хвар,
 вэхвар у р'абун намуса һэвр'а листьн.

Һерса Хwәде

⁷Һынге Хөдан готә Муса: «Пәйа бә һәр'ә, чьмки щьмә'та тәйә кө тә жь wәлате Мьсьре дәрхьст жь р'е шьһ'ти. ⁸Эвана өса зу жь we р'ийе шьһ'тин, йа кө мьн т'әми дабу ван. Бона хwә голькәк р'о кьрын, әw һ'әбандьн, wir'a қөрбан дан у готьн: «Эв ә хwәде тә Исраел! Йе кө тө жь wәлате Мьсьре дәрхьсти»». ⁹Хөдан готә Муса: «Мьн дина хwә да ве щьмә'те, ва йә әw щьм-ә'тәкә сәрһ'шк ә. ¹⁰Ньһа бьһелә кө әз һерса хwә ль сәр ванда бьр'ежьм, қьр'a ван биньм. Ле әз тә бькьмә мьләтәки мәзын».

Навчетийа Мусайә пешьн

¹¹Ле Муса хwә авитә Хөдан Хwәдейе хwә у гот: «Йа Хөдан чьма һерса тә ль сәр щьмә'та тә р'абә, йа кө тә жь wәлате Мьсьре бь қәwата мәзын у бь дәсте зор дәрхьст? ¹²Чьма мьсьри бькьн гьли у бежьн: «Бона хьрабийе әw дәрхьстьн, кө сәре ч'ийа ван бькөжә у р'убәри дьне ван нәһелә»? Жь алава һерса хwә вәгәр'ә у ве бәлайе жь сәр щьмә'та хwә пашда һьлдә. ¹³Хөламед хwә Бьраһим, Ис-һақ у Исраел бир бинә, к'ижанар'a тә пе нәфса хwә сонд хвар у готә ван: «Эзе зөр'әта wә қаси стәйркед әзман ль һәв зедә кьм у т'әмамийа ви әрди, бона к'ижани мьн гот әзе бьдьмә зөр'әтед wә у әwe ванр'a бьбә мьлк'е һ'ә-та-һ'әтайе»». ¹⁴Һынге Хөдан готьна хwә гөһаст у бәла кө готьбу нәани сәре щьмә'та хwә.

Бинтәнгийа Муса

¹⁵Муса вәгәр'ийа у жь ч'ийе һатә харе, һәр дө сәлед Шә'дәтийе жи дәстед wiда бун. Сәр һәр дө алийа жи ньвисар бун, һьн ви алийи һьн жи wi алийи ньвисар бун. ¹⁶Сәл шьхөле дәсте Хwәде бун у ньвисара сәр жи ньвисара Хwәде бу ль сәр сәла к'оланди. ¹⁷Гава Йешу дәнге қар'ә-қар'a щьмә'те бьһист, готә Муса: «Дәнге шер' жь зоме те». ¹⁸Муса готе:

«Эв нэ дэнге қар'э-қар'а сэрк'этиһа йэ,
нэ жи дэнге қар'э-қар'а йед данэ дэр,
ле эз дэнге һэвр'а листьне дьбьһем».

¹⁹Гава Муса незики зоме бу, ч'эв гольке у р'эқасе к'эт, һерса ви р'абу, эв сәлед дәстед хвәда авитьн у бьна-г'ара ч'ийеда һурдәхвәши кьрн. ²⁰Голька ванэ чекьри һылда агьрда һ'әланд, һур-һури кьр кьрә т'оз р'әшандә сәр аве у зар'ед Исраел данэ вәхварьне.

²¹Муса готә һарун: «Әве щьмә'те чь тә кьр, кө тә эв гөнәйе мэзын ани сәр ван?» ²²Һарун готе: «Бьра хвәйе мьн һерс нәк'эвә. Тө ве щьмә'те нас дьки, эв хьрабийер'а һазьр ьн. ²³Готьнә мьн: «Мәр'а хвәдейа чекә кө пешийа мә к'эвьн, чьмки эв Мусайе мәрвь кө әм жь вәлате Мь-сьре дәрхьстьн, әм ньзаньн чь һатә сәре ви. ²⁴Мьн жи готә ван: «Зер'е к'е һәйә бьра дәрхә». Ван данэ мьн, мьн жи эв авитьнә ль нав егьр эв голька дәрк'эт».

²⁵Муса дина хвә дайе кө щьмә'те һ'әвла хвә жь дәвле авитийә, ве ль бәр дьжмьнед хвә бьбьнә р'обәт, (чьмки һарун изьн дабу кө вана һ'әвла хвә жь дәвле авитьбун). ²⁶Һьнге Муса бәр дәргәһе зоме сәкьни у гот: «К'е алийе Хөдан ә, бьра бе щәм мьн!» һ'әму зар'ед Леви щьвийанә щәм ви. ²⁷У готә ван: «Хөдан Хвәдейе Исраел аһа дьбе-жә: «Бьра һәр мәрвь шуре хвә гьредә, зомеда жь дәргәһ һ'әта дәргәһ һәр'ьн вәрьн, һәр мәрвь бьре хвә, һәр мәрвь һәвале хвә, һәр мәрвь щинаре хвә бькөжә»». ²⁸Зар'ед Ле-ви вәкә готьна Муса кьрн, ве р'оже жь щьмә'те се һ'әзар мәрвь к'этьн. ²⁹Муса гот: «Иро вә бона хьзмәтк'арийа Хөдан хвә бь көштьна көр'е хвә у бьре хвә бөһорти-жь-барә кьр. Ләма иро дөайе ль сәр вәда бе».

Навчетийа Мусайә дөда

³⁰Р'ожа дьне Муса готә щьмә'те: «Вә гөнәки мэзын кь-рийә. Ва йә эзе һьлк'ьшьмә щәм Хөдан, бәлки бькарьбьм к'әwandьне жь бәр гөнәд вәва бьдьм кьрне». ³¹Муса вәгә-

р'ийа щэм Хөдан у готе: «Бәле! Эве щьмә'те гөнәки мэзын кьр хвәр'а хвәдеки зер'ин чекьр. ³²Ньһа эз р'әща дькьм гөне ван бьбахшинә! Ле һәгәр на, һиви дькьм наве мьн жь к'ьтеба хвәйә ньвисар р'әсит кә». ³³Хөдан готә Муса: «К'е ль бәр мьн гөнә кьрийә, эзе ви жь к'ьтеба хвә р'әсит кьм. ³⁴Ле ньһа тө һәр'ә щьмә'те бьбә ви щийе кө мьн тәр'а гот. Ва йә мьлйак'әте мьне пешийа тәва һәр'ә, ле р'ожа щәза эзе бона гөне ван, ван щәза кьм». ³⁵У Хөдан щьм-ә'те хьст бона ве голька ванә чекьри, йа кө һарун чекьр.

Навчетийа Мусайә сьсийа

33 Хөдан готә Муса: «Р'абә жь вьра тө у әв щьмә'-та кө тә жь вәлате Мьсьре дәрхьст һәвраз ани, һьлдә һәр'ә ви әрде бона к'ижани мьн Бьраһим, Ишаq у Аqубр'а сонд хвар у гот: «Эзе ви бьдьмә зөр'әта тә. ²Эзе пешийа тәва мьлйак'әтәки^Ф бьшиньм у әве кәна-нийа, әморийа, һитийа, пьриззийа, һивийа у йәбусийа р'ақәтинә. ³Те һәр'и әрде шир у һьнгьв же дьк'ьшә, ле эзе хвәха т'әви тә һәвраз нәйем, чьмки тө мьләтәки сәрһ'ьшки кө нәбә эз р'ева қьр'а тә биньм».

⁴Гава щьмә'те әв готьна гьран бьһист, шин кьрын у қәт кәсәки хьшьре хвә хава нәкьр. ⁵Чьмки Хөдан готьбу Муса: «Бежә зар'ед Израел, һун мьләтәки сәрһ'ьшк ьн, һәгәр эз дәқәке т'әви тә һәвраз бем эзе қьр'а тә биньм. Ле ньһа хьшьред ль сәр хвә дәрхьн, кө эз дина хвә бьдьме к'а эз вә чава бькьм». ⁶Зар'ед Израел хьшьред хвә һьнда ч'ийайе һ'оребе жь сәр хвә дәрхьстьн.

Коне Щьвине

⁷Муса Кон һьлда, жь зоме дәр һьнәки жь зоме дур вә-гьрт у наве ви дани Коне Щьвине. У һәр кәсе кө гази Хөдан дькьр, жь зоме дәрдьк'әт дьчу Коне Щьвине, кө жь зоме дәр бу. ⁸Гава Муса дәрдьк'әт дьчу бәрбь Кон, һьнге һ'әму щьмә'т р'адьбу у һәр йәк ль бәр дәре коне

хвэ дьсэкьни у дина хвэ дьданэ Муса, һ'эта кө эв бь-к'эта Кон. ⁹Чава кө Муса дьк'этэ Кон, стуна э'wr пэйа дьбу ль бэр дэре Кон дьсэкьни у Хөдан т'эви Муса хэбэр дьда. ¹⁰Гава т'эмамийа щьм'эте стуна э'wrэ ль бэр дэре Кон сэкьни дьдит, т'эмамийа щьм'эте р'адьбу у һэр йэк ль бэр дэре коне хвэ дэвэр'уйа дьчу. ¹¹Хөдан р'у бь р'у т'эви Муса хэбэр дьда, чава кө мэрвьэк т'эви һэвале хвэ хэбэр дьдэ. Муса вэдьгэр'ийа зоме, ле хорте бэрдэстийе ви Йешуйе көр'е Нун жь Кон дур нэдьк'эт.

Дöайе Муса

¹²Муса готэ Хөдан: «Бэле тэ готэ мьн: «Ве щьм'эте дэрхэ», ле бэле тэ мьнва э'йан нэкьр, те к'е т'эви мьн бьшини, тэ гот: «Эз тэ пе наве тэ нас дькьм у тэ ль бэр ч'эвед мьн к'эрэм дит». ¹³Ле ньһа һиви дькьм, һэгэр мьн ль бэр ч'эвед тэ к'эрэм дитийэ, р'ийед хвэ ль бэр мьн вэкэ wэки эз тэ нас бькьм у ль бэр тэ к'эрэме бьбиньм, дина хвэ бьде кө эв мьлэт щьм'эта тэ йэ». ¹⁴У Хwэде гот: «Эзе т'эв тэ бем у тэ бьбьмэ р'һ'этийе». ¹⁵Муса готэ ви: «Һэгэр тө нэйейи, мэ жь вьра дэрнэхэ. ¹⁶We чава бе к'ьфше wэки мьн у щьм'эта тэ ль бэр ч'эвед тэ к'эрэм дитийэ, һэгэр тө т'эви мэ нэйейи? Бь ви аwайи эз у щьм'эта тэйе ль р'убари дьне жь һ'эму мьлэта бенэ башқэкьрне».

Муса дьхwазэ р'умэта Хөдан бьбинэ

¹⁷Хөдан готэ Муса: «Эзе ве йэке жи бькьм кө тэ гот, чьмки тэ ль бэр ч'эве мьн к'эрэм дит у эз тэ пе наве тэ нас дькьм». ¹⁸Муса гот: «Һиви дькьм диндара хвэ мьнва э'йан кэ». ¹⁹Һьнге Хwэде готе: «Эзе һ'эму қәнщийа хвэ ль бэр тэва дэрбаз кьм у наве хвэ Хөдан* ль бэр тэ бьдьмэ э'ламкьрне, эз к'ижани бемэ р'эме, эзе бемэ р'эме

* 33:19 Бьньһер'э шьровэкьрна Дэрк'этын 3:15-да.

у дьле мьн сэр к'е бышәwьтә, we бышәwьтә». ²⁰Гот: «Тө р'уйе мьн нькари бьбини, чьмки мәрwь нькарә мьн бьбинә у сах бьминә». ²¹У Хөдан гот: «Ва йә щәм мьн щик һәйә, ль сәр wi қәйайи бьсәкьнә, ²²гава диндара мьн дәрбаз бә, әзе тә бькьмә қәльштока қәйе у бь дәсте хwә тә бьньхемьм, һ'әта кө әз дәрбаз бьм. ²³Паше әзе дәсте хwә һьлдьм у те пыштева мьн бьбини, ле р'уйе мьн we тәва нәйе дитьне».

Wәк'ьландьна пәйманаФ Хwәде

34 Хөдан готә Муса: «Дө сәлед кәwьри хwәр'а бьбрьә мина йед пешийе у әзе ль сәр wan сәла бьньвисьм wan хәбәра, йед кө ль сәр сәлед пешийе бун, к'ижан тә һурдәхwәши кьрьн. ²Бона сәре сьбәһе һазьр би. Сәре сьбәһе һьлк'ьши ч'ийайе Синайе у we дәре ль сәр ч'ийе бәр мьн бьсәкьни. ³Т'ө кәс т'әви тә һьлнәк'ьшә у т'ө кәс ль сәр т'әмамийа ч'ийе нәйе к'ьфше, нә жи пәз у дәwар незики ч'ийе бьч'ерә». ⁴Муса дө сәлед кәwьри мина йе пешийе бьр'ин. Әw сәре сьбәһе р'абу, һәр дө сәлед кәwьри дестда һьлк'ьшийа сәр ч'ийайе Синайе, чава кө Хөдан т'әми дабу wi. ⁵У Хөдан пе ә'wр пәйа бу, ль wьр щәм wi сәкьни у наве Хөдан ә'лам кьр. ⁶Хөдан ль бәр wир'а дәрбаз бу у ә'лам кьр:

«Хөдан, Хөдан ьм!

Хwәдейе р'ә'м у к'әрәме,

сәбрь-ськ'ане,

бь һ'өб у амьнийеда хьнейо,

⁷кө бона һ'әзара хwәйе һ'өба амьн ә,

нәһәқийе, нәр'астийе у гөна дьбахшинә,

ле суцдара бе щәза наһелә,

нәһәқийа бава тинә сәре

көр'а у көр'е-көр'а,

һ'әта ньсьле сьсийа у чара».

⁸Муса бь лэз дэвэр'уйа чу эрде у h'эбанд, ⁹у гот: «Хwэйе мьн, эва мьлэтэки сэрh'ышк э, ле хэгэр мьн ль бэр ч'э'вед тэ к'эрэм дитийэ, ниви дькьм, бьра Хwэйе мьн т'эви мэ бе. Нэхэди у гөнед мэ бьбахшинэ у мэ бькэ ware хwэ».

¹⁰У Хөдан готе: «Ва йэ эз пэймане гьредьдьм, ль бэр ч'э'ве т'эмамийа цьм'э'та тэ к'эрэмэтед өса эзе бькьм, к'ө ль сэр р'убари дьне у ль нав h'эму мьлэтада тьштед өса нэ бунэ. h'эму мьлэтед дор-бэред тэ, we кьрьнед Хөдан бьбиньн, чьмки эзе бона тэ кьрьнед h'эйрэ-хоф бькьм.

¹¹Бира хwэда хwэй кэ чь т'эмийе эз иро дьдьм тэ, ва йэ эзе ль бэр тэ эморийа, кэнанийа^Ф, пьриззийа, h'итийа, h'иwийа у йэбусийа р'ақэтиньм. ¹²Мьрати хwэ би, эw wэлате кө те hэр'и нэбэ кө пэймане т'эви бьнэлийед wi гьреди у эw тэр'а бьбэ т'элэ. ¹³Ле хун горигәһед ван wepан кьн, h'эйкәлед ван хурдэхwэши кьн у Ашераһед* ван жи бьбьр'ьн. ¹⁴Тө хwэдейе башқә нәһ'эбини, чьмки наве Хөдан К'өмр'эш э, эw Хwэдеки к'өмр'эш э. ¹⁵Нэбэ кө тө т'эви бьнэлийед wi wэлати пэймане гьреди, гава эw пэй хwэдейед хwэ hэр'ьн беэ'сьлийе бькьн, қөрбана хwэдейед хwэр'а бьдьн у тэ т'эглиф кьн, тө жи жь we қөрбана ван бьхwi, ¹⁶қизед ван көр'ед хwэр'а бьхwази у гава қизед ван пэй хwэдейед хwэ hэр'ьн беэ'сьлийе бькьн, we көр'ед тэ жи беэ'сьлийе бьдьнэ кьрьне у ль пэй хwэдейед хwэ бьдьнэ бьрьне.

¹⁷Хwэдейа хwэр'а р'онэки.

¹⁸Щэжьна^Ф Нане Шкэва хwэй ки. Wi wәде к'ьфшкь-рийэ мәһа Абибеда*, h'эфт р'ожа нане шкэва бьхwi, чава кө мьн т'эми дайэ тэ, чьмки тө мәһа Абибеда жь Мьсьре дэрк'эти.

---

* 34:13 Ашераһ наве п'утед мьлэтед кэнанийа бун, шур'ед ван нэ э'йан ьн, бэлки мина стунед жь дар бун йан жи хwэ-ха дар бун.

* 34:18 Бьньһер'э шьровэкьрьна Дэрк'этын 13:4.

¹⁹Һәр ныхөрийе жь дийа хwэ дьк'эвэ п'ара мьн э, өса жи һәр ныхөрийе нерини ль нав һ'эйwанед тэда, һәгәр дэвар бэ йан жи пэз бэ. ²⁰Жь бәр ныхөрийе к'эрева бәрхәки бьди, ле һәгәр бәрва нәди, стуйе wi бышкени. Жь бәр һәр ныхөрийе көр'ед хwэва жи бьди.

Бьра қәт йәк дәствала дәрнәк'эвэ ль бәр мьн.

²¹Шәш р'ожа бьхәбьти у р'ожа һ'әфта р'ьһ'әт би, w'де чандьн у дьруне жи р'ьһ'әт би.

²²ЩәжьнаФ һ'әфтийа* пе бәре нандьруна ә'wльн у Щәжьна Бәрт'опкьрьна хьлазийа сале хwэй ки. ²³Сале се щара һ'әму қьсьме тәйә нерин бьра ль бәр Хөдан Хwәде, Хwәдейе Исраел бьсәкьньн. ²⁴Чьмки әзе ль бәр тә мьлэта р'ақәтиньм у синоре тә бәрфьрә кьм. W'де кө тө сале се щара ль бәр Хөдан Хwәдейе хwэ бьсәкьни, т'ө кәсе ч'әв нәвежә wәлате тә.

²⁵Хуна қөрбана мьн т'әв нане пе һәвиртьр'шк нәди у нә жи қөрбана ЩәжьнаФ Дәрбазбуне һ'әта сәре сьбәһе бьминә.

²⁶БәрәдФ дәрәмәта пешьнә әр'дед хwәда йә һәрә қәнщ бинә мала Хөдан Хwәдейе хwә.

Каре ль нав шире македа нәк'әлини».

²⁷Хөдан готә Муса: «Ван хәбәра хwәр'а бьньвисә, чьмки мьн анәгори ван хәбәра пәйман т'әви тә у т'әви Исраел гьреда».

²⁸Муса we дәре ль щәм Хөдан чьл р'ожи у чьл шәви ма, нә нан хвар у нә жи ав вәхвар. Ль сәр wан сәлед кәвьри хәбәрәд пәймане ньвисин, awа готи һәр дәһә т'әми.

Р'уйе Муса дьч'ьрусә

²⁹Гава Муса һәр дө сәлед Шә'дәтийе дестда жь ч'ийайе Синайе дьһатә хваре. Муса ньзаньбу кө жь we хәбәрәдана

---

* 34:22 Дәрк'этын 23:16-да әва щәжьна һатә навкьрьне чава ЩәжьнаФ Нандьруне.

хwэйэ т'эви Хөдан, р'уйе ви дьч'ьруси. ³⁰Һарун у һ'эму зар'ед Израел ч'эв Муса к'этын, ва йэ р'уйе ви дьч'ьрусэ, эw тырсийан кө незики ви буна. ³¹Һынге Муса гази ван кър, һарун у һ'эму сэрwеред щьвине вэгэр'ийан һатьнэ щэм ви у Муса т'эви ван хэбэрда. ³²Пэй ве йәкер'а һ'эму зар'ед Израел һатьнэ незик. Эви һ'эму т'эмийед кө Хөдан сэр ч'ийаие Синайе т'эви ви хэбэр дабу, данэ ван. ³³Муса хэбэрдана т'эви ван хьлаз кър, эви хели авит ль сэр р'уйе хwэ. ³⁴Ле чахе Муса дьчу ль бэр Хөдан кө т'эви ви хэбэр да, эви хели жь сэр р'уйе хwэ һьлдьда, һ'эта кө we дэрк'эта, паше дэрдьк'эт у чь т'эми wir'а һатьбунэ дайине, зар'ед Израелр'а дьгот. ³⁵Зар'ед Израел ч'эв Муса к'этын, дина хwэ дане кө р'уйе Муса дьч'ьрусэ. Муса хели давитэ ль сэр р'уйе хwэ, һ'эта кө дьчу бэр Хөдан кө т'эви ви хэбэр да.

Т'эмийед бона р'ожа шэмийе

35 Муса т'эмамия щьвина зар'ед Израел щьванд у готэ ван: «Эв ын эw тыштед кө Хөдан т'ами да кө ван бьрэдиньн: ²шэш р'ожа хэбата хwэ бькьн, ле р'ожа һ'эфта wэр'а бьбэ шэмийа р'ьһ'этийейэ пироз бона Хөдан. К'е we р'оже шьхөлэки бькэ we бе көштыне. ³Р'ожа шэмийе һ'эму щи-варед хwэда агьр венэхьн».

П'ешк'ешед бона Коне Шэ'дэтийе

⁴Муса т'эви т'эмамия щьвина зар'ед Израел хэбэр да у гот: «Эв э чь кө Хөдан т'эми да у гот: ⁵Жь нав һэбука хwэ һ'эдийе бона Хөдан дэрхьн. Бьра һэр кэсе р'эзэдьли Хөданр'а һ'эдийе бинэ: Зер', зив у сьфьр, ⁶р'исе шин, ширк, соре гэwэз, к'ьтане зьрав у пьр'ч'а бьзьне, ⁷ч'эрмед бэранайэ сор р'энгкьри, ч'эрмед га-мэ'сийа*, даред дарщешийе, ⁸бьзьре бона р'онаийе, бьһарэтед^ф бона р'уне

* 35:7 Бьньһер'э шьровэкьрьна 25:5.

р'ункьрыне у бона бьхура бинхwэш, ⁹кэвьред оникс у кэвьред қимэтэ бона қашкьрына ефод у р'эхтсинг.

¹⁰Һәр хwэйифьрасәтед ль нав wәда бьра бен у h'әму тьштед кә Хөдан т'әми данә чекьн: ¹¹КонеФ Шәдәтийе, сәргьра сәр гьртьна we у сәрк'еша we, қәмьтокед we, читед we, дәстуйед we, стунед we у бьнгәһед we, ¹²сьндоқ у дәстуйед we, қалп'ахе бахшандьне у п'әр'да навбьр'ийе, ¹³т'әхт дәстуйава у h'әму дәрданед we, нанеФ Хwәде-р'а дайи, ¹⁴шәмдана р'онайе у һащәтед we, ч'ьред we у р'уне р'онайе, ¹⁵горигәһа бьхуре у дәстуйед we, р'уне р'ункьрыне, бьхура бинхwэш у п'әр'да бәр дәре Коне Шәдәтийе, ¹⁶горигәһа дийарийа т'әвайишәwате у чита weйә сьфьрин, дәстуйед we у h'әму һащәтед we, т'әшт у бьнгәһа we, ¹⁷п'әр'дед h'әwше, стунед we бьнгәһава у п'әр'да бәр дәре h'әwше, ¹⁸сьнгед кон у сьнгед h'әwше һәбьнед wanва, ¹⁹к'ьнщед қөльхкьрынейә бона хьзмәт-к'арийа Щийе Пирозда, к'ьнщед пирозә к'аһин һарунр'а, өса жи к'ьнщед кәр'ед wi кә к'аһинтийе бькьн».

²⁰Т'әмамия шьвина зар'ед Исраел жь щәм Муса чу. ²¹h'әму бь р'әзәдльийа хwә у бь дьл-щан һатьн, бона шьхөлед Коне Щьвине у бона т'әмамия хьзмәтк'арийа wi у бона к'ьнщед пироз Хөданр'а h'әди анин. ²²Жьне у меред мәр'д һатьн, мәнгьк, гөһар, гөстил, хьшьр у һәр щур'ә нәхшед зер'ин анин, һәр кәси һьндава хwәда h'әди-йед зер'ин данә Хөдан. ²³У щәм к'е р'исе шин, ширк, сорә гәвәз, к'ьтане зьрав, пьр'ча бьзьне у ч'әрмед бәранайә сор р'әнгкьри у ч'әрмед га-мә'сийа * һәбун анин. ²⁴Һәр кәсе кә зив, сьфьр h'әди дьда, чава h'әди Хөданр'а анин у щәм к'е кә дарә дарщевийе бона чекьрына h'әму тьшта һәбун анин. ²⁵h'әму к'өлфәтед хwэйифьрасәт бь дәстәмәлийа хwә р'исе шин, ширк, сорә гәвәз у к'ьтане зьрав р'ьстьн

* 35:23 Бьньһер'ә шьровәкьрына Дәрк'әтүн 25:5.

у анин. ²⁶Н'эму к'олфәтед кӧ дӧле ван дӧхвәст бӧ дәстә'мәлийа хвә пьр'ч'а бӧзьне р'ьстӧн. ²⁷Сәрвәра жи кәвьред оникс у кәвьред қимәтә бона қашкӧрьна ефод у р'әхтсинг, ²⁸ӧса жи бӧзьре бона ч'ьре, бӧһарәтед бона р'уне р'ункӧрьне у бӧхура бинхвәш анин. ²⁹Һәр жӧне у мере зар'ед Израел кӧ дӧле ван дӧхвәст, бона һәр тыште кӧ Хӧдан т'әми дабу Муса бе чекӧрьне, бӧ р'әзәдӧлийа хвә Хӧданр'а һ'әди анин.

һостәйед Конә Щӧвине

³⁰Муса готә зар'ед Израел: «Дина хвә бӧдӧне, Хӧдан бӧ нав гази Бӧсалеле кӧр'е Урийе һур кӧр, жӧ қәбила Щӧһуда. ³¹Әв Р'ӧһ'е Хвәдева, бӧ сәрвахтийе, билантийе, дәстә'мәлийе у фӧрасәта һәр п'ешәк'арийева дагӧрт, ³²вәки бӧ зер', зив у сӧфӧр тышта бӧһ'ӧнӧринә ³³у кәвьра бӧк'олә қаш кә, дара бӧк'олә у һәр щур'ә шӧхӧли бӧ һостатийе бӧкә. ³⁴Дӧле вида жи дани кӧ һин бӧкә, дӧле ви у дӧле Оһолиабә кӧр'е Аһисамахе жӧ қәбила Дан. ³⁵Хвәде әв фӧрасәтийева дагӧртӧн, вәки һәр шӧхӧле һостатийе, һ'ӧнӧрмәндитийе, нәқшандитийе бӧ р'исе шин, ширк, соре гәвәз лӧ сәр к'ьтане зӧрав, шӧхӧле нӧтӧрандӧне у һәр щур'ә шӧхӧли бӧкӧн.

36 һӧнге Бӧсалел, Оһолиаб у һәр кәсед хвәйифӧрасәтә йе кӧ Хӧдан фӧрасәти у биланти дабу ван, бона һәр щур'ә шӧхӧлед пирозгәһе бӧзанӧбӧн у анәгори т'әмийа Хӧдан бӧкӧн.

²Муса гази Бӧсалел, Оһолиаб у һ'әмуйед хвәйифӧрасәт кӧр, дӧле к'ижанада Хӧдан фӧрасәти данибу, ава готи гази ван, дӧле к'ижани дӧк'ьшандә ви к'ари, кӧ we хәбате бӧкә. ³Һӧнге вана әв һ'эму һ'әди, к'ижан кӧ зар'ед Израел бона хәбата пирозгәһе анибун, жӧ щәм Муса һӧлдан. У һәр сәре сӧбәһе щӧм'те бӧ р'әзәдӧлийа хвә һе һ'әдийед хвә данинә щәм ви. ⁴Һ'эму хвәйифӧрасәтед кӧ һ'эму хәбата

пирозгәһе дькьрын, һәр кәс жь хәбата хwә һат, ⁵ т'әви Муса хәбәрдан у готьне: «Бона ви шьхөли чьqас кӧ Хӧдан т'әми дабу бькьн, щьм'әт жь we зедәтьр тинә». ⁶ Муса т'әми да кӧ зомеда әлам кьн бежьн: «Жь вьр шунда нә мер нә жьн бона һ'әдийа пирозгәһе иди т'ӧ тышти нәкә». У щьм'әте дәст жь анине к'ьшанд. ⁷ Әw тыштед анибун т'ера һ'әму шьхӧле кӧ we бькьрана кьр у бәр жи ма.

Чекьрна п'әр'да ⁸ һ'әму хwәйифьрасәтед нава хәбатк'ара, жь к'ьтане зьрав-бадаи, р'исе шин, ширк, соре гәвәз дәһә тәж бь хәбата ньтьрандьне херуб^Ф сәр дәрхьстьн бона Коне Шә'дәтийе. ⁹ Дьрежайийа һәр тәжи бист у һ'әйшт зәнд бу, бәрайийа һәр тәжи жи чар зәнд бу, чапа һ'әму тәжа wәкә һәв бу. ¹⁰ Пенц тәж һәвва кьрын у пенще жи һәвва. ¹¹ Жь р'исе шин п'әвгьрек авитьнә ль кәвийа кәре тәжед пешьн ль сәр лева һәввабуне, өса жи авитьнә лева кәвийа кәре тәжед майини һәввабуне. ¹² Пенци п'әвгьрек авитьнә сәр п'арч'е һәр пенц тәже ә'wльн, пенци п'әвгьрек жи авитьнә сәр лева п'арч'е һәр пенц тәже дӧда, өса кӧ һ'әму п'әвгьрека һәвр'а хәбәр дьдан. ¹³ Пенци qәмьтокед зер'ин чекьрын у һәр дӧ п'арч'ед пенц тәжи пе ван qәмьтока һәвва кьрын у Коне Шә'дәтийе бу йәк.

¹⁴ Бона сәр гьртьна Коне Шә'дәтийе жь пьрч'а бьзьне йанздәһ тәж чекьрын. ¹⁵ Дьрежайийа һәр тәжи си зәнд бу у бәрайийа һәр тәжи жи чар зәнд бу, өса кӧ чапа һәр йанздәһ тәжа wәкә һәв бу. ¹⁶ Пенц тәж башqә һәвва кьрын у шәш тәж жи башqә. ¹⁷ Пенци п'әвгьрек авитьнә ль кәвийа кәре п'арч'е пенцтәжийи пешьнә ль сәр лева һәввабуне, пенци п'әвгьрек жи авитьнә ль кәвийа кәре п'арч'е шәштәжейи майин ә ль сәр лева һәввабуне. ¹⁸ Бона һәввакьрна кон жь сьфьр пенци qәмьток чекьрын кӧ бьбә йәк. ¹⁹ Жь ч'әрмед бәранайә сор р'әнгьри сәргьрәк чекьрын бона сәргьртьна кон, жь ч'әрмед га-мәсийа* жи сәрк'ешәк чекьрын, бона к'ьшандьна ль сәр we.

* 36:19 Бьньһер'ә Дәрк'әтүн 25:5.

Чекьрына чита

²⁰Бона Коне Шэ'дэтийе жь дара дарщевийе читед сэкьнанди чекьрын. ²¹Дьрежайийа һэр чити дэһэ зэнд бу, бэрайийа ван жи зэнд у нивэк бу. ²²Сэре һэр чити дө к'эрт бун, кө һэвда р'удьньштын, һэму читед Коне Шэ'дэтийе жи өса чекьрын. ²³Конe Шэ'дэтийер'а, бона алиие кө дьк'эвэ башуре, бист чит чекьрын, ²⁴жь зив чьл бьнгәһ бона бист чити чекьрын, дө бьнгәһ чите ә'wльнр'а, бона һэр дө к'эрта, өса жи бона йед майин. ²⁵Бона алиие дьн бакөра Конe Шэ'дэтийе бист чит чекьрын, ²⁶бона ван чьл бьнгәһед зивин чекьрын, дө бьнгәһ бьн чите ә'wльнр'а, дө бьнгәһ жи бьн һэр читед майинр'а. ²⁷Бона пышта Конe Шэ'дэтийе алиие р'оавайева шэш чит чекьрын. ²⁸Алиие пыштева бона ә'нишкед Конe Шэ'дэтийе дө чит чекьрын. ²⁹Әw алиие жерева щот бун у жорева жи пе хэлақәке һэввакьри бун. Бона һэр дө ә'нишка һэр дө жи өса чекьрын. ³⁰Һ'әйшт чит у шанздәһ бьнгәһед ванә зивин бун, бьне һэр читида дө бьнгәһ бун.

³¹Жь дара дарщевийе дәсту чекьрын. Пенщ бона читед алики Конe Шэ'дэтийе, ³²пенщ жи бона читед алиие дьнейи Конe Шэ'дэтийе у пенщ дәсту жи алиие р'оавайева бона читед пышта Конe Шэ'дэтийе. ³³Дәстуйе наве чекьрын кө нава читар'а жь ви сәри дәрбази сәре дьн бә. ³⁴Чит зер' кьрын, хэлақәд ван, ава готи щийед кө дәсту тер'а дәрбаз дьбьн, бь зер' чекьрын. Дәсту жи зер' кьрын.

Чекьрына п'әр'да навбьрийе

³⁵Жь р'исе шин, ширк у соре гәвәз у жь к'ьтане зьрав-бадаи п'әр'дә бь хэбата ньгьрандьне херуб ль сәр чекьрын. ³⁶Әw авитьнә сәр чар стунед дарщевийейә зер' кьри, кө чәнгәлед ван зер' бун, бона ван чар бьнгәһед зивин р'окьрын. ³⁷Бона дәре кон п'әр'дә жь р'исе шин, ширк, соре гәвәз у жь к'ьтане зьрав-бадаи бь хэбата

нэqъшандитийе чекърын, ³⁸бона we пенц стун чэнгәлед ванва чекърын, сәред ван у шишед ван зер' кърын. һәр пенц бьнгәһед ван жи жь сьфьр бун.

СьндоqаФ Пәймане

37 Бьсалел жь дара дарщевийе сьндоq чекър, дьрежайийа we дө зәнд у нив, бәрайийа we зәнд у нив, зәнд у нив жи бьльндайийа we бу. ²Дәр у һьндөр'е we бь зер'е хальс зер' кър у дора лева we т'оqәки зер'ин авите. ³Бона һәр чар ньгед we чар хәлаqед зер'ин р'о кърн, дө хәлаq аликива, дө хәлаq жи алийе дьнва. ⁴Жь дара дарщевийе дәсту чекърын у әw зер' кърн. ⁵Дәсту хәлаqед к'еләкед сьндоqер'а дәрбаз кърн, wәки сьндоq бе һьлдане. ⁶Qалп'ахе бахшандьне жь зер'е хальс чекър, дьрежайийа we дө зәнд у нив, бәрайийа we жи зәнд у нив бу. ⁷У сәр һәр дө сәрийед qалп'ахе бахшандьне пе зер' дө херубед к'оланди чекърын. ⁸Херубәк сәрикива дәрхьст, херубәки жи сәре дьнва, херуб жь qалп'ахе бахшандьне сәр һәр дө сәрийава дәрхьстн. ⁹П'әр'ед херуба бәрбь жор вәкьри бун у бь п'әр'ед хwә qалп'ахе бахшандьне дьньхамтн. Бәре ван һәвдөда бу у дина ван qалп'ахе бахшандьнеда бу.

Т'әхте нане Хwәдер'а дайи

¹⁰Жь дара дарщевийе т'әхт чекър, дьрежайийа we дө зәнд, бәрайийа we зәндәк у бьльндайийа we зәнд у нив бу. ¹¹Әw бь зер'е хальс зер' кър у дора we т'оqәки зер'ин авите. ¹²У дора we бьльндайийа чар т'ьлийа кәви чекър, дора кәвийа we жи т'оqәки зер'ин авите. ¹³Бона we чар хәлаqед зер'ин р'окърн у әw хәлаqана бәр һәр чар ньга, сәр һәр чар әнишкава кърн, ¹⁴Хәлаq кәвийава бун, wәки щийед дәстуйа һәбн кө т'әхт бе һьлдане. ¹⁵Дәсту жь дара дарщевийе чекърын, әw зер' кърн кө бь ван т'әхт бе һьлдане. ¹⁶Дәрданед ль сәр т'әхт сьни, т'ас, к'ас у щер' пе зер'е хальс чекърын, wәки бь ван дийарийа сәрдакърне бе дайине.

Шэмдан

¹⁷Жь п'арч'эки зер'е хальс шэмдан к'оланди чекьр, бьнгәһа we, стуна we, т'аськ, гөл у севькед we һ'эму жь we дэрдьк'этын. ¹⁸К'еләкава шәш ч'ьръл дэрдьк'этын, се ч'ьръл алики шэмданева бун у се ч'ьръл жи алийе шэмданейи дьнва бун. ¹⁹Се т'аськед мина гөлед бәһиве, севьк у гөлава ль сәр ч'ьръләки бун. Се т'аськед мина гөлед бәһиве, севьк у гөлава жи сәр ч'ьръле дьн бун, һәр шәш ч'ьрълед кө жь шэмдане дэрдьк'этын awa бун. ²⁰Чар т'аськед мина гөлед бәһиве, севьк у гөлава стуна шэмданева бун. ²¹Севькәк бьн һәр дө ч'ьрълед шэмданейе жерьнва, севькәк бьн һәр дө ч'ьрълед орт'ева, севькәк жи бьн һәр дө ч'ьрълед жорьнва бу. Өса бона һәр шәш ч'ьрълед стуна шэмдане һәбун. ²²Севьк у ч'ьрълед we жь we дэрдьк'этын. һ'эму жь п'арч'эки зер'е хальс к'оланди һатьбу чекьрьне. ²³Һ'эфт ч'ьра, дәстк у сьнийед we жь зер'е хальс жер'а чекьрын. ²⁴Әw у һ'эму һащәтед we, жь тәлантәк* зер'е хальс чекьр.

Горигәһа бьхуре

²⁵Горигәһа бьхуре жь дара дарщевийе чекьр, дьрежайийа we зәндәк, бәрайийа we зәндәк, әw чар гошә бу, бьльндайийа we дө зәнд, стьруйед we жи жь we бун. ²⁶Жора we, дора we, стьруйед we бь зер'е хальс зер' кьр у дора лева we т'оқәки зерин авите. ²⁷Дө хәләқед зер'ин бона we чекьр. Әw бьне т'оқва авитьнә һәр дө алийа, wәки гава we һьлдьн щи һәбьн кө дәстуйа тер'а дәрбаз кьн. ²⁸Дәсту жь дара дарщевийе чекьрын у әw зер' кьрын.

Р'уне р'ункьрьне у бьхура бинхwәш

²⁹Р'уне р'ункьрьнейи пироз у бьхура хальсә бинхwәш бь пьспорти т'әвдаи чекьр.

* 37:24 «Тәлантәк» қаси 34 килограм бу.

Горигэһа дийарийа т'эвайишэwате

38 Жь дара дарщевийе^Ф горигэһа дийарийа т'эвайишэwате чекьр, дьрежайийа we пенц зэнд, бэрайийа we пенц зэнд эw чар гошэ бу, бьльндайийа we жи се зэнд. ²Сэр һэр чар э'нишкед we стьру дэрхьстьн, өса кө стьруйед we жь we бун у эw сьфьр кьрын. ³Һ'эму һащэтед горигэһе, аwа готи, т'эбахед we, мэр'кед we, т'эштед we, гоштгьр у сьнийед we чекьрын. Һ'эму һащэт жь сьфьр чекьрын. ⁴Бона горигэһе һ'эта ниве we бьне т'оqва жь сьфьр читэкэ мина т'ор'е чекьр. ⁵Сэр һэр чар э'нишкед чита сьфьр, чар хэлаq р'окьрын кө дэсту тер'а бенэ дэрбазкьрыне. ⁶Дэсту жь дара дарщевийе чекьрын у эw сьфьр кьрын. ⁷Эw дэсту хэлаqед к'елэка горигэһер'а дэрбаз кьрын, wэки бь wан бе һьлдане. Горигэһ вала пе т'эхта эw чекьр.

Т'эшта сьфьр

⁸Т'эшта сьфьр у бьнгэһа weйэ сьфьр жь wан нэйнькед* к'өлфэтед кө бэр дэре Коне Щьвине хөламти дькьрын чекьр.

Һ'эwша Пирозгэһе

⁹Һ'эwш жи чекьр. Дьрежайа п'эр'дед жь к'ьтане зьравбадайи кө дьк'этьнэ алийе башуре һ'эму бь һэвр'а сэд зэнд бу. ¹⁰Бист стунед wан бист бьнгэһава жь сьфьр бун. Чэнгэлед стуна у шишед wан жь зив бун. ¹¹Дьрежайийа п'эр'дед алийе бакөре һ'эму бь һэвр'а сэд зэнд бу, бист стунед wан бист бьнгэһава жь сьфьр бун. Чэнгэлед стуна у шишед wан жь зив бун. ¹²Дьрежайийа п'эр'дед алийе р'оавайе һ'эму бь һэвр'а пенци зэнд бу, стунед

* 38:8 Wi чахи нэйнькед wан жь сьфьре бьрьқи бу.

ван дэһэ у бьнгәһед ван жи дэһэ бун. Чәнгәлед стуна у шишед ван жь зив бун. ¹³ Дьрежайиһа п'әр'дед алиһе р'оһьлате һ'әму һәвр'а пенци зәнд бу. ¹⁴ П'әр'дед алики дәри һ'әму бь һәвр'а панздәһ зәнд бу, стунед ван сьсе у бьнгәһед ван жи сьсе бун. ¹⁵ Бона алиһе дьне, аһа готи п'әр'дед бәр дәре һ'әүше һьн ви али, һьн жи алиһе дьне панздәһ зәнд, стунед ван сьсе у бьнгәһед ван сьсе бун. ¹⁶ һ'әму п'әр'дед дора һ'әүше жь к'ьтане зьрав-бадаһи бун, ¹⁷ бьнгәһед стуна жь сьфьр бун, ле чәнгәле стуна шишед ванва жь зив бун, сәред стуна зивкьри бун. һ'әму стунед һ'әүше бь шишед зив гьредаһи бун. ¹⁸ П'әр'да бәр дәре һ'әүше, жь р'исе шин, ширк, соре гәвәз у жь к'ьтане зьрав-бадаһи бь хәбата нәдъшандитийе бу. Дьрежайа we бист зәнд, бәрайиһа п'әр'де пенц зәнд бу, вәкә п'әр'дед һ'әүше. ¹⁹ Чар стунед вейә сәред ван зивкьри бун, чар бьнгәһед вейә сьфьр бун, чәнгәлед we у шишед we жь зив бун. ²⁰ Сьнгед бона Коне Шә'дәтийе у дора һ'әүше һ'әму жь сьфьр бун.

Һ'әсабед Пирозгәһе

²¹ Әв бун һ'әсабе Коне Шә'дәтийе, чаһа кә Муса т'әми дабу, вәки леви бь сәрверийа Ит'амаре кәр'е к'аһин һарун һ'әсаб кьрһн. ²² Бьсалеле кәр'е Урийе һур, жь қәбила Щьһуда әв һ'әму тышт кьр, чь кә Хөдан т'әми дабу Муса. ²³ Т'әви ви Оһолиаб кәр'е Аһисамахе жь қәбила Дан, кә һостә, һ'өнөрмәнд у нәдъшандаре бь р'исе шин, ширк, соре гәвәз у к'ьтане зьрав бу. ²⁴ һ'әму зер'ед кә бона шьхөле чекьрһна пирозгәһе һатьбу хәбате, аһа готи зер'е кә чаһа дийари һатьбу дайине, бист нәһә тәлант у һ'әфсьд си шекьл* бу, анәгори шекьле** пирозгәһе. ²⁵ Зивед

* 38:24 «Бист нәһә тәлант у һ'әфсьд си шекьл» аһа готи 1000 килограм.

** 38:24 «Шекьл» незики 12 гьрам бу.

h'эсабкърьна щъвине* сэд тэлант у h'эзар h'эфсэд h'эфте пенщ шекъл** бу анэгори шекъле пирозгәһе, ²⁶сәре һәр мәрыве бист сали у жор кӧ дьһатә жьмаре нив шекъл* бу, ава готи шәсэд се h'эзар пенсэд пенщи мәрыв. ²⁷Бона р'окърьна бьнгәһа пирозгәһе у бьнгәһа п'әр'да, сэд тэлант* зив чу у бь wi сэд бьнгәһ һатьнә чекърьне, тэлантәк** бона һәр бьнгәһе. ²⁸Бь h'эзар h'эфсэд h'эфтепенщ шекъл* зив чәнгәл у шишед стуна чекърьн, сәре стуна зив кърьн. ²⁹Сьфьре кӧ чава дийари һатьбу дайине, h'эфте тэлант у дӧ h'эзар чарсэд шекъл* бу. ³⁰Бь wi бьнгәһед бәр дәре Коне Щъвине, горигәһа сьфьр чита вейә сьфьр у h'әму һашәтед горигәһе, ³¹бьнгәһед дора h'әwше, бьнгәһед бәр дәре h'әwше, h'әму сьнгед Коне Шәдәтийе у h'әму сьнгед дора h'әwше чекърьн.

Ефод

39 Бона қӧльхкърьна Щийе Пирозда, к'ьнщед хьз-мәтк'арийе, жь р'исе шин, ширк у соре гәвәз чекърьн, өса жи бона һарун к'ьнщед пироз чекърьн, чава кӧ Хӧдан г'әми дабу Муса, ²Ефод жь зер', р'исе шин, ширк, соре гәвәз у к'ьтане зьрав-бадаи чекър. ³Зер' зьрав пән кърьн у әw мина р'ис бьр'ин, wәки хәбата ньтрандьнеда г'әви р'исе шин, ширк, соре гәвәз у к'ьтане зьрав бьдьнә хәбате. ⁴Сәрмьлкед һәввабуне жер'а чекърьн, кӧ әw һәр

* 38:25 Бьньһер'ә Дәрк'әтүн 30:11-16.

** 38:25 «Сэд тэлант у h'эзар h'эфсэд h'эфте пенщ шекъл» не-зики 3430 килограм бу.

* 38:26 «Нив шекъл» бь ибрани «бекәк ава готи нив шекъл анэгори шекъле пирозгәһе».

* 38:27 «Сэд тэлант» қаси 3400 килограм бу.

** 38:27 «Тэлантәк» қаси 34 килограм бу.

* 38:28 «h'эзар h'эфсэд h'эфтепенщ шекъл» 30 килограм ә.

* 38:29 «h'эфте тэлант у дӧ h'эзар чарсэд шекъл» 2425 килограм бу.

дө сәрийава дьһатьнә һәввакьрыне. ⁵Бәнпышта ль сәр ефод жи мина ефод һунанди-нтьранди, жь зер', р'исе шин, ширк, соре гәвәз у к'ьтане зьрав-бадаи вева һатъбу чекьрыне, чава кӧ Хӧдан т'әми дабу Муса. ⁶Кәвьред ониксФ һазьр кьрын, нава қавед зер'инда қаш кьрын у ль сәр ван чава мор те к'оландьне, ӧса навед зар'ед Исраел һатьнә к'оландьне. ⁷У әв ль сәр сәрмьлке ефодва кьрын, кӧ зар'ед Исраелр'а бьбьнә кәвьред биранине, чава кӧ Хӧдан т'әми дабу Муса.

Р'әхтсинг

⁸Р'әхтсинг нтьранди ви щур'е чекьрына ефодда чекьрын. Әв жь зер', р'исе шин, ширк, соре гәвәз у жь к'ьтане зьрав-бадаи чекьрын. ⁹Р'әхтсинг дӧ та қаткьри чаргошә бу, дьрежайа ве бьһӧстәк у бәрайа ве жи бьһӧстәк, дӧ та қаткьри. ¹⁰Ль сәр ве чар щергә кәвьр қаш кьрын. Щерга ә'вльн: СардийонФ, топазФ у зьмруд, ¹¹щерга дӧда: КарбункулФ, сафир у алмас, ¹²щерга сьсийа: Йахонит, агатФ у аместис, ¹³щерга чара: Хризолит, оникс у йасписФ, әвана қаве зер'да қашкьри бун. ¹⁴Әв кәвьр донздәһ һ'әб бун, анәгори навед зар'ед Исраел, мина море к'олайи сәр һәр кәвьри навәки ван һатъбу к'оландьне бона донздәһ қәбила. ¹⁵Сәр р'әхтсинг зьнщиред бадаи чекьрын, әв вәгьрти жь зер'е хальс бун. ¹⁶Дӧ қавед зер' у дӧ хәлақед зер' чекьрын у әв һәр дӧ хәлақ, сәр һәр дӧ сәре р'әхтсингва кьрын. ¹⁷Әв һәр дӧ зьнщиред зер', һәр дӧ хәлақед сәр р'әхтсингва кьрын. ¹⁸У һәр дӧ сәрийед зьнщирайә дьн һәр дӧ қавава кьрын, паше алийе пешийева сәрмьлке ефодва кьрын. ¹⁹Дӧ хәлақед зер'инә дьн чекьрын әв бьн р'әхтсингва һәр дӧ ньч'ед жерьнва алийе ефодва кьрын. ²⁰Дӧ хәлақед зер'инә дьн жи чекьрын, әв бьн һәр дӧ ньч'ед сәрмьлкед ефодва кьрын. Алийе пешийева бәр щийе певакьрива сәр бәнпышта ефодва кьрын. ²¹Бь қәйт'ана шин хәлақед

р'эхтсинг хэлагед ефодва кърн, кӧ эw сэр бәнпышта ефод бэ у р'эхтсинг жь ефод нэqэтэ, чава кӧ Хӧдан т'эми дабу Муса.

Чӧх

²² Чӧхе ефод хӧр'у бь р'энге шин хунандьн. ²³ Нава ви вэкьри бу мина бэрстуйе елэкзърьн', дора ви дьрути бу кӧ жь бэр нэв нэчэ. ²⁴ П'еша чӧх жь р'исе шин, ширк, соре гэвэзи бадаи х'нар р'иши кърн. ²⁵ Жь зер'е хальс зэнгъл чекърн, эw зэнгъл ль навбэра нэр н'нареда, ль сэр п'еша чӧхва кърн. ²⁶ Ль сэр п'еша чӧхе хьзмэтк'ари-йе, навбэра нэр н'нареда зэнгълэк нэбу. Чава кӧ Хӧдан т'эми дабу Муса.

К'ынщед нарун у зар'ед ви

²⁷ Бона нарун у кӧр'ед ви бь хэбата хунандитийе жь к'тане зьрав кьрас чекърн. ²⁸ Ӧса жи жь к'тане зьрав п'ап'ах, к'олоз чекърн у жь к'тане зьрав-бадаи к'ынщед бьни чекърн. ²⁹ Бәнпышт жи жь к'тане зьрав-бадаи, жь р'исе шин, ширк, соре гэвэз, бь хэбата нэqьшандитийе чекър, чава кӧ Хӧдан т'эми дабу Муса. ³⁰ Бэрэ'нийа к'о-фийа пироз жь зер'е хальс чекърн у сэр we мина мор к'оландьне нъвисин: «Пироз Хӧданр'а». ³¹ Эw авитьнэ ль сэр qэйт'ана шин, wэки жорва ль сэр п'ап'ахва бе гьре-дане, чава кӧ Хӧдан т'эми дабу Муса.

Хьлазкърна хэbate

³² Бь ви щур'эйи н'эму шьхӧлед ль сэр Коне Шэ'дэтийе, awa готи Коне Щьвине hatэ сери. Зар'ед Израел нэр тьшт, чава кӧ Хӧдан т'эми дабу Муса, ӧса жи кърн. ³³ У Коне Шэ'дэтийе анинэ щэм Муса, awa готи: Кон у н'эму навмала we, qэмьтокед we у читед we, дэстуйед we, стун у бьнгәhed we, ³⁴ сэргъртна жь ч'эрмед бэранайэ сор р'энгкьри у сэрк'еша жь ч'эрмед га-мэ'си у п'эр'да

навбър'ийе, ³⁵Сьндоҧа Шә'дәтийе у дәстуйед we, қал-п'ахе бахшандьне, ³⁶т'әхт у һ'әму дәрданед we у нане Хwәдер'а дайи, ³⁷шәмдана жь зер'е хальс ч'ьрайед сә-рә ши бь ши р'ез кьри, һ'әму һащәтед хwәва у бьзье р'онайе, ³⁸горигәһа зер'ин, р'уне р'ункьрьне, бьхура бинхwәш, п'әр'да бәр дәре кон, ³⁹горигәһа сьфьр у чита вейә сьфьр, дәстуйед we у һ'әму һащәтед we, т'әшт у бьнгәһа we, ⁴⁰п'әр'дед һ'әwше, стунед we, бьнгәһед we, п'әр'да бәр дәре һ'әwше, һәбьнед we у сьнгед we, һ'әму һащәтед хьзмәтк'арийе, бона Коне Шә'дәтийе, аwа готи Коне Щьвине, ⁴¹к'ьнщед қольхкьрьнейә бона хьзмәтк'арийа Щийе Пирозда, к'ьнщед пироз к'аһинф һарунр'а, өса жи к'ьнща көр'ед wir'а кө к'аһинтийе бькьн. ⁴²Зар'ед Израел һәр тышт чаwа Хөдан т'әми дабу Муса, өса жи кьрьн. ⁴³Муса дина хwә да һ'әму тыште чекьри, кө ва йә чаwа кө Хөдан т'әми дабу wана, өса жи кьрьнә. Муса дөа wан кьр.

Т'әмийед Хөданф бона Коне Шә'дәтийе

40 Хөдан т'әви Муса хәбәр да у готе: ²«Р'ожа йәкейә мәһа пешьн, Коне Шә'дәтийе, аwа готи Коне Щьвине вәгьри. ³Сьндоҧаф Шә'дәтийе бьби һьндөр' у п'әр'де к'аши бәр ки. ⁴Т'әхт бини һьндөр' у һәр тыште wi сәр ши бь ши р'ез ки, шәмдане бини һьндөр', ч'ьрайед we вехи у дайни сәр шәмдане. ⁵Горигәһа бьхурейәф зер'ин дайни пешбәри Сьндоҧа Шә'дәтийе у п'әр'де бавежи бәр дәре Коне Шә'дәтийе. ⁶Горигәһа дийарийа т'әвайишәwате дайни ль бәр дәре Коне Шә'дәтийе, аwа готи Коне Щьвине. ⁷Т'әште дайни ль навбәра Коне Щьвине у горигәһе, аве дагьри. ⁸Дора we һ'әwше чекә у п'әр'де бавежә бәр дәре һ'әwше. ⁹Р'уне р'ункьрьне һьлди, Коне Шә'дәтийе у һ'әму чь кө һьндөр'да һәйә р'ун ки, we у һ'әму нав мала we пироз ки, wәки әw пироз бә. ¹⁰Өса жи горигәһаф дийарийа т'әвайишәwате у һ'әму һащәтед

we р'ун ки, горигәһе пироз ки, wәки горигәһ бьбә йа һәр рә пироз. ¹¹Т'әште у бьнгәһа we р'ун ки у we пироз ки. ¹²Һарун у көр'ед wi бини ль бәр дәрә КонeЩьвине у ван бь аве бьшойи. ¹³К'ьнщед пироз һарун ки, wi р'ун ки у wi пироз ки, кө к'аһинтийе мьнр'а бькә. ¹⁴Көр'ед wi жи бини у кьраса ль ван ки. ¹⁵Ван жи өса р'ун ки, чава тә баве ван р'ун кьр, кө әв мьнр'а к'аһинтийе бькьн. Әв р'ункьрьна ван ль нав ньсьлед ванда бьбә бона к'аһинтийа ванә һ'әта-һ'әтайе».

Вәгьртън у пирозкьрьна Конe Шә'дәтийе

¹⁶Муса һәр тышт чава кө Хөдан т'әми дабу өса жи кьр. ¹⁷Сала дөда, йәке мәһа пешьн, Конe Шә'дәтийе һатә вәгьртъне. ¹⁸Муса Конe Шә'дәтийе вәгьрт, бьнгәһед ван данин, читед ван данин, дәсту дәрбаз кьрьн у стун данә сәкьнандьне. ¹⁹Сәргьр авитә сәр Конe Шә'дәтийе у сәрк'еш жорда к'ьшандә сәр кон, чава кө Хөдан т'әми дабу Муса. ²⁰Шә'дәти һьлда у кьрә сьндоqe, дәсту хәлаqед сьндоqер'а дәрбаз кьрьн у qалп'ахе бахшандьне жорва дани ль сәр сьндоqe. ²¹Сьндоq бьрә һьндөр'е Конe Шә'дәтийе, п'әр'дә к'аши бәр кьр у Сьндоqа Шә'дәтийе вәшарт, чава кө Хөдан т'әми дабу Муса. ²²Т'әхт дани һьндөр'е Конe Щьвине, алийе бакөра кон ви алийе п'әр'де дәр. ²³У сәр we ль бәр Хөдан нан щи бь щи р'ез кьр, чава кө Хөдан т'әми дабу Муса. ²⁴Шәмдан дани һьндөр'е Конe Щьвине, пешбәри т'әхт алийе башура кон ²⁵у ль бәр Хөдан ч'ьра вехьстън у данинә сәр шәмдане, чава кө Хөдан т'әми дабу Муса. ²⁶Горигәһа зер'ин дани һьндөр'е Конe Щьвине пешбәри п'әр'де ²⁷у ль сәр we бьхура бинхwәш агьршәwати кьр, чава кө Хөдан т'әми дабу Муса. ²⁸П'әр'дә авитә ль бәр дәрә Конe Шә'дәтийе. ²⁹Горигәһа дийарийа т'әвайишәwате дани ль бәр дәрә Конe Шә'дәтийе, аwа готи Конe Щьвине у ль сәр we дийарийа т'әвайишәwате у дийарийа нани да, чава кө Хөдан т'әми дабу Муса.

³⁰Т'эшт дани ль навбэра Конe Щьвине у горигэне у бона шуштҫын-вэшуштҫыне ав дагьрт. ³¹Муса, һарун у көр'ед ви дэст у п'ийед хвэ жь we дышуштҫын. ³²Гава кө дык'этынэ Конe Щьвине у незики горигэне дыбун хвэ дышуштҫын, чава кө Хөдан т'эми дабу Муса. ³³Һ'эвша дорбэре Конe Шэ'дэтийе у горигэне дада у п'эр'дэ авитэ ль бэр дэре һ'эвше. Бь ви авайи Муса шьхөл хьлаз кьр.

Э'вр ль сэр Конe Щьвине

³⁴Э'вр Конe Щьвине ньхамт у р'умэта Хөдан Конe Шэ'дэтийе дагьрт. ³⁵Муса нькарьбу бьк'эта Конe Щьвине, чьмки э'вр данибу ль сэр кон у р'умэта Хөдан Конe Шэ'дэтийе дагьрт'бу. ³⁶Һэр гава э'вр жь сэр Конe Шэ'дэтийе р'адьбу, һынге зар'ед Исраел т'эмамыйа р'евитийа хвэда р'едьк'этын, ³⁷ле һэгэр э'вр р'анэдьбу эв р'е нэдьк'этын, һ'эта we р'ожа кө э'вр р'абуйа. ³⁸Э'вре Хөдан р'оже ль сэр Конe Шэ'дэтийе бу, шэв жи э'врда агьр һэбу, ль бэр ч'э'ве т'эмамыйа мала Исраел, нава т'эмамыйа р'евитийа ванда.

Қануна К'аһинтийе

Пешготън

Наве ве к'ътебе Библияа ибранида^Ф жь хэбэра пешьнэ жь ве тек'сте пешда те, ава готи «У гази кър». Навкърьна «Қануна К'аһинтийе», жь вэлгэр'андьна йунанийэ кэвын те, анэтори we тек'сте натийэ һьлдане. Ве к'ътебеда гэлэк қәй-дә-қанунед р'өһ'ани һэнэ, к'ижан кө бона к'аред к'аһинед^Ф Израелейэ^Ф жь қәбила Леви нэ. Қәвьмандьна к'ътебеда дьдэ нишанкърьне, чава думайикърьна қануна Хвәде, к'ижан кө ль сэр ч'ийайе Синайе Мусар'а һатэ дайине, йа кө к'ътеба Дәрк'этьнеда дәстпедьбу. Дәстпебуна к'ътебе (с.1-10) бона борще к'аһина те готъне, кө чава әв гэрэ қөльх кын, қөрбана бьдън. Мә'на қөрбандайинейэ пешьн ве йәкеда бу, вәки мәрвь бькэ кө йәктийа хвэйэ т'әви Хвәдейе хвэ, бьдэ к'ьфше. Р'азibuна хвэ бьдэ Хвәде бона п'ешк'ешед wi у пәсьна бьдэ wi у өса жи бькэ кө һерса Хвәде бона гөнэ у нәһәқийед wi р'анэбэ. Паше (с.11-16) Израелр'а т'әми тенэ дайине, вәки бькарьбьн пироз у нэ пироз, һ'әлал у нәһ'әлал жь һәв дәрхьн. Ә'мыре ванда нэ т'әне гэрэ қөрбан бьһатана дайине, йан хвэ пақьж хвэйкьрана, ле өса жи борще гэлэк тьштед майинэ һьндава мале, щьмә'те у малһәбунеда стуйе ванда бу. Бона ван хьлазияа к'ътебеда (с.17-27) ньвисар ә. Қәдандьна ван борща, гэрэ алик'арийа щьмә'та Израел бькьра, кө әв лайиқи Хвәде бьмана, к'ижан кө әв жь нава һ'әму мьләтед дьне бьжарт у әв кьрә мьләте хвә. Израел бьмбарәк-пирозикә мэзын станд: һ'ьзурийа Хвәдейе пироз

т'эви мьлэте ви бу. Нишана ве һ'эзурийе Пирозгәһ бу, йа кө дьһатә шигөһастикьрьне, ава готи КонөФ Щьвине бу. Мәрвөд кө жь мьлэте пироз һатьбунә газикьрьне, нә кө т'эне гәрәке қәйдә-қанун бьқәдандана, ле өса жи гәрәке һьндава һөвдөда р'аст бьн, хәме әрд у һ'әйванөд хвә жи бьк'ьшиньн. һьнәк қанунөд ван мьләтед Р'оһьлата Незикә бәре мина қанунөд ве к'ьтебедайә һьвисар ьн. Ле Қануна К'аһинтийеда әсә нәһәқийөд мьқабьли Хвәде тенә пешгьртьне у бь мьрьне дьһатьнә щәзакьрьне у өса жи нәһәқийөд һьндава һәбукеда, кө бь щьрма дьһатьнә к'ьшандьне. Хенщи ве йәке, һ'име ван қануна дьдә щәдандьне, кө һәр тыштида гәрәке Хвәде хвәш бен. Бьжарәбуна мьлэте Израел мәщале дьдә Израел, вәки әв бьбә т'әрзе п'әргалийе у ви щур'ә жийине, к'ижан кө Хвәде жь һ'әму мәрва дьхвәзә. Әв йәк һәма һьшкева нибу, кө пәйр'а Иса Мәсиһ бәрбьр'и к'ьтеба Қануна К'аһинтийе 19:18 дьбә, дьбежә: «...һөвалө хвә вәкә хвә һ'ыз кә», чава йәк жь һәр дө т'әмийөд сәрәкәйә т'әмамийа қануна пироз, т'эви т'әмийа, Хвәде хвә һ'ыз кә.

Қануна қөрбандайине

1 ХөданФ жь КонөФ Щьвине гази Муса кьр у готә ви: ²«Т'эви зар'өд ИзраелФ хәбәр дә у бежә ван: «Ғава йәки жь вә қөрбанәке Хөданр'а бьдә, бьра әв қөрбана вә жь гар'анө бә йан жь кери. ³Һәгәр қөрбана вийә дийарийаФ т'эвайишәватө жь гар'анө йә, бьра әв йө нер у бөқөсур бинә ль бәр дәрө Конө Щьвине, кө ль бәр Хөдан бө қәбулкьрьне. ⁴Бьра әв дәсте хвә дайнә ль сәр сәрө дийарийа т'эвайишәватө кө бө қәбулкьрьне, бона к'әwandьна гөнөд ви. ⁵Бьра әв щанәга ль бәр Хөдан сәр-жекә у көр'өд һаруннә к'аһинФ хунө һьлдьн бьр'әшиньнә ль сәр һәр алийөд горигәһаФ ль бәр дәрө Конө Щьвине. ⁶Бьра дийарийа т'эвайишәватө п'ост кә у чити-чити

һур кә. ⁷Һынге көр'ед һаруне к'ахин агьр дайннә ль сәр горигәһе у қырша бьднә ль сәр егьр. ⁸Көр'ед һаруннә к'ахин бьра ван читийа, сәри у донва бьднә ль сәр ван қыршед агьре ль сәр горигәһе. ⁹Ле навдъл у ньга жи, бьра йе дийардар пе аве бьшо у к'ахин гьшки ль сәр горигәһе бьшәвьтинә, чава дийарийа т'эвайишәвате, дийарийа шәватейә бинхвәш э бона Хөдан.

¹⁰Һәгәр қөрбана вийә дийарийа т'эвайишәвате жь кер-ри йә, ава готи жь пез йан бьзьна йә, бьра әв йе нер у беқөсур бьдә. ¹¹Ви ль бәр Хөдан алийе бакөра горигәһе сәржекә у көр'ед һаруннә к'ахин хуна ви ль сәр һәр алийед горигәһе бьр'әшиньн. ¹²У чити-чити һур кә, сәри у донва к'ахин дайнә ль сәр қыршед агьре ль сәр горигәһе. ¹³Ле навдъл у ньга жи, бьра йе дийардар пе аве бьшо у к'ахин гьшки бинә ль сәр горигәһе бьшәвьтинә, чава дийарийа т'эвайишәвате, дийарийа шәватейә бинхвәшә бона Хөдан.

¹⁴Һәгәр қөрбана вийә дийарийа т'эвайишәвате бо-на Хөдан жь тәйрәда йә, һынге бьра қөрбана хвә жь фатьмока йан жи жь щуцукед кәва бьдә. ¹⁵Бьра к'ахин we бинә бәр горигәһе, сәри ле һьлқәтинә у башқә ль сәр горигәһе бьшәвьтинә у хун к'еләка горигәһеда һәр'ә. ¹⁶У қақар'ушка* we әдәбева дәрхә алийе р'оһьлата горигәһева бавежә к'озиданге. ¹⁷Әwe жь баскада вәжәнә, бейи жь һәв қәтандьн, бьра к'ахин ль сәр горигәһе, ль сәр даре сәр егьр бьшәвьтинә. Әва дийарийа т'эвайишәвате, дийарийа шәватейә бинхвәш э бона Хөдан.

ДийарийедФ нани

2 Һәгәр йәк дийарийа нани Хөданр'а бьдә, дийарийа ви бьра жь аре хас бә, р'ун сәрда кә у бьхуреФ дайнә сәр. ²We биньн щәм көр'ед һаруннә к'ахин, бьра к'ахин

* 1:16 Қьдутьк.

жь we к'олмэк т'ъжи ар т'эви ви р'уни у һ'эму бьхуреФ һьлдэ у бона биранине ль сэр горигәһе бышәвьтинә, чава дийарийа т'эвайишәватә, дийарийа шәватейә бинхwәш э бона Хөдан. ³ Ле п'ара дийарийа нанийә майи, бьра һарун у көр'ед wir'a бьминә. Эва п'ара жь дийарийед шәватейә Хөданр'a дайийә һәрә пироз э.

⁴ һәгәр нане тәндуредә лехьсти дийарийа нани бьди, әв гәрәке жь аре хас р'унда стьрайи бок'онед бе һәвиртьр'шк бьн, йан жи гәрәке лошед бе һәвиртьр'шк р'ункьри бьн.

⁵ Ле һәгәр дийарийа тә жь нане ль сәр селе лехьсти йә, әв гәрәке жь аре хас р'унда стьрайи у бе һәвиртьр'шк бә.

⁶ Ви кәр-кәри ки, р'ун сәрда ки. Эва дийарийа нани йә.

⁷ һәгәр дийарийа тәйә нани т'аwедә пьжанди бә, бьра әв жь аре хас р'унда стьрайи бә. ⁸ Жь ван тышта дийарийа нани Хөданр'a бьби, ль бәр к'аһин дайни у әв незики горигәһе кә. ⁹ К'аһин бьра п'арәке бона биранине жь дийарийа нани һьлдэ у ль сәр горигәһе бышәвьтинә, эва дийарийа шәватейә бинхwәш э бона Хөдан. ¹⁰ Ле п'ара дийарийа нанийә майи, бьра һарун у көр'ед wir'a бьминә. Эва п'ара жь дийарийед шәватейә Хөданр'a дайийә һәрә пироз э.

¹¹ Т'ө щар нава дийарийа нанийә кө һун Хөданр'a бьдьн, һәвиртьр'шк т'өнәбә. Нә һәвиртьр'шк, нә һьнгьв чава дийарийа шәватә бона Хөдан нәдьн. ¹² һәвиртьр'шк у һьнгьв чава дийарийед бәре пешьн Хөданр'a дькарьн биньн, ле ль сәр горигәһе гәрәке нәйе шәвьтандьне бона бинхwәшийе. ¹³ һ'эму дийарийед хwәйә нани хве ки у хвейа * пәйманаФ Хwәдейе хwә жь нава дийарийед хwә кем нәки, т'эви һ'эму һ'әдийед хwә хве жи бьди.

¹⁴ һәгәр дийарийа нанийә бәрәдФ дәрәмәта пешьн Хөданр'a бьди, бона дийарийа бәре пешьн жь сьмбьлед

---

* 2:13 Хве бона һ'эму дийарийа лазьм бу. Тышт тенә хвекьрьне кө хьраб нәбьн. Ләма әв нишана пәймана һ'әта-һ'әтайе йә.

шинэ фьрькандийэ ль сэр егьр қәланди бьдә. ¹⁵Р'ун сәрда ки у бьхуре бьди сәр. Эва дийарийа нани йә. ¹⁶K'аһин чава дийарийа шәватейә бона Хөдан, we п'арәкә жь дийарийе, ава готи жь қәйнокед, р'ун т'эви һ'әму бьхуре чава дийарийа бир анин бьшәвьтинә.

Дийарийа^Ф һәләқәтийе

З һәгәр қөрбана йәки дийарийа һәләқәтийе* йә у әв дәвара нер бә йан ме бә, әв гәрәке һ'әйвана бе қөсур Хөданр'а бьдә. ²Бьра әв дәсте хвә дайнә ль сәр сәре қөрбана хвә у we ль бәр дәре Коне Щьвине сәржекә, көр'ед һаруннә к'аһин хуне бьр'әшиньнә ль сәр һәр алийед горигәһе. ³У жь дийарийа һәләқәтийе, чава дийарийа шәвате Хөданр'а ван тьшта бьдә: Бәзе сәрзык, һ'әму бәзе навдъл, ⁴һәр дө гөр'ч'ька бәзе сәр у к'еләкава, бәтане щәгәре гөр'ч'ькава т'эвайи дәрхә. ⁵Көр'ед һарун вана ль сәр горигәһе т'эви дийарийа т'эвайишәватейә ль сәр қьршед ль сәр егьр бьшәвьтиньн. Эва дийарийа шәватейә бинхвәш ә бона Хөдан.

⁶Ле һәгәр әв жь кәре пез қөрбана дийарийа һәләқәтийе Хөданр'а бьдә, әв нер йан ме бә, гәрәке беқөсур бә. ⁷һәгәр әв бәрхәке хвәр'а бькә қөрбан, бьра әв ль бәр Хөдан бьдә. ⁸Бьра әв дәсте хвә дайнә ль сәр сәре қөрбана хвә у we ль бәр Коне Щьвине сәржекә у көр'ед һарун хуне ль сәр һәр алийед горигәһе бьр'әшиньн. ⁹У жь дийарийа һәләқәтийе чава дийарийа шәвате Хөданр'а ван тьшта бьдә: Бәзе we, дава we пева қарч'ькеда бьр'и, бәзе сәрзык у һ'әму бәзе навдъл, ¹⁰һәр дө гөр'ч'ька бәзе сәр у к'еләкава, бәтане щәгәре гөр'ч'ькава т'эвайи дәрхә. ¹¹У к'аһин вана ль сәр горигәһе бьшәвьтинә, чава дийарийа хөре шәватейә бона Хөдан.

---

* 3:1 Нава һьнәк вәлгәр'андьнада «Дийарийа ә'дльайе».

¹² Ле һэгэр қөрбана ви бьзын э, бьра бинэ ль бэр Хөдан, ¹³ дәсте хвэ дайнэ ль сэр сәре we у ль бэр Коне Щьвине we сәржекә. Көр'ед һарун хуне ль сэр һәр алийед горигәһе бьр'эшиньн. ¹⁴ У эw жь we қөрбана хвэйә дийарийа шәwате Хөданр'а ван тышта бьдә: Бәзе сәрзык, һ'әму бәзе навдъл, ¹⁵ һәр дө гөр'ч'ька бәзе сәр у к'еләкава, бәтане щәгәре гөр'ч'ькава т'әвайи дәрхә. ¹⁶ К'ахин вана ль сәр горигәһе бьшәwьтинә, әва бьбә дийарийа хөре шәwатейә бинхwэш. һ'әму бәз п'ара Хөдан э. ¹⁷ Әва нава ньсьлед wәда, щи-wаред wәда бьбә қәйдә-қануна һ'әта-һ'әтайе, кө т'ө щар нә бәз бьхwьн, нә жи хуне».

Qөрбанед бона гөнед бе һ'әмде хвэ кьри

4 Хөдан Мусар'а хәбәрда у гот: ² «Т'әви зар'ед Исраел хәбәр дә у бежә: һ'әгәр кәсәк бе һ'әмде хвэ гөнә бькә у жь ван т'әмийед Хөданә даи шаш бә, йәки жь ван нәқәдинә, ³ йан һэгәр сәрәкк'ахин* гөнә бькә, щьмә'те хвәр'а гөнәк'ар кә, гәрәке эw бона гөне хвэйи кьри, жь dewер щанәгаки беқөсур, чаwа дийарийа^Ф пақьжбуне бьдә Хөдан. ⁴ Щанәге бьра бинэ ль бәр дәре Коне Щьвине ль бәр Хөдан, дәсте хвэ дайнэ ль сэр сәре щанәге у ль бәр Хөдан щанәге сәржекә. ⁵ Сәрәкк'ахин^Ф бьра жь хуна щанәге һьлдә бинә Коне Щьвине, ⁶ у эw к'ахин т'ьлийа хвә хунеда кә, хуне һ'әфт щара ль бәр Хөдан бьр'эшинә ль бәр п'әр'да пирозгәһе. ⁷ У сәрәкк'ахин бьра жь we хуне ль стьруйед we горигәһа бьхурейә бинхwэш хә, йа кө Коне Щьвинеда ль бәр Хөдан э. Хуна щанәгейә майи жи бьр'ежә жера горигәһа т'әвайишәwатейә ль бәр дәре Коне Щьвине. ⁸ У һ'әму бәзе щанәге бона дийарийа пақьжбуне же бе дәрхьстьн: Бәзе сәрзык, һ'әму бәзе навдъл, ⁹ һәр дө гөр'ч'ька бәзе сәр у к'еләкава, бәтане щәгәре гөр'ч'ькава

* 4:3 Ибрани^Ф хәбәр бь хәбәр: «К'аһине р'ункьри», бьньһер'ә Қануна К'ахинтийе 6:22; 8:12; 16:32.

т'эвайи дэрхэ, ¹⁰ чава жь шанэге дийарийа хэлэцэтиге тенэ дэрхьстьне. Сэрэкк'аһин вана ль сэр горигэһа т'эвайишэwатэ бышэwьтинэ. ¹¹ Ле ч'эрме шанэге, т'эмамия гошт, сэр-п'и, навдъл, әдәбева, ¹² аwа готи жь шанэге чь мабэ, бьбэ жь зоме дэр щики пацъж, щийе к'ози кӧ те р'етьне, ль сэр църша пе егър бышэwьтинэ. Щийе к'ози кӧ те р'етьне бьра бе шэwьтандьне.

Qӧрбана бона гӧне т'эмамия щьмә'те

¹³ Ле һэгәр т'эмамия щьвина Исраел пева бе һәмде хwэ шаш бэ у әв йәк жь щьвине вэшарти бьминэ, жь ван һ'әму т'әмийед Хӧданә даий йәки нәқәдиньн у гӧнәк'ар дәрән, ¹⁴ гава әw гӧне вани кьри дәре, бьра щьвин жь дөвөр шанэгаки бона дийарийа пацъжбуне бьдьн у биньн ль бәр Конә Щьвине. ¹⁵ Р'успийед щьмә'те бьра ль бәр Хӧдан дәстед хwэ дайньнэ ль сәр сәре шанэге у ль бәр Хӧдан шанэга бе сәржекьрьне. ¹⁶ У сэрэкк'аһин жь хуна шанэге һьлдә бинә Конә Щьвине. ¹⁷ Әw к'аһин т'ь-лийа хwэ хунедә кә ль бәр Хӧдан һ'әфт щара бьр'әшинә ль бәр п'әр'де. ¹⁸ У жь we хунә стьруйед we горигэһа ль бәр Хӧдан хә, йа кӧ дь Конә Щьвинедә йә у хуна майи жи бьр'ежә жера горигэһа т'эвайишэwатейә ль бәр дәре Конә Щьвине. ¹⁹ У һ'әму бәзе wi жь wi дәрхә у ль сәр горигэһе бышэwьтинэ. ²⁰ Ви шанэгайи жи ӧса бькә, чава кӧ шанэгайе бона дийарийа пацъжбуне кьр, сэрэкк'аһин бона ван бьра к'әwандьне бькә у ль ван we бе бахшандьне. ²¹ Паше шанэге жь зоме дәрхә дәр бышэwьтинә, чава шанэгайе пешьн шэwьтанд. Әва дийарийа пацъжбуне йә бона щьмә'те.

Дийарийа бона гӧне сәрwера

²² һэгәр сәрwерәк бөһәмде хwэ гӧнә бькә у жь ван һ'әму т'әмийед Хӧдан Хwәдейе хwә йәки нәқәдинә, әw гӧнәк'ар дәрте, ²³ гава гӧне wi wива бе әйанкьрьне,

һынге бона хwэ бьра жь бьзьна нерики беқосур қорбан бинэ. ²⁴Әw дәсте хwэ дайнэ ль сэр сәре нери у ль бәр Ходан ви щийе кӧ дийарийа т'эвайишәwате те сәржекьрьне сәржекә. Эва дийарийа пақьжбуне йә. ²⁵К'аһин бьра т'ьлийа хwэ хуна дийарийа пақьжбунеда кә у ль стьруйед горигәһа т'эвайишәwате хә у хуна майи жи бьр'ежә жера горигәһа т'эвайишәwате. ²⁶Һ'әму бәзе ви, мина бәзе дийарийа һәләқәтийе ль сэр горигәһе бьра бьшәwьтинә. Бь ви аwaiи к'аһин бона гӧне ви к'әwandьне бькә у we ль ви бе бахшандьне.

Қорбана бона гӧне кәсәки

²⁷Һәгәр йәки жь мьләт беһ'әмде хwэ гӧнә бькә, жь ван т'әмийед Ходане хwэ йәки нәқәдинә, әw гӧнәк'ар дәрте ²⁸у гава гӧне ви вива бе әйанкьрьне, бьра бона гӧне хwәйи кьри бьзьнәкә беқосур қорбан бинә. ²⁹Әw дәсте хwэ дайнэ ль сэр сәре дийарийа пақьжбуне у дийарийа пақьжбуне ви щийе дийарийа т'эвайишәwате бе сәржекьрьне. ³⁰К'аһин бьра т'ьлийа хwэ we хунеда кә у ль стьруйед горигәһа т'эвайишәwате хә у хуна майи жи бьр'ежә жера горигәһе. ³¹Һ'әму бәзе бьзьне дәрхә, чава бәзе дийарийа һәләқәтийе те дәрхьстьне у к'аһин ви бәзи ль бәр Ходан ль сэр горигәһе бона бинхwәшийе бьшәwьтинә. Бь ви аwaiи к'аһин бона ви к'әwandьне бькә у ль ви we бе бахшандьне.

³²Ле һәгәр бәрхе бона дийарийа пақьжбуне бьдә, бьра йәкә мейә бе қосур бинә. ³³Дәсте хwэ дайнэ ль сэр сәре дийарийа пақьжбуне, дь ви щийе дийарийа т'эвайишәwате те сәржекьрьне, we дийарийа пақьжбуне сәржекә. ³⁴К'аһин т'ьлийа хwэ хуна дийарийа пақьжбунеда кә у ль стьруйед горигәһа т'эвайишәwате хә у хуна майи жи бьр'ежә жера горигәһе. ³⁵Һ'әму бәзе we дәрхә, чава бәзе бәрха дийарийа һәләқәтийе те дәрхьстьне у к'аһин ви бәзи т'әви дийарийед шәwатейә

бона Хөдан ль сэр горигәһе бышәшьтинә. Бь ви авайи к'аһин бона гөне вийи кьри к'әwandьне бькә у ль wi we бе бахшандьне.

Мәщалед бона гөна пақыжбун

5 һәгәр йәк бе газикьрьне ль бәр диwane, әwi тыштәк бьһистьбә йан шә'дә бә у ве йәке вәшерә, һынге әw wi гөнәйи дькә стуйе хwә.

²Һәгәр йәк жь нәзанийа хwә тыштәки нәпақыж к'әвә, аwа готи щәндәке р'ә'wьрәки, щәндәке һ'әйwanәки йан щәндәке шулькики нәһ'әлал к'әвә, әw хwә дьһ'ә-р'ьминә у сущдар дькә. ³Һәгәр йәк жь нәзанийа хwә к'ьретийа мерьв к'әвә, тыштәки к'ьрет кә мерьв дька-рә бьһ'әр'ьминә, гава әw бьзаньбә һынге әwe сущдар бә. ⁴Һәгәр йәк жь нәзанийа хwә, пе дәве хwә бона қәнщийе йан хьрабийе сонд бьхwә, (чава мәрьв пе сондед хwә тыштед п'уч' дьбежьн), гава әw бьзаньбә, һынге жь ван йәкида әwe сущдар бә. ⁵Һәгәр жь ван йәка тыштәкида сущдар бә у хwә мькөр' бе, гөне хwә бьдә р'уйе хwә, ⁶бьра бона гөне хwәйи кьри Хөданр'а жь кери бәрхәкә ме, йан жи карәкә ме бона нәһәқийа хwә чава дийарийа пақыжбуне бинә. Бьра к'аһин бона гөне wi к'әwandьне бькә.

⁷Һәгәр дестда т'өнә, нькарә жь бәр нәһәқийа хwәва пез бинә, бьра дө фатьмока йан жи дө щушукед кәwа Хөданр'а бинә, йәк бона дийарийа пақыжбуне, йәк жи бона дийарийа т'әвайишәwате. ⁸Бьра әw вана бинә ль бәр к'аһин, пешийе дийарийа пақыжбуне бьдә, сәри жь стөкөре һьлқәтинә, ле же нәқәтинә. ⁹У жь хуна дийарийа пақыжбуне бьр'әшинә диwаре горигәһе, хуна майи жи бьра бьньқьтә жера горигәһе. Әва дийарийа пақыжбуне йә. ¹⁰Йа дьн жи анәгори қьрара дийарийа т'әвайишәwате бьдә у к'аһин бона гөне вийи кьри к'әwandьне бькә у we ль wi бе бахшандьне. ¹¹Ле һәгәр дестда т'өнә, әw нькарә

дö фатьмока йан дö щущукед кэва жи бинэ, һынге бьра
 йе гөнэ кьрийэ бона һ'эдийа хвэ п'арэкэ ефайе жь дэһа
 йэк* аре хас чава дийарийа паqьжбуне бинэ. Нэ р'ун
 бькэ сэр нэ жи бьхуреФ, чьмки эва дийарийа паqьжбуне
 йэ. ¹²Эw ви ари бинэ щэм к'аһин, к'аһин бона биранине
 бь к'өлма хвэ т'ьжи аре хас һьлдэ, ль сэр горигэһе т'э-
 ви дийарийед шэwатейэ бона Хөдан бьшэwьтинэ. Эва
 дийарийа паqьжбуне йэ. ¹³У к'аһин бона гөне вийи
 кьри к'эwандьне бькэ, чь дэрэщедэ жи чь кьрьбэ we ль
 wi бе бахшандьне. У йе майи жи мина дийарийа нани
 к'аһинр'а бьминэ».

Qануна дийарийаФ жь бэрвадайине

¹⁴Хөдан Мусар'а хэбэрда у гот: ¹⁵«Һэгэр йэк борще хвэ
 нэqэдинэ у бе һ'эмде хвэ һьндава тыштед Хөданэ пи-
 розда* гөнэ бькэ, бьра жь бэр нэһэqийа хwэва жь кери
 бэранэки беqөсур, wэкэ wi қимэте тэйи пе шекьлед*
 зивин к'ьфшкьри, анэгори шекьлед пирозгэһе Хөданр'а
 дийарийа жь бэрвадайине бинэ. ¹⁶Бьра щьрма we зийана
 кө дайэ тыштед пироз бьк'ьшинэ, өса жи п'арэкэ жь пенц
 п'ара ль сэрда зедэ кэ, бьдэ к'аһин. У к'аһин бьра пе wi
 бэране дийарийа жь бэрвадайине к'эwандьне бькэ у we
 ль wi бе бахшандьне. ¹⁷Һэгэр йэк бе һ'эмде хвэ гөнэ бь-
 кэ у жь wан т'эмийед Хөданэ дайи шаш бэ, йэки жь wан
 нэqэдинэ, эw суцдар дьбэ у гөнэ дькэ стуйе хwэ. ¹⁸Бьра
 эw wэкэ wi қимэте тэйи к'ьфшкьри, жь кери бэранэки
 беqөсур бона дийарийа жь бэрвадайине к'аһинр'а би-
 нэ, к'аһин бьра бона we нэһэqийа вийэ беһ'эмде хwэ

* 5:11 Аwa готи «килограмэк». Ефа дэрданэки 10 литьре бу.

* 5:15 Те фэ'мкьрьне кө эw тыштед кө гэрэке Хөданр'а бьһатана
 дайине, аwa готи дийарийа бэредФ дэрэмэта пешьн, дэһэкФ,
 ньхөри у йед майинэ кө нэйенэ дайине.

* 5:15 «Шекьл» незики 12 гьрам бу.

кьри к'эwandьне бькэ у we ль wi бе бахшандьне. ¹⁹Эва дийарийа жь бэрвадайине йэ, бона нэһэдийа кё эwi ль бэр Хёдан кьрьбу».

6 Хёдан Мусар'а хэбэрда у гот: ²«Һэгэр йэк борще хwэ ль бэр Хёдан нэқэдинэ бь ви аwaiи хwэ гөнэк'ар кэ, аwa готи анэмэте йэки инк'ар кэ, йан тыште ль wi һатьбэ дайине, йан тыштэк шеландьбэ, йан қэлпи ль wi кэси кьрьбэ, ³йан тыштэки ондабуи дитьбэ инк'ар кэ у дэрэw сонд бьхwэ, жь ван һ'эмуйа йэкида гөнэ бькэ, к'ижан кё мэрвь дькьн, ⁴бона гёне кьри у суцдарийа хwэ гэрэке эw тыште шеланди, қэлпийа кьри, йан эw анэмэте кё зэфт бьрьбу, йан эw тыште ондабуи кё дитьбу, ⁵йан һэр тышти, һьндава чьда дэрэw сонд хварийэ, гьшки ле вэгэр'инэ. Бьра чарика пенща жи сэрда зедэ кэ бьдэ wi к'ер'а дьк'эwэ, ль we р'ожа кё гёне хwэ нас кэ. ⁶У бьра эw бона нэһэдийа хwэ жь кери бэранэки беқёсур, wэкэ wi қимэте тэйи к'ьфшкьри, дийарийа жь бэрвадайине Хёданр'а бинэ щэм к'аһин. ⁷К'аһин бьра бона wi ль бэр Хёдан к'эwandьне бькэ, чь тыштида wi нэһэқи кьрьбэ we ль wi бе бахшандьне».

Дийарийа т'эwaiишэwате

⁸Хёдан Мусар'а хэбэрда у гот: ⁹«Э'мьри ль һарун у кёр'ед wi бькэ у бежэ: Эв э қануна дийарийа т'эwaiишэwате. Т'эмамайа шэве дийарийа т'эwaiишэwате бьра ль сэр агьре сэр горигэһе бэ һ'эта сэре сьбе у агьре горигэһе бьра т'ьме ль сэр бьшхөлэ. ¹⁰К'аһин бьра чёхе хwэйи к'ьтани бавежэ ль сэр хwэ у һэвалкьрасе к'ьтани жи ль хwэ кэ, паше we к'озийа шэwьтийэ жь дийарийа т'эwaiишэwате майи, бьра жь сэр горигэһе һьлдэ бькэ к'елэка горигэһе. ¹¹Пэй ве йэкер'а бьра к'ьнще хwэ бьгёһезэ, дэстэки майин ль хwэ кэ, к'озийе жь зоме дэрхэ дэр бьбэ щики пақьж. ¹²Агьре ль сэр горигэһе гэрэке бьшхөлэ у венэсе, к'аһин

бъра һәр сьбәһе қырша бьдә сәр, дийарийа т'эвайишәвате у доне дийарийед һәләқәтийе ль сәр we бышәвьтинә. ¹³ Агьр т'ьме гәрәке ль сәр горигәһе бышхөлә у венәсе.

Дийарийа нани

¹⁴ Эв э қануна дийарийа нани кө гәрәке көр'ед һарун ль бәр Хөдан пешбәри горигәһе бьдьн. ¹⁵ Бъра әв к'өлма хвә т'ьжи аре хаси дийарийа нанида кә т'эви р'уне we у һ'әму бьхура ль сәр дийарийа нани һьлдә, ль сәр горигәһе бона биранине бышәвьтинә. Эва дийарийа шәватейә бинхвәш э бона Хөдан. ¹⁶ Ле һәрч'е майи бьра һарун у көр'ед wi бьхвьн. Эв гәрәке әви бе һәвиртьр'шк ль щийе пироз һ'әвшә Конә Щьвинедә бьхвьн. ¹⁷ Эв гәрәке пе һәвиртьр'шк нәйе пә'тгне, мьн эва жь дийарийед хвәйә шәвате п'ар да ван. Эва йа һәрә пироз э, мина дийарийа пақьжбуне у дийарийа бәрвадайине. ¹⁸ һәр қьсьме мерини жь р'ьк'ьнйата һарун дькарә же бьхвә. Жь дийарийед шәватейә бона Хөдан эва п'ара вә бә, нава р'ьк'ьнйатед вәда бьбә қәйдә-қануна һ'әта-һ'әтайе. һәр чь кө лек'әвә we пироз бә».*

Дийарийа р'ожа к'ьфшкьрьна к'аһин

¹⁹ Хөдан Мусар'а хәбәрда у гот: ²⁰ «Эв э дийарийа һарун у көр'ед wi, йа кө гәрәке әв ль р'ожа к'ьфшбуна хвәда бьдьнә Хөдан: Жь дәһә п'ара п'арәкә ефайе аре хас бона дийарийа нанийә һәр р'ож, ниви сәре сьбе у ниви жи бәре еваре биньн. ²¹ Ар нав р'унда стьрайи бә, ль сәр селе р'ьнд пьжанди бә, паше к'ер ки у чава дийарийа нани йә бинхвәш бона Хөдан бьди. ²² У жь көр'ед һарун, к'ижан кө дәвса wi к'аһин бе р'ункьрьне, әв гәрәке ве йәке бькә, эва қәйдә-қануна Хөданә һ'әта-һ'әтайе йә.

---

* 6:18 һьнәк вәлгәр'андьнада жи «Т'әне һәр кәсе пироз дькарә ван к'әвә».

Әw т'эмам гэрәке бе шәwьтандьне. ²³У һәр дийарийа нанийә к'аһин дайи, гэрәке т'эмам бе шәwьтандьне, нә кӧ бе хварьне».

Дийарийа паqьжбуне

²⁴Хӧдан Мусар'а хәбәрда у гот: ²⁵«Т'эви һарун у кӧр'ед wi хәбәр дә у бежә: <Әв ә қануна дийарийа паqьжбуне: ль бәр Хӧдан к'идәре кӧ дийарийа т'эвайишәwате те сәржекьрьне, we дәре жи гэрәке дийарийа паqьжбуне бе сәржекьрьне. Әва йа һәрә пироз ә. ²⁶Әw к'аһине кӧ дийарийа паqьжбуне дьдә әw бьра we бьхwә. Әw гәрәке Щийе Пирозда бе хварьне, һ'әwша Коне Щьвинеда. ²⁷Һәр чь кӧ ль гоште we к'әwә we пироз бә*. Ле һәгәр хуна we бьпәкә ль сәр к'ьнщәке, әwe ләк'е дь щийе пирозда бьшойи. ²⁸У әw дизе кӧ әw гошт теда к'әлийайә гэрәке бе шкенандьне, ле һәгәр дәрдаһа сьфьрда һатийә к'әландьне, әw гэрәке бе чьр'кьрьне у пе аве бе шуштьне. ²⁹Һ'әму зар'ед к'аһинайә кӧр'ин дькарьн же бьхwьн. Әва йа һәрә пироз ә. ³⁰Ле һәр дийарийа паqьжбуне, хуна we биньнә Коне Щьвине Щийе Пирозда бона к'әwандьн бе кьрьне, әw т'ӧ щар нәйе хварьне, ле ль сәр егьр әw бе шәwьтандьне».

Дийарийа жь бәрвадайине

7 Әв ә қануна дийарийа бәрвадайинейә һәрә пироз. ²К'и дәре кӧ дийарийа т'эвайишәwате те сәржекьрьне, гэрәке дийарийа бәрвадайине жи we дәре бе сәржекьрьне у хуна we ль сәр һәр алийе горигәһе бе р'әшандьне. ³У к'аһин һ'әму бәзе we, awa готи даwe, бәзе навдъл дийари кә, ⁴һәр дӧ гӧр'ч'ька бәзе сәр у к'еләкава, бәтане щәгәре гӧр'ч'ькава т'эвайи дәрхә. ⁵К'аһин вана

---

* 6:27 Һьнәк wәлгәр'андьнада жи «Т'әне һәр кәсе пироз дькарә гоште we к'әwә».

ль сэр горигәһе бышәwьтинә, чава дийарийа шәwатейә Хөданр'а. Эва дийарийа жь бәрвадайине йә. ⁶Һәр зар'әкә к'аһинайи көр'ин дькарә жь ве бьхwә. Гәрәке щийе пирозда бьхwә, эва йа һәрә пироз ә.

⁷Qануна дийарийа пацьжбуне у йа дийарийа бәрвадайине йәк ә, к'аһине кө к'әwандьне дькә бьра wir'a бьминә. ⁸Өса жи к'аһинәк кө дийарийа йәкийә т'әвайишәwате бьдә, ч'әрме we дийарийа т'әвайишәwатейә кө да, бьра wir'a бьминә. ⁹Һәр дийарийа нанийә кө тәндуредә пә'ти, йан т'awеда йан ль сәр селе пьжанди кө бе дайине, әw к'аһине дайир'a бьминә. ¹⁰Ле һәр дийарийа нанийә р'унда стьрайи йан бе р'ун, һ'әму көр'ед һарунр'a wәкә һәв бе п'арәwәкьрьне.

Дийарийа һәләqәтийе

¹¹Әв ә qануна дийарийа һәләqәтийе, кө йәк Хөданр'a бьдә: ¹²Һәгәр бона р'азидарийе we бьдә, һьнге бьра т'әви дийарийа р'азидарийе к'атед р'унда стьрайи бе һәвиртьр'шк у лошед бе һәвиртьр'шкә р'ункьри, к'атед жь арә хаcи р'унда стьрайи бьдә. ¹³Пештьри к'ата, бьра әw нане хwәйи һьлати жи дийари бинә, т'әви we дийарийа хwәйә һәләqәтийе кө бона р'азидарийе дьдә. ¹⁴Жь wан һ'әму дийарийа, йәке гәрәке чава дийарийа бәрбьр'икьрьне бьдә Хөдан. Эва п'ара wi к'аһини йә, йе кө хуна дийарийа һәләqәтийе дьр'әшинә. ¹⁵У гоште дийарийа һәләqәтийа р'азидарийе, һәма we р'ожа дайида бе хварьне, жь we гәрәке һ'әта сьбәһе нәминә. ¹⁶Ле һәгәр дийарийа wi бона соз ә, йан дийарийа р'әзәдльийе йә, һьнге qөрбан we р'ожа дайида бе хварьне, чь ма жи р'ожа дьн бе хварьне. ¹⁷Ле әw гоште qөрбанейи кө ма р'ожа сьсийа, сәр агьр бе шәwьтандьне. ¹⁸Һәгәр йәк гоште дийарийа һәләqәтийе р'ожа сьсийа бьхwә, әw найе qәбулкьрьне. Әw ль бәр щәфе дайи нак'әвә, we бьбә һ'әрами, йе же бьхwә әw гөнә дькә стуйе хwә. ¹⁹Әw гоште кө тыштә-

ки нэпақыж к'эвэ, гэрэке нэйе хварьне, эw ль сэр агър гэрэки бе шэwьтандьне. һэр кэсе пақыж дыкарэ гоште дийарийе бьхwэ, ²⁰ ле эw кэсе чахе нэ пақыж э, жь гоште дийарийа һэлэқэтийа Ходан бьхwэ, эw кэса гэрэке жь нава щьмэ'та хwэ бе ондакьрьне. ²¹ У эw мэрьве кö тыштэки нэпақыж к'эвэ, аwa готи нэпақыжийа мерьв, йан һ'эйwane нэпақыж йан һэр тыште һ'эрам к'эвэ у жь гоште дийарийа һэлэқэтийа Ходан бьхwэ, эw мэрьва гэрэке жь нава щьмэ'та хwэ бе ондакьрьне».

Кьрьнед нэщайиз

²² Ходан Мусар'а хэбэрда у гот: ²³ «Т'эви зар'ед Исраел хэбэр дэ у бежэ: <Т'ö щар бэзе га йан пез йан бьзьна нэхьн. ²⁴ Бэзе һ'эйwane һ'ышкбуйи у бэзе дэ'вэхвари, һэр тыштед дьнда дыкари бьди хэbate, ле т'ö щар же нэхьн. ²⁵ һэр кэсе кö бэзе дийарийа шэwате Ходанр'а дайи бьхwэ, эw мэрьва гэрэке жь нава щьмэ'та хwэ бе ондакьрьне. ²⁶ У т'ö хуне һэр щи-варед хwэда нэхьн, нэ хуна тэйрэда нэ жи һ'эйwana. ²⁷ Ле к'е чь хуне бьхwэ, эw гэрэке жь нава щьмэ'та хwэ бе ондакьрьне».

П'ара к'аһина жь дийарийа һэлэқэтийе

²⁸ Ходан Мусар'а хэбэрда у гот: ²⁹ «Т'эви зар'ед Исраел хэбэр дэ у бежэ: <Эwe кö дийарийа хwэйә һэлэқэтийе дьдэ Ходан, гэрэке жь we дийарийа һэлэқэтийе п'ара Ходан дэрхэ. ³⁰ Гэрэке эw пе дэсте хwэ дийарийед Ходанэ шэwате бинэ, бэз сэрсингва бинэ, кö сэрсинг ль бэр Ходан бе һ'эжандьне чаwa дийарийа^Ф һ'эжандьне. ³¹ К'аһин бэз ль сэр горигәһе бышэwьтинэ, ле сэрсинг һарун у көр'ед wir'а бьминэ. ³² Жь дийарийед хwэйә һэлэқэтийе, гэрэке пиле р'асте бьднэ к'аһин, бона дийарийа бэрбь'икьрьне. ³³ Жь көр'ед һарун к'ижан кö хуна дийарийа һэлэқэтийе у бэзе we бьдэ, пиле р'асте п'ара wi бэ. ³⁴ Чьмки мьн жь дийарийед һэлэқэтийа

зар'ед Израел сэрсинге дийарийа һ'эжандьне у пиле дийарийа бэрбър'икърьне һьлдан у данэ һаруне к'ахин у көр'ед ви, чава қәйдә-қануна һ'эта-һ'этайе жь зар'ед Израел». ³⁵ Эва п'ара һарун у көр'ед ви йә, жь дийарийед Хөданэ шәвате, we р'ожа к'ьфшбуна ванэ к'ахинтийеда бона Хөдан. ³⁶ Эв п'ара кө р'ожа к'ьфшбуна ванда Хөдан ә'мър ль зар'ед Израел кър бьднә ван, эва бона ньсьлед ван қәйдә-қануна һ'эта-һ'этайе йә.

³⁷ Эв э қануна дийарийа т'эвайишәвате, дийарийа нани, дийарийа пақьжбуне, дийарийа жь бәрвадайине, дийарийа қәвин-қәдимийе у дийарийа һәләқәтийе, ³⁸ йа кө Хөдан ль сәре ч'ийайе Синайе ә'мър ль Муса кър, we р'оже гава бәр'ийа Синайеда т'әми ль зар'ед Израел кър, кө дийарийед хвә бьднә Хөдан.

Qәвин-қәдимкърьна к'ахина

8 Хөдан Мусар'а хәбәрда у гот: ² «Һарун у көр'ед ви, к'ьнщед ван, р'уне р'ункърьне, щанәге дийарийа пақьжбуне, дө бәрана у сәлә нане бе һәвиртър'шк һьлдә ³ у т'әмамия шьвине т'опи ль бәр дәре Коне Щьвине кә». ⁴ Муса өса кър, чава кө Хөдан ә'мър ль ви кър у щьвин ль бәр дәре Коне Щьвине щьвийа.

⁵ Муса готә щьвине: «Ва йә әв тыште кө Хөдан ә'мър кър кө бькьн». ⁶ Муса һарун у көр'ава анинә незик у әв пе аве шуштьн. ⁷ Кьрас ль һарун кър, бәнпышт да пыште, чөх ль ви кър, ефод^ф жорда авитә сар, қәйт'ана ефод да сәр пыште у пе қәйт'ана ефод әв шьданд. ⁸ Паше р'әхтсинг^ф авитә сәр ви у Урим у Тумим* жи кърьнә бәр р'әхтсинг. ⁹ Пап'ах да сәре ви, бәрә'никә зер'ин ава готи к'офийа пироз авитә нә'тька п'ап'ах, чава кө Хөдан ә'мър ль Муса кърьбу. ¹⁰ У Муса р'уне р'ункърьне һьлда,

---

* 8:8 Урим у Тумим те фә'м кърьне чава «Р'онайи у К'амьли». Пе вана сәрәкк'ахин^ф ль қьрара Хвәде дьһ'әсийа.

КонеФ Шә'дәтийе у һәр тыштед теда р'ун кьрын у әв пироз кьрын, ¹¹ һ'әфт щара жь ви р'уни р'әшандә сәр горигәһе, горигәһ у һ'әму һащәтед we, т'әшт бьнгәһа weва р'ун кьрын бона пирозбуна ван. ¹² Паше Муса әв р'уне р'ун-кьрыне һьлда р'етә ль сәр сәре һарун у әв р'ун кьр, бона пирозбуна ви. ¹³ Муса көр'ед һарун анин, кьрас ль ван кьрын, бәнпышт данә пышта ван у к'олоз данә ль сәре ван, чава кө Хөдан ә'мьр ль Муса кьрьбу.

¹⁴ У щанәге дийарийа пақьжбуне ани, һарун у көр'ед ви дәстед хwә данинә ль сәр сәре щанәге дийарийа пақьжбуне. ¹⁵ Муса әв сәржекьр, т'ьлийа хwә хунедә кьр у ль стьруйед һәр алийед горигәһе хьст, горигәһ пақьж кьр у хуна майи р'етә жера горигәһе, әв пироз кьр бона к'әwandьне ль сәр we бькә. ¹⁶ У һ'әму бәзе навдъл, бәтане щәгәре, һәр дө гөр'ч'ька бәзе ванва Муса һьлда у ль сәр горигәһе шәwьтанд. ¹⁷ Ле тыште жь щанәга майи: Ч'әрме ви, гошт ә'дәбева жь зоме дәр ль сәр егьр шәwьтанд, чава кө Хөдан т'әми дабу Муса.

¹⁸ Пәй ве йәкер'а Муса бәране дийарийа т'әвайишәwате ани, һарун у көр'ед ви дәстед хwә данинә ль сәр сәре бәрен. ¹⁹ Муса әв сәржекьр у хуна ви р'әшандә ль сәр һәр алийед горигәһе. ²⁰ Бәран чити-чити кьр, Муса сәри, т'әви ван кәрийа бәзва шәwьтандьн, ²¹ чахе навдъл у нг пе аве шуштьн, Муса т'әмамийа бәрен ль сәр горигәһе шәwьтанд. Әв бу дийарийа т'әвайишәwатейә бинхwәш, дийарийа шәwате бона Хөдан, чава кө Хөдан ә'мьр ль Муса кьрьбу.

Бәране қәвин-қәдимкьрыне

²² Муса бәране дьн ани, бәране қәвин-қәдимкьрыне, һарун у көр'ед ви дәстед хwә данинә ль сәр сәре бәрен. ²³ Муса әв сәржекьр, жь хуна ви һьлда гөпька гөһе һарунә р'асте у т'ьлийа мәзьнә дәсте вийи р'асте хьст, өса жи печ'ийа мәзьнә нгге вийи р'асте. ²⁴ Муса көр'ед һарун

жи анин, әw хун гөп'ька гөһе вани р'асте у печ'ийа мэз'нә дәсте вани р'асте, өса жи печ'ийа мэз'нә н'ьге вани р'асте х'ст у хуна майин жи р'әшандә ль сәр һәр алийед горигәһе. ²⁵У Муса бәзе бәрен, даw, һ'әму бәзе навд'ъл, бәтане шәгәре, һәр дө гөр'ч'ьк бәзва, пиле р'асте һ'лдан ²⁶у жь сәла нане бе һәвирт'ьр'шкә ль бәр Хөдан жи к'атәки бе һәвирт'ьр'шк у к'атәки р'унда ст'ьрайи у лошәк һ'лдан, данинә ль сәр бәз у пиле р'асте. ²⁷У әw һ'әму данинә ль сәр к'әфа дәстед һарун у көр'ед wi, әw чаwа дийарийа һ'әжанд'ьне ль бәр Хөдан һ'әжанд'ьн. ²⁸У Муса әw жь дәстед ван г'ьрт, т'әви дийарийа т'әвайишәwатейә ль сәр горигәһе шәw'ьтанд. Әwа дийарийа қәwин-қәдимк'ьр'ьне йә бинхwәш ә, дийарийа шәwате бона Хөдан. ²⁹Муса сәрсинг һ'лда у ль бәр Хөдан чаwа дийарийа һ'әжанд'ьне һ'әжанд. Әwа п'ара Муса к'әт, жь wi бәрене дийарийа қәwин-қәдимк'ьр'ьне, чаwа кө Хөдан ә'м'ьр ль Муса к'ьр'ьбу. ³⁰Паше Муса жь р'уне р'унк'ьр'ьне у жь хуна сәр горигәһе һ'лда р'әшандә ль сәр һарун у к'ьнщед wi у ль сәр көр'ед wi у к'ьнщед ван. Бь wi аwайи һарун к'ьнщәwа у көр' к'ьнщед wанwа пироз к'ьр'ьн.

³¹Муса готә һарун у көр'ед wi: «Гошт ль бәр дәре Коне Щьwине б'ьк'әлиньн у ль w'ьр пе нане жь сәла дийарийа қәwин-қәдимк'ьр'ьне б'ьхw'ьн, чаwа ль м'ьн һатә ә'м'ьрк'ьр'ьн у гот'ьн кө т'әне гәрәке һарун у көр'әwа б'ьхw'ьн. ³²У әw гошт у нане бәрмайи ль сәр ег'ьр б'ьшәw'ьтин'ьн. ³³Һ'әфт р'ожа жь дәре Коне Щьwине дәрнәк'әw'ьн, һ'әта кө р'ожед қәwин-қәдимк'ьр'ьна wә т'әмам нәб'ьн, ч'ьмки қәwин-қәдимк'ьр'ьна wәйе һ'әфт р'ожа б'ьк'ьшинә. ³⁴Хөдан ә'м'ьр к'ьр аһа б'ьк'ьн, чаwа кө иро бона к'әwанд'ьна wә һатә дәрбазк'ьр'ьне. ³⁵Аwа һ'әфт р'ожа, шәw у р'ож гәрәке һун ль бәр дәре Коне Щьwине р'унен у нобәдарийа Хөдан б'ьк'ьн кө һун нәм'ьр'ьн, ч'ьмки аһа ль м'ьн һатийә ә'м'ьр-к'ьр'ьне». ³⁶Һарун у көр'әwа һәр т'ьшт өса к'ьр'ьн, чаwа кө Хөдан бь дәсте Муса ә'м'ьр к'ьр'ьбу.

Дийарийед э'wльнэ һарун у көр'ава

9 Р'ожа һ'эйшта Муса гази һарун көр'ава у р'успийед Израел^ф кър, ²готэ һарун: «Хwэр'а жь гар'ане бона дийарийа паqьжбуне тэ'нэки беqөсур һьлдэ у бэранэки беqөсур жи бона дийарийа т'эвайишэwате у ван бинэ ль бэр Хөдан. ³Т'эви зар'ед Израел хэбэр дэ у бежэ: «Нерики жь бьзына бона дийарийа паqьжбуне һьлдын, тэ'нэ у бэрхе йэксалийэ беqөсур жи бона дийарийа т'эвайишэwате, ⁴өса жи щанэга у бэранэк жи чава дийарийа һэлэqэтийе ль бэр Хөдан бе дайине у дийарийа нанийэ р'унда стьрайи, чьмки иро Хөдане wэва хөйа бэ». ⁵Эw тыште кө Муса э'мьр ль ван кър, һьлдан анинэ ль бэр дэре Коне Щьвине у т'эмамийа щьвине һат ль бэр Хөдан сэкьни. ⁶Муса гот: «Ва чь кө Хөдан э'мьр кър кө бькьн wэки р'умэта Хөдан wэва хөйа бэ». ⁷Муса готэ һарун: «Незики горигэһе бэ у дийарийа хwэйэ паqьжбуне у дийарийа хwэйэ т'эвайишэwате бьдэ, бона хwэ у щьмэ'те к'эwандьне бькэ, дийарийед жь щьмэ'те бьдэ у бона ван к'эwандьне бькэ, чава кө Хөдан э'мьр кър».

⁸һьнге һарун незики горигэһе бу у тэ'не бона дийарийа паqьжбуна хwэ сэржекър. ⁹Көр'ед һарун хун незики wi кърьн, эwi т'ьлийа хwэ хунеда кър у ль стьруйед горигэһе хьстьн, хуна майи жи р'етэ жера горигэһе. ¹⁰Ле бэз, гөр'ч'ьк у бэтане щэгэра дийарийа паqьжбуне ль сэр горигэһе шэwьтанд, чава кө Хөдан э'мьр ль Муса кърьбу, ¹¹гошт у ч'эрм жи жь зоме дэр ль сэр егър һарун шэwьтанд. ¹²Дийарийа т'эвайишэwате сэржекър, көр'ед һарун хун анин данэ wi, һарун эw р'эшандэ ль сэр һэр алийед горигэһе. ¹³Дийарийа т'эвайишэwат кэр-кэри кьри сэрива анин данэ wi у эwi ль сэр горигэһе шэwьтанд. ¹⁴У эwi навдъл ньгава шуштьн у т'эви дийарийа т'эвайишэwате ль сэр горигэһе шэwьтандьн.

¹⁵Паше қорбана щьмәте да, жь щьмәте нерик бона дийарийа пақьжбуне һьлда сәржекьр мина йа пешьн дийарийа пақьжбуне да. ¹⁶Дийарийа т'эвайишәwате ани, әw анәгори қьраре да. ¹⁷Дийарийа нани ани, к'өлма хwә т'ьжи кьр у ль сәр горигәһе шәwьтанд, хенщи дийарийа т'эвайишәwатейә сәре сьбәһе. ¹⁸У бона щьмәте щанәга у бәране дийарийа һәләқәтийе сәржекьр, кәр'ед һарун хун анин данә wi, әwi р'әшандә ль сәр һәр алийед горигәһе. ¹⁹Өса жи бәзе щанәге у бәрен, даw, бәзе навдъл, һәр дө гөр'ч'ьк бәзва у бәтане щәгәре анин, ²⁰әw бәз данинә ль сәр сәрсинг у һарун бәз ль сәр горигәһе шәwьтанд. ²¹Паше һарун сәрсинг у пиле р'асте һьлда чава дийарийа һ'әжандьне ль бәр Хөдан һ'әжанд, чава кө Муса ә'мьр кьрьбу.

²²Һарун дәстед хwә бьльнд кьрьн бәрбьр'и щьмәте бу, дөа ль ван кьр. Пәй дийарийа пақьжбуне, дийарийа т'эвайишәwате у дийарийа һәләқәтийер'а пәйа бу. ²³Муса у һарун к'әт'ьнә Коне Щьвине у жь wьр дәрк'әт'ьн дөа ль щьмәте кьрьн. Р'умәта Хөдан т'әмамайя щьмәтева хөйа бу. ²⁴Һьнге жь Хөдан агьр дәрк'әт, дийарийа т'эвайишәwате у бәзе ль сәр горигәһе шәwьтанд, щьмәте кө әв йәк дит шабуна кьрә қар'ин у дәwәр'уйа к'әт'ьн.

Гөне Надаб у Абиһу

10 Көр'ед һарун, Надаб у Абиһу һәр йәки агьрданга хwә һьлда, агьр кьрьне, бьхур кьрьнә сәр у ль бәр Хөдан шаш агьр дан, кө әв нә ль гора қьрара Хөдан бу. ²У жь Хөдан агьр дәрк'әт, ван хьст у әw ль бәр Хөдан мьрьн. ³Wi чахи Муса готә һарун: «Ай бона чь Хөдан хәбәрда у гот:

«Әзе нава йед незики мьн дьбьн пироз бьм
у ль бәр т'әмамайя щьмәте бемә пәсьндайине».

Һарун хwә кәр' кьр.

⁴Һьнге Муса гази Мишаел у Әлсафәне көр'ед Узиеле апе һарун кьрьн у готә ван: «Һәр'ьн бьрайед хwә жь бәр

пирозгәһе һылдын бьбьн жь зоме дәрхьн». ⁵Эw чун, чава кө Муса готьбу әвана кьрасед ванва жь зоме дәрхьстьн. ⁶Муса готә һарун у көр'ед ви Елазар у Ит'амар: «Пор'е сәре хwә сәр хwәда нәйньн у к'ьнще хwә нәқәлешьн, wә-ки нәмьрьн у хәзәба Хөдан нәйе сәре т'әмамия шьвине. Ле бьра бьрайед wә, өса жи т'әмамия мала Израел ль сәр ван бьгьрин, к'ижан кө Хөдан шәwьтандьн. ⁷Һун жь дәре Коне Щьвине дәрнәк'әвьн кө нәмьрьн, чьмки р'у-не Хөдани р'ункьрьне ль сәр wә йә». Wана жи анәгори готьна Муса кьр.

Qануна бона к'аһина һьндава шәраб-арақеда

⁸Хөдан һарунр'а хәбәрда у гот: ⁹«Гава тө йан көр'ед тә бьк'әвьнә Коне Щьвине, шәраб-арақе вәнәхwьн кө нәмьрьн. Нава ньсьлед wәда әв йәк қәйдә-қануна һ'әта-һ'әтайе бә, ¹⁰wәки фьрқийа пироз у нәпироз йан пақьж у нәпақьж жь һәв дәрхьн ¹¹у ван һ'әму қәйдә-қануна ль зар'ед Израел һин кьн, к'ижанед кө Хөдан бь дәсте Муса ә'мьр ль ван кьрийә».

Qануна бона хварьна к'аһина

¹²Муса готә һарун у көр'ед вийә майи, Елазар у Ит'амар: «Жь дийарийед шәwатейә Хөданр'а дайи, дийарийа нани һылдын у һьнда горигәһеФ бе һәвиртьр'шк бьхwьн. Чьмки әва йа һәрә пироз ә. ¹³Әви ль щийе пироз бь-хwьн, әва п'ара тә у п'ара көр'ед тә йә, жь дийарийед шәwатейә Хөданр'а дайи, чьмки мьнр'а аһа һатийә ә'мьр кьрьне. ¹⁴Сәрсинге дийарийа һ'әжандьне у пиле дийарийа бәрбьр'икьрьне тө щики ль пақьж т'әви көр' у қизед хwә бьхwә. Чьмки әвана жь қөрбанед дийарийед һәләқәтийе нә, алийе зар'ед Израелда дайи, әw п'ара тә у көр'ед тә нә. ¹⁵Пиле дийарийа бәрбьр'икьрьне у сәрсинге дийарийа һ'әжандьне т'әви бәзе дийарийа шәwате бьра биньн ль бәр Хөдан бьһ'әжиньн, чава

дийарийа h'эжандьне. У б'ра эва б' q'эйдэ-qануна h'эта-
h'этайе п'ара тэ у к'ор'ед тэ бэ, чава к'о Х'одан э'м'р к'р'».

¹⁶ У Муса нерийе дийарийа паq'ьжбуне гэр'ийа, ле эw иди шэw'ьтанди бу, эwi h'ынге herca хwэ ль к'ор'ед h'ару-
нэ майи Елазар у Ит'амар р'ак'р у готэ ван: ¹⁷ «Wэ чьма дийарийа паq'ьжбуне ль щийе пирозда нэхwарийэ? Нэ эва йа hэрэ пироз э? Wэр'a hatийэ дайине к'о г'онэ жь сэр щьвине б'дьнэ h'ылдане у ль бэр Х'одан к'эwандьне бона ван б'к'ьн. ¹⁸ Аwa хуна we нэк'этийэ пирозгэhe, к'о wэ гэрэке эw q'орбан ль щийе пирозда б'хwара, чава мын э'м'р ль wэ к'р'ьбу». ¹⁹ h'ынге h'арун ль Муса wэгэ-
р'анд у готе: «Аwa иро wана дийарийа паq'ьжуна хwэ у дийарийа т'эвайишэwата хwэ ль бэр Х'одан дан, эв йэк к'о hatэ сэре мын, hэгэр иро мын дийарийа паq'ьжбуне б'хwара, гэло we ль Х'одан хwэш б'хата?» ²⁰ Муса эв йэк б'хист у ль wi хwэш hat.

h'эйwанед h'элал у нэ h'элал

11 Х'одан Муса у h'арунр'a хэбэрда у готэ ван: ² «Т'эви зар'ед Исраел хэбэрд'ьн у беж'ьнэ ван: «Ванэ эw h'эму h'эйwанед ль сэр эр'де жь к'ижана hун дькар'ьн б'хw'ьн, ³ hэр h'эйwане д'осьми у cьмвэк'ри к'о дьк'айен б'хw'ьн. ⁴ Ле жь йед дьк'айен йан йед cьмвэк'ри, гэрэке wана нэхw'ьн, дэwэ, р'аст э дьк'айе, ле нэ cьмвэк'ри йэ, эw бона wэ нэ h'элал бэ. ⁵ Qот'ьк р'аст э дьк'айе ле нэ cьмвэк'ри йэ, эw бона wэ нэ h'элал бэ. ⁶ К'еврушк р'аст э дьк'айе ле нэ cьмвэк'ри йэ, эw бона wэ нэ h'элал бэ. ⁷ Бэраз р'аст э cьмq'эльши у cьмвэк'ри йэ, ле к'о нак'айе эw бона wэ нэ h'элал бэ. ⁸ Гоште ван нэхw'ьн, щэндэкед ван нэк'эw'ьн, эw бона wэ нэ h'элал б'ьн.

⁹ Жь h'эму h'эйwанед нава авада, awa готи h'эму h'эй-
wанед нава бэ'ра у ч'эмада к'о хwэйим'ьл у хwэйипач' ьн б'хw'ьн. ¹⁰ Ле эw h'эмуйед к'о бэ'ра у ч'эмада йэ бе м'ьл у бе пач'э жь hэр h'эйwанед авада дышулькэ эw бона wэ

Һ'эрам бьн. ¹¹Әwana бона wә һ'эрам бьн, гоште ван нә-хwьн у жь щәндәкед ван зьвер бьн. ¹²Һ'әму һ'әйwanед кә аведа нә бе мьл у бе пач' бона wә һ'эрам бьн.

¹³Жь нава тәйрәда жи жь ван зьвер бьн у нәхwьн, әw һ'эрам ьн: Тәйр, тәйре бази, тәйре бә'ре, ¹⁴quш у баwике һәр щур'ед ванва, ¹⁵һәр qar'qar' щур'ед ванва, ¹⁶дәвәquш, буме шәве, мә'сигьр у qәрqә һәр щур'ед ванва, ¹⁷көнде кори быч'ук, qазе мә'сийа, көнде кори мәзын, ¹⁸көнде кори сыпи, пеликан, qьрqе Мьсьре, ¹⁹ләгләге, qөльнг щур'ед ванва, пупу, бач'әрмок.

²⁰Һәр меш-моред хwәйип'әр'ә кә ль сәр чар ньга дьчьн, бона wә һ'эрам бьн. ²¹Ле ван һ'әму меш-моред хwәйи п'әр'ә кә ль сәр чар ньга дьчьн бьхwьн, к'ижан кә феза чокада һет һәнә бона банздана ль сәр әрде. ²²Жь ван һун дькарьн бьхwьн: Көли һәр щур'ед ванва, һәспе гиһе һәр щур'ед ванва, ч'ьр'ик һәр щур'ед ванва, сийаре буке һәр щур'ед ванва. ²³Ле меш-моред хwәйип'әр'ә майинә чарньги, бона wә һ'эрам бьн.

²⁴Пе ван һуне бьһ'әр'ьмын, һәр кәсе кә ль щәндәкед ван к'әвә, һ'әта еваре нә паqьж бә. ²⁵Һәр кәсе кә жь ван щәндәкәки һьлдә бьра к'ьнще хwә бышо у һ'әта еваре нә паqьж бә. ²⁶Һәр һ'әйwanед сьмвәкьри ле нә сьмqәльшинә у нак'айен әw бона wә һ'эрам бьн, һәр кәсе кә ль ван к'әвә нә паqьж бә. ²⁷Һәр һ'әйwanед чарньгийә кә ль сәр ләпе хwә дьгәр'ьн әw бона wә һ'эрам бьн, һәр кәсе кә ль щәндәкед ван к'әвә, һ'әта еваре нәпаqьж бә. ²⁸Һәр кәсе кә щәндәкед ван һьлдә, бьра к'ьнще хwә бышо у һ'әта еваре нә паqьж бә. Әw бона wә һ'эрам ьн.

²⁹Әв ьн әw һ'әйwanед кә ль сәр әрде дьшулькьн, к'ижанед кә бона wә һ'эрам бьн: Мьшке кор, мьшк, мәр'әгиск һәр щур'ед ванва, ³⁰мәр'әгиске ләпьки, тимсаһ, макәмәр, qумqумок, мәр'әгиске р'әнг-р'әнги. ³¹Әв ьн бона wә һ'эрам, жь ван һ'әму шулькийа, һәр кәсе кә щәндәкед ванә көшти к'әвә, һ'әта еваре нә паqьж бә. ³²Көштики жь ван

ль сэр чь тыштида кө бьк'эвэ, һэгэр тыштэки дарин бэ, йан к'ьнщ бэ, йан ч'эрм, йан т'ер', йан тыштэки кө бона шьхөл бьк'ар тиньн дьһ'эр'ьминэ, ван бькьнэ аве, һ'эта еваре нэ паqьж бэ, пэй ве й'экер'а паqьж бэ. ³³Һэгэр жь ван р'э'вьра й'эк бьк'эвэ нава дэрданэкэ ахин, чь тышт кө веда бэ эw һ'эрам дьбэ у эwe дэрдане бьшкеньн. ³⁴Һэр тыште хварьнейэ кө ава жь ве дэрдане бьпэкэ we, эwe бьһ'эр'ьмэ у өса жи һэр тыштед вэхварьнейэ кө пе ве дэрдане вэхьвн дьһ'эр'ьмэ. ³⁵Һэр тыштед кө бэрэт'е ван р'э'вьра лек'эвьн we бьһ'эр'ьмын, һэгэр тэндур бэ йан бэхир бэ гэрэке бе һьлшандьне, эвана һ'эр'ьминэ у бона wэ эвана нэ паqьж бьн. ³⁶Т'эне кани у һ'эwзе аве паqьж дьминьн, ле йе кө щэндэке ван к'эвэ эw дьһ'эр'ьмэ. ³⁷Һэгэр бэрэт'е ван бьк'эвэ ль сэр т'охьмэки чандьне, эw паqьж э. ³⁸Ле гава ав к'этьбэ ль сэр т'охьм у бэрат'эки жь ван р'э'вьра сэрда бьк'эвэ, эw бона wэ һ'эрам бэ.

³⁹Ле һэгэр һ'эйванэки кө те хварьне һ'ьшк бэ, эwe кө ль щэндэке wi к'эвэ, һ'эта еваре нэ паqьж бэ. ⁴⁰Эwe кө жь wi щэндэки бьхwэ, гэрэке к'ьнщед хwэ бышо у һ'эта еваре нэ паqьж бэ, өса жи эwe кө щэндэк һьлдэ гэрэке к'ьнщед хwэ бышо, һ'эта еваре нэ паqьж бэ.

⁴¹Жь һэр шулькийе кө ль сэр эрде дьшулькьн зьвер бьн, ван гэрэке нэхьвн. ⁴²Һ'эму шулькийед ль сэр эрдейэ кө дьшулькьн, йед ль сэр зьк дьчьн, йан йед сэр чар ньга, йан йед пьр'ныг нэхьвн, чьмки эwэ һ'эрам ьн. ⁴³Һун жь шулькийед ль сэр эрде зьвер бьн, пе ван хwэ нэһ'эр'ьминьн кө р'уйе wанда һун нэһ'эр'ьмын. ⁴⁴Чьмки эз Ходан Хwэдейе wэ мэ, ава нэфса хwэ пироз кьн у пироз бьн, чьмки эзи пироз ьм, нэфса хwэ пе т'ө шулькийе ль сэр эрде дьльпытэ нэһ'эр'ьминьн. ⁴⁵Чьмки эз Ходан ьм, кө мын һун жь эрде Мьсьре һэвраз анин, кө эз бьбьмэ Хwэдейе wэ. Аwa пироз бьн, чьмки эзи пироз ьм.

⁴⁶Эв э қануна һьндава һ'эйwен, тэйрэда, һ'эму һ'эйwanед аведа дьһ'эжьн у һ'эму һ'эйwanед кө ль сэр эрде дьшулькьн,

47wэки фьрцдйе бькьнэ нава h'элал у нэh'элал у нава h'эйwane кö те хварьне у h'эйwane кö найе хварьне».

Qануна пацъжайа к'öлфэте пэй зар'анинер'а

12 Хöдан Мусар'а хэбэрда у готе: ²«Т'эви зар'ед Исра-ел хэбэр дэ у бежэ ван: h'эгэр к'öлфэт пе бьминэ кöр'эки бинэ, hьнге эw h'эфт р'ожа нэпацъж бэ, wэкэ ван р'ожед кö эw эдэте нэхwэшийа к'öлфэтеда йэ, эw нэпацъж бэ. ³У р'ожа h'эйшта кöр'ьк бе сьнэткьрьне. ⁴К'öлфэт жи гэрэке си у се р'ожа хwэ хwэйи кэ, h'эта жь хуна хwэ пацъж бэ, т'ö щар тьштэки пироз нэк'эвэ, нэ жи бьк'эвэ пирозгэhe, h'эта р'ожед пацъжбуна we хьтм бьн. ⁵Ле h'эгэр қизэке бинэ, дö h'эфтийа нэпацъж бэ wэкэ эдэте нэхwэшийа хwэ, шест шэш р'ожа хwэ хwэйи кэ h'эта жь хуна хwэ пацъж бэ. ⁶У гава эw р'ожед пацъжбуна бона кöр' йан қиз анине хьтм бьн, hьнге бьра эw бэрхэкэ йэксали бона дийарийа т'эвайишэwате бинэ у щуцукэкэ кэwe йан фатьмокэке жи бона дийарийа пацъжбуне бинэ ль бэр дэре Коне Щьвине цэм к'ахин. ⁷У к'ахин ван бинэ ль бэр Хöдан, к'эwандьне бона we бькэ у эw жь канийа хуне пацъж бэ. Эв э қануна бона к'öлфэта кöр' йан қиз анине. ⁸Ле h'эгэр дэсте weда т'öнэ кö бэрхе бинэ, hьнге бьра дö фатьмока йан жи дö щуцукед кэwa бинэ, йэке бона дийарийа т'эвайишэwате, йэке жи бона дийарийа пацъжбуне у к'ахин бона we к'эwандьне бькэ у эw пацъж бэ».

Qануна к'ьфшбуна нэхwэшийа к'отибунф у гөр'ибуне

13 Хöданф Муса у һарунр'а хэбэрда у гот: ²«h'эгэр ч'эрме бэдэна мэрвэки бьдэ ль бэр гьлейа, йан гьр'а, йан р'ишийа у ль ч'эрме бэдэне бьбэ мина п'ьзь-ка к'оти* , hьнге гэрэке wi бьбьнэ щэм һаруне к'ахинф

* 13:2 Мьлэте щьһу эв хэбэра «к'отибун» бона һэр щур'э нэхwэшийа ч'эрмэ гьран дьданэ хэbate.

йан к'ахинэки жь кӧр'ед ви. ³К'ахин бьра дина хвэ бьдэ п'ъзка ч'эрме бэдэна ви, хэгэр р'энге пьр'ча ль сэр п'ъзке сыпи дькэ у п'ъзка ч'эрме бэдэне к'ур хӧйа дькэ, эва п'ъзка к'оти йэ, к'ахин ве йэке бьбинэ у ви мэрьви нэпацьж э'лам кэ. ⁴Ле хэгэр р'ишийе ч'эрме бэдэна ви сыпи йэ, ле ч'эрмда к'ур нэчуйэ у пьр'ч' жи сыпи нэбу-йэ, хьнге бьра к'ахин х'эфт р'ожа йе хвэйип'ъзк башқэ кэ. ⁵У р'ожа х'эфта к'ахин бьра дина хвэ бьдэ ви, хэгэр п'ъзк мина хвэ майэ у ль сэр ч'эрм бэла нэбуйэ, хьнге к'ахин бьра щара дӧда жи ви башқэ кэ. ⁶У р'ожа х'эфта к'ахин бьра дуса ле бьньһер'э, хэгэр п'ъзк к'эвйа йэ у ль ч'эрм бэла нэбуйэ, бьра к'ахин ви пацьж э'лам кэ, эва гьр' э. Бьра эв мэрьв к'ьнще хвэ бьшо у we пацьж бэ. ⁷Ле хэгэр бона пацьжбуне хвэ нишани к'ахин кэ у паше гьр' ль ч'эрм бэла бэ, гэрэке эв дуса хвэ нишани к'ахин кэ. ⁸К'ахин дина хвэ бьде вэки гьр' ль ч'эрм бэла буйэ, хьнге к'ахин дуса ви нэпацьж э'лам кэ, эв п'ъзка к'оти йэ. ⁹хэгэр ль сэр йэки п'ъзка к'оти хэбэ, гэрэке ви бьбьнэ щэм к'ахин. ¹⁰Бьра к'ахин дина хвэ бьде, хэгэр гьлейа сэр ч'эрм сыпи йэ у пьр'ча сэр жи сыпи буйэ, гьледа жи гоште сахлэм хэйэ, ¹¹эва к'отибуна кэвьн э ль сэр ч'эрме бэдэна ви майэ, бьра к'ахин ви нэпацьж э'лам кэ у ви башқэ кэ, чьмки эв нэпацьж э. ¹²У хэгэр к'отибун ль ч'эрм бэла буйэ у т'эмамыйа ч'эрме нэхвэш жь сери х'эта ньга, ава готи ль ван щийед кӧ ч'эве к'ахин дьбинэ к'отибуне хьлда йэ, ¹³к'ахин гава бьбинэ вэки к'отибуне тэмамыйа бэдэна ви гьртийэ, хьнге эв йе нэхвэш пацьж э'лам кэ, чьмки т'эмамыйа хвэва сыпи буйэ, эв пацьж э. ¹⁴Ле гава сэр бэдэна ви гоште сахлэм к'фш бэ, эв нэпацьж бэ. ¹⁵К'ахин гоште сахлэм кӧ бьбинэ ви мэрьви нэпацьж э'лам кэ. Гоште сахлэм нэпацьж э, эв к'отибун э. ¹⁶Ле хэгэр гоште сахлэм дуса бе гӧһар'т'ьне сыпи бэ, хьнге эв мэрьв гэрэке бе щэм к'ахин. ¹⁷У к'ахин бьра дина хвэ бьдэ ви, хэгэр п'ъзка ви сыпи буйэ, хьнге к'ахин бьра эви хвэйип'ъзк пацьж э'лам кэ, эв пацьж э.

¹⁸ Hэгэр сэр ч'эрме йэки бьдэ дэр у п'ак бэ, ¹⁹ пэйр'а дэвса дэрбуне гьлейа сыпи, йан р'ишийа сорэ-сыпи бьминэ, гэрэке эв хвэ нишани к'ахин кэ. ²⁰ К'ахин кō дина хвэ бьде, wэки р'иши ч'эрмда к'ур чуйэ у пьр'ч'а сэр жи сыпи буйэ, к'ахин wi нэпаqьж э'лам кэ. Эва п'эзька к'оти йэ жь дэрбуне бэла буйэ. ²¹ Ле хэгэр к'ахин дина хвэ бьде wэки пьр'ч'а сэр нэ сыпи йэ у ч'эрмда жи к'ур нэчуйэ ле қарийа йэ, һынге к'ахин бьра wi һ'эфт р'ожа башқэ кэ. ²² У хэгэр эв р'иши ль ч'эрм бэла бэ, һынге бьра к'ахин нэпаqьжийа wi э'лам кэ, эва п'эзька к'оти йэ. ²³ Ле хэгэр р'иши щийе хвэда бьминэ у бэла нэбэ, эва дэхмэ йэ дайэ дэр, к'ахин бьра wi паqьж э'лам кэ.

²⁴ Йан хэгэр ч'эрме бэдэна йэки бьшэwьгэ у дэвса дэхма шэwате р'ишийа сорэ-сыпи йан хөр'у сыпи ле бьдэ дэр, ²⁵ к'ахин бьра дина хвэ бьде, хэгэр пьр'ч'а ль сэр р'ишийе р'энге хвэ гōһастийэ сыпи буйэ у ч'эрмда жи к'ур чуйэ, эва иди к'отибун э жь шэwате пешда һатыйэ. Бьра к'ахин wi нэпаqьж э'лам кэ, эва п'эзька к'оти йэ. ²⁶ Ле хэгэр к'ахин дина хвэ бьде, wэки пьр'ч'а ль сэр р'ишийе сыпи нэбуйэ у ч'эрмда к'ур нэчуйэ, ле һнэки қарийа йэ, һынге к'ахин wi һ'эфт р'ожа башқэ кэ. ²⁷ Р'ожа һ'эфта к'ахин дина хвэ бьде, хэгэр эва ль ч'эрм бэла буйэ, һынге к'ахин wi нэпаqьж э'лам кэ, эва п'эзька к'оти йэ. ²⁸ Ле хэгэр р'иши дь щийе хвэда майэ у ль ч'эрм бэла нэбуйэ, һнэки қарийа йэ, эва гьлейа шэwате йэ. К'ахин бьра wi паqьж э'лам кэ, чьмки эва һэwа шэwате йэ.

²⁹ Hэгэр п'эзык ль сэри йан чэна мерэки йан жьнэкеда дэре, ³⁰ бьра к'ахин дина хвэ бьдэ we п'эзьке, хэгэр эва ч'эрмда к'ур к'фш дьбэ у пьр'ч'а сэр жи зьрав у зэр э, һынге бьра к'ахин wan нэпаqьж э'лам кэ. Эва гэwрька к'отийе йэ ль сери йан чэне дайэ дэр. ³¹ Ле хэгэр к'ахин дина хвэ бьдэ п'эзька гэwрьке wэки эв ч'эрмда к'ур нэчуйэ, ле пьр'ч'а р'эш жи ль сэр т'өнэ, һынге к'ахин бьра эwi кō п'эзька гэwрьке ле дэрк'этийэ һ'эфт р'ожа башқэ

кэ. ³²Р'ожа һ'эфта б'ра к'ахин дина хвэ б'дэ гэвр'ке, һэгэр гэвр'к бэла нэбуйэ у п'р'ч'а зэр сэр т'өнэ, гэвр'к жи ч'эрмда к'ур нэчуйэ, ³³һнге б'ра эв мэр'ва п'р'ч'а дора гэвр'ке к'өр' кэ, ле йа ль сэр гэвр'ке к'өр' нэкэ у к'ахин щара д'ода эви мэр'ви һ'эфт р'ожа баш'қэ кэ. ³⁴Р'ожа һ'эфта к'ахин дина хвэ б'дэ гэвр'ке, һэгэр гэвр'к ль ч'эрм бэла нэбуйэ у ч'эрмда жи к'ур нэчуйэ, һнге к'ахин б'ра па'р'жийа ви э'лам кэ, эв жи к'ынщед хвэ б'шо у па'р'ж бэ. ³⁵Ле һэгэр пэй па'р'жбунер'а гэвр'к ль ч'эрме ви бэла бэ, ³⁶б'ра к'ахин дина хвэ б'де, һэгэр гэвр'к ль ч'эрм бэла буйэ, һнге к'ахин б'ра иди п'р'ч'а зэр нэ-гэр'э, эв нэ па'р'ж э. ³⁷Ле бэле һэгэр гэвр'к мина хвэ майэ у п'р'ч'а р'эш ле дэр'к'этийэ, к'ө са йэ гэвр'к қәнщ буйэ, эв па'р'ж э, к'ахин ви па'р'ж э'лам кэ.

³⁸Ле һэгэр ль сэр ч'эрме мерэки йан ж'нэке р'иши, ава готи р'ишийед сыпи ле п'эйдэ б'н, ³⁹һнге к'ахин б'ра ле б'ньһер'э, һэгэр р'ишийед ль сэр ч'эрме бэдэна ван сыпич'олки нэ, эв г'р' э ль ч'эрм бэла буйэ, эв па'р'ж э.

⁴⁰Һэгэр п'ор'е сэре йэки б'варэ, эва варанд'н э, эв па'р'ж э. ⁴¹Ле һэгэр п'ор'е сэре ви нэ'тъкеда б'варэ эва к'эчэлбун э, эв па'р'ж э. ⁴²Ле һэгэр щийе варийайи йан к'эчэл п'эз'кэкэ п'исэ сорэ-сыпи һэбэ, эва п'эз'ка к'оти йэ, щийе варийайи йан к'эчэлда дайэ дэр. ⁴³Һнге к'а-һин б'ра дина хвэ б'де һэгэр п'эз'ка щийе варийайи у к'эчэлда һ'нэки сор-сыпи йэ у мина ве п'эз'ка к'оти йэ ль сэр ч'эрме бэдэне х'йа д'кэ, ⁴⁴эва мэр'ва п'эз'ка к'оти йэ, нэпа'р'ж э, к'ахин э'сэ нэпа'р'жийа ви э'лам кэ, п'эз'ка п'ис ль сэре ви дэр'к'этийэ.

⁴⁵Эви хвэйип'эз'ка к'оти гэрэке к'ынщед ви п'эз'ни б'н, п'ор'е сери сэрда һати у дэве ви н'хамти бэ: «Нэ па'р'ж ым! Нэ па'р'ж ым!» б'кэ гази. ⁴⁶Һ'эта к'ө п'эз'к сэр ви һэбэ эв нэпа'р'ж бе һ'эсабе. Эв нэ па'р'ж э, эв т'эне гэрэке б'минэ у щийе майина ви ж'э зоме дэр бэ.

Qануна бона к'эфькийе

⁴⁷Һәгәр к'эфьк ль сәр к'ьнцәке к'ьфш бә, ль сәр к'ьнща һьри йан к'ьнща к'ьтан, ⁴⁸п'арч'ә йан тыштәки һунанди жь һьрийе йан к'ьтан чекьри, йан ль сәр ч'әрм, йан жи ль сәр тыштәки пе ч'әрм чекьри бә, ⁴⁹йан һәгәр ләк'ә ль сәр к'ьнщ йан ч'әрм, йан ль сәр п'арч'ә йан ль сәр тыштәки һунанди, йан жи ль сәр тыштәки жь ч'әрм к'әск йан сор лехә, әва к'эфькибун ә, гәрәке нишани к'аһин кьн. ⁵⁰К'аһин бьра дина хвә бьдә ләк'е у ви тышти к'ижан кә жь к'эфькийе ләвьт'ийә һ'әфт р'ожа башқә кә. ⁵¹У р'ожа һ'әфта к'аһин бьра дина хвә бьдә ви тыште ләвьт'и, һәгәр ләк'ә ль ви к'ьнщи бәла буйә, һәгәр п'арч'ә бә, йан тыштәки һунанди, йан ч'әрм, йан жи тыштәки кә бь ч'әрм чекьри бә, кә өса йә әва к'эфькибуна жь һәвһьлдане йә, әв нәпақьж ьн. ⁵²Әв гәрәке ви к'ьнщи, йан п'арч'ә, йан тыштәки һунанди жь һьрийе йан к'ьтан чекьри, йан тыштәки кә жь ч'әрм чекьри бә, ль сәр к'ижани әва ләк'а һәбә бышәвьтинә, чьмки әва к'эфькайа жь һәвһьлдане йә, гәрәке әв сәр агьр бе шәвьтандьне. ⁵³Ле һәгәр к'аһин дина хвә бьде вәки к'эфьк ль ви к'ьнщи, йан п'арч'ә йан тыштәки һунанди, йан ль тыштәки бь ч'әрм чекьри бәла нәбуйә, ⁵⁴һьнге к'аһин бьра әмьр кә, кә ви тыште ләвьт'и бышон у һ'әфт р'ожа диса ви башқә хвәй кә. ⁵⁵Гава к'аһин пәй шуштьна ви тыштира дина хвә бьде, һәгәр к'эфьке р'әнге хвә нәгәһастийә у әв к'эфьк бәла жи нәбуйә, әв диса нәпақьж ә, ви тышти сәр егьр бышәвьтини, әва к'эфькибун ә хвә авитийә р'у йан жи р'уйе важи. ⁵⁶У һәгәр к'аһин дина хвә бьде, вәки пәй шуштьнер'а ләк'ә қарийа йә, һьнге к'аһин бьра ви щийи жь ви к'ьнщи, йан жь ви ч'әрми, йан жь ви п'арч'әйи, йан жь ви тыште һунанди бьқәләшә. ⁵⁷Ле вәки әв диса ль сәр ви к'ьнщи, йан п'арч'әйи, йан тыштәки һунанди, йан тыштәки жь ч'әрм чекьри к'ьфш бә, әва к'эфька жь һәвһьлдане йә, ви тыште ләк'ә сәр бышәвьтинә. ⁵⁸Ле

һәгәр әw к'ынщ, йан п'арч'ә, йан тыштәки һунанди, йан тыштәки жь ч'әрм чекьри пәй шуштънер'а ләк'ә же һәр'ә, бьра әw диса бе шуштъне у we паqьж бә». ⁵⁹Әв ә қануна бона к'әфькибуне, йа кә ль сәр к'ынща һьри йан к'ътани, йан п'арч'ә, йан тыштәки һунанди, йан ль сәр һәр тыште жь ч'әрм чекьри дәрте, кә әw паqьж йан нәпаqьж бенә ә'лам кьрьне.

Қануна паqьжбуне

14 Хөдан Мусар'а хәбәрда у гот: ²«Қануна йе жь к'отибуне^Ф паqьжбуйи әв ә: We р'ожа паqьжбуйи гәрәке wi бьбьнә щәм к'ахин. ³К'ахин жь зоме дәрк'әвә у к'ахин гава бьбинә кә ва йә йе к'оти жь к'отибуна хwә қәнщ буйә, ⁴һьнге к'ахин бьра ә'мьр кә, бона мәрьве кә гәрә бе паqьжкьрьне дө тәйрәдәйед һ'әлал бь сахи, дара әрзе, р'исе сорә гәвәз у зоха һусопе^Ф биньн, ⁵к'ахин ә'мьр кә кә тәйрәдәки сәр ава жь ч'әвканийейә дәрдана ахинда бе сәржекьрьне. ⁶Паше әw we тәйрәда дөдайә сах т'әви дара әрзе, р'исе сорә гәвәз у зоха һусопе һьлдә. Вана т'әви тәйрәда сах, хуна we тәйрәдеда кә, йа кә ль сәр ава жь ч'әвканийеда һатә сәржекьрьне. ⁷Һ'әфт щара бьр'әшинә ль сәр йе кә гәрә жь к'отибуне бе паqьжкьрьне, wi паqьж ә'лам кә у тәйрәда сах бәр'дә чоле. ⁸Әw мәрьве кә паqьж дьбә бьра к'ынщед хwә бышо, пьр'ч'а сәр хwә һьлдә, аве ль хwә кә у we паqьж бә. Пәй ве йәкер'а бьк'әвә зоме у һ'әфт р'ожа нәк'әвә коне хwә. ⁹Р'ожа һ'әфта диса һ'әму п'ор'е хwә кәр' кә, п'ор'е сәре хwә, р'удана хwә, бьрийед хwә, ава готи һ'әму пьр'ч'а сәр хwә һьлдә у к'ынщед хwә бышо, аве хwә кә паqьж бә. ¹⁰У р'ожа һ'әйшта дө бәрхед нерә беқөсур, бәрхәкә мейә йәксалийә беқөсур у бона дийарийа^Ф нани жь дәһә п'ара се п'ар* арә хас р'унда стьрайи у логәк** жи

* 14:10 Аwa готи «Се килограм».

** 14:10 «Лог» дәрданәкә жь се п'ара п'арәке литьре бу.

р'ун б'ра һьлдэ, ¹¹к'аһине к'о пақ'ж д'кэ, мэр'ве пақ'ж д'бэ дийарийава ль бэр Х'одан бэр дэре Коне Щ'вине б'дэ сэк'нанд'не. ¹²У к'аһин бэрхэке һьлдэ бона дийарийа^Ф бэрвадайине б'дэ, ви р'уне* дэрданеда жи һьлдэ, вана ль бэр Х'одан чава дийарийа һ'эже б'һ'эжинэ. ¹³Бэрхе жи ль ви щийи сэржекэ, к'идэре дийарийа пақ'жбуне у дийарийа т'эвайишэвате тенэ сэржекерьне, д' щийе пирозда, ч'мки дийарийа пақ'жбуне мина дийарийа бэрвадайине к'аһинр'а д'к'эвэ. Эва йа һэрэ пироз э. ¹⁴К'аһин ж' хуна дийарийа бэрвадайине һьлдэ у г'п'ка г'һе ви мэр'вийи р'асте хэ к'о пақ'ж д'бэ, о'са жи т'элийа мэр'знэ дэсте вийи р'асте у печ'ийа мэр'знэ н'ге вийи р'асте. ¹⁵У к'аһин ж' ви р'уне дэрданеда һьлдэ б'кэ ль сэр к'эфа дэсте х'вэйи ч'эпе. ¹⁶У к'аһин т'элийа х'вэйэ р'асте, ви р'уне дэсте х'вэйи ч'эпеда кэ у пе т'элийа х'вэ эви р'уни һ'эфт щара ль бэр Х'одан б'р'эшинэ. ¹⁷К'аһин ж' ви р'уне дэсте вида майи, г'п'ка г'һе ви мэр'вийи р'асте хэ к'о пақ'ж д'бэ, о'са жи т'элийа мэр'знэ дэсте вийи р'асте у печ'ийа мэр'знэ н'ге вийи р'асте, ль сэр хуна дийарийа бэрвадайине хэ. ¹⁸Паше к'аһин ви р'уне дэсте вида майи б'кэ сэр сэре мэр'ве к'о пақ'ж д'бэ у бона ви ль бэр Х'одан к'эванд'не б'кэ. ¹⁹К'аһин дийарийа пақ'жбуне б'дэ у бона мэр'ве ж' нэпақ'жийа х'вэ к'о пақ'ж д'бэ к'эванд'не б'кэ, паше дийарийа т'эвайишэвате сэржекэ. ²⁰Һ'нге к'аһин дийарийа т'эвайишэвате у дийарийа нани дайнэ ль сэр гориг'һе. К'аһин бона ви к'эванд'не б'кэ у эве б'бэ пақ'ж.

²¹Ле һэгэр эв к'эсиб э, дэсте вида т'онэ һақас тышт б'дэ, һ'нге б'ра эв бона г'онэк'эванд'на х'вэ бэрхэке чава дийарийа бэрвадайине б'дэ к'о бе һ'эжанд'не. О'са жи бона дийарийа нани ж' д'һэ п'ара п'арэк* аре

* 14:12 Ибрани хэбэр б' хэбэр: «логэ р'ун».

* 14:21 Ава готи «килограмэк».

хаси р'унда стьрайи у логэк* р'ун, ²² дө фатьмока, йан жи дө шушукед кэва, жь ван к'ижан кө дьк'эвьнэ дест, йэк жь ван бона дийарийа бэрвадайине бэ, йэк жи бона дийарийа т'эвайишэвате. ²³ У р'ожа һ'эйшта эв бона пацьжбуна хвэ вана бинэ щэм к'ахин, ль бэр дэ-ре Коне Щьвине бэр Хөдан. ²⁴ У к'ахин бэрха дийарийа бэрвадайине у we дэрдана р'ун һьлдэ, вана ль бэр Хөдан чава дийарийа һ'эжандьне бьһ'эжинэ. ²⁵ Паше к'ахин бэрха дийарийа бэрвадайине сэржекэ у жь хуна бэрха дийарийа бэрвадайине һьлдэ гөпька гөһе ви мэрвьийи р'асте хэ кө пацьж дьбэ, өса жи т'элийа мэзьнэ дэсте вийи р'асте у печ'ийа мэзьнэ ньге вийи р'асте. ²⁶ К'ахин жь ви р'уни бькэ к'эфа дэсте хвэйи ч'эпе ²⁷ у пе т'элийа хвэйэ р'асте к'ахин жь ви р'уне дэсте хвэйи ч'эпеда кэ, һ'эфт щара ль бэр Хөдан бьр'эшинэ. ²⁸ У к'ахин жь ви р'уне дэсте хвэда гөпька гөһе ви мэрвьийи р'асте хэ кө пацьж дьбэ, өса жи т'элийа мэзьнэ дэсте вийи р'асте у печ'ийа мэзьнэ ньге вийи р'асте, ль сэр хуна дийарийа бэрвадайине хэ. ²⁹ Ле эв р'уне дэсте к'ахинда майи бь-ра эв ль бэр Хөдан бькэ ль сэр сэре мэрьве кө пацьж дьбэ у бона ви к'эвандьне бькэ. ³⁰ У жь фатьмока йан шушукед кэва йэки, к'ижан кө бьк'эвэ дест, ³¹ к'ижан кө к'этэ дест, йэке бона дийарийа пацьжбуне йэке жи бона дийарийа т'эвайишэвате т'эви дийарийа нани бьдэ. У к'ахин бона мэрьве пацьж дьбэ к'эвандьне бькэ ль бэр Хөдан». ³² Эв э қануна бона нэхвэшед п'эзька к'оти у бона пацьжбуна эвед кө дэсте ванда т'өнэ.

Qэнцкьрьна к'эфька мале

³³ Хөдан Муса у һарунр'а хэбэрда у гот: ³⁴ «Гава һун бьк'эвьнэ ви вэлате КэнанеФ, к'ижани кө эз чава мьлк'

* 14:21 «Лог» дэрданэкэ жь се п'ара п'арэке литьре бу.

дъдьмэ wэ у эз пе к'эфькийе бэлайе биньмэ сэре мала wэлате мьлк'е wэда, ³⁵һынге хwэйе мале гэрэке һэр'э göһе к'аһин пехэ у беже: «Мала хwэда эз чава бежи к'эфькийе к'ьфш дькьм». ³⁶К'аһин э'мьр кэ кё мале вала кьн, һе бэри кё эw бьк'эwэ мале кё к'эфькийе бьбинэ, wэки һэр тыштед малда тыштэк нэпаqьж һ'эсаб нэбэ. Пэй ве йэкер'а к'аһин бьк'эве дина хwэ бьдэ мале. ³⁷һэгэр эw дина хwэ бьдэ к'эфьке у бьбинэ, wэки к'эфьке р'энге к'эск йан сорда хwэ авитийэ диwаред мале к'урда чунэ у эw жь р'уйе диwер к'ур к'ьфш дькьн, ³⁸һынге к'аһин жь мале дэрк'эwэ ль бэр дэре мале у һ'эфт р'ожа мале к'ьлит кэ. ³⁹Р'ожа һ'эфта к'аһин диса бе дина хwэ бьде, һэгэр к'эфьк ль диwаред we мале бэла буйэ, ⁴⁰һынге к'аһин э'мьр кэ, кё ван кэвьред к'эфьке хwэ авитийе дэрхьн у бавежьнэ жь бажер дэр щики нэ паqьж. ⁴¹Мале һьндөр'ва һэр чар алийа бьдэ т'эр'ьшандьне у хwэлийа т'эр'ьшанди жи бьр'ежьнэ жь бажер дэр щики нэ паqьж. ⁴²Паше кэвьрнэ дьн һьлдьн дайньнэ дэwса ван кэвьра у хwэликэ дьн һьлдьн диwер сиwах кьн.

⁴³Ле һэгэр пэй кэвьрдэрхьстьнер'а, малт'эр'ьшандьн у сиwахкьрьнер'а к'эфьк диса хwэ бавежэ мале к'ьфш бэ, ⁴⁴һынге к'аһин бьра бе дина хwэ бьде, һэгэр к'эфьк ль мале бэла буйэ, эва иди к'эфька жь һэвһьлдане йэ малда, эw нэ паqьж э. ⁴⁵Гэрэке эw мал бе хьрабкьрьне, кэвьред we, даред we у һ'эму хwэлийа we жь бажер дэр бе дэрхьстьн у авитьне щики нэ паqьж. ⁴⁶У к'ижан жи ван р'ожед эw мал к'ьлиткьри бьк'эwэ we мале, һ'эта еваре нэ паqьж бэ. ⁴⁷У к'ижан we маледа р'адьзе гэрэке к'ьнщед хwэ бышо, öса жи йе we маледа нан дьхwэ гэрэке к'ьнщед хwэ бышо.

⁴⁸Ле гава к'аһин бе дина хwэ бьде wэки пэй малсиwахкьрьнер'а к'эфьк ль мале бэла нэбуйэ, һынге к'аһин we мале паqьж э'лам кэ, чьмки к'эфьк дэрбаз буйэ. ⁴⁹У бона паqьжбуна we мале, к'аһин дё тэйрэда, дара эрзе,

р'исе соре гәвәз у зоха һусопе һьлдә, ⁵⁰ тәйрәдәки сәр ава жь ч'ә'вканийейә дәр дана ахинда сәржекә. ⁵¹ Дара әрзе, зоха һусопе у р'исе соре гәвәз т'әви тәйрәда сах һьлдә, вана хуна we тәйрәда сәржекьри у ава ч'ә'вканийеда кә у һ'әфт щара ль мале бьр'әшинә. ⁵² Мале пе хуна тәйрәда сәржекьри, пе we ава ч'ә'вканийе у пе тәйрәда сах, т'әви дара әрзе, зоха һусопе у р'исе соре гәвәз пақьж кә. ⁵³ Ле тәйрәда сах жь бажер дәр дәштеда бәр'дә, бона we мале к'әwandьне бькә у we пақьж бә».

⁵⁴ Әв ә қануна һәр п'ьзька к'оти у гәвреке, ⁵⁵ йан к'әфькийя ль сәр к'нща йан ль мале, ⁵⁶ өса жи йа гьле, гьр' у р'ишийя. ⁵⁷ Әв ә һинкьрьна бона қануна жь к'оти-бун у к'әфькийе пақьжбуне йан нә пақьжбуне.

Қануна нәпақьжийя қальбе инсен у пақьжбуна ви

15 Хөдан Муса у һарунр'а хәбәрда у гот: ² «Т'әви зар'ед Исраел хәбәрдын у бежьнә ван: «Һәгәр бәдәна йәки сәр гәмаре вәбә, әв гәмаржечуйина ви нәпақьж ә. ³ Нәпақьжийя ви дәма гәмаржечуйина вида әва бә: Гава жь бәдәна ви гәмар же һәр'ә йан жи бәдәна ви жь гәмаре бе бьр'ине, әва нәпақьжайя ви йә. ⁴ Әв һьвина кө гәмаржечуйи бьк'әве, әв нәпақьж ә, ль сәр чь тышти жи кө р'уни әв нәпақьж ә. ⁵ Әв кәсе кө һьвина ви к'әвә, гәрәке к'нще хвә бышо у хвә жи пе аве бышо, һ'әта еваре нәпақьж бә. ⁶ Әв кәсе кө ль сәр ви тышти р'уни, ль сәр к'ижани гәмаржечуйи р'уныштьбә, әв гәрәке к'нще хвә бышо у хвә жи пе аве бышо, һ'әта еваре нәпақьж бә. ⁷ Әв кәсе кө бәдәна гәмаржечуйи к'әвә, әв гәрәке к'нще хвә бышо у хвә жи пе аве бышо, һ'әта еваре нәпақьж бә. ⁸ Һәгәр гәмаржечуйи т'уйи ль сәр кәсәки пақьж кә, әв гәрәке к'нще хвә бышо у хвә жи пе аве бышо, һ'әта еваре нәпақьж бә. ⁹ Әв зине кө йе гәмаржечуйи ль сәр р'уни, әв нәпақьж бә. ¹⁰ Әв кәсе кө тыштәки бьн ви к'әвә, һ'әта еваре нәпақьж бә у әв кәсе ван тышта һьлдә,

эw гэрэке к'ынце хwэ бышо у хwэ жи пе аве бышо, h'эта еваре нэпаqьж бэ. ¹¹У эw кэсе кö гэмаржечуйи дэстнэ-шушти лек'эвэ, эw гэрэке к'ынце хwэ бышо у хwэ жи пе аве бышо, h'эта еваре нэпаqьж бэ. ¹²Эw дэрдана ахин, к'ижан кö гэмаржечуйи лек'эвэ гэрэке бе шкенандьне, ле дэрдана дарин гэрэке пе аве бе шушт'ыне.

¹³Ле гава гэмаржечуйи жь гэмаре хьлаз бэ, эw гэрэке бона паqьжбуна хwэ h'эфт р'ожа хwэр'а бьжмьрэ, к'ын-щед хwэ бышо у бэдэна хwэ жи пе ава ч'эвканийе бышо у we бьбэ паqьж. ¹⁴У р'ожа h'эйшта эw гэрэке бона хwэ дö фатьмока йан жи дö цуцукед кэwa һьлдэ ль бэр Хöдан бэр дэре Коне Щьвине бьсэкьнэ у вана бьдэ к'а-һин. ¹⁵К'аһин жь ван йэке бькэ дийарийа паqьжбуне, йэке жи бькэ дийарийа т'эвайишэwате у к'аһин бона гэмаржечуйина wi к'эwandьне бькэ ль бэр Хöдан.

¹⁶Һэгэр т'охьме мерэки же һэр'э, эw гэрэке бэдэна хwэ пева пе аве бышо у h'эта еваре эw нэпаqьж бэ. ¹⁷У эw т'о-хьме жечуйи чь к'ынци йан чь ч'эрми к'эвэ, эw гэрэке пе аве бе шушт'ыне у h'эта еваре нэпаqьж бэ. ¹⁸Һэгэр мер сэре хwэ к'öлфэтер'а дайнэ у т'охьм же һэр'э, эwана гэрэке пе аве хwэ бышон у h'эта еваре нэ паqьж бьн.

¹⁹Һэгэр к'öлфэтэк пышта we вэбэ у хун же һэр'э, гэрэке h'эфт р'ожа эwa нава кьрасада хwэ хwэйи кэ у һэр кэсе кö we к'эвэ, h'эта еваре нэ паqьж бэ. ²⁰Һ'эму wэхте нава кьрасада эwa ль сэр чь п'алдэ эw тышт нэ паqьж бэ у ль сэр чь тышти жи кö р'уни, эw тышт нэ паqьж бэ. ²¹Һэр кэсе кö ньвина we к'эвэ, гэрэке к'ынце хwэ бышо, хwэ жи пе аве бышо у h'эта еваре нэпаqьж бэ. ²²У эw кэсе кö ль wi тышти к'эвэ ль сэр чь эwa р'унышти йэ, гэрэке к'ынце хwэ бышо, хwэ жи пе аве бышо у h'эта еваре нэпаqьж бэ. ²³Эw кэсе кö тыштэки ньвина we йан жи wi тышти к'эвэ ль сэр чь эwa р'удьне, h'эта еваре нэпаqьж бэ. ²⁴Һэгэр мер сэре хwэ wer'а дайнэ, эw хwэ дьлэwьт'инэ, h'эфт р'ожа эw нэпаqьж бэ у ль сэр чь ньвине эw п'алдэ эw нэпаqьж бэ.

²⁵ Һәгәр к'өлфәтәк нә вәхте хвәда гәләк р'ожа хуне бь-бинә, йан жи жь чапе дәр кьраса бьбинә, әв һ'әму р'ожед нәпақьжайа we гәрәке мина ван р'ожед пыштвәбуна we бьн, әва нәпақьж ә. ²⁶ Ль сәр чь ньвине әв п'алдә, дь нава ван р'ожед кө әв хуне дьбинә, мина ньвина пыштвәбуна we нәпақьж бә у ль сәр чь тышти кө әв р'уне, мина нәпақьжийа пыштвәбуна we нәпақьж бә. ²⁷ У һәр кәсе кө ль ван тышта к'әвә, we нәпақьж бә, әв гәрәке к'ьнще хвә бышо у хвә жи пе аве бышо, һ'әта еваре нәпақьж бә. ²⁸ Ле гава әв жь гәмаре бе бьр'ине, һьнге гәрәке әва һ'әфт р'ожа хвәр'а һ'әсаб кә у паше пақьж бе һ'әсабе. ²⁹ Р'ожа һ'әйшта әва дө фатьмока йан жи дө шушукед кәва хвәр'а һьлдә у вана бинә щәм к'аһин ль бәр дәре Коне Щьвине. ³⁰ К'аһин йәке бькә дийарийа пақьжбуне у йәке жи бькә дийарийа т'әвайишәвате, к'аһин к'әван-дьне ль бәр Хөдан бькә бона пақьжбуна жь гәмара we.

³¹ Бь ви авайи зар'ед Израел жь нәпақьжайа ван хвәй кьн, вәки КонеФ мьни Шә'дәтийейи нава хвәда нәһ'әр'ь-миньн, нава нәпақьжайа хвәда нәмьрьн». ³² Әв ә қануна бона йе гәмар же дьчә, өса жи бона нәпақьже кө т'охьм же дәрте ³³ у нәхвәша кө сәр кьраса вәдьбә, мер йан к'өлфәта гәмар жь ван дьчә у мере кө сәре хвә т'әви к'өлфәта нәпақьж датинә.

Р'ожаФ сәлейә к'әвандьне

16 Хөдан пәй мьрьна һәр дө көр'ед һарунр'а, йед кө бәр Хөдан сәкьнин у мьрьн, Мусар'а хәбәрда. ² Хөдан готә Муса: «Бежә бьре хвә һарун, кө һәр гав нәк'әвә щийе пироз пышт п'әр'де, ль бәр қалп'ахе бахшандьнейи ль сәр сьндоқе кө нәмьрә. Чьмки әзе нава ә'wрда ль сәр қалп'ахе бахшандьне к'ьфш бьм. ³ Ава пе чь һарун дька-рә бьк'әвә дь щийе пироз: Пе щанәгаки бона дийарийаФ пақьжбуне у пе бәранәки бона дийарийа т'әвайишәвате. ⁴ Кьрасе к'ьтанийи пироз гәрәке ль хвә кә у һәвалкьрасе

к'ътани ль ви бэ, бәнпышта к'ътани бьдэ пышта хwэ у п'ап'ахе к'ътани бьдэ сэре хwэ. Эвана к'ынщед пироз ын, гэрэке хwэ пе аве бышо у паше ван к'ынца ль хwэ кэ. ⁵У жь щьвина зар'ед Израел жи дө нерийа һьлдэ бона дийарийа паqьжбуне у бэранэки жи бона дийарийа г'эвайишэwате.

⁶Һарун ви щанэгайе дийарийа паqьжбуне бона хwэ бьдэ у к'эwандьне бона хwэ у мала хwэ бькэ. ⁷У дө нерийа һьлдэ ль бэр Хөдан ль бэр дэре Коне Щьвине бьдэ сэкьнандьне. ⁸Һынге Һарун ль сэр wan һэр дө нерийа п'эшк бавежэ, п'эшкэке бона Хөдан, йэке жи бона азабэрдана* нери. ⁹У Һарун ви нерийе кө бь п'эшкавитьне Хөданр'а к'эт, бькэ дийарийа паqьжбуне. ¹⁰Ле эw нерийе кө п'эшк жер'а к'эт бе азакьрьне, ви ль бэр Хөдан сах бьдэ сэкьнандьне кө бь ви к'эwандьн бе кьрьне у ви аза бэр'ди бэр'ийе.

¹¹У Һарун ви щанэгайе дийарийа паqьжбуне бона хwэ бьдэ, к'эwандьне бона хwэ у мала хwэ бькэ у щанэгайе дийарийа паqьжбуна хwэ сэржеке. ¹²Паше жь сэр we горигэһа ль бэр Хөдан агьрданге т'ьжи к'ура агьр кэ у дө к'өлм т'ьжи бьхураФ бинхwэшэ һурледайи кэ, бьбэ пышт п'эр'де. ¹³Бьхуре ль бэр Хөдан бькэ ль сэр ви агьри, һынге дуйе бьхуре we ль сэр qалп'ахе бахшандьнейи ль сэр дэве СьндоqаФ Шэ'дэтийе бьгьрэ, wэки эw нэмьрэ. ¹⁴У хуна ви щанэгайи һьлдэ пе т'ьлийа хwэ алийе р'о-һьлатева бьр'эшинэ ль сэр qалп'ахе бахшандьне, һ'эфт щара пе т'ьлийа хwэ хуне бьр'эшинэ ль бэр qалп'ахе бахшандьне.

---

* 16:8 Вьра у öса жи р'еза 10 у 26 да ибраниФ хэбэр бь хэбэр ньвисар э: «азазел» кө те һ'эсабе чава нери аза бэр'дан йан жи һьнэ занэ дьбежьн кө «Азазел» эв наве щьнэки бу кө ль бэр'ийеда дьма.

¹⁵Паше нерийе дийарийа паqьжбуне жь бэр гөне щьм-
э'тева сэржекэ у хуна ви бьбэ пышт п'эр'де, пе хуна ви
жи öса бькэ, чава пе хуна щанэга кьр, we бьр'эшинэ ль
сэр қалп'ахе бахшандьне у ль бэр қалп'ахе бахшандьне.
¹⁶У щийе пироз жь нэпаqьжи у һ'эму нәһәқийед гөнед
зар'ед Исраел паqьж кэ. Аһа жи гэрәке әв бона Коне
Щьвине бькэ кö щэм ван нава нэпаqьжайа ванда йә.
¹⁷Т'ö кэс гэрәке Коне Щьвинеда т'өнәбэ, гава әв бона
к'әwandьне бьк'әвэ щийе пироз һ'эта кö әв дәре. Бь ви
авайи әв хwэ мала хwэ у т'эмамийа щьвина Исраел
паqьж кэ. ¹⁸Паше дәре бэр горигәһа ль бэр Хöдан у бо-
на we к'әwandьне бькэ у жь хуна щанэге у нери һәр чар
алиява стьруйед горигәһе хә ¹⁹у хуне пе т'ьлийа хwэ
һ'әфт щара бьр'эшинэ ль сэр горигәһе у жь нэпаqьжайед
зар'ед Исраел we паqьж кэ у пироз кэ.

²⁰Бона щийе пироз, Коне Щьвине у горигәһе кö к'әwan-
дьне бькэ хьлаз кэ, пәйр'а бьра нерийе сах бинә, ²¹һарун
брьра һәр дö дәстед хwэ дайнә ль сэр сәре нерийе сах у
ль сэр вида һ'эму беолитийед зар'ед Исраел, һ'эму нә-
һәқийед ван, һ'эму гөнед ванва бьдә р'уйе хwэ. У вана
бьдә ль сәре нери, бь дәсте мәрвьәки к'ьфшкьри бышинә
бәр'ийе. ²²Нери бьра һ'эму беолитийед ван ль сэр хwэ
бьбэ әрдәки хьки-хwәли у әв нери ль бәр'ийе бе бәр'дан.

²³У пәй ве йәкер'а һарун бьк'әвэ Коне Щьвине, ван к'ьнщед
к'ьтани к'ижан кö әви хwәкьрьн к'этә щийе пироз, жь хwэ
бехә у ван ль wьр бьһелә. ²⁴Әв бәдәна хwэ дь щики пироз
пе аве бышо у к'ьнщед хwэ ль хwэ кэ, дәрк'әвэ дийарийа
хwәйә т'әвайишәwате у дийарийа т'әвайишәwатейә бона
щьмә'те бьдә, бь ви авайи бона хwэ у щьмә'те к'әwandь-
не бькэ. ²⁵Бәзе дийарийа паqьжбуне жи ль сэр горигәһе
бышәwьтинә. ²⁶У әwe кö нерийе азадийе дьбә бәр'дьдә,
гэрәке к'ьнще хwэ бышо у бәдәна хwэ жи пе аве бышо, паше
бьк'әвэ зоме. ²⁷Ле ви щанэгайе бона дийарийа паqьжбуне
у нерийе бона дийарийа паqьжбуне, хуна к'ижана бона

к'эwandьне к'этэ щийе пироз, гэрэке вана жь зоме дэрхын у ч'эрмед ван, гоште ван у эдэба ван сэр агыр бышэwьтиньн. ²⁸Эwe кө ван бышэwьтинэ, гэрэке к'ынщед хwэ бышо у бэдэна хwэ жи пе аве бышо, паше бьк'эwэ зоме.

²⁹Бьра эв йэк wэр'a бьбэ qэйдэ-qануна h'эта-h'этайе, дэhe мэha h'эфтада та бьн хwэ бышкеньн у т'ө шьхөли нэкьн, нэ бьнэлийе wэлет у нэжи хэрибе кө нава wэда дьминэ. ³⁰Чьмки we р'ожеФ к'ахине бона wэ к'эwandьне бькэ кө wэ паqьж кэ, wэки хун жь h'эму гөнед хwэ ль бэр Хөдан паqьж бьн. ³¹Эва бона wэ мина р'ьh'этия р'ожаФ шэмийа бэ, qэйдэ-qануне h'эта-h'этайе йэ, нэфса хwэ та кьн хwэ бышкеньн. ³²К'эwandьне гэрэ эw сэрэкк'ахин бькэ, к'ижан кө hatийэ р'ункьрьн у qэwин-qэдимкьрьне, wэки дэwса баве хwэ к'ахинтийе бькэ. Эw гэрэ к'ынщед к'ьтани awа готи к'ынщед пироз ль хwэ кэ ³³у к'эwandьне бькэ бона щийе hэри пироз, бона Конe Щьвине у горигэhe, öca жи бона к'ахина у т'эмамия щьвина мьхөлqэте. ³⁴Эв йэка бона wэ бьбэ qэйдэ-qануна h'эта-h'этайе, сале щарэке h'эму гөнед зар'ед Исраел бе к'эwandьне». У harун öca кьр, чава кө Хөдан эмьр ль Муса кьрьбу.

Qануна h'эйwan сэржекьрьне

17 Хөдан Мусар'a хэбэрда у гот: ²«Т'эви harун, көр'ед wi у h'эму зар'ед Исраел хэбэр дэ у бежэ ван, кө эв э эw тыште кө Хөдан эмьр кьр у гот: ³hэгэр жь мала Исраел кэсэк га йан пез йан бьзьне зомеда сэржекэ, йан жь зоме дэр сэржекэ ⁴у нэйнэ ль бэр дэре Конe Щьвине, ль бэр Конe Шэ'дэтийа Хөдан, кө Хөданр'a бькэ qөрбан, эw хуне ль сэр wi мэрьви бе h'эсабе, эwi хун р'етийэ, эw мэрьва жь нава щьмэ'ta хwэ гэрэке бе öндакьрьне. ⁵Эв йэк бона we йэке йэ, кө зар'ед Исраел эw qөрбанед кө ль чолe сэржедькьн, Хөданр'a биньнэ ль бэр дэре Конe Щьвине щэм к'ахин, чава дийарийед hэлэqэтийе бона Хөдан сэржекьн. ⁶У к'ахин хуне бьр'эшинэ ль сэр горигэha Хөданэ ль бэр

дэре Коне Щьвине у бэз жи бона бинхвэшийе Хөданр'а бышэшьтинэ. ⁷Qөрбанед хвэ жи эв иди бьра щьнар'а нэ-кьн qөрбан, кö пэй ван дьчьн беэсьлийе дькьн. Эв йэка нава ньсьлед ванда бьра бьбэ qэйдэ-qануна h'эта-h'этайе.

⁸У бежэ ван: «hэгэр йэки жь мала Израел йан жи хэрибэки кö нава ванда дьминэ дийарийа т'эвайишэwате йан qөрбане бькэ ⁹у нэйнэ ль бэр дэре Коне Щьвине кö Хөданр'а бьдэ, эв мэрьва жь нава щьмэ'та хвэ бе ондакьрне.

Хунхварьн qэдэхэ йэ

¹⁰hэгэр йэки жь мала Израел, йан жи хэрибэки кö нава ванда дьминэ хуна h'эйванэки бьхвэ, эзе бэре хвэ бьдьмэ эв кэсе хунхвар у wi жь нава щьмэ'та wi онда кьм. ¹¹Чьмки э'мьре hэр бинбэри хунедэ йэ у мьн эв да wэ кö hун пе we ль сэр горигэhe к'эwандьне бона э'мьре хвэ бькьн, чьмки хун бона э'мьр к'эwандьне дькэ. ¹²Лэма мьн готэ зар'ед Израел: «Жь wэ т'ö кэс хуне нэхwэ, öса жи хэрибе кö нава wэда дьминэ хуне нэхwэ». ¹³hэгэр кэсэки жь зар'ед Израел, йан жи хэрибэки кö нава ванда дьминэ неч'иреда h'эйванэки йан тэйрэдэкэ кö те хварьне бьгэрэ, гэрэке бьhelэ хун же hэр'э у пе хwэлийе хуне бьньхемэ. ¹⁴Чьмки э'мьре hэр бинбэри хуна wi йэ, хуна wi э'мьре wi йэ. Лэма мьн готэ зар'ед Израел: «Хуна т'ö бинбэри нэхwьн, чьмки хуна hэр бинбэри э'мьре wi йэ, к'е кö бьхwэ we бе ондакьрне». ¹⁵У эв кэсе кö мьрар йан дэ'вэхwари бьхwэ, hэгэр бьнэли бэ йан хэриб, гэрэке к'ьнщед хвэ бышо, пе аве хвэ бышо у h'эта еваре нэпаqьж бэ, паше паqьж бе h'эсабе. ¹⁶Ле hэгэр эв к'ьнщед хвэ нэшо у хwэ нэшо, hьнге эв гөнэ дькэ стуйе хwэ».

hэлэqэтийа щи-ньвинейэ нэщайиз

18 Хөдан Мусар'а хэбэрда у гот: ²«Т'эви зар'ед Израел^Ф хэбэр дэ у бежэ ван: «Эз Хөдан Хwэдейе wэ мэ. ³Мина ван кьред wэлате Мьсьре, к'ижанида кö

һун теда дьман нэкьн, мина ван кьред вэлате Кэнане, к'ижани кө эзе вэ бьбьме, нэкьн у ль пэй э'рф-э'дәтед ван нэчьн. ⁴Qьраред мьн бьқәдиньн у қәйдә-қанунед мьн хвэй кьн пе ван һәр'ьн, эз Хөдан Хвәдейе вэ мә. ⁵Qәйдә-қанун у қьраред мьн хвэй кьн, әв мәрье кө бьқәдинә бь ван ве бьжи, эз Хөдан ьм.

⁶Т'ө кәс незики пьсмама хвэйә незик нәбә кө шәрма ве вәкә, эз Хөдан ьм. ⁷Шәрма баве хвә йан шәрма дийа хвә вәнәки. Әва дийа тә йә шәрма ве вәнәки. ⁸Шәрма жьнбава хвә вәнәки, әв шәрма баве тә йә. ⁹Шәрма хушка хвә, қиза баве хвә, йан қиза дийа хвә, һәгәр малда буйи бә йан дәрва шәрма ван вәнәки. ¹⁰Шәрма қиза көр'е хвә, йан шәрма қиза қиза хвә вәнәки, чьмки әв шәрма тә йә. ¹¹Шәрма қиза жьнбава хвә, кө жь баве тә буйә әв хушка тә йә, шәрма ве вәнәки. ¹²Шәрма мәт'а хвә вәнәки, чьмки әва жь хуна баве тә йә. ¹³Шәрма хатийа хвә вәнәки, чьмки әва жь хуна дийа тә йә. ¹⁴Шәрма апе хвә вәнәки у незики жьна ви нәби, әв жьнапа тә йә. ¹⁵Шәрма бука хвә вәнәки, әва жьна көр'е тә йә, шәрма ве вәнәки. ¹⁶Шәрма жьнбьра хвә вәнәки, әв шәрма бьре тә йә. ¹⁷Шәрма к'өлфәтәке қизева вәнәки у қиза көр'е ве йан қиза қиза ве нәстини кө шәрма ван вәки, әвана хунәк ьн, әв йәка к'ьрети йә. ¹⁸Хушкәке нәйни ль сәр хушке сахийа веда шәрма ве вәки, бьки һеви.

¹⁹Незики к'өлфәте нәби кө шәрма ве дәма нәпақьжайа веда вәки, гава ль сәр кьраса вәдьбә. ²⁰Сәре хвә жьна т'ө кәсир'а данәйни кө т'әви ве бьһ'әр'ьми. ²¹Зар'ед хвә т'ө цар Молохр'а* нэкьн қөрбан, наве Хвәдейе хвә беһөрмәт нэкьн. Эз Хөдан ьм. ²²Сәре хвә қьсьме мерар'а данәйни чава мина қьсьме жьне, әв йәк к'ьрети йә. ²³Сәре хвә т'ө һ'әйванер'а данәйни кө т'әви ве бьһ'әр'ьми у к'өлфәт

* 18:21 «Молох» наве хвәдейе кәнанийа бу.

т'о щар хwэ нэдэ ль бэр h'эйwen кө h'эйwan лек'эвэ, эв йэк к'ьрети йэ.

²⁴Пе т'о тыштэки жь ван хwэ нэх'эр'ьминьн, чьмки пе ван h'эму тышта ван мьлэта хwэ h'эр'ьмандьнэ, к'ижана кө эзе бэр'дьме ван жь бэр wэ р'ақэтиньм. ²⁵Әрд h'эр'ьми, эзе бэла ви биньмэ сэре ви, әрде жи мә'де хwэ жь бьнэ-лийед хwэ ль хэв хьст. ²⁶Ле хун қәйдә-қанун у қьраред мьн хwэй кьн у жь ван к'ьретийа т'о тышти нэкьн, нэ йе бьнэли, нэ жи хэрибе кө нава wэда дьминэ. ²⁷Чьмки бэри wэ, ван мэр'ьвед ви wэлати эв h'эму h'эрами кь-рьн у wэлат h'эр'ьми. ²⁸Нэбэ кө wэлат мә'де хwэ жь wэ жи ль хэв хэ, гава хун ви бьh'эр'ьминьн, чава бэри wэ мә'де ви жь ван мьлэта льхэв к'эт. ²⁹Чьмки к'и кө жь ван h'эму к'ьретийа йэки бькэ, хwэйе ван кьра гэрэке жь нава щьмә'та хwэ онда бэ. ³⁰Ава т'эмийед мьн хwэй кьн, wэки ван әдәтед к'ьретэ кө бэри wэ hatьнэ кьрьне хун нэкьн у пе ван нэх'эр'ьмын. Эз Хөдан Хwәдейе wэ мә».

Қәйдә-қанунед һәқи у пирозийе

19 Хөдан Мусар'а хэбәрда у гот: ²«Т'эви т'эмамияа щьвина зар'ед Израел хэбәр дә у бежә ван: «Пироз бьн, чьмки эз Хөдан Хwәдейе wэ пироз ьм. ³Жь wэ һәр кэс қәдьре де у баве хwэ бьгьрә у р'ьh'этийа шәмийед мьн хwэй кьн, эз Хөдан Хwәдейе wэ мә. ⁴Ль п'ута вә-нэгәр'ьн у хwәр'а хwәдейед р'окьри ченэкьн, эз Хөдан Хwәдейе wэ мә.

⁵Гава хун Хөданр'а дийарийаФ һэләқэтийе бьдьн, өса бьдьн кө бе қәбулкьрьне. ⁶We р'ожа кө wэ дийари да у р'ожтьра дьнда гэрэке әw бе хварьне у чь жи ма р'ожа сьсийа әw гэрэке бе шәwьтандьне. ⁷Ле һэгәр р'ожа сьси-йа жь we бе хварьне әw h'эрами йэ, найе қәбулкьрьне. ⁸К'и кө жь we бьхwэ, әw гөнә дькә стуйе хwэ, чьмки әw тыштед Хөданә пироз дьh'эр'ьминэ, әw кэса жь нава щьмә'та хwэ гэрэке бе ондакьрьне.

⁹Гава һун зэвийа хwэ бьдърун, дэве зэвийе һ'эта хьла-
зийе нэдъруйи у сьмбьлед жь зэвийа тэ к'эти бэрэв нэки.
¹⁰Търыйед хwэ кö дьчньни пашьн нэки, търыйед жь дэсте
тэ к'эти һьлнэдэ, вана йе к'эсиб у хэрибр'а бьһелэ, эз
Хөдан Хwэдейе wэ мэ. ¹¹Дьзийе нэкьн, дэрэwа нэкьн у
һэвдö нэхапийн. ¹²Пе наве мьн дэрэw сонд нэхwьн у
наве Хwэде хwэ беһөрмэт нэкьн. Эз Хөдан ьм.

¹³Дьле кэсэки нэешини у т'алан нэки, һэде хэбата п'алэйе
тэ һ'эта сьбэһе ль щэм тэ нэминэ. ¹⁴Ньфьр'а ль йе кэр'
нэки, тыштэки нэди ль бэр ньге йе кор, ле жь Хwэдейе
хwэ бьтърсэ. Эз Хөдан ьм. ¹⁵Диwанеда нэр'астийе нэкьн,
пышта бэлэнгаза нэгьрьн нэ жи қэдър ль йе мэзын бькьн,
р'аст ль сэр ише wанда бьньһер'ьн. ¹⁶Нава щьм'та хwэда
бөхданбийе нэки, нэби байисе сэре һэвале хwэ. Эз Хөдан ьм.

¹⁷Дьле хwэда нэжэни бьре хwэ, һэвале хwэ һьлейи, кö гөне
wi тө нэк'ьшини. ¹⁸Һ'эйфе һьлнэди у к'ине зар'ед щьм'та
хwэр'а нэжойи, ле һэвале хwэ wэкэ хwэ һ'ыз бьки. Эз Хөдан ьм.

¹⁹Qэйдэ-қанунед мьн хwэй кьн, һ'эйwанэки хwэ т'эви
һ'эйwанэки щур'эки майин нэди кэлкьрьне, зэвийа хwэ дö щу-
р'э т'охьм нэр'эшини, к'ьнща бь дö щур'э т'ела чекьри хwэ нэкэ.

²⁰Һэгэр йэк сэре хwэ к'өлфэтэкэ хөламока мэрьвэкир'а
дайнэ кö йэкир'а нишанкьри бэ, йа кö һэла һе нэһатийэ
к'ьр'ине йан азади жер'а нэһатийэ дайине, гэрэке һэр дö
жи бенэ щэзакьрьне, ле мьрьн жь wанр'а нак'эвэ, чьмки
к'өлфэт нэ аза бу. ²¹У мер бьра дийарийаФ жь бэрвадайина
хwэ бэранэки Хөданр'а бинэ ль бэр дэре Коне ЩьвинеФ.
²²К'аһин бона wi пе бэране дийарийа жь бэрвадайине
ль бэр Хөдан бона гөне wийи кьри к'эwандьне бькэ у
гөне wийи кьри we ле бе бахшандьне.

²³Гава кö һун бьк'эвьнэ wi wэлате Кэнане у һэр щур'э
даред хwэйибэр дач'ькиньн, бэред wан нэпақьж* һ'эсаб

---

* ^{19:23} ИбраниФ хэбэр бь хэбэр «нэ сьнэткьри» э, кö те фэ'м-
кьрьне һе нэ һазьр э кö бона Хwэде чава дийари бе дайине.

кын. Се сала гэрэке эw бэр бона wэ нэпаqьж h'эсаб бьн у эw нэенэ хварьне. ²⁴ Ле сала чара h'эму бэре ван дара пироз h'эсаб кьн у бона пэсьндайна Хөдан бьдьн. ²⁵ Сала пенща хун паше дькарьн бэре ван бьхьын. Бь ви авайи бэре даред we ль wэ зедэ бьн. Эз Хөдан Хwэдейе wэ мэ.

²⁶ Т'ө тышти хунева нэхьын. Р'э'мьлдарийе йан пирэсертийе нэхьн. ²⁷ П'ор'е дора сэре хwэ көр' нэкэ у сэре р'удана хwэ нэбьр'э. ²⁸ Бона мьри бьрина ль сэр хwэ че нэхьн у ньвисаред к'өтайи ль хwэ дэрнэхьн. Эз Хөдан ьм.

²⁹ Qиза хwэ нэх'эр'ьмини, we бона п'ут нэди qавийе*, wэки wэлат qавийе нэкэ у к'ьретийева т'ьжи нэбэ. ³⁰ Р'ьh'этийа шэмийед мьн хwэй кьн, qэдьре пирозгәһа мьн бьгьрьн, эз Хөдан ьм.

³¹ Нэчьнэ щэм йед гази р'өһ'а дькьн у жь мьщешьре* щьна нэпьрсьн, кө жь ван хун нэх'эр'ьмьн. Эз Хөдан Хwэдейе wэ мэ.

³² Ль бэр йе п'ор'сьпи р'абэ у qэдьре э'мьре мэзьн бьгьрэ, жь Хwэдейе хwэ бьгьрсэ. Эз Хөдан ьм.

³³ һэгэр хэрибэк э'рде wэда щи-wар бэ бьминэ, тэнгасийе нэдьнэ wi. ³⁴ Хэрибе кө нава wэда бьминэ бона wэ бьра мина бьнэлийе wэлате wэ бэ, wэкэ хwэ wi һ'ьз бьки, чьмки хун жи wэлате Мьсьреда хэрибийеда бунэ. Эз Хөдан Хwэдейе wэ мэ.

³⁵ Диwанкьрьнеда нэх'эдийе нэхьн, нэ чапе, нэ мезине нэ жи пиванеда. ³⁶ Бьра мезина wэ р'аст бэ, кэвьре мезине р'аст, кода* wэ р'аст, щер'е** wэ р'аст бэ. Эз Хөдан Хwэдейе wэ мэ, йе кө хун жь wэлате Мьсьре дэрхьстьн. ³⁷ H'эму qэйдэ-qанунед мьн у qьраред мьн хwэй кьн у ван бьqэдиньн. Эз Хөдан ьм».

* 19:29 «Qавийа п'ут» эв ьн йед кө һэде qавийа хwэ данин ощаха п'ут, бь ве кьрьна хwэ ощаха п'утада һ'элал дьһатьнэ һ'эсабе, чьмки бь qавийа хwэ к'ар дьданэ ощаха п'ута. Qэдьре йед аһа оццахед п'утада гэлэки бьльнд бу.

* 19:31 Аwa готи к'оч'экти у р'э'мьлдарийа нэ жь Хөдан.

* 19:36 Ибрани хэбэр бь хэбэр: «Ефа». Ефа дэрданэки 10 литьре бу.

** 19:36 Ибрани хэбэр бь хэбэр: «һин». һин щер'эки 4 литьре бу.

Бэлайед п'утп'арьстийе

20 Хөдан Мусар'а хэбэрда у гот: ²«Өса жи бежэ зар'ед Израел: «К'и жь зар'ед Израел йан жи хэрибэки нава Израелда кө дьминэ зар'а хwэ Молохр'а бькэ qөр-бан, эw гэрэке э'сэ бе көштъне, щьмэ'та wi wэлати эwi бьдэ ль бэр кэвьра. ³Эзе бэре хwэ бьдъмэ ль wi мэръви у эwi жь нава щьмэ'та wi бьдъмэ ондакъръне, чьмки эwi жь зар'ед хwэ данэ Молох, wэки Пирозгэһа мьн бь-һ'эр'ьминэ у наве мьни пироз беһөрмэт кэ. ⁴Ле гава эw мэръва жь зар'ед хwэ бьдэ Молох у щьмэ'та wi wэлати ч'э'ве хwэ бьгърэ wэки wi нэкөжън, ⁵һьнге эзе бэре хwэ бьдъмэ ль wi мэръви у мала wi, эwi у ван мэръвед кө ль пэй wi дьчън кө т'эви Молох беэ'сьлийе бькън жь нав щьмэ'та ван бьдъмэ ондакъръне.

Р'өһ'газикърън у мьщевърэ щьна

⁶У эwe кө хwэ ль йе гази р'өһ'а дькэ у мьщевърэ щьна бьгърэ кө р'ийа wанда һэр'э беэ'сьлийе бькэ, эзе бэре хwэ бьдъмэ wi, эwi жь нава щьмэ'та wi бьдъмэ ондакъръне. ⁷Аwa хwэ пироз кън у пироз бьн, чьмки эз Хөдан Хwэдейе wэ мэ. ⁸Qэйдэ-qанунед мьн хwэй кън у бьqединьн, чьмки эз Хөдан ьм пирозкърэ wэ. ⁹Эwe кө ньфър'а де у баве хwэ бькэ, э'сэ эw гэрэке бе көштъне. Эwi ньфър' ль де у баве хwэ кърънэ, хуна wi ль сэре wi бэ.

Зьнек'ари

¹⁰Эwe кө дэст бавежэ к'өлфэтэкэ меркърэ, йан жи дэст бавежэ жьна йэки, э'сэ эw гэрэке бе көштъне, йе кърэ жи йа кърэ жи. ¹¹У эwe кө сэре хwэ жьнбава хwэр'а дайнэ, эwi шэрма баве хwэ wэкър, э'сэ эw һэр дө жи гэрэке бенэ көштъне, хуна ван ль сэре ван бэ. ¹²Һэгэр йэк сэре хwэ бука хwэр'а дайнэ, э'сэ һэр дө жи гэрэке бенэ көштъне, вана к'ърети кърыйэ, хуна ван ль сэре ван бэ. ¹³Һэгэр

йэк чава т'эви к'олфэте сэре хwэ мерэкир'а дайна, һэр д'ойа жи к'ьрети кьрийэ, э'сэ гэрэке бенэ к'ошт'ьне, хуна ван ль сэре ван бэ. ¹⁴Һэгэр йэк жьнэке бьстинэ у де жи пер'а, эва беолити йэ, эви жи вана жи агьр бэрд'ьне бьшэwьтиньн, к'о нава wэда беолити т'өнэбэ. ¹⁵Һэгэр йэк сэре хwэ һ'эйwенр'а дайна, э'сэ эw гэрэке бе к'ошт'ьне, һ'эйwan жи гэwэр ки. ¹⁶Һэгэр жьнэк хwэ бьдэ ль бэр һ'эйwanэки к'о эw ль we к'эwэ, жьне жи һ'эйwan жи бьк'ожи, э'сэ эвана гэрэке бенэ к'ошт'ьне, хуна ван ль сэре ван бэ.

¹⁷Һэгэр йэк хушка хwэ бьстинэ, аwа готи qиза баве хwэ, йан жи qиза дийа хwэ, эви к'о шэрма we дитийэ, эwe жи шэрма wi, эв йэк к'ьрети йэ, эвана жь бэр ч'э'we щьм'эта хwэ гэрэке бенэ ондакьрьне. Эви к'о шэрма хушка хwэ wэкьр, гэрэке эw г'оне хwэ бьк'ьшинэ. ¹⁸Һэгэр йэк дэма нэхwэшийа к'олфэте сэре хwэ wer'а дайна, шэрма we wэкэ, эw we ль сэр кьраса wэдькэ, жьн жи хwэ ль сэр кьраса wэдькэ, эв һэр д'о жи гэрэке жь нава щьм'эта хwэ бенэ ондакьрьне. ¹⁹Шэрма хатийа хwэ, йан шэрма мэт'а хwэ wэнэки, к'е we йэке бькэ эw нэфэре хwэ тэ'зи дькэ, г'оне хwэ эw гэрэке бьк'ьшиньн. ²⁰Һэгэр йэк сэре хwэ жьнапа хwэр'а дайна, эви шэрма апе хwэ wэкьр, эw гэрэке г'оне хwэ бьк'ьшиньн у we безөр'эт бьмьрьн. ²¹Һэгэр йэк жьна бьре хwэ бьстинэ, эва к'ьрети йэ, эw шэрма бьре хwэ wэдькэ, эwe безөр'эт бьн.

Т'эмийа пирозбуне

²²Һ'эму qэйдэ-qанун у qьраред мын хwэй кьн у ван бь-qэдиньн, wэки эw эрде к'о эз wэ дьбьм к'о сэр бьжин мэдэ хwэ ль wэ льһэв нэхэ. ²³У пэй qэйдэ-qанунед ван мьлэта нэчьн, к'ижана эзе бэрдьме ван жь wэ р'аqэтиньм, чьмки вана эв һ'эму тышт кьрьн у эз жь ван зьвер бум. ²⁴У мын wэр'а гот: «Һуне ль wэлате ван war бьн, эзе wi чава мьлк' бьдьмэ wэ, wэлатэки к'о шир у һьнгьв же дьк'ьшэ». Эз Ходан

Хwәдейе wә мә кӧ мьн һун жь һ'әму мьләта башqә кьрн.

²⁵ Аwа фьрқийе бькьнә нава һ'әйwanед һ'әлал у нә һ'әлал у нава тәйрәдед нә һ'әлал у һ'әлал у хwә пе һ'әйwen йан тәйрәда, йан жи пе ван һ'әму шулькийед әрде нәһ'әр'ьминьн, к'ижан кӧ мьн бона wә чаwа нә паqьж башqә кьрн.

²⁶ һун бона мьн пироз бьн, чьмки эз Хӧдан пироз ьм, мьн һун жь нава мьләта башqә кьрн, кӧ һун п'ара мьн бьн.

²⁷ Мер йан жьн, һәгәр гази р'ӧһ'а кә йан мьщешьртийа щьн бькә, әсә гәрәке бенә кӧштьне, ван бьдьнә бәр кәвьра, хуна ван ль сәре ван бә».

Qануна к'аһинтийе

21 Хӧдан готә Муса: «Г'әви к'аһинед, кӧр'ед һарун хәбәр дә у бежә ван: «Бьра жь ван т'ӧ кәс мьрийе мьләте хwә нәк'әвә у хwә нәһ'әр'ьминә, ² пештьри нәфәре мала хwә, аwа готи де у баве хwә, кӧр' у қизед хwә у бьре хwә, ³ ӧса жи хушка хwәйә нәмеркьрийә щәм хwә, әw дькарә бона ван ван к'әвә у хwә нә паqьж кә. ⁴ Әw гәрә хwә нәһ'әр'ьминә, аwа готи дәсте хwә нәдә щьнйазе пьсмамтийа хwәйә алийе һ'ал-зәwашеда кӧ нәпаqьж дәре. ⁵ К'аһин бьра п'ор'е сәре хwә бәләк-бәләки кӧр' нәкьн, сәре р'удана хwә нәбьр'ьн у ль сәр хwә дәхма че нәкьн. ⁶ Гәрәке бона Хwәдейе хwә пироз бьн у наве Хwәдейе хwә бейӧрмәт нәкьн, чьмки к'аһин дийарийед Хӧданә шәwате, нане Хwәдейе хwә дьдьн, ләма жи әwана гәрәке пироз бьн. ⁷ Әw гәрәке к'ӧлфәта qав йан бе намус нәстиньн, йан жи йа мербәр'дайи, чьмки әwана пирозе Хwәдейе хwә нә. ⁸ Щьмә'т к'аһина пироз һ'әсаб кә, чьмки әw нане Хwәдейе wә дьдә, әw бона wә бьра пироз бә, чьмки эз пироз ьм, Хӧдане кӧ wә пироз дькә. ⁹ һәгәр қизекә к'аһинәки қавийе бькә бьһ'әр'ьмә, әw баве хwә дьһ'әр'ьминә, гәрәке агьр бәрдьнә we бышәwьтиньн.

¹⁰ Ле сәрәкк'аһине^ф нава бьрайед хwәда, ль сәр сәре к'ижанида р'уне р'ункьрне һатийә р'етьне у қәвин-

қәдимкъръне кӧ к'ынщед пироз ль хвә кә, әв гәрәке п'ор'е хвә сәр хвәда нәйнә у к'ынщед хвә нәқәлешә. ¹¹Әв гәрәке незики т'ӧ мърыйи нәбә, һ'әта незики щьн-йазе де у баве хвә жи нәбә, кӧ хвә нәһ'әр'ьминә. ¹²Әв гәрәке жь Пирозгәһе нәқәтә у Пирозгәһа Хвәдейе хвә нәһ'әр'ьминә, чьмки р'уне Хвәдейи бона бьжартъне ль сәр ви йә. Әз Хӧдан ым. ¹³Әв гәрәке қизәкә бьк'ьр бьс-тинә. ¹⁴Жьнәбийе, мербәр'даие йан йа бенамус йан қав нәстинә. Ле жь қәбила хвә қизәкә бьк'ьр бьстинә. ¹⁵Изь-на ви т'ӧнә кӧ әв р'ьк'ьнйата хвә нава щьмә'та хвәда бьһ'әр'ьминә, чьмки әз Хӧдан ым, йе кӧ ви пироз дькьм».

¹⁶Хӧдан Мусар'а хәбәрда у гот: ¹⁷«Т'әви һарун хәбәр дә у беже: «Жь р'ьк'ьнйата тә һәгәр кәсәк нава ньсьлед хвә-да қӧсурәкә ви һәбә, бьра незик нәбә кӧ нане Хӧдане хвә бьдә. ¹⁸Әв кәсе кӧ қӧсура ви һәбә, һәгәр кор бә, йан бькӧлә, йан әблу, йан бещур'ә ¹⁹йан йе ньгшкәсти, йан дәстшкәсти, ²⁰йан кузык, йан бощи, йан ч'әвшелу, йан гӧр'и, йан р'иши, йан т'ақӧр'и бә. ²¹Жь р'ьк'ьнйата һаруне к'аһин, қӧсура к'ижани кӧ һәбә, т'ӧ кәс незик нәбә кӧ дийарийед Хӧданә шәватә бьдә. Қӧсура ви кӧ һәйә бьра әв незик нәбә кӧ нане Хӧдане хвә бьдә. ²²Нане Хвәдейе хвә әв дькарә жь тыште һәрә пироз у жь тыште пироз бьхвә. ²³Ле т'әне незики п'әр'де нәбә у горигәһе^Ф нәк'әвә, қӧсура ви кӧ һәйә, әв гәрәке тыштед мьнә пироз нәһ'әр'ьминьн, чьмки әз Хӧдан ым, йе кӧ ван пироз дькьм».

²⁴Муса аһа готә һарун, кӧр'ед ви у һ'әму зар'ед Израел.

Қәйдә-қанунед қӧрбана

22 Хӧдан Мусар'а хәбәрда у гот: ²«Бежә һарун у кӧр'ед ви, кӧ әвана жь ван дийарийед пирозә кӧ зар'ед Израел мьнр'а дьдьн, һ'әвза хвә бькьн, кӧ к'а-һин наве мьни пироз нәдьянә беһӧрмәткъръне. Әз Хӧдан ым. ³Бежә ван: «Нава т'әмамийа ньсьлед вәда, әв кәсе

нава р'ьк'ьһийата вәда, к'ижан кӧ нава нәпақьжайа хвә-
да незики ван тыштед пироз бә, йед кӧ зар'ед Израел
Хӧданр'а дийари дьдһн, әв кәс гәрәке ль бәр ч'әве мһн
бе ондакьрьне. Әз Хӧдан ым. ⁴К'ижан кӧ жь р'ьк'ьһийата
һарун к'отиФ бә, йан гәмар же һәр'ә, әв гәрәке жь тыш-
тед пироз нәхвә һ'әта кӧ пақьж бә. Ле әве кӧ тыштәки
к'әвә, к'ижан кӧ жь мьри һ'әр'ьмийә, йан жи йәки кӧ
т'охьме ви же чуйи к'әвә, ⁵йан шулькәки к'әвә, к'ижан
кӧ ви дьһ'әр'ьминә, йан мәрики к'әвә бьһ'әр'ьмә, йе кӧ
тыштәкида нава нәпақьжайеда йә, ⁶әв мәрьве кӧ ван
тышта к'әвә һ'әта еваре әв нәпақьж һ'әсаб бә у жь тыштед
пироз жи нәхвә һ'әта кӧ хвә пе аве нәшо. ⁷Ле гава р'о
һәр'ә ава, һынге әв пақьж бе һ'әсабе у паше жь тыштед
пироз бьхвә, чьмки әв нане ви йә. ⁸Әв мьрар йан д'әвә
хвари гәрәке нәхвә, кӧ бь ван нәһ'әр'ьмә. Әз Хӧдан ым.
⁹Бьра т'әмийед мһн хвәй кьн вәки гӧнә ль сәр хвәда
нәйһн, нәһ'әр'ьмьн у нәмьрһн. Әз Хӧдан ым, йе кӧ ван
пироз дькьм.

¹⁰Т'ӧ кәс пештьри к'аһина жь тыште пироз гәрәке нәхвә,
меване к'аһин у п'аләйе ви жи жь тыште пироз гәрәке
нәхвьн. ¹¹Ле әв кәсе кӧ к'аһин пе п'әре хвә к'ьр'ийә у
йе мала вида буйә әвана дькарьн нане ви бьхвьн. ¹²Ле
һәгәр қиза к'аһин йәки нә жь мала к'аһина стандийә,
әва жь дийарийед пироз гәрәке нәхвә. ¹³Ле гава қиза
к'аһин жьнәби йан мербәр'даи у безӧр'әт ль сәр мала
баве хвәда вәгәр'ийайи бә, һынге әв мина қизтийа хвә
жь нане баве хвә дькарә бьхвә. Ле бәле йе нә жь ма-
ла к'аһина гәрәке нәхвә. ¹⁴Ле һәгәр йәк бе һ'әмде хвә
жь тыштед пироз бьхвә, һынге гәрәке п'арәкә пенща ль
сәр ван тыштед пирозда зедәкә у бьдә к'аһин. ¹⁵К'аһин
дийарийед зар'ед Израелә пироз кӧ Хӧданр'а дьдһн гәрә-
ке нәһ'әр'ьминьн, ¹⁶нәбә кӧ зар'ед Израел тыштед пироз
бьхвьн гӧнә бькьнә стуйе хвә, чьмки әз Хӧдан ым, йе
кӧ ван пироз дькьм».

Qöрбан гэрэке бeқöсур бэ

¹⁷Хöдан Мусар'а хэбэрда у гот: ¹⁸«Т'эви һарун, кöр'ед ви у һ'эму зар'ед Исраел хэбэр дэ у ванр'а бежэ: «Гава кэсэк жь мала Исраел йан хэрибэки нава Исраелда кö дьминэ, жь бэр создайнэкева йан бь р'эзэдьлийа хwэ qöрбане Хöданр'а бьдэ чава дийарийа т'эвайишэwате, ¹⁹бона кö бе qэбулкьрьне эw qöрбан гэрэке нер у бeқöсур бьн, пэз-дэвар йан нери бьн. ²⁰Т'ö тыште бь qöсур нэкьнэ qöрбан, чьмки эw найе qэбулкьрьне.

²¹К'е дэварэке йан пэзэке жь бэр создайнэкева йан бь р'эзэдьлийа хwэ Хöданр'а дийарийа һэлэqэтийе бьдэ, эw гэрэке бeқöсур бэ, wэки бе qэбулкьрьне, т'ö qöсур гэрэке ль сэр we т'өнэбэ. ²²Кор, йан сэqэт, йан дэхмэ, йан гьле, йан гөр'и, йан к'ос, йед һа Хöданр'а нэйньн, жь ван нэкьнэ дийарийа шэwате Хöданр'а, данэйньнэ ль сэр горигэһе. ²³Ле дэвар йан бэрха кö ль сэр ван тыштэки кем йан зедэ һэбэ, дькари чава п'ешкеша р'э-зэдьлийе бьди, ле бона создайине эw найе qэбулкьрьне. ²⁴Һ'эйwане батиледаи, йан һ'ынщър'анди, йан qэльши, йан жекьри Хöданр'а нэдьн, wэлате хwэда ве йэке нэкьн. ²⁵У жь дэсте хэриба жи жь ван һ'эму һ'эйwана чава хöрэк Хöдане хwэр'а п'ешкеш нэдьн, чьмки wанда кемаси у qöсур һэйэ, эвана найенэ qэбулкьрьне».

²⁶Хöдан Мусар'а хэбэрда у гот: ²⁷«Гава гольк, йан бэрх, йан кар бьбьн, һ'эфт р'ожа бьра эw ль бэр маке хwэ бьн у р'ожа һ'эйшта у пэйр'а we бона дийарийа шэwате Хöданр'а бенэ qэбулкьрьне. ²⁸Ч'елэке т'эви голька we йан мийе т'эви бэрха we, һэр дöйа т'эвайи р'ожэкеда сэрже нэкьн. ²⁹Гава һун дийарийа р'азидарийе бьдьн, бь ви аwaiи гэрэке бьдьн, wэки жь wэ бе qэбулкьрьне. ³⁰We р'ожеда эw гэрэке бе хварьне, һ'эта сэре сьбе жь we нәһельн. Эз Хöдан ьм. ³¹У т'эмийед мьн хwэйи кьн у ван бьqэдиньн. Эз Хöдан ьм. ³²Наве мьни пироз беһöрмэт нэкьн,

wәки эз нава зар'ед Израелда пироз бьм. Эз Хөдан ьм, йе кө wә пироз дькьм. ³³Мьн хун жь Мьсьре дәрхьстьн, кө бьбьмә Хwәдейе wә. Эз Хөдан ьм».

Щәжьнед Хөдан

23 Хөдан Мусар'а хәбәрда у гот: ²«Т'эви зар'ед Израел хәбәр дә у бежә ван: «Эв ьн эw щәжьнед Хөдан, к'ижанед кө һуне һ'есаб кьн чава щьвинед пироз, эв ьн щәжьнед мьн. ³Шәш р'ожа дькарьн шьхөл бькьн, ле р'ожа һ'әфта шәмийа р'һ'әтийе йә, щьвина пироз э, т'ө шьхөли нәкьн, эва шәмийа р'һ'әтийе йә бона Хөдан һ'әму щи-варед wәда.

ЩәжьнаФ Нане Шкәва

⁴Эвана нә щәжьнед Хөдан, к'ижана кө һуне wәхте wанда дәрбаз кьн. ⁵Чардәһе мәһа йәке бәре еваре ЩәжьнаФ Хөданә Дәрбазбуне йә. ⁶У һәма панздәһе we мәһе жи Щәжьна Хөданә Нане Шкәва йә. һ'әфт р'ожа гәрәке хун нане шкәва бьхьн. ⁷Р'ожа пешьн wәр'а щьвина пироз бә, т'ө шьхөле хәбате нәкьн. ⁸Һ'әфт р'ожа дийарийед шәwате Хөданр'а бьдьн, р'ожа һ'әфта диса wәр'а щьвина пироз бә, т'ө шьхөле хәбате нәкьн».

Щәжьна Бәре Пешьн

⁹Хөдан Мусар'а хәбәрда у готе: ¹⁰«Т'эви зар'ед Израел хәбәр дә у бежә ван: «Гава хун бьк'эвьнә wi wәлати, к'ижани кө эзе бьдьмә wә у хун әрде wi бьдьрун, гөр'зе дьрунейи ә'wльн биньнә щәм к'аһинФ. ¹¹Эw гәрәке wi гөр'зи ль бәр Хөдан бьһ'әжинә, кө эw бона wә бе қәбулкьрьне. К'аһине эви гөр'зи р'ожа пәй шәмийер'а бьһ'әжинә. ¹²У р'ожа кө гөр'зе хwә бьһ'әжиньн, гәрәке бәрхәки йәксалийи беқөсур жи бона дийарийаФ т'эвайишәwате Хөданр'а бьдьн. ¹³У өса жи т'эви бәрхе, жь дәһә п'ара дө п'аре ефайе* аре хаси р'унда

---

* 23:13 «Жь дәһә п'ара дө п'аре ефайе» қаси дө литьри йә.

стьрайи, чава дийарийа шәватейә бинхвәш Хөданр'а бьдън у дийарийаФ вейә сәрдакьрьне жи п'арәкә һине* шәрав бә. ¹⁴Һ'эта we р'ожа кө һун дийарийед хвә дьдънә Хөдане хвә, нан йан қәйнок, йан гәнъме сьмбьлада нәхвьн. Әв йәка нава ньсьлед вә у щи-варед вәда қәйдә-қануна һ'эта-һ'этайе бә.

ЩәжьнаФ Һ'әфтийа

¹⁵Пәй р'ожа шәмийер'а, гава вә гөр'зе дийарийаФ Һ'әжандьне ани, хвәр'а Һ'әфт Һ'әфтиед т'ам һ'әсаб кьн. ¹⁶Һ'эта р'ожа пәй һәр Һ'әфт Һ'әфтийар'а пенци р'ожи Һ'әсаб кьн у дийарийа нанийә ну Хөданр'а биньн. ¹⁷Жь щи-варед хвә бона дийарийа Һ'әжандьне дө нана биньн, әв гәрәке жь арә хаси жь дәһә п'ара дө п'аред ефайе* һьлати у пьжанди бә, әва бәре пешьн ә бона Хөдан. ¹⁸Т'әви ви нани Һ'әфт бәрхед йәксалийә беқә-сур, щанәгаки у дө бәрана жи чава дийарийа т'әвайишәвате, т'әви дийарийед ванә нани у дийарийед ванә сәрдакьрьне Хөданр'а бьдън. Әве Хөданр'а бьбә дийарийа шәвате йә бинхвәш. ¹⁹Бона дийарийа жь бәр гөнава жь бьзьна нерики у бона дийарийа һәләқәтийе дө бәрхед йәксали бьдън. ²⁰К'аһин т'әви нане бәре бешьн бона дийарийа Һ'әжандьне дө бәрхаль бәр Хөдан бьдә, әванайе Хөданр'а пироз бьн, бона к'аһин бьн. ²¹Һәма хут we р'оже ә'лам кьн, кө вәр'а бьбә р'ожа щь-вина пироз, т'ө шьхөли нәкьн, бьра әв йәка нава щи-варед вә у ньсьлед вәда бьбә қәйдә-қануна һ'эта-һ'этайе. ²²Гава һун нане вәлате хвә бьдърун, дәма дьруне дәве зөвийе һ'эта хьлазийе нәдъруйи у сьмбьлед дьруйә к'әти т'оп нәки, вана йе к'әсиб у йе хәрибр'а бьһели. Әз Хөдан Хвәдейе вә мә».

ЩәжьнаФ Бор'ийа

²³Хөдан Мусар'а хәбәрда у готе: ²⁴«Зар'ед Исраелр'а хәбәр дә у бежә ван: Йәке мәһа Һ'әфта вәр'а бьбә р'ожа

---

* 23:13 «П'арәкә һине» қаси литьрәки йә.

* 23:17 «Жь дәһә п'ара дө п'аред ефайе» қаси дө литьри йә.

р'ьһ'этийе, щьвина пирозэ бона р'ожа биранина дэнге бор'ийе. ²⁵Т'ө шьхөли нэкьн, ле бэле дийарийа шэwате Хөданр'а биньн».

ЩэжьнаФ Р'ожа К'эwандьне

²⁶Хөдан Мусар'а хэбэрда у готе: ²⁷«Дэһе ве мэһа һ'эфта жи р'ожа к'эwандьне бэ, бьра wэр'а бьбэ щьвина пироз, хwэ бышкеньн та бьн у Хөданр'а дийарийа шэwате биньн. ²⁸We р'ожеда т'ө шьхөли нэкьн, чьмки эв р'ож бона wэ р'ожа гөнэк'эwандьне йэ, wэки һун гөнед хwэ ль бэр Хөдан Хwэдейе хwэ бьк'эwиньн. ²⁹Ле эwe кө we р'оже хwэ нэшкенэ та нэбэ, жь нава щьмэ'та хwэ гэрэке бе р'ақатандьне. ³⁰Ле һэгэр кэсэк we р'ожеда шьхөлэки бькэ, wi кэси эзе жь нава щьмэ'та wi бьдьмэ ондакьрьне. ³¹Т'ө шьхөли нэкьн, бьра эв йэка нава ньсьлед wэ у щиваред wэда бьбэ қэйдэ-қануна һ'эта-һ'этайе. ³²Эв йэка бона wэ мина шэмийа р'ьһ'этийе бэ, һун гэрэке еwара нэһе мэһе хwэ бышкеньн та бьн, жь we еwаре һ'эта еwара дьн р'ьһ'этийа шэмийа хwэ хwэй кьн».

ЩэжьнаФ Һ'олькчекьрьне

³³Хөдан Мусар'а хэбэрда у готе: ³⁴«Т'эви зар'ед Израел хэбэр дэ у бежэ ван: «Панздэһе ве мэһа һ'эфтада, һ'эфт р'ожа Щэжьна Һ'олькайэ бона Хөдан. ³⁵Р'ожа пешьн щьвина пироз бэ, т'ө шьхөли гэрэке нэкьн. ³⁶Нава ван һ'эфт р'ожада дийарийа шэwате бьдьнэ Хөдан, р'ожа һ'эйшта wэр'а щьвина пироз бэ у Хөданр'а дийарийа шэwате биньн. Эва щьвина э'зиз э, т'ө шьхөли нэкьн.

³⁷Эвана нэ эw щэжьнед Хөдан, к'ижана кө гэрэке һун щьвинед пироз һ'эсаб кьн, wэки Хөданр'а дийарийе шэwате, дийарийе т'эвайишэwате, дийарийе нани, қөрбан у дийарийе сэрдакьрьне кө һэр йэк р'оже wанда бенэ дайине, ³⁸пештьри шэмийед Хөдан, пештьри һ'эдийед wэ, пештьри һ'эму создайинед wэ, пештьри ван һ'эму

дийарийед wэйэ р'ээздьлийе кō һуне бьдънэ Хōдан. ³⁹Оса жи панздәһе мәһа һ'әфта, гава һун дәрәмәтед әрде т'оп кьн, һ'әфт р'ожа щәжьна Хōдан дәрбаз кьн, р'ожа ә'wльн у р'ожа һ'әйшта р'ожед р'ьһ'әтийе бьн. ⁴⁰Р'ожа ә'wльн хwәр'а бәрәд даред р'ьнд, ч'ьрцьле даред хөрма, ч'ьрцьле даред бәлгсх у ч'ьрцьле даред бийейә дәве ава һьлдьн у һ'әфт р'ожа ль бәр Хōдан Хwәдейе хwә ша бьн. ⁴¹Әве щәжьне салета һ'әфт р'ожа Хōданр'а дәрбаз кьн. Әва нава ньсьлед wәда қәйдә-қануна һ'әта-һ'әтайе бә. Мәһа һ'әфтада гәрәке ве щәжьне дәрбаз кьн. ⁴²Һ'әфт р'ожа гәрәке һ'олькада бьминьн, һәр бьнәлийе Израеле гәрәке һ'олькада бьминә, ⁴³wәки ньсьлед wә бьзаньбьн, гава кō мьн зар'ед Израел жь Мьсьре дәрхьстьн, әw һ'олькада щи-вар кьрн. Әз Хōдан Хwәдейе wә мә».

⁴⁴Муса аһа щәжьнед Хōдан зар'ед Израелва ә'йан кьрн.

Хәмкьрна бона р'уне ч'ьре у нанеФ Хwәдер'а дайи

24 Хōдан Мусар'а хәбәрда у готе: ²«Т'әмийе бьдә зар'ед Израел, wәки тәр'а бона р'онайе бьзьре ледайийи пақьж биньн, кō ч'ьра т'ьме бышхөлә. ³Һарун гәрәке Коне Щьвинета, алийе п'әр'да шәдәтийе дәр, ч'ьре саз кә, жь еварда һ'әта сьбәһе ль бәр Хōдан т'ьме бышхөлинә. Әва нава ньсьлед wәда қәйдә-қануна һ'әта-һ'әтайе бә. ⁴Ч'ьре гәрәке ль сәр шәмдана зер'е хальс ль бәр Хōдан т'ьме һазьр кьн. ⁵Аре хас һьлди у пе wi ари донздәһ нана лехи, һәр нанәк гәрәке дō п'ар жь дә-һә п'аред ефайе* бә. ⁶У ван дō щергә, шәш-шәш дайнә ль сәр т'әхте бь зер'е хальс зер'кьри ль бәр Хōдан. ⁷У бьхура сафи дайни ль сәр һәр дō щерга, кō ль сәр нан бона Хōдан бьбә биранин чава дийарийа шәwате. ⁸Һәр р'ожедФ шәмийе т'ьме донздәһ нана гәрәке алийе зар'ед

* 24:5 «Дō п'ар жь дәһә п'аред ефайе» қаси дō литьри йә.

Исраелда бьднэ ль бэр Ходан, чава пэймана^Ф һ'эта-һ'этайе. ⁹Эванайе п'ара һарун у көр'ед ви бьн, гэрэке эв вана дь щийе пирозда бьхьн, чьмки эва бона ван жь дийарийед шэватейэ Ходанэ һэрэ пироз э. Эва қәйдә-қануна һ'эта-һ'этайе йә».

Бэла к'ьфьрийа һьндава Хвәдеда

¹⁰Көр'е жьнэкэ исраели кө баве ви мьсьри бу, чу нава зар'ед Исраел, эви зомеда т'эви йәки исраели шәр' кьр. ¹¹У көр'е we жьна исраели к'ьфьри наве Ходан кьр у ньфьр' кьр, эв гьртьн анинэ щэм Муса. (Наве дийа ви Шьломит бу, жь бэрэка Дан қиза Дибри). ¹²Эв гьрти һьштн һ'эта кө қьрара Ходан ванва э'йан бә.

¹³Ходан Мусар'а хәбәрда у готе: ¹⁴«Ви мәрьве кө к'ьфьри жь зоме дәрхә у һ'эмуйед кө бьһистьнэ бьра дәстед хвә бьднэ ль сәр сәре ви у т'эмамия цьмә'те ви бьднэ ль бәр кәвьра бькөжн. ¹⁵Бежэ зар'ед Исраел: «К'и кө ньфьр'а Хвәдейе хвә бькә, әве гөне хвә бьк'ьшинә. ¹⁶К'и к'ьфьрийа наве Ходан бькә эв әсә гэрэке бе көштьне, т'эмамия цьмә'те гэрэке ви бьдә ль бәр кәвьра бькөжә. һәгәр хәриб бә йан бьнәли, к'ижани к'ьфьри наве Ходан кьр эв гэрэке бе көштьне. ¹⁷К'и кө мәрвьәки хә бькөжә, эв әсә гэрэке бе көштьне. ¹⁸К'ижан кө һ'эйванәки хә бькөжә, жь бәр ви һ'эйванива гәрә бьдә: һ'эйван жь бәр һ'эйвенва. ¹⁹Һәгәр йәк зәдәке ль йәки дьн хә, эви чава кьрийә өса жь ль ви бькьн: ²⁰Шкенандьн жь бәр шкенандьнева, ч'әв жь бә ч'әвва, дьран жь бәр дьранва, эви чава зәдә мәрвь хьстьбә, өса жи гэрэке ль ви бькьн. ²¹Йе һ'эйван көшт гэрэке жь бәрва бе дайине, ле йе мәри көшт гэрэке бе көштьне. ²²Бона хәриба жи, бона бьнәлийа жи қануна wә гэрэке йәк бә, чьмки эз Ходан Хвәдейе wә мә».

²³Муса эв йәк готә зар'ед Исраел у эв мәрьве ньфьр' кьр жь зоме дәрхьстьнә дәр у данә ль бәр кәвьра. Зар'ед Исраел өса кьрын чава кө Ходан готьбу Муса.

Qануна сала^Ф h'эфта

25 Хөдан ль сэр ч'ийайе Синайе Мусар'а хэбэрда у готе: ²«Т'эви зар'ед Израел^Ф хэбэр дэ у бежэ ван: «Гава хун бык'эвнэ ши э'рде кө эзе бьдьмэ wэ, эw э'рд гэрэке шэмийа Хөдан хwэй кэ, р'ьh'эт бэ. ³Шэш сала э'рде хwэ бьр'эшинэ у шэш сала тьрийед хwэ бьбьр'э у дэрэмэта ван һьлдэ, ⁴ле сала h'эфта бона э'рде ми-на шэмийа р'ьh'этийе бэ, шэмийа Хөдан бэ. Э'рде хwэ нэр'эшини у тьрийед хwэ нэбьр'и. ⁵We зэвийа кө э'рде тэда хwэха дэрк'эвэ нэдьруйи у ван тьрийед р'эзе тэда кө тэ нэбьр'ибьн э'мбар нэки. Эw сал бона э'рде сала р'ьh'этийе бэ. ⁶Дэрэмэта сала р'ьh'этийейэ хwэха дэр-к'эти бьра h'эму т'эне бьбэ хөре wэ, хөре тэ, хөламе тэ, щарийа тэ, п'алэйд тэ у хэрибе кө нава тэда дьминэ, ⁷öca жи h'эму дэрэмэте э'рде бьбэ хөре h'эйwane тэ у ван р'э'wьред wэлате тэда.

Сала^Ф p'awастийе

⁸Tö хwэр'а h'эфт салед^Ф шэмийе h'эсаб кэ, awa готи h'эфт щара h'эфт сал у wэхте h'эфт салед шэмийе we бьбэ чьлнэһэ сал. ⁹У дэһе мэһа h'эфта бор'ийе бьди лехьстьне, эw р'ожа к'эwandьне йэ т'эмаммийа wэлате хwэда бор'ийе бьднэ ледане. ¹⁰Сала пенщи хун пироз кьн у ль сэр э'рде бона h'эму бьнэлийед сэр э'рде азадийе э'лам кьн. Эва wэр'а бьбэ сала^Ф p'awастийе. һэр кэс бьра вэгэр'э һэр'э ль сэр мьлк'е хwэ, һэр кэс бьра вэгэр'э һэр'э нава малбэта хwэ. ¹¹Эв сала пенщи бьра wэр'а бьбэ сала p'awастийе. Нэ гэрэке бьр'ашиньн нэ жи чь кө хwэха дэрк'этийэ бьдьрун у тьрийе ль сэр к'олед нэбьр'и жи э'мбар нэки. ¹²Чьмки сала p'awастийе йэ, эw бона wэ пироз бэ. Э'рдеда дэрэ-мэте хwэха дэрк'эти бьра т'эне бьбэ хөре wэ. ¹³We сала p'awастийе һэр кэс бьра вэгэр'э һэр'э ль сэр мьлк'е хwэ. ¹⁴Һэгэр тыштэки бьфьроши мэрвьэки, йан тыштэки жь

мәрвэки бьк'ьр'и, һэвдө нэхапиньн. ¹⁵Тө жь мәрвэки пе ви қимэте салед майи бьк'ьр'э, чьқас сал мабын һ'э-та сала р'ауастийе, эв жи пе һ'эсабе ван салед дьруне гэрэке бьфьрошэ тэ. ¹⁶Чьқаси зэ'ф бьн эв салед һ'этани сала р'ауастийе, һақаси тө гэрэке бьһа бьк'ьр'и, чьқаси сал һьндьк бьн һақаси жи гэрэке қимэт кем ки, чьмки эв давежэ ль сэр һ'эсабе салед нандьруне дьфьрошэ тэ. ¹⁷Һэвдө нэхапиньн, ле жь Хвэдейе хвэ бьтьрсьн, чьмки эз Хөдан Хвэдейе вэ мә.

¹⁸Ава қьраред мьн бьқэдиньн, қанунед мьн хвэй кьн у бьқэдиньн, һьнге һуне ль сэр ви э'рди р'ьһ'эт бьжин. ¹⁹Э'рде дэрэмэта хвэ бьдэ һ'эта кө һун т'ер бьхвьн у ль сэр жи р'ьһ'эт бьжин. ²⁰Һэгэр һун бежьн: «Сала һ'эфта эме чь бьхвьн, вэки эм нэр'эшиньн у эк'ьне хвэ т'оп нэкьн?» ²¹Сала шэша эзе хер-бэрэк'эта хвэ ль сэр вэда бьшиньм, эве р'ьсқе се сала бьдэ вэ. ²²Сала һ'эйшта һун кө бьр'эшиньн, һуне жь дайина дьрунед кэвьн бьхвьн һ'эта сала нэһа. һуне жь we дайина кэвьн бьхвьн һ'эта кө зэви бьгьһижьн. ²³Э'рд гэрэке һ'эта-һ'этайе нэйе фьротане, чьмки э'рд э'рде мьн э у һун жи щэм мьн хэриб у меван ьн.

²⁴Бона т'эмамийа ви э'рде мьлк'е хвэ, гэрэке һун изьне бьдьн кө э'рд пашда бе к'ьр'ине. ²⁵Һэгэр бьрайе тэ бьк'эвэ дэсттэнг бэ у п'арэке жь мьлк'е хвэ бьфьрошэ, пьсмамэ-ки вийи незик дькарэ бе, чь кө бьре тэ фьротьбэ пашда бьк'ьр'э. ²⁶Ле һэгэр кэсэки ви т'өнэбэ кө бьк'ьр'э, ле эв хвэха р'е тер'а бьбинэ, кө дәсте вида һэйэ эв бькарьбэ пашда бьк'ьр'э. ²⁷Һьнге бьра эв р'ожа фьротида һ'эсаб кэ у бавежэ ль сэр қимэте салед дэрбазбуйи, чьқас ма-бэ ль йе к'ьр'и вэгэр'инэ у мьлк'е хвэ диса бьбэ хвэйи. ²⁸Ле һэгэр дәсте вида һақас т'өнэ бэ кө ль ви вэгэр'инэ, һьнге чь кө ви фьротийэ дәсте йе к'ьр'ида бьминэ һ'эта сала р'ауастийе, сала р'ауастийе йе к'ьр'и дур к'эвэ у йе фьроти диса бьбэ хвэйе мьлк'е хвэ.

²⁹Һәгәр йәк бажаре суркьрида маләке бьфьрошә, пәй фьротанер'а мөхдаре саләкеда әв дькарә диса пашда бьк'ьр'ә, саләкеда изьна ви һәйә пашда һьлдә. ³⁰Һәгәр һ'әта хьлазийа сале әв пашда нәк'ьр'ә, һынге әв мала бажаре суркьрида һ'әта-һ'әтайе көр'е-көр'ар'а бьминә, сала р'авастийе ль ви нәйе вәгәр'андьне. ³¹Ле малед гөндайә кө бе сур ьн, әв мина к'әвшәне холе бьн, әв пашда бенә к'ьр'ине, сала р'авастийе әв бенә вәгәр'андьне. ³²Ле бә-ле бажаред левийада, әв малед мьлк'е ванә бажарада, леви т'ьме дькарьн пашда бьк'ьр'ьн. ³³Һәгәр кәсәки мал жь левийа к'ьр'ибә, әв мала мьлк'е вийи бажерда фьроти, сала р'авастийе гәрәке ле бе вәгәр'андьне, чьмки нава зар'ед Израелда малед бажаред левийада мьлк'е ван ьн. ³⁴У әв к'әвшәне әрде дора бажаред левийа гәрәке нәйе фьротане, чьмки әв мьлк'е вани һ'әта-һ'әтайе йә.

³⁵Һәгәр израелик дәсттәнг бә у щәм тә бьк'әвә нькар'ьбә сәре хвә хвәй кә, алик'арийе бьде чава хәрибәки йан р'евики, кө ль щәм тә бьжи. ³⁶Жь ви маш йан к'аре нәстини, жь Хвәдейе хвә бьтьрсә, кө әве израели ль щәм тә бьжи. ³⁷П'әре хвә пе сәләфа нәдейи у нане хвә жи нәдейи кө к'аре же һьлди. ³⁸Әз Хөдан Хвәдейе вә мә, кө һун жь вәлате Мьсьре дәрхьстьн, вәки вәлате Кәнане^Ф бьдьмә вә у бьбьмә Хвәдейе вә.

³⁹Гава йәки израели щәм тә бьк'әвә к'әсиб бә у хвә бьфьрошә тә, тө ви мина хөламтийа хөламәки нәди хәбате. ⁴⁰Әв гәрәке щәм тә мина п'аләки йан хәрибәки бә, һ'әта сала р'авастийе щәм тә бьхәбьтә. ⁴¹Паше бьра әв жь щәм тә дәре, әв нәфәрәд хвәва вәгәр'ә бьгьһижә малбәта хвә, диса һәр'ә ль сәр мьлк'е кал-бавед хвә. ⁴²Чьмки әв хөламед мьн ьн, йед кө мьн жь вәлате Мьсьре дәрхьстьн, әв гәрәке өса нәйенә фьротане, чава кө хөлам тенә фьротане. ⁴³Һ'ьшк ль сәр ви һ'өкөм нәки, ле жь Хвәдейе хвә бьтьрси. ⁴⁴Хөлам у хөламокед тә кө һәбьн, әв гәрәке жь мьләтед дор-бәрәд вә бьн, жь ван

хёлам у хёламока бьк'ьр'ьн. ⁴⁵Оса жи зар'ед хэрибайё кё ль щэм вэ дьминьн, жь ван дькарьн бьк'ьр'ьн у жь нэфэред ванэ кё вэлате вэда бунэ, эв бьбьнэ мал у мьлк'е вэ. ⁴⁶Пэй хвэр'а жи ван чава мьлк'е вартийе зар'ед хвэр'а бьхельн, кё т'ьме эв хёламе вэ бьн. Ле ль сэр бьрайед хвэ, зар'ед Исраел, йэк ль сэр йэки х'ьшк h'öкөм нэкэ. ⁴⁷Һэгэр хэрибэк йан р'евики щэм тэ дэвлэти бэ, ле йэки исраели щэм ви бьк'эвэ к'эсиб бэ у хвэ бьфьрошэ ви хэрибе кё щэм тэ дьминэ, йан пьсмамэки ви хэриби, ⁴⁸паше пэй хвэ фьротанер'а, изьна ви һэйэ кё эв пашда бе к'ьр'ине, жь бьратийа ви йэк дькарэ ви пашда бьк'ьр'э. ⁴⁹Апе ви, йан көр'е апе ви, дькарьн ви бьк'ьр'ьн, йан жь пьсмамтийа ви, йан жь р'ьк'ьнийата ви дькарэ ви бьк'ьр'ьн, йан һэгэр жь дэсте вива те бьра хвэха ха бьк'ьр'э. ⁵⁰Т'эви йе эв к'ьр'ийэ һэқ-һ'эсабе хвэ р'аст кэ, we сала хвэ фьротида һ'эта сала р'авастийе, ван п'эре кё жь бэр хвэва стандийэ бавежэ ль сэр сала, бьдэ ви, хвэ хьлаз кэ. Вэхте ви гэрэке мина вэхте п'алэки бе һ'эсабе. ⁵¹Һэгэр һе гэлэк сал мабьн, вэкэ ван салед майи п'эре жь бэр хвэва дайи бьдэ хвэ хьлаз кэ. ⁵²Ле һэгэр һьндьк сал мабьн һ'эта сала р'авастийе, бьра һэқ-һ'эсабе хвэ т'эви ви бькэ у вэкэ ван салед майи қимэт жь бэр хвэва бьдэ хвэ хьлаз кэ. ⁵³Гэрэке эве исраели мина п'алэки йэксали гьрти щэм ви бе һ'эсабе, эв дэвлэтийе хэриб ль бэр ч'эве тэ х'ьшк h'öкөми ль сэр ви нэкэ. ⁵⁴Һэгэр бь ви авайи эв нькарьбэ бе к'ьр'ине, сала р'авастийе эв нэфэред хвэва дэре хьлаз бэ. ⁵⁵Чьмки зар'ед Исраел хёламед мьн ьн. Эв хёламед мьнэ жь вэлате Мьсьере дэрхьсти нэ. Эз Хёдан Хвэдейе вэ мә.

Дёа-дьрозге ль сэр гөһдарийе

26 Хвэр'а п'ута у һ'эйкэла че нэкьн, хвэр'а стуна нэдьнэ сэкьнандьне, вэлате хвэда бь кэвьра тьштэки дьлқшьбандийе нэдьнэ чекьрьне, бона һ'эбандьне,

чъмки эз Хөдан Хвәдейе вә мә. ²Р'һ'әтийа шәмийед мьн хвәй кьн, қәдьре пирозгәһа мьн заньбьн. Эз Хөдан ьм. ³Һәгәр һун пе қәйдә-қанунед мьн р'абьн-р'унен у т'әмийед мьн хвәй кьн у ван бьқәдиньн, ⁴әзе жи вәр'а баране вә'дәда бьбариньм, ә'рде дәрәмәта хвә бьдә у даред дәште жи бәред хвә бьдьн. ⁵Бедәра вәйе бьк'ьшинә һ'әтани тьричьнине, тьричьнине жи бьк'ьшинә һ'әтани вәдан-чандьне, һуне нане хвә т'ер бьхвьн, вәлате хвәда бехоф бьжин. ⁶Әзе ә'дьялайе бьдьмә вәлате вә, һуне р'һ'әт п'алдьн, т'ө кәсе зә'мәте нәдә вә, р'ә'вьред хь-раб әзе жь вәлет бьдьмә һьлдане у шуре вәлате вәр'а дәрбаз нәбә. ⁷Һуне бәри нәйаред хвә дьн, әве пе шурль бәр вә бьк'әвьн. ⁸Жь вә пенще бәри сәди дә у сәде жь вә бәри дәһә һ'әзара дә у нәйаред вәйе ль бәр вә пе шур бьк'әвьн. ⁹Бәре мьне вәда бә, вә шин кьм зедә кьм у пәймана^Ф хвә т'әви вә қәдим кьн. ¹⁰Һуне хөрәке кәвьн бьхвьн, жь дәст йе нуда һуне йе кәвьн дәрхьнә дәр. ¹¹Әзе коне хвә нава вәда ледьм у нәфса мьне жь вә зьвер нәбә. ¹²У әзе нава вәда бьгәр'ьм, әзе бьбьмә Хвәдейе вә у һуне жи бьбьнә щьмә'та мьн. ¹³Эз Хөдан Хвәдейе вә мә, кө мьн һун жь вәлате мьсьрийа дәрхьстьн, вәки нәбьнә хөламе ван у мьн қәйде нире вә шкенандьн у һун сәрфьнийаз бьрьн.

Щәзайе нәгөһдарийе

¹⁴Ле һәгәр һун гөр'а мьн нәкьн у ван һ'әму т'әмийа нәқәдиньн ¹⁵у қанунед мьн беһөрмәт кьн, нәфса вә жь қьраред мьн зьвер бә, кө һун һ'әму т'әмийед мьн нәқәдиньн у пәймана мьн бьт'әр'ьбиньн. ¹⁶Һьнге жи әзе аһа сәре вә бькьм: Р'ьсәсе бьшиньмә сәр вә, һ'иле у гәрме, кө р'онаийа ч'ә'ва кем дькьн у щанийа мерьв дьһ'әлинә дьмашинә, һуне бадиһәва т'охьм бьр'әшиньн, чъмки дьжьмьнед вәйе к'әда вә бьхвьн. ¹⁷Әзе ль сәр вәда бьньһер'ьм у ль бәр ч'ә'ве дьжьмьнед вә қьр'а вәйе бе,

хернэхwазе wэйе h'ököми ль сэр wэ бькьн, бейи пэйк'этын р'эве бьк'эwэ wэ. ¹⁸ Ле хэгэр пэй хаqас тыштир'a хун гөр'a мын нэкьн, хьнге эзе жь бэр гөне wэwа h'эфт щар зедэ wэ щэза кьм. ¹⁹ Эзе к'обар-бабахийа wэ бышкеньм, э'змане wэ бькьмэ h'эсын у эрде wэ бькьмэ сьфьр*. ²⁰ Qəwata wэйе щики бадихəwa п'уч' бэ хэр'э, эрде wэйе дэрэмэта хwэ нэдэ у даред эрде жи бэре хwэ нэдын. ²¹ хэгэр пэй хаqас тыштр'a жи хун мырабьли мын бьн у нэхwазьн гөр'a мын бькьн, хьнге эзе анэгори гөне wэ, h'эфт щара зедэ бэла ль сэр wэда биньм. ²² P'э'wьред холе эзе бышиньм ль сэр wэ, эwe wэ безөр'эт бьхельн, qьp'a h'эйwanед wэ биньн, wэ бьхwьн кем кьн у р'ийед wэйе вала бьн. ²³ хэгэр пэй ве йэкер'a жи хун ль сэр h'ьше хwэда нэйен у мырабьли мын хэр'ьн, ²⁴ хьнге жи эзе мырабьли wэ бьм, жь бэр гөне wэwа эзе жи h'эфт щара зедэ бэла wэ бьдьме. ²⁵ Эзе шу-ре h'эйфа пэймана мын хьлдане ль сэр wэда бышиньн, хэгэр хун бажаред хwэда жи быщьвьн, эзе нэхwэшийа h'ала бышиньмэ нава wэ у хуне бьк'эwьнэ дэсте дьжмын. ²⁶ Гава эз нан ль wэ бькьмэ h'ьзрэт, хьнге дəhə к'өлфэте тэндурэкеда нане wэ лехьн у пе мезине нане wэ бьдьнэ wэ, хуне бьхwьн у т'ер нэбьн. ²⁷ Ле хэгэр пэй ван йэкар'a жи хун гөр'a мын нэкьн у мырабьли мын хэр'ьн, ²⁸ хьнге жи эзе бь herc мырабьли wэ бьсэкьньм у жь бэр гөне wэwа h'эфт щара зедэ wэ бьдьмэ щэза. ²⁹ хьнге хуне гоште көр' у қизед хwэ бьхwьн. ³⁰ heланед^ф wэйэ жорьн эзе weран кьм, п'утед wэйэ тə'ве эзе хьраб кьм, щьнйазед wэ бьдьмэ ль сэр кэрийед п'утед wэйэ хурдэ-хwэши буйи, нэфса мыне жь wэ зьвер бэ. ³¹ Бажаред wэ эзе бькьмэ хьрабэ у пирозгəhed wэ бькьмэ хьки-хwэли у бина қөрбанед wэйэ бинхwэшийе эзе хьлнэдьм. ³² Эрде wэ эзе бекэс бькьм, дьжмынед wэйэ кө ле дьминьн we

* 26:19 Эв aha те фə'мкьрьне: «Хwэде we э'змен дадэ у баране т'өнэ бэ хьнге эрде мина сьфьр h'ьшк бэ».

э'щербмайи бьн. ³³Эзе вә бәлайи нава мьлэта кьм, шур ль пәй вә бышиньм, вәлате вәйе бекәс бьминә у бажаред вәйе вала бьн. ³⁴Һьнге әрде т'әмамийа ван р'ожед валамайина хвәда, шәмийед р'ьһ'әтийа хвә дәрбаз кә, гава һун вәлате дьжмьнед хвәда бьн, һьнге әрде кө р'ьһ'әт бьминә we шәмийед хвә дәрбаз кә. ³⁵Т'әмамийа ван р'ожед валамайина хвәда әрде р'ьһ'әт бә, чьмки шәмийед вәда әв р'ьһ'әт нәбуйә, гава һун ле дьман. ³⁶Һәрч'е жь вә сах майи жи эзе вәлате дьжмьнед ванда ләрзәке бькьмә дьле ван у дәнге бәлге һ'әжйайи we ван бьдә р'әве, өса we бьр'әвьн чава кө жь бәр дәве шур у бе пәйк'әти we бьк'әвьн. ³⁷Чава жь бәр шур р'әви, we бе пәйк'әти ль сәр һәвда бьк'әвьн у қәвата вәйе т'өнәбә кө ль бәр дьжмьн бьсәкьньн. ³⁸Нава мьлэтада һуне онда бьн у әрде дьжмьнед вәйе вә бьхвә. ³⁹Һәрч'е жь вә майи жи we жь дәст беолитийе хвә вәлате дьжмьнед вәда бьһ'әльн һәр'ьн, өса жи дәст беолитийед кал-бавед хвә бьһ'әльн һәр'ьн. ⁴⁰Ле һәгәр әвана беолитийед хвә у беолитийед кал-бавед хвә бьдьнә р'уйе хвә, кө чь нәһәқи һьндава мьнда кьрьнә, чава мьқабьли мьн сәкьнинә, ⁴¹у чьма эз мьқабьли ван чум у мьн чьма әв бьрьнә вәлате дьжмьнед ван, һәгәр һьнге дьле вани кәвьри бышке у щәзайе беолитийа хвә бь дьл қәбул кьн. ⁴²Һьнге эзе we пәймана кө мьн т'әви Ақуб гьреда бир биньм, өса жи йа т'әви Ишақ у Бьраһим гьредаийи бир биньм у ви вәлати жи бир биньм. ⁴³Әв вәлат кө бейи ван бьминә we шәмийед р'ьһ'әтийа хвә дәрбаз кә, чьмки жь ван вала ма, әвана гәрәке щәзайе беолитийа хвәр'а қайл бьн, кө вана қьраред мьн беһөрмәт кьрьн у нәфса ван жь қәйдә-қанунед мьн зьвер бу. ⁴⁴Ле бәле чава кө әванайе вәлате дьжмьнед хвәда бьн, эзе ван т'әхсир нәкьм у жь ван зьвер набьм кө ван лап онда кьм, кө пәймана хвәйә т'әви ван бьт'әр'ьбиньм, чьмки эз Хөдан ьм, Хвәдейе ван. ⁴⁵Бона ван эзе we пәймана

т'эви кал-бавед ван бир биньм, к'ижан кө мьн ль бэр ч'эве мьлэта эw жь wэлате Мьсьре дэрхьстьн кө бьбьмэ Хwэдейе ван. Эз Хөдан ьм. ⁴⁶Эв ьн эw қәйдә-қанун, қь-рар у һинкьрьнед кө Хөдан ль сәре ч'ийайе Синайе пе дәсте Муса данинә навбәра хwә у зар'ед Израел».

Qәдандьна ад-қьрара

27 Хөдан^Ф Мусар'а хәбәрда у готе: ²«Т'эви зар'ед Израел хәбәр дә у бежә ван: Һәгәр йәк бьхwазә бь ад-қьрар кәсәки Хөданр'а к'ьфш кә, эw гәрәке анәгори қимәте тә бе к'ьфшкьрьне^{*}. ³Қимәткьрьна тәйә бона мер-ред жь бистсалийе гьрти һ'эта шестсалийе, гәрәке пенщи шекьл^{*} зив бә, анәгори шекьле пирозгәһе. ⁴Ле һәгәр эw жьн бә, қимәткьрьна тә гәрәке си шекьл бә. ⁵Һәгәр тө мәрьва жь пенщсалийе һ'эта бистсалийе қимәт ки, гәрә-ке тө қьсьме мер бист шекьли қимәт ки, ле қьсьме жьне дәһә шекьли. ⁶Ле жь йәкмәһе һ'эта пенщсалийе, гәрәке қьсьме мер пенщ шекьл зив қимәте ки, қьсьме жьне се шекьл зив қимәт ки. ⁷Ле һәгәр эw жь шестсалийе жор-тър бьн, һьнге қьсьме мер панздәһ шекьли гәрәке һ'есаб ки, ле қьсьме жьне дәһә шекьли. ⁸Һәгәр эw к'әсиб э у қәwата wi нагьһижә we қимәткьрьна тә, һьнге бьра эw ль бәр к'аһин бьсәкьнә, к'аһин wi қимәт кә. К'аһин wәкә қәwата йе ад-қьраркьри қимәте wi к'ьфш кә.

⁹Ле һәгәр эw ад-қьрара Хөданр'а кьри жь һ'әйwen бә у қөрбандайинер'а қәбул э, жь ван чь кө Хөданр'а бе да-йине we пироз бә. ¹⁰Гәрәке гөһар'тьн т'өнәбә, нә қәнщ

* 27:2 Анәгори к'ьтеба һ'акьмтийе 11:29-40 у 1 П'адшати 1:11 изьн һәбу кө мәрьвәки мәрьвәк Хөданр'а к'ьфш кьра. Мәрьве кө дьһатә к'ьфшкьрьне, wi кәси щийе пирозда хьзмәтк'ари дькьр. Жь ве р'езе те к'ьфше кө мәрьве ви һ'алида бь зив дь-һатә к'ьр'ин, аза дьбу.

* 27:3 «Шекьл» незики 12 гьрама бу.

хьрабр'а, нэ жи хьраб қәншр'а бьгөһер'э, ле һэгэр йәк һ'эйван һ'эйвенр'а бьгөһер'э, һынге гэрәке һ'эйване ад-қьраркьри у йе т'эв гөһар'ти һәр дө жи пироз һ'эсаб бьн. ¹¹ Ле һэгэр әв һ'эйване кө Хөданр'а ад-қьрар кьрийә, жь һ'эйване нәһ'әләл ә, кө жь вана Хөданр'а қөрбан найенә дайине, һынге гэрәке ви һ'эйвани ль бәр к'ахин бьднә сәкьнандьне. ¹² К'ахин бьра дина хвә бьдә қәнш у хьрабийа һ'эйван у қимәт к'ьфш кә, к'ахин чь қимәт да сәр гэрәке һақас бә. ¹³ Ле һэгэр әв кәсе ад-қьрар кьрийә бьхвазә пашда бьк'ьр'ә, һынге бьра п'арәкә жь пенща бькә ль сәр қимәте к'ьфшкьри.

¹⁴ Һэгэр йәк бьхвазә мала хвә Хөданр'а к'ьфш кә, һынге к'ахин бьра дина хвә бьдә һ'әле мале, қәнши у хьрабийе у қимәт к'ьфш кә, к'ахин чь қимәт да сәр гэрәке һақас бә. ¹⁵ Ле һэгэр әв кәсе к'ьфшкьри бьхвазә мала хвә пашда бьк'ьр'ә, һынге бьра п'арәкә жь пенщ п'ара ль сәр қимәте тәйи к'ьфшкьрида зедә кә, һынге мале вир'а бә.

¹⁶ Һэгэр йәк әрде мьлк'е хвә Хөданр'а к'ьфш кә, һынге гэрәке қимәткьрьна тә вәкә қимәте т'охьме ль сәр те р'әшандьне бә, бона һомерәк* т'охьме щә пенши шекьл зив бә. ¹⁷ Һэгэр йәк әрде хвә сала р'авастийеда бьдә, бьра вәкә қимәткьрьна тә бьминә. ¹⁸ Ле һэгэр йәк ль пәй сала р'авастийер'а әрде хвә бьдә, һынге к'ахин гэрәке бавежә ль сәр ван сала, к'ижан кө һ'әта сала р'авастийе манә, т'әви йе дайи һ'эсаб кә у жь қимәте тәйи к'ьфшкьри нь-мьзтьр бә. ¹⁹ У һэгэр әв бьхвазә әрде хвә пашда бьк'ьр'ә, һынге бьра п'арәке жь пенща п'эрә бькә ль сәр қимәте тәйи к'ьфшкьри у әв әрд вир'а бьминә. ²⁰ Ле һэгэр әв әрд пашда нәк'ьр'ә, йан йәки дьнр'а фьроти бә, әве иди нькарьбә пашда бьк'ьр'ә. ²¹ Әв әрд кө сала р'авастийе аза дьбә, мина әрде п'ешк'ешкьри Хөданр'а пироз бә.

* 27:16 «Һомерәк» дәрданәк бу кө незику 200 литьр тьшт һьлдьда.

Әw бьбә мьлк'е к'ахина. ²² Ле һәгәр йәк әрде к'ьр'ийи нә мьлк'е хwә Хөданр'а к'ьфш кә, ²³ һынге к'ахин т'әви wi пе һ'әсабе қимәте тә һ'әсаб бькә һ'әта сала р'аwастийе у we р'оже қимәте тәйи һ'әсабкьри мина чаwа тыштәки пироз бьдә Хөдан. ²⁴ Сала р'аwастийе әw әрд ль wi те вәгәр'андьне, жь к'е һатьбу к'ьр'ине, к'ижан кә хwәйе wi мьлк'и буйә. ²⁵ Бьра һ'әму қимәткьрьнед тә wәкә к'аше шекьлед Пирозгәһе бьн, бист гера шекьләк* бә.

²⁶ Т'әне ньхөрийе һ'әйwен, чаwа кә йе пешийе буйи п'ара Хөдан ә, кәсәк нькарә к'ьфш кә, һәгәр щанәга бә йан пәз әw иди п'ара Хөдан ьн. ²⁷ һәгәр әw жь һ'әйwанед нәһ'әлал ә, гәрәке пе we қимәткьрьна тә бьк'ьр'ә у п'арәкә жь пенща жи ль сәрда зедә кә. Ле һәгәр әw пашда нәк'ьр'ә, бьра wәкә қимәткьрьна тә бе фьротане.

²⁸ Ле әw п'ешкешед, к'ижан кә мәрвь жь һәбука хwә п'ешкеши Хөдан дькә, һәгәр инсан бә, һ'әйwан бә йан әрде мьлк'е wi бә, әw гәрәке нәйенә фьротане у нәйенә пашда к'ьр'ине, һәр п'ешкеш һәрә пироз ьн, әw п'ара Хөдан ьн. ²⁹ һәр инсане кә Хөданр'а һатийә п'ешкешкьрьне, әw пашда найе к'ьр'ине, әw әс'ә гәрәке бе кәштьне. ³⁰ һ'әму дәһәкед^Ф дәрәмәта әрде, бәрәд дара п'ара Хөдан ьн, әвана Хөданр'а пироз ьн. ³¹ Ле һәгәр йәк бьхwазә жь дәһәкед хwә тыштәки пашда бьк'ьр'ә, бьра п'арекә жь пенща жи бькә ль сәр қимәте тыште дайи у пашда бьк'ьр'ә. ³² һ'әму дәһәкед жь dewer йан пез, жь ван һ'әму һ'әйwана к'ижан бьн шьвдарер'а дәрбаз бә бе жьмаре у бьк'әwә бьн һ'әсабе дәһа, әw Хөданр'а пироз ьн. ³³ Гәрәке дина хwә нәдьянә қәнщ у хьраб у жь бәр һәwва нәйенә гөһар'тьне. Ле һәгәр йәк бьгөһер'ә, һынге әw жи у йа т'әв гөһар'ти һәр дө жи пироз ьн, әw пашда найенә к'ьр'ине».

³⁴ Әв ьн әw т'әмийед кә Хөдан ль сәре ч'ийайе Синайе, бона зар'ед Исраел т'әми ль Муса кьр.

* 27:25 «Шекьл» незики 12 гьрама бу.

Жьмар

Пешготьн

Әве к'ьтебе наве хwә: «Жьмар» жь дө щаред навньвисара щьмә'та Израел^Ф стандийә, к'ижан кө wәхте р'еуитийа жь Мьсьре әрде Кәнанеда^Ф һатьнә навньвисаре. Бь ибрани^Ф наве ве к'ьтебе те wәлгәр'андьне, чава «Ль бәр'ийеда». Бь ван хәбәра тек'ста ибранийә к'ьтеба Жьмар дәстпедьбә у әw дьдә к'ьфше к'идәре сәрһатийед we қәwьми нә. Пәй we йәкер'а гава Хөдан^Ф ль сәре ч'ийайе Синайе қанун да щьмә'та Израел, Муса һ'әсабе щьмә'та Израел ньвиси, йед кө шер'р'а һазьр бун (һ'әсабе левийа жи башқә), өса жи анәгори т'әмийа Хөдан, чәнд қанун зедә кьрьн у щьмә'та Израел бона чуйина wi әрде кө Хөдан соз дабу, һазьр кьрьн (с. 1-9). Ле гава әw ль Qадеш-Барнеайе бун (алийе башура синоре Кәнане), щьмә'та Израел жь дәст сальхед щә'сусайә дәрәw, йане ль wьр ә'савә дьжин, тьрсийан кө һәр'ьнә Кәнане кө wi әрди бь ә'мьре Хөдан зәфти хwә кьн. Бона ве йәке әw һатьнә щәзакьрьне, чьл сали т'әркәсәри we бәр'ийе бун (с. 10-19). һ'әта һ'әму ньсьле Израелейи кө нә гөр'а Хwәдеда нә нәмьр. Пәй мьрьна wi ньсьлир'а, паше щьмә'те һеди-һеди әрдед дор-бәре Кәнане зәфт кьр. Бь ви аwайи израелийа к'әре хwә кьрьн у гьһиштьнә әрде Моwабә^Ф, алийе р'оһьлата ч'әме Урдөне (с. 20-36). Т'әмаийа wi зәманида, щьмә'та Израел гәләк щара һьндава Мусада бина хwә тәнг дькьрьн у һьмбәри Хwәде р'адьбун, т'әме бешекьр у нә сәр йа хwә бунә,

чава ль бьнйат'а мерьв дьк'эвэ. Ле гава дьбу кӧ Хӧдан мэрьвед нэгӧндар шэза дькър, диса хьндава мьлэте хвэ-йи бьжартида амьн дьма, бона ван хэм дькър, мьрабьли дьжмьнед Израел дьсэкьни, эв сэр дьжмьн дьхьстьн. Н'эта ви н'алида жи, гава сэрwere мьлэт, Муса у Нарун жи гӧр'а Хвэде нэдькърьн, ле диса Хвэде сэр йа хвэ бу, ви дькър кӧ шьмэ'та Израел бьбэ ви эрде кӧ соз дабу, бьда кал-бавед ван.

Навньвисара ИзраелФ

1 ХӧданФ ль бэр'ийа Синайе КонeФ Шьвинеда йэке мэна дӧда, дӧсалия зар'ед Израелэ кӧ жь эрде Мьсьре дэрк'этьбун, Мусар'а хэбэрда у гот: ²«Т'эмамия цьвина зар'ед Израел анэгори малбәтед ван, олк'ед ван, наве һәр мери йэко-йэко бьжмьрэ. ³Тӧ у Нарун һәр кәсе эскәрийер'а һазьр жь бистсалийе жортър анэгори ордийед ван нава Израелда бьжмьрн. ⁴Т'эви вэ гэрә мэрьвэк жь һәр қәбиле һэбэ. Мэрьве кӧ сэрwere олк'а хвэ йэ. ⁵Эв ын навед мэрьвед кӧ we т'эви вэ бьсэкь-ньн: Жь Р'убен Әлисуре кӧр'е Шьдейур. ⁶Жь Шьмһ'ун Шьлумийеле кӧр'е Суришадай. ⁷Жь Цьһуда Нәһшоне кӧр'е Аминадав. ⁸Жь Исахар Ньт'анеле кӧр'е Суһар. ⁹Жь Зәбулон Әлйабе кӧр'е Н'елон. ¹⁰Жь қәбила зар'ед Усьв: Жь Әфраим Әлишамайе кӧр'е Ә'миһуд. Жь Мьнашә Гамалйеле кӧр'е Пьдаһсур. ¹¹Жь Бьнйамин Абидане кӧр'е Гидони. ¹²Жь Дан Ахихәзәре кӧр'е Ә'мишадай. ¹³Жь Ашер Пагийеле кӧр'е Ок'ран. ¹⁴Жь Гад Әлйасафе кӧр'е Дьһуйел. ¹⁵Жь Нәфтәли Аһ'ирайе кӧр'е Әйнан». ¹⁶Эв ын бьжартийед жь цьвине, сэрwerед қәбилед бавед ван, сэрwerед әлаләтед Израел.

¹⁷Муса у Нарун эв мэрьвед бь нав к'ьфшкьри һьлдан. ¹⁸У йэке мэна дӧда вана т'эмамия цьвине цьванд у эв анэгори малбәтед ван, олк'ед ван, наве йед жь

бистсалийе жортър йэко-йэко жьмартын, ¹⁹чава кӧ Хӧдан т'эми Муса кър ван бьжмьрэ ль бэр'ийа Синайеда.

²⁰Зар'ед Р'убене ньхӧрийе Исраел, зӧр'эт, малбэт, олк'ед хвэва, һ'эсабе һэр мере бистсалийе жортър, һэр кэсе эскэрийер'а һазьр, ²¹һ'эсабе қэбила Р'убен 46500 нэфс бун.

²²Зар'ед Шьмһ'ун зӧр'эт, малбэт, олк'ед хвэва, һ'эсабе һэр мере бистсалийе жортър, һэр кэсе эскэрийер'а һазьр, ²³һ'эсабе қэбила Шьмһ'ун 59300 нэфс бун.

²⁴Зар'ед Гад зӧр'эт, малбэт, олк'ед хвэва, һ'эсабе һэр мере бистсалийе жортър, һэр кэсе эскэрийер'а һазьр, ²⁵һ'эсабе қэбила Гад 45650 нэфс бун.

²⁶Зар'ед Щьһуда зӧр'эт, малбэт, олк'ед хвэва, һ'эсабе һэр мере бистсалийе жортър, һэр кэсе эскэрийер'а һазьр, ²⁷һ'эсабе қэбила Щьһуда 74600 нэфс бун.

²⁸Зар'ед Исахар зӧр'эт, малбэт, олк'ед хвэва, һ'эсабе һэр мере бистсалийе жортър, һэр кэсе эскэрийер'а һазьр, ²⁹һ'эсабе қэбила Исахар 54400 нэфс бун.

³⁰Зар'ед Зэбулон зӧр'эт, малбэт, олк'ед хвэва, һ'эсабе һэр мере бистсалийе жортър, һэр кэсе эскэрийер'а һазьр, ³¹һ'эсабе қэбила Зэбулон 57400 нэфс бун.

³²Жь қэбила зар'ед Усьв, зар'ед Әфраим зӧр'эт, малбэт, олк'ед хвэва, һ'эсабе һэр мере бистсалийе жортър, һэр кэсе эскэрийер'а һазьр, ³³һ'эсабе қэбила Әфраим 40500 нэфс бун. ³⁴Зар'ед Мьнашэ зӧр'эт, малбэт, олк'ед хвэва, һ'эсабе һэр мере бистсалийе жортър, һэр кэсе эскэрийер'а һазьр, ³⁵һ'эсабе қэбила Мьнашэ 32200 нэфс бун.

³⁶Зар'ед Бьнйамин зӧр'эт, малбэт, олк'ед хвэва, һ'эсабе һэр мере бистсалийе жортър, һэр кэсе эскэрийер'а һазьр, ³⁷һ'эсабе қэбила Бьнйамин 35400 нэфс бун.

³⁸Зар'ед Дан зӧр'эт, малбэт, олк'ед хвэва, һ'эсабе һэр мере бистсалийе жортър, һэр кэсе эскэрийер'а һазьр, ³⁹һ'эсабе қэбила Дан 62700 нэфс бун.

⁴⁰Зар'ед Ашер зөр'эт, малбэт, олк'ед хwэва, h'эсабе һәр мере бистсалие жортър, һәр кэсе эскэрийер'а һазър, ⁴¹h'эсабе қэбила Ашер 41500 нэфс бун.

⁴²Зар'ед Нэфтэли зөр'эт, малбэт, олк'ед хwэва, h'эсабе һәр мере бистсалие жортър, һәр кэсе эскэрийер'а һазър, ⁴³h'эсабе қэбила Нэфтэли 53400 нэфс бун.

⁴⁴Эв ын h'эсабед ван мэръвед кō Муса, һарун у һәр донздәһ сәрwerед жь олк'ед Израел кō жьмартън. ⁴⁵h'эму зар'ед Израел анэгори олк'ед хwэ, жь бистсалие жортър, h'эмуйед эскэрийер'а һазър Израелда һатънэ жьмартъне ⁴⁶у т'эмамыйа h'эсабе ван 603550 нэфс бун. ⁴⁷Ле леви қэбила бавед хwэва т'эви ван нәһатънэ жьмартъне.

Борще левийа

⁴⁸Хōдан Мусар'а хэбәрда у гот: ⁴⁹«Қэбила Леви нэжмьрә, ван т'эви зар'ед Израел h'эсаб нэкә. ⁵⁰Ле тō левийа ль сәр Конев Шә'дәтийе, ль сәр h'эму һащәтед we у ль сәр h'эму тыштед we к'ьфш кә. Эw бьра кон у h'эму һащәтед we бьбьн, weда қōльх кьн у зомед хwэ дора we лехьн. ⁵¹У чахе цигōһастьна Конев Шә'дәтийе, леви бьра we һәвдън у вәгьртъна Конев Шә'дәтийе жи бьра леви бькьн, йәки дьн кō незик бә we бе кōштъне. ⁵²Гава зар'ед Израел зомед хwэ лехьн, һәр кәс гәрә ль зома хwәда у һәр кәс ль бәр ала хwэ бә анэгори ордийед хwэ. ⁵³Ле леви гәрә зоме дора Конев Шә'дәтийе лехьн, wәки һерса мьн ль сәр щьвина зар'ед Израел р'анэбә. У левийе хwәйитийа Конев Щьвина Шә'дәтийе бькьн». ⁵⁴Зар'ед Израел анэгори ван h'эму т'эмийед кō Хōданә данә Муса, оса жи кьрьн.

Щиваркьрна зоме

2 Хōдан Муса у һарунр'а хэбәр да у гот: ²«Зар'ед Израел бьра зомед хwэ һәр кәс т'эви ала хwэ, бь нишанед олк'ед хwэ лехә. Эw гәрә ль дора Конев Щьвине һьнәки дур зомед хwэ лехьн. ³Пешийева алийе р'оавайе

Щьһуда гэрэ зома хwэ т'эви ала хwэ анэгори ордийед хwэ лехэ. Сэрwере зар'ед Щьһуда Нэһшоне көр'е Аминанадав бу. ⁴Һ'эсабе ордийа wi 74600 нэфс бун.

⁵Р'эх wiда бьра қэбила Исахар зомед хwэ лехэ. Сэрwере зар'ед Исахар Ньт'анеле көр'е Суһар бу. ⁶Һ'эсабе ордийа wi 54400 нэфс бун.

⁷Пэйр'а бьра қэбила Зэбулон бэ. Сэрwере зар'ед Зэбулон Элйабе көр'е Һ'елон бу. ⁸Һ'эсабе ордийа wi 57400 нэфс бун.

⁹Т'эмамияа һ'эсабе зома Щьһуда анэгори ордийед хwэ 186400 нэфс бун. Эвана гэрэ пешийе р'е к'эвьн.

¹⁰Ала зома Р'убен анэгори ордийед хwэ гэрэ алийе ба-шуре бэ. Сэрwере зар'ед Р'убен Элисура көр'е Шьдейур бу. ¹¹Һ'эсабе ордийа wi 46500 нэфс бун.

¹²Р'эх wiда бьра қэбила Шьмһ'ун зомед хwэ лехэ. Сэрwере зар'ед Шьмһ'ун Шьлумийеле көр'е Суришадай бу. ¹³Һ'эсабе ордийа wi 59300 нэфс бун.

¹⁴Пэйр'а бьра қэбила Гад бэ. Сэрwере зар'ед Гад Элйасафе көр'е Р'ьһуел бу. ¹⁵Һ'эсабе ордийа wi 45650 нэфс бун.

¹⁶Т'эмамияа һ'эсабе зома Р'убен анэгори ордийед хwэ 151450 нэфс бун. Эw гэрэ йе дөда р'ек'эвьн.

¹⁷Һьнге we Коне Щьвине р'е к'эвэ, зома левийа бьра нава зомада бэ. Чава кө зомед хwэ we лехьн өса жи р'е-к'эвьн. һэр кэс щийе хwэда бэ анэгори алед хwэ.

¹⁸Ала зома Эфраим анэгори ордийед хwэ гэрэ алийе р'оавайе бэ. Сэрwере зар'ед Эфраим Элишамайе көр'е Э'миһуд бу. ¹⁹Һ'эсабе ордийа wi 40500 нэфс бун.

²⁰Р'эх wiда бьра қэбила Мьнашэ бэ. Сэрwере зар'ед Мьнашэ Гамалйеле көр'е Пьдаһсур бу. ²¹Һ'эсабе ордийа wi 32200 нэфс бун.

²²Пэйр'а бьра қэбила Бьнийамин бэ. Сэрwере зар'ед Бьнийамин Абидане көр'е Гидони бу. ²³Һ'эсабе ордийа wi 35400 нэфс бун.

²⁴Т'эмамияа һ'эсабе зома Эфраим анэгори ордийед хwэ 108100 нэфс бун. Эw гэрэ йе сьсийа р'е к'эвьн.

²⁵Ала зома Дан анэгори ордийед ван гэрэ алийе бакөре бэ. Сэрwere зар'ед Дан Ахиһэзэре көр'е Әмишадай бу. ²⁶Һ'эсабе ордийа ви 62700 нэфс бун.

²⁷Р'эх вида қэбила Ашер бьра зоме лехэ. Сэрwere зар'ед Ашер Пагийеле көр'е Ок'ран бу. ²⁸Һ'эсабе ордийа ви 41500 нэфс бун.

²⁹Пәйр'а бьра қэбила Нәфтәли бэ. Сэрwere зар'ед Нәфтәли Аһ'ирайе көр'е Әйнан бу. ³⁰Һ'эсабе ордийа ви 53400 нэфс бун.

³¹Т'эмамийа һ'эсабе зома Дан 157600 нэфс бун. Әw гэрэ хьлазийе р'е к'эвьн анэгори алед хwэ.

³²Әв ьн һ'эсабе зар'ед Израел анэгори олк'ед хwэ. Т'эмамийа һ'эсабе зома анэгори ордийед хwэ 603550 нэфс бун. ³³Ле леви нэ һатьнэ жьмартыне т'эви зар'ед Израел, чава кө Хөдан т'эми ль Муса кьрбу.

³⁴Зар'ед Израел һ'эму өса дькьрьн чава кө Хөдан т'эми ль Муса кьрбу. Wана зомед хwэ анэгори алед хwэ ле дьдан у өса жи р'е дьк'этьн, һәр кэс т'эви малбәтед хwэ анэгори олк'ед хwэ.

Навньвисара левийайә пешьн

З Әв ьн зөр'әтед һарун у Муса, we р'оже гава Хөдан т'эви Муса ль ч'ийайе Синайе хәбәрда. ²Әв ьн наве көр'ед һарун, ньхөрийе ви Надаб пәйр'а Абиһу, Елазар у Ит'амар, ³әw к'аһинед^Ф р'ункьри йед кө һарун әw к'аһинтийер'а қәвин-қәдим кьрьн. ⁴Надаб у Абиһу ль бәр Хөдан мьрьн, гава ван бәр'ийа Синайеда шаш* агьр ль бәр Хөдан дан у әw безөр'әт бун. Елазар у Ит'амар ль бәр ч'әве һаруне баве хwэ к'аһинти дькьрьн.

⁵Хөдан Мусар'а хәбәрда у гот: ⁶«Qэбила Леви бинә у ль бәр һаруне к'аһин бьдә сәкьнандьне кө бәрдәстийа ви бь-

---

* 3:4 Бьньһер'ә Qануна К'аһинтийе 10:1-2.

кьн. ⁷Бъра эв борще нобэдарийе бона ви у h'эму щьвине ль бэр Коне Щьвине бьрэдидьн, хьзмэтк'арийа пирозгэне бькьн. ⁸Хвэйитийа хэр тыштед Коне Щьвине у борще зар'ед Израел бькьн ава готи хьзмэтк'арийа пирозгэне бькьн. ⁹Тö гэрэ левийа бьди харун у көр'ед ви. Эв бир'а хатьнэ дайине жь нава зар'ед Израел. ¹⁰Тö гэрэ харун көр'ава к'ьфш ки бона кө эв қöльхе к'ахинтийа хвэ бьрэдидьн. Ле гава йэки дьн незики пирозгэне бэ, гэрэ бе көштъне».

¹¹Хöдан Мусар'а хэбэрда у гот: ¹²«Ава мьн Леви жь нава зар'ед Израел һьлдан, дэвса ван h'эму ньхöрийед кө бэт'не вэдькьн жь нава зар'ед Израел. Ава левийе бона мьн бьн ¹³чьмки хэр ньхöри п'ара мьн э. Ве р'ожа кө мьн h'эму ньхöрийед вэлате Мьсьре хьстьн һынге мьн h'эму ньхöрийед Израелда жь мерьв h'эта h'эйвен хвэр'а бöһöрти-жьбарэ кьрн. Эве п'ара мьн бьн, эз Хöдан ьм».

¹⁴Хöдан диса т'эви Муса ль бэр'ийа Синайеда хэбэрда, гот: ¹⁵«Зар'ед Леви анэгори олк'ед ван, малбэтед ван бьжмьрэ. хэр қьсьме нерини жь йэкмэне бьжмьрэ». ¹⁶Муса анэгори хэбэра Хöдан, чава кө бир'а хатьбу готъне эв жьмартън.

¹⁷Эв бун наве зар'ед Леви: Гершон, Қоһат' у Мерари. ¹⁸Эв жи наве зар'ед Гершон э, малбэтед ванва: Либни у Шими. ¹⁹Зар'ед Қоһат' жи малбэтед ванва эв ьн: Әм-рам, Ишар, һеbron у Узиел. ²⁰Зар'ед Мерари малбэтед ванва эв ьн: Маһ'ли у Муши. Эвана малбэтед левийа нэ анэгори олк'ед ван.

²¹Малбэта либни у малбэта шими дьгьһижьнэ Гершон. Эвана малбэтед гершонийа нэ. ²²h'эсабе ван, ава готи h'эсабе хэр қьсьме нерини жь йэкмэне 7500 нэфс бун. ²³Малбэтед гершонийа бьра пышт пирозгэне, ава готи алийе р'оавайе, зома хвэ лехьн. ²⁴Сэрwере олк'а гершонийа Әлийасафе көр'е Лайел бу. ²⁵Борще зар'ед Гершон ль Коне Щьвинеда хвэйитийа Пирозгэһ, сэргьра сэр гьртъне у сэрк'еша we у п'эр'да бэр дэре Коне Щьвине йэ, ²⁶п'эр'дед

h'эwше у п'эр'да бэр дэре h'эwше кö дора пирозгəһ у горигəһе^Ф йэ, öса жи һəбьнед we, öса жи h'эму шьхöле we йэ. ²⁷Малбэта э'мрамия, малбэта Исчарийа, малбэта һебронийа у малбэта узиелийа дьгьһижьнэ Qоһат'. Эвана малбэтед qоһат'ийа нэ. ²⁸h'эсабе һэр қьсьме нерини жь йэк мәһе 8600 нэфс бун. Вана хwэйитийа щийе пироз дькьр. ²⁹Малбэтед зар'ед Qоһат' бьра зомед хwэ алийе башура пирозгəһе лехьн. ³⁰Сэрwере олк'а малбэтед qоһат'ийа Әлисафане көр'е Узиел бу. ³¹Борще хwэйитийа ван: сьндоq, сьфьрэ, шэмдан, горигəһ у һащэтед пироз бона хэбата ван, öса жи п'эр'дэ у h'эму шьхöле we нэ. ³²Сэрoке сэрwеред левийа Елазаре көр'е һаруне к'аһин бу. Әw сэрwере ван бу йед кö хwэйитийа щийе пироз дькьрьн.

³³Малбэта маһ'лийа у малбэта мушийа дьгьһижьнэ Мерари. Эвана малбэтед меарийа нэ. ³⁴h'эсабе һэр қьсьме нерини жь йэкмэһе 6200 нэфс бун. ³⁵Сэрwере олк'а малбэтед Мерари Сурийеле көр'е Абихайил бу. Әw бьра алийе бакöра пирозгəһе зоме хwэ лехьн. ³⁶Борще хwэйитийа көр'ед Мерари: Читед пирозгəһе, дэстуйе we, стунед we, бьнгəһед we, h'эму һащэтед we у h'эму шьхöле ван, ³⁷öса жи стунед дора h'эwше, бьнгəһед ван, сьнгед ван у һəбьнед ван э.

³⁸Муса, һарун у көр'ед wi зомед хwэ бьра алийе p'оһьлата пирозгəһе, пешбэри Коне Щьвине лехьн. Әw гэрэ хwэйитийа щийе пироз бькьн бона бехофийа зар'ед Исраел. Гава йэки дьн незик бэ, гэрэ бе кöштьне. ³⁹Муса у һарун анэгори хэбэра Хöдан h'эму леви анэгори малбэтед ван жьмартьн. h'эсабе h'эму қьсьме нерини жь йэкмэһе 22000 нэфс бун.

Леви жь бэр ньхöрийе Исраелва тенэ дайине

⁴⁰Хöдан готэ Муса: «h'эму ньхöрийед қьсьме нерини зар'ед Исраел жь йэкмэһе бьжмьрэ. P'эqəма навед ван чекэ. ⁴¹У левийа дэwса h'эму ньхöрийе зар'ед Исраел

мьнр'а к'ьфш кэ өса жи һ'эйwane левийа дэwса һ'эму ньхөрийе һ'эйwane зар'ед Израел. Эз Хөдан ьм». ⁴²Муса һ'эму ньхөрийед зар'ед Израел жьмартын, чава кө Хөдан т'эми ль wi кьрбу. ⁴³Һ'эсабе һ'эму ньхөрийе қьсьме нерини йэк мәһи у жор анэгори р'эқэма навед ван 22273 нэфс бун.

⁴⁴Хөдан Мусар'а хэбәрда у гот: ⁴⁵«левийа дэwса һ'эму ньхөрийе зар'ед Израел к'ьфш кэ өса жи һ'эйwane левийа дэwса һ'эйwane ван. У левийе п'ара мьн бьн, эз Хөдан ьм. ⁴⁶У бона ван 273 ньхөрийед зар'ед Израел кө жь левийа зедэтьр ьн, ⁴⁷жь бәр ван һәр кэсива пенщ шекьли * һьлдэ, анэгори шекьле пирозгәһе кө бист гер** э. ⁴⁸У эw п'эре бәр йед зедэва дайи бьдэ һарун у көр'ед wi». ⁴⁹Муса п'эре жь бәрвадайи бона йе жь левийа зедэтьр һьлдан, ⁵⁰ава готи эwi жь ньхөрийед зар'ед Израел 1365 шекьл анэгори шекьле пирозгәһе һьлдан. ⁵¹Муса эв п'эред бәрвадайине анэгори хэбэра Хөдан, чава кө Хөдан т'эми дабу Муса, данэ һарун у көр'ед wi.

Борще малбәтед левийа

4 Хөдан Муса у һарунр'а хэбәрда у гот: ²«Зар'ед Қоһат' анэгори малбәтед ван у олк'ед ван жь нава зар'ед Леви бьжмьрә, ³ава готи һәр кәсе жь сисалийе һ'эта пенщисалийе к'ижан қөльхкьрьнер'а һазьр э, кө хэбата Коне Щьвине бькә. ⁴Шьхөле зар'ед Қоһат' ль Коне Щьвине хwэйитийа тыштед һэрә пироз э. ⁵Wәхте р'ек'әтьна зоме һарун у көр'ед wi бьра бен п'әр'да навбьр'ийе вәкьн у бь we СьндоқаФ Пәймане бьньхемьн. ⁶Бь сәрк'еша жь ч'әрме га-мәс'ийа эw бьньхемьн, тәже шин бавежьнә сәр у дәстуйа тер'а дәрбаз кьн. ⁷Тәже шин бавежьнә сәр т'әхте нанеФ Хwәдер'а дайи у сьнийа, т'аса, к'аса, щер'ед бона

* 3:47 «Шекьл» незики 12 гьрама бу.

** 3:47 «Герәк» қаси 0,6 гьрама бу.

дийарийа^Ф сэрдакьрьне дайньнэ сэр. У нане кө һэр т'ьм сэр э ль бэр Ходан, гэрэ ль сэр жи бьминэ. ⁸Тэже сори гэвэз бавежьнэ ль сэр ван, бь сэрк'еша жь ч'эрме га-мэ'сийа we бьньхемьн у дэстуйа тер'а дэрбаз кьн. ⁹Бьра эв тэже шин һьлдьн шэмдан, ч'ьред we, дэстыкед we, сьнийед we у һ'эму дэрданед бона бьзьре we кө бона шэмдан дьдьнэ хэбате, бьньхемьн. ¹⁰We у һ'эму һащэтед we бь сэрк'еша жь ч'эрме га-мэ'сийа бьп'еч'ьн у дайньнэ ль сэр чите. ¹¹Тэже шин бавежьнэ ль сэр горигэһа зер'ин у бь сэрк'еша жь ч'эрме га-мэ'си бьньхемьн у дэстуйа тер'а дэрбаз кьн. ¹²Һ'эму һащэтед бона хэбата щийе пироз һьлдьн, дайньнэ ль нава тэже шин, бь сэрк'еша жь ч'эрме га-мэ'сийа бьньхемьн у дайньнэ ль сэр чите. ¹³К'озийа горигэһе т'эмьз кьн у тэже сори гэвэз бавежьнэ ль сэр. ¹⁴У һ'эму һащэтед weйэ хэбате дайньнэ ль сэр we: Сьнийа, гоштгыра, мэр'ька у т'эшта ава готи һ'эму һащэтед горигэһе. Сэрк'еша жь ч'эрме га-мэ'сийа бавежьнэ ль сэр у дэстуйа тер'а дэрбаз кьн. ¹⁵Гава һарун у көр'ед wi ньхамтъна щийе пироз у һэр тыштед щийе пироз хьлаз кьн, wэhte р'ек'этына зоме зар'ед Qohat' we бен кө һьлдьн, ле бьра эв дэст нэдьнэ пирозийе wэки нэмьрьн. Эв э баре зар'ед Qohat' ль Коне Щьвине.

¹⁶Елазаре көр'е һаруне к'аһин щабдаре: Бьзьре бона р'онайе, бьхура^Ф бинхwэш, дийарийа^Ф нанийэ һэр гав, р'уне р'ункьрьне йэ. Щабдаре т'эмамыйа пирозгэһе у һэр тыштед навда, өса жи Щийе Пироз у һащэтед we йэ».

¹⁷Ходан Муса у һарунр'а хэбэр да у гот: ¹⁸«Һаш жь хwэ һэбэ қэбила малбэтед qohat'ийа жь нава левийа нэйе өндакьрьне. ¹⁹Awa һун чь гэрэ бона ван бькьн кө эв сах бьминьн у нэмьрьн гава эв незики Щийе һэри Пироз бьн: һарун у көр'ед wi бьра бен у һэр кэси ль бэр хэбата wi у борще wi бьдьнэ сэкьнандьне. ²⁰Каһати т'ө щар бэри ньхамтъна тыштед пироз бьра нэк'эвьне кө бьбиньн, wэки нэмьрьн».

²¹ Хөдан Мусар'а хэбэрда у гот: ²² «Зар'ед Гершон жи анэ-гори олк'ед ван у малбәтед ван бьжмьрә, ²³ а́ава готи һәр кәсе жь сисалийе һ'эта пенщисалийе кӧ қӧльхкьрьнер'а һазьр э шьхӧле Коне Щьвине бькә, бьжмерә. ²⁴ Эв э хәбата малбәтед гершонийа, чь гәрә бькьн у чь һьлдьн: ²⁵ Э́в гәрә тәже пирозгәһе, Коне Щьвине у сәргьра we, сәрк'еша жь ч'әрме га-мә'сийа кӧ ль сәр э у п'әр'да ль бәр дәрә Коне Щьвине, ²⁶ п'әр'дед һ'ә̀вше, п'әр'да бәр дәрә һ'ә̀вше кӧ дора пирозгәһ у горигәһе йә, һәбьнед ван у һ'ә̀му һащәтед бона хәбата ван һьлдьн. У һәр шьхӧле кӧ бона ван тышта лазьм э бьра э́в бькьн. ²⁷ Һ'ә̀му хәбата зар'ед гершонийа, а́ава готи һәр чь кӧ э́в һьлдьн у һәр чь кӧ э́в бькьн, э́в гәрәке бь готьна һарун у кӧр'ед ви бе кьрьне. һәр тыштед һьлдане бькьнә бьн сә'вити-йа ван. ²⁸ Эв э хәбата малбәтед зар'ед гершонийа Коне Щьвинеда. Э́в гәрә ве йәке бь сәрверийа Ит'амаре кӧр'е һаруне к'аһин бькьн.

²⁹ Зар'ед Мерари анэгори малбәтед ван у олк'ед ван бьжмерә, ³⁰ а́ава готи һәр кәсе жь сисалийе һ'эта пенщисалийе кӧ қӧльхкьрьнер'а һазьр э, шьхӧле Коне Щьвине бькә, бьжмерә. ³¹ Эв э баре ван кӧ э́в гәрә һьлдьн анэгори т'әмамыйа шьхӧле вани Коне Щьвинеда, а́ава готи читед пирозгәһе, дәстуйед we, стунед we, бьнгәһед we, ³² стунед дора һ'ә̀вше, бьнгәһед ван, сьнгед ван у һәбьнед ван у һ'ә̀му һащәтед ван бона т'әмамыйа хәбата ван тышта. һун наве һащәте кӧ э́в гәрә һьлдьн бькьнә р'ә́дәм бьжмьрьн. ³³ Эв э һ'ә̀му шьхӧлед малбәтед зар'ед Мерари Коне Щьвинеда, бь сәрверийа Ит'амаре кӧр'е һаруне к'аһин».

³⁴ Муса, һарун у сәрверед щьвине зар'ед қоһат'ийа анэгори малбәтед ван у олк'ед ван жьмартьн, ³⁵ һәр кәсе жь сисалийе һ'эта пенщисалийе кӧ қӧльхкьрьнер'а һазьр э шьхӧле Коне Щьвине бькә, ³⁶ һ'ә̀сабе ван анэгори малбәтед ван 2750 нәфс бун. ³⁷ Эв э һ'ә̀сабе малбәтед

Канатийа h'эмуйед кө Коне Щьвинеда дьхэбьтин, к'и-жан кө Муса у харун жьмьрин, чава кө Хөдан пе Муса т'эми кьрьбу.

³⁸ H'эсабе зар'ед Гершон анэгори малбэтед ван у олк'ед ван, ³⁹ h'эр кэсе жь сисалийе h'эта пенщисалийе кө қөльхкьрьнер'a назьр бу шьхөле Коне Щьвине бькьра, ⁴⁰ h'эсабе ван анэгори малбэтед ван, олк'ед ван 2630 нэфс бун. ⁴¹ Эв э h'эсабе малбэтед зар'ед Гершон h'эмуйед кө Коне Щьвинеда дьхэбьтин, к'ижан кө Муса у харун анэгори т'эмийа Хөдан эв жьмартьн.

⁴² H'эсабе малбэтед зар'ед Мерари анэгори малбэтед ван у олк'ед ван, ⁴³ h'эр кэсе жь сисалийе h'эта пенщисалийе кө қөльхкьрьнер'a назьр бу шьхөле Коне Щьвине бькьра, ⁴⁴ h'эсабе ван анэгори малбэтед ван 3200 нэфс бун. ⁴⁵ Эв э h'эсабе малбэтед Мерари к'ижан кө Муса у харун анэгори т'эмийа Хөдан эв жьмартьн.

⁴⁶ Т'эмабийа левийа анэгори малбэтед ван у олк'ед ван кө Муса, харун у сэрверед Израел эв жьмартьн, ⁴⁷ h'эр кэсе жь сисалийе h'эта пенщисалийе кө назьр бу шьхөл у һьлдана Коне Щьвине бькьра, ⁴⁸ h'эсабе ван 8580 нэфс бун. ⁴⁹ Эвана вэкэ готьна Хөдан, h'эр кэс бь дэсте Муса анэгори қөльхе хвэ у барһьлдане аһа һатьнэ жьмаре, чава кө Хөдан т'эми ль Муса кьрьбу.

Пақьжкьрьна зоме

5 Хөдан Мусар'a хэбэрда у гот: ² «Э'мьри зар'ед Израел кэ кө h'эмуйед к'отиФ, h'эмуйед гэмар же дьчэ у h'эмуйед нэпақьж кө дэст данэ щьнйаз жь нава зоме дэрхьн. ³ Чава мер өса жи жьн жь зоме дэрхьнэ дэр вэки эв зомед хвэ, нава к'ижана эз һевьримэ нэһ'эр'миньн». ⁴ Зар'ед Израел хут өса кьрын эв жь нава зоме дэрхьстьнэ дэр. Чава кө Хөдан готьбу Муса зар'ед Израел хут өса кьрын.

Жь бэр гөнава дайин

⁵Хөдан т'эви Муса хэбэрда у гот: ⁶«Бежэ зар'ед Исраел, һэгэр мер йан жьнэк, ль бэр Хөдан беэ'сьлийе бькэ, ава готи гөнэки һьндава йэки дьнда бькэ у эв мэрвь гөне хвэ фэ'м бькэ, ⁷бьра эв гөне хвэйи кьри бьдэ р'уйе хвэ, бьра эв жь бэр гөне хвэва т'ам бьдэ у бьра чарика пенща жи сэрда зедэкэ у бьдэ ви ль бэр к'е гөнэ кьрийэ. ⁸Ле һэгэр пьсмаме ви мэрьви т'өнэ бэ* кь жь бэр гөнэва бьднэ ви, һьнге дайина жь бэр гөнэва, дьгьһижэ Хөдан бона к'аһин, сэрда жи бэране гөнэк'эwandьне, бь к'ижани гөнэк'эwandьн we бона ви бе кьрьне. ⁹У һ'эму һ'эдийед жь һ'эму тьштед пирозэ зар'ед Исраел кь эве биньнэ ль щэм к'аһин, бьра п'ара ви бэ. ¹⁰Тьштед пирозэ һэр кэси п'ара к'аһин ьн, к'е чь кь бьдэ ви эв п'ара ви йэ».

Мере к'өмр'эш

¹¹Хөдан Мусар'а хэбэрда у гот: ¹²«Зар'ед Исраелр'а хэбэр да у бежэ ван: «Һэр мере кь жьна ви жь р'ийа хвэ дэре у һьндава мере хвэда шир'элал нибэ, ¹³мерэк сэре хвэ wer'а дайнэ у эва йэка жь мере we вэшарти бьминэ, ле эв дьзива һ'эр'ьмийэ, шэ'дэ жи мьрабьли we т'өнэйэ, эв нэһатийэ гьртъне. ¹⁴Һэгэр р'өһе к'өмр'эшийе бе ль сэр мере we у эв к'өмр'эшийе жьна хвэ бькэ, жьн жи һ'эр'ьми йэ, йан жи һэгэр р'өһе к'өмр'эшийе бе ль сэр ви у эв к'өмр'эшийе жьна хвэ бькэ ле жьн нэ һ'эр'ьмийэ, ¹⁵бьра мер жьна хвэ бинэ ль щэм к'аһин. Бьра бона we

---

* 5:8 Йане гава йэк бэр йэки гөнэ дькэ гэрэ жь бэр гөне хвэва ль ви вэгэр'инэ. Ле һэгэр эв мэрвь бьмьрэ һьнге гэрэ бьднэ пьсмаме вийи незик. Ле һэгэр пьсмаме ви т'өнэбэ эв дьгьһижэ Хөдан бона к'аһин. Ле хенщи ве йэке йе гөнэк'ар гэрэ бэранэки жи бона гөнэк'эwandьне бьдэ. Бона ве қануне бьньһер'э Қануна К'аһинтийе 6:2-7.

қөрбане бьдә ава готи п'арәк жь дәһа ефа* аре щәһә, ле бьра р'ун нәр'ежә ль сәр we у нә жи бьхуре, чьмки әв дийарийа нанийә к'өмр'әшийе йә, дийарийа нанийә биранине йә бона әйанкьрьна нәһәдийе. ¹⁶ К'аһин бьра we бьбә у ль бәр Хөдан бьдә сәкьнандьне. ¹⁷ К'аһин бьра ава пироз бькә дәрдана ахин, аха әрде Коне Шә'дәтийе һьлдә у бькә нава we аве. ¹⁸ Пәйр'а к'аһин бьра жьне ль бәр Хөдан бьдә сәкьнандьне у лач'ька сәре we вәкә*, дийарийа нанийә биранине бьдә дәсте we ава готи дийарийа нанийә к'өмр'әшийе. Ле дәсте к'аһинда жи гәрә ава тә'лә ньфьр' кьрьне һәбә. ¹⁹ К'аһин гәрә we бьдә сонде у бежә жьне: «Һәгәр т'ө мери сәре хwә тәр'а данәни-йә хенци мере тә йан һәгәр тә р'ийа хwә дәрнәк'әтийи, нәһ'әр'ьмийи, тә азайи жь ве ава тә'лә ньфьр' кьрьне, ²⁰ ле һәгәр тә жь бьн қоле мере хwә дәрк'әтийи, һ'әр'ьмийи у мерәки дьн хенци мере тә сәре хwә тәр'а данийә...» ²¹ (Һьнге бьра к'аһин жьне бь сонда ньфьр'е бьдә сонде у бежә жьне) «...бьра Хөдан тә бькә ньфьр' у сонд ль нава мьләте тәда, бь дайина Хөдан бәт'ьне тә п'уч' бә у зьке тә жи бьwәр'ьмә. ²² Бьра әва ава һанә ньфьр' кьрьне бь-к'әвә зьке тә wәки зьке тә бьwәр'ьмә у бәт'ьне тә жи п'уч' бә». Бьра жьн жи бежә: «АминФ, амин». ²³ К'аһин бьра ван ньфьр'а ль сәр к'ахазе бьньвисә у ль ава тә'лда бьшо р'ә-сит кә*. ²⁴ У ава тә'лә ньфьр' кьрьне бьдә жьне кә вәхwә, ава ньфьр' кьрьне we бьк'әвә зьке we у we тә'лайе пеш-да бинә. ²⁵ Паше к'аһин бьра жь дәсте жьне дийарийа нанийә к'өмр'әшийе һьлдә, we дийарийа нани ль бәр

* 5:15 «Ефа» дәрдане 10 литьре бу.

* 5:18 ИбраниФ аһа жи те фә'мкьрьне «П'ор'е сәре we бәр'дә».

* 5:23 Wi wә'дәйи бь щур'ә һ'өбьр дьньвисин кә нава аве дьһ'әлийа. Ле ль вьр һа те фә'мкьрьне, wәки әw хәбәрәд нь-фьр' ә ль сәр к'ахазе ньвисар нава аведа дьһ'әлийан у әw бона жьне дьбунә ньфьр'. Йане әwe ава ньфьр'кьри вәдьхвар.

Хөдан бьһ'эжинэ у we дайнэ ль сэр горигәһе. ²⁶К'аһине к'өлмәке жь we дийарийа нанийә биранине һьлдә у ль сэр горигәһе агьршәwati кә у паше әwe аве ль жьне бьдә вәхварьне. ²⁷К'әнге әw жьне бь we аве бьдә вәхварьне һәгәр әw һ'әр'ьмибә, мере хwәр'а ширһ'әлал нибуйә әw ава ньфьр' кьрьне зьке weда we тәлайе пешда бинә у зьке we we бьwәр'ьмә, бәт'ьне we п'уч' бә у әw жьне ль нава мьләте хwәда бьбә ньфьр' лебуйи. ²⁸Ле һәгәр әw жьна нә һ'әр'ьмийә, һ'әлал ә, әwe аза бә we бькарьбә зар'а бинә». ²⁹Әва һинкьрьна бона к'өмр'әшийе йә, гава жьн бьн қоле мере хwә дәре у бьһ'әр'ьмә, ³⁰йан жи һәгәр р'ө-һ'е к'өмр'әшийе бе ль сэр мер у әw к'өмр'әшийе ль жьна хwә бькә у жьна хwә бьбә ль бәр Хөдан, һьнге к'аһине һ'әму анәгори we һинкьрьне бькә. ³¹Мере бесуц бә жь гөна, ле жьне бона гөне хwә суцдар бә.

Қануна бона нәзирийе

6 Хөдан Мусар'а хәбәрда у гот: ²«Зар'ед Исраелр'а хәбәр дә у бежә ван: «Һәгәр мер йан жьн бона нәзирийе дьхwазә ад-қьрар кә, кө әw бьбә нәзире Хөдан, ³Гәрәке әw хwә жь шәрав у арақе дур бьгьрә, сьрка шәраве у сьрка арақе вәнәхwә, т'ө шар жь тыште тьрийа чекьри вәнәхwә у нә тьрийе гьһишти бьхwә у нә жи к'ьшмиша. ⁴Һ'әму р'ожед нәзирийа хwәда, әw гәрәке һәр тыште жь тьрийа чекьри нәхwә, жь дәндькада гьрти һ'әта қалька. ⁵Һ'әму р'ожед ад-қьрарейә нәзирийа хwәда, гәрәке дузан сәре wi нәк'әвә, һ'әта т'әмамбуна р'ожед кө әwi хwә Хөданр'а нәзир кьрийә әw бьра пироз бә, п'ор'е сәре хwә бьра бьһелә дьреж бьн. ⁶Һ'әму р'ожед кө wi хwә Хөданр'а нәзир кьрийә әw бьра незики т'ө щьнйази нәбә, ⁷нә щьнйазе баве хwә, нә дийа хwә, нә бьре хwә нә жи хушка хwә. һ'әта бона мьрьна ван жи әw бьра пақьжийа хwә нәһ'әр'ьминә, чьмки нәзирийа бона Хwәдейе wi ль сәр сәре wi йә. ⁸Һ'әму р'ожед вийә нәзирийе бьра әw Хөданр'а пироз бә.

⁹ Ле хэгэр йэк ньшкева ль бэр ви бьмьрэ у эв сэре хвэ-ий нэзирийе бь'эр'ьминэ, һынге эв гэрэ п'ор'е хвэ р'ожа хвэйэ пацьжбуне көр' кэ. Р'ожа һ'эфта бьра эв п'ор'е хвэ көр' кэ ¹⁰ у ль р'ожа һ'эйшта бьра дө фатьмока йан жи дө щущукед кэва бинэ ль бэр дэре Коне Щьвине ль щэм к'а-һин. ¹¹ К'аһине йэки бьдэ чава дийарийа гөнэк'эwandьне йе дьне жи чава дийарийа^Ф т'эвайишэwате у ви жь гөнэйе вийи бона дэстдайна йе мьри бьк'эwинэ. Ль we р'оже сэре ви пироз бькэ. ¹² У диса р'оже хвэйэ нэзирийе Хөданр'а к'ьфш кэ, бэрхэки йэксали Хөданр'а бьдэ чава дийарийа жь бэр нэһэдийева. Р'ожед вийэ бэри ве йэке онда дьбьн, чьмки нэзирийа ви һ'эр'ьмийэ.

¹³ Эв э қануна бона нэзирийе: Чахе р'ожед нэзирийа ви т'эмам бьн, бьра ви биньнэ ль бэр дэре Коне Щьвине. ¹⁴ Эwe дийарийа хвэ бэрхэки йэксалийи бе қөсур Хөданр'а т'эвайишэwат кэ у бэрхэкэ мейэ йэк салийэ бе қөсур бона пацьжбуне дийари^Ф кэ, өса жи бэранэки бе қөсур бона дийарийа^Ф һэлэқэтийе бьдэ, ¹⁵ сэлэ нане бе һэвиртьр'шк, аwа готи к'атед жь аре хас р'унда стьрайи у лошед бе һэвиртьр'шкэ сэр р'ункьри, т'эви дийарийа wанэ нани у дийарийа wанэ вэхwарьне бьдэ. ¹⁶ К'аһин бьра ван дайнэ ль бэр Хөдан у дийарийа вийэ пацьжбу-не у т'эвайишэwате бьдэ. ¹⁷ Ле бэран т'эви сэла нане бе һэвиртьр'шк чава дийарийа һэлэқэтийе бьдэ Хөдан, өса жи к'аһин бьра дийарийа вийэ нани у вэхwарьне бьдэ. ¹⁸ һынге йе нэзир ль бэр дэре Коне Щьвине п'ор'е хвэйи нэзирийе көр' кэ. П'ор'е сэре хвэйи нэзирийе һьлдэ у дайнэ ль сэр агьре бьне дийарийа һэлэқэтийе. ¹⁹ К'аһин жи бьра пила бэране к'эланди, к'атэки бе һэвиртьр'шк, лошэки бе һэвиртьр'шк жь сэле һьлдэ у бьдэ дэстед нэ-зир, пэй көр'кьрьна п'ор'е нэзирийа wир'а. ²⁰ К'аһин гэрэ wан чава дийарийа^Ф һ'эжандьне ль бэр Хөдан бь'һ'эжинэ, эва йэка пироз э у п'ара к'аһин э т'эви синге дийарийе у пиле дийарийе. Пэйр'а нэзир дькарэ шэраве вэхwэ.

²¹Эв э қануна бона нэзирийе. Ле һэгэр эв ад-қьрар дь-кэ кӧ ль сэр қануна нэзирр'а һ'эдике зедә бьдә Хӧдан, чь кӧ жь дэсте вива те, эв гэрә хут ӧса бькә, чава кӧ ад-қьрар кьр бә».

Бьмбарәкийа к'анин

²²Хӧдан Мусар'а хәбәрда у гот: ²³«Һарун у кӧр'ед вир'а хәбәр дә, бежә: «Аһа зар'ед Израел бьмбарәк кьн, бежь-нә ван:

²⁴Бьра Хӧдан тә бьмбарәк кә
у хвәйи кә!

²⁵Бьра ч'ә'ве Хӧдан ль сэр тә бә
у р'ә'ме ль тә бькә!

²⁶Бьра Хӧдан бәре хвә бьдә тә
у хер у хвәшийе бьдә тә!»

²⁷Бь ви авайи наве мьне зар'ед Израелва бе гьредьн у эзе ван бьмбарәк кьм».

Дийарийед сәрверед қәбила

7 Гава Муса пирозгәһ да сәкьнандьне хьлаз кьр, эв у һәр тьштед we р'ун кьрн у пироз кьр, һьнге горигәһ у һ'әму һашәтетд we жи р'ун кьрн у пироз кьр. ²Сәрверед Израел, сәрверед олк'ед ван, ава готи сәрверед қәбилед ван, йед кӧ сәрверийа навньвисаре дькьрн, дийари анин. ³Дийарийед хвә анинә ль бәр Хӧдан: Шәш ә'рәбе гьрти, донздәһ га, һәр ә'рәбәк дӧ сәрвер бун у һәрәкир'а гак, вана эв анинә ль бәр Пирозгәһе. ⁴Хӧдан Мусар'а хәбәрда у гот: ⁵«Жь ван һьлдә, әве бона хьзмәтк'арийа Конесцьвине бенә хәбате. Ван бьдә лешийа, һәр кәсир'а анәгори хәбата ви». ⁶Муса ә'рәбә у га һьлдан у эв данә лешийа. ⁷Дӧ ә'рәбә у чар га данә зар'ед Гершон, анәгори хәбата ван. ⁸Чар ә'рәбә һ'әйшт га данә зар'ед Мерари, анәгори хәбата ванә бь сәрверийа Ит'амаре кӧр'е һаруне

к'аһин. ⁹ Ле нәда көр'е Қоһат' чьмки хәбата Щийе Пироз ль сәр ван бу, вана әв гәрә ль сәр мьле хвә бьбьрана.

¹⁰ Сәрвара дийарийа пирозкьрьна* горигәһе р'ожа р'ункьрьне анин. Сәрвара дийарийед хвә анинә ль бәр горигәһе. ¹¹ Хөдан готә Муса: «Р'оже сәрверәк бьра дийарийа хвә бинә, бона пирозкьрьна горигәһе».

¹² Р'ожа пешьн Нәһшоне көр'е Аминадав жь қәбила Щь-һуда дийарийа хвә ани. ¹³ Дийарийа ви әв бу: т'әштәкә зивинә 130 шекьле*, т'асәкә зивинә 70 шекьле, анәгори шекьле пирозгәһе, һәр дө жи бь аре хаси р'унда стьрайи дагьрти бона дийарийа нани, ¹⁴ кәвч'ики зер'ини 10 шекьле бьхурева дагьрти, ¹⁵ щанәгак, бәранәк, бәрхәки йәксали бона дийарийа т'әвайишәватә, ¹⁶ нерики бона дийарийа пақьжбуне, ¹⁷ дө га, пенц бәран, пенц нери у пенц бәрхед йәксали бона дийарийа һәләқәтийе. Әва дийарийа Нәһшоне көр'е Аминадав бу.

¹⁸ Р'ожа дөда Ньт'анеле көр'е Суһар сәрверә Исахар дийарийа хвә ани. ¹⁹ Дийарийа ви әв бу: Т'әштәкә зивинә 130 шекьле, т'асәкә зивинә 70 шекьле, анәгори шекьле пирозгәһе, һәр дө жи бь аре хаси р'унда стьрайи дагьрти бона дийарийа нани, ²⁰ кәвч'ики зер'ини 10 шекьле бьхурева дагьрти, ²¹ щанәгак, бәранәк, бәрхәки йәксали бона дийарийа т'әвайишәватә, ²² нерик бона дийарийа пақьжбуне, ²³ дө га, пенц бәран, пенц нери у пенц бәрхед йәксали бона дийарийа һәләқәтийе. Әва дийарийа Ньт'анеле көр'е Суһар бу.

²⁴ Р'ожа сьсийа Әлйабе көр'е һ'елон сәрверә зар'ед Зәбулон ани. ²⁵ Дийарийа ви әв бу: Т'әштәкә зивинә 130 шекьле, т'асәкә зивинә 70 шекьле, анәгори шекьле пирозгәһе, һәр дө жи бь аре хаси р'унда стьрайи дагьрти бона дийарийа нани, ²⁶ кәвч'ики зер'ини 10 шекьле

* 7:10 Бь готьнәкә дьн: «Бөһөрти-жьбарәкьрьна».

* 7:13 «Шекьл» незики 12 гьрама бу.

бьхурева дагьрти, ²⁷щанэгак, бэранэк, бэрхэки йэксали бона дийарийа т'эвайишэwате, ²⁸нерик бона дийарийа паqьжбуне, ²⁹дö га, пенщ бэран, пенщ нери у пенщ бэрхед йэксали бона дийарийа хэлэqэтийе. Эва дийарийа Элий-абе көр'е h'елон бу.

³⁰Р'ожа чара Элисуре көр'е Шьдейур сэрwере зар'ед Р'убен ани. ³¹Дийарийа wi эв бу: Т'эштэкэ зивинэ 130 шекьле, т'асэкэ зивинэ 70 шекьле, анэгри шекьле пирозгэhe, һэр дö жи бь аре хаси р'унда стьрайи дагьрти бона дийарийа нани, ³²кэвч'ики зер'ини 10 шекьле бьхурева дагьрти, ³³щанэгак, бэранэк, бэрхэки йэксали бона дийарийа т'эвайишэwате, ³⁴нерик бона дийарийа паqьжбуне, ³⁵дö га, пенщ бэран, пенщ нери у пенщ бэрхед йэксали бона дийарийа хэлэqэтийе. Эва дийарийа Элисуре көр'е Шьдейур бу.

³⁶Р'ожа пенща Шьлумийеле көр'е Суришадайе сэрwере зар'ед Шьмh'ун ани. ³⁷Дийарийа wi эв бу: Т'эштэкэ зивинэ130 шекьле, т'асэкэ зивинэ 70 шекьле, анэгри шекьле пирозгэhe, һэр дö жи бь аре хаси р'унда стьрайи дагьрти бона дийарийа нани, ³⁸кэвч'ики зер'ини 10 шекьле бьхурева дагьрти, ³⁹щанэгак, бэранэк, бэрхэки йэксали бона дийарийа т'эвайишэwате, ⁴⁰нерик бона дийарийа паqьжбуне, ⁴¹дö га, пенщ бэран, пенщ нери у пенщ бэрхед йэксали дийарийа хэлэqэтийе. Эва дийарийа Шьлумийеле көр'е Суришадай бу.

⁴²Р'ожа шэша Элийасафе көр'е Дьһуйеле сэрwере зар'ед Гад ани. ⁴³Дийарийа wi эв бу: Т'эштэкэ зивинэ 130 шекьле, т'асэкэ зивинэ 70 шекьле, анэгри шекьле пирозгэhe, һэр дö жи бь аре хаси р'унда стьрайи дагьрти бона дийарийа нани, ⁴⁴кэвч'ики зер'ини 10 шекьле бьхурева дагьрти, ⁴⁵щанэгак, бэранэк, бэрхэки йэксали бона дийарийа т'эвайишэwате, ⁴⁶нерик бона дийарийа паqьжбуне, ⁴⁷дö га, пенщ бэран, пенщ нери у пенщ бэрхед йэксали бона дийарийа хэлэqэтийе. Эва дийарийа Элий-асафе көр'е Дьһуйел бу.

⁴⁸Р'ожа һ'эфта Элишамайе көр'е Ә'миһуде сәрwere зар'ед Әфраим ани. ⁴⁹Дийарийа ви эв бу: Т'эштэкэ зивинэ 130 шекъле, т'асэкэ зивинэ 70 шекъле, анэгори шекъле пирозгәһе, һәр дө жи бь аре хаси р'унда стьрайи дагьрти бона дийарийа нани, ⁵⁰кэвч'ики зер'ини 10 шекъле бьхурева дагьрти, ⁵¹щанэгак, бэранэк, бэрхәки йәксали бона дийарийа т'эвайишәwате, ⁵²нерик бона дийарийа паqьжбуне, ⁵³дө га, пенц бэран, пенц нери у пенц бэрхед йәксали бона дийарийа һэләqәтийе. Эва дийарийа Элишамайе көр'е Ә'миһуд бу.

⁵⁴Р'ожа һ'эйшта Гамалйеле көр'е Пьдаһсуре сәрwere зар'ед Мьнашә ани. ⁵⁵Дийарийа ви эв бу: Т'эштэкэ зивинэ 130 шекъле, т'асэкэ зивинэ 70 шекъле, анэгори шекъле пирозгәһе, һәр дө жи бь аре хаси р'унда стьрайи дагьрти бона дийарийа нани, ⁵⁶кэвч'ики зер'ини 10 шекъле бьхурева дагьрти, ⁵⁷щанэгак, бэранэк, бэрхәки йәксали бона дийарийа т'эвайишәwате, ⁵⁸нерик бона дийарийа паqьжбуне, ⁵⁹дө га, пенц бэран, пенц нери у пенц бэрхед йәксали бона дийарийа һэләqәтийе. Эва дийарийа Гамалйеле көр'е Пьдаһсур бу.

⁶⁰Р'ожа нәһа Абидане көр'е Гидонийе сәрwere зар'ед Бьнйамин ани. ⁶¹Дийарийа ви эв бу: Т'эштэкэ зивинэ 130 шекъле, т'асэкэ зивинэ 70 шекъле, анэгори шекъле пирозгәһе, һәр дө жи бь аре хаси р'унда стьрайи дагьрти бона дийарийа нани, ⁶²кэвч'ики зер'ини 10 шекъле бьхурева дагьрти, ⁶³щанэгак, бэранэк, бэрхәки йәксали бона дийарийа т'эвайишәwате, ⁶⁴нерик бона дийарийа паqьжбуне, ⁶⁵дө га, пенц бэран, пенц нери у пенц бэрхед йәксали бона дийарийа һэләqәтийе. Эва дийарийа Абидане көр'е Гидони бу.

⁶⁶Р'ожа дәһа Ахиһәзәре көр'е Ә'мишадайе сәрwere зар'ед Дан ани. ⁶⁷Дийарийа ви жи эв бу: Т'эштэкэ зивинэ 130 шекъле, т'асэкэ зивинэ 70 шекъле, анэгори шекъле пирозгәһе, һәр дө жи бь аре хwәси р'унда стьрайи да-

гърти бона дийарийа нани, ⁶⁸кэвч'ики зер'ини 10 шекъле бьхурева дагърти, ⁶⁹щанэгак, бэранэк, бэрхэки йэксали бона дийарийа т'эвайишэwате, ⁷⁰нерик бона дийарийа пацьжбуне, ⁷¹дö га, пенщ бэран, пенщ нери у пенщ бэрхед йэксали бона дийарийа һэлэqэтийе. Эва дийарийа Ахи-һэзэре көр'е Әмишадай бу.

⁷²Р'ожа йанздәһа Пагийеле көр'е Ок'ране сэрwере зар'ед Ашер ани. ⁷³Дийарийа wi эв бу: Т'эштэкэ зивинэ 130 шекъле, т'асэкэ зивинэ 70 шекъле, анэгори шекъле пирозгәһе, һэр дö жи бь аре хаси р'унда стьрайи дагърти бона дийарийа нани, ⁷⁴кэвч'ики зер'ини 10 шекъле бьхурева дагърти, ⁷⁵щанэгак, бэранэк, бэрхэки йэксали бона дийарийа т'эвайишэwате, ⁷⁶нерик бона дийарийа пацьжбуне, ⁷⁷дö га, пенщ бэран, пенщ нери у пенщ бэрхед йэксали бона дийарийа һэлэqэтийе. Эва дийарийа Пагийеле көр'е Ок'ран бу.

⁷⁸Р'ожа донздәһа Аһ'ирайе көр'е Әйнане сэрwере зар'ед Нәфтәли ани. ⁷⁹Дийарийа wi эв бу: Т'эштэкэ зивинэ 130 шекъле, т'асэкэ зивинэ 70 шекъле, анэгори шекъле пирозгәһе, һэр дö жи бь аре хаси р'унда стьрайи дагърти бона дийарийа нани, ⁸⁰кэвч'ики зер'ини 10 шекъле бьхурева дагърти, ⁸¹щанэгак, бэранэк, бэрхэки йэксали бона дийарийа т'эвайишэwате, ⁸²нерик бона дийарийа пацьжбуне, ⁸³дö га, пенщ бэран, пенщ нери у пенщ бэрхед йэксали бона дийарийа һэлэqэтийе. Эва дийарийа Аһ'ирайе көр'е Әйнан бу.

⁸⁴Эв э дийарийа кö сэрwеред Исраел бона пирозкьрьна горигәһе, р'ожа р'ункьрьна we анин: Донздәһ т'эштед зивин, донздәһ т'асед зивин, донздәһ кэвч'ийед зер'ин. ⁸⁵Һэр т'эштэкэ зивин 130 шекъл бу, һэр т'асэк 70 шекъл бу, һ'әму бь һэвр'а 2400 шекъл бу, анэгори шекъле пирозгәһе. ⁸⁶Донздәһ кэвч'ийед зер'ин бьхурева дагърти, һэр кэвч'ик 10 шекъл бу, анэгори шекъле пирозгәһе, һ'әму бь һэвр'а 120 шекъл бу. ⁸⁷Һ'әму һ'эйwане бона дийарийа

т'эвайишэwате эв бун: Донздэһ щанэга, донздэһ бэран, донздэһ бэрхед йэксали т'эви дийарийа ванэ нани. У донздэһ нери бона дийарийа паqьжбуне. ⁸⁸Т'эмамия һ'эйване бона дийарийа һэлэqэтийе эв бун: Бистчар га, шест бэран, шест нери у шест бэрхед йэксали. Эва дийарийа пирозкьрына горигэһе бу, пэй р'ункьрына wer'a.

⁸⁹Гава Муса дьк'этэ Коне Щьвине бона кө т'эви Хөдан хэбэр да, эви дэнге кө мир'a хэбэр дьда, жь сэр qалп'ахе бахшандьнейи ль сэр СьндоqаФ Шэ'дэтийейэ нава һэр дө херубадаФ дьбьхист. У Хөдан т'эви ви хэбэр дьда.

Ч'райед шэмдане

8 Хөдан Мусар'a хэбэрда у гот: ²«Һарунр'a хэбэр дэ у бежэ ви: «Гава тө ч'ра саз ки, һэр һ'эфт ч'ра гэрэ пешийа шэмдане р'онайи кьн». ³Һарун хут өса жи кьр, эви ч'райед шэмдане пешийа we саз кьрын, чава кө Хөдан э'мьр ль Муса кьрьбу. ⁴Шэмдан һа һатьбу чекьрыне: Жь бьнгэһа we һ'эта көлиркед we эw жь зер'е к'оланди бу. Анэгори щур'е кө Хөдан нишани Муса кьрьбу хут өса эви шэмдан чекьр».

Паqьжкьрына левийа

⁵Хөдан Мусар'a хэбэрда у гот: ⁶«левийа жь нава зар'ед Израел башqэ кэ у ван паqьж кэ. ⁷Бона паqьжбуна ван аһа бькэ: Ава паqьжкьрыне бьр'эшинэ ль сэр ван, бьра эw бь дузен һ'эму пьр'ч'а ль сэр хwэ һьлдьн, к'ьнщед хwэ бьшон у эwe паqьж бьн. ⁸Бьра эw щанэгаки т'эви дийарийа вийэ нани жь аре хаси р'унда стьрайи һьлдьн у щанэге дөда жи бона дийарийа паqьжбуне тө һьлдэ. ⁹Пэйр'a левийа бинэ ль бэр Коне Щьвине у т'эмамия щьвата зар'ед Израел быщьвинэ. ¹⁰левийа бинэ ль бэр Хөдан у зар'ед Израел бьра дэстед хwэ дайньнэ ль сэр левийа. ¹¹Һарун левийа жь нава зар'ед Израел ль бэр Хөдан чава дийарийа һ'эжандьне бьдэ, кө эw бьбьнэ

хьзмэтк'аре хэбата Хөдан. ¹² Леви жи бьра дэстед хвэ дайньнэ ль сэр сэре шанэга у бона к'эвандьна левийа йэке чава дийарийа пацьжбуне бьдэ, йе дьн жи чава дийарийа т'эвайишэвате Хөданр'а. ¹³ левийа ль бэр харун у көр'ед ви бьдэ сэкьнандьне у чава дийарийа h'эжандьне бьдэ Хөдан. ¹⁴ Бь ви аवाई левийа жь нава зар'ед Израел башқэ кэ. левийе п'ара мьн бьн. ¹⁵ Пэй ве йэкер'а левийе бен Коне Щьвинеда бьхэбытьн, гава тө ван пацьж ки у чава дийарийа h'эжандьне бьди. ¹⁶ Эв т'ам жь нава зар'ед Израел мьнр'а хатьнэ дайине, жь бэр h'эму ньхөрийед кө бэт'ьне вэдькьн ава готи h'эму ньхөрийед жь зар'ед Израел мьн эв хвэр'а хьлдан. ¹⁷ Чьмки h'эму ньхөриед Израел, жь мерьв гьрти h'эта h'эйвен п'ара мьн ьн. Ль we р'ожа кө мьн h'эму ньхөрийед эрде Мьсьре қыр' кьрьн, мьн хьнге эв хвэр'а к'ьфш кьрьн. ¹⁸ Мьн леви жь бэр h'эму ньхөрийед зар'ед Израелва хьлдан. ¹⁹ У мьн леви жь нава зар'ед Израел данэ харун у көр'ед ви, эв ванр'а хатьнэ дайине бона кө дэвса зар'ед Израел хьзмэтк'арийа Коне Щьвине бькьн, бона к'эвандьна гөне зар'ед Израел, вэки бэла ль нава зар'ед Израел т'өнэ бэ вэхте кө зар'ед Израел незики пирозийе бьн».

²⁰ Муса, харун у т'эмабийа щьвина зар'ед Израел бона левийа өса жи кьрьн. Анэгори h'эму э'мьред кө Хөдан бона левийа ль Муса кьрьбун, зар'ед Израел өса жи кьрьн. ²¹ левийа хвэ пацьж кьрьн, к'ьнщед хвэ шуштьн у харун эв чава дийарийа h'эжандьне ль бэр Хөдан данэ сэкьнандьне. Бона пацьжбуна ван харун к'эвандьн кьр. ²² Пэй ве йэкер'а леви хатьн хьзмэтк'арийа хвэ бэр харун у көр'ед ви ль Коне Щьвинеда бькьн. Чава кө Хөдан э'мьр ль Муса кьрьбу бона левийа, өса жи кьрьн.

²³ Хөдан Мусар'а хэбарда у гот: ²⁴ «Эва жь Левийа дьк'эвэ: Эв гэрэке жь бистпенщсалие жортър бен бьхэбытьн, хьзмэтк'арийа Коне Щьвине бькьн. ²⁵ У пенщисалия хвэда бьра эв хьзмэтк'арийе бьхельн у иди нэхэбытьн.

²⁶Эw дыкарын Коне Щьвинеда бь нобэдариые бэрдэстийа бьрайед хwэ бькьн, ле хьзмэтк'арийе нэкьн. Аha бькэ бона борще стуйе левийа».

Щэжьна^Ф Дэрбазбуне ль бэр'ийа Синайеда

9 Мэha йэкейэ сала дөда пэй дэрк'этьна жь э'рде Мьсьре, Хөдан ль бэр'ийа Синайеда Мусар'а хэбэрда у гот: ²«Бьра зар'ед Израел Щэжьна^Ф Дэрбазбуне w'де веда бькьн. ³Ль бэре еваре р'ожа чардэhe ве мэhe w'де веда, анэгори h'эму қәйдэ-қанун у қьраред we, бькьн». ⁴Муса зар'ед Израелр'а хэбэрда кө Щэжьна Дэрбазбуне бькьн. ⁵Wана Щэжьна Дэрбазбуне ль бэре еваре р'ожа чардэhe мэha йэке ль бэр'ийа Синайеда кьрын. Анэгори h'эму чь кө Хөдан э'мыр ль Муса кьрьбу, зар'ед Израел öса жи кьрын.

⁶hэбун мэри кө дэст дабунэ щьнийаз у нэпақьж бун у нькарьбун Щэжьна Дэрбазбуне we р'оже бькьрана. Эw we р'оже незики Муса у һарун бун ⁷у wан мэрьва готьнэ Муса: «Эмэ нэ пақьж ьн чьмки мэ дэст дайэ щьнийаз, чьма эм гэрэ хwэ жь we йэке бьгьрын кө дийарийа Хөдан w'де веда т'эви зар'ед Израел нэдын?» ⁸Муса готэ wан: «hэла бьсэкьньн, эз бьзаньбьм к'а Хөдане бона wэ чь э'мыр кэ».

⁹Хөдан Мусар'а хэбэрда у гот: ¹⁰«Г'эви зар'ед Израел хэбэр дэ у бежэ: hэгэр йэк жь wэ йан жь зөр'эта wэ р'ийа дурда бэ йан нэпақьж бэ чьмки дэст дайэ щьнийаз, эw жи бьра Щэжьна Дэрбазбуне Хөданр'а бькэ, ¹¹ле бьра бэре еваре р'ожа чардэhe мэha дөда we бькэ. Бьра бь нане шкэва у п'ынщар'а тэл Щэжьна Дэрбазбуне бьхwэ, ¹²жь we h'эта сьбэhe нэхелэ, нэ жи һэстуйед we бышкенэ. Бьра анэгори h'эму қәйдэ-қанунед Щэжьна Дэрбазбуне бькэ. ¹³hэгэр мэрьв пақьж бэ у ль р'ешитийе нибэ ле Щэжьна Дэрбазбуне нэкэ эw нэфса гэрэ жь нава мьлэте хwэ бе бьр'ине, чьмки дийарийа Хөдан w'де веда нэ дайэ, эw мэрьве гэрэке гөне хwэ бьк'ышинэ. ¹⁴hэгэр нава wэда

хэрибэк бьжи у эв бьхвазэ Щэжьна Дэрбазбуне Хөданр'а бькэ, бьра анэгори қәйдэ-қануне Щэжьна Дэрбазбуне у қьрара we бькэ. Қәйдэ-қанун бона wэ, бона хэриб у бона бьналийе wi э'рди гэрэ йэк бэ».

Э'wr ль сэр Пирозгәһе

¹⁵ Ль р'ожа сәкьнандьна Пирозгәһе э'wr Пирозгәһ awa готи Коне Щьвине ньхамтьбу у еварда h'эта сьбәһе эw мина агьр ль сэр Пирозгәһе бу. ¹⁶ hәр гав öca бу: Р'оже э'wr эw дньхамт, шәве жи эw мина агьр бу. ¹⁷ hәр щар гава э'wr жь сэр кон р'адьбу һынге зар'ед Израел р'е дык'этын у ль wi щийе кө э'wr датини ль wьр зар'ед Израел зомед хwэ ле дыдан. ¹⁸ Бь готьна Хөдан зар'ед Израел р'е дык'этын у бь готьна Хөдан зомед хwэ ле дыдан, h'әму р'ожед кө э'wr данийа ль сэр Пирозгәһе эw ль wьр дыман. ¹⁹ Гава э'wr дьреж ль сэр Пирозгәһе бьма зар'ед Израел гөһ дыданә нишана Хөдан у р'е нәдык'этын. ²⁰ Дьбу wәки э'wr чәнд р'ожа ль сэр Пирозгәһе дыма. Бь готьна Хөдан wана зомед хwэ ле дыдан у бь готьна Хөдан эw р'е дык'этын. ²¹ Дьбу wәки э'wr жь еваре h'эта сьбәһе дыма у сьбәһе кө э'wr бьльнд дьбу эw р'е дык'этын. Р'ож буйа йан шәв, гава э'wr бьльнд буйа эw жи р'е дык'этын. ²² hәгәр дө р'ожа, йан мәһәке, йан саләке э'wr ль сэр Пирозгәһе бьма, зар'ед Израел жи ль wьр дыман у р'е нәдык'этын. Ле к'әнге э'wr р'абуйа, эw һынге р'е дык'этын. ²³ Бь готьна Хөдан зомед хwэ ле дыдан у бь готьна Хөдан р'е дык'этын. Готьна Хөданә бь дәсте Муса хwәйи дыкьрын.

Дө бор'ийед зивин

10 Хөдан Мусар'а хәбәрда у гот: ² «Хwәр'а дө бор'ийед зивинә к'оланди чекә, әwe тәр'а бьбьн бона газикьрына щьвине у бона р'ек'этына зома. ³ Гава дьреж wан hәр дө бор'ийа хьн т'әмамийа щьвине we быщьвә ль щәм тә ль бәр дәре Коне Щьвине. ⁴ Ле гава жь wан йәке

хьн, сэрвер, ава готи сэрэкед э'лалэтед Исраел we бь-
щьвьнэ ль щэм тэ. ⁵ Ле хэгэр хун кьн лехьн хьнге зомед
алийе р'оһьлате ледаи р'е к'эвн. ⁶ Ле гава щара дōда кьн
лехьн хьнге зомед алийе башуре р'е к'эвн. Эв ледана кьн
бона р'е к'этына ван э. ⁷ Бона щьвандьна щьвине дьреж
ледьн, нэ кьн. ⁸ Зар'ед һарунэ к'аһин we бор'ийа хьн, эве
wэр'а бьбэ қәйдэ-қануна һ'эта-һ'этайе ль нава зөр'этед
wэдa. ⁹ Гава хун ль нава эрде хwэда һэр'ьнэ шер' мықабьли
дьжмьне кō wэр'а дьжмьнатийе дькэ, хьнге кьн бор'ийа
хьн, хуне ль бэр Хōдан Хwэдейе хwэ бенэ биранине у
жь дьжмьнед хwэ бенэ хьлазкьрьне. ¹⁰ Оса жи р'ожа ша-
буна хwэда, щэжьнед хwэйэ к'ьфшкьрида у дэстпебуна
мәһед хwэда бор'ийа хьн, wэхте т'эвайишәwатед хwэ у
дийарийед хwэйэ һэлэқэтийе жи. Эве wэр'а бьбэ чава
биранин ль бэр Хwэдейе wэ. Эз Хōдан Хwэдейе wэ мә».

Р'ек'этына жь Синайе

¹¹ Бисте мәһа дōдайэ сала дōда э'wр жь сэр Пирозгәһа
Шә'дэтийе бьльнд бу ¹² хьнге зар'ед Исраел жь бэр'ийа
Синайе р'ек'этын чун у ль бэр'ийа Паране э'wр дани. ¹³ Эв
щара пешийе бу кō эw ль гора готына Хōдан бь дэсте
Муса р'ек'этын, ¹⁴ у ала зома зар'ед Щьһуда анәгори орди-
йед хwэ пешийе чу. Сэрwере ордийа wi Нәһшоне кōр'е
Аминадав бу. ¹⁵ Сэрwере ордийа қәбила зар'ед Исахар
Ньт'анеле кōр'е Суһар бу. ¹⁶ Сэрwере ордийа қәбила зар-
ред Зәбулон Әлийабе кōр'е һ'елон бу. ¹⁷ Ле гава Пирозгәһ
дьһатә һәвдане хьнге зар'ед Гершон у зар'ед Мерари
дьчун у Пирозгәһ дьбрьн.

¹⁸ Пәйр'а ала зома Р'убен анәгори ордийед хwэ дьчу у
Әлисура кōр'е Шьдейур сэрwере ордийа wi бу. ¹⁹ Сэрwере
ордийа қәбила зар'ед Шьмһ'ун Шьлумийеле кōр'е Суриша-
дай бу. ²⁰ Сэрwере ордийа қәбила зар'ед Гад Әлийасафе кōр'е
Дьһуйел бу. ²¹ Пәйр'а Каһати дьчун, йед кō тьштед пироз
дьбрьн. Пирозгәһ гәрә бәри һатына ван бьһата вәгьртые.

²²Пэйр'а ала зома зар'ед Эфраим анэгори ордийед хwэ дьчу у Элишамайе көр'е Әмиһуд сәрwere ордийа wi бу. ²³Сәрwere ордийа қәбила зар'ед Мьнашә Гамалйеле көр'е Пьдахсур бу. ²⁴Сәрwere ордийа қәбила зар'ед Бьнйамин Абидане көр'е Гидони бу.

²⁵Пэйр'а чава пыштгьре һ'әму зома, ала зома зар'ед Дан анэгори ордийед хwэ дьчу у Ахиһәзәре көр'е Әмишадай сәрwere ордийа wi бу. ²⁶Сәрwere ордийа қәбила зар'ед Ашер Пагийеле көр'е Ок'ран бу. ²⁷Сәрwere ордийа қәбила зар'ед Нәфтәли Аһирайе көр'е Әйнан бу. ²⁸Әв ын қәйдед чуйина зар'ед Израел анэгори ордийед ван. Әв бь ви аwайи дьчун.

²⁹Һьнге Муса готә һ'оваве көр'е Р'һуеле мьдйанийи хәзуре хwә: «Әм дьчьнә ль wi щийе кө Хөдан гот: «Әзе wi бьдъмә wә». Т'әви мә wәрә әме қәнщийе бона тә бькьн, чьмки Хөдан қәнщи соз дайә Израел». ³⁰Ле әwi щаба Муса да: «Әз найем, ле әзе вәгәр'ьм һәр'ьмә ль әрде хwә у нава мәрийед хwә». ³¹Муса гот: «Жь к'әрәма хwә мә нә-һелә, чьмки тә зани кө бәр'ийеда әм к'идәре зомед хwә ледьн, те бьби р'ебәре мә. ³²Аwа һәгәр тә т'әви мә бейи, әв қәнщийа кө Хөдане бона мә бькә, әме жи бона тә бькьн».

³³Оса әв жь ч'ийайе Хөдан р'ийа се р'ожа чун. Сьндоқа Пәймана Хөдан жи пешийа ванва р'ийа се р'ожа дьчу, wәки щийе р'һ'әтбуне ванр'а р'ач'әв кә. ³⁴Ә'wре Хөдан р'оже ль сәр ван бу чахе әв жь зоме р'едьк'әтьн.

³⁵У дәма бьрьна сьндоқе, Муса дьгот: «Р'абә Хөдан! У бьра дьжмьнед тә бәла бьн, йед дьжәньнә тә бьра жь бәр тә бьр'әвьн». ³⁶Ле чахе сәкьнандьне әwi дьгот: «Хөдан ль һ'әзар-һ'әзаред Израел вәгәр'ә!»

Бинтәнгийа Т'аберайеда

11 У бу wәки щьмә'те тәнгасийеда һьндава Хwәде-да бина хwә тәнг кьр. Хөдан бьһист, һерса wi р'абу у агьре Хөдан нава wанда алав пек'әт у п'еша зоме һ'уфи хwә кьр. ²Һьнге щьмә'те һәwара хwә Муса ани.

Муса бь дӱа хвэ авитэ Хӱдан у агьр весийа. ³Наве ви щийи Муса данин Т'авэ'ра*, чьмки агьре Хӱдан ль нава ванда алав пек'эт.

Бинтэнгийа Қиброт-һат'авайеда

⁴Мьлэтед башқәйэ бе п'эргал нава ванда дьлһавь-жи кьрын. Зар'ед Исраел жи диса гьрийан у готын: «К'е we гошт бьдэ мә эм бьхвьн? ⁵Те бира мә эв мә'сийед Мьсьреда кӱ мә бе һәқ дьхварьн. Ӗса жи хьйар, зэвәш, пивазок, пиваз у сир. ⁶Ле ньһа нәфса мә ч'ьла буйэ, т'ӱ тьшт т'ӱнә, т'әне манайэ ль бэр ч'э'вед мә».

⁷(Мана* жи мина жь к'ома т'охьме мехьке бу, р'энге we жи мина бьдолахе^ф бу. ⁸Щьмә'т дьгәр'ийа, т'оп дькьрын у бь дәстар' дьһеран, йан жи щонида дьк'ӱтан, бәрошда дьк'әландьн у жь we к'атә чедькьрын. Тә'ма we мина тә'ма к'ате р'ун бу. ⁹У гава шәв қыр'авийе ль нава зоме дадани, манайе жи сәрда датини).

¹⁰Муса бьһист вәки щьмә'т нәфәред хвәва, һәр кәс ль бэр дәре коне хвэ, дьгьри. һьнге һерса Хӱдан гәләки р'абу, кьрына ван ль сәр Муса жи гьран р'унышт. ¹¹Муса готә Хӱдан: «Тә чьма э'вде хвэ авитэ нава охьрмед гьран? Чьма мьн к'әрәм ль бэр ч'э'вед тә нә дит? Тә чьма нире һ'әму ви мьләти авитэ стуйе мьн? ¹²Дьбә эз ви мьләти-да пе мамә, йан эв жь мьн дьне к'әтьнә, вәки тӱ мьн'ра дьбежи: «Ван һ'әмеза хвәда бьбә», чава дәстдәргуш зар'а ширхӱр дьбә, һ'әта ви әрде кӱ тә бавед ван'ра сонд хварийә? ¹³Әзе гошт жь кӱ биньм вәки бьдмә т'әмамыйа ви мьләти? Чьмки эв ль бэр мьн дьгьрин, дьбежьн: «Гошт бьдэ мә эм бьхвьн!» ¹⁴Әз нькарьм т'әне т'әмамыйа ви мьләти бьбьм, чьмки гьран э бона мьн!

* 11:3 «Т'авэ'ра» жь к'окхәбәра хәбәра ибрани те кӱ те фә'мкь-рьне «Шәвьтандьн».

* 11:7 Бьньһер'ә Дәрк'әтьн 16:14-15, 31.

¹⁵Wэки тō оса тини сәре мьн, дьһа р'ьнд э мьн бькōжә, һәгәр мьн ль бәр ч'әвед тә к'әрәм дитийә. Әзе бәләнга-зийа хwә нәбиньм!»

Һ'әфте р'успи

¹⁶Хōдан готә Муса: «Жь нава р'успийед Исраел мьнр'а һ'әфте мәрви бьбьжерә, йед кō тō зани әwә р'успи у сәрwеред мьлэт ьн. Wана бинә ль Конә Щьвине у бьра әw ль wьр т'әви тә бьсәкьньн. ¹⁷Әзе жи пәйа бьм, ль wьр т'әви тә хәбәр дьм у жь Р'ōһ'е кō ль сәр тә йә һьлдьм у дайньмә ль сәр wан. Wэки әw жи т'әви тә нире ви мь-ләти һьлдьбьн у тō т'әне һьлнәди. ¹⁸Мьләтр'а жи бежә: «Хwә пақьж кьн бона сьбе у һуне гошт бьхwьн, чьмки һун ль бәр Хōдан гьрийан, wә гот: «К'е we гошт бьдә әм бьхwьн? Чьмки ль Мьсьре мәр'а қәңц бу». Хōдане гошт бьдә wә һуне бьхwьн. ¹⁹Нә р'ожәке һуне гошт бьхwьн, нә дō р'ожа, нә пенщ р'ожа, нә дәһә р'ожа, нә жи бист р'ожи, ²⁰ле хут мәһәке, һ'әта әw фьнщьке wәр'а нәйе у мәде wә ль һәв нәк'әвә, чьмки wә Хōдан т'әхсир кьр, йед кō нава wәда йә, ль бәр wi гьрийан, гот: «Чьма әм жь Мьсьре дәрк'әтьн?»»

²¹Ле Муса гот: «Мьләте кō әз навда мә, 600000 мер ьн, тō дьбежи: «Гошт әзе бьдьмә wан у әwe мәһәке бьхwьн». ²²Һәгәр пәз-дәwар бе сәржекьрьне бона wан, гәло we т'ера wан бькә? Йан һ'әму мәсийед бәре бенә гьртьне бона wан, гәло we т'ера wан бькә?»

²³Хōдан готә Муса: «Чьма жь дәсте Хōдан найе? Ньһа те бьбини, хәбәра кō мьн готә тә, we бе сери йан на». ²⁴Муса дәрк'әт у хәбәрәд Хōдан готә мьлэт. Һ'әфте мәри жь р'успийед мьлэт щьwандьн у әw ль дора Кон данә сәкьнандьне. ²⁵У Хōдан ль ә'wрда пә-йа бу у т'әви Муса хәбәрда, жь Р'ōһ'е ль сәр wi һьлда у дани ль сәр һ'әфте меред р'успи. Гава р'ōһ' дани ль сәр wан, wана п'ехәмбәрти^Ф кьр, ле думайи нәкьрьн.

²⁶У ль нава зоме дө мэри мабун, наведе йэки Элдад бу, наведе йе дьн Мейдад бу. P'öh' дани ль сэр ван жи, чьмки эв жь ван бун йед кө һатьбунэ һьвисаре, ле дэрнэк'этьбунэ бэр Кон. Вана зомеда п'ехэмбэрти дькьр. ²⁷Хортэк бэзи, элами Муса кьр, гот: «Элдад у Мейдад зомеда п'ехэмбэртийе дькьн!» ²⁸Һьнге Йешуйе көр'е Нун, кө жь щаһьлтийа хвэда бэрдэстийе Муса бу, гот: «Хвэйе мьн, Муса, ван һьле!» ²⁹Муса готэ ви: «Эв тө дэвса мьн һ'эвсудийе дьки? Хвэзи т'эмамия мьлэте Хөдан п'ехэмбэр буна, кө Хөдан P'öh'e хвэ данийа ль сэр ван». ³⁰Муса у һ'эму р'успи-йед Израел вэгэр'ийанэ зоме.

Қар'иткФ

³¹Һьнге бь қьрара Хөдан ба р'абу у қар'иткФ жь алиие бэре ажотьн аниэ зоме, вэкэ р'ийа р'ожэке ль дора зоме у дө зэнд жь эрде бьльндтър дьфьр'ин. ³²Мьлэт р'абу у т'эмамия we р'оже, т'эмамия we шэве у т'эмамия р'ожтэра дьн қар'итк дьданэ һэв. Йе лапи һьндьк дэһэ һомер* т'оп кьрн у вана эв ль дора зоме р'ахьстьн**. ³³Гошт һе бэр дьране ванда бу, һе нэ шутьбун, гава һерса Хөдан ль мьлэт р'абу у Хөдан бь бэлакэ гэлэки мэзьн ль мьлэт хьст. ³⁴У наведе ви щийи данин Қиброт-Һат'ава*, чьмки ль вьр мэрьвед дьлһавьжи дэфьн кьрн. ³⁵Жь Қиброт-Һат'авайе мьлэт р'е к'эт чу һ'асероте у эв ль һ'асероте ман.

* 11:32 «Һомер» дэрданэк бу кө незики 200 литьр тьшт һьлдьда.

** 11:32 Зар'ед Израел қар'иткед гьрти р'адьхьстьн кө һ'шкьн, вэки зу хьраб нэбьн. Эм заньн кө мьсьрийа өса дькьрн. Вана гошт хве дькьрн у даданиэ ль бэр тэ'ве кө зьһа бэ, бона кө дьреж бьһата хвэйикьрьне.

* 11:34 Бь зьмане ибрани «Мэзэле дьлһавьжийе»

Мэрийэм у харун һэвсуди Муса кьрын

12 Мэрийэм у харун мьрабьли Муса хэбэр дан, бона жьна к'ушийэ* станди (чьмки эви жьна к'уши стандьбу). ²Вана гот: «Дьбэ Хөдан т'эне бь дэве Муса хэбэр да? Нэ бь дэве мэ жи хэбэр да?» У Хөдан эв йэк бьхист. ³(Муса мэрвьэки гэлэки шкэсти бу, жь һ'эму мэрвьед ль сэр р'уйе эрде гэлэктър).

⁴Ньшкева Хөдан Муса, харун у Мэрийэмер'а хэбэр да: «Һун һэр сьсе дэрэнэ ль Коне Щьвине» у һэр сьсе жи дэрк'этын. ⁵Хөдан ль стуна э'врда пэяа бу ль бэр дэре Кон сэкьни, гази харун у Мэрийэме кьр у эв һэр дө жи дэрк'этын. ⁶Хөдан гот:

«Ньһа гөһ бьдьнэ хэбэред мьн.

Һэгэр нава вэда п'ехэмбэр һэбэ жи,

эз, Хөдан дитьнокеда вива э'йан дьбьм

у хэвнеда шир'а хэбэр дьдьм,

⁷ ле т'эви Мусайе э'вде хвэ, өса ниньм,

эв ль нава т'эмабийа мала мьнда йэки амьн э.

⁸ Т'эви ви эз р'у бь р'у хэбэр дьдьм,

ашкэрэ, нэ бь мэсэла

у эв дьлqe Хөдан дьбинэ.

Һун чава нэтьрсийан

кө мьрабьли э'вде мьн Муса хэбэрдьн?»

⁹Һынге һерса Хөдан ль ван р'абу у һышт чу. ¹⁰Гава э'вр жь сэр Кон чу, ава Мэрийэм мина бэрфа сьпи бь к'отибунеФ һатэ ледане. харун дина хвэ да Мэрийэме, ва йэ эв к'оти буйэ. ¹¹харун готэ Муса: «Хвэийе мьн, һиви дькьм! Мэр'а гөнэ һ'есаб нэкэ, гөне кө мэ бэфэ'мийа хвэ кьр. ¹²К'эрэма хвэ, бьра Мэрийэм нэбэ мина ви мьрийе, кө чахе жь бэт'ьна дийа хвэ дьк'эвэ, ниве қальб иди п'уч'буйи

* 12:1 «К'уши» эв терминэк э, кө бона мэрвьед жь р'оһьлата Африкайе дьһатэ хэбате.

йә». ¹³ Муса ль бәр Хөдан гьрийа, гот: «Йа Хөдан, к'эрәма хwә, әз т'әwаqә дькьм, we қәнщ кә!»

¹⁴ Хөдан готә Муса: «Һәгәр баве we т'уйи р'уйе we бькьра, гәло һынге әw һ'әфт р'ожа гәрә шәрмийеда нәбуя? Бьра әw һ'әфт р'ожа жь зоме дәр бе хwәйикьрьне, пәйр'а әве бе қәбулкьрьне».

¹⁵ У Мәрийәм һ'әфт р'ожа жь зоме дәр һатә хwәйикьрьне, мьләт р'е нәдьк'әт һ'әта кә Мәрийәм һатә қәбулкьрьне. ¹⁶ Паше мьләт жь һ'асероте р'е к'әт, һатә бәр'ийа Паране у зомед хwә ледан.

Щә'сусийа КәнанеФ

13 Хөдан Мусар'а хәбәрда гот: ² «Хwәр'а мәрьва бь- шинә кә щә'сусийа ә'рде КәнанеФ бькьн, к'ижани кә әз дьдьмә зар'ед Израел. Жь һәр қәбиләкә бавед ван мәрьвәки бьшинә, аwа готи жь сәрwере нава wанда».

³ һынге Муса әw анәгори готьна Хөдан жь бәр'ийа Паране шандьн. Әw һ'әму мәрьв сәрwере зар'ед Израел бун. ⁴ Әв ын навед ван: Жь қәбила Р'убен Шамуайе кәр'е Зак'ур бу.

⁵ Жь қәбила Шьмһ'ун Шафате кәр'е һ'ори бу.

⁶ Жь қәбила Щьһуда К'алебе кәр'е Йьфунәһ бу.

⁷ Жь қәбила Исахар Игале кәр'е Усьв бу.

⁸ Жь қәбила Әфрайим һошейайе кәр'е Нун бу.

⁹ Жь қәбила Бьнйамин Палтийе кәр'е Р'афу бу.

¹⁰ Жь қәбила Зәбулон Гаддийеле кәр'е Соди бу.

¹¹ Жь қәбила Мьнашә (қәбиләкә жь Усьв) Гаддийе кә- р'е Суси бу.

¹² Жь қәбила Дан Ә'мийеле кәр'е Гьмалли бу.

¹³ Жь қәбила Ашер Сьт'уре кәр'е Мьхайил бу.

¹⁴ Жь қәбила Нәфтәли Наһ'бийе кәр'е Вофси бу.

¹⁵ Жь қәбила Гад Гәйуеле кәр'е Махи бу.

¹⁶ Әв ын навед ван мәрьвед кә Муса шандьн щә'сусийа ә'рде бькьн. Муса наве һошейайе кәр'е Нун дани Йешу*.

---

* 13:16 «Һошейа» те т'әрщьмәкьрьне: «әw хьлаз дькә». Ле «Йе- шу» те т'әрщьмәкьрьне: «Хөдан хьлаз дькә».

¹⁷Муса эw шандьн кö щэ'сусийа эрде Кэнане бькьн у готэ ван: «Р'абьн һэр'ьнэ НэщэфеФ у һ'эта эрде ч'ийа-банийа һьлк'ьшьн. ¹⁸Бьньһер'ьн эрд чава йэ. Мэрьвед ль ви эрди дьжин қэват ьн йан сьст ьн, п'ьр' ьн йан һьндьк ьн? ¹⁹Эрде кö эw ле нэ чава йэ, қэнщ э йан хь-раб э? Бажаред эw ле дьжин вэкьри нэ йан суркьри нэ? ²⁰Эрд чава йэ, хwэйи дэрэмэт э йан бе бэр э, бах һэнэ йан т'өнэнэ? Сэрхwэ бьн у жь бэре ви эрди биньн». (Эв wэде тьрийед пешьн бу.) ²¹У эw р'абун щэ'сусийа ви эрди кьрьн, жь бэр'ийа Сине* гьрти һ'эта Р'ьһ'ове ль Льбо-һамате. ²²Эw р'абун һьлк'ьшийанэ Нэщэфе у гь-һиштьнэ һеброн у ль wьр Ахиман, Шешай у Т'алмай, зар'ед энақийаФ дьман. (һеброн һ'эфт сала бэри Зойана мьсьрийа һатьбу чекьрьне). ²³Эw гьһиштьнэ нэwала Эшк'оле у ль wьр wана гушики тьрийе ч'ьқьлва чьнин дарэк навр'а кьрьн у дö мэрйя эw һьлдан, öса жи чэнд һ'ьнар у һежир һьлдан. ²⁴Наве ви щийи данин нэwала Эшк'ол*, бона гушийе ль wьр зар'ед Израел чьнин. ²⁵Пэй чьл р'ожир'а эw жь щэ'сусийа ви эрди вэгэр'ийан.

²⁶Эw һатьн у чунэ ль щэм Муса, һарун у т'эмамыйа щьвина зар'ед Израел ль бэр'ийа Паран, Qадеше. Ван у т'эмамыйа щьвинер'а хэбэр анин у бэред ви эрди нишани ван кьрьн. ²⁷Мусар'а сальх кьрьн у готьн: «Эм чунэ ви эрде кö тэ эм шандьне, бь р'асти шир у һьнгьв же дьк'ьшэ, эвана жи бэре ви нэ. ²⁸Ле мьлэте ль ви эрди дьжи, қэват э, бажар жи бь суред гэлэки мэзын ьн, öса жи мэ зар'ед энақийа ль wьр дитьн. ²⁹АмалекиФ ль Нэщэфе дьжин, һ'ити, йэбуси у эмориФ ль сэр ч'ийа-банийа дьжин, кэнаниФ жи дэве бэре у к'елэка Урдöне дьжин». ³⁰Ле К'алев щьмэт' ль бэр Муса да кэр'кьрьне у гот: «Р'абьн эм һэвраз

* 13:21 Бэр'ийа Сине синоре башура Кэнане бу у Льбо-һамат синоре бакöра Кэнане бу.

* 13:24 Бь зьмане ибраниФ «Гуши».

һәр'ын у ви быкьнэ мьлк'е хвэ, чьмки эме э'сэ ви зэфти хвэ кьн». ³¹ Ле мәр'вед кō т'эви ви һэвраз чубун дьготьн: «Әм нькар'ын һэвраз һәр'ын мьқабыли ван, чьмки әв жь мэ қәваттьр ын». ³² Вана шаб-савед хьраб бәла дькьр'ын нава зар'ед Израел бона әрде щә'суси кьри, дьготьн: «Әрде кō эмә чубуне вәки щә'сусийа we быкьн, әв әрд бьнәлийед хвэ һ'уфи хвэ дькә у һ'әму мәр'вед кō мэ ль сәр we дит'ын мәр'внә бәж'н-бьльнд ын. ³³ Ль вьр мэ ә'савә дит'ын (зар'ед әнақийа п'арәкә жь ә'сава бун) у әм ль бәр ч'әвед хвэ мина кōлийа бун өса жи ль бәр ч'әвед ван бун».

Сәрһьлдан у щәзайе щьм'те

14 Т'әмамийа щьвине дәнге хвэ һьлда у we шәве мьлэт гьрийа. ² Т'әмамийа зар'ед Израел мьқабыли Муса у һарун бина хвэ тәнг кьр, т'әмамийа щьвине готә ван: «Хвәзи әм әрде Мьсьреда бьмьрана йан хвәзи әм ль ве бәр'ийеда бьмьрана! ³ Гәло чьма Хөдан мэ дьбә ль ви әрди? Вәки әм бь шур бенә қьр'е? Жьн у зар'ед мэ т'алан һәр'ын. Гәло мәр'а нә қәнщ ә әм вәгәр'нә Мьсьре?» ⁴ Гот'нә һәвдө: «Вәр'ын әм сәрверәки к'ьфш кьн у вәгәр'нә Мьсьре». ⁵ һынге Муса у һарун ль бәр т'әмамийа щьвина зар'ед израелейә щьвийайи дәвәр'уяа чунә әрде. ⁶ Йешуйе кәр'е Нун у К'алебе кәр'е Йьфунәһ жь ван йед кō щә'сусийа ви әрди кьр'бун к'нщед хвэ қәлашт'ын ⁷ у гот'нә т'әмамийа щьвина зар'ед Израел: «Әрде кō әм навр'а дәрбазбун бона щә'сусийе, әв әрдәки п'ьр' хвәш ә. ⁸ һәгәр Хөдан һ'эз кә, әве мэ бьбә вьр у ви әрди бьдә мэ, к'ижан кō шир у һынгв же дьк'ьшә. ⁹ Т'әне мьқабыли Хөдан р'анәбьн у жь мәр'вед ви әрди нәт'ьрсьн, чьмки әве бьбьнә хөре мэ. Сийа сәр ван жь сәр ван һатә һьлдане. Хөдан т'эви мэ йә, жь ван нәт'ьрсьн». ¹⁰ Ле т'әмамийа щьвине гот: «Ван бьд'нә ль бәр кәвьра!» һынге р'умәта Хөдан ль Конеф Щьвинеда т'әмамийа зар'ед Израелва хөйа бу. ¹¹ Хөдан готә Муса: «һ'әта к'әнге әв мьләте мьн

т'эхсир кэ? Н'эта к'энге эве бавэрийа хвэ мьн нэйнэ, һэца жи нишан мьн ль нава вида кьрын? ¹²Эзе бь нэ-хвэшийа һ'ал ван хьм у мьлк' жь ван бьстиньм у тэ бькьмэ мьлэтэки жь ван мэзынтър у қəваттър». ¹³Муса готэ Хөдан: «Мьсьри, жь нава к'ижанада тэ эв мьлэт бь қəвата хвэ дэрхьст we бьбьһен ¹⁴у we бежьнэ бьнэлийед ви эрди. Эвед кө бьһистьнэ вэки тө йа Хөдан, ль нава ви мьлэтийи, кө р'у бь р'у тө йа Хөдан, хөйа буйи. Э'wpe тэ ль сэр ван э у р'оже ль стуне э'wрда пешийа ванва дьчи, шэв жи бь стуна агьр. ¹⁵Һэгэр тө ви мьлэти чава мэрвьэки қьр' ки, һьнге эв мьлэтед кө бона тэ бьһистьнэ we бежьн: ¹⁶Хөдан нькарьбу эв мьлэта бьбьра ль эрде кө бь сонд соз дабу ван, лэма эв ль бэр'ийеда қьр' кьр». ¹⁷Дэ бьра ньһа қəвата Хвэйе мьн мэзын бэ, чава кө тэ гот: ¹⁸Хөдан сэбьр-ськ'ан э у хвэйе һ'өба амьн э, нэһэқийе у нэр'астийе дьбахшинэ. Ле суцдара бе щэ-за наһелэ, нэһэқийа бава тинэ сэре зар'а, һ'эта ньсьле сьсийа у чара» ¹⁹Жь к'эрэма хвэ нэһэқийа ви мьлэти анэгори һ'өба хвэйэ амьнэ п'ьр' бьбахшинэ, чава кө тэ жь Мьсьре һ'эта ньһа бахшандийэ ви мьлэти». ²⁰Хөдан гот: «Мьн анэгори готьна тэ бахшанд. ²¹Эз сахийа хвэ кьм, чава бь р'умэта Хөдан we т'эмамийа эрде т'ьжи бэ. ²²Һ'эму мэрвьед кө р'умэт у нишанед мьн дитьн, к'ижан кө мьн Мьсьре у бэр'ийеда кьрын у ван дэһэ щара эз щер'ьбандьм у гөһ нэданэ дэнге мьн, ²³эв эрде кө мьн бь сонд соз дабу бавед ван, эв набиньн. Н'эмуйед кө эз т'эхсир кьрым ви эрди набиньн, ²⁴пештър К'алебе э'в-де мьн, чьмки р'өһ'эки дьн нав вида бу у т'ам гөр'а мьн кьр, эзе ви бьбьмэ ви эрде кө эв чуйе у зөр'эта ви we ле war бэ. ²⁵Амалеки^Ф у кэнани нэwалада* дьжин. һун сьбе р'абьн р'ек'эвьн р'ийа Бэра Сорр'а һэр'ьнэ бэр'ийе».

* 14:25 һьнэ занэ дьфькьрын кө бэлки эв нэwала Урдьне йэ.

²⁶Хөдан Муса у һарунр'а хэбәрда у гот: ²⁷«Һ'эта к'энге эв щьвина һанэ хьраб we һьндава мында бина хwэ тэнг кэ? Бинтэнгийа зар'ед Израел кө һьндава мында бина хwэ тэнг дькьн, мын бьһист. ²⁸Бежэ ван: «Эз сахийа хwэ кьм, Хөдан дьбежэ, мын бьһист чь wэ гот, хут өса эзе биньмэ сәре wэ. ²⁹Ль ve бәр'ийеда щьнйазе wэйе бьминьн. Йе ван һ'эмуйед жьмартийэ wэкэ һ'есабе wэ, жь бистсалийе жортър, к'ижана кө һьндава мында бина хwэ тэнг кьрьнэ. ³⁰Әвана we нак'эвьнэ ль әрде кө мын сонд хвар wәки wэ ле war кьм. Пештьри К'алебе көр'е Йьфунәһ у Йешуйе көр'е Нун. ³¹Хьшимед wэйә бона к'ижана wэ дьгот кө әве т'алан һәр'ьн, эзе ван бьбьмэ wър у әве wi әрди тә'м кьн, к'ижан кө wэ т'әхсир кьр. ³²Ле щьнйазед wэ we ль ve бәр'ийеда бьминьн. ³³Зар'ед wэ жи we чьл сали т'әркәсәри бәр'ийе бьн у we бьчәрчь-рьн р'уйе беәсьлийа wәда, һ'эта щьнйазед wэ бәр'ийеда бьрьзьн. ³⁴Wэ чьл р'ожи щә'сусийа wi әрди кьр, ле һуне щәзайе бона гөнәйед хwэ чьл сали бьстиньн. Саләке жь бәр р'ожәкева. Wәки һун бьзаньбьн мырабьли мын чуйин чьйә. ³⁵Мын Хөдан гот, хут өса жи эзе биньмэ сәре т'әмамийа ve щьвина һанэ хьраб йа кө р'абуйә мырабьли мын. Ль ve бәр'ийеда қьр'а wане бе у ль wър we бьмьрьн». ³⁶Әw мәрьвед кө Муса шандьбун wәки щә'сусийа wi әрди бькьн, гава вәгәр'ийан, т'әмамийа щьвине р'акьрьнэ мырабьли Муса, щаб-саwe хьраб бона wi әрди бәла дькьрьн, ³⁷Һ'әму әw мәрьвед кө щаб-саwe хьраб бона wi әрди бәла дькьрьн бь бәла һатьнэ көшть-не ль бәр Хөдан. ³⁸Жь ван мәрьвед кө чубун щә'сусийа wi әрди бькьн т'әне Йешуйе көр'е Нун у К'алебе көр'е Йьфунәһ сах ман. ³⁹Гава Муса эв хэбәр гиһандьнэ т'әма-мийа зар'ед Израелр'а, мылэт шинәкә гьран кьр. ⁴⁰Сьбәхе зу әw р'абун кө һьлк'ьшинэ сәр ч'ийа-банийа, дьготьн: «Әм һазьр ьн һьлк'ьшьнэ ль wi щийе кө Хөдан готьбу, чьмки мә гөнә кьр». ⁴¹Муса гот: «Һун чьма гөр'а Хөдан

накын? Йэкэ эw йэк бeфэйдэ йэ. ⁴² Һьлнэк'ышын кö һун жь дьжмьнед хwэ нэйенэ қыр'е, чьмки Хөдан т'эви wэ нинэ. ⁴³ Амалеки у кэнани ль wьр пешийа wэ нэ, һуне бь шур бьк'эвын, чьмки wэ пышта хwэ да Хөдан у Хөдане т'эви wэ нибэ». ⁴⁴ Wана хwэ һ'ышьр кьр, һьлк'ышийанэ сэре ч'ийа-банийа, ле СьндоqaФ Пэймана Хөдан у Муса жь зоме дэрнэк'этын. ⁴⁵ Һынге амалеки у кэнани бьнэ-лийед ван ч'ийа-банийа бэржер бун у қыр'а ван анин, һ'эта һ'ормае эw һурдэхwэши кьрын.

Қануна дийарийа

15 Хөдан Мусар'а хэбэрда гот: ² «Зар'ед Исраелр'а хэбэр дэ у бежэ ван: «Гава һун һэр'ьнэ wi эрде ши-варед хwэ, к'ижани кö эз бьдьмэ wэ ³ у һун Хөданр'а дийарийед шэwате бьдын, һэгэр эw йа т'эвайишэwате бэ, йан қөрбанэкэ жь пез-девер бэ бона ад-қьрар қэдандьне, йан дийарийед р'эзэдьлийе бэ, йан жи йа щэжьнед wэда бэ, wэки Хөданр'а дийарийа бинхwэш бьдын, аһа бькьн:

⁴ Дийардар кö дийарийа хwэ тинэ, бьра Хөданр'а дийарийаФ нани бьдэ, awа готи п'арэкэ чапейэ жь дэһа йэк* аре хас, т'эви п'арэкэ һинейэ жь чара йэк** р'унда стьрайи. ⁵ У бона һэр бэрха дийарийа т'эвайишэwате, йан жи қөрбана п'арэкэ һинейэ жь чара йэк шэрав, чава дийарийаФ сэрдакьрыне бьдэ.

⁶ Ле т'эви бэран, п'арэкэ чапейэ жь дэһа дөдө аре хаси стьрайи, п'арэкэ һинейэ жь сьсийа йэк жи р'унда стьрайи, чава дийарийа нани бьдэ, ⁷ өса жи п'арэкэ һинейэ жь сьсийа йэк шэрав бона дийарийа сэрдакьрыне, чава дийарийа бинхwэш Хөданр'а бьдэ.

⁸ Гава тө щанэга чава дийарийа т'эвайишэwате, йан қөрбана бона қэдандьна ад-қьраре, йан дийарийаФ

* 15:4 «П'арэкэ чапейэ жь дэһа йэк» қази килограмэк бу.

** 15:4 «П'арэкэ һинейэ жь чара йэк» қази литьрэк бу.

һэлэқэтийе Хөданр'а бьди, ⁹һынге т'эви щанэга п'арэкэ чапейэ жь дэһа сьсе аре хас т'эви нив һин р'унда стьрайи, чава дийарийа нани бьдэ. ¹⁰Өса жи нив һин шэрав бона дийарийа сэрдакьрьне бьдэ. Эва дийарийа шэватейэ бинхвэш э бона Хөдан.

¹¹Бь ви аवाईи бьра т'эви һэр бохэйи, һэр бэрани, һэр бэрхи у һэр каре нерин аһа бе дайине, ¹²чь кө бе дайине, бь ви аवाईи т'эви һэр дийарийе анэгори һ'эсабе ван бьдэ. ¹³Һэр бьнэлийе вэлат бьра өса бькэ чахе дийарийа шэвате, чава дийарийа бинхвэш, бьдэ Хөдан. ¹⁴Һэгэр ль нава вэда хэрибэк бьжи йан йэк кө ль нава зөр'этед вэда т'эви вэ йэ у дийарийа шэвате чава дийарийа бинхвэш Хөданр'а бьдэ бьра өса бьдэ чава кө һун дьдьн. ¹⁵Щьвинер'а қәйдэ-қанунэк бэ, бона вэ у бона хэрибе кө ль нава вэда дьжи. Қәйдэ-қануна һ'эта-һ'этайе бэ зөр'этед вэр'а, чава һун бьн, өса жи хэрибе ль бэр Хөдан бэ. ¹⁶Қанунэк у диванэк бэ бона вэ у бона хэрибе нав вэда дьжи».

¹⁷Хөдан Мусар'а хэбэрда у гот: ¹⁸«Зар'ед Исраелр'а хэбэр дэ у бежэ ван: Гава һун бьк'эвьнэ ви э'рде кө эз вэ дьбьме ¹⁹у һун жь нане ви э'рди бьхвьн, Хөданр'а п'арэкэ дийарийе башқэ кьн. ²⁰Жь һэвире хвэйи пешьн һун гэрэ к'атэки чава дийарийа бедэре дийари кьн. ²¹Жь һэвире хвэйи пешьн ль нава зөр'этед хвэда һун гэрэ дийарийе бьдьнэ Хөдан.

Гөне бег'эмде хвэ кьри

²²Ле гава һун бьшь'ьтьн у һ'эму ван э'мьред бона к'и-жана Хөдан готэ Муса нэқэдиньн, ²³ава готи һ'эму чь кө Хөдан Хвэдейе вэ бь дэсте Муса ль вэ э'мьр кьр, жь we р'ожа кө Хөдан э'мьри вэ кьр у пэйр'а жи ль зөр'этед вэ, ²⁴Һэгэр эв йэк бе һ'эмде хвэ һатийэ кьрьне у щьвинева вэшарти майэ, һынге һ'эму щьвин бьра щанэгаки чава дийарийа т'эвайишэватейэ бинхвэш бьдэ Хөдан, т'эви

дийарийа шейә нани у сәрдакьрыне анәгори қануне у нерики жи чава дийарийа пақьжбуне. ²⁵Һьнге к'аһинФ бьра бона һ'әму щьвина зар'ед Израел к'әwandьне бькә у we ль ван бе бахшандьне. Чьмки вана шаши кьр, ле вана қөрбана хwә чава дийарийа шәwате Хөданр'а у дийарийа хwәйә пақьжбуне ль бәр Хөдан бона шашийе дан. ²⁶Ль һ'әму щьвина зар'ед Израел у ль хәрибе нава ванда we бе бахшандьне, чьмки т'әмамийа щьвине беһ'әмде хwә шаши кьрийә.

²⁷Ле һәгәр кәсәк беһ'әмде хwә гөнә бькә бьра әw бьзынәкә йәк сали бона пақьжбуне дийари кә. ²⁸К'аһине жи бона кәсе беһ'әмде хwә гөнә кьри к'әwandьне бькә, чьмки бе һ'әмде хwә ль бәр Хөдан гөнә кьрийә. Әwe бона wi к'әwandьне бькә у ль wi we бе бахшандьне. ²⁹Бьра қанунәкә тә һәбә бона бьнәлийе жь зар'ед Израел у бона хәрибе ль нава ванда йе кә бе һ'әмде хwә гөнә бькә. ³⁰Ле һәгәр әw кәс бьнәли бә, йан хәриб бә, кә бь қәста тьштәки бькә әw бь ве йәке к'ьфьрийа Хөдан дькә, әw кәс бьра жь нава мьләте хwәда бе ондакьрыне. ³¹Чьмки әwi хәбәра Хөдан т'әхсир кьр у ә'мьре wi т'әр'ьбанд, әw кәс бьра бе ондакьрыне, гөне wi стуйе wi бә».

Щәзакьрына йе қьрш т'оп дькьр

³²Щарәке гава зар'ед Израел бәр'ийеда бун, вана мәрьвәк дит кә р'ожаФ шәмийе қьрш т'оп дькьр. ³³Йед кә wәхте қьрш т'опкьрыне әw дитьн, гьртьн анинә ль щәм Муса, һарун у т'әмамийа щьвине ³⁴у әw һьштьнә бьн но-бәдарийе, чьмки һе нәһатьбу сафи кьрыне, кә чь биньнә сәре wi. ³⁵Паше Хөдан готә Муса: «Әw мәрьв бьра бе кәштьне, т'әмамийа щьвине бьра wi жь зоме дәр бьдә ль бәр кәвьра». ³⁶Т'әмамийа щьвине әw жь зоме дәр-хьстә дәр у әw данә бәр кәвьра кәштьн, чава кә Хөдан ә'мьри Муса кьр.

Р'ишийе п'ешед к'ынца

³⁷Хөдан Мусар'а хэбэрда у гот: ³⁸«Зар'ед Исраелр'а хэбэр дэ у бежэ ван кө эw ль нава зөр'этед хwэда п'еше к'ынщед хwэ р'иши кын у қәйт'ана шин п'ешева кын. ³⁹Әwe wэр'а бьбьнэ р'иши у гава кө һун we бьбиньн һуне һ'эму ә'мьред Хөдан бир биньн у ван бьқэдиньн. һуне пәй хwэстына дьле хwэ у ч'эвед хwэ нэчьн, бь к'ижани кө һун беә'сьлийе дькьн, ⁴⁰бона кө һун бир биньн у бьқэдиньн һ'эму ә'мьред мьн у Хwәдейе хwэр'а пироз бьн. ⁴¹Эз Хөдан Хwәдейе wә мә, кө һун жь wәлате Мьсьре дәрхьстьн, wәки бьбьмә Хwәдейе wә. Эз Хөдан Хwәдейе wә мә».

Сәрһьлдана Қорах, Дат'ан у Абирам

16 Қорахе көр'е Исчаре көр'е Қоһат'е жь зөр'эта Леви, хwэр'а Дат'ан у Абираме көр'ед Әлийаб у Оне көр'е Пәләте жь зөр'эта Р'убен һьлдан ²у т'әви дөсьд пенщи мәрвьед жь зар'ед Исраелә сәрwеред щьвине, бьжартийед щьвине у мәрвьед нав у дәнг мьқабьли Муса р'абун. ³Ль сәр Муса у һарун к'ом бун у готьнә ван: «Бәс ә иди wэр'а! Т'әмамия щьвине, һ'эму жи пироз ьн у Хөдан ль нава wанда йә. Ле чьма һун хwә ль сәр щьвина Хөданр'а дьгьрьн?» ⁴Муса бьһист у дәwәр'у к'әт. ⁵Муса Қорах у т'әмамия щьвина wир'а хэбәрда у гот: «Сьбе Хөдан we ә'йан кә, к'и п'ара wi йә у к'и пироз ә, әwe незики хwә кә. К'ижани кө әw бьбьжерә, wi жи we незики хwә кә. ⁶Ньһа we йәке бькьн: Қорах у т'әмамия щьвина wi хwэр'а агьрданга һьлдьн, ⁷сьбе агьр wанда дайньн у бьхуре^Ф ль сәрда кьн дайньнә ль бәр Хөдан. Әw мәрьве кө Хөдан бьбьжерә әw ә пироз. Бәс ә wэр'а иди, зар'ед Леви!» ⁸Муса готә Қорах: «Ньһа бьбьһен зар'ед Леви, ⁹Гәло әв йәк wэр'а һьндьк ә, кө Хwәдейе Исраел һун жь щьвина Исраел башқә кьрьн у һун незики хwә кьрьн, бона хэбата Пирозгәһа Хөдан бькьн у ль бәр щьвине бьсәкьньн, хьзмәтк'арийа ван бькьн?»

¹⁰Тө у һ'эму бьрайед тэйэ көр'ед Леви т'эви тэ незики хwэ кьрн, ле хун ньһа дэ'wa к'аһинтийе жи дькьн? ¹¹Лэма тө у һ'эму щьвина хwэва мьрабьли Хөдан щьвийан нэ, һарун к'и йэ, wэки хун бина хwэ ль wi тэнг дькьн?» ¹²У Муса шанд кө гази Дат'ан у Абираме зар'ед Әлийаб кьн. Ле вана гот: «Әм найен! ¹³Гэло бэс нинэ, тэ әм жь wэлате кө шир у һьнгвв же дьк'ьшийа дэрхьстьн, кө мә бэр'ийеда қыр' ки, сәрда жи һе дьхwази сэрwерийа мә бьки? ¹⁴Тэ әм нэ бьрнэ ль әрде кө шир у һьнгвв же дьк'ьшэ, нэ жи әм кьрнэ хwэйе wаре к'әwшән у бахе тьрийа. Тө дьхwази ч'әвед ван мәрьва дэрхи? Әм найен!» ¹⁵Һьнге һерса Муса р'абу у готэ Хөдан: «Дина хwэ нэдэ дийарийа ван! Мьн қэт к'әрәк жи жь wan һьлнэда йэ у хьраби жь ль wan т'ө кәси нәкьрийэ». ¹⁶Муса готэ Qорах: «Тө у т'эмамия щьвина хwэва сьбе ль бэр Хөдан бьсәкьнн, тө, әw у һарун. ¹⁷Һәр кәс бьра агьрданга хwэ һьлдэ, бьхуре дайнэ ль сәр у бинэ ль бэр Хөдан. һәр кәс агьрданга хwэ, аwа готи дөсьд пенщи агьрданги, өса жи тө у һарун һәр кәс бь агьрданга хwэ». ¹⁸Вана һәр кәси агьрданга хwэ һьлдан агьр wанда данин, бьхур сәр wанда кьрн у ль бэр дәре Коне Щьвине т'эви Муса у һарун сәкьнин. ¹⁹У Qорах ль бэр дәре Коне Щьвине, мьрабьли ван т'эмамия щьвине т'оп кьр. һьнге р'умэта Хөдан т'эмамия щьвинева хөйа бу.

²⁰Хөдан Муса у һарун'а хэбәрда у гот: ²¹«Жь нава ве щьвине хwэ хәwлэ кьн, кө әз ньшкева к'әwа ван биньм». ²²Ле әwana дэwәр'у к'әтн у готн: «Йа Хwәде, Хwәдейе р'өһ'е һәр бәдәне! Мәрьwэки гөнэ кьр һерса хwэ һ'эму щьвине р'адьки?»

²³Хөдан Мусар'а хэбәрда у гот: ²⁴«Ве щьвинер'а хэбәр дә у беже: «Жь дора коне Qорах, Дат'ан у Абирам дур к'әwьн». ²⁵Муса р'абу чу щәм Дат'ан у Абирам, р'успийед Исраел жи пәй wi чун. ²⁶Әwi щьвинер'а хэбәрда гот: «Жь конед ван мәрьвед һанэ нәһәқ дур к'әwьн у дәст нәдьнэ т'ө тьштед ван, wэки р'уйе гөнәйед wанда нәйенэ

р'ақатандьне». ²⁷Әw жь дора коне Қорах, Дат'ан у Абирам дур к'этын. Дат'ан у Абирам жи дәрк'этын у ль бәр дәре конед хwә т'эви жьнед хwә, зар'ед хwә у бьч'укед хwә сәкьнин. ²⁸Муса гот: «Бь ве йәке һуне бьзаньбьн кӧ Хӧдан эз шандьмә һ'әму ван кьрьна бькьм, кӧ эз хwә сәре хwә накьм. ²⁹Һәгәр әвана бь мьрьна кӧ һ'әму мәрвь дьмьрьн бьмьрьн у фәләка ван мина фәләка һ'әму мәрвьва бә, wәки ӧса нә Хӧдан эз нә шандьмә. ³⁰Ле һәгәр Хӧдан тыштәки нәбуьйи бинә сәре ван: Әрд дәве хwә вәкә ван у һ'әму тыштед ван һ'уфи хwә кә у әw сахә-сах бьк'әвьнә Дийаре Мьрийа. һынге һуне бьзаньбьн wәки ван мәрвьвана Хӧдан т'әхсир кьрьн». ³¹Гава Муса әв һ'әму хәбәр сәр һәвда анин, әрде бьн wанда қәльши. ³²Әрде дәве хwә вәкьр у әw, малед ван, һ'әму мәрвьвед Қорах у һ'әму һәбука ван һ'уфи хwә кьр. ³³Әw у һ'әму тыштед ван сахә-сах к'этынә Дийаре Мьрийа, әрде әw ньхамт у әw жь нава щьвине һатьнә һьлдане. ³⁴Т'әмамия Исраелә дор-бәре ван жь дәнге ван р'эви, гот: «Нәбә кӧ әрд мә жи һ'уфи хwә кә!» ³⁵Ӧса жи агьр жь Хӧдан дәрк'әт у әw дӧсьд пенци мәрвьвед кӧ бьхур анибун шәwьтанд.

³⁶Һынге Хӧдан Мусар'а хәбәрда у гот: ³⁷«Бежә Елазаре кӧр'е һаруне к'аһин бьра агьрданга жь нава егьр һьлдә у к'озийе жи бьр'ежә, чьмки әw һатьнә пирозкьрьне. ³⁸Агьрдангед ван кәсед кӧ р'уйе гӧне хwәда мьрьн, бьра бькьнә бәлгед пәнкьри бона кьраскьрьна горигәһе, чьмки wана әw незики Хӧдан кьрьбу у әw пироз бьбун. Әwe бьбьнә нишан бона зар'ед Исраел». ³⁹Елазаре к'аһин әw агьрдангед сьфьрә кӧ ван мәрвьвед шәwьти дабун, һьлдан у әw пән кьрьн бона кьраскьрьна горигәһе, ⁴⁰чава биранин зар'ед Исраелр'а, бона әwe хәриб, йе кӧ нә жь р'к'ьнйата һарун ә незик нәбә кӧ бьхуре ль бәр Хӧдан вехә. Wәки ӧса нәйе сәре wi чава кӧ һатә сәре Қорах у щьвина wi, чава кӧ Хӧдан бь дәсте Муса готьбу wi.

Сэрһьлдан у щэза Израел

⁴¹Р'ожтьра дьне т'эмамия щьвина зар'ед Израел бина хвэ ль Муса у һарун тэнг кьрын, готын: «Wэ щьмэ'та Хөдан көшт». ⁴²У гава щьвин мьрабьли ван щьвийа Муса у һарун бәре хвэ данэ Конне Щьвине, ва йә ә'wр әw ньхамтийә у р'умэта Хөдан хөйа буйә. ⁴³Муса у һарун һатьнә ль бәр Конне Щьвине, ⁴⁴һынге Хөдан Мусар'а хәбәрда у гот: ⁴⁵«Жь нава ве щьвине дәрән у эзе ньшкева к'әwа ван биньм». Әw дәвәр'у к'әтын. ⁴⁶Муса готә һарун: «Агьрданге һьлдә, агьре ль сәр горигәһе бьдә сәр, бьхуре сәрда кә у зу һәр'ә нава щьвине у бона ван к'әwандьне бькә. Чьмки һерса Хөдан р'абу, хәзәбе дәстпекьр!» ⁴⁷Анәгори хәбәра Муса, һарун агьрданг һьлда у р'әви нава щьвине, ва йә хәзәбе нава мьлэтда иди дәстпекьрийә. Әwi бьхур кьрә сәр у бона мьлэт к'әwандьн кьр. ⁴⁸Һарун ль нава мьрийа у зендийа сәкьни у хәзәб сәдър'и. ⁴⁹Жь дәст хәзәбе 14700 мәри мьрын, хенщи әвед кө р'уйе Qорахда мьрын. ⁵⁰Пәй we йәкер'а кө хәзәб сәдър'и, һарун вәгәр'ийа ль щәм Муса ль бәр дәре Конне Щьвине.

Шьвдара һарун

17 Хөдан Мусар'а хәбәрда у гот: ²«Т'әви зар'ед Израел^Ф хәбәр дә у жь һәр қәбиләкә ван, шьвдарәке жь һәр сәрверәки қәбилед ван һьлдә, аwа готи донздәһ шьвдара. Наве һәр кәси ль сәр шьвдара wi бьньвисә. ³Наве һарун ль сәр шьвдара Леви бьньвисә, чьмки гәрәке бона һәр бавә'ширәки қәбиләкә ван шьвдарәк бә. ⁴У ван дайнә пешбәри Сьндоqа^Ф Шә'дәтийе ль Конне Щьвинеда, к'идәре әз wәва хөйа дьбьм. ⁵We бьбә әw мәрьве кө эзе бьбьжерьм, шьвдара wi we гөл дә. Бь ви аwайи эзе we бинтәнгийа зар'ед Израел бәр хвә бьдьмә бьр'ине, бь к'ижане әw бина хвә ль wә тәнг дькьн». ⁶Муса т'әви зар'ед Израел хәбәрда у һ'әму сәрверед ван

шьвдар данэ ви, шьвдарэк жь һәр сәрвери анэтори қәбилед ван, ава готи донздәһ шьвдар. Шьвдара һарун жи нава шьвдаред ванда бу. ⁷Муса шьвдар данинэ ль бәр Хөдан ль Коне Щьвинеда. ⁸Р'ожтьра дьне гава Муса һатә КонеФ Шә'дәтийе, ва йә шьвдара һарунә жь мала Леви гөл дайә. Ч'ә'в бышкьфти нә, гөл дайә у бәһив дайә. ⁹Муса һ'әму шьвдар жь бәр Хөдан дәрхьстьнә ль бәр һ'әму зар'ед Израел. Вана ньһер'ин у һәр кәси шьвдара хвә һьлда. ¹⁰Хөдан готә Муса: «Диса шьвдара һарун дайнә ль бәр Сьндоқа Шә'дәтийе бона хвәйикьрьне, чава нишан бона зар'ед р'абәрик'ар, бь ви авайи бинтәнгийя ване ль бәр мьн бьсәқьр'ә у әве нәмьрьн». ¹¹Чавә кә Хөдан ә'мьр кьр Муса өса жи кьр.

¹²Зар'ед Израел Мусар'а хәбәрдан у готьн: «Ва йә әм дьмьрьн! Қьр'а мә те! Әм һ'әму онда дьбьн! ¹³Һәр кәсе кә незики Пирозгәһа Хөдан бә we бьмьрә. Гәло қьр'а мә һ'әмуя we нәйе?»

Борще к'аһин у леви

18 ХөданФ готә һарун: «Тө, көр'ед хвә у малбәта хвәва, һуне шабдаре нәһәқийа һьндава Пирозгәһеда бьн. Тө у көр'ед хвәва, һуне шабдаре нәһәқийа һьндава к'аһинтийа хвәда бьн. ²Өса жи бьрайед хвә йә жь қәбила Леви, ава готи бәрәка баве хвә незики хвә кә. Бьра әв бәр дәсте тә бьн у тәр'а қөльх кьн. Тө у көр'ед хвәва гәрәке һуне ль бәр Коне Шә'дәтийе бьн. ³Бьра әв нобәдарийа тә бькьн у нобәдарийа т'әмабийа Кон бькьн, әв борще ван ә. Ле незики һащәтед щийе пироз у горигәһе нәбьн кә нә әв бьмьрьн нә жи һун. ⁴Бьра әв т'әви тә бьн у нобәдарийа Коне Щьвине бькьн, нава һ'әму шьхөле Конда. Йәки дьн бьра незики вә нәбә. ⁵Бьра нобәдарийа щийе пироз у горигәһе бькьн. У we иди хәзәб нәйе сәре зар'ед Израел. ⁶Ва йә мьн бьрайед вә леви жь нава зар'ед Израел һьлдан, әв бона вә чава п'ешк'еш

Хөданр'а натьнэ дайине кө шьхөле Коне Щьвине бькьн. 7 Ле тө у көр'ед хwэва һун гэрэ к'аһинтийа хwэ хwэйи кьн, нава һ'эму шьхөле горигәһеда у өса жи қөльхе пышт п'әр'деда. Эз шьхөле к'аһинтийе п'ешк'еши wэ дькьм, ле гава йәки дьн незик бә we бе көштъне».

П'ара к'аһина

8 Хөдан готә һарун: «Ва йә эз тә к'ьфш дькьм, кө хwэ-ийтийа дийарийед мьнр'а дайи бьки. Жь һ'эму тыштед пирозә зар'ед Израел эз п'аре дьдьмә тә у көр'ед тә ча-wa қәйдә-қануна һ'эта-һ'этайе. 9 Эве бьбә п'ара тә жь тыштед һәрә пироз, жь дийарийед агьр: һ'эму горийед ван аwa готи һәр дийарийа ванә нани, һәр дийарийа ванә пақьжбуне, һәр дийарийа^Ф ванә бәрвадайине, чь кө әве дайньнә ль бәр мьн. Әве бона тә у көр'ед тә йед һәрә пироз бьн. 10 We щийе пирозда* бьхwьн. һәр қьсьме нерин дькарә we бьхwә. Бьра әw бона тә пироз бә. 11 Әв жи п'ара тә йә жь дийарийед ван: һ'эму дийарийед^Ф һ'әжандьнейә зар'ед Израел, эз ван дьдьмә тә, көр'ед тә у қизед тәйә т'әви тә, чава қәйдә-қануна һ'эта-һ'этайе. һәр кәсе пақьжи мала тәда бьра жь we бьхwә. 12 һ'эму р'уне нуйи һәри қәнщ, һ'эму шәрава нуйә һәрә қәнщ у гәньме пешийейи кө әw дьдьнә Хөдан эз ван дьдьмә тә. 13 Бәред^Ф дәрәмәта пешьнә һәр тышти кө әр'де ван-да нә к'ижана әве Хөданр'а биньн, бьра п'ара тә бә. һәр кәсе пақьжи мала тәда дькарә we бьхwә. 14 һәр тыште Хөданр'а к'ьфшкьри ль Израелда бьра п'ара тә бә. 15 һәр ньхөрийе һәр бинбәри кө бәт'ьне вәдькә, жь мерьв у жь һ'әйвен к'ижан кө we Хөданр'а бьдьн, бьра п'ара тә бә. Ле тө гәрә жь бәр ньхөрийе мерьвва у жь бәр ньхөрийе һ'әйване нә һ'әлалва қимәт бьстини. 16 Йәк мәһийеда

* 18:10 Гәләк занә дьбежьн кө әв щи һ'әwша Коне Щьвине йә. Бьньһер'ә Қануна К'аһинтийе 6:16.

жь бэр weва бьстини, һәде we жи эв э: пенщ шекьлед сьфьрә пирозгәһе. Шекьлэк бист гер э*. ¹⁷Ле жь бэр ньхөрийе бохва йан ньхөрийе пезва йан ньхөрийе бьзьнева нәстинә, эw пироз ын. Хуна ван бьр'әшинә горигәһе у бәзе ван жи чава дийарийа шәwатейә бинхwәш бо-на Хөдан бьди. ¹⁸Ле гоште ван бьра п'ара тә бә. Чава сәрсинге һ'әжандьне өса жи пила р'асте бьра п'ара тә бьн. ¹⁹Һәр дийарийед пироз кә зар'ед Израел дийари Хөдан дькьн, эз дьдьмә тә, кәр'ед тә у қизед тәйә т'әви тә, чава қәйдә-қануна һ'әта-һ'әтайе. Эва пәймана^ф хве йә* һ'әта-һ'әтайе ль бэр Хөдан, бона тә у бона зөр'әта тә т'әви тә». ²⁰Хөдан готә һарун: «Әрде зар'ед Израелда тө war наби у п'ара тәйе нава wанда т'өнә бә. Эз ьм п'ара тә у ware тә нава wанда.

П'ара левийа

²¹Ва йә, эз һәр дәһәка^ф Израел, чава war дьдьмә зар'ед Леви, жь бэр шьхөле wани Коне Щьвинева. ²²Бона кә зар'ед Израел незики Коне Щьвине нәбьн кә wanp'a гөнә нәйе һ'әсабе у эw нәмьрьн. ²³Бьра леви хwәха шьхөле Коне Щьвине бькьн у хwәха жи щабдаре шашийе хwә бьн. Эва қәйдә-қануна һ'әта-һ'әтайе йә бона зөр'әтед wә. Ле ль нава зар'ед Израел ware ван we т'өнәбә, ²⁴чьмки эз дәһәке кә зар'ед Израел дийари Хөдан дькьн, чава war дьдьмә левийа. Ләма мьн готә ван: «Ль нава зар'ед Израел ware ван we т'өнә бә».

²⁵Хөдан Мусар'а хәбәрда у гот: ²⁶«левийар'а хәбәр дә у бежә ван: «Гава һун жь зар'ед Израел дәһәке бьс-тиньн, к'ижан кә мьн жь ван чава war да wә, һьнге жь we Хөданp'a дийари бьдьн, awa готи дәһека жь we

* 18:16 «Герәк» қаси 0,6 грамм бу.

* 18:19 Хве бона һ'әму дийарийа лазьм бу. Тышт тенә хвекьрьне кә хьраб нәбьн. Ләма эw нишана пәймана һ'әта-һ'әтайе йә.

дәһеке. ²⁷Эв дийарийа wə wəp'a we бе h'эсабе чава нан жь бедәре у чава шэрав жь h'əwз. ²⁸Һун жи өса дийари Хөдан кьн, жь h'эму дәһәкед хwэ, йед кө һуне жь зар'ед Израел бьстиньн. У жь we дийарийа Хөдан бьдьнә һаруне к'аһин. ²⁹Жь h'эму п'ешк'ешед хwэ һун гэрә h'эму тыштед һэрә қәнщ башқә кьн у чава дийарийа пироз бьдьнә Хөдан. ³⁰Бежә ван: «Пэй башқәкьрьна п'ара һэрә қәнщр'а, чь кө бьминә we лешийар'а бе h'эсабе чава бәр жь бедәре у шэрав жь h'əwзe». ³¹Эw һәде wэ йә, жь бәр шьхөле wэва ль Коне Щьвинеда. һун у малед wэ дькарьн we ль һәр щийи бьхwьн, ³²wəp'a гөнә we нә-йе h'эсабе, чьмки һун йа һэрә қәнщ жь we дьдьн. Бь ви аwaiи тыштед пирозә зар'ед Израел нәһ'әр'ьминьн wәки һун нәмьрн».

Ч'еләка сор

19 Хөдан Муса у һарунр'а хәбәрда у гот: ²«Эв ә қәйдә-қануна we һинкьрьна кө Хөдан ә'мьр кьр, гот: бежә зар'ед Израел бьра ногьнәкә сорә бе қөсурә бе ләк'ә кө нә к'әтийә бьне нир биньнә ль щәм тә. ³We бьдьнә Елазаре к'аһин, бьра ногьн жь зоме бе дәрхьс-тьне у ль бәр ч'әвед wi бе сәржекьрьне. ⁴Паше бьра Елазаре к'аһин бь т'ьлийа хwэ жь хуна we һьлдә у һ'эфт щара хуна we бьр'эшинә ль алийе дәре Коне Щьвине. ⁵Ногьн ль бәр ч'әвед wi гэрә бе шәwьтандьне. Ч'әрме we, гоште we, хуна we у әдәба we бьра бе шәwьтан-дьне. ⁶У бьра к'аһин һьлдә дара әрзе, зоха һусопеф у р'исе соре гәвәз у бавежә ль нава агьре ногьне. ⁷Паше к'аһин бьра к'ьнщед хwэ бьшо у аве хwэ кә, һьнге әw дькарә бьк'әвә зоме. Ле к'аһин һ'эта еваре нә пақьж ә. ⁸Йе ногьн шәwьтанди жи бьра к'ьнщед хwэ бь аве бьшо у аве хwэ кә. Ле әw һ'эта еваре нә пақьж ә. ⁹У мәр-вәки пақьж бьра к'озийа ногьне т'оп кә у жь зоме дәр ль щики пақьж дайнә. Щьвина зар'ед Израел гэрә we

хвэйи кэ бона ава паqьжбуне. Эва h'эдийа паqьжбуна жь гона йэ. ¹⁰Оса жи йе к'озийа ногъне т'опкьри бьра к'ьнщед хвэ бышо, ле эw h'эта еваре нэ паqьж э. Бьра эва бона зар'ед Израел у хэрибе ль нава wэда бьбэ qэй-дэ-qануна h'эта-h'этайе.

Ава паqьжбуне

¹¹К'е дэст бьдэ шьнйазе мерьв эwe h'эфт р'ожа нэ паqьж бэ. ¹²Эw гэрэ бь ава паqьжбуне ль р'ожа сьсийа у р'ожа h'эфта хвэ паqьж кэ у we паqьж бэ. Ле hэгэр эw ль р'ожа сьсийа у р'ожа h'эфта хвэ паqьж нэкэ эw паqьж набэ. ¹³Һэр кэсе кö йе мьри к'эwэ ава готи шьнйазе мерьв к'эwэ у хвэ паqьж нэкэ эw Пирозгэһа Хөдан дьһ'эр'ьминэ. Эw кэса гэрэ жь нава Израелда бе ондакьрьне чьмки ава паqьжбуне нэ һатэ р'эшандьне ль сэр wi, эw дьминэ нэ паqьж, нэпаqьжийа wi һе ль сэр wi йэ.

¹⁴Эв э qанун: Гава мэрьвэк ль конда бьмьрэ һэр кэсе кö бьк'эwэ кон у һэр кэсе кö иди конда йэ h'эфт р'ожа we нэ паqьж бэ, ¹⁵Һэр дэрдана вэкьри кö qалп'ах р'ьнд нэ сэр э, эw нэ паqьж э. ¹⁶Һэр кэсе кö ль дэште ль мэрьвэки бь шур кöшти к'эwэ йан ль йэки бь э'мьре хвэ мьри йан ль һэстуйед мерьв йан ль мэзэл к'эwэ h'эфт р'ожа we нэ паqьж бэ. ¹⁷У бона йед нэ паqьж бьра жь к'озийа ногъна бона паqьжбунейэ шэwьтанди һьлдьн, бькьнэ дэрдане у ава зэлал сэрда кьн. ¹⁸Мэрьве паqьж бьра зоха һусопе һьлдэ, we аведа кэ у бьр'эшинэ сэр кон, h'эму һур-мур, h'эму мэрьвед кö ль wьр бунэ у йе кö ль һэсту, йе кöшти, йе мьри у мэзэл к'этийэ. ¹⁹Мэрьве паqьж бьра р'ожа сьсийа у р'ожа h'эфта бьр'эшинэ сэр йе нэ паqьж у ль р'ожа h'эфта wi паqьж кэ. Эwe к'ьнщед хвэ бышо, аве хвэ кэ у еваре we паqьж бэ. ²⁰Ле һэгэр йэк нэ паqьж бэ у хвэ паqьж нэкэ эw кэса бьра жь нава шьвине бе ондакьрьне. Чьмки эw Пирозгэһа Хөдан дьһ'эр'ьминэ, ава паqьжбуне нэ һатэ р'эшандь-

не ль сэр ши эв нэ пацьж э. ²¹Бьра эва бона ван бьбэ қәйдэ-қануна һ'эта-һ'этайе. Оса жи йе ава пацьжбуне р'эшанди бьра к'ьнщед хвэ бышо у йе кө ава пацьжбуне к'эвэ we һ'эта еваре нэ пацьж бэ. ²²Йе нэ пацьж чь жи к'эвэ we нэ пацьж бэ, кәсе кө ши тышти к'эвэ һ'эта еваре we нэ пацьж бэ».

Гөне Муса у һарун

20 Мәһа йәке т'эмамия шьвина зар'ед Исраел һатә бәр'ийа Сине у ль Қадеше мьлэт ши-вар бу. Вьр Мәрийәм мьр у ль вьр жи һатә дэфьнкьрьне. ²Ав т'өнә бу бона шьвине у эв мьқабьли Муса у һарун шьвийан. ³Мьлэт бина хвэ ль Муса тәнг дькьр у дьгот: «Хвэзи әм жи һьнге бьмьрана гава бьрайед мә ль бәр Хөдан мьрьн! ⁴Чьма вэ шьвина Хөдан ани ль ве бәр'ийе? Вәки әм у һ'әйване мә қьр' бьн? ⁵Чьма вэ әм жь Мьсьре дәрхьстьн, вәки мә биньнә ль ви щийе һани хьраб? Нә щийе чандьне йә, нә щийе даред һежира, нә бахед тьрийа, нә һ'ьнара, һ'эта ав жи вьр т'өнә әм вәхььн!» ⁶Муса у һарун дури шьмә'те к'әтьн, чунә ль бәр дәре Коне Шьвине, дәвәр'у к'әтьн у р'умәта Хөдан ванва хөйа бу. ⁷Хөдан Мусар'а хәбәрда у гот: ⁸«Шьвдаре һьлдә, тө һаруне бьре хвэва шьвине бьщьвиньн, ль бәр ч'әвед ван қәйер'а хәбәрдьн кө әв жь хвэ аве бьдә. У те бона ван аве жь қәйайе дәрхи кө шьвин у һ'әйванед ван бьди вәхварьне». ⁹Муса шьвдара кө ль бәр Хөдан бу һьлда, чава кө Хөдан ә'мьри ль ши кьр. ¹⁰Һьнге Муса у һарун шьвин шьвандьнә ль бәр қәйайе у Муса готә ван: «Бьбьһен гәли р'абәрик'ара, дьбә кө әм жь ви қәйайи вәр'а аве дәрхьн?» ¹¹Муса дәсте хвэ бьльнд кьр у бь шьвдара хвэ дө щара қәйе хьст у беһ'әсаб ав дәрк'әт, шьвине у һ'әйване ван вәхварьн. ¹²Хөдан готә Муса у һарун: «Чьмки вэ баварийа хвэ ль мьн нә ани у пирозийа мьн зар'ед Исраелва ә'йан нә кьр, ләма һун

ве щьвине набьнэ ль э'рде кө мьн да ван». ¹³ Эва авед Мерибаһе* бун к'идэре зар'ед Израел Хөданр'а к'этьнэ дэ'we у Хөдан пирозийа хwэ ванва э'йан кьр.

Эдом^Ф наһелэ кө Израел дэрбаз бэ

¹⁴ Жь Qадеше Муса қасьд шандьнэ ль щэм п'адше Эдоме у гот: «Аһа дьбежэ бьре* тэ Израел: «Тө һаш жь һ'эму чэтьнайед кө р'асти мә һатьн һэйи, ¹⁵ кө кал-бавед мә бэржери Мьсьре бун у эм ль Мьсьре wэдэки дьреж ман. мьсьрийа хьраби ль мә у кал-бавед мә дькьрын. ¹⁶ Мә һәwара хwэ ль Хөдан дахьст, Хөдан дэнге мә бьһист, қасьд* шанд у эм жь Мьсьре дэрхьстьн. Ва йэ эм ль Qадеше нэ, бажаре ль сэр синоре тэ. ¹⁷ Жь к'эрэма хwэ бьһелэ эм э'рде тэва дэрбаз бьн, эм ль дәште тэр'а у бахе тэр'а дэрбаз набьн, нэ жи эме аве жь биред тэ вэхьын. Эме р'ийа п'адшева* һэр'ьн, нэ вэгэр'ьнэ р'аст нэ жи ч'эп, һ'эта синоре тэ дэрбаз нэбьн». ¹⁸ Ле Эдом готэ wi: «Тө э'рде мьнва дэрбаз наби йан на эзе бь шур дэрк'эвьмэ мьқабьли тэ». ¹⁹ Зар'ед Израел готьнэ wi: «Эме р'ийа сэрэкэва дэрбаз бьн, һэгэр эм йан һ'эйwане мә ава тэ вэхьын эме һәде тэ бьдьнэ тэ, т'эне изьне бьдэ эм п'ийа дэрбаз бьн, һақас тышт». ²⁰ Ле эwi гот: «Тө дэрбаз наби». Эдом бь ордийа гьран у бь дәсте зор дэрк'этэ мьқабьли Израел. ²¹ Оса Эдом изьн нэ да кө Израел синоре wива дэрбаз бэ. Израел дури wi к'эт.

* 20:13 Бь зьмане ибрани «Дэ'w».

* 20:14 Мьлэте Эдом жь Эсаwе бьре Ақубе көр'е Ишақ пешда һатьбун.

* 20:16 Хэбэра ибрани «Qасьд» өса жи те т'эрщьмэкьрыне чаwа «Мьльйак'эт^Ф».

* 20:17 «Р'ийа п'адше» эw р'ек жь р'ийед сэрэкэ бу. Кө ль Шаме дәстпедькьр у дьчу башуре һ'эта Нэщэфе^Ф. Эв р'е өса жи бона т'өщарэтийе дьһатьнэ хэbate.

Мьрьна һарун

²²Т'эмамия шьвина зар'ед Израел жь Qадеше р'е к'эт һатә ль ч'ийайе һор. ²³Ль ч'ийайе һор ль сәр синоре т'опрахе Эдом Хөдан Муса у һарунр'а хәбәрда у гот: ²⁴«Бьра һарун һәр'ә быгъһижә щьмә'та хwә. Эw начә ль әрде кө мьн да зар'ед Израел, чьмки wә ль бәр авед Мерибаһе готьнед мьн инк'ар кьрн. ²⁵Һарун у Елазаре көр'е wi һьлдә у ван һьлк'ьшинә ль ч'ийайе һоре. ²⁶К'ьнщед һарун же бехә у ван Елазаре көр'е wi кә. Бьра һарун ль wьр бьмьрә у һәр'ә быгъһижә щьмә'та хwә». ²⁷Муса анәгори ә'мьре Хөдан кьр у әw ль бәр ч'ә'вед т'эмамия шьвине һьлк'ьшийанә ль ч'ийайе һоре. ²⁸Муса к'ьнщед һарун же ехьстьн у ль Елазаре көр'е wi кьрн. Ль wьр сәре ч'ийе һарун мьр. Муса у Елазар жи жь ч'ийе һатьнә харе. ²⁹Т'эмамия шьвине фә'м кьр wәки һарун мьрийә у си р'ожи т'эмамия мала Израел шина wi кьр.

Алт'кьрьна п'адше Ә'рад

21 П'адше Ә'раде кәнани кө ль Нәщәфе дьма, бьһист wәки Израел р'ийа Ат'аримда те, т'әви Израел кьрә шәр' у жь ван һесир бьрн. ²Һьнге Израел ль бәр Хөдан ад-qьрар кьр у гот: «Һәгәр тә ви мьләти бьди дәсте мьн, әзе бажаред ван wеран кьм, wi т'ам дийари Хөдан бькьм». ³Хөдан дәнге Израел бьһист у кәнани данә дәстед ван. Эw у бажаред ван wеран кьрн, әw т'ам дийари Хөдан кьрн. Наве wi щийи данин һ'орма*.

* 21:3 Бь зьмане ибрани «Wеранкьрн».

Мэ'ре сьфьрин

4 Эw жь ч'ийайе хоре р'ек'этын р'ийа Бэ'ра Сорва чун wэки дора э'рде Эдомва hэр'н. Сэбьра щьмэ'те р'ева т'ере нэкьр. 5 Щьмэ'те мьрабьли Хwэде у Муса хэбэрда у гот: «Чьма wэ эм жь Мьсьре хэвраз дэрхьстьн кө бэр'ийеда бьмьрн? Чьмки нэ нан hэйэ, нэ ав hэйэ у эв хварьна hanэ п'уч' жи, кө мэдe мэ же ль hэв дьк'эвэ». 6 Хөдан мэрeд жэр'радаиди шандьнэ ль сэр мьлэт у wана мьлэт хьст. Гэлэк мэри жь Израел мьрн. 7 hьнге мьлэт hatэ ль щэм Муса у гот: «Мэ гөнэ кьр кө мьрабьли Хөдан у тэ хэбэрда, р'эща жь Хөдан бькэ кө мэ'ра дури мэ хэ». У Муса бона щьмэ'те р'эща кьр. 8 Хөдан готэ Муса: «Хwэр'а мэ'рэки чекэ у дарва дардакэ, hэр кэсе мэ'р ледаиди ль wi бьньher'э we сах бьминэ». 9 Муса мэ'рэки сьфьр чекьр, эw дарва дарда кьр. Гава мэ'р мэрьвэки дьхьст эwi ль мэ'ре сьфьр дьньher'и у сах дьма. 10 Зар'ед Израел р'е к'этын у ль Овот'е зомед хwэ ледан. 11 Жь Овот'е жи р'е к'этын у ль Ийе-hаhаабариме ль бэр'ийа пешбэри MowabeФ алийе р'оhьлате зомед хwэ ледан. 12 Жь wьр р'е к'этын у ль нэwала Зэрэде зомед хwэ ледан. 13 Жь wьр жи р'е к'этын у бэр'ийеда wi бэри Арноне кө жь синоре эморийа дэр те, зомед хwэ ледан. Чьмки Арнон синоре нава Mowаб у эморийа йэ. 14 Лэма ль к'ьтеба Шэр'ед Хөданда* те готьне:

«Ваhев у ньхалед Арнон ль Суфайе нэ,

15 öca жи п'ебэржеред ньхала
кө дьк'ьшьнэ жер h'эта Э'ре
у ль синоре Mowabe hьлдьпэсерэ».

16 У жь wьр чунэ Бере. Эва эw бир бу бона к'ижани Хөдан готэ Муса: «Щьмэ'те т'опи ль сэр hэв кэ у эзе аве бьдьмэ wan».

---

* 21:14 Эва к'ьтебэкэ кэвьнэ кө hatийэ öндакьрне. Жь наве we эм дькарьн те дэрхьн кө эwa к'ьтеба бона сэрк'этына Хөдан э ль сэр дьжмьнед хwэ.

¹⁷We һынге Израел эва стьрана стьра:

«Бир бьдэ дэр! Wer'a бьстьрен!

¹⁸Бира кө wэк'ила эw вэданэ,

э'сьлзадэйед мьлэта эw к'оланэ

бь шьв у шьвдаред хwэ!»

Жь бэр'ийе эw чунэ Mat'анайе. ¹⁹Жь Mat'анайе жи чунэ Nah'алийеле, жь Nah'алийеле чунэ Бамот'е. ²⁰У жь Бамот'е чунэ нэwала дэшта Mowабда ль сэре Писгайе, кө ль бэр'ийе дьньер'э.

Шэр'е мьqабьли Сихон у Ог

²¹We һынге Израел qасьд шандьнэ ль щэм Сихоне п'адше эморийа^Ф, гот: ²²«Изьна тэ һэбэ эм эрде тэр'а дэрбаз бьн, эм вэнагэр'ьнэ дэшт у баха, эм аве жи жь бира вэнахьн, эме р'ийа п'адшева * һэр'ьн һ'эта синоре тэр'а дэрбаз бьн». ²³Ле Сихон нэ һьшт кө Израел синоре wir'a дэрбаз бэ. Сихон һ'эму щьмэ'та хwэ т'оп кьр у дэрк'этэ мьqабьли Израел ль бэр'ийе, һатэ Йаһасе у т'эви Израел кьрэ шэр'. ²⁴Израел эw да бэр дэве шур, эрде wi жь Арнон һ'эта Йабоqe, һ'эта зар'ед Амон зэфт кьр. Чьмки синоре зар'ед Амон qэwаткьри бу. ²⁵Израел һ'эму эв бажар һьлдан у Израел ль һ'эму бажаред эморийада щи-war бу öca жи һ'эшбоне у һ'эму дор-бэре веда. ²⁶Чьмки һ'эшбон бажаре Сихоне п'адше эморийа бу. Эwi т'эви п'адше Mowабейи пешийе кьрьбу шэр' у т'эмаийа эрде wi һ'эта Арноне жь дэсте wi стандьбу.

²⁷Лэма йе мэсэла сальх дькьн, дьбежьн:

«Wэрьнэ һ'эшбоне, бьра эw ава бэ

у qэдим бэ бажаре Сихоне!

²⁸Чьмки агьр жь һ'эшбоне дэрк'эт,

алав жь бажаре Сихоне.

---

* 21:22 Бьньер'э шьровэкьрна Жьмар 20:17.

h'уфи хwэ кър Ә'ра Мowабe,
wэк'илед Арнонейә һеланед^Ф жорьн.

²⁹ Wэй ль тә Мowаб!

Тө онда буйи щьмә'та К'ьмош*,
көр'ед хwэ данә р'әве,
қизед хwэ жи данә һесирийе
ль Сихоне п'адше әморийя.

³⁰ Мә әw әрде хьст,

жь h'әшбоне h'әта Дибоне.

Мә әw h'әта Нофаһ'е

кө незики Медәбайе йә wеран кърьн».

³¹ Бь ви аwайи Исраел ль әрде әморийяда щи-wар бу.

³² We һьнге Муса шанд кө щә'сусийа Йазере бькьн, Исраел дор-бәред we зәфт кър у бәри әморийед кө ль wър дьман да ³³ у вәгәр'ийан ль р'ийа Башанеда һәвраз чун. һьнге Oге п'адше Башане у т'әмамийа мьләте wi ль Едрәйе дәрк'әтә шер' мьқабьли wан. ³⁴ Хөдан готә Муса: «Нәтьрсә жь wi, чьмки әwi, т'әмамийа щьмә'та wi у әрде wi әз дьдьмә дәсте тә. Те өса бини сәре wi чаwа кө тә ани сәре Сихоне п'адше әморийя кө ль h'әшбоне дьма». ³⁵ У Исраел әw, көр'ед wi у т'әмамийа щьмә'та wi қыр' кърьн, қәт йәк сах нә һьштьн у әрде wi зәфт кърьн.

Бьлам

22 Зар'ед Исраел р'ек'әтьн у ль дәштед Мowабда алийе р'оһьлата Урдөне, пешбәри Әриһайе зомед хwэ ледан.

² We һьнге Балақе көр'е Сипор әв h'әму чь кө Исраел ани сәр әморийя дит. ³ Мowаб гәләки жь Исраел тьрсийа, чьмки әw бе h'әсаб бу. Р'уйе зар'ед Исраелда Мowаб хофе да бу. ⁴ У Мowаб готә р'успийед Мьдйане: «Әв

* 21:29 «К'ьмош» наwе хөдане мowабийа^Ф бу.

щьмэ'та һан һәр чь кө дора мэ һэйә we бьхвэ, чава кө дэвар гиһайе чоле лэбэр дькэ». Баладе көр'е Сипор жи we һнге п'адше Мовабе бу. ⁵Әви қасьд шандьнэ ль щэм Бьламе көр'е Бэур ль Пьт'оре, кө дәве ч'эме Фьрате йә, әрде Бьне-Ә'мода гази ви кьр, гот: «Ва йә, мьлэтэк жь Мьсьре дәрк'әтийә, р'уйе әрде иди ньхамтийә у әв пешбәри мьн щи-вар буйә. ⁶Ава жь к'әрәма хвә вәрә бона хатьре мьн ньфьр'а ль ви мьләти бькә, чьмки әв жь мьн қәваттьр ә, бәлки әзе һнге бькарьбьм зора ви бьбьм у бәр'дьме жь әрде хвә дәрхьм. Чьмки әз заньм дөайе тә дөайә, ньфьр'а тә жи ньфьр'ә». ⁷Р'успийед Мовабе у р'успийед Мьдйане бь п'ешк'ешед бона сербазийе дәстед ванда чун. һатьнә ль щэм Бьлам у хәбәред Балад вир'а гьли кьрын. ⁸Әви готә ван: «Ишәв ль вьр бьминьн, әзе щаба вә бьдьм чава кө Хөдан мьнр'а бежә». Вәк'илед Мовабе щэм Бьлам ман. ⁹Хвәде һатә щэм Бьлам, гот: «Әв мәрьвед һанә щэм тә, к'и нә?» ¹⁰Бьлам готә Хвәде: «Баладе көр'е Сипор п'адше Мовабе әв хәбәр мьнр'а шандьнә: ¹¹«Ва йә мьлэтэк жь Мьсьре дәрк'әтийә у р'уйе әрде ньхамтийә. Ава вәрә бона мьн ньфьр'а ль ви бькә, бәлки әзе бькарьбьм мьқабьли ви бькьмә шәр' у бәри ви дьм». ¹²Хвәде готә Бьлам: «Т'әви ван нәчә, ньфьр'а ль ви мьләти нәкә, чьмки әв мьләта бөһөрти йә». ¹³Бьлам сьбәһе р'абу у готә вәк'илед Балад: «Һәр'нә вәлате хвә, чьмки Хөдан изьна мьн нә да кө т'әви вә бем». ¹⁴Вәк'илед Мовабе р'абун һатьнә ль щэм Балад у готьн: «Бьлам қайл нәбу т'әви мә бе». ¹⁵Балад диса жь ван гәләктьр у жь ван қәдьртьр вәк'ил шандьн. ¹⁶Әв һатьнә ль щэм Бьлам у готьне: «Баладе көр'е Сипор һа гот: «Жь к'әрәма хвә, т'әхсир нәкә, вәрә, ¹⁷әзе қәдър-һөрмәтәкә мәзын бона тә бькьм у чь кө бежи әзе бькьм, т'әне вәрә бона мьн ньфьр'а ль ви мьләти бькә. ¹⁸Бьлам щаба бәрдәстийед Балад да у гот: «Дьхвази Балад мала хвә т'ьжи зер' у зив бьдә мьн әз нькарьм сәр готьна Хөдан

Хwәдейе хwәр'а дәрбаз бьм кӧ тыштәки бьч'ук йан мэзын бькьм. ¹⁹Ле хун жи ишәв ль вьр бьминьн у эзе бьзань-бьм к'а Хӧдан we иди чь бежә мьн». ²⁰Хwәде шәв hatә ль щәм Бьлам у готе: «Һәгәр әв мәрвьана hatьнә гази тә дькьн, р'абә т'әви wan һәр'ә, ле т'әне чь кӧ эзе тәр'а бежьм we бькә». ²¹Бьлам сьбәһе р'абу т'ер'а к'әра хwә гьреда у т'әви wәк'илед Mowaб чу. ²²Гава Бьлам дьчу һерса Хӧдан р'абу у мьлйак'әте^Ф Хӧдан ль сәр р'е чава п'ехәм сәкьни. Бьлам жи к'әра хwә дажот, һәр дӧ хӧламед wi жи т'әви wi бун. ²³К'әр мьлйак'әте Хӧдан дит, кӧ ль сәр р'е сәкьни шуре wi жи тә'зи дестда, һынге к'әр жь р'е дагәр'ийа у к'әтә дәште. Бьлам к'әре дьхьст кӧ дәр-хә сәр р'е, ²⁴мьлйак'әте Хӧдан ль шьвәр'ийа нава бахед тьрийада сәкьнибу, ви али дивар бу, wi али дивар бу. ²⁵К'әре кӧ мьлйак'әте Хӧдан дит, хwә диверва гӧһашт у ньге Бьлам жи диверва hatә гӧһаштьне, әви диса ле хьст. ²⁶Мьлйак'әте Хӧдан жи пешда чу у щики ӧса тәнг сәкьни кӧ р'е т'ӧнә бу нә р'аст вәгәр'иньнә нә жи ч'әп. ²⁷Гава к'әре мьлйак'әте Хӧдан дит бьн Бьламда мәр'ьхи, һерса Бьлам же р'абу у әви к'әр да ль бәр шьва. ²⁸Һынге Хӧдан заре к'әре вәкьр у әве готә Бьлам: «Мьн чь ль тә кьрийә wәки әва се щар ә тӧ мьн дьхи?» ²⁹Бьлам готә к'әре: «Чьмки тә әз кьрьмә пек'әни, һәгәр дәсте мьнда шур һәбуя мьне һәма ньһа жи тӧ бькӧштайи». ³⁰К'әре готә Бьлам: «Әз әв к'әра тә ниньм кӧ тӧ т'әмамайя ә'мь-ре хwәда һ'әта р'ожа иро ле сийар дьби? Qәт буйә wәки әз һа биньмә сәре тә?» Әви гот: «На». ³¹Һынге Хӧдан ч'әвед Бьлам вәкьр у әви мьлйак'әте Хӧдан ль сәр р'е, шуре тә'зи дәсте wiда сәкьни дит, та бу у дәвәр'уйа чу. ³²Мьлйак'әте Хӧдан готә wi: «Бона чь әва се щар ә кӧ тӧ к'әра хwә дьхи? Ва йә әз бәр тә бумә п'ехәм, чьмки р'ийа тә ль бәр мьн нә р'аст ә. ³³К'әре әз дитьм у се щара жь р'ийа хwә дагәр'ийа. һәгәр әва жь р'е данәгәр'ийа, мьн ньһа әсә тӧ кӧштьбуий у әва сах һьштьбу». ³⁴Бьлам готә

мьлайк'эте Хөдан: «Мьн гөнә кър, чьмки мьн ньзаньбу кө тө йи ль сәр р'е пешбәри мьн сәкьни. Аwa, һәгәр әв йәк ль бәр тә хwәш найе, эзе пашда вәгәр'ьм». ³⁵Мьлайк'эте Хөдан готә Бьлам: «Т'эви ван мәрьва һәр'ә ле т'әне чь кө эзе бежьмә тә we бежә». Бьлам т'эви wәк'илед Балаq чу. ³⁶Гава Балаq бьхист wәки Бьлам те, дәрк'әтә пешийа wi ль Ир-Мowaбе, әw ль сәр лева синоре Арноне йә. ³⁷Балаq готә Бьлам: «Нә мьн шандьнә пәй тә газитә кър, тө чьма нә дьһати щәм мьн? Дьбә эз нькарьбьм бьн қәнцийа тә дәрәм?» ³⁸Бьлам готә Балаq: «Ва йә эз һатьмә ль щәм тә, ле эз нькарьм хwә сәре хwә хәбәр дьм. Чь кө Хөдан дайнә ль сәр заре мьн we жи эзе бежьм». ³⁹Бьлам т'эви Балаq чунә Qирйат-һусоте. ⁴⁰Балаq пәз у дәвар кьрьнә қөрбан, Бьлам у wәк'илед т'эви wир'а шандьн. ⁴¹У сьбәһе Балаq Бьлам һьлда у әw һьлк'ьшийанә ль сәр Бамот'-Ба-ә'л у жь wьр Бьлам п'арәкә щьмә'та Исраел дит.

П'ехәмбәрийа^Ф Бьламә ә'wльн

23 Бьлам готә Балаq: «Мьнр'а ль вьр һ'әфт горигәһа^Ф чекә, һ'әфт щанәга у һ'әфт бәрана ль вьр мьнр'а һазьр кә». ²Балаq анәгори готьна Бьлам кър. Балаq у Бьлам ль сәр һәр горигәһе щанәгак у бәранәк дан. ³Бьлам готә Балаq: «Тө бәр т'эвайишәwате хwә бә, эзе һәр'ьм, бәлки Хөдан мьнва хөйа бә у чь кө әw мьнва ә'йан кә эзе тәр'а бежьм кьм». У әw чу сәре т'апәки хьки-хwәли. ⁴Хwәде Бьламва хөйа бу у Бьлам готә wi: «Мьн һ'әфт горигәһи чекьрьнә, щанәгак у бәранәк ль сәр һәр горигәһе дайә». ⁵Хөдан хәбәр дани ль сәр заре Бьлам готе: «Вәгәр'ә ль щәм Балаq һа беже». ⁶Әw вәгәр'ийа ль щәм Балаq, ва йә, әw т'эви һ'әму wәк'илед Mowaбе ль бәр т'эвайишәwате хwә сәкьнийә. ⁷Бьлам мәсәла хwә пешда ани у гот:

«Балаq эз жь Араме аним,
п'адше Mowaбе эз жь ч'ийайед р'оһьлате:

«Вэрэ мьнр'а ньфьр'а ль Ақуб бькэ,
 вэрэ ль Исраел һьле!»

⁸ Эзе чава ньфьр'а ле бькьм,
 вэки Хвэде ньфьр' ле нэкьр?

Эзе чава ле һьлем,
 вэки Хөдан ле һьлнəһат?

⁹ Чьмки эз жь сэр сэре қəйева дьбиньм,
 жь сэр гьрава эз ви дьньһер'ьм,

ва йə, мьлэтək башқə дьжи,
 у мьнəте т'ө мьлəти нагьрə.

¹⁰ К'е дькарə т'оза Ақуб һ'əсаб кə,
 йан аха Исраел бьжмьрə?

Хвэзи нəфса мьн бь мьр'на р'аста бьмьрə,
 хвэзи ахьрийа мьн мина йа ван бə!»

¹¹ Балақ готə Бьлам: «Тə чь ани сэре мьн? Мьн т'ө дэр-
 хьсти ль вьр к'ө ньфьр'а ль дьжмьнед мьн бьки, ле т'ө
 бьмбарək дьки!» ¹² Бьлам щаба ви да у гот: «Чь к'ө Хөдан
 датинə ль сэр заре мьн эз гэрə т'əне we бежьм!»

П'ехəмбэртийа Бьламə д'ода

¹³ Балақ готə ви: «Жь к'эрəма хвə т'əви мьн вэрə щики
 дьн, те ви жь вьр бьбини. Те т'əне п'арəkə ви бьбини
 ле т'əмамия ви те нəбини, жь вьр те мьнр'а ньфьр'а ле
 бьки». ¹⁴ У Балақ əв бьрə ль дəшта Софиме ль сэр сэре
 Писгайе у һ'əфт горигəһ чекьрьн. Щанəгак у бəранək
 ль сэр һэр горигəһе да. ¹⁵ Əви готə Балақ: «Ль вьр бэр
 т'əвайишəватe хвə бьсəкьнə эзе жи ль вьр р'асти Хөдан
 бем». ¹⁶ Хөдан Бьламва х'йа бу у хəбэр дани ль сэр заре
 ви готе: «Вəгэр'ə ль щəм Балақ һа беже». ¹⁷ Бьлам һатə
 ль щəм Балақ, ва йə, əв т'əви вək'илед Моваб ль бэр
 т'əвайишəватe хвə сəкьнийə. Балақ готə ви: «Хөдан чь
 гот?» ¹⁸ Бьлам мəсəла хвə пешда ани у гот:

«Р'абə Балақ у бьбьһе,
 г'өһ бьдə мьн к'өрe Сипор!»

¹⁹ Хwәде нә инсан э кӧ дәрәwa бькә,
нә жи бәни Адәм э кӧ п'ошман бә.
Әви гот we нәкә?

Хәбәр да we нәйнә сери?

²⁰ Ва йә, мьн ә'мьр станд кӧ бьмбарәк кьм.
Хwәде бьмбарәк кьр әз нькарьм быгӧһезьм.

²¹ Нәһәқи ль нава Ақубда нә дитийә,
хәм ль нава Израелда к'ьфш нәкьрийә.
Хӧдан Хwәдейе wi т'әви wi йә,
шабуна бона п'адше нава wi йә.

²² Хwәде әw жь Мьсьре дәрхьстьн.
Qәwата wан мина qәwата гайе бәйани йә.

²³ Сербази ль нава Ақубда т'ӧнәйә,
к'оч'әкти ль нава Израелда т'ӧнәйә.
Ньһа we бежьнә Ақуб у Израел:
«Кӧ Хwәде чь кьр».

²⁴ Аwa мьләт чаwa макәшер р'адьбә
у чаwa шер банздьдә,
п'ал надә һ'әта т'ален нәхwә
у хуна йед кӧшти вәнәхwә.

²⁵ Балақ готә Бьлам: «Нә ньфьр'а ль wi бькә, нә жи
wi бьмбарәк кә!» ²⁶ Бьлам щаба Балақ да у гот: «Мьн
әва йәка нә готә тә: wәки чь кӧ Хӧдан бежә мьн әзе
we бькьм?»

²⁷ Балақ готә Бьлам: «Жь к'әрәма хwә wәрә әзе тә бьбь-
мә щики дьн, бәлки әwe ль Хwәде хwәш бе у те жь wьр
бона мьн ньфьр'а ль Израел бьки. ²⁸ У Балақ Бьлам бь-
рә ль сәр сәре П'ьһоре, жь к'идәре бәр'и дьһатә к'ьфше.
²⁹ Бьлам готә Балақ: «Мьнр'а ль вьр һ'әфт горигәһа чекә,
һ'әфт щанәга у һ'әфт бәрана ль вьр мьнр'а һазьр кә». ³⁰ Ба-
лақ анәгори хәбәра Бьлам кьр, щанәгак у бәранәк ль сәр
һәр горигәһе да.

П'ехэмбэртига Бьламэ сьсийа

24 Бьлам дит вэки ль Ходан хвэш те Израел бьмбарэк кэ, мина бэре нэчу кё сербазийе бь-кэ, ле бэре хвэ да бэр'ийе. ²Бьлам сэре хвэ бьльнд кьр у Израел бь қэбилед хвэ щи-варбуи дит, һынге Р'өһе Хвэде һатэ ль сэр ви. ³Әви мэсэла хвэ пешда ани у гот:

«Ава хэбэра Бьламе көр'е Бэур,
хэбэра мере кё зэлал дьбинэ.

⁴ Хэбэра йе кё готьнед Хвэде дьбьһе,
йе кё дитьнокед Йе һэри Зор дьбинэ,
ч'эвед ви тенэ вэкьрне у әв та дьбэ.

⁵ Чава бэдәв ын конед тэ Ақуб!
Щи-варед тэ Израел!

⁶ Чава нэвал әв фьрэ дьбьн,
чава бахче бэр дэве ч'ем,
чава удед* кё Ходан дач'ькандийэ
чава эрзед дэве аве.

⁷ Ав жь әлбед ви дьһэр'ькэ,
т'охьме ви р'ьнд авадаи йэ.
П'адше ви we Агаг* дэрбазтьр бэ,
п'адшатиға ви we бьльнд бэ.

⁸ Хвэде әв жь Мьсьре дэрхьст.
Қәвата ви мина қәвата гайе бэйани йэ.
Әве мьләтед дьжмьнед ви дақөртинэ
у һэстуйед ван we һурдәхвэши кэ,
бь тиред хвэ we лехэ.

⁹ Әв тэлийа, мина шер вэлэзийа,
чава макәшере кәс нькарэ әви р'акэ.

* 24:6 «Уд» шинайик э, кё жь ава we р'унэки бинхвэш те чекьрне.

* 24:7 Бьньһер'э 1П'адшати 15:8.

К'е тэ бьмбарэк кэ, we бьмбарэк бэ,

к'е ньфьр'а ль тэ бькэ, we ньфьр'е ль wi бэ.

¹⁰ Ынге герса Балаақ ль Бьлам р'абу, әви дәстед хwә һәв хьстьн у Балаақ готә Бьлам: «Мьн гази тә кьр кӧ ньфьр'а ль дьжмьнед мьн бьки, ле дәwсе әва се щар ә тә әw бьмбарэк кьрын. ¹¹ Ыһа бьр'әвә һәр'ә щийе хwә! Мьн гот әзе қәдър-һөрмәта мәзын бона тә бькьм, ле ва йә Хӧдан әw йәк жь дәсте кьр». ¹² Бьлам готә Балаақ: «Нә мьн қасьдед тәр'а жи хәбәрда у гот, к'ижан кӧ тә шандьбунә ль щәм мьн: ¹³ Дьхwази Балаақ мала хwә т'ьжи зер' у зив бьдә мьн, әз нькарьм сәр готьна Хӧданр'а дәрбаз бьм, кӧ тьштәки қәнщ йан хьраб бь хwәстьна хwә бькьм. Чь кӧ Хӧдан бежә, әзе we бежьм. ¹⁴ Ыһа әз дьчьмә ль щәм мьләте хwә, wәрә әзе тәр'а бежьм, кӧ р'оже бен әв мьләт we чь бинә сере мьләте тә».

П'ехәмбәртия Бьламә чара

¹⁵ Әви мәсәла хwә пешда ани у гот:

«Аwa хәбәра Бьламе кӧр'е Бәур,
хәбәра мере кӧ зәлал дьбинә.

¹⁶ Хәбәра йе кӧ готьнед Хӧдан дьбьһе,
йе кӧ һаш жь занәбуна Йе һәри Жорьн һәйә,
йе кӧ дитьнокед Йе һәри Зор дьбинә,
ч'әвед wi тенә вәкьрне у әw та дьбә.

¹⁷ Әз wi дьбиньм, ле нә ньһа,
ль wi дьньһер'ьм, ле нә незик.
Стәйрке жь Ақуб дәрк'әвә,
шьва п'адшатийе we жь Израел пешда бе,
we щеника Моwаб һурдәхwәши кә,
һ'әму зар'ед Шет' қьр' кә.

¹⁸ Әдоме бьбә war,
Сеһире бьбә wape дьжмьнед хwә,
Израел жи we сәр к'әвә.

¹⁹ Жь Ақуб һ'акьме дәрк'әвә
у йед жь бажер майи we қьр' кә».

²⁰Бьлам Амалек дит, мäsэла хвэ пешда ани у гот:

«Мьлэте лапи пеш Амалек бу,
ле ахьрийа ви қыр'бун э».

²¹Qени дит, мäsэла хвэ пешда ани у гот:

«Ши-варе тэ қәдим э,
хелина тэ ль сэр қәйайе натийэ данине.

²²Qайинийе бе қыр'кьрне,
гава Ашур тэ хесир бьбэ».

²³Бьлам мäsэла хвэ пешда ани у гот:

«К'е we сах бьминэ гава Хвэде ве йәке бькэ?»

²⁴ Гәмийе жь К'ит бен,

we Ашур у Әбәр бьзеринын,
ле әв хвэха жи we бе ондакьрне».

²⁵Бьлам р'абу у вәгәр'ийа чу щийе хвэ, Балақ жи р'и-
йа хвэда чу.

Беә'сьлийа Израел т'әви Баә'л-П'ьһор

25 Израел ль Шиттима дьма кӧ мьлэт дәстпекьр т'әви қизед Моваб^Ф беә'сьли кьр. ²Вана мьлэт т'әглифи қӧрбанед һ'әйкәлед хвэ кьрын, мьлэт хвар у ль бәр һ'әйкәлед ван та бу. ³Израел Баә'л-П'ьһорва* һатә гьредане. һынге һерса Хӧдан ль Израел р'абу. ⁴Хӧдан готә Муса: «Һ'әму сәрверед мьлэт һьлдә у ван бәр тә'ве ль бәр Хӧдан дальқинә. һынге алава һерса Хӧдан we ль Израел дайнә. ⁵Муса готә һ'акьмед Израел: «Һәр кәс жь wә, ван мәрьвед хвэ бькӧжьн, к'ижан кӧ Баә'л-П'ьһорва һатьнә гьредане». ⁶Ва йә йәки жь зар'ед Израел, ль бәр ч'ә'ве Муса у т'әмамийа щьвина зар'ед Израел, гава әв ль бәр дәре Коне Щьвине дьгьрийан, һат жьнәкә мьдйани ани мала хвә. ⁷Пинһасе кӧр'е Елазаре кӧр'е һаруне к'а-

* 25:3 Бь зьмане ибрани «хӧдане П'ьһор». П'ьһор бажарәки Мовабе бу у «Баә'л-П'ьһор» наве һ'әйкәләки Моваб бу.

хин эв йэк кө дит, жь нава щьвине р'абу, р'ъмэк гьртэ дэсте хвэ, ⁸эв пэй ль ви исраели чу к'этэ коне ви у р'ъм зьке һэр дөйар'а кьр, зьке исраели жи жьне жи. һынге бэла ль нава Израелда сэдьри. ⁹Жь дэст бэлаие 24000 мэри мьрын.

¹⁰Хөдан Мусар'а хэбэрда у гот: ¹¹«Пинһасе көр'е Елазаре көр'е һаруне к'аһин һерса мьн жь зар'ед Израел вэгэр'анд, чьмки эви бь хирэта мьн нав ванда хирэт кьр у мьн зар'ед Израел жь к'өмр'эшийа хвэ қыр' нэкьр. ¹²Лэма бежи ви: «Ва йэ эз пэймана^Ф хвэ йэ эдьлаие т'эви ви гьредьдъм, ¹³эве бона ви у бона зөр'эта ви пэй мир'а бьбэ пэймана к'аһинтийа һ'эта-һ'этайе. Чьмки эви бона Хвэдеие хвэ кьрэ хирэт у бона зар'ед Израел к'эвандьн кьр»».

¹⁴Наве израелиие көшти, йе кө т'эви жьна мьдйани һатьбу көштъне Зимри бу, көр'е Салуие сэрwere олк'а шьмһ'унийа. ¹⁵Наве жьна мьдйанийэ көшти жи К'озби бу, қиза Суре сэрwere қэбила олк'экэ мьдйани.

¹⁶Хөдан Мусар'а хэбэрда у гот: ¹⁷«Т'эви мьдйанийа дьжмьнатийе бажон у қыр'а ван биньн. ¹⁸Чьмки вана бь мьхэнэтийе дьжмьнати вэр'а ажотьн у һун һапандьн, нава we қэвьмандьна П'ьһор у хушка ван К'озбийа қиза сэрwere мьдйанида, йа кө р'уйе П'ьһорда р'ожа бэлаие һатэ көштъне».

Навжьмара дөдайэ зар'ед Израел

26 Пэй бэлера Хөдан готэ Муса у Елазаре көр'е һаруне к'аһин: ²«Т'эмамия щьвина зар'ед Израел һэр кэсе кө эскэрийер'а һазьр э, жь бистсалиие жортър э, анэгори олк'ед ван йэко-йэко бьжмьрын». ³Муса т'эви Елазаре к'аһин ль дэштед Мовабда, незики Урдөне, пешбэри Әриһаие ванр'а хэбэр да у гот: ⁴«Жь бистсалиие жортър бьжмьрын», чава кө Хөдан т'эми ль Муса кьр. Зар'ед Израелэ кө жь әрде Мьсьре дэрк'этьн, эв ын: ⁵Р'у-

бен ньхөрийе Израел бу. Эв ын зар'ед Р'убен: Жь һəнох малбəта һəнохи. Жь Паллу малбəта паллуи. ⁶ Жь һəсрун малбəта һəсруни. Жь К'арми малбəта к'арми. ⁷ Эва малбəтед р'убенийа нə у һ'эсабе ван жи 43730 нəфс бун. ⁸ Көр'е Паллу: Əлийаб бу. ⁹ Эв ын көр'ед Əлийаб: Ньмуйел, Дат'ан у Абирам. Эва əв Дат'ан у Абираме бьжартийед щьвине бун, йед кө р'абунə мьқабыли Муса у һарун ль нава щьвина Қорах да, гава кө əв р'абунə мьқабыли Хөдан. ¹⁰ Ђнге əрде дəве хвə вəkьр у əв т'эви Қорах һуфи хвə кьрьн. Эв щьвина онда бу, гава егьр əв дөсьд пенщи мəри һуфи хвə кьрьн у əв бунə нишан. ¹¹ Ле зар'ед Қорах нəмьрьн.

¹² Эв ын зар'ед Шьмһ'ун малбəтед хвəва: Жь Ньмуйел малбəта ньмуйели. Жь Йамин малбəта йамини. Жь Йахин малбəта йахини. ¹³ Жь Зəраһ малбəта зəраһи. Жь Шауул малбəта шауули. ¹⁴ Эва малбəтед шьмһ'уни нə: 22200 нəфс.

¹⁵ Эв ын зар'ед Гад малбəтед хвəва: Жь Сьпон малбəта сьпони. Жь һагги малбəта һагги. Жь Шуни малбəта шуни. ¹⁶ Жь Озни малбəта озни. Жь Əри малбəта əри. ¹⁷ Жь Арод малбəта ароди. Жь Арели малбəта арели. ¹⁸ Эва малбəтед зар'ед Гад ын у һ'эсабе ван жи 40500 нəфс бун.

¹⁹ Зар'ед Щьһуда: Əр у Онан бун. Ле Əр у Онан ль əрде Кəнанеда^ф мьрьн. ²⁰ Эв ын зар'ед Щьһуда малбəтед хвəва: Жь Шелаһ малбəта шелани. Жь Перес малбəта переси. Жь Зəраһ малбəта зəраһи. ²¹ Эв ын зар'ед Перес: Жь һəсрун малбəта һəсруни. Жь һамул малбəта һамули. ²² Эва малбəтед Щьһуда нə у һ'эсабе ван жи 76500 нəфс бун.

²³ Эв ын зар'ед Исахар малбəтед ванва. Жь Т'ола малбəта т'олайи. Жь Пуа малбəта пуни. ²⁴ Жь Йашув малбəта йашуви. Жь Шимрон малбəта шимрони. ²⁵ Эва малбəтед Исахар ын у һ'эсабе ван жи 64300 нəфс бун.

²⁶ Эв ын зар'ед Зəбулон малбəтед хвəва. Жь Сəред малбəта сəрди. Жь Елон малбəта елони. Жь Йайел

малбэта йалйели. ²⁷Эва малбәтед зәбулони ын у һ'эсабе ван жи 60500 нәфс бун.

²⁸Эв ын зар'ед Усьв малбәтед хвәва. Мьнашә у Әфра-йим. ²⁹Эв ын зар'ед Мьнашә: Жь Махир малбәта махири. Жь Махир Гиләд бу. Жь Гиләд малбәта гиләди. ³⁰Эв ын зар'ед Гиләд: Жь Ийәзәр малбәта ийәзәри. Жь Хеләд малбәта хеләди. ³¹Жь Асрийел малбәта асрийели. Жь Шәхәм малбәта шәхәми. ³²Жь Шьмида малбәта шьмидайи. Жь һ'ефәр малбәта һ'ефәри. ³³Ле көр'ед Сьлофһ'аде һ'ефәр т'өнә бун, т'әне қизед wi һәбун. Эв ын навед қизед Сьлофһ'ад: Маһ'ла, Ноһа, һ'огла, Милк'а у Т'ирса. ³⁴Эва малбәтед Мьнашә нә у һ'эсабед ван жи 52700 нәфс бун.

³⁵Эв ын зар'ед Әфрайим малбәтед хвәва: Жь Шут'әлаһ' малбәта шут'әлаһ'и. Жь Бәк'ър малбәта бәк'ри. Жь Т'аһ'ан малбәта т'аһ'ани. ³⁶Эв ын зар'ед Шут'әлаһ'. Жь Әран малбәта ә'рани. ³⁷Эва малбәтед зар'ед Әфрайим ын у һ'эсабе ван жи 32500 нәфс бун. Эва зар'ед Усьв ын малбәтед ванва.

³⁸Эв ын зар'ед Бьнямин малбәтед ванва: Жь Бәла малбәта бәли. Жь Ашбел малбәта ашбели. Жь Аһ'ирам малбәта аһ'ирами. ³⁹Жь Шьфуфам малбәта шьфуфами. Жь һ'уфам малбәта һ'уфами. ⁴⁰Эв ын зар'ед Бәла: Ард у Нәман. Жь Ард малбәта арди. Жь Нәман малбәта нәмани. ⁴¹Эва зар'ед Бьнямин ын малбәтед хвәва. һ'эсабе ван жи 45500 нәфс бун.

⁴²Эв ын зар'ед Дан малбәтед хвәва: Жь Шух'ам малбәта шух'ами. Эва малбәта Дан ә анәгори малбәтед хвә. ⁴³Һ'эсабе т'әмамыйа малбәта шух'ами 64400 нәфс бун.

⁴⁴Эв ын зар'ед Ашер малбәтед хвәва: Жь Имна малбәта имнайи. Жь Ишви малбәта ишвийи. Жь Бьриһа малбәта бьриһайи. ⁴⁵Эв ын зар'ед Бьриһа: Жь һ'әбәр малбәта һ'әбәри. Жь Малк'ийел малбәта малк'ийели. ⁴⁶Наве қиза Ашер жи Сәрах бу. ⁴⁷Эва малбәтед зар'ед Ашер ын. һ'эсабе ван жи 53400 нәфс бун.

⁴⁸Эв ын зар'ед Нэфтэли малбәтед хwәва: Жь Йасйел малбәта йасйели. Жь Гуни малбәта гуни. ⁴⁹Жь Йесәр малбәта йесри. Жь Шиллем малбәта шиллеми. ⁵⁰Эва малбәтед Нэфтэли нә анәгори малбәтед хwә. Н'әсабе ван жи 45400 нәфс бун.

⁵¹Н'әсабе зар'ед Израел 601730 нәфс бун.

⁵²Хөдан Мусар'а хәбәрда у гот: ⁵³«Бьра әрд анәгори Н'әсабе наве ван чава вар бе п'арәвәкьрьне. ⁵⁴К'ома мэзынр'а вар зәфи бьде, к'ома бьч'укр'а вар һьндьки бьде. Нәр кәсир'а анәгори Н'әсабе ван бьра вар бе дайине. ⁵⁵Т'әне бь п'әшк авитьне бьра әрд бе п'арәвәкьрьне. Анәгори навед қәбилед кал-бавед ван әw бьра вар бьстиньн. ⁵⁶Бь п'әшк авитьне бьра вар бе п'арәвәкьрьне чава йе мэзынр'а өса жи йе бьч'укр'а».

⁵⁷Эв ын левийед анәгори малбәтед хwә жьмарти: Жь Гершон малбәта гершони. Жь Қоһат' малбәта қоһат'и. Жь Мерари малбәта мерари. ⁵⁸Эва малбәтед леви нә: Малбәта либни, малбәта һеброни, малбәта маһ'ли, малбәта муши, малбәта қорахи. Қоһат'р'а Ә'мрам бу. ⁵⁹Ле наве жьна Ә'мрам Йок'әбәд бу, қиза Леви йа кө Левир'а ль Мьсьре бьбу. Әwe Ә'мрамр'а һарун, Муса у Мәрийәма хушка ван анин. ⁶⁰Һарунр'а Надаб, Абиһу, Елазар у Ит'амар бун. ⁶¹Ле Надаб у Абиһу мьрьн, гава ван шаш* агьр ль бәр Хөдан дан. ⁶²Н'әсабе леви, Н'әму қьсьме нерини жь йәкмәһе жортьр 23000 нәфс бун. Әw т'әви зар'ед Израел нә һатьнә жьмаре, чьмки нава зар'ед Израел ванр'а вар нә һатә дайине.

⁶³Эв ын зар'ед Израелә кө Муса т'әви Елазаре к'аһин ль дәштед Моуабеда, незики Урдөне, пешбәри Әриһайе жьмартын. ⁶⁴Ле ль нава ванда қәт мәрвьәк жь зар'ед Израел т'өнә бу, кө Муса у һаруне к'аһин бәр'ийа Синайеда

---

* 26:61 Бьньһер'ә Қануна К'аһинтийе 10:1-2.

эw жьмартьбуна. ⁶⁵ Чьмки Хөдан бона ван гот: «Әwe ә'сә ль бәр'ийеда бьмьрн». У тө кәс жь ван нә ма, пештьри К'алебе көр'е Йьфунән у Йешуйе көр'е Нун.

Qизед Сьлофһ'ад

27 Qизед Сьлофһ'аде һ'ефәре көр'е Гиләде Махире көр'е Мьнашәйе жь малбәта Мьнашәйе көр'е Усвь һатьн. Әв бун навед ван: Маһ'ла, Ноһа, һ'огла, Милк'а у Т'ирса. ² Әвана ль бәр Муса, Елазаре к'аһин, сәрwера у тәмаийа щьвине ль бәр дәре Коне Щьвине сәкьнин у готьн: ³ «Баве мә бәр'ийеда мьр, ле эw нә нава we к'омеда бу, к'ижан кө мьрабьли Хөдан щьвийа бун, аwa готи щьвина Qорах. Ле бона гөне хwә мьр у көр'ед wi т'өнәбун. ⁴ Чьма наве баве мә жь нава малбәта wi гәрә бе һьлда-не, wәки көр'ед wi т'өнәнә? Жь нава бьрайед баве мә, мьлк' бьдә мә». ⁵ Муса шьхөле ван дани ль бәр Хөдан.

⁶ Хөдан Мусар'а хәбәрда у гот: ⁷ «Qизед Сьлофһ'ад р'аст дьбежьн. Мьлк' бьдә ван жь нава бьрайед баве wанда кө war бьн, аwa готи wape баве ван дәрбази сәр ван кә. ⁸ У зар'ед Исраелр'а хәбәр дә, бежә: Гава йәк бьмьрә у көр'е wi т'өнә бә, һьнге wape wi бьра дәрбази qиза wi бә. ⁹ Ле һәгәр qиз жи т'өнә, һьнге wape wi бьдьнә бьрайед wi. ¹⁰ Ле һәгәр бьра жи т'өнәнә, һьнге wape wi бьдьнә апед wi. ¹¹ Ле һәгәр ап жи т'өнәнә, һьнге wape wi бьдьнә пьсмаме wийи незик жь малбәта wi кө эw ле war бә. Бьра әв бона зар'ед Исраел бьбә қәйдә-qануна һәқийе, чаwa кө Хөдан ә'мьри Муса кьр».

Йешу щийе Муса дьгьрә

¹² Хөдан готә Муса: «һьлк'ьшә ль сәр ви ч'ийайе һани жь ч'ийа-банийед Абарим у дина хwә бьдә wi әрде кө эзе бьдьмә зар'ед Исраел. ¹³ У гава wi бьбини, һьнге те жи һәр'и бьгьһижжи щьмә'та хwә, мина һаруне бьре хwә. ¹⁴ Чьмки wә бәр'ийа Синедә гөһдарийа мьн нәкьр, дәма

қалмә-қалма щьвине, сәр аве wә пирозийа мьн ль бәр ч'әвед ван нә да к'ьфше». (Әва авед Мерибаһе нә ль Қадеше бәр'ийа Синда).

¹⁵ Муса Хөданр'а хәбәрда у гот: ¹⁶ «Бьра Хөдан Хwәдейе р'өһе һәр бәдәни ль сәр ве щьвинер'а мәрвәки к'ьфш кә, ¹⁷ wәки р'ебәрийе ван бькә у ч'әве wi сәр к'әтһн у дәрк'әтһна ван бә, кә щьвина Хөдан нәбә мина пәзе бе шьван». ¹⁸ Хөдан готә Муса: «Хwәр'а Йешуйе көр'е Нун, мәрвә кө Р'өһе мьн теда йә, һьлдә. Дәсте хwә дайнә ль сәр wi, ¹⁹ wi ль бәр Елазаре к'аһин у ль бәр т'әмамия щьвине бьдә сәкһнандһн у ль бәр ч'әвед ван wi к'ьфш кә. ²⁰ Жь сәрwерийа хwә бьдә wi кө т'әмамия щьвина зар'ед Израел гөһ бьдә wi. ²¹ Әw гәрә ль бәр Елазаре к'аһин бьсәкһнә. Елазаре бона wi қьрара Урим* ль бәр Хөдан бьпьрсә. Анәгори we қьраре әw гәрә дәрк'әвһн у анәгори we әw гәрә бен, әw у т'әмамия зар'ед Израел аwа готи т'әмамия щьвине». ²² У Чаwа кө Хөдан әмьр ль Муса кьрьбу, әwi өса жи кьр. Әwi Йешу һьлда у әw ль бәр Елазаре к'аһин у т'әмамия щьвине да сәкһнандһне. ²³ Муса дәстед хwә данинә ль сәр wi у әw к'ьфш кьр, чаwа кө Хөдан пе Муса готьбу.

Дийарийа^Ф т'әвайишәwатейә һәр р'ож

28 Хөдан Мусар'а хәбәрда у гот: ² «Әмьри зар'ед Израел кә у бежә ван: «һаш жь хwә һәбһн кө қөрбана мьн, нане мьни бона дийарийа мьнә шәwатейә бинхwәш, wә'дәда бьдһн». ³ У бежә ван: «Ва йә дийарийа шәwате кө һун гәрә Хөданр'а бьдһн: дө бәрхед йәк салийә бе қөсур һәр р'ож, бона дийарийа т'әвайишәwате һәр т'әм бьдһн. ⁴ Бәрхәки сьбәһе бьдһн у бәрхе дөда жи бәре еваре бьдһн ⁵ у чаwа дийарийа нани п'арәкә жь дәһа п'аре

* 27:21 Урим те ф'әм кьрьне чаwа «Р'онайи». Пе ве сәрәкк'аһин^Ф ль қьрара Хwәде дьһ'әсийа. Бьһнер'ә Дәрк'әтһн 28:30.

ефайе* аре хас, т'эви п'арэкэ жь чар п'аре хине** р'уне ледаида, стьрайи бьдэ. ⁶Эва дийарийа т'эвайишэватейэ һэр т'эм э, мина йа кӧ ль ч'ийайе Синайе Хӧданр'а чава дийарийа шэватейэ бинхвэш һатьбу дайине. ⁷Эв э дийарийаФ сэрдакьрьна we: П'арэкэ жь чар п'аре хине шэрав бона һэр бэрхи ль щийе пироз чава дийарийа сэрдакьрьне бьра Хӧданр'а бе р'етьне. ⁸Бэрха дӧда т'эви дийарийа нани у т'эви дийарийа сэрдакьрьне мина йа сьбӧһе ль бӧре еваре бьдн. We чава дийарийа шэватейэ бинхвэш Хӧданр'а бьдн.

Дийарийа т'эвайишэватейэ р'ожаФ шӧмийе

⁹Ль р'ожа шӧмийе дӧ бӧрхед йӧк салийэ бе рӧсур т'эви п'арэкэ чапейэ* жь дӧһа дӧдӧ аре хаси р'унда стьрайи чава дийарийа нани у дийарийа вейэ сэрдакьрьне бьдн. ¹⁰Эва дийарийа т'эвайишэватейэ һэр шӧми йӧ, ль сӧр дийарийа т'эвайишэватейэ һэр т'ьмр'а у дийарийа вейэ сэрдакьрьнер'а.

Дийарийа т'эвайишэватейэ һэр мӧһ

¹¹Сӧре һэр мӧһед хвӧ Хӧданр'а чава дийарийа т'эвайишэвате: Дӧ щанӧга, бӧранӧки, һ'ӧфт бӧрхед йӧксалийэ бе рӧсур бьдн. ¹²П'арэкэ чапейэ жь дӧһа сьсе аре хаси р'унда стьрайи бона һэр щанӧгаки, чава дийарийа нани у п'арэкэ чапейэ жь дӧһа дӧдӧ аре хаси р'унда стьрайи бона бӧрен чава дийарийа нани бьдн. ¹³П'арэкэ чапейэ жь дӧһа йӧк аре хаси р'унда стьрайи бона һэр бӧрхи чава дийарийа нани бьдн. Эва дийарийа т'эвайишэватейэ бинхвэшэ, дийарийа шэвате йӧ Хӧданр'а. ¹⁴Эва дийарийа сэрдакьрьна we йӧ: Нив хин

* 28:5 «Ефайе» дӧрданӧки 10 литьре бу.

** 28:5 «Һинӧк» незики чар литьра йӧ.

* 28:9 «Чап» дӧрданӧкӧ 10 литьре бу.

шэрав бона щанэге, п'арэкэ hine жь сьсийа йэк бона бэрен у п'арэкэ hine жь чара йэк бона бэрхе бьдън. Эва дийарийа т'эвайишэватейэ мэне йэ бона хэр мэне сале. ¹⁵Нерики бона дийарийа пацьжбуне Хөданр'а бьдън, ль сэр дийарийа т'эвайишэватейэ хэр т'ьмр'а у дийарийа вейэ сэрдакьрьнер'а.

ЩэжьнаФ Дэрбазбуне

¹⁶Чардэне мэна йэке р'ожа Щэжьна Дэрбазбуне йэ бона Хөдан. ¹⁷У панздэне we мэне жи щэжьн э. h'эфт р'ожа хун гэрэ нане шкэва бьхвьн. ¹⁸Р'ожа э'wльн щьвата пироз э, т'ө шьхөли нэкън. ¹⁹Дийарийа шэвате, дийарийа т'эвайишэвате Хөданр'а бьдън, ава готи, дө щанэга, бэранэки у h'эфт бэрхед йэксали. Эw гэрэ бе qöсур бьн. ²⁰У öса жи дийарийа ванэ нани жь аре хаси р'унда т'эвдайи. П'арэкэ чапейэ жь дэна сьсе бона щанэга у п'арэкэ чапейэ жь дэна дөдө бона бэрен, ²¹п'арэкэ чапейэ жь дэна йэк бона ван хэр h'эфт бэрхи бьдън. ²²Öса жи нерики чава дийарийа пацьжбуне бона афукьрьна хwэ бьдън. ²³Be гэрэ ль сэр дийарийа т'эвайишэватейэ сьбэгер'а, ава готи дийарийа т'эвайишэватейэ хэр т'ьмр'а бьдън. ²⁴Хэр р'ож жь ван h'эфт р'ожа ha бькън. Эw нане дийарийа шэватейи бинхwэш э Хөданр'а. We ль сэр дийарийа т'эвайишэватейэ хэр т'ьмр'а у дийарийа вейэ сэрдакьрьнер'а бьдън. ²⁵У р'ожа h'эфта диса wэр'а щьвата пироз бэ. Т'ө шьхөли нэкън.

ЩэжьнаФ h'эфтийа

²⁶Ль р'ожа дэрэмэтед пешьн жи гава хун дийарийа нане э'wльн Хөданр'а wэхте Щэжьна h'эфтийа биньн, бьра wэр'а диса щьвата пироз бэ, т'ө шьхөли нэкън. ²⁷хун гэрэ дийарийа т'эвайишэвате чава дийарийа бинхwэш Хөданр'а бьдън, ава готи: Дө щанэга, бэранэки у h'эфт бэрхед йэк сали. ²⁸У öса жи дийарийа ванэ нанийэ жь

аре хаси р'унда стьрайи: Парэкэ чапейэ жь дэһа сьсе бона һэр шанэгайи, п'арэкэ чапейэ жь дэһа дөдө жи бона бэрен, ²⁹п'арэкэ чапейэ жь дэһа йэк жи бона һэр һ'эфт бэрха бьдн. ³⁰Нерики жи бона к'эwandьна хwэ бьдн. ³¹Ве у дийарийа вейэ сэрдакьрьне ль сэр дийарийа т'эвайишэwатейэ һэр т'ьмр'а у дийарийа вейэ нанир'а бьдн. Эw гэрэ бе қөсур бьн.

Дийарийа ЩэжняФ Бор'ийа

29 Йэке мэһа һ'эфта бона wэ бьра щьвина пироз бэ, т'ө шьхөли нэкн. Бьра эw р'ожа бор'и ледане бэ. ²Щанэгаки, бэранэки у һ'эфт бэрхед йэксалийэ бе қөсур Хөданр'а дийарийа т'эвайишэwатейэ бинхwэш бьдн. ³Оса жи дийарийа wанэФ нани жь аре хаси р'унда стьрайи. Парэкэ чапейэ * жь дэһа сьсе бона щанэга, п'арэкэ чапейэ жь дэһа дөдө бона бэрен, ⁴Парэкэ чапейэ жь дэһа йэк жи бона һэр бэрхе жь һэр һ'эфт бэрха бьдн. ⁵Оса жи нерики чава дийарийаФ пақьжбуне бона афубуна хwэ бьдн. ⁶Вана ль сэр дийарийа т'эвайишэwатейэ һэр мэһер'а у дийарийа вейэ нанир'а, дийарийа т'эвайишэwатейэ һэр т'ьмр'а у дийарийа вейэ нанир'а у дийарийа wанэ сэрдакьрьнер'а анэго-ри қануне бьдн. Эва дийарийа шэwатейэ бинхwэш э Хөданр'а.

Дийарийа дэһе мэһа һ'эфта

⁷Дэһе мэһа һ'эфта жи бона wэ бьра щьвина пироз бэ, нэфса хwэ бышкеньн у т'ө шьхөли нэкн. ⁸Щанэгаки, бэранэки у һ'эфт бэрхед йэксалийэ бе қөсур Хөданр'а дийарийа т'эвайишэwатейэ бинхwэш бьдн. ⁹У оса жи дийарийа wанэ нани жь аре хаси р'унда т'эwдайи.

* 29:3 «Чап» дэрданэкэ 10 литьре бу.

П'арэкэ чапейэ жь дэһа сьсе бона щанэга, п'арэкэ чапейэ жь дэһа дөдө бона бэрен. ¹⁰П'арэкэ чапейэ жь дэһа йэк жи бона һэр бэрхе жь ван һэр һ'эфт бэрха бьдн. ¹¹Оса жи нерики чава дийарийа пацьжбуне ль сэр дийарийа пацьжбунейэ к'эвандьнер'а*, дийарийа т'эвайишэватейэ һэр т'ьмр'а у дийарийа вейэ нанир'а у дийарийа ванэ сэрдакьрьнер'а бьдн.

ЩэжьнаФ Н'олькчекьрьне

¹²Панздэһе мэһа һ'эфта жи бона вэ бьра щьвина пироз бэ, т'ө шьхөли нэкн у һ'эфт р'ожа Хөданр'а щэжьне бькн. ¹³Дийарийа т'эвайишэвате, дийарийа шэватейэ бинхвэш Хөданр'а бьдн: Сездэһ щанэга, дө бэрана у чардэһ бэрхед йэксалийэ бе қөсур бьдн. ¹⁴У өса жи дийарийа ванэ нани жь аре хаси р'унда стьрайи: Ван сездэһ щанэгар'а һэр йэкер'а п'арэкэ чапейэ жь дэһа сьсе, ван һэр дө бэранар'а һэр йэкер'а п'арэкэ чапейэ жь дэһа дөдө, ¹⁵ван чардэһ бэрхар'а һэр йэкер'а п'арэкэ чапейэ жь дэһа йэк бьдн. ¹⁶Оса жи нерики чава дийарийа пацьжбуне ль сэр дийарийа т'эвайишэватейэ һэр т'ьмр'а, дийарийа вейэ нанир'а у дийарийа вейэ сэрдакьрьнер'а бьдн.

¹⁷Ль р'ожа дөда: Донздэһ щанэга, дө бэрана у чардэһ бэрхед йэксалийэ бе қөсур бьдн. ¹⁸У өса жи дийарийа ванэ нани, дийарийа ванэ сэрдакьрьне бона щанэга, бэрана у бэрха анэгори һ'эсабе ван у қануне бьдн. ¹⁹Оса жи нерики чава дийарийа пацьжбуне ль сэр дийарийа т'эвайишэватейэ һэр т'ьмр'а, дийарийа вейэ нанир'а у дийарийа ванэ сэрдакьрьнер'а бьдн.

²⁰Ль р'ожа сьсийа: Йанздэһ щанэга, дө бэрана у чардэһ бэрхед йэксалийэ бе қөсур бьдн. ²¹У өса жи дийарийа

---

* 29:11 Бьньһер'э Қануна К'аһинтийе 16.

ванэ нани, дийарийа ванэ сэрдакьрьне бона щанэга, бэрана у бэрха анэгори һ'эсабе ван у қануне бьдн. ²²Оса жи нерики чава дийарийа пақьжбуне ль сэр дийарийа т'эвайишэватейэ һэр т'ьмр'а, дийарийа вейэ нанир'а у дийарийа вейэ сэрдакьрьнер'а бьдн.

²³Ль р'ожа чара: Дәһэ щанэга, дө бэрана у чардәһ бәрхед йәксалийэ бе қөсур бьдн. ²⁴У өса жи дийарийа ванэ нани, дийарийа ванэ сэрдакьрьне бона щанэга, бэрана у бэрха анэгори һ'эсабе ван у қануне бьдн. ²⁵Оса жи нерики чава дийарийа пақьжбуне ль сэр дийарийа т'эвайишэватейэ һэр т'ьмр'а, дийарийа вейэ нанир'а у дийарийа вейэ сэрдакьрьнер'а бьдн.

²⁶Ль р'ожа пенца: Нәһэ щанэга, дө бэрана у чардәһ бәрхед йәксалийэ бе қөсур бьдн. ²⁷У өса жи дийарийа ванэ нани, дийарийа ванэ сэрдакьрьне бона щанэга, бэрана у бэрха анэгори һ'эсабе ван у қануне бьдн. ²⁸Оса жи нерики чава дийарийа пақьжбуне ль сэр дийарийа т'эвайишэватейэ һэр т'ьмр'а, дийарийа вейэ нанир'а у дийарийа вейэ сэрдакьрьнер'а бьдн.

²⁹Ль р'ожа шәша: һ'әйшт щанэга, дө бэрана у чардәһ бәрхед йәксалийэ бе қөсур бьдн. ³⁰У өса жи дийарийа ванэ нани, дийарийа ванэ сэрдакьрьне бона щанэга, бэрана у бэрха анэгори һ'эсабе ван у қануне бьдн. ³¹Оса жи нерики чава дийарийа пақьжбуне ль сэр дийарийа т'эвайишэватейэ һэр т'ьмр'а, дийарийа вейэ нанир'а у дийарийа вейэ сэрдакьрьнер'а бьдн.

³²Ль р'ожа һ'әфта: һ'әфт щанэга, дө бэрана у чардәһ бәрхед йәксалийэ бе қөсур бьдн. ³³У өса жи дийарийа ванэ нани, дийарийа ванэ сэрдакьрьне бона щанэга, бэрана у бэрха анэгори һ'эсабе ван у қануне бьдн. ³⁴Оса жи нерики чава дийарийа пақьжбуне ль сэр дийарийа т'эвайишэватейэ һэр т'ьмр'а, дийарийа вейэ нанир'а у дийарийа вейэ сэрдакьрьнер'а бьдн.

Р'ожа h'эйшта

³⁵Р'ожа h'эйшта бьра бона wэ щьвина пироз бэ, тө шьхөли нэкьн. ³⁶Дийарийа т'эвайишэwате, дийарийа шэwатейэ бинхwэш Хөданр'а бьдьн: Щанэгаки, бэранэки у h'эфт бэрхед йэксалийэ бе қөсур бьдьн. ³⁷У өса жи дийарийа ванэ нани, дийарийа ванэ сэрдакьрьне бона щанэге, бэран у бэрхе анэгори h'эсабе ван у қануне бьдьн. ³⁸Өса жи нерики чава дийарийа пақьжбуне ль сэр дийарийа т'эвайишэwатейэ һэр т'ьмр'а, дийарийа вейэ нанир'а у дийарийа вейэ сэрдакьрьнер'а бьдьн.

³⁹Ван бона Хөдан щэжьнед хwэда чава дийарийед хwэ-йэ т'эвайишэwате, дийарийед хwэйэ нани, дийарийед хwэйэ сэрдакьрьне у дийарийед хwэйэ һэлэқэтийе ль сэр созед хwэр'а у дийарийед хwэйэ р'эзэдьлийер'а бьдьн». ⁴⁰Муса h'эму чь кө Хөдан э'мьри ль wi кьрьбу, готэ зар'ед Израел.

Ад-қьрар

30 Муса сэрwеред қөбилед зар'ед Израелр'а хэбэрда у гот: «Эв э хэбэра кө Хөдан э'мьр кьр: ²Гава мерэк ль бэр Хөдан ад-қьрар бькэ йан сонд бьхwэ кө борщэки һьлдэ ль сэр хwэ, эw гэрэ иди хэбэра хwэ нэт'эр'ьбинэ, ле һэр тышт чь кө жь дэве wi дэрк'этийэ, гэрэке бинэ сери.

³Ле гава жьнэк ль мала баве хwэ, щаһьлтийа хwэда ль бэр Хөдан ад-қьрар кэ кө борщэки һьлдэ ль сэр хwэ ⁴у баве we жи бона ад-қьрар у борще вейи һьлдаи ль сэр хwэ бьбьһе, дэнге хwэ нэкэ, һьнге h'эму ад-қьраред we у h'эму борще һьлдаийэ ль сэр хwэ, дьминьн. ⁵Ле һэгэр баве we ль we р'ожа кө бьбьһе изьна we нэдэ, һьнге h'эму ад-қьраред we у борщед вейэ ль сэр, р'эсит дьбьн. Хөдан we бьбахшинэ we, чьмки баве we изьн нэ дайэ we.

⁶Ле һэгэр эw мер кэ у ад-қьраред we у хэбэред дэве вейэ бе h'эмде хwэ готи, ль сэр we нэ, ⁷ль we р'ожа кө

мере we бьбьһе у дэнге хwэ нэкэ, һынге ад-qьраред we у борще вейэ һьлдаи ль сэр хwэ, дьминьн. ⁸ Ле һэгэр мере we бьбьһе у хут we р'оже изьна we нэдэ, һынге эw р'эсит дькэ ад-qьраре ль сэр we у хэбэред дэве вейэ бе һ'эмде хwэ готи. Хөдан we бьбахшинэ we.

⁹ Ле ад-qьраре жьнэбийе йан мербэрдаие, һэр борще кö we һьлда йэ ль сэр хwэ, ль сэр we бьминэ.

¹⁰ Ле һэгэр жьнэк ль мала мере хwэда ад-qьрар кьрийэ йан борщ бь сонд һьлда йэ ль сэр хwэ, ¹¹ мере we бьбьһе, дэнге хwэ нэкэ у изьна we бьдэ, һынге һ'эму ад-qьраред we у һ'эму борщед we ль сэр we бьминьн. ¹² Ле гава мере we ль р'ожа кö бьбьһе, ван р'эсит кэ, һынге һ'эму тышт чь кö жь дэве we дэрк'этийэ, awа готи ад-qьраред we у борщед вейэ ль сэр we, һ'өкөме ван т'өнэ. Мере we эw р'эсит кьрын у Хөдан we бьбахшинэ we.

¹³ Мер дькарэ мак кэ йан жи р'эсит кэ ван һ'эму ад-qьрар у борщед сондхварийэ кö бона нэфса хwэ шкенандьне кьрийэ. ¹⁴ Ле һэгэр мере we, we р'оже дэнге хwэ нэкэ, бь we йэке эw һ'эму ад-qьраред we у һ'эму борщед ль сэр we мак дькэ. Чьмки ль р'ожа кö wi бьһистийэ дэнге хwэ нэкьрийэ. ¹⁵ Ле һэгэр эw паши бьһистьна хwэ р'эсит кэ, һынге эwe дэwса we суцдар бэ».

¹⁶ Эв ын қәйдә-қанунед кö Хөдан э'мьри ль Муса кьрын, бона мер у жьна wi, бона бав у қиза wi, щаһьлтийа weда ль мала баве хwэда.

Шэр'е мьqабьли Мьдйанийа

31 Хөдан Мусар'а хэбэрда у гот: ² «Һ'эйфа зар'ед Исраел жь мьдйанийа һьлдэ, паше һэр'э бьгьһижэ цьмэ'та хwэ». ³ Муса готэ мьлэт: «Мера жь нава хwэ бона шер' һазьр кьн кö эw мьqабьли мьдйанийа шэр' бькьн, һ'эйфа Хөдан жь Мьдйанийа һьлдьн. ⁴ Һ'эзар мери жь һэр qэбилед Исраел бьшиньнэ шер'». ⁵ Донздэһ һ'эзар мер жь ордийед Исраел һатьнэ һазьркьрьне бона шер', жь һэр

қабиле һ'эзарәк. ⁶Муса жь һәр қабиле һ'эзарәк шандьнә шер'. Т'эви ван Пинһасе көр'е Елазаре к'аһин жи шанд, кө тыштед пироз у бор'ийед һәваре дестда бун. ⁷Әв мь-қабьли Мьдйане чунә шер', чава кө Хөдан әмьри ль Муса кьр у һ'әму мер көштьн. ⁸У ль сәр ванр'а пенщ п'адшед Мьдйане көштьн: Еви, Р'әқәм, Сур, һур у Р'әба. Вана өса жи Бьламе көр'е Бәур бь шур көшт. ⁹Зар'ед Израел жьн у зар'е мьдйанийа һесир һьлдан. һ'әму һ'әйванед ван, пәз-дәваред ван у һ'әму һәбука ван т'алан бьрн. ¹⁰У һ'әму бажаред ванә ль щи-варед ван, һ'әму зомед ордийед ван шәвьтандьн, ¹¹ле һ'әму т'алан у һ'әму чь кө зәфт кьрбун, жь мерьв һ'әта һ'әйвен хвәр'а бьрн. ¹²Вана һесиред һьлдаи у т'алан анинә зоме щәм Муса, Елазаре к'аһин у т'әмамийа щьвина зар'ед Израел, ль дәштед Мовабе, незики Урдөне, пешбәри Әриһае.

¹³Һьнге Муса, Елазаре к'аһин у һ'әму сәрверед щьвине жь зоме дәр дәрк'әтьнә пешийа ван. ¹⁴Муса һерса хвә ль сәрәскәра, сәрһ'эзара у сәрсәдед кө жь шер' вәгәр'ийа бун р'акьр. ¹⁵Муса готә ван: «Вә һ'әму жьн сах һьштнә? ¹⁶Нә вана бь хәбәра Бьлам кьрн кө зар'ед Израел ль бәр Хөдан беә'сьлийе бькьн, р'уйе П'ьһорда* бәла һатә сәре щьвина Хөдан. ¹⁷Ньһа, һ'әму зар'ед қьсьме нерин у һ'әму жьнед кө сәре хвә мерар'а данинә бькөжьн, ¹⁸ле һ'әму қизед шаһьлә кө сәре хвә мерар'а данәнинә, бона хвә сах бьһельн. ¹⁹Ле һун һ'әфт р'ожа жь зоме дәр бьминьн. һәр кәсе кө мәри көштиә, һәр кәсе кө щьнйаз к'әтийә, ль р'ожа сьсийа у р'ожа һ'әфта хвә пақьж кьн, һун у һесиред вә. ²⁰Һ'әму к'ьнщ, һ'әму тыштед ч'әрмин, һ'әму тыштед жь пьр'ч'а бьзьне чекьри у һ'әму тыштед дарин пақьж кьн».

²¹Елазаре к'аһин готә әскәред кө чубунә шер': «Әв ә қәйдә-қануна we һинкьрнә кө Хөдан әмьр ль Муса кьр:

* 31:16 Бьньһер'ә Жьмар 25:1-3.

²² Т'эне зер', зив, сьфьр, һ'эсын, қыла у льһем, ²³ һәр тышт чь кө агьрда нашэвьтэ гэрэке ль нава агьрр'а дэрбазкьн у эве пақьж бэ, ле диса гэрэ бь ава пақьжбуне жи бе пақьжкьрьне. Чь жи кө агьрда дышэвьтэ, гэрэ ль нава авер'а дэрбаз кьн. ²⁴ У ль р'ожа һ'эфта к'ьнщед хвэ бышон, һьнге һуне пақьж бьн, пэйр'а һун дыкарьн бьк'эвьнэ зоме».

²⁵ Хөдан Мусар'а хэбэрда у гот: ²⁶ «Тө т'эви Елазаре к'аһин у сэрверед малбэтэд щьвине, йед һесир һьлдаи жь мервь һ'эта һ'эйвен бьжмьрэ. ²⁷ У т'ален ль нава эскэред кө чубунэ шер' у т'эмамия щьвине п'арэвэкэ. ²⁸ Жь п'ара эскэред кө чубунэ шер' Хөданр'а хэрщ һьлдэ: Жь пенсьд һесири йэк, өса жи жь пез-девер у жь к'эра. ²⁹ Жь п'ара ван һьлдэ у бьдэ Елазаре к'аһин чава дийари Хөданр'а. ³⁰ Ле жь п'ара зар'ед Израел, жь пенщи һесири йэке, өса жи жь пез-девер, жь к'эра жь һ'эму һ'эйвани һьлдэ у ван бьдэ левийе кө хвэйитийа П'арьстгәһа Хөдан дыкьн».

³¹ Муса у Елазаре к'аһин өса жи кьрьн, чава кө Хөдан э'мьри Муса кьрьбу. ³² Т'эмамия һ'эсабе т'алан, ава готи чь кө эскэр зэфт кьрьбу, эв бу: 675000 пэз, ³³ 72000 дэвар, ³⁴ 61000 к'эр, ³⁵ 32000 жи қизед кө сэре хвэ мерр'а данэнибун.

³⁶ Ниве we, ава готи п'ара йед кө чубунэ шер', эв бу: 337500 пэз, ³⁷ у жь ве 675 чава хэрщ данэ Хөдан. ³⁸ 36000 дэвар у жь ван 72 чава хэрщ данэ Хөдан. ³⁹ 30500 к'эр у жь ван 61 чава хэрщ данэ Хөдан. ⁴⁰ 16000 мәри у жь ван 32 чава хэрщ данэ Хөдан. ⁴¹ Муса эв хэрще дийарийа Хөдан данэ Елазаре к'аһин, чава кө Хөдан э'мьри ль Муса кьрьбу.

⁴² Ниве we п'ара зар'ед Израел, к'ижан кө Муса жь п'ара йед чубунэ шер' дэрхьстьбу, ⁴³ һақас бу п'ара щьвине: 337000 пэз, ⁴⁴ 36000 дэвар, ⁴⁵ 30500 к'эр, ⁴⁶ 16000 мәри бун. ⁴⁷ Муса жь п'ара зар'ед Израел, ава готи йэк жь пенщии, жь мервь у жь һ'эйвен һьлда у да левийе кө хвэйитийа П'арьстгәһа Хөдан дыкьн. Чава кө Хөдан э'мьри ль Муса кьр.

⁴⁸Сэрэскэре сэр сэрh'эзара у сэрсэда незики Муса бун ⁴⁹у готьнэ Муса: «Әвдед тэ эскэред кө эм сэрверийе ль ван дькын, мэ әв жьмьрин у аҥа т'ө кэс жь ван онда нэбуйә. ⁵⁰Ва йә эм бона к'әҥандьна нәфса хвә ль бәр Хөдан ве дийарийе Хөданр'а дьдын, к'е чь тыштед зер'ин дит: Базьне сэр мьл, базьн, гөстил, гөһар у хьшьр бә». ⁵¹Муса у Елазаре к'аһин әв зер', һ'әму тыштед нәрҥшанди жь ван һьлдан. ⁵²Һ'әму зер'е кө сэрh'эзара у сэрсэда дийари Хөдан кьрын, 16750 шекул* бу. ⁵³Әскэра һәр кәси т'алане хвә һьлда бу. ⁵⁴Муса у Елазаре к'аһин зер' жь сэрh'эзара у сэрсэда һьлдан у анинэ ль КонеФ Щьвине, чаҥа биранин бона зар'ед Израел ль бәр Хөдан.

Ҡарбуна ль әрде Гиләде

32 һ'әйҥанед зар'ед Р'убен у зар'ед Гад гәләк бун. Ҡана әрде Йазер у әрде Гиләде дит ва йә әв әрдәки р'ьнд бу бона һ'әйҥен. ²Һьнге зар'ед Р'убен у зар'ед Гад һатьн ль щәм Муса, Елазаре к'аһинФ у сәрверед щьвине у готьн: ³«Әрде Әт'әрте, Дибоне, Йазере, Нимрайе, һ'әшбоне, Әлалейе, Сьҥаме, Нәбойе у Бьһоне ⁴кө Хөдан бона щьвина Израел зәфт кьр, әв әрдәки р'ьнд ә бона һ'әйҥен у һ'әйҥанед әвдед тә һәнә». ⁵Ҡана диса гот: «Һәгәр мэ ль бәр ч'әвед тә к'әрәм дит, бьра әв әрде һане әвдед тәр'а чаҥа мьлк' бе дайине. Мэ ль Урдөнер'а дәрбаз нәкә».

⁶Муса готә зар'ед Р'убен у зар'ед Гад: «Бьрайед ҥә һәр'ьнә шер', һуне жи ль ыр бьминьн? ⁷Чьма һун дьле зар'ед Израел сьст дькын кө дәрбаз нәбьнә ль әрде кө Хөдан да ван? ⁸Бавед ҥә өса кьрын, гаҥа мьн әв жь Қадеш-Барнеае шандьнә щ'әсусийа ви әрди бькын. ⁹Әҥ гьһиштьнә нәҥала Әшк'оле, әв әрд дитьн у дьлед зар'ед

* 31:52 «Шекъл» незики 12 гьрама бу.

Исраел съст кърън кӧ дәрбаз нэбьнэ ль эрде кӧ Хӧдан дьдэ ван. ¹⁰У we р'оже һерса Хӧдан р'абу, ви сонд хвар у гот: ¹¹«Т'ӧ кәсе жь ван, йед кӧ жь Мьсьре дәрк'этьнэ, жь бистсалийе жортър, ви эрде кӧ мьн сонд хвар кӧ бьдьмэ Бьраһим, Исһақ у Ақуб набиньн. Чьмки вана т'ам гӧр'а мьн нәкър. ¹²Хенщи К'алебе кӧр'е Йьфунәһейе қьнизи у Йешуйе кӧр'е Нун, чьмки вана т'ам гӧр'а Хӧдан кър». ¹³һьнге һерса Хӧдан ль Исраел р'абу у Хӧдан әв чьл сали бәр'ийеда гәр'андьн, һ'эта қьр'а т'эмамийа ви ньсьле кӧ хьраби ль бәр ч'э'ве Хӧдан кър нә һат. ¹⁴Ва йә, һун, ньсьле гӧнәк'ар, дәвса бавед хвә р'абунә кӧ һерса Хӧдан һе зәф ль сәр Исраел р'акьн! ¹⁵Һәгәр һун жь р'и-йа Хӧдан дагәр'ьн, һьнге әве Исраел диса ль бәр'ийеда бьһелә у һуне т'эмамийа ви мьләти онда кьн».

¹⁶Әв незики Муса бун у готьне: «Әме ль вьр ахьла бо-на һ'әйванед хвә у бажара бона зар'ед хвә чекьн, ¹⁷әме хвәха жи ч'әкед хвә гьредьн, һазьр бьн кӧ пешийа зар'ед Исраелва һәр'ьн, һ'эта әм ван нэбьнэ ль щийед ван. Зар'ед мә жи бьра ль бажаред суркьрида бьминьн, бона бехофийе жь бьнәлийед ви эрди. ¹⁸Әм вәнагәр'ьнә малед хвә, һ'эта зар'ед Исраел һәр кәс ль мьлк'е хвә вар нәбә. ¹⁹Әм т'әви ван ль ви али Урдӧне у веда щи вар набьн, чьмки ware мә ль ви али Урдӧне, алийе р'оһьлате йә».

²⁰Муса готә ван: «Һәгәр һун ве йәке бькьн, бь ч'әк пешийа Хӧданва һәр'ьнә шер', ²¹һәр кәс жь вә ч'әк гьре-дайи ль бәр Хӧдан Урдӧнер'а дәрбаз бә, һ'эта Хӧдан жь бәр хвә дьжмьнед хвә р'анәқәтинә ²²у эрд бь хвәстьна Хӧдан бе зәфткьрьне, паши һьнге пашда вәгәр'ьн. һуне һьнге ль бәр Хӧдан у Исраел бе сущ бьн у әв эрде ль бәр Хӧдан бьбә ware вә. ²³Ле һәгәр һун ӧса нәкьн һун ль бәр Хӧдан гӧнә дькьн. Бьзаньбьн һуне бона ви гӧне хвә бенә щәзакьрьне. ²⁴Бажара бона зар'ед хвә у ахьла бона пәзед хвә чекьн, ле чь жи кӧ жь дәве вә дәрк'ә-тийә бькьн».

²⁵Зар'ед Гад у зар'ед Р'убен Мусар'а хэбэрдан у готын: «Э'вдед тэ we öса бькын чава кө хwэйе мэ э'мьр дькэ. ²⁶Жьн-зар'ед мэ, пэз-дэwаред мэ у h'эму h'эйwanед мэ we ль wьр бьминьн, awa готи ль бажаред Гилэ'дда, ²⁷ле э'вдед тэ, h'эмуйед шер'р'а хазьр, we ль бэр Хөдан бона шер' дэрбаз бьн, чава кө хwэйе мэ дьбежэ».

²⁸Муса бона ван э'мьри Елазаре к'ахин, Йешуйе көр'е Нун у сэрwerед малбөтед қэбилед зар'ед Исраел кьр ²⁹у Муса готэ ван: «hэгэр зар'ед Гад у зар'ед Р'убен т'эви wэ Урдөнер'а дэрбаз бьн, h'эму ль бэр Хөдан шер'р'а хазьр бьн у эw эрд дэстед wэда бэ, hьнге эрде Гилэ'д чава мьлк' бьдьнэ ван. ³⁰Ле hэгэр эw т'эви wэ ч'экед хwэ гьредаи дэрбаз нэбьн, hьнге эwe мьлк' т'эви wэ ль эрде Кэнане-да бьстиньн». ³¹Зар'ед Гад у зар'ед Р'убен wэгэр'андьн у готын: «Чавa кө Хөдан готэ э'вдед тэ эме öса жи бькын. ³²Эме ль бэр Хөдан ч'эк гьредаи дэрбаз бьнэ ль эрде Кэнане, т'эне бьра wаре мьлк'е мэ ви алийе Урдөне бэ».

³³Муса п'адшатиya Сихоне п'адше эморийаФ, п'адшатиya Oге п'адше Башане, эрд, бажаред we синоре ванва awa готи h'эму эрд бажарава данэ зар'ед Гад, зар'ед Р'убен у ниве қэби-ла Мьнашэе көр'е Усьв. ³⁴Зар'ед Гад Дибон, Э'т'эрот, Э'роһер, ³⁵Э'т'рот-Шофан, Йазер, Йогбоһа, ³⁶Бет'-Нимра, Бет'-һаран, бажаред суркьри чекьрьн, öса жи ахьлед пез. ³⁷Зар'ед Р'убен H'эшбон, Элале, Qирйатайим ³⁸öса жи Hэбо у Баэл-Мьһон, навед к'ижана һатьбунэ гөһастьне у Сивма чекьрьн. Навед ну данинэ ль сэр бажаред кө чекьрьбун. ³⁹Зар'ед Махире көр'е Мьнашэ жи чунэ Гилэ'де, эw ээфт кьрьн у бэри эморийе кө ль wьр дьман, дан. ⁴⁰һьнге Муса Гилэ'д да Махире көр'е Мьнашэ у эw ль wьр щи-вар бу. ⁴¹Йаире көр'е Мьнашэ жи чу гөндед we ээфт кьрьн у навед ван дани h'авот Йаир*. ⁴²Новаһ' чу Qьнат гөндед weва ээфт кьр у наве хwэ, Новаһ', дани сэр.

* 32:41 Бь зьмане ибрани «Wаргәһед Йаир».

Р'евитийа Израел жь Мьсьре ль Моваб^Ф

33 Эв ын фьрарийед зар'ед Израелэ кӧ ордийед хwэва жь wэлате Мьсьре, бь сэрwерийа Муса у харун дэрк'этын. ²Муса һэр щийед р'ек'этына фьрарийед ван анэгори хэбэра Хӧдан ньвиси. Эв ын р'евитийед ванэ анэгори щийед р'ек'этына ван.

³Панздәһе мәһа йәке, р'ожа Щәжьна Дәрбазбунейә дӧда, әw жь Р'амсес р'ек'этын. Зар'ед Израел бь мерк'ими ль бәр ч'әвед т'әмамыйа мьсьрийа дэрк'этын. ⁴Мьсьрийа жи һынге һ'әму ньхӧрийед кӧ Хӧдан қыр' кьрбу, ч'әл дькьрын. Хӧдан диwана хwәдейед ван кьр. ⁵Һынге зар'ед Израел жь Р'амсесе р'ек'этын у ль Сукоте зомед хwә ледан. ⁶Жь Сукоте р'ек'этын у ль Ет'аме кӧ хьлазийа бәр'ийе йә, зомед хwә ледан. ⁷Жь Ет'аме р'ек'этын у вәгәр'ийанә ль Пи-һаһирот'е кӧ пешбәри Баәл-Сьпоне йә у пешбәри Мигдоле зомед хwә ледан. ⁸Жь Пи-һаһирот'е р'ек'этын, ль нава бәр'ер'а дәрбази бәр'ийе бун. Се р'ожа бәр'ийа Ет'амр'а чун у ль Мараһе зомед хwә ледан. ⁹Жь Мараһе р'ек'этын, һатынә Елиме. Ль Елиме донздәһ кани у һ'әф-те даред хӧрма һәбун, wана ль wьр зомед хwә ледан. ¹⁰Жь Елиме р'ек'этын у дәве Бә'ра Сор зомед хwә ледан. ¹¹Жь Бә'ра Сор р'ек'этын у ль бәр'ийа Синеда зомед хwә ледан. ¹²Жь бәр'ийа Сине р'ек'этын у ль Дофқайе зомед хwә ледан. ¹³Жь Дофқайе р'ек'этын у ль Алуше зомед хwә ледан. ¹⁴Жь Алуше р'ек'этын у ль Р'ьфидиме зомед хwә ледан. Ль wьр ав т'ӧнә бу кӧ щьмә'те вәхwара. ¹⁵Жь Р'ьфидиме р'ек'этын у ль бәр'ийа Синайеда зомед хwә ледан. ¹⁶Жь бәр'ийа Синайе р'ек'этын у ль Қиброт-һат'авайе зомед хwә ледан. ¹⁷Жь Қиброт-һат'авайе р'ек'этын у ль һ'асероте зомед хwә ледан. ¹⁸Жь һ'асероте р'ек'этын у ль Р'әтмайе зомед хwә ледан. ¹⁹Жь Р'әтмайе р'ек'этын у ль Р'иммон-Пәрәсе зомед хwә ледан. ²⁰Жь Р'иммон-Пәрәсе р'ек'этын у ль Ливнайе зомед хwә ледан. ²¹Жь Ливнайе

р'ек'этын у ль Р'иссайе зомед хwэ ледан. ²² Жь Р'иссайе р'ек'этын у ль Qьhelат'айе зомед хwэ ледан. ²³ Жь Qьhelат'айе р'ек'этын у ль ч'ийайе Шэфэр зомед хwэ ледан. ²⁴ Жь ч'ийайе Шэфэр р'ек'этын у ль h'арадаие зомед хwэ ледан. ²⁵ Жь h'арадаие р'ек'этын у ль Maqhelоте зомед хwэ ледан. ²⁶ Жь Maqhelоте р'ек'этын у ль T'ah'ате зомед хwэ ледан. ²⁷ Жь T'ah'ате р'ек'этын у ль Tераhe зомед хwэ ледан. ²⁸ Жь Tераhe р'ек'этын у ль Mит'qайе зомед хwэ ледан. ²⁹ Жь Mит'qайе р'ек'этын у ль hашмонаие зомед хwэ ледан. ³⁰ Жь hашмонаие р'ек'этын у ль Мосероте зомед хwэ ледан. ³¹ Жь Мосероте р'ек'этын у ль Бьне-Йаhакане зомед хwэ ледан. ³² Жь Бьне-Йаhакане р'ек'этын у ль h'ор-hагидгаде зомед хwэ ледан. ³³ Жь h'ор-hагидгаде р'ек'этын у ль Йотбат'айе зомед хwэ ледан. ³⁴ Жь Йотбат'айе р'ек'этын у ль Эвронаие зомед хwэ ледан. ³⁵ Жь Эвронаие р'ек'этын у ль Эсийон-Гэбэре зомед хwэ ледан. ³⁶ Жь Эсийон-Гэбэре р'ек'этын у ль бэр'ийа Синда, аwа готи Qадешда зомед хwэ ледан. ³⁷ Жь Qадеше р'ек'этын у ль ч'ийайе hоре, хьлазийа э'рде ЭдомеФ, зомед хwэ ледан.

³⁸ Чьл сале зар'ед Исраел бун кö жь э'рде Мьсьре дэрк'э-тьбун, йэке мэha пенца, hаруне к'аhин анэгори хэбэра Хөдан hьлк'ышийа ль сэр ч'ийайе hоре у ль wьр мьр.

³⁹ hарун сэд бист се сали бу гава ль сэр ч'ийайе hоре мьр.

⁴⁰ П'адше Э'радеи кэнани кö ль НэщэфеФ, э'рде кэнанийадаФ дьма, бона hatьна зар'ед Исраел бьhист*.

⁴¹ Зар'ед Исраел жи жь ч'ийайе hор р'ек'этын у ль Салмонаие зомед хwэ ледан. ⁴² Жь Салмонаие р'ек'этын у ль Пуноне зомед хwэ ледан. ⁴³ Жь Пуноне р'ек'этын у ль Овот'е зомед хwэ ледан. ⁴⁴ Жь Овот'е р'ек'этын у ль Ийе-hаhабариме ль сэр синоре Mowaб зомед хwэ ледан. ⁴⁵ Жь Ийиме* р'ек'этын у ль Дибон-Гаде зомед хwэ ледан. ⁴⁶ Жь

* 33:40 Бьньher'э Жьмар 21:1-3.

* 33:45 Awa готи «Ийе-hаhабарим».

Дибон-Гаде р'ек'этын у ль Әлмон-Дивлат'аймаие зомед хwә ледан. ⁴⁷Жь Әлмон-Дивлат'аймаие р'ек'этын у ль сәр ч'ийайед Абарим, пешбәри Нәбо зомед хwә ледан. ⁴⁸Жь ч'ийайед Абарим р'ек'этын у ль дәштед Мowабедә, незики Урдөне, пешбәри Әриһаие зомед хwә ледан. ⁴⁹У ль бәр Урдөне, жь Бет'-һашимот'е һ'эта Абел-һашитиме ль дәштед Мowабда зомед хwә ледан.

Варбуна ль әрде Кәнане

⁵⁰Ль дәштед Мowабедә, бәр Урдөне, пешбәри Әриһаие Хөдан Мусар'а хәбәрда у гот: ⁵¹«Зар'ед Исраелр'а хәбәр дә у бежә ван: «Гава һун Урдөнер'а дәрбази әрде Кәнане бьн, ⁵²һынге жь бәр хwә бәри һ'әму бьнәлийед ви әрди дьн у һ'әму шыкьлед һ'әйкәлед ван у һ'әму һ'әйкәлед вани р'окьри һурдәхwәши кьн, һ'әму һеланед^Ф ванә жорьн веран кьн. ⁵³Ви әрди хwәр'а бькьнә мьлк', ль wьр бьжин, чьмки эз ви әрди дьдьмә wә кө ле war бьн. ⁵⁴Бь п'әшк авитьне һуне жь ви әрди, анәгори малбәтед хwә, п'ар бьстиньн. Малбәта мэзын we зәф бьстинә, йа бьч'ук we һындьк бьстинә, к'ер'а к'идәре бьк'әвә әwe жи бьбә п'ара ви. Анәгори қәбилед бавед хwә хwәр'а war һьлдьн. ⁵⁵Ле һәгәр һун жь бәр хwә бәри бьнәлийед ви әрди нәдьн, һынге әwed кө һун сах бьһельн we бьбьнә мина стьруйед ч'әвед wәда у мина дьреша ль тәнышта wәда. У әwe wә ль сәр әрде кө һуне бьжин, бьзериьн. ⁵⁶һынге әзе өса биньмә сәре wә, чава кө мьн дьхwәст банийа сәре ван».

Синоред әрде создайи

34 Хөдан Мусар'а хәбәрда у гот: ²«Әмьр ль зар'ед Исраел кә у бежә ван: «Әв ә әрде Кәнане кө синоред хwәва we п'ара wә к'әвә. Гава һун бьк'әвьнә әрде Кәнане, ³п'ара wәйә башуре we жь бәр'ийа Сине р'әх Әдомева һәр'ә. Алийе р'оһьлата синоре wәйи башуре

we жь хьлазийа Бэ'ра Мьри* дэстпекэ. ⁴У синор we жь башуре дагэр'э хэвразе Экрабиме, Синер'а дэрбаз бэ у we ль башура Qадеш-Барнеайева дэрк'эвэ у быгьнижэ H'асар-Аддаре у we дэрбази Эсмоне бэ. ⁵Синор we жь Эсмоне дагэр'э h'эта селафа Мьсьре у быгьнижэ бэ'ре*.

⁶Синоре р'оавайе we Бэ'ра Навбэре* бэ. Эwe бьбэ синоре wэйи р'оавайе. ⁷Эве жи бьбэ синоре wэйи бакөре: Жь Бэ'ра Навбэре h'эта ч'ийайе хор к'ьфш кьн. ⁸Жь ч'ийайе хор h'эта Льбо-хамате к'ьфш кьн у жь wьр синоре быгьнижэ Сьдаде. ⁹Синор we h'эта Зифроне хэр'э у ль H'асар-Эйнане хьлаз бэ. Эwe бьбэ синоре wэйи бакөре.

¹⁰Синоре хwэйи р'оһьлате жь H'асар-Эйнане h'эта Шьфаме к'ьфш кьн, ¹¹жь Шьфаме we бэржер хэр'э h'эта Рибьлаhe кө алийе р'оһьлата Э'йине йэ, паше we бэржер хэр'э у быгьнижэ дэве Бэ'ра Хьннерете*, алийе р'оһьлате-ва, ¹²паше синоре бэржер хэр'э Урдөне у Бэ'ра Мьрида* хьлаз бэ. Эве бьбэ синоре дора эрде wэ»».

¹³Муса э'мьри зар'ед Исраел кьр у гот: «Эв э, эw эрде кө хуне бь п'эшкавитьне war бьн, к'ижан кө Хөдан э'мьр кьр wэки нэхэ у нив қэбилар'а бе дайине. ¹⁴Чьмки қэбила зар'ед Р'убен малбэтед хwэва у қэбила зар'ед Гад малбэтед хwэва у öca жи ниве қэбила Мьнашэ, ware хwэ стандьнэ. ¹⁵Эw хэр дө қэбил у нив wi али Урдөне, пешбэри Эриһайе, алийе р'оһьлате, ware хwэ стандьн».

¹⁶Хөдан Мусар'а хэбэрда у гот: ¹⁷«Эв ьн наве меред кө we эрд бона wэ п'арэвэкьн: Елазаре к'аһин у Йешуйе көр'е Нун. ¹⁸Öca жи жь хэр қэбиле сэршерэки бона эрд п'арэвэкьрыне бьбьжерьн. ¹⁹Эв ьн навед ван мера: Бона

* 34:3 Бь зьмане ибраниФ «Бэ'ра Хwe» йэ.

* 34:5 Аwa готи «Бэ'ра Навбэре».

* 34:6 Бь зьмане ибрани «Бэ'ра Мэзьн» э.

* 34:11 Пэйман Нуда наве we «Гола Щэлиле» йэ.

* 34:12 Бь зьмане ибрани «Бэ'ра Хwe» йэ.

қэбила Щьһуда, К'алебе көр'е Йьфунән бә. ²⁰ Бона қэбила зар'ед Шьмһ'ун, Самуеле көр'е Ә'миһуд бә. ²¹ Бона қэбила Бьнйамин, Әлидаде көр'е К'ислон бә. ²² Бона қэбила зар'ед Дан, Буди́е көр'е Йогли сәрвер бә. ²³ Бона зар'ед Усьв, ль қэбила зар'ед Мьнашә, һ'анийеле көр'е Епод сәрвер бә. ²⁴ Бона қэбила зар'ед Әфра́йим, Қьмуеле көр'е Шифтан сәрвер бә. ²⁵ Бона қэбила зар'ед Зәбулон, Әлисафана көр'е Парнах сәрвер бә. ²⁶ Бона қэбила зар'ед Исахар, Палтийеле көр'е Ә'зан сәрвер бә. ²⁷ Бона қэбила зар'ед Ашер, Ахиһуде көр'е Шьломи сәрвер бә. ²⁸ Бона қэбила зар'ед Нәфтәли, Пьдаһеле көр'е Ә'миһуд сәрвер бә». ²⁹ Әв ын әвед кө Хөдан ә'мьр кьр вәки зар'ед Исраелр'а әрде Кәнанае п'арәвәкьн.

Бажаред бона левийа

35 Хөдан^ф ль дәштед Мовабеда, незики Урдөне, пешбәри Әриһа́е, Мусар'а хәбәрда у гот: ² «Ә'мьри зар'ед Исраел кә кө әв жь мьлк'е вәре хвә, бажара бьдьнә левийа кө әв ванда бьжин. Өса жи әрде дора ван бажара бьдьнә левийа. ³ Бажарада әве бьжин, әрде дора ван жи ве бона пәз-дәваред ван, һәбука ван у һ'әму һ'әйванед ван бә. ⁴ Әв әрдед бажарайи кө һуне бьдьнә левийа гәрә һәр чар алийава һ'әзар зәнд бә, жь сура бажер дәр. ⁵ Жь бажер дәр* алийе р'оһьлатева дө һ'әзар зәнди, алийе башурева дө һ'әзар зәнди, алийе р'оавайева дө һ'әзар зәнди у алийе бакөрва дө һ'әзар зәнди чап кьн, бажаре бьк'әвә наве. Әве бона ван бьбьнә әрдед бажара. ⁶ Жь бажаред кө һуне бьдьнә левийа, шәш бажара бькьнә бажаред сьт'арбуне, бона кө меркөж бьр'әвә ль вьр. Хенци ван бажара чьл дө бажара жи бьдьнә левийа. ⁷ Т'әмам т'әви һәв һун гәрә чьл һ'әйшт бажара т'әви әрде

* 35:5 «Жь бажер дәр», аһа жи дькарьн ф'әм бькьн «хенци бажер».

ван бьднэ лешийа. ⁸Һуне ван бажара жь ware зар'ед Израел һьлдн. һәр кәсе жь бажаред хwә анәгори ware хwә, we бьдә лешийа. Йед к'е зә'ф ын, зә'фи һьлдн, йед к'е һндьк ын, һндьки һьлдн».

Бажаред сьт'арбуне

⁹Хөдан Мусар'а хәбәрда у гот: ¹⁰«Зар'ед Израелр'а хәбәр дә у бежә ван: Гава һун Урдөнер'а дәрбази әрде Кәна-не бьн, ¹¹хwәр'а бажара башқә кьн, әwe бона wә бьбьнә бажаред сьт'арбуне, кә әw мәрьве кә йәки бе һ'әмде хwә бькөжә бьр'әвә wьр. ¹²Әв бажаре бона wә бьбьнә сьт'ар жь йе кә һ'әйфа хуне we һьлдә, бь ви аwайи меркөже бәри диwана щьвине нәйе көштьне. ¹³Жь ван бажаред кә һуне бьдн, шәш бажар бьра бона сьт'аре бьн. ¹⁴Се бажара ль алийе р'оһьлата Урдөне бьдн у се бажара жи ль әрде Кәнанеда бьдн. Әwe бьбьнә бажаре сьт'арбуне. ¹⁵Әв һәр шәш бажар бона зар'ед Израел, бона хәриба у бона ван йед кә нава wәда дьжин we ле сьт'ар бьн. һәр кәсе кә бе һ'әмде хwә йәки бькөжә we бьр'әвә ль wьр.

¹⁶Гава йәк бь һ'әсьнәки йәки дьн хwә бькөжә, әw меркөж ә, әw меркөжа гәрә бе көштьне. ¹⁷Гава йәк пе кәвьре дәсте хwәдайи дәрба көштьне йәки хә бькөжә, әw меркөж ә, гәрәке бе көштьне. ¹⁸Йан гава йәк пе дарә дәсте хwәдайи дәрба көштьне йәки хә бькөжә, әw меркөж ә, гәрәке бе көштьне. ¹⁹Йе кә һ'әйфа хуне we һьлдә, хwәха гәрә меркөж бькөжә. Гава р'асти wi бе хwәха гәрә wi бькөжә. ²⁰Һәгәр йәк жь нәйартийе йәки дә'ф дә, йан тыштәки қәста бавежә wi у әw бьмьрә, ²¹йан һәгәр йәк бь дәсте хwә йәки дьн хә бькөжә, чьмки әw дьжмьне wi буйә, йе лехьсти гәрә бе көштьне, әw меркөж ә. Йе кә һ'әйфа хуне we һьлдә гава р'асти wi бе, гәрә wi бькөжә.

²²Ле һәгәр йәк ньшкева йәки дьн дә'ф дә, йан бе һ'әмде хwә тыштәки бавежә wi, ле әw дьжмьне һәв нибунә, ²³йан әw кәвьрәки дәрба көштьне бавежә wi, әw бьмьрә,

ле ви эw нэдитьбэ, дьжмьне ви жи нибуйэ у хьрабийа ви нэхwэстийэ, ²⁴һынге бьра щьвин диwана меркөж у йе кө һ'эйфа хуне we һьлдэ бь ван қануна бькэ. ²⁵Щьвин бьра меркөж жь дэсте йе кө һ'эйфа хуне we һьлдэ хьлаз кэ у щьвин гэрэ ви вэгэр'инэ бажаре вийи сьт'арбуне, кө эw р'эви буйе. Бьра эw ль wьр һ'эта мьрьна сэрэкк'а-һине^Ф кө бь р'уне пироз һатийэ р'ункьрьне, бьминэ. ²⁶Ле һэгэр меркөж жь ви синоре бажаре хwэйи ле сьт'арбуне дэрк'эwэ, ²⁷йе кө һ'эйфа хуне we һьлдэ, ви жь синоре бажаре вийи сьт'арбуне дэр бьбинэ у бькөжэ, йе кө һ'эйфа хуне we һьлдэ, нэ нәһэqэ. ²⁸Чьмки эw һ'эта мьрьна сэрэкк'аһин гэрэ ль бажаре хwэйи сьт'арбунедэ бьминэ. Ль пэй мьрьна сэрэкк'аһинр'а меркөж дькарэ вэгэр'э эрде wаре хwэ. ²⁹Бьра эw бона wэ бьбэ қәйдэ-қануна һәқийе ль нава ньсьлед wэда, ль һ'эму щи-wаред wэда.

³⁰Гава йэк мэрики бькөжэ, меркөж гэрэ анэгори хэбэра шэ'да бе көштьне. Ле шэ'дэк һьндьк э кө мэри бе көштьне. ³¹Жь бэр э'мьре меркөжwа, йе кө гэрэ бе көштьне һэq нэстиньн. Чьмки эw гэрэ бе көштьне. ³²Нэ жи жь мэрьве кө р'эвийэ бажаре хwэйи сьт'арбуне һэq бьстиньн, кө эw бэри мьрьна сэрэкк'аһин вэгэр'э эрде хwэда бьжи. ³³Эрде кө һун ль сэр дьжин, нәһ'эр'ьминьн, чьмки хун эрде дьһ'эр'ьминэ. Эрд нькарэ жь хуна ль сэр р'ети бе афукьрьне, хенщи бь хуна йе кө хун р'етийэ. ³⁴Эрде кө һун ль сэр дьжин нәһ'эр'ьминьн, нава к'ижанида кө эз дьминьм. Чьмки эз, Хөдан ль нава зар'ед Исраелда дьжим».

Қануна бона қизед хwэйимьлк'

36 Сэрwеред олк'ед малбэта зар'ед Гилэде Махире көре Мьнашэ жь малбэта зар'ед Усьв, һатьнэ ль бэр Муса у сэрwеред олк'ед зар'ед Исраел^Ф, хэбэрдан ²у готьн: «Хөдан хwэйе мэр'а э'мьр кьр кө эрд чаwа мьлк', бь п'эшк авитьне, бьдэ зар'ед Исраел. Хөдан өса жи

э'мьри хwэйе мэ кьр кө мьлк'е Сьлоф'аде бьре мэ бьдэ қизед ви. ³Ле һэгэр эw т'эви йэки жь қэбилэкэ дьнэ зар'ед Израел мер кьн, һнге мьлк'е wan we жь мьлк'е кал-бавед мэ бе стандьне у ль мьлк'е we қэбилер'а бе дайине к'ижанеда эwe мер кьн. Бь ви аwайи мьлк'е мэ-йи бь п'эшк станди we кем бэ. ⁴У салаФ р'аwастийейэ* зар'ед Израел, мьлк'е wan we бьгьһижэ мьлк'е қэбила к'ижанеда кө эwe меркьн. Бь ви аwайи жь қэбила кал-бавед мэ мьлк'е wan we бе стандьне».

⁵Муса анэгори хэбэра Хөдан э'мьри зар'ед Израел кьр у гот: «Қэбила зар'ед Усьв р'аст дьбежэ. ⁶Аwа Хөдан чь э'мьр кьр бона қизед Сьлоф'ад у гот: «Эw дькарьн wan мера бьстиньн, к'ижана кө эw бэгэм дькьн, ле т'эне жь қэбила малбэта баве хwэ. ⁷Бона кө мьлк'е зар'ед Израел жь қэбилэке дэрбази қэбилэкэ дьн нэбэ. Чьмки һэр кэсе жь зар'ед Израел гэрэке мьлк'е қэбила кал-бавед хwэва бе гьредане. ⁸Һэр қиза хwэйимьлк' ль нава қэбилед зар'ед Израелда гэрэке т'эви йэки жь малбэта қэбила баве хwэ мер кэ, бона кө зар'ед Израел һэр кэс мьлк'е кал-бавед хwэ war бэ. ⁹Мьлк'е қэбилэке дэрбази қэбилэкэ дьн нэбэ, чьмки һэр қэбила зар'ед Израел гэрэ мьлк'е хwэва гьредайи бэ»».

¹⁰Чаwа кө Хөдан э'мьри Муса кьр, қизед Сьлоф'ад өса жи кьрьн. ¹¹Маһ'ла, Т'ирса, һ'огла, Милк'а у Ноһа қизед Сьлоф'ад көр'апед хwэ стандьн. ¹²Wана меред жь малбэтед зар'ед Мьнашэйе көр'е Усьв стандьн. Бь ви аwайи мьлк'е wan ль нава қэбила малбэта баве wанда ма.

¹³Эв ьн эw қанун у диwan кө Хөдан бь дэсте Муса ль дэштед Мowабеда, незики Урдөне, пешбэри Әриһайе э'мьри зар'ед Израел кьр.

---

* 36:4 Бьньһер'э Қануна К'аһинтийе 25:10.

Қануна Дөщари

Пешготън

Һәр пенщ к'ѳтебед Муса бѳ к'ѳтеба «Қануна Дөщари» хѳлаз дѳбѳ. Аwазе лeтeратура вe к'ѳтeбe, ширѳтeд хѳлазиe нѳ, алиe Мусайe қанундарe щѳһуйѳйи мѳзъндa нѳ. ѳв пѳймaнa^Ф ѳрдe Мowабeдa^Ф щѳмѳ'тa Исрaелр'a^Ф һатѳ wѳк'ѳлaндънe, р'eдa бѳри к'ѳтънa ѳрдe Кѳнaнe^Ф. ѳвe к'ѳтeбe дѳкарън бѳлaйи лѳ сѳр сe п'арeд т'ѳмиeд Мусa кън, (п'арa пeщън с. 1-4, п'арa дѳдa: с. 5-29, п'арa сѳсийa: с. 30-31 у хѳлазиe с. 32-34). ѳсa жи алиe лeтeратурeдa, чебуна к'ѳтeбe мина чебуна пѳймaнa wѳлaтa йѳ, йa кѳ нaвa п'адшa у wѳзир-wѳк'илeд wидa тeнѳ гърдeдaнe. Нaвe вe к'ѳтeбe дѳдѳ к'ѳфшe, кѳ нaвa wѳдa гѳлѳк қанунeд жѳ wан к'ѳтeбeд бѳри wѳдa тeнѳ wѳк'ѳлaндънe: (Дѳрк'ѳтън, Қануна К'аһинтийe, Жъмар). Сѳрдa жи вaнвa гърдeдaйи чѳнд п'арeд қанунaйѳ ну жи тeнѳ хѳйакърънe. ѳв нѳ т'ѳнe wѳк'ѳлaндънa хѳбѳр бѳ хѳбѳр ѳ, жѳ wан қанун у т'ѳмиeд кѳ һѳнѳ, лe нуйѳжиинбуна пѳймaнa Хwѳдe йѳ, бoнa һѳр нъслe исрaелийa. Чъмки wѳ һънгeдa, гaвa лѳ бѳр ч'ийайe Синайe Пѳймaнa пeщън һaтъбу гърдeдaнe, wѳкѳ чъл сaли дѳрбaз бѳбу. Лe бѳлe гѳлѳк қанун һe пeщдa дънъһeр'ън, чъмки гaвa Исрaел лѳ wѳлaтe Кѳнaнeдa щи-wар бѳ бѳжи, һънгe wѳ бoнa wи һe қанунѳкѳ бѳ һур гъли кер бe, aнѳгopи wи һ'алe тeдa. П'арѳкѳ вe к'ѳтeбeйѳ бѳрбъч'ѳв, р'ѳқѳмѳкѳ дърeжѳ дѳѳ у нъфър'a йѳ, к'ѳлитa щърoвѳкърънa т'арихa Исрaелeйѳ wѳдe wѳ бe. Нaвa дaнaсинийeд хwѳдa бoнa Исрaел у Щѳһудa п'eхѳмбѳрeд^Ф Хwѳдe, илaйи Йѳрѳмийa, гѳлѳ щарa

вэдьгэр'нэ ль сэр ван дöа у ньфьр'а. К'ьфши һэйэ эва к'ь-теба (йан п'ьр'ания п'аре) хут эв к'ьтеб э, к'ижан кө вэхте ну кьрьна П'арьстгэһа Хөдан^Ф, қөр'на 7-да бэри буйина Иса һатэ дитьне. Гава Йошийа п'адша бьһист, эв хвэстын у ньфьр'ед Хвэдейэ кө щьмэ'те зува бир кьрьбун, йа кө ль мэрьвед нэ амьн һьлтен, тьрсийа у дэст пе кьр п'адшатийа хвэ алийе п'эргалийе у һ'эбандьнеда пақыж кьр. Қануна Дöщари ль нава Пэймана Нуда жь һ'эму к'ьтеба зэ'фтьр те вэк'ьландьне. Мэна т'эмамийа қануна щьһуйа у эв готьна кьласикийэ Хвэдеһ'эбандьне эв э: Қануна Дöщари 6:4-5, йане, т'эне ль бэр Хөдан Хвэде та бэ у ль сэр дьне ви жь һэр тышти зедэтьр һ'ыз бькэ. Иса Мэсһ гот, вэки эв э т'эмийа һэрэ сэрэкэ Пэймана Кэвьнда, öса жи т'эмийа һ'ызкьрьна һьндава һэвале хвэда.

Готьнед Муса йэ э'wльн

Хөдан^Ф т'эми дьдэ жь ч'ийайе Синайе р'ек'эвн

1 Эв ын эв хэбэред кө Муса алийе р'оһьлата Урдөне, бэ-р'ийа Әрабайеда, пешбэри Суфе, нава Паране у Т'офэле, Лабане, һ'асероте, Ди-Заһабеда готьбу т'эмамийа Израел^Ф.
² Жь һ'оребе* һ'эта Қадеш-Барнеайе ль ч'ийайе Сехирер'а р'ийа йанздэһ р'ожи бу. ³ Йэке мэһа йанздэһайэ сала чьли, Муса һэр тыште кө Хөдан ль ви э'мьр кьрьбу бона зар'ед Израел готэ ван. ⁴ Пэй we йэкер'а кө Сихон п'адше эморийа^Ф кө һ'эшбоне дьма, öса жи Оге п'адше Башане кө Әштэрот'е у Едрэе дьма һатьнэ ледане. ⁵ Алийе р'оһьлата Урдөне, әрде Мовабеда^Ф, Муса дэст бь шьровэкьрьна ве қануне кьр гот:
⁶ «Хөдан Хвэдейе мэ, ль һ'оребе мэр'а хэбэр да гот: «Бэс э һун ль ви ч'ийайи бьминьн, ⁷ р'абьн р'ек'эвн һэр'нэ

* 1:2 һ'орев навэки дьнейи Синайе йэ.

ль ч'ийайед эморийа у h'эму дор-бәред ванә дәшта Ә'рабайеда, ль ч'ийа-банийа, НәшәфеФ, дәве бә'ра, әрде кәнанийеФ у Лөбнәне, h'әта Фьрате ч'әме мәзын. ⁸Бьньһер'ә! Әз ви әрди дьдъмә бәр вә, һәр'ын ви әрди бькьнә мьлк'е хвә. Чьмки Хөдан кал-бавед вә, Бьраһим, Ишаq у Аqубр'а сонд хвар кө ви әрди бьдә ван у пәй ванр'а жи зөр'әта ван».

Муса һ'акьма к'ьфш дькә

⁹We һынге мьн, Муса, готә вә: «Әз т'әне qәват накьм бь-к'әвьмә бьн баре вә. ¹⁰Хөдан Хвәдеие вә һун ль һәв зедә кьрьнә, иро һун бе һ'әсаб ьн мина стәйркед әзмен. ¹¹Бьра Хөдан Хвәдеие кал-бавед вә, вә һ'әзар щари жь ви һ'әсабе вә зедәтър бькә у вә бьмбарәк бькә чава кө ви готьбу вә! ¹²Ле әз т'әне чава дькарьм баред вә, ниред вә у шәр'-дә'-вед вә һьлгьрьм? ¹³Һун хвәр'а жь qәбилед хвә мәрвьнә сәрвахт, аqьл у щер'ьбанди бьбьжерьн у эзе ван бькьмә сәрверед вә». ¹⁴Вә щаба мьн да у гот: «Тә тыштәки qәнщ гот кө әм бькьн». ¹⁵Мьн сәрверед qәбилед вә, мәрвьнә сәрвахт у щер'ьбанди һьлдан, әв ль сәр вә чава сәрһ'әзар, сәрсәд, сәрпенщи, сәрдәһә у бәрпърсийар нава qәбилед вә-да к'ьфш кьрьн. ¹⁶We һынге мьн ль һ'акьмед вә ә'мьр кьр у готә ван: «Г'өһ бьдьнә бьрайед хвә у р'аст һ'акьмтийе бькьн чава нава иһраелийа, өса жи нава иһраелики у хәрибәки. ¹⁷Диванеда фьррийе нәкьн, чава гөһ дьдьнә йе мәзын өса жи гөһ бьдьнә йе бьч'ук. Жь мәрьва нәтърсьн чьмки диван шьхөле Хвәде йә, ле һәр тыште кө вәр'а зә'мәт бә биньнә щәм мьн эзе гөһ бьдье». ¹⁸We һынге мьн бона һәр тышти ль вә ә'мьр кьр кө һун гәрә чь бькьн.

Шандьна щә'суса

¹⁹Чава кө Хөдан Хвәдеие мә ль мә ә'мьр кьр өса әм жь һ'оребе р'ек'әтьн, нава we qумьстана мәзын у хофр'а дәрбаз бун, к'ижан кө вә дит ль сәр р'ийа бәрбь ч'ийа-

йед эморийа. Öса эм һатьнэ Qадеш-Барнеайе. ²⁰Мьн готэ вэ: «һун гьһиштьнэ ч'ийайед эморийа, к'ижан кö Хöдан Хвэдейе мэ дьдэ мэ. ²¹Бьньһер'э Хöдан Хвэдейе тэ эв эрд дани бэр тэ, һэвраз һэр'э we хвэр'а бькэ мьлк', чава кö Хöдан Хвэдейе кал-бавед тэ готьбу тэ, нэтьрсэ нэ жи вэк'ьшэ».

²²Ле һун т'эмам һатьнэ щэм мьн у вэ гот: «Wэрэ эм бэри хвэ мәрийа бьшиньн, вэки эв мэр'а щэ'сусийа ви эрди бькьн у хэбэрэке бона р'е биньн к'ижанеда эме һэвраз һэр'ьн, öса жи бона бажаред кö эме һэр'ьне». ²³Эв хэбэр ль мьн хвэш һат, мьн жи жь вэ донздэһ мәри бьжартын жь һэр қэбиле мэрвэк. ²⁴Эв чун һьлк'ьшийанэ сэр ч'ийа у гьһиштьнэ нэwала Эшк'оле у эв р'ач'э'в кьрын. ²⁵Бэред ви эрди гьртьнэ дэстед хвэ у т'эви хвэ бэржер аниэ щэм мэ, хэбэр мэр'а анин у готьн: «Эв эрде кö Хöдан Хвэдейе мэ дьдэ мэ хвэш э».

²⁶Ле вэ нэхwэст кö һэвраз һэр'ьн, һун мьqабьли т'э-мийед Хöдан Хвэдейе хвэ сэкьнин. ²⁷Wэ конед хвэда бина хвэ тэнг кьр у гот: «Хвэде жэнандэ мэ, эм жь эрде Мьсьре дэрхьстьн, вэки мэ бь дэсте эморийа қьр' кэ. ²⁸Эме к'öда һэвраз һэр'ьн? Бьрайед мэ тьрс кьрынэ дьле мэ, готьн: «Эв мьлэт жь мэ мәстьр у бьльндтьр э, бажарэ мэзьн ьн у һ'эта э'змен эв суркьри нэ, мэ зар'ед энақиФ жи ль вьр дитьн»». ²⁹Мьн готэ вэ: «Нэбьздьн у нэтьрсьн жь ван: ³⁰Хöдан Хвэдейе вэ кö пешийа wэва дьчэ, эве хвэха алийе вэ шэр' бькэ, чава кö ви бона вэ Мьсьреда бэр ч'э'вед вэ кьр. ³¹Бэр'ийеда жи тэ дит, кö чава мэрв зар'ед хвэ һьлдьгрэ, öса жи Хöдан Хвэдейе тэ, т'эмамыйа ве р'еда тö һьлгьрти, к'ижанида кö һун дьчун, һ'эта һун гьһиштьнэ ль ви щийи». ³²Пэй ве йэкер'а жи вэ диса бавэрийа хвэ Хöдан Хвэдейе хвэ нэ ани, ³³йе кö р'еда пешийа wэва дьчу кö щийе зомэлехьстьна вэ к'ьфш кэ. Шэв агьрда, р'ож жи э'wрда р'е нишани вэ дькьр, к'ижанеда кö һун дьчун.

Хöдан щьмэ'та Исраел щэза дькэ

³⁴Хöдан дэнге хэбэрдана wэ бьхист, герс к'эт, сонд хвар у гот: ³⁵Т'ö кэс жь ван мэрьва, жь ви ньсьле хьраб, ви э'рде қэнщ we нэбинэ, бона к'ижани мын сонд хвар кө бьдьмэ кал-бавед wэ. ³⁶Т'эне К'алебе көр'е Йьфунэһ we ви э'рди бьбинэ, эзе ви э'рде кө эw нав гэр'ийа бьдьмэ ви у зар'ед ви, чьмки эw т'ам гөр'а Хöданда ма. ³⁷Хöдан бона wэ сэр мын жи герса хwэ р'акьр у гот: Т'ö жи нак'эви wьр. ³⁸Бэрдэстийе тэ Йешуйе көр'е Нун we бьк'эвэ wьр, ви бьшьдинэ, чьмки эwe Исраел бьбэ кө ви э'рди хwэр'а бькьнэ мылк'. ³⁹Хьшимед wэйэ бона к'ижана wэ дьгот кө эwe т'алан хэр'ьн у зар'ед wэйэ кө he қэнщи-хьрабийе жь һэв дэрнахьн эwe бьк'эвьнэ wьр. Эзе ви э'рди бьдьмэ wan эwe хwэр'а бькьнэ мылк'. ⁴⁰Һун вэгэр'ьн, бь р'ийа Бэ'ра Сор хэр'ьнэ бэр'ийе.

⁴¹Ле wэ щаба мын да гот: «Мэ бэр Хöдан гөнэ кьр, эме һэвраз хэр'ьн бькьнэ шэр', чава кө Хöдан Хwэдейе мэ ль мэ э'мьр кьр. һынге һэр кэс жь wэ ч'эк гьреда, wэ т'ьре кө һесайэ һьлк'ьшьнэ сэре ч'ийа». ⁴²Ле Хöдан готэ мын: «Бежэ wan: «һьлнэк'ьшьн у нэкьнэ шэр' кө һун жь дьжмынед хwэ нэйенэ қьр'е, чьмки эз т'эви wэ ниньм». ⁴³Мын готэ wэ, ле wэ гөһ нэда мын у мырабьли т'эмийа Хöдан сэкьнин. Wэ сэрһ'ьшки кьр һьлк'ьшийанэ сэре ч'ийа. ⁴⁴Бьналийед wan ч'ийа эмори мырабьли wэ р'абун, сэр Сеһире мина моза данэ пэй wэ һ'эта һ'ормайе wэ хьстьн. ⁴⁵Һун вэгэр'ийан у бэр Хöдан гьрийан, ле Хöдан гөһ нэда wэ дэнге wэ нэ бьхист.

Wэде бэр'ийеда

⁴⁶We һынге wэдэки гэлэки дьреж һун ль Кадеше ман.

2 Эм вэгэр'ийан чунэ бэр'ийе бь р'ийа Бэ'ра Сор, чава кө Хöдан готьбу мын. Эм гэлэк р'ожа дора ч'ийайе Сеһире дьзьвьр'ин. ²Хöдан готэ мын: ³«Бэс э һун дора ви

ч'ийайи бьзьвьр'ьн, вэгэр'ьнэ алийе бакөре. ⁴Ль мьлэт әмьр кә у бежә: «Те синоре бьрайед хвә, зар'ед Әсавр'а кә ль Сеһире дьминьн дәрбаз би. Әвә жь вә бьтьрсьн, ле һун һ'әвза хвә жь ван бькьн. ⁵Хвә ль ван нәхьн, чьмки әз жь әрде ван қәт вәкә ньгәки жи надьмә вә, чьмки мьн ч'ийайед Сеһире чава мьлк' да Әсау. ⁶Хөрәк у аве п'әрәти жь ван бьк'ьр'ьн бьхьвьн, вәхьвьн. ⁷Чьмки Хөдан Хвәдейе тә һ'әму шьхөлед дәстед тә бьмбарәк кьр. Әв һаш р'өвитийа тә һәйә ль ве бәр'ийа мәзьнда. Әва чьл сал ә кә Хөдан Хвәдейе тә т'әви тәйә у кема-сийа т'ө тышти тә нәдит». ⁸Бь ви авайи әм сәр бьрайед хвә зар'ед Әсавр'а кә ль Сеһире дьман дәрбаз бун, әм жь р'ийа Әрабайе, Елат у Әсийон-Гәбәре дур дәрбаз бун.

Әм вэгэр'ийан у р'ийа бәр'ийа Моуабеда чун, ⁹Хөдан готә мьн: «Хвә моуабийа^Ф нәхә у т'әви ван нәкә шәр', чьмки жь әрде ван надьмә тә, мьн Әр чава мьлк' да зар'ед Лут*». ¹⁰(Пешийе еми ль вьр дьман, мьлэтәки қәват, беһ'әсаб у бәжьн бьльнд мина әнақийа. ¹¹Чава әнақи, өса жи еми р'ьфайи* дьһатьнә һ'әсабе ле моуабийа ванр'а еми дьготьн. ¹²Пешийе ль Сеһире һ'ори дьман, ле зар'ед Әсау бәри ван дан, әв қьр' кьрьн у щи мьлк'е ван жь ван стандьн, чава кә Израел сәре ви әрди кьр, к'ижан кә Хөдан чава мьлк' да ван.) ¹³«Ньһа р'абьн селафа Зәрәдер'а дәрбаз бьн!» У әм селафа Зәрәдер'а дәрбаз бун. ¹⁴Вәде кә әм жь Қадеш-Барнеайе р'ек'әтьн һ'әта дәрбазбуна селафа Зәрәдер'а си у һ'әйшт сал к'ьшанд. һ'әта кә т'әмамийа ньсьле шәр'к'аред нава зомеда мьрьн, чава кә Хөдан ванр'а сонд хварьбу*. ¹⁵Хөдан жи дәсте хвә ль сәр ван бьльнд кьрьбу, вәки жь нава зоме қьр'а ван бинә, һ'әта әв т'әмам мьрьн.

* 2:9 Бьньһер'ә Дәстпобун 19:36-37.

* 2:11 «Р'ьфайи» жи әсавә бун.

* 2:14 Бьньһер'ә Қануна Дöщари 1:34-35.

¹⁶Гава т'эмабийа мәрвевд шәр'к'ар жь нава мьлэт мь-
рын, ¹⁷Хөдан готә мьн: ¹⁸Иро тө Әрер'а синоре Моваб
дәрбаз дьби ¹⁹у незики зар'ед Амон дьби, хвә ван нәхә
у т'эви ван нәкә шәр', чьмки жь әрде зар'ед Амон мьлк'
надьмә тә, мьн әв чава мьлк' да зар'ед Лут*. ²⁰(Әв жи
әрде р'ьфайија те һ'әсабе, пешийе р'ьфайи ль вьр манә,
ле амонийа^Ф ль ванр'а замзуми дьбежьн. ²¹Әв мьлэтә-
ки мәзьн, беһ'әсаб у бьльнд бу мина әнақийа. Хөдан әв
бәр ч'әве амонийа қыр' кьрын, амонийа бәри ван дан у
әв дәвса ван щи вар бун, ²²чава кө Хөдан бона зар'ед
Әсау кьр, йед кө ль Сеһире дьжин. Хөдан һ'ори бәр ч'ә-
вед ван қыр' кьрын, зар'ед Әсау бәри ван дан у мьлк'е
ван зәфти хвә кьрын һ'әта иро. ²³Оса жи т'эви ә'wwийе
кө гөндед незики Газзайе дьман қәвьми бу. К'апт'орийе*
кө жь К'апт'оре дәрк'әтьбун әв қыр' кьрбун у щи ware
ван жь ван стандьбун.) ²⁴.Р'абьн р'е к'әвьн у селафа Ар-
нонер'а дәрбаз бьн. Бьньһер'ьн! Әз Сихоне әмори п'адше
Һ'әшбоне у әрде ви дьдьмә дәсте тә, т'эви ван бькә шәр'
у дәстпекә әрде ван хвәр'а бькьнә мьлк'. ²⁵Ирода әзе
дәстпекьм тьрс у хофа тә бькьмә ль сәр мьләтед бьн
п'әр'е әзмен. Йед кө we бона тә бьбьһен ль бәр тә we
бьләрьзын у бьбьздьн.

²⁶Мьн жь бәр'ийа Қьдемоте бь хәбәрәд әдьялайе қа-
сьд шандьнә щәм Сихоне п'адше һ'әшбоне кө бежьн:
²⁷Бьһелә кө әз вәлате тәва дәрбаз бьм, әзе т'әне р'ийа
сәрәкәда һәр'ьм, ч'әп у р'аст данәгәр'ьм. ²⁸Хөрәк у аве
п'әрәти бьфьрошә мьн әзе бьхвьм, вәхвьм. Т'әне бьһелә
әз дәрбаз бьм, ²⁹чава зар'ед Әсау кө сәр Сеһире дьжин
у мовабийе кө Әре дьжин бона мьн кьрын. һ'әта кө әз
Урдөнер'а дәрбаз нәбьмә ви әрде кө Хөдан Хвәдейе мә
дьдә мә». ³⁰Ле Сихоне п'адше һ'әшбоне қайл нәбу кө әм

* 2:19 Бьньһер'ә Дәстпекун 19:36-37.

* 2:23 «К'апт'ори» фьльстини^Ф бун кө жь Кьретаје һатьбун.

вэлате шир'а дәрбаз бьн, чьмки Хөдан Хвәдейе тә әв сәрһьшк кьр у дьле ви кьрә кәвьр, вәки ви бьдә дәсте тә, мина р'ожа иройин.

³¹Һьнге Хөдан готә мьн: «Бьньһер'ә! Әз дәстпедькьм Сихон у вэлате ви дьдьмә дәсте тә, дәстпекә зәфт кә у әрде ви хвәр'а бькә мьлк'». ³²Сихон у һ'әму щьмә'та ви ль Йаһасе мьқабьли мә дәрк'әтә шер', ³³ле Хөдан Хвәдейе мә әв да дәсте мә, мә әв, көр'ед ви у һ'әму щьмә'та ви қьр' кьрьн. ³⁴Һьнге мә һ'әму бажаред ви зәфт кьр, әв у бажаред ви веран кьрьн, әв т'ам дийари Хөдан кьрьн, мер, жьн у зар' қәт йәк сах нә һьшт. ³⁵Т'әне мә һ'әйван хвәр'а һьлда у т'алане жь бажаред кә мә зәфт кьрьбун. ³⁶Жь Әроһера дәве селәфа Арноне у жь бажаре дәште, һ'әта Гиләде бажар т'өнәбу кә мә қәваттьр буйа. Хөдан Хвәдейе мә һ'әму данә дәсте мә. ³⁷Т'әне тө незики вәла-те зар'ед Амон нә буйи, өса жи т'әмамийа алийе селәфа Йабоде т'әви бажаред сәре ч'ийа у т'әмамийа ван щийед кә Хөдан Хвәдейе мә изьн нә да мә.

Исраел Ог алт' дькә

З Әм вәгәр'ийан у р'ийа Башанеда һәвраз чун. Оге п'адше Башане т'әмамийа мьләте хвәва Едрәйеда дәрк'әтә мьқабьли мә шер'. ²Хөдан готә мьн: «Жь ви нәтьрсә, чьмки әз әви т'әви һ'әму мьләте ви, әрде ви дьдьмә дәсте тә. Те өса бини сәре ви, чава кә тә ани сәре Сихоне п'адше әморийа кә һ'әшбоне дьма». ³Хөдан Хвәдейе мә, Оге п'адше Башане у һ'әму мьләте ви данә дәсте мә. Мә өса ви хьст кә т'ө кәс жь ван сах нә ма. ⁴We һьнге мә һ'әму бажаред ван зәфт кьрьн, бажар нәмабу кә мә һьлнәдабуя, ава готи шест бажар, т'әмамийа қәза Аргове, п'адшатийа Оге Башане. ⁵Һ'әму әв бажар бь суред бьльнд, щот дәргәһа у зәр'зава қәваткьри бун, хенци гәләк гөндед бе сур. ⁶Мә әв веран кьрьн, әв т'ам дийари Хөдан кьрьн, чава кә мә ани сәре Си-

хон п'адше һ'эшбоне, һәр бажар т'эви жьн, мера у зар'а
 weран кьрын. ⁷Ле һ'эму һ'эйван у т'алан жь ван бажара
 мә хwэр'а һьлдан.

⁸Ви чахи мә эрде алиие р'оһьлата Урдөне жь селафа
 Арноне һ'эта ч'ийайе һәрмоне жь дәсте дө п'адшед
 эморийа станд. ⁹(сайдани һәрмонер'а Сирйон дьбежьн,
 эмори жи Сэнир дьбежьн.) ¹⁰Һ'эму бажаред дэшта ч'ийе
 у т'эмамыйа Гил'эд, т'эмамыйа Башане һ'эта Салк'айе у
 Едрэе, бажаред п'адшатийа Ог ль Башане мә һьлда.
¹¹(Чьмки жь р'ьфайийа т'эне Оге п'адше Башане мабу.
 Ва йэ дарбэста вийэ һ'эсьни ньһа Р'аббайеда щэм зар'ед
 амонийа йэ, дьрежайа we нэхэ зэнд э, бэрайа we чар
 зэнд э, зэнде гьһиштийа.)

Мьлк'е Р'убен, Гад у Мьнашэ

¹²We һынге мә эw эрд хwэр'а кьрэ мьлк'. Эроһер незики
 селафа Арноне у ниве ч'ийайед Гил'эде т'эви бажаред
 ви мьн да р'убенийа у гадийа. ¹³Чь кө жь Гил'эде мабу
 у т'эмамыйа Башана п'адшатийа Ог мьн да ниве қэбила
 Мьнашэ. (Т'эмамыйа қэза Аргове ль т'эмамыйа Башане-
 да дьһатэ навкьрыне чава эрде р'ьфайийа. ¹⁴Йаире көр'е
 Мьнашэ т'эмамыйа қэза Аргове һ'эта синоре гьшурийа
 у маһахатийа һьлда. Эви Башан бь наве хwэ һ'авот
 Йаир* нав кьр кө һ'эта иро эw нава ль сэр э). ¹⁵Гил'эд
 мьн да Махир*. ¹⁶Жь Гил'эд һ'эта селафа Арноне мьн да
 р'убенийа у гадийа. Синоре ван эв ын: Жь нава селафа
 Арноне һ'эта селафа Йабоде кө синоре көр'ед Амон э,
¹⁷у өса жи дэшта Э'раба, синоре Урдөнева жь Хьннерете
 һ'эта Бэ'ра Э'рабайе awa готи Бэ'ра Мьри*, алиие р'оһь-
 лате бэр п'ала Ашдод Писгайе.

* 3:14 Бь зьмане ибраниФ «Wаргәһед Йаир».

* 3:15 «Махир» наве олк'экэ жь қэбила Мьнашэ йэ.

* 3:17 Ибрани «Бэ'ра Хwe» йэ.

¹⁸We һынге мьн ль вэ э'мьр кьр, гот: «Хöдан Хвэдейе вэ эв э'рд да вэ кө һун ви хвэр'а бькьнэ мьлк'. Ава һун һ'эмуйед шэр'к'ар, ч'эке хвэ гьредьн пешийа бьрайед хвэ зар'ед Израел һэр'ьн. ¹⁹Т'эне жьн-зар'ед вэ, һ'эйванед вэ (эз заньм кө һ'эйванед вэ гэлэк ьн) бьра ван бажарада кө мьн данэ вэ бьминьн, ²⁰Һ'эта кө Хöдан р'ьһ'этийе нэдэ бьрайед вэ, мина вэ. Гава эв э'рде кө Хöдан Хвэдейе вэ дьдэ ван алийе р'оавайа Урдöне хвэр'а бькьнэ мьлк', һынге бьра һэр кэс жь вэ вэгэр'э ль сэр мьлк'е хвэ, к'ижан кө мьн данэ вэ. ²¹We һынге мьн ль Йешу э'мьр кьр у гот: «Ч'эвед тэ һэр тьшт дитьн, чь кө Хöдан Хвэдейе вэ ани сэре ван һэр дö п'адша. Хöдан we öса жи бинэ сэре ван һ'эму п'адшатийа нава к'ижанар'а те дэрбаз би. ²²Жь ван нэтьрсьн, чьмки Хöдан Хвэдейе вэ хвэха шэр'дыкэ бона вэ».

Хöдан изьн нэда Муса бьк'эвэ КэнанеФ

²³We дэме мьн р'эща жь Хöдан кьр у гот: ²⁴«Хöдан, Хвэйе мьн! Тэ дэстпекьр мэзьнайийа хвэ у дэсте хвэ-йи қэват нишани хöламе хвэ кьр. К'ийэ эв хвэдейе эзманада у сэр э'рде, кө мина шьхöл у кьред зорэ кө тö дьки, бькэ? ²⁵Р'эща дькьм бьһелэ эз дэрбаз бьм, ви э'рде қэнци алийе р'оавайа Урдöне, ван ч'ийайед қэнщ у Лöбнэне бьбиньм». ²⁶Ле Хöдан бона вэ сэр мьн һерс к'эт у дэнге мьн нэ бьһист. Хöдан готэ мьн: «Бэс э! Вьр шунда бона we йэке иди мьнр'а нэбежэ! ²⁷Һьлк'ьшэ сэре Писгайе, сэре хвэ бьльнд кэ бакöр у башур, р'оһьлат у р'оава пе ч'эвед хвэ бьбинэ, чьмки те жь Урдöне дэрбаз нэби. ²⁸Ль Йешу э'мьр кэ, дьл бьдэ ль бэр ви у бьшьдинэ, чьмки эве пешийа ви мьлэтива һэр'э у ви э'рди к'ижани те бьбини ванр'а бькэ мьлк'». ²⁹У эм ль нэвала пешбэри Бет'-П'ьһоре ман.

Муса гази қөдандьна қануна Хвөде дькө

4 Исраел, бьбьне ньна қөйдө-қанун у қьраред кө эз вө һин дькьм вөки ван бьқөдиньн. Бь ви авайи һуне бьжин у һәр'ьнө ви әрде кө Хөдан Хвөдейе кал-бавед вө we бьдө вө кө ви хвәр'а бькьнө мьлк'. ²Әз чь ль вө ә'мьр дькьм, жь we нө зедө кьн, нө жи кем кьн, ле қанунед Хөдан Хвөдейе вө кө эз ль вө ә'мьр дькьм хвөйи кьн. ³Ч'өвед вө дитьн кө Хөдан чь кьр Баәл-П'ьһоредә*. Һ'өму мәрьвед кө пәй Баәл-П'ьһор чун Хөдан Хвөдейе тә әв жь нава тә онда кьрьн, ⁴ле вө кө хвө Хөдан Хвөдейе хвө гьртийә т'өмам жи һ'өта ньна сах ьн.

⁵Бьньһер'ә мьн һун һини қөйдө-қанун у қьрара кьрьн, чава кө Хөдан Хвөдейе мьн ль мьн ә'мьр кьрьбу, вөки һун ль ви әрдида жи бьк'ар биньн, к'ижани һуне бьк'эвьне хвәр'а бькьнө мьлк'. ⁶Хвөйи кьн у бьқөдиньн, чьмки әв ә биланти у сәрвахтийа вөйә ль бәр ч'өве мьлөта. Әwe кө ван һ'өму қөйдө-қануна бьбьһен we бежьн: «Р'әсти әв щьм'өта билан у сәрвахт ә, мьлөтәки мэзьн ә». ⁷Чьмки к'ижан мьлөте мэзьн ә кө хвөдейе ван аһа незик ә, чава Хөдан Хвөдейе мә, вөхте һәр газийа мә? ⁸Йан қөйдө-қанунед, қьраред к'ижан мьлөте мэзьн р'әст ьн, мина т'өмамийа ван һинкьрьна к'ижан кө эз иро датиньмә ль бәр вө?

⁹Т'өне һаш жь хвө һөбө, мьқати нәфса хвө бә вөки тө ван тьшта бир нәки, к'ижан кө тә бь ч'өвед хвө дитьн. Әв т'өмамийа р'өжед ә'мьре тәда жь дьле тә дәрнөйен, ван бьгьһинә зар'ед хвө у зар'е зар'ед хвө. ¹⁰Бир бинә әв р'өжа кө тө ль һ'өребе бәр Хөдан Хвөдейе хвө сәкьнибуйи, чахе Хөдан готә мьн: «Щьм'өте бьщьвинә

---

* 4:3 Бьньһер'ә Жьмар 25:1-9. П'ьһор наве ч'ийаки бу, ль we дәре п'уте Баәлр'а қөльх дькьрьн. Лөма жи мәрьв наве ви ч'ийайи у ви п'ути данин Баәл-П'ьһор.

щэм мьн. Эзе хэбэред хwэ ванр'а бежым, wэки эw һин бьн жь мьн бьтърсын һ'эму р'ожед кö эw ль сэр дьне бьжин, öса жи зар'ед хwэ һин кьн. ¹¹У һун незик бун бьнат'ара ч'ийе сэкьнин, ч'ийа жи агър пе к'этьбу у алав дьгьһиштэ к'урайа э'змен, тэ'ристани, э'wрайи у шэвэр'эш бу. ¹²Хöдан жь нава агърда т'эви wэ хэбэрда. Wэ дэнге готьна wi бьһист, ле дьлqe wi нэ дит, т'эне дэнг дьбьһист. ¹³Хwэде пэйманаФ хwэ, аwа готи һэр дөһэ т'эми wэва э'йан кьрьн. Эw ль сэр дö сэлед кэвьри һьвисин у т'эми да wэ кö ван хwэй кьн. ¹⁴We һынге Хöдан ль мьн э'мьр кьр кö эз wэ һини ван қәйдэ-қанун у қьрара кьм, бона кö ль wi wэлатида жи бьқэдиньн к'ижани кö һуне дэрбаз бьн хwэр'а бькьнэ мьлк'.

¹⁵Wэ т'ö дьлq нэдит we р'ожа кö Хöдан ль һ'оребе жь нава егърда wэр'а хэбэрда. һаш жь хwэ һэбьн ¹⁶кö һун нэшьһьтьн у хwэр'а п'ута т'ö щур'эйи, дьлqe мер йан жьнеда ченэкьн. ¹⁷Нэ жи дьлqe т'ö һ'эйwане ль сэр э'рде, нэ дьлqe т'ö тэйрэде хwэйибаскэ бьн п'эр'е э'зменда кö дьфьр'э, ¹⁸нэ дьлqe т'ö шулькийе ль сэр э'рде, нэ жи дьлqe т'ö мэ'сийе авейэ бьне э'рдеда чеки. ¹⁹Нэбэ кö тө сэре хwэ бьльндки жор ль э'змен, тэ'ве, һиве, стэйрка у т'эмамыйа нэхшед э'змен бьньһер'и у бейи хапандьне, ль бэр ван та би у ванр'а хöламтийе бьки, чьмки Хöдан Хwэдейе тэ эw бона т'эмамыйа мьлэтед бьн п'эр'е э'зменда к'ьфш кьрьнэ. ²⁰Ле чь дьминэ бона wэ, Хöдан һун жь нава фьр'на һ'эсьни, аwа готи жь Мьсьре дэрхьстьн, wэки һун бьбьнэ мьлэте п'ара wi, мина р'ожа иройин.

²¹Хöдан бона кьред wэ һерса хwэ ль мьн р'акьр у сонд хвар, wэки эз жь Урдöне дэрбаз набьм, нак'эвьмэ э'рде қәнщи кö Хöдан Хwэдейе тэ чава war дьдэ тэ. ²²Эзе ль ви э'рди бьмьрьм, жь Урдöне дэрбаз набьм, ле һуне дэрбаз бьн у ль wi э'рде қәнщ хwэр'а бькьнэ мьлк'. ²³Һаш жь хwэ һэбьн, wэки һун пэймана кö Хöдан Хwэдейе wэ т'эви wэ гьреда, бир нэкьн. Хwэр'а п'ута дьлqe т'ö

тыштида ченэкын, чь кө Хөдан Хвәдейе тә изьн нә да тә. ²⁴Чьмки Хөдан Хвәдейе тә агьре п'эр'тандьне йә, әв Хвәдеки к'өмр'әш ә.

²⁵Гава тәр'а зар' бьбьн у зар'ед зар'а бьбьн, дьреж ль сәр ви әрди бьжин, п'әйр'а һун бьшьһ'ьтһн хвәр'а п'ута дьлре тыштәкида чекьн у хьрабийе ль бәр Хөдан Хвәдейе хвә бькьн, һуне һерса ви р'акьн, ²⁶әз иро гази әрд у әзмен дькьм чава шәдә мьқабыли вә, һуне зутьрәке бәтавәбьн ль сәр әрде кө һуне Урдөнер'а дәрбаз бьн һәр'ьн хвәр'а бькьнә мьлк'. һуне ль сәр we дьреж нәминьн ле һуне бенә р'ақәтандьне. ²⁷У Хөдан we вә ль нава мьләтада бәла-бәлайи кә, т'әне һьнәке жь вә нава мьләтед кө Хөдане вә бьбә бьминьн. ²⁸We дәре һуне ван хвәдейар'а қөлх кьн, к'ижан кө бь дара, кәвьра бь дәстед мәрвьа чекьри нә. Йед кө нә дьбиньн, нә дьбьһен, нә дьхвьн у нә жи бине һьлдьдьн. ²⁹Ле гава тө ль вьр дәмана Хөдан Хвәдейе хвәда би, һәгәр бь т'әмамия дьле хвә у бь т'әмамия нәфса хвә ви бьгәр'и, те ви бьбини. ³⁰Чахе тө тәнгасийада би у р'ожед ахьрийеда әв һ'әму тыштана бенә сәре тә, те вәгәр'и ль щәм Хөдан Хвәдейе хвә у те гөр'а ви бьки. ³¹Чьмки Хөдан Хвәдейе тә, Хвәдейе р'әмә ә, әв тә һәһелә, тә онда накә у пәймана т'әви кал-бавед тә гьредаи бир накә, бона к'ижани Хвәде ванр'а сонд хварийә.

³²К'а бона ван вәдәд бәри хвә бьпьрсә, жь we р'ожеда кө Хвәде инсан ль сәр әрде хөльқандийә, бьн п'әр'е әз-менда мина әве кьрьна мәзьн қәт қәвьмийә, йан һатийә бьһистьне? ³³Қәт мьләтәки дәнге Хвәде жь нав агьрда кө хәбәр дьдә бьһистийә, чава кө тә бьһист у сах майи? ³⁴Йан хвәдеки кьрийә кө бе у хвәр'а мьләтки жь нава мьләте дьн һьлдә, бь щер'ьбандьна, нишана, к'әрәмәта, шер', бь дәсте зор у зәнда дьрежкьри, бь хофа мәзьн, мина һ'әму тыште кө Хөдан Хвәдейе вә бона вә Мьсьреда ль бәр ч'әве тә кьр? ³⁵Тәр'а һатьбу дайине кө тө бьбини, вә-

ки тö бьзаныби кö Хöдан, Хвэде йэ у пештьри ви хвэде т'өнэ. ³⁶Эви жь э'змен да кö тö дэнге ви бьбьheyи, wэки тэ ширэт кэ, ль сэр э'рде жи агьре хвэйи мэзын нишани тэ кьр, тэ хэбэред ви жь нава егьрда бьхистьн. ³⁷Чьмки эви кал-бавед тэ һ'ыз кьрын у зöр'эта ван паши ван бьжарт, эви хвэха тö жь Мьсьре бь qэwата хвэйэ мэзын дэрхьсти. ³⁸Wэки бэри мьлэта дэ жь бэр ч'эве тэ кö жь тэ мэстьр у qэwаттьр ьн, тэ дэрбаз кэ у э'рдед ван чава мьлк' бьдэ тэ, мина р'ожа иройин. ³⁹Иро нас кэ у дьле хвэда хвэй кэ: Кö Хöдан э Хвэде, жор ль э'змен, жер ль сэр э'рде йэки дьн т'өнэйэ. ⁴⁰Qэйдэ-qанун у э'мьред ви хвэй кэ, к'ижана кö эз иро э'мьри ль тэ дькьм, wэки бона тэ qэнщ бэ, пэй тэр'а жи бона көр'ед тэ, öса жи э'мьре тэ дьреж бэ ль сэр э'рде кö Хöдан Хвэдейе тэ дьдэ тэ һ'эта-һ'этайе».

Бажаред р'эве

⁴¹Һынге Муса се бажар ви али Урдöне алийе р'оһьлате башqэ кьрын, ⁴²wэки меркөже кö йэки бе һ'эмде хвэ бькөжэ бьр'эвэ ль wьр. һэгэр дьжмьнати нава wанда qэт т'өнэбуйэ, бьра эw бьр'эвэ жь ван һэр се бажара йэки кö сах бьминэ*: ⁴³Бэсэра бэр'ийеда ль дэшта ч'ийе бона р'убенийа бэ, Рамот'а Гилэ'деда бона гадийа у Голана Башанеда бона мьнашийа бэ.

⁴⁴Эв э һинкьрьна кö Муса готэ зар'ед Исраел. ⁴⁵Эв ьн эw шэ'дэти, qэйдэ-qанун у qьраред кö Муса готэ зар'ед Исраел пэй жь Мьсьре дэрк'этьна wanp'a, ⁴⁶алие р'оһьлата Урдöне нэwала пешбэри Бет'-П'ьһоре э'рде Сихоне п'адше эморийада кö һ'эшбоне дьма, к'ижан кö Муса у зар'ед израелийа бьндэст кьрын, пэй жь Мьсьре дэрк'этьна wanp'a. ⁴⁷У wана э'рде ви у э'рде Oге п'адше Башане, дö п'адшед эморийа ви али Урдöне алийе р'оһьлате зэфт кьрын: ⁴⁸Жь

---

* 4:42 Бьньһер'э 19:1-13-да.

Ә'роһера дөве селәфа Арноне һ'әта ч'ийәе Сирийоне, аһа готи һәрмоне, ⁴⁹т'әви т'әмамия Ә'рабайе ви али Урдөне алиие р'оһьлате, һ'әта Бә'ра Ә'рабайе* бәрп'ала Писгайе.

Готьна Мусайә дөда

Wәк'ьландьна дөһә т'әмийа

5 Муса гази т'әмамия Исраел кьр у готә ван: «Бьбьһе Исраел, қәйдә-қанун у қьраред кө әз иро вәр'а дь-бежьм. һун жи ван һин бьн у бькьн кө ван бьқәдиньн. ²Хөдан Хвәдейе мә ль бәр һ'ореве* пәйман т'әви мә гьреда. ³Хөдан т'әви кал-бавед мә әва пәймана гьренәда, ле хут т'әви мә һ'әмуя, йед кө иро сах-сьламәт ль вьр ьн. ⁴Хөдан ль сәре ч'ийе жь нава егьрда р'у бь р'у т'әви вә хәбәрда. ⁵Әз жи ви чахи навбәра вә у Хөданда сәкьнибум, вәки хәбәра Хөдан вәр'а бежьм, чьмки һун жь агьр дьтьрсийан у һьлнәдьк'ьшийанә сәре ч'ийе, һьнге Хөдан гот:

⁶«Әз Хөдан Хвәдейе тә мә, йе кө тө жь вәлате Мьсьре, жь мала хөламтийе дәрхьсти. ⁷Пештьри мьн хвәдейе тәйә майин т'өнә бьн.

⁸Т'ө п'ути мина дьлқе тыштәкида хвәр'а че нәки, нә жор ль ә'змен, нә жер ль сәр ә'рде, нә жи нава авед бьн ә'рдеда. ⁹Бәр вана та нәби у хөламтия ван нәки, чьмки әз Хөдан Хвәдейе тә Хвәдеки к'өмп'әш ьм, кө бона нәһәқийед бава тиньмә сәре зар'а һ'әта ньсьле сьсия у чара йед кө дьжәннә мьн, ¹⁰ле әвед кө мьн һ'әз дькьн у ә'мьред мьн дьқәдиньн, әзе һ'әта һ'әзар ньсьли бь һ'өба амьн т'әви ван бьм.

¹¹Наве Хөдан Хвәдейе хвә бадихәва нәди сәр заре хвә, чьмки Хөдан ве йе кө наве ви бадихәва дьдә сәр заре хвә бе щәза нәһелә.

---

* 4:49 Аһа готи «Бә'ра Мьри».

* 5:2 һ'орев навәки дьнейи Синайе йә.

¹²Р'ожаФ шәмийе хwэй кэ у пироз кэ, чава кö Хöдан Хwәдейе тэ ль тэ ә'мьр кьр. ¹³Шәш р'ожа бьхэбьтэ у һ'әму шьхөле хwэ бькэ, ¹⁴ле р'ожа һ'әфта, шәмийа р'ьһ'әтийа бона Хöдан Хwәдейе тэ йә, т'ö шьхөли нәки, нэ тö, нэ көр'е тэ, нэ қиза тэ, нэ хöламе тэ, нэ щарийа тэ, нэ гайе тэ, нэ к'әра тэ, нэ һ'әйwanәки тэ, нэ жи хәрибе нава тәда, wәки хöлам у щарийа тэ мина тэ р'ьһ'әт бә. ¹⁵Бир бинә wәки тö хöлам буйи ль әрде Мьсьреда у Хöдан Хwәдейе тэ, тö жь wьр дәрхьсти, бь дәсте зор у зәнда дьрежкьри, ләма жи Хöдан Хwәдейе тэ ль тэ ә'мьр кьр кö шәмийа р'ьһ'әтийе хwэй ки.

¹⁶Qәдыре де у баве хwэ бьгьри, чава кö Хöдан Хwәдейе тэ ль тэ ә'мьр кьр, wәки ә'мьре тэ дьреж бә, wәки тәр'а қәнщ бә ль сәр әрде кö Хöдан Хwәдейе тэ дьдә тә.

¹⁷Нәкöжи.

¹⁸Зьнийе нәки.

¹⁹Нәдьзи.

²⁰Мьқабьли т'ö кәси шәдәтийа дәрәw нәди.

²¹Дьлһавьжийа к'өлфәта т'ö кәси нәки. Нә дьлһавьжи-йа мала т'ö кәси, нә әрде wi, нә хöламе wi, нә щарийа wi, нә гайе wi, нә к'әра wi, öса жи т'ö тыште т'ö кәси.

²²Әв хәбәрана Хöдан һ'әму щьвата wәр'а, сәре ч'ийе жь нава агьрда, ә'wр у тә'ристанийеда, бь дәнге бьльнд гот у иди зедә нәкьр. Әw ль сәр дö сәлед кәвьри ньвисин у данә мьн. ²³Чахе wә дәнг жь нава тә'ристанийе бьһист, ч'ийа жи бь агьр дышәwьти, һьнге һун, һ'әму сәрwеред қәбилед wә у р'успийед wә незики мьн бун, ²⁴у готьн: «Аwa Хöдан Хwәдейе мә р'умәта хwә, мәзьнайийа хwә нишани мә кьр у мә дәнге wi жь нава агьрда бьһист. Иро мә дит, wәки Хwәде т'әви инсен хәбәр дьдә у инсан сах дьминә. ²⁵Ньһа чьма әм бьмьрьн? Әв агьре һани мәзьн we мә һ'уфи хwә кэ, wәки әм диса дәнге Хöдан Хwәдейе хwә бьбьһен, әме бьмьрьн. ²⁶Чьмки к'ижани хун-гошт дәнге Хwәдейе зенди кö жь нава егьр хәбәрда мина мә бьһистийә у сах майә?

²⁷Тö һәр'э незик бэ у бьбьһе һ'эму чь кö Хöдан Хвэдейе мэ we бежэ у тö т'эмами мэр'а бежэ. Чь кö Хöдан Хвэдейе мэ we бежэ тэ, эме жи бьбьһен у бьрэдһиньн.

²⁸Гава wэ т'эви мьн хэбэр дьда, Хöдан дэнге wэ бьһист у Хöдан готэ мьн: «Мьн эw хэбэред кö эви мьлэти готэ тэ бьһист. һ'эму чь кö ван гот қәнщ э. ²⁹Хвэзи нет-фь-кьред ван һәр гав эв бэ, жь мьн бьтърсын у һ'эму э'мьред мьн бьрэдһиньн, wэки ван у зар'ед ванр'а һ'эта-һ'этайе қәнщ бэ! ³⁰Һәр'э бежэ ван: «Вэгэр'ьнэ конед хwэ». ³¹Ле тö ль вьр т'эви мьн бьминэ, эзе һ'эму э'мьр, қәйдэ-қанун у қьрара бежьмэ тэ, тö жи щьмэ'те һини ван ки, wэки эw ван бьрэдһиньн ль сэр э'рде кö эз дьдьмэ ван хwэр'а бькьнэ мьлк'. ³²Бьщэ'диньн öса бькьн, чава кö Хöдан Хвэдейе wэ ль wэ э'мьр кьр, нэ ч'эп дагэр'ьн, нэ жи р'аст. ³³Т'эне we р'ейеда һэр'ьн к'ижан кö Хöдан Хвэдейе wэ ль wэ э'мьр кьр, wэки һун сах у сыламэт бьн у р'ожед wэ ль сэр э'рде кö һуне ле war бьн, дьреж бьн.

Т'эмийа һэрэ мэзын

6 Эв ьн эw э'мьр, қәйдэ-қанун у қьраред кö Хöдан Хвэдейе wэ э'мьри ль мьн кьрьн кö wэ һин кьм, wэки wi wэлатида к'ижани кö һун дьчьне ле war бьн бьрэдһиньн. ²Һэгэр тö һ'эму р'ожед э'мьре хwэда жь Хöдан Хвэдейе хwэ бьтърси, һ'эму қәйдэ-қанун у э'мьред кö эз ль тэ э'мьр дькьм, тö, көр'е тэ у көр'е көр'е тэ бьрэдһиньн, һынге э'мьре тәйе дьреж бэ. ³Бьбьһе Исраел у бькэ кö бьрэдһини, wэки тэр'а қәнщ бэ у һун гэлэки ль һэв зедэ бьн, ль сэр э'рде кö шир у һынгьв же дьк'ьшэ, чава кö Хöдан Хвэдейе кал-бавед тэ готьбу тэ.

⁴Бьбьһе Исраел! Хöдан Хвэдейе мэ Хöданэк э*. ⁵Хöдан Хвэдейе хwэ һ'эз бькэ, бь т'эмаммийа дьле хwэ, бь т'э-

---

* 6:4 Аһа жи те ф'эмкьрьне: «Хöдан Хвэдейе мэ, т'эне эw э Хöдан».

мамийа щанийа хwэ у бь т'эмамийа qəwата хwэ. ⁶Ван хэбэред кö эз иро ль wэ ә'мьр дькьм бьра дьлед wэдa бьн. ⁷Зар'ед хwэ qәнщ һини ван кә. Бона ван хэбэр дэ, гава мала хwэдa р'унышти би, йан р'еда би, йан п'ал-дайи би йан р'адьби. ⁸У ван чава нишан ль сэр дэсте хwэ гьредэ, öса жи бьра әw ль сэр ә'нийа тэ ль навбэра ч'әвед тэ бьн, ⁹ван ль сэр р'әхдәрийед мала хwэ у дэр-гәһед бажаре хwэ бьньвисә.

Хэмкьрна бона нэгöһдарийе

¹⁰Чахе Хöдан Хwәдейе тэ, тэ бьбә wi әрди, к'ижан кö Хöдан кал-бавед тэ Бьраһим, Ишаq у Аqубр'а сонд хвар, кö бажаред qәнщ у мэзынва бьдэ тэ, к'ижан кö тэ ченәкьрнә, ¹¹малед һәр тыштива т'ьжи, кö тэ т'ьжи нә кьрнә, биред wәдайи, кö тэ вәнәданә, бахе тьрийа у зэй-т'уне, кö тэ данәч'кандьнә, те бьхwi у т'ер би. ¹²Һаш жь хwэ һабә, wәки тö Хöдане кö тö жь wэлате Мьсьре, жь мала хöламтийе дәрхьсти бир нәки. ¹³Хöдан Хwәдейе хwэ бьтьрсә, wir'а хöламтийе бькә, бь наве wi сонд бьхwә. ¹⁴Пәй хwәдейед башqәйә мьләтед дора хwэ нәчьн, ¹⁵чьмки Хöдан Хwәдейе кö нава тәда йә, Хwәдейе к'öмр'әш ә. Нәбә кö һерса Хöдан Хwәдейе тэ ль сэр тэ р'абә у әw тэ жь сэр р'уйе әрде öнда кә.

¹⁶Хöдан Хwәдейе хwэ нәщер'ьбиньн, чава кö wэ ль Массаһе* әw щер'ьбанд. ¹⁷Ә'мьред Хöдан Хwәдейе хwэ, шәдәтийед wi у qәйдә-qанунед wi, кö әwi ль тэ ә'мьр кьрн, qәнщ хwәйи кьн. ¹⁸Ль бәр ч'әве Хöдан р'астийе у qәнщийе бькә, wәки тәр'а qәнщ бә у тö һәр'и ль wi әрде qәнщ war би, бона к'ижани Хöдан кал-бавед тәр'а сонд хвар ¹⁹кö һ'әму дьжмьнед тэ we жь бәр тэ бенә р'aqәтандьне, чава кö Хöдан гот.

* 6:16 Бьньһер'ә Дәрк'әтын 17:1-7.

²⁰Гава зар'ед тэ събе жь тэ бьпърсын, бежын: «Мэна ван шэ'дэти, қәйдэ-қанун у қьрара кө Хөдан Хвәдейе мэ т'эми ль вэ кьрынэ, чь нэ?» ²¹Һынге бежэ зар'ед хвэ: «Эм Мьсь-реда хөламе Фьрэwyn бун, ле Хөдан эм бь дэсте зор жь Мьсьре дәрхьстьн. ²²Хөдан ль Мьсьре, ль бэр ч'э'вед мэ нишан у к'эрэмәтед мэзынэ қолайи анинэ сәре Фьрэwyn у т'эмамийа мала ви. ²³Ле Хвәде эм жь wьр дәрхьстьн кө мэ бьбэ ви әрди, бона к'ижани кө ви кал-бавед мәр'а сонд хвар кө бьдэ мэ. ²⁴Һынге Хөдан ль мэ ә'мьр кьр кө һ'әму ван қәйдэ-қануна хвәй кьн, жь Хөдан Хвәдейе хвэ бьтърсын, wәки т'эмамийа р'ожед мәда мәр'а қәнщ бә, мэ сах бьһелә мина р'ожа иройин. ²⁵Мәр'а р'асти we бе һ'әсабе, wәки эм ван һ'әму ә'мьра ль бэр Хөдан Хвәдейе хвэ бькьн кө бьқәдиньн, чава кө ви ль мэ ә'мьр кьр».

Р'ақәтандьна мьлэта

7 Гава Хөдан Хвәдейе тэ тэ бьбэ ви әрде кө тө дьчу-йи ле war би, әве гәләк мьлэт жь бэр тэ р'ақәтинә: һ'итийа, гиргашийа, әморийа, кәнанийа, пьриззийа, һ'иwийа, йәбусийа, һ'әфт мьләтед жь тэ гәләктър у зор-тър. ²К'әнге Хөдан Хвәдейе тэ ван бьдэ дэсте тэ, тө ван хи, һынге т'ам қьр'а ван бинэ ньфьр'е Хөдан бинэ сери, т'әви ван пәймане гьренәдә у һ'әйфа тэ ль ван нәйе. ³Пьсмамтийе ванр'а нәкә, қизед хвэ нәдьнә көр'ед ван у нә жи қизед ван көр'ед хвәр'а бьхwазьн, ⁴чьмки әве көр'ед тэ жь мьн бьхальфиньн у we п'утед башқәр'а қө-льх кьн, һынге һерса Хөдан we ль сәр wә р'абә, әве тэ зутърәке онда кә. ⁵Ле аһа сәре ван бькьн: горигәһед^Ф ван wepан кьн, һ'әйкәлед ван һурдәхwәши кьн, Аше-раһед* ван бьбьр'ьн у п'утед ван бьшәwьтиньн. ⁶Чьмки

* 7:5 Ашеpаһ наве п'утед мьләтед кәнанийа бун, щур'ед ван нә әйан ьн, бәлки мина стунед жь дар бун йан жи хwәха дар бун.

тө Хөдан Хwәдейе хwәр'а мьлэтәки бөһөрти-жьбарә йи. Хөдан Хwәдейе тә тө бьжарти, wәки жь нав h'әму мьләтед ль сәр т'опа дьне, тө бьби мьлэт вийи мьлк'е ви.

⁷Хөдан һун нә бона п'ър'анийа wәйә жь h'әму мьләта бәгәм кьрһн у бьжартһн, чьмки һун жь h'әму мьләта һьндьктър ьн. ⁸Ле чьмки Хөдан һун h'ьз кьрһн у өса жи бона қәдан-дьна сонде хwә, к'ижан кө ви кал-бавед wәр'а сонд хвар, һун бь дәсте зор дәрхьстһн у тө жь мала хөламтийе, жь дәсте Фьрәwһн п'адше Мьсьре азакьри. ⁹Бьзаньбә кө Хөдан Хwәдейе тә, әw ә Хwәде, Хwәдейе амьн, кө пәйман у h'өба хwәйә амьн h'әта h'әзар ньсьли хwәй дькә, бона ван, йед кө ви h'ьз дькьн у ә'мьред ви дьқәдиньн. ¹⁰Ле хут ван кө дьжәнһнә ви wәкә ә'мәлед ван we ван онда кә, әw дәрәнги найехә we зутьрәки wәкә ә'мәлед ван хут бьдә ван. ¹¹Тө ван ә'мьр, қәйдә-қанун у қьрара хwәй кә, к'ижана кө әз иро ль тә ә'мьр дькьм кө бьқәдини.

Хөдан we тә бьмбарәк кә һәгәр тө гөһдар би

¹²Һәгәр һун ван қьрара бьбьһен, хwәй кьн у бьқәдиньн, һьнге Хөдан Хwәдейе тә we бона тә пәйман у амьнийа хwә хwәй кә, бона к'ижана кө ви кал-бавед тәр'а сонд хвар. ¹³Әwe тә h'ьз бькә, we дөа ль тә бькә, тә ль һәв зедә кә. We дөа бәре зьке тә у бәре ә'рде тә, гәнһм у шәрава тә, бьзьре тә, зайина пәз-дәwаред тә бькә, ль сәр ә'рде кө ви кал-бавед тәр'а сонд хвар бьдә тә. ¹⁴Жь h'әму мьләта зедәтър дөайе ль тә бә, нә нава тәда нә жи нава h'әйwanед тәда бөбәр we т'өнә ьн. ¹⁵Хөдан we һәр нәхwәшийе дури тә хә, т'ө ешәкә хьрабә Мьсьре к'ижан кө тө зани, we нәйнә сәре тә. Ле ван we бинә ль сәре ван h'әмуийед кө дьжәнһнә тә. ¹⁶Те h'әму мьләтед кө Хөдан Хwәде дьдә дәсте тә, ондаки, бьра h'әйфа тә ль ван нәйе, хwәдейед ванр'а қөльх нәки, чьмки әw йәк бона тә т'әлә йә.

¹⁷Бәлки тө дьле хwәда бежи: «Әв мьләтана жь мьн гәләктър ьн, чава әз дькарьм бәри ван дьм?» ¹⁸Жь ван

нэтърсэ. Чь кö Хöдан Хвэдейе тэ ани сэре Фьрэwyn у т'эмамыйа Мьсьере, ¹⁹эw щер'бандьнед мэзын кö тэ бь ч'эвед хвэ дитын, нишан, к'эрэмэт, дэсте qəwat у зэнда дьрежкьри, бь к'ижана Хöдан Хвэдейе тэ тö дэрхьсти р'нд бир бинэ. Öса жи Хöдан Хвэдейе тэ we бинэ сэре ван мьлэта жь к'ижана кö тö дьтърси. ²⁰Хöдан Хвэдейе тэ we тьрс у хофе* жи бышинэ сэр ван, һ'эта кö йед майи у йед хвэ жь тэ вэшарти нэмьрын. ²¹Жь ван нэбьздэ, чьмки Хöдан Хвэдейе тэ кö нава тэда йэ, Хöдане мэзын у хоф э. ²²У Хöдан Хвэдейе тэ һеди-һеди we ван мьлэта жь бэр тэ р'ақэтинэ. Тö нькари вана щарэкер'а öнда ки, wэки тэрэwьлед чоле ль сэр тэ зедэ нэбын. ²³Хöдан Хвэдейе тэ we ван бьдэ дэсте тэ, we т'эвиһэвбунэкэ мэзын бькэ нава ван, һ'эта кö қьр'а ван бе. ²⁴П'адшед ван we бьдэ дэсте тэ, те наве ван жь бын п'эр'е э'зменда öнда ки, т'ö кэсе ль бэр тэ тэйах нэкэ, һ'эта кö тö ван қьр' нэки. ²⁵П'утед хвэдейед ван бышэwьтиньн, дьлһавьжийа зер' у зиве сэр ван нэкэ у ван хвэр'а һьлнэди, wэки бь ве йэке нэк'эви т'эле, чьмки эw ль бэр Хöдан Хвэдейе тэ к'ьрети йэ. ²⁶Нэ жи к'ьретийе бьби мала хвэ кö мина we ньфьр' ль тэ бэ у қьр'а тэ бе. Жь we зьвер бэ, бьра эw бона тэ к'ьрети бэ, чьмки эw гэрэ бе öндакьрыне кö ньфьр'е Хöдан бе сери.

Warбуна эрде қәнщ

8 Һ'эму э'мьред кö эз иро ль wэ дькьм, бькьн кö ван бьқэдиньн, wэки һун сах-сьламэт бын, ль һэв зедэ бын һэр'ын wi эрди war бын, бона к'ижани Хöдан кал-бавед wэр'а сонд хвар. ²Бир бинэ т'эмамыйа р'ийа бэр'ийеда, к'ижанида Хöдан Хвэдейе тэ эва чьл салэ кö тэ дьбэ, бона кö тэ та кэ, бьщер'бынэ, wэки бьзаньбэ чь дьле

* 7:20 Wэлгэр'андьна йунанийэ кэвьнда «Моза».

тэда һэйэ, к'а те ә'мьред ви бьқәдини йан на. ³Әви тө та кьри, бьр'чи һьшти у мана * тө даий хварьне, к'ижан нэ тэ заньбу чийэ нэ жи кал-бавед тэ. Wәки тэва ә'йан кә кö инсан т'әне бь нен нажи, ле бь һәр тыште кö жь дэве Хөдан дәрдык'әвә дьжи. ⁴Әва чьл сал ә нэ к'ьнще ль сәр тэ машиян, нэ жи ньге тэ wәрьмин. ⁵Дьле тэва бьра ә'йан бә, wәки чава кö мәрвь зар'е хwә һьлте, öса жи Хөдан Хwәдейе тэ ль тэ һьлте. ⁶Ә'мьред Хөдан Хwәдейе хwә бьқәдини, р'ийед вида һәр'и у жь ви бьтърси. ⁷Чьмки Хөдан Хwәдейе тэ, тэ дьбә әрде қәнщ, әрде кö щәвед ава, канийа у авед бьнәррд ль ч'ийа у нәwала дәртен, ⁸әрде т'ьжи гәнъм, щәһә, бахе тьрийа, һежира, һ'ьнара, әрде бьзьре зәйт'уне у һьнгьв. ⁹Әрде кö те нане хwә бе мьнәт бьхви, ль wьр кемасийа т'ö тышти те нәбини, кә-вьред ви әрди т'ьжи һ'әсьн ьн, жь ч'ийа те сьфьр дәрхи. ¹⁰Те бьхви у т'ер би, Хөдан Хwәдейе хwә те бьмбарәк ки, бона әрде қәнщ, к'ижан кö ви да тэ.

Хөдан бир нәкә

¹¹Һаш жь хwә һәбә тө Хөдан Хwәдейе хwә бир нәки. Ә'мьр, қьрар у қәйдә-қанунед ви, кö әз иро ль тэ ә'мьр дыкьм нәт'әр'ьбини. ¹²Һәгәр на, гава тө т'ер бьхви, малед бәдәw чеки у wанда бьжийи, ¹³пәз у дәwаред тэ зедә бьн, зер' у зиве тэ зедә бьн, һәр тыштида хьне би, ¹⁴һьнге дьле тәйе бабах бә те Хөдан Хwәдейе хwә кö тө жь wәлате Мьсьре, жь мала хөламтийе дәрхьсти бир бьки. ¹⁵Хөдан тө бәр'ийа мэзьн у хофр'а дәрбаз кьри, к'идәре мәрә жәрдадаи у дупьшк ьн. Жь әрде һ'ьшки бе ав, жь қәйайе қәwин тәр'а ав дәрхьст. ¹⁶Бәр'ийеда бь манайе тө т'ер кьри, к'ижан кö кал-бавед тэ ньзаньбун әw чийә. Кö тэ та кә у бьщер'ьбинә wәки хьлазийе тәр'а

* 8:3 Бьньһер'ә Дәрк'әтьн 16 у Жьмар 11:7-9.

қәнщийе бькә. ¹⁷Дьле хвәда нәбежи: «Qәwата мьн у зорайийа дәстед мьн әва һәбука мьнр'а қазьнщ кьрьнә». ¹⁸Ле Хөдан Хвәдейе хвә бир бинә, чьмки әw қәwате дьдә тә кө һәбуке қазьнщ ки, wәки пәймана хвәйә кө wi кал-бавед тәр'а сонд хвар бьқәдинә, мина р'ожа иройин. ¹⁹Һәгәр тө Хөдан Хвәдейе хвә бир бьки у пәй хвәдейед башқә һәр'и, ванр'а қөльх ки у бәр ван та би, әз иро әлами wә дькьм кө ә'сә we қьр'а wә бе. ²⁰Чава әw мьләтед кө Хөдан бәр wә қьр' дькә өса жи һуне бенә қьр'кьрьне, wәки гөр'а Хөдан Хвәдейе хвә нәкьн.

Хөдане алийе Израел бькә

9 Бьбьһе Израел! Иро тө Урдөнер'а дәрбаз дьби кө һәр'и у мьләтед тә мәстър, тә қәwаттър, бажаред мәзьнә һ'әта ә'змен суркьри war би. ²Мьләте мәзьн у бьльнд, зар'ед әнақийа^Ф, тә әw нас дькьрьн у бона ван тә бьһистьбу, кө те готьн: «К'е we бәр зар'ед Әнақийа тә-йях кә?» ³Ле тө иро бьзаньбә кө Хөдан Хвәдейе тә чава агьре п'әр'ьтандьне пешийа тәва дьчә. Әwe ван онда кә, ль бәр тә та кә, те бәри ван ди у зутьрәки ван қьр' ки, чава кө Хөдан готьбу тә. ⁴Гава кө Хөдан Хвәдейе тә ван дури тә хә, дьле хвәда нәбежи: «Бона р'астийа мьн Хөдан әз анимә ви wәлати ле war бьм». Ле бона нәһәқийа ван мьләта Хөдан бәри ван дьдә. ⁵Нә бона һәқийа тә, нә жи р'астийа дьле тә тө дьчи wәлате ван war би. Ле Хөдан Хвәдейе тә бона нәһәқийа ван мьләта бәри ван дьдә жь бәр тә у бона созе хвә кө кал-бавед тә: Бьраһим, Ишаq у Ақубр'а сонд хварьбу, бинә сери. ⁶Бьзаньбә! Хөдан Хвәдейе тә нә бона р'астийа тә ви wәлате қәнщ дьдә тә кө ле war би, чьмки тө мьләтәки сәрһ'ьшк и.

Зар'ед Израел голька зер'ин р'одькьн

⁷Бькә бира хвә у бир нәкә кө тә бәр'ийеда чьқаси һерса Хөдан Хвәдейе хвә р'акьрийә. Жь we р'ожа кө тө жь

вэлате Мьсьре дэрк'эти һ'эта һатъна вэйә ль ви щийи
 һун мьрабъли Хөдан бун. ⁸Бәр ч'ийаие һ'оребе * вә Хөдан
 һерс хьст. һерса Хөдан ль вә р'абу өса кө ви хвәст вә
 қыр' кө. ⁹Әз һьлк'ышийамә сәре ч'ийе, вәки сәлед кәвьри,
 сәлед пәймана Хөдан т'әви вә гьреда һьлдъм. һьнге әз
 ль сәре ч'ийе чъл р'ожи у чъл шәви бе нан у бе ав мам.
¹⁰Хөдан әв һәр дө сәлед кәвьрийә кө бь т'ьлийа Хвәде
 һатъбунә һьвисаре данә мьн. һ'әму хәбәрәд кө Хөдан
 ль сәре ч'ийе жь нава егьрда р'ожа щьвате готъбу вә,
 ль сәр ван бун. ¹¹Бь ви авайи хьлазийа ван чъл р'ож у
 чъл шәви Хөдан әв һәр дө сәлед кәвьрийә пәймане данә
 мьн. ¹²Һьнге Хөдан готә мьн: «Р'абә зу жь вьр пәйа бә,
 чьмки щьмә'та тә, к'ижан кө тә жь Мьсьре дәрхьст, жь
 р'е шьһ'ти. Әв зу жь we р'ийа кө мьн ль ван ә'мьр кьр
 хальфин, вана хвәр'а п'ут р'окьр». ¹³Һьнге Хөдан мьнр'а
 хәбәр да у гот: «Мьн дит әва мьләта, ва йә әв мьләтә-
 ки сәрһ'ышк ә. ¹⁴Бьһелә әзе қыр'а ван биньм, наве ван
 бьн п'әр'е әзменда р'әсит кьм. Ле жь тә мьләтәки ван
 қәваттьр у мәстър пешда биньм».

¹⁵Һьнге агьр ч'ийе к'әтъбу, әз вәгәр'ийам һәр дө сәлед
 пәйманейә кәвьри дәстед мьнда жь ч'ийе һатъмә харе.
¹⁶Мьн дит ва йә вә бәр Хөдан Хвәдейе хвә гөнә кьри-
 йә, хвәр'а п'утәки гольке р'окьрийә. һун зу жь we р'ийа
 кө Хөдан ль вә ә'мьр кьр хальфин. ¹⁷Мьн жи һәр дө сәл
 һьлдан, бь һәр дө дәстед хвә әв авитън у ль бәр ч'ә'вед
 вә һурдәхвәши кьрын.

Муса бона зар'ед Исраел дөа дькә

¹⁸Мьн диса мина бәре хвә авитә ль бәр Хөдан, чъл
 р'ож у чъл шәви, мьн нә нан хвар нә жи ав вәхвар, бона
 һ'әму гөнәд вә, бь к'ижана вә хьраби ль бәр Хөдан кьр,

---

* ^{9:8} һ'орәб навәки дьнейи Синайе йә.

һерса ви р'акър. ¹⁹Эз жь һерс у хэзэба Хөдан тьрсийам, чьмки һерса ви ль сэр вә р'абу у ви хвәст вә қыр' кә. Ле ве щаре жи Хөдан дэнге мьн бьһист. ²⁰У Хөдан ль сэр һарун гәләки һерс к'әт, хвәст к'ока ви бинә, ле мьн һын-ге бона һарун жи дөа кър. ²¹Мьн гөне вә, әв голька вә чекьри һьлда у агьрда һ'әланд. Пәйр'а мьн әв шкенанд у һур-һури кър кьрә т'оз. Мьн әв т'оз р'әшандә селафа кө жь ч'ийе дьк'ьшийа.

²²Ль Т'авәрайе, Массаһе у ль Қиброт-һат'авайе жи вә һерса Хөдан р'акър*.

²³Һынге Хөдан һун жь Қадеш-Барнеайе* шандьн у гот: «Һәвраз һәр'ьн у әрде кө әз дьдьмә вә ле вар бьн». Ле һун мьқабьли готьна Хөдан Хвәдеие хвә чун у вә бавәрийа хвә ви нә ани у гөр'а ви нәкър. ²⁴Жь we р'ожеда кө мьн һун нас кьрьнә, һун мьқабьли Хөдан ьн.

²⁵Эз нава ви чьл р'ож у чьл шәвида дәвәр'уйа к'әтьбумә ль бәр Хөдан. Дәвәр'уйа ль бәр Хөдан к'әтьбум чьмки Хөдан дьхвәст қыр'а вә банийа. ²⁶Мьн р'әща жь Хөдан дькър у дьгот: «Хөдан Хвәйе мьн! Мьләте хвә, ава готи ware хвә қыр' нәкә, к'ижан тә бь мәзьнайийа хвә хьлаз кър у жь Мьсьре бь дәсте зор дәрхьст. ²⁷Бир бинә хөламед хвә Бьраһим, Исһақ у Ақуб, дина хвә нәдә сәрһ'ьшки, нәһәқи у гөне ви мьләти, ²⁸вәки нәбә әв вәлате кө тә әм жь нава ви дәрхьстьн, бежә: «Хөдан нькарьбу әв бь-бьрана ви әрде кө ви соз дабу ван, ле әв бәр ч'әве ви р'әш бун, ләма әв дәрхьстьн кө бәр'ийеда бькөжә». ²⁹Ле әв мьләте тә йә, ware тә, к'ижан кө тә бь қәватә хвәйә мәзьн у бь зәнда хвәйә дьрежкьри дәрхьст».

---

* 9:22 Бона Т'авәрайе бьньһер'ә Жьмар 11:1-3. Бона Массаһе бьньһер'ә Дәрк'әтгьн 17:1-7. Бона Қиброт-һат'авайе бьньһер'ә Жьмар 11:31-34.

* 9:23 Бьньһер'ә Қануна Дөщари 1:19-28.

Муса дө сәлед кәвьрийә ну дьстинә

10 We һынге Хөдан готә мьн: «Хвәр'а дө сәлед кәвьри мина йе бәре бьт'әр'ышинә у һьлк'ышә сәре ч'ийе щәм мьн, өса жи сьндоқәкә дарин чекә. ²У эзе ль сәр сәла, ван хәбәред кө ль сәр сәлед пешийейә кө тә шкенандын бьньвисьм у ван бькә һьндөр'е сьндоқе». ³Һынге мьн сьндоқ жь дара дарщевийе^Ф чекьр, дө сәлед кәвьри мина йе бәре т'әр'ышандын у әв һәр дө сәл дәстед мьнда һьлк'ышийамә сәре ч'ийе. ⁴Әв дәһә т'әмийед кө Хөдан ль сәре ч'ийе жь нава егьрда р'ожа щьвате готә вә, әви әв ль сәр сәла ньвисин, чава кө бәре ньвисибу. Хөдан әв данә мьн ⁵у эз вәгәр'ийам жь ч'ийе һатьмә харе. Сәл кьрнә һьндөр'е сьндоқа мьнә чекьри, әв ль вьр ман чава кө Хөдан ль мьн ә'мьр кьр.

Мьрна һарун у борще левийа

⁶(Һынге зар'ед Израел жь Берот'-Бьне-Йаһакане чунә Мосерайе. Ль вьр һарун мьр у вьр һатә дәфьнкьрьне, дәвса ви Елазаре көр'е ви бу к'аһин. ⁷Жь вьр чунә Гудгодаһе, жь Гудгодаһе чунә Йотбат'айе әрде ньхалед ава.

⁸Ви чахи Хөдан қәбила Леви башқә кьр кө Сьндоқа^Ф Пәймана Хөдан бьбьн, ль бәр Хөдан бьсәкьньн, вьр'а қөльх кьн у бь наве ви бьмбарәк кьн, һ'әта р'ожа ироин. ⁹Ләма п'ар у мьлк'е Леви г'әви бьрайед ви т'өнә. Хөдан хвәха йә мьлк'е ви, чава кө Хөдан Хвәдейе тә готьбу ви*.)

Хөдан шаба дөа Муса дьдә

¹⁰Әз жи мина бәре чьл р'ож у чьл шәви ль сәре ч'ийе бум. Ве щаре жи Хөдан дәнге мьн бьһист у Хөдан

---

* ^{10:9} Бьньһер'ә Жьмар 18:20-24.

нэхwэст qър'a тэ бинэ. ¹¹У Хөдан готэ мьн: «P'абэ р'ек'эвэ пешийа мьлэтва хэр'э, бьра эw хэр'ьн эрде кö мьн кал-бавед ванр'a сонд хвар бьдьмэ ван, хwэр'a бькьнэ мьлк'».

Пэсын у qэдър бьдьнэ Хөдан

¹²Хөдан Хwэдейе тэ ньһа чь жь тэ дьхwазэ Исраел? Эw т'эне дьхwазэ кö тö жь Хөдан Хwэдейе хwэ бьтърси, һ'э-му р'ийед wiда хэр'и, wi һ'эз бьки у wир'a qөлх ки, бь т'эмамыйа дьле хwэ у бь т'эмамыйа нэфса хwэ, ¹³э'мьр у qайдэ-qанунед Хөдан хwэйи ки, к'ижан кö эз ньһа бона qэнцийа тэ ль тэ э'мьр дькьм. ¹⁴Э'зман у э'змане э'змана, эрд у һ'эму чь ль сэр э йе Хөдан Хwэдейе тэ йэ, ¹⁵ле Хөдан т'эне кал-бавед тэ бэгэм кьрын, эw һ'эз кьрын, пэй ванр'a жи зөр'этэд ван бьжартын awа готи хун, жь нава һ'эму мьлэта, мина р'ожа иройин. ¹⁶Ньһа гөр'a Хөдан бькьн* у вьр шунда сэр һ'эшк нибьн. ¹⁷Чьмки Хөдан Хwэдейе wэ, эw Хwэдейе хwэдейа йэ, Хwэйе хwэйа йэ, Хwэдейе мэзын, qэwат у saw э. Фьрқийе накэ у р'öшэте жи һьлнадэ. ¹⁸Эw һэқийе ль севи у жьнэбийа дькэ, йе хэриб һ'эз дькэ у ван нан у к'ьнц дькэ. ¹⁹Оса жи хун хэриба һ'эз бькьн, чьмки хун хwэха жи хэриб бун wэлате Мьсьреда. ²⁰Жь Хөдан Хwэдейе хwэ бьтърсэ, хöлапти-йе wир'a бькэ, хwэ wi бьгьрэ у бь наве wi сонд бьхwэ. ²¹Пэсна бьдэ wi, эw э Хwэдейе тэ, к'ижани бона тэ эw кьред мэзын у һ'эйрэ-һ'өжмэк'ар кьрын, к'ижан кö тэ бь ч'эвед хwэ дитын. ²²Бь һ'эфте нэфси кал-бавед тэ бэр-жери Мьсьре бун, ле ньһа Хөдан Хwэдейе тэ, тö мина стэйркед э'змен бе һ'эсаб кьри.

---

* 10:16 ИбраниФ хэбэр бь хэбэр «Дьле хwэ сьнэт кьн». Сьнэткьрын нишана сонде нава Хwэде у Исраел э. Фькьра ве р'езе эw э кö цьмэ'т гэрэ жь ван р'ийед хwэйэ хьраб вэгэр'э.

Кьрьнед Хөданэ зор

11 Хөдан Хwәдейе хwә һ'вз бькә, фәрманед ви, қәй-дә-қанунед ви, қьраред ви у ә'мьред ви һәр р'ож бьқәдинә. ²Һун иро ширәтед Хөдан Хwәдейе хwә заньн, ле нә зар'ед wә. Чьмки әw нәзаньн у нә жи дитьнә мәзьнайи-йа ви, дәсте вийи қәwат у зәнда дьрежкьри, ³нишанед ви, кьред ви, к'ижан кә ви нава мьсьрийада ани ль сәре Фьрәwьн п'адше Мьсьре у ль сәре т'әмамийа wәлате ви. ⁴Өса жи чь кә Хөдан ани ль сәре әскәред Мьсьре, һәсп у әр'әбед ван, гава вана дабунә пәй wә, чава Хөдан ава Бә'ра Сор сәр ванда вәгәр'анд у әw қьр' кьрьн һ'әта-һ'әта-йе. ⁵Әви бәр'ийеда чь кьр бона wә, һ'әта һатьна wәйә ви щийи. ⁶Чь ани сәре Дат'ан у Абирам, кәр'ед Әлйабе кәр'е Р'убен, чава әрде дәве хwә вәкьр әw нәфәрава, чадьрава у һ'әму һәйна ванва, жь нава Исраел һ'уфи хwә кьр*. ⁷Ле бәле ч'әвед wә һ'әму кьрьнед зорә кә Хөдан кьрьн дитьн.

Хөдане дөа әрде создайи бькә

⁸Һ'әму ә'мьред кә әз иро ль wә ә'мьр дькьм хwәйи кьн, wәки һун қәwат бьн дәрбаз бьн у һәр'ьн ви әрди хwәр'а бькьнә мьлк'. ⁹Wәки ә'мьре wә дьреж бә ль сәр ви әрди, бона к'ижани Хөдан кал-бавед wәр'а сонд хвар кә бьдә ван у зөр'әта ван, әрде кә шир у һьнгьв же дьк'ьшә. ¹⁰Чьмки әрде кә тә дьчи хwәр'а бьки мьлк', әw нә мина wәлате Мьсьре йә, жь к'ижани тә дәрк'әти, к'идәре кә тә т'охьм дьр'әшанд у бь щәфа* ав дьда, мина бахчә. ¹¹Ле әрде кә

* 11:6 Бьньһер'ә Жьмар 16.

* 11:10 Ибрани хәбәр бь хәбәр «Бь ньге хwә». Мә'на ван хәбәра т'ам нә ә'йан ә, бәлки мәрьва ньге хwә ль сәр хwәлийева дь-к'ьшандьн у әw дьбу мина щәве кә ав wer'а бьк'ьшийа, йан бь ньге хwә р'ийа аве кә ль нава we щәwеда дьк'ьшийа дьгөһастьн.

һун дәрбаз дьбыне хwәр'а бькьнә мьлк', әw әрде ч'ийа у нәwала йә кә жь барана әзмен те авдане. ¹² Әрде кә Хөдан Хwәдейе тә бона we хәм дькә, ч'әвед Хөдан Хwәдейе тә һәр гав ль сәр ә, жь дәстпебуна сале һ'әта к'өтабуна сале.

¹³ һәгәр һун р'ьнд гөһ бьдьнә ә'мьред мьн, к'ижан кә эз иро ль wә ә'мьр дькьм, өса жи Хөдан Хwәдейе хwә һ'ыз бькьн у бь т'әмамийа дьле хwә, бь т'әмамийа нәфса хwә wир'а қөльх кьн, ¹⁴ һьнге эзе барана пайизе у баһаре wәхтда бьдьмә әрде wә кә тө гәньме хwә, мәйа хwә у бьзьре хwә һьлди. ¹⁵ Эзе ль чол-бәстед тә, бона һ'әйwanед тә гиһе шин кьм. Хwарьна тә жи we т'ьжи бә, те бьхwi у т'ер би. ¹⁶ һаш жь хwә һәбьн, wәки дьле wә нәйе хапандьне у һун нәшьһ'ьтьн, бәр хwәдейе башқә та нәбьн wanр'а қөльх нәкьн, ¹⁷ кә һерса Хөдан ль wә р'анәбә, әw әзмен дадә, баран т'өнәбә у әрд бәре хwә нәдә, һьнге һу-не зутьрәке онда бьн ль сәр wi әрде қәнщ кә Хөдан дьдә wә.

¹⁸ Ле ван хәбәред мьн нава хwә у дьле хwәда хwәйи кьн, wan чава нишан ль сәр дәсте хwә гьредьн у өса жи бьра әw ль сәр ә'нийа wә ль навбәра ч'әвед wәда бьн. ¹⁹ Зар'ед хwә һини wan кьн. Ван хәбәра wanр'а гьли ки гава мала хwәда р'уньшти йи йан р'еда йи, гава п'алдьди у гава р'адьби, ²⁰ wan ль сәр рәхдәрийед мала хwә у дәргәһед бажаре хwә бьнвьисә, ²¹ wәки ль сәр wi әрди к'ижан кә Хөдан кал-бавед wәр'а сонд хwар кә бьдә wan, р'ожед ә'мьре wә у р'ожед ә'мьре зар'ед wә өса дьреж бьн чава р'ожед ә'змен ль сәр дьне.

²² һәгәр һун ван һ'әму ә'мьра қәнщ хwәйи кьн, к'ижан кә эз ль wә ә'мьр дькьм кә бьқәдиньн, Хөдан Хwәдейе хwә һ'ыз бькьн, һ'әму р'ийед wiда һәр'ьн у хwә ль wi бьгьрьн, ²³ һьнге Хөдане жь бәр wә бәри ль ван һ'әму мьләта дә у һуне мьләтед жь хwә мәстьр у қәwаттьр бькьн бьндәст. ²⁴ һәр щийе кә пә'нийа ньге wә лек'әwә, we бьбә йа wә. Жь бәр'ийе һ'әта Лөбнане, жь ч'әме Фьрате һ'әта Бә'ра Навбәре*

* 11:24 Тек'ста ибранида ньвисар ә «Бә'ра К'өтасийе», әw бә'са Бә'ра Навбәре дькә awа готи Бә'ра Сьпи.

we бьбэ синоре wə. ²⁵Т'ö кәсе ль бәр wə тәйах нәкә, Хөдан Хwәдейе wə we тьрс у хофа wə бькә ль сәр h'әму wәлате кө һуне ньгед хwә бавежьне, чава кө wi готьбу wə.

²⁶Эз иро дөа у ньфьр'е датиньмә ль бәр wə, бьбьжерьн: ²⁷Дөа әв ә, һәгәр һун гөһ бьдьнә ә'мьред Хөдан Хwәдейе хwә, к'ижан кө әз иро ль wə ә'мьр дькьм, ²⁸ле ньфьр' әв ә, һәгәр һун гөһ нәдьнә ә'мьред Хөдан Хwәдейе хwә, жь ве р'ийе бьшьһ'ьтгьн, к'ижан кө әз иро ль wə ә'мьр дькьм у ль пәй хwәдейед башқә кө һун нас накьн һәр'ьн.

²⁹У гава Хөдан Хwәдейе тә, тә бьбә wi әрди, к'ижани кө тө дьчи хwәр'а бьки мьлк', ль сәр ч'ийайе Гьризиме те дөа ә'лам ки у ль сәр ч'ийайе Әйбал те ньфьр' ә'лам ки. ³⁰Әв ч'ийа алийе р'оавайа Урдөне, пәй р'ийа р'оавайе, ль әрде кәнанийада^Ф нә йед кө Ә'рабада пешбәри Гилгале незики мә'за* Морәһ дьминьн. ³¹һун Урдөнер'а дәрбаз дьбьн, wәки һәр'ьн у wi әрди хwәр'а бькьнә мьлк', к'ижан кө Хөдан Хwәдейе wə дьдә wə. һьнге һуне хwәр'а бькьнә мьлк', ль wьр бьжин, ³²бькьн кө ван һ'әму қәйдә-қанун у қьраред кө әз иро датиньмә ль бәр wə бьқәдиньн.

Шийе қөльх кьрьне

12 Әв ьн қәйдә-қанун у қьраред кө һун гәрәке бькьн кө бьқәдиньн, ль сәр wi әрди к'ижан кө Хөдан Хwәдейе кал-бавед тә we чава мьлк' бьдә тә, һ'әму р'о-жед кө һун ль сәр дьне бьжин. ²Әw һ'әму шийед ван мьлэта кө һун дьчьне хwәр'а бькьнә мьлк', к'идәре әw хwәдейед хwәр'а қөльх дькьн: Сәр ч'ийа-банийа, сәр гьра у бьн һәр дарәкә бь ч'ьқьл у бәлгада сьх т'әмами wеран кьн. ³Горигәһед ван wеран кьн, һ'әйкәлед ван һурдәхwәши кьн, Ашераһед* ван бьшәwьтиньн, п'утед ван бьбьр'ьн у навед ван ль wi шийи р'әсит кьн. ⁴һун

* 11:30 Дара хьрнуфе.

* 12:3 Бьньһер'ә шьровәкьрьна Қануна Дөщари 7:5.

мина ван Ходан Хwәдейе хwәр'а qөльх нэкын. ⁵ Ле ви щийи кö Ходан Хwәдейе wә we бьбьжерә, жь нава h'ә-му qәбилед wәда кö ль wър наве хwә ле дайнә, хwә ль ви щийи бьгьрын у hәр'ьнә wър, ⁶ дийарийед^Ф хwәйә т'әвайишәwате, qөрбанед хwә, дәһәкед^Ф хwә, дийарийед дәсте хwә, созед хwә, дийарийед хwәйә р'әзәдльийе, ньхөрийед пәз у дәwаред хwә бьбьнә ль wър. ⁷ Ль wър бәр Ходан Хwәдейе хwә һун нәфәред хwәва бьхwьн у ша бьн, бона һәр кьрына дәстед хwә кö Ходан Хwәдейед тә тö бьмбарәк кьри.

⁸ һун гәрә ван тышта нэкын, чава кö дьле wә дьхwазә, чь кö жь мә һәр кәс иро ль wър дькә, ⁹ чьмки һун һе нәк'әтьнә щийе р'ьһ'әтийе у wаре кö Ходан Хwәдейе тә дьдә тә. ¹⁰ Гава һун Урдөнер'а дәрбаз бьнә ви әрде кö Ходан Хwәдейе wә дьдә wә, хwәр'а бькьнә мьлк', әwe р'ьһ'әтийе бьдә wә жь h'әму дьжмьнед дора wә, һынге һуне бе qәзи бьжин. ¹¹ Ви щийе кö Ходан Хwәдейе wә we бьбьжерә кö наве хwә ле дайнә, һәр тышти бьбьнә wър, чава кö әз т'әми ль wә дькьм, аwа готи: Дийарийед хwәйә т'әвайишәwате, qөрбанед хwә, дәһәкед хwә, дийарийед дәсте хwә у h'әму h'әдийед хwәйә создаийә жьбарә, к'ижана кö һуне Ходанр'а соз бьдьн. ¹² У ль бәр Ходан Хwәдейе хwә ша бьн, һун у көр'ед wә, qизед wә, хөламед wә, щарийед wә, öса жи левийе бажаред wәда, чьмки п'ар у wаре ви т'әви wә т'өнә.

¹³ һаш жь хwә һәбә дийарийед хwәйә т'әвайишәwате һәр щийе кö тә хwәш те нәки, ¹⁴ ле т'әне ви щийи кö Ходане жь нава qәбиләкә тә бьбьжерә, ль wър дийарийед хwәйә т'әвайишәwате у һәр тышти чь кö әз ль тә әмьр дькьм бькә.

¹⁵ Ле тö дькари ль һәр бажаре хwәда, wәкә we бьмбарәкийа Ходан Хwәдейе хwә h'әйwen сәржеки у гошт бьхwi, чава кö дьле тә хwәш те. Паqьж у нә паqьж дькарын жь ви бьхwьн, мина кара хәзале у бьзьна к'уви. ¹⁶ Т'әне ху-

не нэхwьн, we мина аве бьр'ежьнэ ль сэр эрде. ¹⁷Изьна тэ т'өнэ кө тө бажаред хwэда дэһака гэньме хwэ, мэйа хwэ, бьзьре хwэ, нэ жи ньхөрийед пэз-дэwаред хwэ, һ'эму дийарийед хwэйэ создайи, дийарийед хwэйэ р'э-зэдьлийе у дийарийед дэстед хwэ бьхwi. ¹⁸Ле тө гэрэ ван ль бэр Хөдан Хwэдейе хwэ ль wi щийи кө Хөдан Хwэдейе тэ we бьбьжерэ бьхwi. Бь ви аwaiи, бона һэр кьрна дэстед тэ, тө т'эви көр'е хwэ, qиза хwэ, хөламе хwэ, щарийа хwэ у левийе бажаред хwэда ль бэр Хөдан Хwэдейе хwэ ша бьн. ¹⁹Һаш жь хwэ һэбэ wэки т'эмамыйа р'ожед хwэда ль сэр эрде хwэ бона леви тө хэм бьки.

²⁰Гава Хөдан Хwэдейе тэ синоре тэ бэрфьрэ кэ, чава кө wi готэ тэ у дьле тэ гошт бьхwазэ у бежи: <Эзе гошт бьхwьм> һынге чьqаси дьхwази гошт бьхwэ. ²¹Ле һэгэр эw щийе кө Хөдан Хwэдейе тэ бьбьжерэ бона кө наве хwэ ле дайнэ, гэлэк дури тэ бэ, һынге жь пэз у дэwаред хwэ, к'ижан кө Хөдан данэ тэ, чава кө мьн ль тэ э'мьр кьр сэржекэ у бажаред хwэда чьqас кө дьле тэ дьхwазэ бьхwэ. ²²Т'эне we чава кара хэзале у бьзьна к'уви дь-хwьн өса бьхwэ, паqьж у нэ паqьж дькарьн we бьхwьн. ²³Ле нэби-нэби кө тө хуне бьхwi, чьмки хун э'мьр э, э'мьр т'эви гошт нэхwi. ²⁴We нэхwэ, мина аве бьр'ежэ ль сэр эрде. ²⁵We нэхwэ wэки тэр'а у пэй тэр'а жи зар'ед тэр'а qэнц бэ, һэгэр тө һэqийе ль бэр ч'эве Хөдан бьки. ²⁶Т'эне дайинед хwэйэ пироз йан создайи һьлдэ wэрэ ль wi щийи кө Хөдане бьбьжерэ. ²⁷Дийарийед хwэйэ т'эвайишэwате, аwa готи гошт у хуне, ль сэр горигэһа Хөдан Хwэдейе хwэ бьдэ. Хуна qөрбанед хwэйэ дьн гэрэ бьр'ежи ль сэр горигэһа Хөдан Хwэдейе хwэ у гошт бьхwi. ²⁸Р'ьнд гөһ бьдэ һ'эму ван хэбэред кө эз ль тэ э'мьр дькьм, wэки тэр'а, пэй тэр'а жи зар'ед тэр'а qэнц бэ һ'эта-һ'этайе, һэгэр һэqийе у р'астийе ль бэр ч'эве Хөдан Хwэдейе хwэ бьки.

Пуҗар'а қөльх нәкә

²⁹Хөдан Хвәдейе тә ван мьләтед пешийа тә кө тө дь-чи бәри ван ди we қыр' кә. Гава тә бәри ван да у әрде ван хвәр'а кьрә мьлк', ³⁰һаш жь хвә һәбә кө тө п'егәһа ванда нәк'әви т'әле, гава әw ль бәр тә бенә қыр'кьрь-не, хвәдейед ван нәгәр'и, бежи: «Әв мьлэтана чава хвәдейед хвәр'а қөльх дькьн? Әзе жи өса бькьм». ³¹Тө Хөдан Хвәдейе хвәр'а өса нәкә. Чьмки вана хвәдейед хвәр'а һ'әму щур'ә к'ьрети дькьрьн йед кө ль бәр Хөдан р'әш ьн. Әw һ'әта көр' у қизед хвә жи ль сәр агьр хвәдейед хвәр'а дьшәwьтиньн. ³²Һ'әму чь кө әз ль wә ә'мьр дькьм бькьн кө бьқәдиньн. Нә ль сәрда зедә кьн нә жи кем кьн.

Гөр'а к'ижан п'ехәмбәриФ бькьн

13 һәгәр жь нава тәда п'ехәмбәр, йан йе хәвна шьровәдькә дәре у нишан, йан к'әрәмәтәке әшәрәт кә ²у әw нишан йан к'әрәмәта кө wi готьбу тә бе сери, ле әw бежә: «Әм ль пәй хвәдейед башқә кө тө нас наки һәр'ьн у әм ванр'а қөльх кьн», ³тө гөр'а wi п'ехәмбәри йан йе хәвна шьровәдькә нәкә. Чьмки Хөдан Хвәдейе wә, wә дьщер'ьбинә, wәки бьзаньбә һун Хөдан Хвәдейе хвә һ'ьз дькьн бь т'әмаийа дьле хвә у бь т'әмаийа щанийа хвә, йан на. ⁴Пәй Хөдан Хвәдейе хвә һәр'ьн, жь wi бьтьрсьн, ә'мьред wi хвәйи кьн, гөһ бьдьнә wi, wir'а қөльх кьн у хвә ль wi бьгьрьн. ⁵Ле әw п'ехәмбәр йан йе хәвна шьровәдькә гәрә бе көштьне. Чьмки әw wә мьқабьли wi Хөдан Хвәдейе wә р'адькә, к'ижани кө һун жь wәлате Мьсьре дәрхьстьн у жь we мала хөламтийе хьлаз кьрьн, әw дькә кө wә жь we р'ейе бьхальфинә, к'ижан кө Хөдан Хвәдейе wә ль wә ә'мьр кьрьбу теда һәр'ьн. Бь ви аwaiи хьрабийе жь нава хвәда р'авва дәрхә.

⁶Һәгәр бьре тә, көр'е дийа тә, көр'е тә, қиза тә, к'өлфә-та п'ашыла тәда, йан дәстәбьраке тә, тә р'ази кә дьзива бежә: «Wәр'н әм һәр'н хwәдейед башқәр'а қөльх кьн», кө нә тә нас кьр'нә нә жи кал-бавед тә, ⁷хwәдейед мьләтед дора хwәр'а, һәгәр незики тә бьн, йан дури тә, жь сәрики әрде һ'әта сәре дьн, ⁸wir'a қайл нәби у гөр'а wi нәки. Бьра һ'әйфа тә ль wi нәйе у дьле тә ле нәшәwьтә, нә жи wi вәшери. ⁹Ле әсә wi бькөжи, пешийе бьра дәсте тә ль сәр wi көшт'нер'а бьльнд бә, паше дәсте т'әмамия щьмә'те. ¹⁰Бьдә бәр кәwьра бькөжә, чьмки әwi кьрийә кө тә жь Хөдан Хwәдейе тә, к'ижани тө жь Мьсьре жь мала хөламтийе дәрхьсти, бьхальфинә. ¹¹Һьнге т'әмамия Исраеле бона we йәке we бьбьһе у бьт'рсә, иди хьраби-йа өса нав тәда накьн.

¹²Һәгәр тө бьбьһейи wәки ль нава бажаред тә йәкида кө Хөдан Хwәдейе тә дьдә тә тө теда бьжийи, ¹³мәрьвед бет'әwшә жь нава тәда дәрк'әт'нә у бьнәлийед бажаре хwә хальфандьнә, гот'нә: «Wәр'н әм һәр'н хwәдейед башқәр'а қөльх кьн» (кө wә әw нас нәкьр'нә), ¹⁴тө бьгәр'ә, әнәнә кә у р'ьнд пе бьһ'әсә. һәгәр әw өса нә, р'аст ә әw к'ьрети ль нава тәда буйә, ¹⁵һьнге бьнәлийед wi бажари әсә бьдә бәр дәве шур бькөжә, бажар у һ'әму чь кө wiда йә, өса жи һ'әйwanед wi, бьдә бәр дәве шур қьр'кә, кө ньфьр'е Хөдан бе сери. ¹⁶Т'әмамия т'ален т'оп кә нава мәйдане. Бажар т'аленва Хөдан Хwәдейе хwәр'а агьршәwат кә. Бьра әw һ'әта-һ'әтайе weран бьминә у т'ө щар нәйе авақьр'не. ¹⁷Бьра дәсте тә т'ө тыште ньфьр'лебу-йи нәк'әwә, чь кө гәрә бе өндақьр'не, wәки алава һерса Хөдан дайнә у р'әме ль тә бькә. К'әрәме ль тә бькә, тә ль һәв зедә кә, чаwа кө wi кал-бавед тәр'а сонд хвар, ¹⁸һәгәр тө гөр'а Хөдан Хwәдейе хwә бьки, һ'әму ә'мьред wi кө әз иро ль тә ә'мьр дькьм хwәй ки у һәқийе ль бәр ч'әве Хөдан Хwәдейе хwә бьки.

h'эйwane h'элал у нэ h'элал

14 hун зар'ед Хөдан Хwэдейе хwэ нэ, бона мьрийа хwэ нэh'эр'ышинь у п'ор'е нав ч'эвед хwэ көр' нэкьн. ²Чьмки тө Хөдан Хwэдейе хwэр'а мьлэтэки бө-hörти-жьбарэ йи. Хөдан тө жь h'эму мьлэтэд ль сэр г'опа дьне бьжарти wэки тө бьби мьлэте wийи мьлк'е wi.

³T'ö тыште h'эрам нэхwэ. ⁴Awa h'эйwanед кө hун дь-карьн бьхwьн: Га, пэз, бьзын, ⁵гак'уви, хэзал, кархэзал, бьзына к'уви, бьзыне қайа, қант'эбьзын, пэза к'уви. ⁶Һэр h'эйwane кө дьк'айе, досьми у сьмвэкьри йэ, дькарьн бьхwьн. ⁷Ле т'эне нава эвед кө дьк'айен йан досьми у сьмвэкьри нэ, ван нэхwьн: Дэвэ, к'еврушк, қотьк, чьмки р'астэ эw дьк'айен ле сьмвэкьри ниньн, эw бона wэ нэ h'элал ьн. ⁸Бэраз жи, р'астэ досьми йэ ле нак'айе, эw нэ h'элал э бона wэ, гоште ван нэхwьн нэ жи щэндэке ван к'эвьн.

⁹Жь h'эму h'эйwanед аведа, йед кө мьлед ван у пач'ед ван һэнэ дькарьн бьхwьн. ¹⁰Ле h'эмуйед кө мьлед ван у пач'ед ван т'өнэнэ нэхwьн, эw бона wэ нэ h'элал ьн.

¹¹Һэр тэйрэда h'элал дькарьн бьхwьн. ¹²Ле ван hун гэрэ нэхwьн: Тэйр, тэйре бази у тэйре бэре, ¹³қуш, қэрэқуш у бавик щур'ед ванва, ¹⁴Һэр қар'қар'и щур'ед ванва, ¹⁵дэвэқуш, буме шэве, мэ'сигьр у қэрқэ щур'ед ванва, ¹⁶көнде кори бьч'ук, көнде кори мэзын у көнде кори сьпи, ¹⁷пеликан, қьрқе Мьсьре, қазе мэ'сийа, ¹⁸лэглэг, қөлынг щур'ед ванва, пупу, бач'эрмок. ¹⁹Һэр меш-моред хwэйип'эр' нэ h'элал ьн бона wэ, эw бьра нэйенэ хварь-не. ²⁰Һэр тэйрэда h'элал дькарьн бьхwьн.

²¹T'ö h'эйwana h'ышкбуйи нэхwьн. We дькари бьди хэрибе бажаред хwэда, бьра эw бьхwэ, йан жи бьфьрошэ р'ешийа, чьмки тө мьлэтэки бөhörти-жьбарэ йи Хөдан Хwэдейе хwэр'а.

Каре ль нав шире македа нэк'элини.

Qануна дәһәке

²²Һаш жь хвә һәбә чь кө тө бь һ'әму т'охьме хвә һәр сал жь әрде дьстини, дәһәке башқә ки. ²³У бәр Хөдан Хвәдейе хвә, ль ви щийи кө әве бьбьжерә вәки ль вьр наве хвә ле дайнә, дәһәка гәньме хвә, мәйа у бьзьре хвә, ньхөрийе пәз у дәваре хвә бьхвә. Бь ви авайи һәр р'ож те һин би жь Хөдан Хвәдейе хвә бьтърси. ²⁴Һәгәр р'ийа ви щийи гәләки дур бә у Хөдан Хвәдейе тә жи тө бьмбарәк кьри у тө нькарьби ве дәһәке бьби ль ви щийи кө Хөдан Хвәдейе тә ве бьбьжерә вәки наве хвә ле дайнә, ²⁵һьнге тө дькари ве п'әраp'а бьгөһер'и. П'әра бьгьрә дәсте хвә у һәр'ә щийе кө Хөдан Хвәдейе тә ве бьбьжерә. ²⁶Бь ван п'әра тө дькари һәр тыште дьле тә бьхвазә бьк'ьр'и: пәз, дәвар, шәрав, ава щәһ у һәр тышти чь кө тө бьхвази. Ль вьр бәр Хөдан Хвәдейе хвә тө нәфәрәд хвәва бьхвә у ша бә. ²⁷левийе бажаред хвәда бир нәкә, чьмки п'ар у вәре ви т'әви тә т'өнә.

²⁸К'өтасийа сала сьсийа дәһәка һәр тыштед ве сале бинә у дайнә ль нава бажаред хвә. ²⁹һьнге леви кө п'ар у вәре ви т'әви тә т'өнә, өса жи хәриб, севии, жьнәби кө ль нава бажаред тәда нә, ве бен, бьхвьн у т'ер бьн, вәки Хөдан Хвәдейе тә дөа ль тә бькә, нава һәр шьхөлед дәстед тәда йә кө те бьки.

Бахшандьна дәйн ль һәр һ'әфт салийе

15 К'өтасийа һәр һ'әфт сала дәйндаред хвә бьбахшинә. ²Бахшандьн әв ә: Кө кәсәки хвәйе дәйн кө дәйн дьдә һәваләки, гәрәке бьбахшинә ви у жь һәвале хвә, жь бьре хвә пашда нәхвазә, чьмки бахшандьн бона хатьре Хөдан ә. ³Жь хәриба дькари бьхвази, ле чь кө сәр бьре тә йә, дәсте хвә же бьк'ьшинә, ⁴ль нава тәда к'әсиб гәрә т'өнәбә, чьмки Хөдан ве ә'сә дөа ль тә бькә ль сәр ви әрди, кө Хөдан Хвәдейе тә чава мьлк'

дъдэ тэ кӱ қазынщ ки. ⁵Т'эне тӱ р'энд гӱндарийа дэнге Хӱдан Хвӱдейе хвӱ бькӱ у т'ам ви ӱмьре кӱ эз иро ль тӱ ӱмьр дькьм, бькӱ кӱ бьрӱдини. ⁶Чьмки Хӱдан Хвӱдейе тӱ we дӱа ль тӱ бькӱ, чава кӱ wi готӱ тӱ. Те дӱйн бьди гӱлӱк мьлӱта ле те хвӱха дӱйндар ниби. Те сӱрвертийе ль гӱлӱк мьлӱта бьки, ле ӱwe сӱрвертийе ль тӱ нӱкьн.

⁷Ле хӱгӱр ль нава тӱда, ль нава бажаред wӱлате тӱда кӱ Хӱдан Хвӱдейе тӱ дьдӱ тӱ, йӱк жь ИсраелФ дӱсттӱнг бӱ, дьле хвӱ нӱкӱ кӱвьр у хьндава бьрайе хвӱйи дӱсттӱнгда дӱстгьрти нибӱ. ⁸хьндава wiда дӱствӱкьри бӱ, ӱw h'ӱwще чь бӱ wӱкӱ h'ӱwщӱдарийа wi бь мӱр'дани дӱйн бьдӱ wi. ⁹hаш жь хвӱ hӱбӱ, кӱ дьле тӱр'а фькьрӱкӱ хьраб дӱрбаз нӱбӱ у бежи: «Сала h'ӱфтайӱ бахшандьне незик ӱ» у ч'ӱве хьраб ль бьре хвӱйи дӱсттӱнг бьньher'и у дӱйн нӱди wi. ӱwe хьндава тӱда hӱwара хвӱ Хӱдан бинӱ у те гӱнӱк'ар дӱрейи. ¹⁰Тӱ бь мӱр'дани бьдӱ wi, пӱй дайинер'а жи бьра ль тӱ чӱтьн нӱйе. Чьмки бона we йӱке Хӱдан Хвӱдейе тӱ we hӱр шьхӱлида, тӱ дӱст бьди чь we дӱа ль тӱ бькӱ. ¹¹Чьмки дӱсттӱнге wӱлате тӱда кем нибьн, лӱма ӱз ль тӱ ӱмьр дькьм у дьбежьм: «Тӱ ӱрде хвӱда хьндава бьре хвӱйи к'ӱсиб у дӱсттӱнгда дӱствӱкьри бӱ».

¹²hӱгӱр бьре тӱ йан хушка тӱйӱ ибрани тӱр'а бе фьрота-не чава хӱлам, бьра ӱw шӱш сала тӱр'а хӱламтийе бькӱ, ле сала h'ӱфта wi аза бӱр'дӱ. ¹³Гава тӱ wi аза бӱр'ди, дӱствала бӱр'нӱди. ¹⁴Бь мӱр'дани жь пӱзед хвӱ, жь бедӱра хвӱ у жь h'ӱwзе хвӱйи шӱраве бьдӱ wi. Чава кӱ Хӱдан Хвӱдейе тӱ тӱ бьмбарӱк кьри ӱса бьдӱ wi. ¹⁵У бир бинӱ wӱки тӱ жи хӱлам буйи wӱлате Мьсьреда, ле Хӱдан Хвӱдейе тӱ тӱ азакьри, лӱма ӱз иро ви ӱмьри дьдьмӱ тӱ. ¹⁶Ле хӱгӱр хӱламе тӱ бежӱ тӱ: «ӱз жь щӱм тӱ начьм», чьмки ӱw тӱ у мала тӱ h'ӱз дькӱ, wi хвӱш те ль щӱм тӱ бьминӱ. ¹⁷хьнге wi бьсперӱ дери у бь дьреше гӱhe wi қӱл кӱ, хьнге ӱwe бьбӱ хӱламе тӱйи h'ӱта-h'ӱтайе. Бь ви щур'ӱйи жи т'ӱви щарийа хвӱ бькӱ.

¹⁸Бъра тэр'а к'эдэр нәйе wәки тō wi аза бәр'дьди, чьмки әви шәш сала тэр'а хōламти кьрийә, һәгәр дәwса wi п'алә буйа тәйе дōбарә хәрщ кьра. Хōдан Хwәдейе тә we тә ль нава һ'әму тыштида чь кō тō бьки бьмбарәк кә.

Qануна бона ньхōрийед пез-дewер

¹⁹Һ'әму ньхōрийе нерин жь пәз у дәwаре хwә Хōдан Хwәдейе хwәр'а нәдър^Ф кә. Бь гайе хwәйи ньхōри нәхәбьтә у ньхōрийе пәзе хwә нәбьр'ә. ²⁰Ль бәр Хōдан Хwәдейе хwә ль wi щийе кō Хōдан we бьбьжерә, һәр сал тō у нәфәрәд хwәва ван ль wьр бьхwьн. ²¹Ле һәгәр әw бь қōсур ә, сәқәт ә йан кор ә, йан бь қōсурәкә гьран ә, we Хōдан Хwәдейе хwәр'а нәкә қōрбан. ²²Бажарәд хwәда дькари we бьхwi. Пақьж у нә пақьж дькарьн we бьхьн, мина кара хәзале у бьзьна к'уви. ²³Т'әне хуне нәхwә, we мина аве бьр'ежә ль сәр әрде.

Щәжьна^Ф Дәрбазбуне

16 Мәһа Абибе* хwәйи кә у Щәжьна Дәрбазбуне Хōдан^Ф Хwәдейе хwәр'а бькә, чьмки мәһа Абибеда Хōдан Хwәдейе тә шәв тō жь Мьсьре дәрхьсти. ²Жь пәз у дәwаре хwә Хōдан Хwәдейе хwәр'а Щәжьна Дәрбазбуне сәржекә, ль wi щийе кō Хōдане бьбьжерә wәки наве хwә ле дайнә. ³Т'әви we т'ō тыште һәвиртьр'шккьри нәхwә, һ'әфт р'ожа т'әви we нане шкәва бьхwә, awa готи нане залулийе, чьмки тō ләзә-ләз жь Мьсьре дәрк'әти. Wәки һ'әму р'ожед ә'мьре хwәда, р'ожа хwәйә жь wәлате Мьсьре дәрк'әтьне бир бини. ⁴Ль нава т'әмамия синоре тәда һ'әфт р'ожа гәрәке һәвиртьр'шк т'өнәбә у гоште қōрбана еwара р'ожа йәке бьра нәминә һ'әта сьбәһе. ⁵Тō нькари

---

* 16:1 Абиб наве weйи пешьн бу ле ньһа Нисан ә. Әв мәһә сал-нә'ма һиве дәстпедькә жь ниве мәһа Адаре һ'әта ниве мәһа Нисане.

қўрбана Дәрбазбуне т'о бажарида кō Хōдан Хвәдейе тә дьдә тә сәржеки. ⁶Ле т'әне ль ви щийи кō Хōдан Хвәдейе тә we бьбьжерә wәки наве хвә ле дайнә, еваре, чахе р'о дьчә ава, қўрбана Дәрбазбуне сәржекә, хут ви wәхти гава тō жь Мьсьре дәрк'әтийи. ⁷Ль ви щийи кō Хōдан Хвәдейе тә we бьбьжерә, бьпежә у бьхwә. Сьбәһе вәгә-р'ә һәр'ә коне хвә. ⁸Шәш р'ожа нане шкәва бьхwә, р'ожа һ'әфта щьвина Хōдан Хвәдейе тә йә, т'о хәбате нәкә.

ЩәжьнаФ һ'әфтийа

⁹Һ'әфт һ'әфтийа хвәр'а бьжмьрә. Жь ви wәхте кō тō дәст пе бьки бь д'әсе гәнъм бьдъруйи, һ'әфт һ'әфтийа бьжмьрә. ¹⁰Һьнге Щәжьна һ'әфтийа Хōдан Хвәдейе хвәр'а бькә, дийарикә р'әзәдълийе анәгори we йәке бь чь Хōдан Хвәдейе тә we тә бьмбарәк кә бьдә. ¹¹Ль бәр Хōдан Хвәдейе хвә ль ви щийе кō Хōдан Хвәдейе тә we бьбьжерә, wәки наве хвә ле дайнә, ша бә т'әви кōр'е хвә, қиза хвә, хōламе хвә, щарийа хвә, левийе бажаред хвәда, хәриб, севи у жьнәбийа кō нава тәда нә. ¹²Бир бинә кō тō Мьсьреда хōлам буйи, ван қәйдә-қануна хвәй кә у бьқәдинә.

ЩәжьнаФ һ'олькчекьрьне

¹³Гава жь бедәра хвә у жь һ'әwзе хвә шәрәве һьлди, һьнге Щәжьна һ'олькчекьрьне һ'әфт р'ожа бькә. ¹⁴Щәжьна хвәда тō, кōр'е хвә, қиза хвә, хōламе хвә, щарийа хвә-ва, леви, хәриб, севи у жьнәбийа кō бажаред тәда нә ша бә. ¹⁵Һ'әфт р'ожа щәжьне Хōдан Хвәдейе хвәр'а бькә, ль ви щийе кō Хōдан Хвәдейе бьбьжерә. Чьмки Хōдан Хвәдейе тә we дōа ль тә, һ'әму дәрәмәтед тә, һәр кьрьнед дәстед тә бькә у те т'әне ша би.

¹⁶Сале се щара бьра һ'әму қьсьме тәйи нерин ль бәр Хōдан Хвәдейе тә ль ви щийе кō Хōдане бьбьжерә, бьсәкьһьн: ЩәжьнаФ Нане Шкәвада, Щәжьна һ'әфтийада у Щәжьна

Н'олькчекърнеда. Ле б'ра дэст вала ль бэр Хөдан нэсэ-кьнн. ¹⁷Ч'ьгас кө дэсте һэр кэсива те б'ра бинэ, анэгори б'мбарэккърна кө Хөдан Хвэдейе тэ бона тэ кърйя.

К'ьфшкърна сэрвер у һ'акьма

¹⁸Ль нава һ'эму бажаред кө Хөдан Хвэдейе тэ дьдэ тэ анэгори қэбилед тэ, һ'акьма у сэрвера к'ьфш кэ, вэки б' дивана р'аст дивана мьлэт б'кьн. ¹⁹Һэқийе нэт'эр'ьбинэ, ф'ьрқийе данэйнэ у р'өшэте һьлнэдэ, ч'ьмки р'өшэт ч'э'ве билана кор дькэ у готьнед р'аста дэрэв дэрдьхэ. ²⁰Р'астийе, т'эне пэй р'астийе һэр'э, вэки тэ сах-сьламэт би у эв эрде кө Хөдан Хвэдейе тэ дьдэ тэ хвэр'а б'ки мьлк'.

Путар'а қөльх нэкэ

²¹Ль бэр горигәһаФ Хөдан Хвэдейе хвэ кө те хвэр'а чеки, т'ө щур'э даред Ашераһе* хвэр'а данэч'ькини. ²²У хвэр'а һ'эйкэл нэдэ сэкьнандьн, эв ль бэр Хөдан Хвэдейе тэ р'эш э.

Т'эр'ьбандьна сонд

17 Га йан бэрха б' қөсур йан жи б' һэр щур'э ке-маси, Хөдан Хвэдейе хвэр'а қөрбан нэдэ, ч'ьмки эв бона Хөдан Хвэдейе тэ к'ьрети йэ.

²Һэгэр ль нава тэда, ль нава бажаред тэ йэкида, к'ижан кө Хөдан Хвэдейе тэ дьдэ тэ, мерэк йан жьнэк хьраби-йе ль бэр ч'э'ве Хөдан Хвэдейе тэ б'кэ, пэйманаФ ви б'т'эр'ьбинэ, ³р'абэ һэр'э хвэдейед башқэр'а қөльх кэ, ль бэр тэ'ве, йан һиве, йан һ'эму нэхшед э'змен та бэ кө Хвэде э'мьр нэкърйя, ⁴гава тэ пе б'һ'эсиньн йан тэ б'б'һейи, баш э'нэнэ кэ. һэгэр эв өса йэ, р'аст э эв к'ьрети

---

* 16:21 Б'ньһер'э шьровэкърна Қануна Дөщари 7:5.

ль нава Израелда буйя, ⁵һынге ви мери йан we жьне, к'ижани кө эв хьраби кьрийя, дэрхэ ль бэр дэргәһед хwэ у бьдэ ль бэр кэвьра, wәки эв бьмьрә, һәгәр мер бә йан жьн бә. ⁶Бь готьнед дө-се шәда йе һежайи мьрьне бе көштьне. Бь готьна шәдәки нәйе көштьне. ⁷Пешийе дәсте шәда гәрә ль сәр ви бьльнд бьн бькөжьн, паше дәсте т'эмамийа щьмә'те. Бь ви авайи хьрабийе ль нава хwәда р'авва дэрхә.

Сафикьрьна диwanед чәтьн

⁸Гава пьрсед щур'ә-щур'ә қәт'ьлкьрьне, йан һәвр'ьк'и-йе, йан зийанкьрьне нава бажаред тәда шәр'-дә'w пешда бен у бона тә зәмәт бә кө сафи ки, һынге р'абә һәр'ә ль ви щийе кө Хөдан Хwәдейе тә we бьбьжерә. ⁹Һәр'ә ль щәм левийед к'аһинФ у һ'акьме ван р'ожа бьпьрсә, әве диwana р'аст тәр'а бежьн. ¹⁰Анәгори готьна ванә жь ви щийе кө Хөдане бьбьжерә бькә, бькә кө бьқәдини һ'әму чь кө эв нишани тә бькьн. ¹¹Бь we һинкьрьна кө эв тә һин кьн у бь қьрара кө эв тәр'а бежьн бькә. Жь we хәбәра кө әве бежьнә тә нә ч'әп дагәр'ә нә жи р'аст. ¹²Ле мәрьве кө к'өбар бә, гөр'а к'аһине кө ль wьр Хөдан Хwәдейе тәр'а қөльх дькә, йан гөр'а һ'акьм нәкә бьра эв мәрьв бе көштьне. Бь ви авайи хьрабийе р'авва жь нава Израел дэрхә. ¹³Т'эмамийа мьләт we бьбьһе, бьтьрсә у wьр шунда we к'өбар нибә.

Һинкьрьнед бона п'адша

¹⁴Гава тө һәр'и ви әрде кө Хөдан Хwәдейе тә дьдә тә хwәр'а бьки мьлк' у ль wьр бьжийи, те бежи: «Әзе мина һ'әму мьләтед дора хwә п'адша ль сәр хwә к'ьфш кьм». ¹⁵П'адше кө Хөдан Хwәдейе тә we бьбьжерә ви ль сәр хwә к'ьфш кә, жь нава мьләте хwә, ви ль сәр хwә к'ьфш кә. Тө нькари хәрибәки, кө нә жь бьратийа тә йә, ль сәр хwә п'адша к'ьфш ки. ¹⁶Т'әне бьра эв хwәр'а һәспа зедә

нәкә у мьлэт вәнәгәр'инә Мьсьре бона зедәкьрына һәспа. Чьмки Хөдан готә вә: Т'ө шар иди ве р'ейеда вәнәгәр'ьн. ¹⁷Нә бьра к'өлфәт зедә кә, вәки дьле ви нәхальфә у нә жи бьра зер' у зив хвәр'а гәләки зедә кә. ¹⁸Гава әв р'уне ль сәр т'әхте п'адшатийа хвә, бьра әв хвәр'а жь к'ьтеба ван қануна, к'ижан кө ль щәм левийед к'аһина йә, к'ьтебәке хвәр'а жь бәр we бьньвисә. ¹⁹Бьра әв ль щәм ви бә у бьра we бьхунә т'әмамийа р'ожед ә'мьре хвәда, вәки әв һин бә бьтърсә жь Хөдан Хвәдейе хвә кө һ'әму ван хәбәрәд қануне, ван қәйдә-қануна хвәйи кә у бьқәдинә. ²⁰Вәки дьле ви ль сәр бьрайед бир'а к'өбар нәбә у әв жь ви ә'мьри нә ч'әп дагәр'ә нә жи р'аст. Бь ви авайи әв у көр'ед ви we дьреж п'адшатийа хвә ль нава Израел бькьн.

К'аһин у Левии

18 Бьра п'ар у шар бона левийе к'аһин у т'әмамия қәбила Левии т'әви Израел т'өнә бә. Бьра әв жь горишәватед Хөданр'а дайи бьхвьн кө мьлк'е ван ә. ²Ware ви ль нава бьрайед ви т'өнәбә. Хөдан ә ware ви, чава кө Хөдан готьбу ви.

³У ава чь кө гәрә мьлэт бьдә к'аһина: Жь горийед кө тенә дайине га йан пәз, гәрә пиләке, чәнгийа у һ'ур бьдә к'аһин. ⁴БәрәдФ дәрәмәта пешьн жь гәньме хвә, жь мәйа у бьзьре хвә у бьр'ина пешьн ә пәзед хвә бьдә ви. ⁵Чьмки Хөдан Хвәдейе тә әв жь нава һ'әму қәбилед тә бьжарт, вәки әв көр'ед хвәва һәр т'ьм ль бәр Хөдан нава қөльхкьрынеда бьн. ⁶Һәгәр левик жь бажарәки нава т'әмамийа Израел к'идәрә әв дьминә бь р'әзәдльийа хвә щигөһасти бә ль ви щийе кө Хөдан бьбьжерә ⁷у нава Хөдан Хвәдейе хвәр'а қөльх кә, чава кө т'әмам бьрайед шийә левии, кө ль вьр ль бәр Хөдан сәкьнинә. ⁸Әв гәрәке хөрәке хвә вәкә левийед майин бьстинә, we нәйе һ'әсабе кө әви һәбука хвә фьротийә у дестда һәйә.

Мьрабьли к'оч'эктие бьсэкьнын

⁹Гава тө бьк'эви э'рде кө Хөдан Хвэдейе тэ дьдэ тэ, һи-ни к'ьретикьрына ван мьлэта нэбэ. ¹⁰Бьра нава тэда йе өса т'өнэ бэ, йе кө көр' йан қиза хвэ нава егьрр'а дэрбаз дькэ*, нэ к'оч'эк, нэ сербаз, нэ р'э'мьлдар, нэ жи пирэсер, ¹¹нэ ньфьр'кьр, нэ йе кө гази р'өһ'а дькэ, нэ хвэйиһ'өньр, нэ жи йе кө гази мьрийа дькэ. ¹²Чьмки ль бэр ч'э'ве Хөдан йе кө ве йэке дькэ к'ьрет э у бона ван к'ьретийа Хөдан Хвэдейе тэ жь бэр тэ бэри ван мьлэта дьдэ. ¹³Ле тө бэр Хөдан Хвэдейе хвэ к'амьл бэ. ¹⁴Чьмки эв мьлэтед кө тө бэри ван дьди, эв гөр'а сербаз у к'оч'эка дькьн ле Хөдан Хвэдейе тэ эв йэк нэ дайэ тэ.

П'ехэмбэреФ р'аст у нэ р'аст

¹⁵Хөдан Хвэдейе тэ we жь нава тэ у бьрайед тэ п'ехэм-бэрэки мина мьн бона тэ дэрхэ. Гөр'а ви бькьн. ¹⁶Ава чь кө тэ ль бэр һ'оребе р'ожа щьвате жь Хөдан Хвэдейе хвэ хвэст у гот: «Бьра иди дэнге Хөдан Хвэдейе хвэ нэбьнем у эв агьре мэзын нэбиньм wэки эз нэмьрьм». ¹⁷Хөдан готэ мьн: «Qэнщ э чь кө ван гот. ¹⁸Эзе жь нава мьлэте ван п'ехэмбэрэки мина тэ ванр'а дэрхьм, эзе хэбэред хвэ дайньмэ сэр заре ви у эзе чь ль ви э'мьр кьм эwe ванр'а бежэ. ¹⁹У эw мэрьве кө гөр'а хэбэред мьн нэкэ, ава готи ван хэбэред кө п'ехэмбэре бь наве мьн бежэ, эзе жь ви мэрьви бьхвазьм. ²⁰Ле эw п'ехэмбэре кө төрөш кэ бь наве мьн тыштэки бежэ кө мьн ль ви э'мьр нэкьрийэ wэки бежэ, йан эwe кө бь наве хөданед башқэ хэбэр дэ, эw п'ехэмбэр гэрэ бьмьрэ». ²¹У һэгэр тө дьле хвэда бежи: «Чава эме те дэрхьн кө эв хэбэра нэ жь Хөдан э?» ²²Һэгэр п'ехэмбэр бь наве Хөдан хэбэр дэ, ле эw хэбэр нэе сери,

---

* 18:10 «Нава егьрр'а дэрбаз дькэ» ава готи «нэкьнэ гори».

wәки öса йә әw хәбәр нә жь Хөдан ә. П'ехәмбәр әw йәк жь дәст к'обарийе готийә, жь wi нәтърсә.

Бажаред бона сыг'арбуне

19 Гава Хөдан Хwәдейе тә қыр'а ван мьлэта бинә, әрде к'ижана Хөдан Хwәдейе тә дьдә тә хwәр'а бьки мьлк' у бажар, малед ванда щи-вар би, ²һынге жь нава wi әрде кө Хөдан Хwәдейе тә дьдә тә хwәр'а бьки мьлк', хwәр'а се бажара башқә ки. ³Р'ийа ван чекә. Т'әмамия әрде хwә, к'ижан кө Хөдан Хwәдейе тә мьлк' дьдә тә, бәлайи ль сәр се п'ара кә. Бь ви аwaiи һәр меркөж дькарә бьр'әвә ль ван бажара йәки.

⁴Аwa к'ижан меркөж дькарә бьр'әвә ль wьр у сах бьминә: Йе к'ө мәрвәки бе һ'әмде хwә бькөжә, кө нә дөһө нә жи пер дьжмьне һәв нибунә. ⁵Гава мәрвәк т'әви йәки дьн һәр'ә мешә дара бьбьр'ә у гава балт'ә бьльнд кә дар бьбьр'ә, балт'ә жь дәсту дәрк'әвә һәвалә wi к'әвә әw бьмьрә, әв мәрв бьра бьр'әвә ль ван бажара йәки у we сах бьминә. ⁶Һәгәр р'е гәләк дьреж бә, йе һ'әйфа хуне һьлдә we бь һерса дьлә хwә пәй меркөж к'әвә wi бьгьрә у бькөжә, ле әw нә һежайи мьрьне бу, чьмки нә дөһө нә жи пер әw дьжмьне һәв нибунә, ⁷ләма әз ль тә ә'мьр дькьм, дьбежьм: «Се бажара хwәр'а башқә кә».

⁸Гава Хөдан Хwәдейе тә синоре тә бәрфьрә кә, чава кө wi кал-бавед тәр'а сонд хвар у т'әмамия әрде кө соз да, бьдә кал-бавед тә бьдә тә, ⁹Һәгәр ван һ'әму ә'мьра баш хwәйи ки, чава кө әз иро ль тә ә'мьр дькьм, Хөдан Хwәдейе хwә һ'ыз бьки у һ'әму р'ожед ә'мьре хwәда р'ийед wiда һәр'и, се бажаред дьн жи ль сәр ван һәр се бажара зедә ки. ¹⁰Бь ви аwaiи бьра хуна йе бе суц ль нава әрде тәда, к'ижан кө Хөдан Хwәдейе тә мьлк' дьдә тә, нәйе р'етьне у хуна wi ль сәр тә нәбә.

¹¹Ле һәгәр йәк йәки дьнр'а дьжмьнатийе бькә, хwә ль wi бьгәлине, р'абә ле хә бькөжә у бьр'әвә ль ван бажа-

ра йэки, ¹²р'успийед бажаре ви бьра бышиньн у ви жь
вьр биньн, бьднэ дэсте йе кö һ'эйфа хуне we һьлдэ,
wэки эw бе кöштьне. ¹³Бьра һ'эйфа тэ ль ви нэйе, йе кö
хуна бе суц Исраеледа р'етийэ, эви бьдэ һьлдане. Бь
ви аwaiи we тэр'a қәнщ бэ.

Синоре нава щинара

¹⁴Синоре нава мьлк'е хwэ у щинаре хwэ, к'ижан кö
кал-бавед тэ данинэ ль ви э'рде кö Хöдан Хwэдейе тэ
дьдэ тэ хwэр'a бьки мьлк', щи нэлэқини.

Бона шэ'да

¹⁵Шэ'дэк т'эне нькарэ мьқабыли мэрвьэки кö һэр щур'э
хьраби йан гөнэ кьрийэ бьсэкьнэ. Бь дэве дö йан се шэ'да
һэр тышт бьра бе избаткьрьне. ¹⁶Һэгэр шэ'дэки нэр'аст
мьқабыли йэки дьн дэре у бь мьхэнэтийе шыкийате ви
бькэ, ¹⁷эв һэр дö мэри кö һэвр'a к'этьнэ дэ'we, бьра ль бэр
Хöдан, ль бэр к'аһин у һ'акьмед ван р'ожа, бьсэкьньн.
¹⁸Һ'акьм бьра баш э'нэнэ кьн, һэгэр дэрэвийа шэ'дэ бе
гьртьне, эви дэрэw мьқабыли бьре хwэ шэ'дэти дайэ,
¹⁹һьнге чь кö ви бьре хwэр'a дьхwэст, биньнэ сэре ви.
Бь ви аwaiи хьрабийе жь нава хwэда р'аwва дэрхэ. ²⁰Йед
майин we бьбьһен у бьтьрсьн, иди we хьрабийа öса ль
нава тэда нэкьн. ²¹Бьра һ'эйфа тэ э'мьр жь бэр э'мьрва,
ч'э'в жь бэр ч'э'wва, дьран жь бэр дьранва, дэст жь бэр
дэства, ньг жь бэр ньгва нэйе.

Қануне бона шер'

20 Гава тö дэрейи шер' мьқабыли дьжмьнед хwэ,
һэсп, э'рэба у мьлэте жь хwэ гэлэктър бьбини,
жь ван нэтьрсэ, чьмки Хöдан Хwэдейе тэ йе кö тö жь
wэлэте Мьсьре һэвраз дэрхьсти т'эви тэ йэ. ²Гава кö һун
дэст бь шер' бькьн бьра к'аһин бе щьмэ'тер'a хэбэр дэ у
³бежэ ван: «Бьбьһе Исраел! Иро һуне мьқабыли дьжмьнед

хwэ р'абьнэ шер', ль бэр ван бьра дьле wэ сьст нэбэ, нэ-
 тьрсьн, нэбьздьн у ль бэр ван нэлэрьзьн. ⁴Чьмки Хөдан
 Хwэдейе wэ т'эви wэ те кö алиие wэ мьqабьли дьжмьнед
 wэ шэр' кэ у wэ хьлаз кэ». ⁵Сэрвер жи бьра щьмэ'тер'а
 хэбэр дьн у бежьн: «Һэйэ мэри кö мала ну чекьрийэ у
 һе нэк'ьшийайе? Бьра һэр'э вэгэр'э мала хwэ, wэки эw
 шер'да нэмьрэ у йэки дьн бьк'ьшэ мала wi. ⁶У һэйэ мэри
 кö бахе тьрийа дач'ькандийэ, ле һе же һьлнэдайэ? Бьра
 вэгэр'э һэр'э мала хwэ, wэки эw шер'да нэмьрэ у йэки
 дьн жь бахе wi һьлнэдэ. ⁷Йан һэйэ мэри кö нишанкьри
 йэ, ле һе дэргисти йэ? Бьра вэгэр'э һэр'э мала хwэ, wэки
 эw шер'да нэмьрэ у йэки дьн дэргистийа wi нэстинэ». ⁸Бьра сэрвер диса т'эви щьмэ'те хэбэрдьн у бежьн: «Һэйэ
 мэрийе тьрсонэк у дьл сьст, бьра вэгэр'э һэр'э мала хwэ,
 wэки эw дьле бьрайед хwэ мина дьле хwэ сьст нэкэ». ⁹Гава сэрвер хэбэрдана т'эви щьмэ'те хьлаз кьн, һьнге
 бьра сэрэскэра ль сэр щьмэ'те к'ьфш кьн.

¹⁰К'энге тö незики бажарэки би кö wi зэфт ки, эдьлайе
 дайнэ бэр wi. ¹¹Һэгэр эw щаба эдьлайа тэ бьдэ у дэри
 ль бэр тэ вэкэ, һьнге бьра һ'эму щьмэ'та wi бажарида
 бьбэ хэрщдар у хöламе тэ. ¹²Ле һэгэр эw эдьлайийе
 нэхwазэ у мьqабьли тэ шэр' кэ, дора wi бьгьрэ ¹³у
 к'энге Хөдан Хwэдейе тэ wi бьдэ дэсте тэ һьнге һ'эму
 мера бьдэ бэр дэве шур. ¹⁴Т'эне жьн у зар'а, һ'эйwen,
 һ'эму чь кö бажерда һэбэ, һ'эму т'алане wi һьлдэ хwэ-
 р'а. Т'алане дьжмьнед хwэ, к'ижан кö Хөдан Хwэдейе
 тэ да дэсте тэ бьдэ хэbate. ¹⁵Аһа бинэ сэре һ'эму ба-
 жаред гэлэки дури хwэ, к'ижан кö нэ жь бажаред ван
 мьлэта нэ. ¹⁶Ль бажаред ван мьлэтада, йед кö Хөдан
 Хwэдейе тэ war дьдэ тэ, т'ö бинбэри сах нәһели. ¹⁷Ле
 к'ока ван бинэ кö ньфьре Хөдан бе сери: һ'итийа,
 эморийа, кэнанийаФ, пьриззийа, һ'иwийа у йэбусийа,
 чава кö Хөдан Хwэдейе тэ ль тэ э'мьр кьр. ¹⁸Wэки эw
 wэ һини кьрна ван һ'эму к'ьретийа нэкьн, к'ижан кö

ван хwәдейед хwәр'а дькър, кӧ нәбә һун ль бәр Хӧдан Хwәдейе хwә гӧна бькьн.

¹⁹Һәгәр тӧ wә'дәки дьреж ль дора бажарәки бьгьри, кӧ шәр' ки у эфт ки, даред ви нәбь'ри, балт'ә ль ван нәхи чьмки те жь ван бьхви, awa ван нәбь'ри. Дара чоле т'ӧ мәрвь ә, кӧ әw жь тә бьр'әвә бьк'әвә бажаре, кӧ тә доре гьртийә? ²⁰Ле жь ван даред кӧ тӧ зани wәки әw бәре хварьне надьн, ван дькари бьшкени, бьбь'ри. У чь кӧ бона доргьртьна бажаре кӧ тӧ мьqабьли шәр' дьки лазьм ә че кә, һ'әта кӧ тӧ сәр ван к'әви.

Сафикьрна меркӧжийа нә ә'йан

21 Һәгәр ль нава ви әрде кӧ Хӧдан Хwәдейе тә дьдә тә хwәр'а бьки мьлк', ль чоле щьнйазе мәрики бе дитьне у нәә'йан бә к'е әw кӧштийә, ²бьра р'успийед тә у һ'акьмед тә дәрән у жь щьнйаз һ'әта бажаред дора ви чап кьн. ³Бьра р'успийед бажаре лапи незики щьнйаз, ногьнәкә бь к'ижане һе хәбат нәкьрьнә у к'ижан кӧ һе нәк'әтийә бьне нир. ⁴Р'успийед ви бажари гәрә we ногьне бәржер бьбьнә нәваләка кӧ ч'әм дьк'ьшә у әрд we жи нә һатийә р'акьрьне нә жи чандьне, we нәваледа бьра стӧкӧра ногьне бьшкеньн. ⁵К'аһинеФ зар'ед Леви we бенә незик, чьмки Хӧдан Хwәдейе тә әw бьжартьн кӧ wir'а qӧльх кьн у бь наве Хӧдан бьмбарәк бькьн, бь хәбәра ван гәрә һәр шәр'-дә'w у һәвр'ьк'и бенә сафикьрьне. ⁶Һ'әму р'успийед бажаре лапи незики щьнйаз бьра дәстед хwә ль сәр ногьна нәваледа стӧкӧр шкенандида бьшон ⁷у әлам кьн, бежьн: «Дәстед мә әв хун нәр'етийә у ч'әвед мә нәдитьнә. ⁸Хӧдан, бьбахшинә мьләте хwә Исраел, к'ижан кӧ тә хьлаз кьр, һәqe хуна бе суц нәйнә ль сәр мьләте хwә Исраел». Бьра әв хун ль ван бе бахшандьне. ⁹Бь ви аwaiи те ль бәр ч'ә'ве Хӧдан р'астийе бьки гава хуна бе суц жь нава хwәда бьшойи.

Щур'э-щур'э қанунед ль сэр гōна

¹⁰ Гава мьқабыли дьжмьнед хwэ дэрейи шер' у Хōдан Хwэдейе тэ ван бьдэ дэсте тэ, тō ван хесир һьлди, ¹¹ һэгэр ль нава хесира жьнэкэ бэдэw бьбини, we бэгэм ки у хwэр'а бьхwази, ¹² we бинэ мала хwэ. Бьра эw п'ор'е хwэ кōр' кэ, нэйнькед хwэ бьбьр'э ¹³ у к'ьнщед хwэйэ хесирйе бехэ, мала тэда р'уне у т'ам мэхэке бона де у баве хwэ бьгьри, пэйр'а тō сэре хwэ пер'а дайнэ, һуне бьбьнэ жьн у мер. ¹⁴ Ле һэгэр пэйр'а тō we нэхwази, we бэр'дэ, к'ода дьхwазэ бьра һэр'э. We нэфьрошэ, нэ жи чавашари һ'есаb кэ, чьмки тэ эw бехōрмэт кьр.

¹⁵ һэгэр дō жьнед йэки һэбьн эw йэке һ'эз бькэ ле йа дьн һ'эз нэкэ, эw wir'а кōр'а биньн, йа һ'эзкьри жи йа нэх'эзкьри жи, ле кōр'е ньхōри йа нэх'эзкьри бинэ, ¹⁶ wэхте һэбука хwэ кōр'ед хwэр'а п'арэвэкэ, эw нькарэ щийе пешьн бьдэ кōр'е йа һ'эзкьри ль дэwса ньхōрийе хwэ кōжь йа нэх'эзкьри йэ. ¹⁷ Ле эw гэрэке кōр'е йа нэх'эзкьри ньхōри һ'есаb кэ у дōбарэ жь һ'эму һэбука хwэ бьдэ wi, чьмки эw э дэстпебуна қэwата wi, ньхōрти wir'а дьк'эwэ.

¹⁸ һэгэр кōр'е йэки сэрһ'ышк йан нэельм бэ, гōр'а де у баве хwэ нэкэ, эwана ль wi һьлатьбьн ле эwi гōһ нэдабэ wan, ¹⁹ бьра де у баве wi һьлдьн wi бьбьнэ ль щэм р'успийед, һьнда дэргәнед бажаре* wi. ²⁰ Бежьнэ р'успийед бажаре wi: «Эв кōр'е мэ сэрһ'ышк у нэельм э, эw гōр'а мэ накэ, п'ьр'хōр у сэрхwэш э». ²¹ һьнге бьра һ'эму бьнэлийед бажаре wi, wi бьдьнэ бэр кэвьра, бькōжьн. Бь wi аwайи хьрабийе жь нава хwэда р'awва дэрхэ, һ'эму Исраел we бьбьһе у бьтьрсэ.

²² һэгэр йэк нэхэқикэ һэжайи мьрьне бькэ у эw бе кōштъне, дарва тō wi дарда ки, ²³ нэхелэ wэки щьнйазе wi

---

* 21:19 Wi чахи мэйдана незики дэргәһе бажер эw щийе бона т'ōшарэтийе, диwане у қьрара бу.

шәве ль сәр даре бьминә, ле ви һәма we р'оже жи дәфьн кә. Чьмки ньфьр'а Хөдан сәр йе дарва дардакьри йә. Әрде хwә кӧ Хөдан Хwәдейе тә дьдә тә чава war нәһ'әр'ьминә.

Думайикьрьна щур'ед қануна ль сәр гӧна

22 Гава тө га йан пәза бьрайе хwәйи исраели кӧ онда бунә бьбини, тө гәрә пышта хwә нәди ван, ле тө әсә ван ль бьрайе хwә вәгәр'ини. ² Ле һәгәр бьре тә дури тә дьминә, йан тө ви нас наки, ван бьбә мала хwә у бьра әw ль щәм тә бьн, һ'әта кӧ бьре тә пьрса ван нәкә, һьнге тө ль ви вәгәр'инә. ³ Ӗса жи һьндава к'әра ви, к'ьнща ви, һәр тыштида кӧ бьре тә онда дькә у тө дьбини бькә, нәбә кӧ тө ӧса бьди к'ьфше кӧ тә әw нәдитьнә.

⁴ Тӧ гәрә пышта хwә нәди к'әр йан гәйе бьрайе хwә, гава кӧ тө бьбини әw ль сәр р'е к'әтьнә, ле али ви бькә ван р'акә сәр п'ийа.

⁵ Бьра к'ьнще мера ль к'ӧлфәте т'ӧнәбә у мер жи к'ьнще к'ӧлфәт хwә нәкә, һәр кәсе кӧ ве йәке дькә э ль бәр Хөдан Хwәдейе тә к'ьрет ә.

⁶ Гава р'еда һелуна тәйрәдәки ль сәр дарәке, йан ль сәр әрде т'әви щущука, йан һека у мак ль сәр щущука, йан һека р'асти тә бе, маке т'әви щущука һьлнәди. ⁷ Тӧ гәрә маке бәр'ди ле щущука дькари һьлди хwәр'а, wәки тәр'а қәнц бә у р'ожед тә дьреж бьн.

⁸ Гава тө мала ну чеки, сәр бани дора we сурәкә ньмьз чекә, wәки тө хуне нәйни ль сәр мала хwә, гава йәк жь сәр бан бьк'әвә.

⁹ Бахе хwәйи тьрийада т'охьмед майин нәр'әшини, йан на әw бәре т'охьме тә чанди у тьри we пироз * бьн у изьна тә we т'ӧнәбә ван бьди хәбате.

---

* 22:9 Йане Хwәде изьн нәда кӧ щьмә'та ви нава бахе хwәйи тьрийада тыштәки дьн жи бьчинә, чава кӧ мьсьрийа дькьрьн. Ле гава әw тышт бькьрана һьнге әw дьбу п'ара Хwәде, гәрә Хwәдер'а бьһата дайине, ләма дьбежә: «...Изьна тә we т'ӧнәбә ван бьди хәбате».

¹⁰Пе га у к'эре бь һэвр'а щотк'арийе нэки.

¹¹К'ынща бь шур'э-шур'э т'еле р'ис у к'ьтани бь һэвр'а һунанди хвэ нэки.

¹²Ль сэр һэр чар кэвийед п'оте хвэ бь к'ижани тө хвэ дьньхеми р'ишийа чеки.

Qануна бона намуса қизе

¹³Һэгэр йэк жьнэке бьстинэ, сэре хвэ пер'а дайнэ у паше эw ль бэр ч'эве wi р'эш бэ, ¹⁴шэр' бавеже, наве хьраб ль пэй we хэ у бежэ: «Мьн эв жьн хвэр'а хвэст, сэре хвэ жер'а дани ле мьн намуса we нэдит». ¹⁵Һынге бьра де у баве кэч'ьке нишана намуса кэч'ьке һьлдын бьбьнэ ль бэр р'успийед бажерэ ль бэр дэргәһа ¹⁶у баве кэч'ьке бежэ р'успийа: «Мьн қиза хвэ да ви мэр'ви ле эwi жәнандэ we, ¹⁷ва йэ эw шэр'а дькэ у дьбежэ: «Мьн намус ль щэм қиза тэ нэдит», ле ва йэ нишана намуса қиза мьн». У ньвина we нишани р'успийед бажер кьн. ¹⁸Һынге бьра р'успийед wi бажари эwi мэр'ви быгьрын у щэза кьн. ¹⁹Сэд зиви жь wi бьстиньн у бьдьнэ баве кэч'ьке, бона wэки wi наве хьраб ль пэй қиза исраели хьст. Эw кэч'ьк жи бьра бьбэ жьна wi, эw нькарэ we бэр'дэ ль нава һ'эму р'ожед хвэда.

²⁰Ле һэгэр чь кө һатийэ готьне р'аст э, намуса кэч'ьке т'өнэбуйэ, ²¹һынге бьра кэч'ьке бьбьнэ ль бэр дэре мала баве we у мэр'вед бажер we бьдьнэ ль бэр кэвьра бь-көжьн. Чьмки эwe р'обэти кьр ль нава Исраелда, қави кьрийэ мала баве хвэда. Бь ви авайи те хьрабийе ль нава хвэда р'авва дэрхи.

²²Һэгэр мерэк т'эви жьна меркьри сэре хвэ дайнэ у эв йэк э'йан бэ, бьра һэр дө жи бенэ көштьне: һьн мере кө сэре хвэ пер'а дани у һьн жи эw жьн. Бь ви авайи те хьрабийе ль нава Исраел р'авва дэрхи.

²³Гава қизэк мерэкир'а бе нишанкьрне у йэк бажерда р'асти we бе у сэре хвэ пер'а дайнэ, ²⁴һынге һэр дөйа жи

дәрхьнә ль бәр дэргәһе ши бажари у ван бьдһнә ль бәр кәвьра бькөжһн. Qиз чьмки бажерда буйә ле нәкьрийә һәвар-гази, мер жи чьмки дэргистийа йәки дһн р'ур'әш кьрийә. Бь ви авайи те хьрабийе ль нава хвәда р'авва дәрхи. ²⁵Ле һәгәр чоле мәрвьәк р'асти қиза нишанкьри бе, we быгьрә у сәре хвә wer'a дайнә, бьра т'әне әв мәрвье кә т'әви we сәре хвә данийә бьмьрә. ²⁶Ле дәст нәдә қизе, гөне һежайи мьрьне ль сәр қизе т'өнәйә. Әв мина we йәке йә гава йәк быгьһижә ль сәр йәки дһн у бькөжә. ²⁷Чьмки әв чоле р'асти we һатийә, қиза нишанкьри кьрийә һәвар-гази ле т'ө кәс ль вьр т'өнәбуйә кә we хьлаз кә.

²⁸Гава йәк р'асти қизәкә нә меркьри бе, we быгьрә сәре хвә wer'a дайнә у әв йәк әйан бә, ²⁹һынге бьра мере кә сәре хвә wer'a данийә, пенци зиви бьдә баве қизе у бьра әв бьбә жьна ши, чьмки әви әв р'ур'әш кьр. Әв иди һькарә we бәр'дә ль нава һ'әму р'ожед хвәда.

³⁰Бьра т'ө кәс жьнбава хвә нәстинә, ава готи ши ньвина баве хвә беһөрмәт нәкә.

Qануна бона ван к'е дькарә йан һькарә бык'әвә нава щьвина Хөдан

23 Әwe кә батийед ши п'әрч'ьқанди бьн, йан қамише ши бьр'и бә, бьра нәк'әвә нава щьвина Хөдан.

²Зар'а жь қавийе буйи һькарә бык'әвә щьвина Хөдан, нә жи зөр'әта вийә дәһа дькарә бык'әвә нава щьвина Хөдан.

³Амони^ф у моваби^ф һькарә бык'әвә нава щьвина Хөдан, нә жи зөр'әта ванә дәһа дькарә бык'әвә нава щьвина Хөдан. ⁴Чьмки ван һун бь нан у аве қәбул нәкьрһн ль сәр р'ийа кә һун жь Мьсьре дәрк'әтһн у ван Бьламе кәр'е Бәур жь Пьт'ора Арам-Наһараиме* мьқабьли тә к'ьре

* 23:4 П'арәкә Мәсопотамийәе.

кърън, вәки ньфър'а ль тә бькә*. ⁵ Ле Хөдан Хвәдейе тә нәхвәст гөһ бьдә Бьлам, Хөдан Хвәдейе тә бона тә ньфър' гөһастә дөа, чьмки Хөдан Хвәдейе тә тә һ'ыз дькә. ⁶Т'эмамия р'ожед ә'мьре хвәда, ә'дьялайе у чәрха р'аст ванр'а нәхвазә.

⁷Жь әдомиФ зьвер нәбә, чьмки әв бьрайе тә йә. Жь мьсьри зьвер нәбә, чьмки тө хәриб буйи вәлате вида. ⁸Зар'ед ванә зөр'әта сьсийа дькарън бьк'әвьнә нава щьвинә Хөдан.

Qанунед бона пацьжийа зомед ордийа

⁹Гава тө ордийева дәрк'әви мьрабьли дьжмьнед хвә, һ'әвза хвә жь һәр хьрабийе бькә. ¹⁰Һәгәр щәм тә мәрвьәк хәвнхапи бә, нә пацьж бә, бьра әв жь зоме дәрк'әвә дәр у нәк'әвә нава зоме. ¹¹Бьра бәре еваре әв хвә бь аве бьшо у чахе кә р'о дьчә ава һьнге әв дькарә вәгәр'ә зоме.

¹²Гәрә жь зоме дәр щийе тә һәбә, вәки бькарьби ль вьр дәрейи дәр. ¹³Хенщи ч'әкед тә гәрәке берька тә жи һәбә у гава жь зоме дәрейи дәр, бь we ч'ә'ләке вәдә у ә'дәба хвә ч'ә'л кә. ¹⁴Чьмки Хөдан Хвәдейе тә ль нав зома тәда дьгәр'ә, вәки тә аза кә у дьжмьнед тә бьдә дәсте тә, бьра зома тә пироз бә, кә нәбә Хөдан нава тәда тыштәки шәрми бьбинә у дури тә к'әвә.

Qануна бона хөламед кә жь хвәйе хвәйи вәлатдәр бьр'әвьн

¹⁵Гава хөламәк* жь хвәйе хвә бьр'әвә у һәвара хвә тә бинә, ви нәдә дәсте хвәйе ви. ¹⁶Бьра әв ль щәм тә,

---

* 23:4 Бьньһер'ә Жьмар жь 22:4 – 24:25.

* 23:15 Әв қанун дьхәбьтә ль сәр хөламед кә жь хвәйе хвәйи вәлатдәр бьр'әвьн у бенә Исраеле. Бона қануна хөламед исраели жь к'әрәма хвә ль Qануна Дощари 15:12-18 бьньһер'ә.

нава тәда бьжи, ль ши щийе кӧ эw ль нава бажаред тә йәкида бьбьжерә, к'идәре эw бьхwазә. Зәмәте нәдә ши.

Qануна ль сәр қавийе

¹⁷Бьра ль нава қиз у кӧр'ед Исраелда хwәфрош* т'ӧ-нә бьн. ¹⁸Бона т'ӧ ад-қьраре, қазьнща йа қав, йан йе куч'ьксан, нәби мала Хӧдан Хwәдейе хwә, чьмки һәр дӧ жи к'ьрети нә ль бәр Хӧдан Хwәдейе тә.

Qануна бона дәйн у сәләфа

¹⁹Бь сәләфа нә п'әрә, нә нан, нә жи тыштед майин чь кӧ бь сәләф те дайине нәдә бьрайе хwәйи исраели. ²⁰Бь сәләф дькари бьди йе хәриб, ле бь сәләф нәдә бьрайе хwә, wәки Хӧдан Хwәдейе тә тә бьмбарәк кә ль нава һ'әму кьрьна дәстед тә ль сәр әрде кӧ тӧ дьчи кӧ хwәр'а бьки мьлк'.

Qануна бона ад-қьрар

²¹Һәгәр тӧ Хӧдан Хwәдейе хwәр'а ад-қьрар ки, дәрәнги нәйехи кӧ бьқәдини, чьмки Хӧдан Хwәдейе тә we жь тә ә'сә бьхwазә у гӧнәйе ль сәр тә бә. ²²Ле һәгәр тә ад-қьрар нә кьрийә, һьнге гӧнәйе ль сәр тә т'ӧнәбә. ²³Чь кӧ жь дәве тә дәрк'әтийә бькә. Чь кӧ тә Хӧдан Хwәдейе хwәр'а ад-қьрар кьрийә, чава дийарийа р'әзәдьлийе кӧ бь заре хwә готийә бьқәдинә.

Изьна бона хварьна жь бахед хәлқе

²⁴Гава бьк'әви нава бахе йәки дьн, тьрийа чьқаси кӧ дьле тә дьхwазә т'ер дькари бьхwi, ле нәки дәрдана хwә.

---

* 23:17 «Хwәфрош» машоқа п'ут ә, awа готи чь кӧ қазьнщ дькьр дани дийари ощаха п'ут дькьр, бь we кьрьна хwә ощаха п'утада һ'әлал дьһатә һ'әсабе, чьмки бь қавийа хwә к'ар дьда ощаха п'ута.

²⁵Гава тө нава зөвийа йэки дьнр'а һәр'и, тө дькари сьмбьла бь дэсте хвэ бьчини, ле дэ'се зөвийа ви нэхи.

Qануна бона зэвашце

24 Гава йэк жьнэке хвэр'а бьхвазэ бьзэвьщэ, пэйр'а сэр we кемасике бьбинэ у эва ль ви хвэш нэйе, бьра к'ахаза жьнбэр'дане жер'а бьньвисэ бьдэ дэсте we у we жь мала хвэ дэрхэ. ²Һэгэр жьн жи жь мала ви дэрк'эвэ һэр'э у мерэки дьн бьстинэ, ³ль ви мери жи хвэш нэйе, эв жи к'ахаза жьнбэр'дане жер'а бьньвисэ бьдэ дэсте we у we жь мала хвэ дэрхэ, йане жи эв мере дөда к'ижани эв хвэр'а хвэст бьмьрэ, ⁴һьнге мере вейи пешийе, йе кө эв бэр'дабу, нькарэ диса we бьстинэ кө эв бьбэ жьна ви, пэй р'обэтбуна wer'а, чьмки эва йэка к'ьрети йэ ль бэр Хөдан. Нэһ'эр'бминэ эрде кө Хөдан Хвэдейе тэ war дьдэ тэ.

Qануна бона эскэрийе

⁵Йе ну зэвьщи бьра нэчэ эскэрийе у бьра т'ө борщ нэйе данине ль сэр ви, бьра эв салэке бона мала хвэ аза бэ у бьра жьна хвэйэ хвэсти ша кэ.

Qануна бона к'эфилФ

⁶Бьра т'ө кэс нэ дэстар' нэ жи кэвьре вейи бьни к'эфилФ һьлнэдэ, чьмки йе кө ве йэке дькэ эв нэфсэке к'эфил һьлдьдэ.

Qануна мьрабьли мэрвь дьзине

⁷Гава э'йан бэ wэки мэрвьэк жь бьрайед хвэ йэки исраели бьдзэ, ви бькэ хөлам у бьфьрошэ, бьра эв дьз бе көштъне. Бь ви авайи хьрабийе жь нава хвэда р'авва дэрхэ.

Qануна к'отибунеФ

⁸Мьрати хвэ бэ бона к'отибунеФ, чь кө к'аһинед леви ль wэ э'мьр кьн, қәнщ хвэй кьн у бьрәдиньн, чава кө

мын ль ван э'мьр кьрийэ қәнщ хвэй кьн. ⁹Бир бинэ Хөдан Хвәдейе тэ р'ева чь ани сәре Мәрийәме гава кө һун жь Мьсьере дәрк'этын*.

Қанунед майинэ бона дэйн дайине

¹⁰Гава тө тыштәки дэйни дьди йәки дьн, нәк'эвә мала ви вәки к'эфил жь ви бьстини. ¹¹Ле дәре мале бьсәкьнә у әве кө тө дэйни дьдейи бьра әв хвәха к'эфил дәрхә дәре мале. ¹²Һәгәр әв мәрвәки к'әсиб ә, к'әфиле ви ава готи п'оте* ви һьлнәдә р'анәзе. ¹³Гава р'о дьчә ава, тө әсә к'әфиле ви ль ви вәгәр'ини, вәки әв бь п'оте хвә п'алдә р'азе. һынге we дөа ль тә бькә у әв йәке тәр'а р'асти бе һәсабе ль бәр Хөдан Хвәдейе тә.

Һәде йе к'ьрекьри

¹⁴Һәгәр тө к'әсиб-к'усибе жь бьрайед хвә, йан хәрибе ль нава әрд у бажаре хвәда к'ьре ки, ви нәешини. ¹⁵Һәр р'ож бәри р'очуйине һәде ви бьди, чьмки әв к'әсиб ә у нәфса ви һәква гьредаи йә, нәбә вәки әв һәвара хвә Хөдан бинэ бона тә у гөнә ль сәр тә бә.

Щабдарийа гөна

¹⁶Бав гәрә дәвса зар'а нәйенә көштьне, нә жи зар' дәвса баве бенә көштьне, һәр кәс бона гөнәйе хвә гәрә бь көштьне.

Мәрвевед бе кәс

¹⁷Һәқийа хәриб йан севи нәт'әр'ьбинә у к'ьнща жьнәбийе к'эфил һьлнәдә. ¹⁸Бир бинэ вәки тө хөлам буйи

---

* 24:9 Бьньһер'ә Жьмар 12:10-15.

* 24:12 Ви чахи һәбука мәрвевед к'әсиб т'әне п'от бу, вана чава к'эфил дькарьбу т'әне п'оте хвә бьдана. Ле п'от лазьм бу кө шәв бавитана ль сәр хвә.

Мьсьреда, Хөдан Хвэдейе тэ тö жь вьр аза кьри, бона ве йэке эз ль тэ э'мьр дькьм кө тö öса бьки.

¹⁹Гава тö зэвийа хвэ бьдьюйи у гөр'зэке ль э'рде хвэда бир бьки, пашда вэнэгэр'и кө we һьлди, бьра эw бона хэриб, сечи у жьнэбийе бэ, wэки Хөдан Хвэдейе тэ, нава һэр хэбата дэстед тэда тэ бьмбарэк кэ. ²⁰Гава тö даред хвэйэ зэйт'уне даwшини, щара дöда даwnэшини, бьра эw бона хэриб, сечи у жьнэбийе бэ. ²¹Гава тö тьрийе бахе хвэ бэрэв ки, пэйр'а чь кө майэ бэрэв нэкэ, бьра эw бона хэриб, сечи у жьнэбийе бэ. ²²Бир бинэ wэки тö ль wэлате Мьсьреда хöлам буйи, бона ве йэке эз ль тэ э'мьр дькьм кө тö öса бьки.

Щэза

25 һэгэр нава мэрьвада шэр'-дэ'w чебэ у эw ль бэр диwane бьсэкьньн, бьра һ'акьм диwана wан бькьн: Йе һэq бе суц бькьн у йе нэһэq жи суцдар бькьн. ²Һэгэр йе нэһэq лайици к'отане йэ, бьра һ'акьм э'мьр кэ, кө wi вэлэзиньн у ль бэр ч'эвед һ'акьм анэгори нэ-һэqийа wi бьк'өтьн. ³Жь чьл дэрби зедэтьр һ'акьм нэдэ wi, чьмки гава тö ве зедэтьр леди, тö бьрайе хвэ ль бэр ч'э'ве щьмэ'те беһөрмэт дьки.

Qануна бона га

⁴Дэве гайе бедэреда дьхэбьтэ гьренэдэ.

Борще т'ийитийе

⁵Һэгэр бьра т'эвайи бьжин, йэк жь wан бьмьрэ ле көр'е wi т'өнэбэ, бьра жьна йе мьри мэрьве хэрибр'а, awa готи жь малбэте дэр нэйе дайине, т'ийе we гэрэ һэр'э щэм we у we хwэр'а бьстинэ у бь wi awайи борще т'ийитийе бьqэдинэ. ⁶Ньхөрийе кө эwe бинэ we көр'е бьре мьри бе һ'есабе, wэки наве wi ль нава Исраелда нэйе һьлдане. ⁷Ле һэгэр эв мэрьв нэхwазэ бука хвэ бьстинэ, һьнге бь-

ра бука ви дэрк'эвэ ль бэр дэргэһ* щэм р'успийа у бежэ: «Т'ийе мын нахвазэ к'ока бьрайе хвэ ль нава Израелда шин кэ, эw нахвазэ борще т'ийитийе бьрэдине». ⁸Һынге р'успийед бажер бьра гази ви кьн у wir'a хэбэр дьн. Ле һэгэр эw йа хвэ бькэ у бежэ: «Эз нахвазьм we бьстиньм» ⁹Һынге бьра бука ви незики ви бэ у ль бэр ч'эве р'успийа сола ви жь ньге ви бехэ, т'уйи р'уйе ви кэ у бежэ: «Һа тиньнэ сэре ви мэрьви, йе кö мала бьре хвэ ава накэ». ¹⁰Бьра нава Израелда мала wir'a бьжьн: «Мала йе бе сол».

Жь һэв вэрдэтандьна шер'да

¹¹Һэгэр мер һэвр'a бькьнэ шэр' у жьна йэки жь ван незик бэ wэки мере хвэ дэсте йе дьн дэрхэ, дэсте хвэ бавеже у батийе йе дьн бьгьрэ, ¹²Һынге дэсте we бьбьр'э, бьра һ'эйфа тэ ль we нэйе.

Кэвьре мезине у дэрдане чапкьрьне

¹³Бьра к'иське тэда дö шур'э кэвьре мезине, ава готи сьвьк у гьран т'өнэ бьн. ¹⁴Бьра мала тэда дö шур'э дэрданед чапкьрьне, ава готи бьч'ук у мэзьн т'өнэ бьн. ¹⁵Кэвьре тэйи мезине у дэрдане тэйи чапкьрьне гэрэ т'ам у р'аст бьн, wэки э'мьре тэ дьреж бэ ль сэр э'рде кö Хөдан Хвэдейе тэ дьдэ тэ. ¹⁶Чьмки кьрьна йе ве йэке, йан йе кö нэр'астийе дькэ, к'ьретийэ ль бэр Хөдан Хвэдейе тэ.

Наве Амалек р'эсит ки

¹⁷Бир бинэ Амалек р'ева чь ани сэре тэ, гава кö һун жь Мьсьре дэрдьк'этын. ¹⁸Эw жь Хвэде нэтьрсийа у пыштева һ'щуми ль сэр тэ кьр, чахе тö wэстийайи у рөдумк'эти буйи у йед сьстбуйи қьр' кьрын. ¹⁹Ава гава Хөдан Хвэдейе тэ, тэ жь һэр дьжмьнед дора тэйэ ль сэр ви э'рди р'ьһ'эт бьһелэ,

---

* 25:7 Ви чахи мөйдана незики дэргэһе бажер эw щийе бона т'ощарэтийе, диwane у қьрара бу.

к'ижан кө Хөдан Хвәдейе тә чава мылк' дьдә тә, кө қазыңқи, наве Амалек бьн п'әр'е әзменда р'әсит ки. Бир нәки!

Бәред дәрәмәта пешьн

26 Вәхте тө бьк'әви ви әрде кө Хөдан Хвәдейе тә чава мылк' дьдә тә ле вар би у вьр бьмини, ²һыңге һьлдә жь һәр бәре дәрәмәта ә'wльнә әрде, чь кө те бьстини жь әрде хвәйи кө Хөдан Хвәдейе тә дьдә тә, бькә сәпәте у һәр'ә ль ви щийе кө Хөдан Хвәдейе тә we бьбьжерә, вәки наве хвә ле дайнә. ³Һәр'ә ль щәм к'аһине кө ван р'ожа к'аһинтийе дькә, бежә ви: «Әз иро ль бәр Хөдан Хвәдейе тә иқрар дькьм, вәки әз к'әтмә ви әрди к'ижан кө Хөдан кал-бавед мәр'а сонд хвар кө ви бьдә мә». ⁴Һыңге к'аһин we сәпәте жь дәстед тә бьгьрә у дайнә ль бәр горигәһа Хөдан Хвәдейе тә. ⁵Тө ль бәр Хөдан Хвәдейе хвә бькә дәнги у бежә: «Баве мын арабийәки фьрари бу, бәржер чу Мьсьре у т'әви чәнд мәр'ва ль вьр ма. Ле ль вьр мыләтәки мәзын, қәват у беһ'әсаб жь ви пешда һат. ⁶Ле мьсьрийа хьраби ль мә дькьрын, әм дьзерандьн у хәбата гьран дьданә кьрне. ⁷Мә һәвара хвә Хөдан Хвәдейе кал-бавед хвә ани у Хөдан дәнге мә бьһист, ль сәр зәлулийа мә, һ'але мә у зордарийа мәда ньһер'и. ⁸Хөдан әм жь Мьсьре бь дәсте зор, бь зәнда дьрежкьри, бь сава гьран, бь нишана у к'әрәмәта дәрхьстьн ⁹әм анинә ль ви щийи, әв әрде кө шир у һыңгьв же дьк'ьшә да мә. ¹⁰Ва йә иро әз бәред дәрәмәта пешьнә жь әрде кө тә Хөдан да мын тиньм!» We дайнә ль бәр Хөдан Хвәдейе хвә у та бә ль бәр Хөдан Хвәдейе хвә. ¹¹Бона һ'әму хвәшийа кө Хөдан Хвәдейе тә да тә у мала тә, т'әви леви у хәрибе ль нава тәда ша бә.

ДәһәкаФ сала сьсийа

¹²Гава сала сьсийа, ава готи сала дәһәка башқәкьрьна һәр дәһәка бәред хвә хьлаз ки, бьди леви, хәриб, сөви у жьнәбийе кө әw ль бажаред тәда бьхьын у т'ер бьн,

¹³һынге ль бәр Хөдан Хвәдейе хвә бежә: «Мьн п'ара бө-һөрти-жьбарә жь мал дәрхьст у мьн әв дайә леви, хәриб, севу у жьнәбийе, анәгори һ'әму ә'мьред тә, йед кө тә ль мьн ә'мьр кьрын. Мьн ә'мьред тә нәт'әр'ьбандьнә у нә жи бир кьрынә. ¹⁴Мьн әв пақьжийа хвәда һьлда, р'ожед шинеда жь we нәхвар у нә жи жь we нане мьрийа да. Мьн гөһ дьда дәнге Хөдан Хвәдейе хвә, мьн һ'әму өса кьр чава кө тә ль мьн ә'мьр кьр. ¹⁵Бьньһер'ә жь хана хвәйә пироз, жь ә'змен у мьләте хвә Исраел бьмбарәк кә, өса жи әрде кө тә да мә, әрде кө шир у һьнгьв же дьк'ьшә, чава кө тә кал-бавед мәр'а сонд хвар».

Мьләт ви йи мьлк'е Хөдан

¹⁶Ве р'оже Хөдан Хвәдейе тә, ль тә ә'мьр дькә кө бьқә-дини һ'әму ван қәйдә-қанун у қьрара. Ван бь т'әмаийа дьле хвә у бь т'әмаийа нәфса хвә хвәй ки у бьқәдини. ¹⁷Тә иро иқрар кьр кө Хөдан, Хвәдейе тә йә у те р'ийед вида һәр'и, қәйдә-қанунед ви, ә'мьред ви, қьраред ви хвәй ки у гөһ бьди дәнге ви. ¹⁸Хөдан иро иқрар кьр кө тө вир'а бьби мьләте вийи мьлк'е ви, чава кө ви готьбу тә, тө жи гәрә һ'әму ә'мьред ви хвәй ки. ¹⁹Вәки әв тә ль сәр һ'әму мьләтар'а бьльнд бьгьрә, к'ижан кө әви хөльқандьнә, бона пәсьне, навбьльндкьрьне у р'ү-мәте, вәки тө бьби мьләтәки пироз ль Хөдан Хвәдейе хвәр'а, чава кө ви гот».

Хәбәрәд қанунейә ль сәр кәвьр

27 Муса т'әви р'успийед Исраел ль мьләт ә'мьр кьр у гот: «Һ'әму ә'мьред кө әз иро ль вә ә'мьр дькьм хвәй кьн. ²We р'ожа гава һун Урдөнер'а дәрбаз бьнә әр-де кө Хөдан Хвәдейе тә дьдә тә, һынге хвәр'а кәвьред мәзьн бьдә сәкьнандьне у бь к'ьлсе зеп кә. ³Ль сәр ван һ'әму хәбәрәд ве қануне, вәхте дәрбазбуна хвә бьньви-сә, ава готи вәхте тө һәр'и әрде кө Хөдан Хвәдейе тә

дъдә тә. Әрде кө шир у һынгъв же дьк'ышә, чава кө Хөдан Хвәдейе кал-бавед тә готьбу тә. ⁴Wәхте хун Урдөнер'а дәрбаз бьн, ван кәвьра дайньнә ль сәр ч'ийайе Әйбалә у бь к'ълсе ван зеп кьн, бона к'ижана эз иро ль wә ә'мьр дькьм. ⁵Ль wьр горигәһе Хөдан Хвәдейе хwәр'а чекә. Горигәһа кәвьри, һащәте һ'әсьн ль кәвьре we нәк'әвә. ⁶Бь кәвьред сахләм горигәһе Хөдан Хвәдейе хwәр'а чекә у ль сәр we дийарийед т'әвайишәwатә Хөдан Хвәдейе хwәр'а бьдә, ⁷дийарийед^Ф һәләқәтийе сәржекә, ль wьр бәр Хөдан Хвәдейе хwә бьхwә у ша бә. ⁸У ль сәр ван кәвьра һ'әму хәбәред we қануне зәлал-сафи бьньвисә».

⁹Һынге Муса у к'аһинед леви т'әмамия Ибраел'ра готьн: «Кәр' бә у бьбьһе, Израел! Иро тө буйи мьләте Хөдан Хвәдейе хwә. ¹⁰Гөһ бьдә дәнге Хөдан Хвәдейе хwә, ә'мьред wi у қәйдә-қанунед wi бьқәдинә, к'ижан кө эз иро ль тә ә'мьр дькьм».

Ньфьр'

¹¹We р'оже Муса ә'мьр данә щьмә'те у гот: ¹²«Гава хун Урдөнер'а дәрбаз бьн, қәбила Шьмһ'ун, Леви, Щьһуда, Исахар, Усьв у Бьнйамин гәрә ль сәр ч'ийайе Гьризиме бьсәкьньн кө дөа ль мьләт бькьн. ¹³Ле қәбила Р'убен, Гад, Ашер, Зәбулон, Дан у Нәфтәли гәрә ль сәр ч'ийайе Әйбал бьсәкьньн, бона ньфьр' кьрьне. ¹⁴У левиye бь дәнге бьльнд бькьнә гази бежьнә һ'әму ибраелийа:

¹⁵Ньфьр' ль wi бә, к'е п'утәки чекә, йан р'о кә у wi дайна щики хәвлә, һәр чекьрьна һайә бь дәсте һостә, к'ьрети йә ль бәр Хөдан». Бьра мьләт вәгәр'инә у бежә: «Амин^Ф».

¹⁶Ньфьр' ль wi бә, к'е де у баве хwә бе һөрмәт кә. Һ'әму мьләт бежә: «Амин».

¹⁷Ньфьр' ль wi бә, к'е синоре щинаре хwә щи бьгөһе-зә. Һ'әму мьләт бежә: «Амин».

¹⁸Ньфьр' ль wi бә, к'е йәки кор жь р'е бьшьһ'ьтинә. Һ'әму мьләт бежә: «Амин».

¹⁹«Ньфьр' ль ви бэ, к'е һэқийа хэриб, севии у жьнэбийе быт'эр'ьбинэ». Н'эму мьлэт бежэ: «Амин».

²⁰«Ньфьр' ль ви бэ, к'е сэре хвэ жьнбава хвэр'а дай-на, чьмки эw ши ньвина баве хвэ беһөрмэт дькэ». Н'эму мьлэт бежэ: «Амин».

²¹«Ньфьр' ль ви бэ, к'е сэре хвэ һ'эйванэкер'а дайнэ». Н'эму мьлэт бежэ: «Амин».

²²«Ньфьр' ль ви бэ, к'е сэре хвэ хушка хвэр'а, қиза баве хвэ йан қиза дийа хвэр'а дайнэ». Н'эму мьлэт бежэ: «Амин».

²³«Ньфьр' ль ви бэ, к'е сэре хвэ хвэсийа хвэр'а дайнэ». Н'эму мьлэт бежэ: «Амин».

²⁴«Ньфьр' ль ви бэ, к'е дьзива йэки дьн бькөжэ». Н'эму мьлэт бежэ: «Амин».

²⁵«Ньфьр' ль ви бэ, к'е р'өшэте һьлдэ кө хуна йе ами-т'ам бьр'ежэ». Н'эму мьлэт бежэ: «Амин».

²⁶«Ньфьр' ль ви бэ к'е хэбэред ве қануне хвэй нэкэ нэқэдинэ». Н'эму мьлэт бежэ: «Амин».

Дөа ль ви бэ к'е гөһ бьдэ

28 һэгэр тө р'ьнд гөһ бьди дэнге Хөдан Хвэдейе хвэ бона кө хвэй ки у бьқэдини н'эму э'мьред вийэ кө эз иро ль тэ э'мьр дькьм, Хөдан Хвэдейе тэ we тэ жь н'эму мьлэтед дьне бьльндтьр кэ. ²Эв н'эму дөайе ль тэ бьн у бона тэ we бенэ сери, һэгэр тө гөһ бьди дэнге Хөдан Хвэдейе хвэ.

³Дөайе ль тэ бэ бажерда у дөайе ль тэ бэ дэштеда.

⁴Дөайе ль бэре зьке тэ, бэре э'рде тэ, бэре һ'эйване тэ, зайина пэз у дэваред тэ бэ.

⁵Дөайе ль сэла тэйэ нен у г'эшта тэйэ һэвир бэ.

⁶Дөайе ль к'этын-дэрк'этына тэ бэ*.

⁷Хөдан ль бэр тэ we дьжмьнед тэ хэ, йед кө мьқабь-ли тэ р'абьн. Р'екеда эве дэрэнэ мьқабьли тэ ле һ'эфт

---

* 28:6 «К'этын-дэрк'этына тэ» йане һэр тышт чь кө тө дьки.

р'ийада we жь тэ бър'эвн. ⁸Хөдан we дөа бышинэ ль сэр тэ, ль э'мбаред тэ у ль һэр кърна дэстед тэ. We дөа ль тэ бькэ ль wi э'рдида, к'ижан кө Хөдан Хwэдейе тэ дьдэ тэ. ⁹Һэгэр тө э'мьред Хөдан Хwэдейе хwэ хwэй ки у р'ийед вида һэр'и, Хөдан we тэ бькэ мьлэте хwэйи пироз, чава кө wi тэр'а сонд хвар. ¹⁰Һ'эму мьлэтед дьне we бьбиньн кө наве Хwэде ль сэр тэ йэ у we жь тэ бьтърсын. ¹¹Хөдан we тэ хер-бэрэк'этева, бь бэре зьке тэ у бь бэре һ'эйване тэ, бь бэре э'рде тэ хьне кэ, ль сэр wi э'реде кө Хөдан кал-бавед тэр'а сонд хвар кө бьдэ тэ. ¹²Хөдан we бона тэ хьзна хwэйэ қәнщ, ава готи э'змен вэкэ, wэки баране w'дэда бьбаринэ ль сэр э'рде тэ, кө дөа ль һэр кърна дэсте тэ бькэ. Те дэйн бьди гэлэк мьлэта ле хwэха те дэйн нэки. ¹³Хөдан we тэ дайнэ ль сери нэ кө хьлазийе, те т'эне ль жоре би нэ кө жере, һэгэр тө гөһ бьди э'мьред Хөдан Хwэдейе хwэ, к'ижан кө эз иро ль тэ э'мьр дькьм кө хwэй ки у бьқэдини ¹⁴у жь һ'эму хэбэред кө эз иро ль wэ э'мьр дькьм, ч'эп йан р'аст данэгэр'и кө пэй хwэдейед башқэ һэр'и, ванр'а қольх ки.

Ньфьр' ль wi бэ к'е гөһ нэдэ

¹⁵Ле һэгэр тө гөһ нэди дэнге Хөдан Хwэдейе хwэ у һ'эму э'мьред wi, қэйдэ-қанунед wi кө эз иро ль тэ э'мьр дькьм хwэй нэки у нэқэдини, һьнге эв һ'эму ньфьр' we ль тэ бьн у бона те we бенэ сери.

¹⁶Ньфьр' we ль тэ бэ бажерда у ньфьр' we ль тэ бэ дэштеда.

¹⁷Ньфьр'е ль сэла тэйэ нен у т'эшта тэ йэ һэвир бэ.

¹⁸Ньфьр'е ль бэре зьке тэ, бэре э'рде тэ, зайина пэз у дэwаред тэ бэ.

¹⁹Ньфьр'е ль к'этын-дэрк'этына тэ* бэ.

---

* 28.19 «К'этын-дэрк'этына тэ» йане һэр тышт чь кө тө дьки.

²⁰ Лъ нава һәр кърна дэсте тэ чь кӧ тӧ бьки, Хӧдан we ньфър', т'эвиһэвбун у һьлатьне бышинэ ль сэр тэ, һ'эта қър'а тэ нэйе у зутърэке онда нэби бона къред хвэйэ хь-раб, кӧ тэ эз һьштъм. ²¹ Хӧдан we нэхвэшийа һ'ала тэва бьзэльқинэ, һ'эта кӧ қър'а тэ бинэ ль сэр wi эрде кӧ тӧ дьчи хвэр'а бьки мьлк'. ²² Хӧдан we бь һ'иле, гэрме, шэ-вате, т'айе, қӧрльхе, бь байе гэрм у бь хӧре р'aw тэ хэ, эве пэй тэ к'эвьн һ'эта кӧ қър'а тэ биньн. ²³ Эзмане ль сэр сәре тэ бьбэ сьфър, эрде жи бьн тэда бьбэ һ'эсьн*. ²⁴ Хӧдан we дэwsа баране т'оз у ахе бьдэ ль эрде тэ, эванайе жь эзмен ль сэр тэда бьбарьн һ'эта қър'а тэ нэйе.

²⁵ Хӧдан we тэ бьдэ ль дэсте дьжмьнед тэ, р'екеда те дэрейи мьқабыли ван ле һ'эфт р'ийада те жь ван бь-р'эви у һ'иле һ'эму п'адшатийед ль сэр дьне we жь тэ һәр'э. ²⁶ Щьнйазе тэ we бьбэ хӧре һ'эму тэйрәдед эзмен у р'э'вьред эрде, кәсе т'ӧнэбэ кӧ бәри ван дэ.

²⁷ Хӧдан we бь п'эзькед п'исэ Мьсьре, к'отибунеф, бьри-нед к'ур у бь хӧр тэ хэ, жь к'ижана те нькарьби қәнщ би. ²⁸ Хӧдан we бь һ'шӧндакърьне, корбуне у дьлләрзэке тэ хэ. ²⁹ Р'о нава р'оже те хвэ бьп'элини, чава кӧ кор тә-ристанийеда дьп'элине. Р'ийед хвэда те хере нэбини, һ'эму р'ожед хвэда те бейи зерандьн у т'аланкърьне у кәсәке т'ӧнэбэ кӧ тэ хьлаз кә. ³⁰ Дәргистийа хвэр'а те нишанкърь би, ле йәки дьне we сәре хвэ пер'а дайне, те хани чеки ле теда р'унэнейи, бахе тьрийа те дач'ькини ле жь we нэчьни. ³¹ Гайе тэ we ль бәр ч'э'ве тэ бе сәрже-кърьне, ле те же нэхви, к'әре тэ we жь тэ бьстиньн у эв пашда вэнагәр'э ль щәм тэ, пәзед тэ we дьжмьнед тәр'а бенэ дайине, йәк we т'ӧнэбэ кӧ тэ хьлаз кә. ³² Кӧр'-қи-зед тәйе мьләте башқәр'а бенэ дайине, ч'э'вед тәйе р'ож бь р'ож жь ч'э'вньһер'ийа ван бьқәр'ьмьн у те т'ӧ тышти

---

* 28:23 Эв аһа те ф'әмкърьне: «Хвэде we эзмен дадэ у баране т'ӧнэ бэ һьнге эрде мина һ'эсьн һ'ьшк бэ».

нькарьби бьки. ³³Бәре әрде тә у һ'әму хәбата тә мьләте кә тә әв нас нәдыкьр we бьхвә. Те һәр гав бейи зерандьн у һ'ынщър'андьне. ³⁴Те бьчәльқи жь we йәке чь кә те бь ч'әвед хвә бьбини. ³⁵Хөдан we бь п'ьзькед п'ис һет у чокед тә хә, жь к'ижана те нькарьби қәнщ би, әве жь бьн п'ийед тә һ'әта т'әпа сәре тә бәла бьн. ³⁶Хөдан we тә у п'адшайе кә те ль сәр хвә к'ьфш ки, бьбә ль нав мьләте кә нә тә нә жи кал-бавед тә әв нас кьрьнә. Ль вьр те хвәдейед башқәйә дар у кәвьрр'а қөльх ки. ³⁷Те бьби мәщала һ'иләтийе, мәт'әлок у пек'әнийе ль нава һ'әму ван мьләтед кә Хөдан we тә бьбә.

³⁸Те гәләк т'охьм дәрхи зәвийа хвә, ле һьндьки же һьлди, чьмки кәлийе бьхвьн. ³⁹Бахе тьрийа те дачькини, ван бешәр ки, ле р'әз те т'оп нәки, нә жи те шәраве вә хви, чьмки кәрме бьхвьн. ⁴⁰Ль нава т'әмамийа синоре тәда даре зәйт'уне we һәбьн, ле те бь бьзър пе нәйейи р'ункьрьне, чьмки зәйт'унед тә we бьвәрьн. ⁴¹Көр' у қиза те бини, ле әве п'ара тә нибьн, чьмки әве һесир һәр'ьн. ⁴²Һәспе гиһе we һ'әму даред тә у бәред әрде тә бьбьн хвәйи. ⁴³Хәрибе ль нава тәда we гәләки жь тә бьльндтьр бә, ль сәр тә к'әвә, ле те гәләки ньмьз бьк'әви. ⁴⁴Әве дәйн бьдә тә, ле те дәйн нәди ви, әве сери бә те хьлазийе би.

⁴⁵Әв һ'әму ньфьр' we бенә ль сәре тә, we пәй тә к'әвьн у хвә тәр'а бьгьһиньн һ'әта қьр'а тә нәйе, чьмки тә дәнге Хөдан Хвәдейе хвә нә бьһист у тә ә'мьред ви, қәйдә-қанунед ви кә ви ль тә ә'мьр кьрьн, хвәй нәкьрьн. ⁴⁶Әве ль сәр тә у ль сәр зөр'әта тә бьбьнә нишан у избатийа һ'әта-һ'әтайе.

⁴⁷Бона кә тә Хөдан Хвәдейе хвәр'а бь шабуне у дьле әшқ т'ер-т'ьжибунеда қөльх нәкьр, ⁴⁸бона ве йәке те т'и, бьр'чи, тәзи у һ'әвщәдарийа һәр тьштида хөламтийа ван дьжмьнед хвә бьки, к'ижана Хөдане бьшинә ль сәр тә. Әве нире һ'әсьни бьдә ль сәр стуйе тә, һ'әта кә қьр'а тә бинә. ⁴⁹Хөдан we мьләтәки дур жь сәре дьне

р'акэ ль сэр тэ, зьмане к'ижани те фэ'м нэки. Эве чава тэйре симьр' бьфьр'э ль сэр тэ, ⁵⁰мьлэтэки беисаф кө we қэдьре мэзьна нэгьрэ у р'э'ме ль бьч'ука нэкэ. ⁵¹У эве бэре һ'эйванед тэ, бэре эрде тэ бьхвэ, һ'эта кө тө we-ран нэби. Эве нэ геньм тэр'а бьһелэ, нэ мәйе, нэ бьзьр, нэ жи зайина пэз у дэваред тэ, һ'эта кө қыр'а тэ нэйнэ. ⁵²We дора һ'эму бажаред тэ бьгьрэ, һ'эта кө суред ль нава т'эмамия вэлате тэйэ бьльндэ қэват, кө тэ гөма-на хвэ данийэ ль сэр ван, һьлнэшинэ. Эве дора һ'эму бажаред тэйэ т'эмамия вэлате тэда, к'ижан кө Хөдан Хвэдейе тэ данэ тэ бьгьрэ. ⁵³Гава дьжмьне тэ дора бажаре тэ бьгьрэ ль нава we тэнгасийеда кө эве бинэ сэре тэ, те бэре зьке хвэ, ава готи гоште көр' у қиза хвэ кө Хөдан Хвэдейе тэ данэ тэ бьхви. ⁵⁴Мере гэлэки назьк у мьлуки ль нава тэда we бь ч'э'вед хьраб ль бьре хвэ, к'өлфэта хвэйэ һ'эзкьри у ль зар'ед хвэйэ майин бьнь-һер'э, ⁵⁵эве гоште зар'ед хвэ бьхвэ у нэдэ т'ө кэси жь ван. Чьмки т'эне эв мабу ль нава тэнгасийе кө дьжмьне тэ we бинэ ль сэре тэ, гава дора һ'эму бажаред тэ бьгь-рэ. ⁵⁶К'өлфэта назьк у мьлукэ ль нава тэда, к'ижане жь дэст назькийе у мьлукийе пэнийа ньге хвэ данэнийэ эрде, we бь ч'э'ве хьраб мере хвэйи һ'эзкьри, көр' у қиза хвэ бьньһер'э, ⁵⁷өса жи һэвалч'ука хвэйэ кө жь нав ньг дэрте у зар'ед хвэйэ кө we бинэ. Чьмки эве ван дьзива бьхвэ, жь һ'эвщэдарийа кемасийа һэр тышти, жь дэст we тэнгасийа кө дьжмьнед тэйе ль нава бажаред тэда биньнэ сэре тэ.

⁵⁸Һэгэр һ'эму хэбэред ве қануне кө ве к'ьтебеда ньви-сар ын хвэй нэки нэқэдини у жь ви наве Хөдан Хвэдейе хвэйи қэдьр у saw нэтьрси, ⁵⁹һьнге Хөдан we бь бэлайед жь һ'ыш-ақьла дур, бэлайед қайимэ кө хьлазбуна ване т'өнэ бэ, нэхвэшийед хьрабэ кө п'акбуна ване т'өнэ бэ, тэ у зөр'эта тэ хэ. ⁶⁰Жь ван һ'эму еш-ешукед Мьсьре, жь к'ижана тө дьтьрсийайи we вэгэр'инэ ль сэр тэ, эве

тәва бьзэлььфьн. ⁶¹Öса жи һәр нәхвәши у һәр бәла кө ве к'ьтеба қанунеда нә ньвисар ьн, Хөдан we ван бинә ль сәре тә, һ'эта қьр'а тә нәйе. ⁶²Һун вәкә стәйркед әзмен бей'әсаб бун, ле һуне гәләки һьндьк ьн, чьмки тә гөр'а Хөдан Хвәдейе хвә нәкьр. ⁶³Чава кө Хөдан ша дьбу га-ва вәр'а қәнщи дькьр у һун ль һәв зедә дькьрын, öса жи Хөдан we бь қьр'кьрын у шеранкьрына вә ша бә. һуне жь ви әрде кө дьчьне хвәр'а бькьнә мьлк' бенә р'ақәтандьне. ⁶⁴Хөдан we тә ль нава һ'әму мьләтада жь сәрики дьне һ'эта сәре дьн бәла кә. Ль вьр те хвәдейед башқәйә дар у кәвьрр'а, к'ижанар'а кө нә тә нә жи кал-бавед тә әв нас кьрынә қөльх ки. ⁶⁵Ле ль нава ван мьләтада жи те р'ьһ'әт нәби, щики һесабуне we бона ньгед тә т'өнә бә. Хөдан we хәма, ч'әв мәр'ьмбуне* у дьлтәнгийе бьдә тә. ⁶⁶Ә'мьре тә we ль сәр муки бә, те шәв у р'ож хофеда би у т'ө щар сәрәдәри жь ә'мьре хвә дәрнә хи. ⁶⁷Жь дәст we тьрса дьле тә у дитьна ч'әвед тә сьбәһе зу те бежи: «Хвәзи р'о бьчуйа ава», еваре жи бежи: «Хвәзи сьбәһ р'он буйа». ⁶⁸Хөдане we р'ейеда тә бь гәмийа вәгәр'инә Мьсьре, бона к'ижане мьн готә тә: «Те иди we нәбини». Ль вьр һуне хвә чава хөлам у щари бьфьрошьнә дьжмьнед хвә, ле йе бьк'ьр'ә жи we т'өнә бә».

Готьна Мусайә сьсийа

29 Әв ьн хәбәрәд пәймане кө Хөдан ль әрде Мо-вабеда^Ф ль Муса ә'мьр кьр т'әви зар'ед Израел гьредә, хенщи пәймана кө ви ль һ'оребе* т'әви ван гьреда. ²Муса гази т'әмамийа Израеле кьр у готә ван: «Һ'әму чь кө Хөдан ль вәлате Мьсьреда ль бәр ч'әвед вә ани сәре Фьрәвьн у һ'әму хөламед ви, öса жи сәре т'әмамийа әрде ви, вә дит, ³ава готи әв щер'ьбандьн,

* 28:65 Ибрани^Ф аһа жи те фә'мкьрыне: «Беч'ари».

* 29:1 һ'орев навәки дьнейи Синайе йә.

нишан у к'эрэмәтед мәзынә кө ч'әвед тә дитын. ⁴ Ле Хөдан һ'әта р'ожа иро дьле фә'мкьрьне, ч'әвед дитыне у гөһед бһистыне нәда вә. ⁵ Хөдан чьл сали бәр'ийеда р'ебәрийа вә кьр: К'ынщед ль сәр вә кәвын нәбун, солед ныге вәда жи нәмашийан, ⁶ вә нә нан хвар нә шәрав нә жи ава щәһе вәхвар, кө һун бьзаньбын эз Хөдан Хвәдейе вә мә. ⁷ һун һатьнә ви щийи у Сихоне п'адше һ'әшбоне, Оге п'адше Башане дәрк'әтыңә мьқабьли мә шер' у мә әв алт' кьрын. ⁸ Мә ә'рде ван зәфт кьр у чава мьлк' да р'убенийа, гадийа у ниве қәбила Мьнашә. ⁹ Дэ хәбәред ве пәймане хвәйи кьн у ван бьқәдиньн, вәки нава һәр тыштида чь кө һун бькьн вәр'а ль һәв бе.

¹⁰ һун т'әмам иро ль бәр Хөдан Хвәдейе хвә сәкьнинә: Сәрверед вә, қәбилед вә, р'успийед вә, сәрәскәред вә, һәр мере Израел, ¹¹ зар'ед вә, к'өлфәтед вә у хәрибе ль нава зоме тәда, жь дарбьр'е тә һ'әта авк'еше тә, ¹² бона кө тө бьк'әви пәйман у ад-қьраре т'әви Хөдан Хвәдейе хвә, к'ижан кө Хөдан Хвәдейе тә иро т'әви тә гьредьдә. ¹³ Вәки иро тә хвәр'а бькә мьлэт, әв жи тәр'а бьбә Хвәде, чава кө ви готә тә у чава кө ви кал-бавед тә Бьраһим, Ишақ у Ақубр'а сонд хвар. ¹⁴ Нә т'әне т'әви вә Хөдан ве пәйман у ад-қьраре гьредьдә, ¹⁵ ле т'әви ван жи йед кө иро ль вьр т'әви мә ль бәр Хөдан Хвәдейе мә сәкьнинә у т'әви ван жи, йед кө иро ль вьр т'әви мә ниньн. ¹⁶ һун заньн вәлате Мьсьреда мә чава дьжит у чава әм жи жь нава мьләтр'а дәрбаз бун, ¹⁷ вә р'обәтийед ван у п'утед ванә дар, кәвьр, зив у зер' нава ван дитын. ¹⁸ Нәбә кө нава вәда һәбә мер йан жьн, мал йан қәбил дьле к'ижани иро дури Хөдан Хвәдейе мә к'әвә, вәки һәр'ә хвәдейед ван мьләтар'а қөльх кә. Ава готи нава вәда ви щур'әйи р'әве кө жәре у зьрич'ке дьдә дәр т'өнәбә. ¹⁹ Гава йәк гөһ бьдә хәбәред ве ад-қьраре у хвәда гөман бә, бежә: «Вәки ль гора сәрһ'ышкия хвә жи эз һәр'әм әзе диса сах-сьламәт бьм». Бь ви щур'әйи, йе т'ер ве т'әви йе

бър'чи онда бә. ²⁰ Хөдан we т'ö щар нәбахшинә wi, чьмки һынге һерс у к'ин-боха Хөдан we р'абә ль сәр wi мәрвьи, һ'әму ньфьр'е ve к'ьтебеда ньвиси we ль wi бьн у Хөдан we наве wi жь бьн п'әр'е әзменда р'әсит кә. ²¹ Хөдан we wi жь һ'әму қәбилед Исраел бона бәла башқә кә, анә-гори һ'әму ньфьр'ед ve пәймане кө ve к'ьтеба қанунеда ньвисар ьн. ²² У ньсьле пәйр'а, аҗа готи зар'ед wә кө we пәй wәр'а бьбьн, өса жи хәрибе кө we жь wәлате дур бе, we weранбун у нәхwәшийед ви әрди бь к'ижана Хөдан лехьст бьбиньн, бежьн: ²³ «Т'әмамийа әрд бь к'ьрк'ут^Ф у хwe шәшьтийә, нә те чандьне нә жи шин дьбә, ль сәр we т'ö шинайи шин набә, мина ондакьрна Содом, Гомора, Адма у Сьбойиме, к'ижан кө Хөдан бь һерс у к'ин-боха хwә weран кьр». ²⁴ һ'әму мьлэт we бежьн: «Чьма Хөдан һа ани сәре ви әрди? Мә'на ve һерса мәзын чийә?» ²⁵ У we бежьн: «Бона кө ван пәймана Хөдан Хwәдейе кал-бавед хwә һьштьн, к'ижан кө wi т'әви ван гьреда, гава әw жь әрде Мьсьре дәрхьстьн. ²⁶ Әw чун у хwәдейед башқәр'а қөльх кьрьн, бәр ван та бун, хwәдейед кө нә ван нас дькьр нә жи Хөдан ванр'а к'ьфш кьр. ²⁷ Бь ви аҗайи һерса Хөдан ль сәр wi әрди р'абу кө һ'әму ньфьр'ед ve к'ьтебеда ньвиси бинә ль сәре wi. ²⁸ Хөдан бь һерс, к'ин-бох у хәзәба мәзын әw жь wәлате ван р'аwва дәрхьст, әw авитьнә wәлате башқә, мина р'ожа иройин».

²⁹ Тьштед вәшарти, йед Хөдан Хwәдейе мә нә, ле йед ә'йан бона мә у зар'ед мә нә һ'әта-һ'әтайе, wәки һ'әму хәбәрәд ve қануне бьқәдиньн.

Кьрна бона пашда вәгәр'андьн у бьмбарәкийе

30 Гава һәр тьшт, дөа у ньфьр'ед кө мьн данибунә ль бәр тә, бенә сәре тә, һынге ль сәр ван, нава һ'әму мьләтада, к'ижан кө Хөдан Хwәдейе тә тө нава ван да бәлакьри, диса бьфькьрә, ² һәгәр тө бәр бь Хөдан Хwәдейе хwә вәгәр'и, тө у зар'ед хwәва бь т'әмамийа дьле хwә у

бь т'эмамияа нэфса хwэ, гōh бьди дэнге ви, һәр тышт чава кō эз иро ль тэ э'мьр дькьм, ³һынге Хōдан Хwэдейе тэ we чэрха тэ р'аст кэ у р'эме ль тэ бькэ, we диса тэ жь нава һ'эму мьлэта, нава к'ижана Хōдан Хwэдейе тэ тō бэла кьри, we тэ т'опи сэр һэв кэ. ⁴Wэки тō һ'эта бэр п'эр'е э'зман жи ажоти би, жь wьр жи Хōдан Хwэдейе тэ we тэ т'опи сэр һэв кэ, тэ һьлдэ ⁵у Хōдан Хwэдейе тэ we тэ бьбэ э'рде кō кал-бавед тэ war бьбун у we хwэр'а бьки мьлк'. We чэрха тэ р'аст кэ у тэ жь кал-бавед тэ зэ'фтьр ль һэв зедэ кэ. ⁶Хōдан Хwэдейе тэ we дьле тэ у дьле зөр'эта тэ бьгōһезэ*, wэки бь т'эмамияа дьле хwэ у бь т'эмамияа нэфса хwэ Хōдан Хwэдейе хwэ һ'эз бьки бона хатьре э'мьре хwэ. ⁷Хōдан Хwэдейе тэ we һ'эму ван ньфьр'а вэгэр'инэ ль сэр дьжмьн у нэйаред тэ, йед кō пэй тэ к'этьбун. ⁸Те жи диса гōh бьди дэнге Хōдан у һ'эму э'мьред кō эз иро ль тэ э'мьр дькьм бьрэддини. ⁹Хōдан Хwэдейе тэ we тэ һэр тыштида хьне кэ: Бь һэр шьхōле дэстед тэ, бэре зьке тэ, бэре һ'эйwane тэ у бэре э'рде тэ. Чьмки Хōдан диса we ша бэ кō қәнщийе тэр'а бькэ, чава кō эw кал-бавед тэр'а ша дьбу, ¹⁰гава тō гōh бьди дэнге Хōдан Хwэдейе хwэ, э'мьр у қәйдэ-қанунед вийэ ве к'ьтеба қанунеда ньвиси хwэй ки, бь т'эмамияа дьле хwэ у бь т'эмамияа нэфса хwэ вэгэр'и бэрбь Хōдан Хwэдейе хwэ.

¹¹Чьмки эв э'мьре кō эз иро ль тэ э'мьр дькьм, нэ дури тэ йэ нэ жи эw чэтын э. ¹²Эw нэ ль э'змана йэ, wэки бе готьне: «К'е we бона мэ р'абэ э'змен, we мэр'а бинэ у эм we бьбьһен, һынге мэйе эw бьрэданда?» ¹³Нэ жи эw ви алийе бэ'ре йэ, wэки бе готьне: «К'е we бона мэ һэр'э ви

---

* 30:6 Ибрани хэбэр бь хэбэр «Дьле тэ у дьле зөр'эта тэ сьнэт кэ». Сьнэткьрын нишана сонде нава Хwэде у Исраел э. Фькьра ве р'езе эв э кō «Хōдан we бькэ кō щьмэ'та ви гөр'а ви бькэ».

алийе бәре, we мәр'а бинә у әм we бьбьһен, һынге мәйе әw бьқәданда? ¹⁴ Ле әw хәбәр ль щәм тәйә, ль сәр заре тә у дьле тәда йә, кө we хwәйи ки.

¹⁵ Бьньһер'ә, әз иро ә'мьр у мьрьне, хер-хwәши у хьрабийе датинымә ль бәр тә. ¹⁶ Әз иро ль тә ә'мьр дькьм кө Хөдан Хwәдейе хwә һ'ыз бьки, р'ийед вида һәр'и, ә'мьред ви, қәйдә-қанунед ви у қьраред ви хwәйи ки. Wәки тө бьжийи у ль һәв зедә би у Хөдан Хwәдейе тә we тә бьмбарәк кә ль сәр әрде кө тө дьчуйи хwәр'а бьки мьлк'. ¹⁷ Ле һәгәр дьле тә пашда вәгәр'ә у гөһ нәди, жь р'е бейи шьһ'тандьне, ль бәр хwәдейед башқә та би ванр'а қөльх ки, ¹⁸ әз иро ә'лами wә дькьм кө һуне әсәйи онда бьн, һуне дьреж ль сәр ви әрди нәжин, бона к'ижани тө Урдөнер'а дәрбаз дьби кө бьк'әви wьр у хwәр'а бьки мьлк'. ¹⁹ Әз иро гази әрд у әзмен дькьм чава шә'дед мьқабьли тә, әз ә'мьр у мьрьне датинымә бәр тә, дөа у ньфьр'е. Дә ә'мьр бьбьжерә wәки тө зөр'әта хwәва бьжийи, ²⁰ Хөдан Хwәдейе хwә һ'ыз бькә, гөр'а ви бькә у незики ви бә. Чьмки әw ә'мьре тә йә у дьрежайа р'ожед майина тә йә ль сәр әрде кө Хөдан кал-бавед тә: Бьраһимр'а, Ишақр'а у Ақубр'а сонд хвар бьдә ван».

Кьрьнед Мусайә хьлазийе

Йешу щийе Муса дьгьрә

31 Муса чу у әв хәбәрәна г'әмабийа Исраелева ә'йан кьрын ² у готә ван: «Әз иди сәдбист сали мә, нькарьм һәр'ьм у бем, Хwәде жи готә мьн: «Тө ч'әме Урдөнер'а дәрбаз наби». ³ Хөдан Хwәдейе тә we хwәха пешийа тәва һәр'ә, әwe ван мьләта жь бәр тә онда кә у те щийе ван хwәр'а бьки мьлк'. Йешуйе пешийа тәва һәр'ә, чава кө Хөдан готьбу. ⁴ Хөдане өса бина сәре ван, чава кө ани сәре п'адшед әморийа^Ф, Сихон у Ог, өса жи әрдед ван, қьр'а к'ижана әви ани. ⁵ Хөдане ван бьдә дәстед wә у

һун анәгори ван һ'әму ә'мьред кө мьн ль вә ә'мьр кьрын биньнә сәре ван. ⁶Qәват у ә'гит бьн, жь ван нәтьрсьн у нәбздьн, чьмки Хөдан Хвәдейе тә хвәха т'әви тә те, әв дури тә нак'әвә у тә бәр'надә».

⁷Муса гази Йешу кьр у ль бәр ч'әве т'әмамия Ираеле готә ви: «Qәват у ә'гит бә, чьмки те т'әви ви мьләти бь-к'әви әрде кө Хөдан кал-бавед ванр'а сонд хвар бьдә ван у те ви әрди ванр'а бьки мьлк'. ⁸Ле Хөдан хвәха пешийа тәва дьчә у we т'әви тә бә, әве дури тә нак'әвә у тә бәр'надә, бәр хвә нәк'әвә у нәтьрсә».

Хандьна Qануне

⁹Муса әв qанун ньвиси у да к'аһинед^ф зар'ед Леви, йед кө Сьндоqа^ф Пәймана Хөдан дьбьрын у һ'әму р'успийед Ираел. ¹⁰Муса ль ван ә'мьр кьр у гот: «һәр к'отасийа сала һ'әфта ль сала бахшандьне, ль Щәжьна^ф һ'олькчекьрьнеда, ¹¹к'әнге т'әмамия Ираел бе у ль бәр Хөдан Хвәдейе тә бьсәкьнә, ль ви щийе кө әв бьбьжерә, т'әмамия Ираелр'а ве qануне бь дәнге бьльнд бьхунә. ¹²Щьмә'те, жьна, мера, зар'а у хәрибед нава бажаред хвәда, т'опи сәр һәв кә, кө әв бьбьһен у һин бьн жь Хөдан Хвәдейе вә бьтьрсьн у һ'әму хәбәрәд ве qануне бькьн кө бьqәдиньн. ¹³Зар'ед ван йед кө һе ньзаньн, we бьбьһен у һин бьн жь Хөдан Хвәдейе вә бьтьрсьн, ль нава һ'әму р'ожед ә'мьре вә ль сәр әрде кө һун Урдөнер'а дәрбаз дьбьн хвәр'а бькьнә мьлк'».

Ираел we Хвәде бьһелә

¹⁴Хөдан готә Муса: «Ава р'ожед тәйә мьрьне незик ьн, гази Йешу кә у ль Конә^ф Щьвинеда бьсәкьньн, әзе ә'мьра бьдьмә ви». Муса у Йешу чун у ль Конә Щьвинеда сә-кьнин. ¹⁵Хөдан ль стуна ә'врда конда ванва хөйа бу у стуна ә'вр ль бәр дәре кон сәкьни.

¹⁶У Хөдан готә Муса: «Ава тө дьчи бьгьһижи кал-бавед хвә. Әв мьләте р'абә ль ви щийе кө дьчьне беә'сьлийе

бькэ, ава готи пэй ван хвэдейед башқэйэ ви эрди һэ-
р'э. Эве мьн бьһелэ у пэймана^Ф кө мьн т'эви ван гьреда
бьт'эр'ьбинэ. ¹⁷We р'оже һерса мьне ль сэр ви р'абэ, эзе
ван бьһелым у р'уйе хвэ жь ван вэшерьм. К'ока ване
бе у гэлэк тэнгаси у зэлули р'асти ван бе. Ван р'ожа
эве бежэ: «Гэло эв бэла кө һатьнэ сэре мьн нэ бона we
йэке йэ кө Хөдане мьн т'эви мьн нинэ?» ¹⁸Ле эзе we р'о-
же р'уйе хвэ һе вэшерьм бона һэр хьрабийа кө ви кьр,
гава бэре хвэ да хвэдейед башқэ. ¹⁹Ньһа хвэр'а ве
стыране бьньвисьн у зар'ед Израел һини we кэ, we бькэ
сэр зар-зьмане ван, wэки эва стьрана мьнр'а бьбэ шэде
мықабьли зар'ед Израел. ²⁰Wэхте эз ви бьбьмэ эрде кө
шир у һьнгьв же дьк'ьшэ, чава кө мьн кал-бавед ванр'а
сонд хвар, эве бьхвэ, т'ер бэ, к'ок бэ у we бэре хвэ бьдэ
хвэдейед башқэ, эве ванр'а қөльх кэ, мьн т'эхсир кэ у
пэймана мьн бьт'эр'ьбинэ ²¹we бьбэ гавэ гэлэк тэнгаси
у зэлули бьбинэ, эв стьрана we бьбэ шэде мықабьли
ви, чьмки эва жь бира зөр'эта ви we дэрнэйе. Эз иди
иро заньм т'ьвдира ван чийэ, һе бэри we йэке кө мьн
эв бьрьнэ эрде кө мьн соз да». ²²Муса һэма we р'оже эв
стыран ньвиси у зар'ед Израел һини we кьрьн. ²³Хвэде
ль Йешуйе көр'е Нун э'мьр кьр у гот: «Qəwat у э'гит бэ,
чьмки төйе зар'ед Израел бьби эрде кө мьн ванр'а сонд
хвар у эзе т'эви тэ бьм».

²⁴Гавэ Муса һ'эму хэбэред ве қануне к'ьтебеда ньвиси
у хьлаз кьрьн, ²⁵Муса ль лешийед кө Сьндоқа Пэймана
Хөдан дьбьрьн э'мьр кьр у гот: ²⁶«Ве к'ьтеба қануне һьлдын
у дайньнэ к'елэкэкэ Сьндоқа Пэймана Хөдан Хвэдейе
хвэ у бьра эв ль wьр бьбэ шэде мықабьли тэ. ²⁷Чьмки
эз сэрһьлдан у сэрһ'ьшкийа тэ заньм, һ'эта р'ожа иро кө
эз нава wэда дьжим һун ль бэр Хөдан сэрһ'ьшк бунэ, һе
чьқас зедэ пэй мьрьна мьнр'а. ²⁸Һ'эму р'успийед қэбилед
хвэ у сэрwеред хвэ бьщьвиньнэ ль щэм мьн, эзе ванр'а
ван хэбэра бежым у гази эрд у э'змен бькьм чава шэде

мьрабьли ван. ²⁹Чьмки эз заньм кө пэй мьрна мьнр'а
хуне э'сэ бьх'эр'ьмын у бышь'ьт'ьн жь we р'ийа кө мын
ль wэ э'мьр кьр у пэйр'а we бэла бенэ пешийа wэ, бона
хьрабийа кө хуне ль бэр ч'э'ве Хөдан бькьн, бь кьред
дэстед хwэ herca wi р'акьн».

³⁰Муса хэбэред ве стьране ль бэр т'эмамыйа щьвина
Исраел h'эта хьлазийе гот:

Стьрана Муса

32

- «Гөһ бьд'ьнэ мын э'зманно эзе хэбэр дьм,
бьра э'рд гот'ьна заре мын бьб'ьхе.
² Бьра ширэга мын мина баране бьбарэ,
мина цьр'авийе гот'ьна мын we дайнэ,
чава барана хур ль сэр шинайийе
у чава барана гөр' ль сэр гиhe.
³ Чьмки эзе наве Хөдан^ф бькьм дэнги.
Пэсьна бьд'ьнэ Хөдане мә!
⁴ Эw Qэйа йэ, кьрна wi к'амьл э,
чьмки h'эму р'ийед wi hэқи нэ.
Хөдан амьн э, нэhэқи щэм wi т'өнэйэ,
эw hэқ э у ль сэр hэқийе йэ.
⁵ Ле wэ мьрабьли wi гөнэ кьр,
хун жь дэст qөсуред хwэ иди нэ зар'е wi нэ,
ньсьле нэhэқ у хальфи.
⁶ Эв э кө хун ль Хөдан вэдьгэр'иньнэ,
мьлэте бе фэ'ми бе h'ьш?
Эw нинэ баве тэ кө тө qазьнщ кьри?
Эwi жи тө чекьри у т'эстиq кьри!
⁷ Бир бинэ р'ожед бэре,
бьфькьрэ ль сэр салед h'эму р'ьк'ьнйата.
Бьпьрсэ жь баве хwэ у эwe тэр'а гьли кэ,
жь калед хwэ у эwe тэр'а бежьн.
⁸ Гава Йе hэри Жорьн мьлк' да мьлэта

- у зар'ед инсен щодә кър,
эви синоред мьлэта данин,
анәгори р'әқәмед зар'ед Хwәде*.
- ⁹ Ле п'ара Ходан щьмә'та ви йә,
Ақуб мьлк'е ware ви йә.
- ¹⁰ Эви әв ль бәр'ийеда дит,
ль чол у бәста гөжә-гөж,
эви дәсте хwә дабу ль бәр ви у әв хwәйи дькър,
мина р'онайиа ч'әвед хwә мьқати ви бу.
- ¹¹ Чава тәйре симьр' хwәйитийе хелуна хwә дькә,
ль сәр шуцукед хwәр'а дьфьр'ә,
п'әр'е хwә вәдькә ван һьлдьдә
ль сәр баскед хwә дьбә.
- ¹² Ходан т'әне р'ебәрийа ви дькър,
хwәдеки башқә т'әви Ходан т'өнәбу.
- ¹³ Ходан әв дани ль сәр бьльндщийед әрде,
эви бәре зәвийа дьхварьн.
Ходан әв бь һьнгьв жь қәйайе
бь бьзьр жь қәйа һ'ьшк,
- ¹⁴ бь р'уне дөвер у шире пез да межандьн.
Доне бәрха, бәрана,
гайед Башане, бьзьна,
гәньме лапи р'ьнд да ви.
Тә хуна тьрийа, шәрав вәхвар.
- ¹⁵ Йешурун* бәз гьрт у да чьфта.
Тә бәз гьрт, к'ок буйи у жь һәв дәрк'әти.
Хwәдейе тө чекьри һьшт
у Қәйайе хьлазбуна хwә т'әхсир кър.

---

* 32:8 «Зар'ед Хwәде» п'ьр'анийа щара те фәмкьрьне чава «Һәйинед Хwәдейә әзмани» йан «Мьлийак'әт^Ф». һьнәк тек'стед ибранида ньвисар ә «Зар'ед Израел» у һьнәкада жи «Зар'ед Хwәде».

* 32:15 «Йешурун» әв навәки дьне йә бона мьләте Израел.

- 16 Бь хвәдейед башқә һелан данә к'өмр'әшийа Хөдан
у бь к'ьретийа һерса ви р'акьрын.
- 17 Қөрбан дькьрын щьнар'а нә кө Хвәдер'а,
хвәдейед кө нас нәдькьрын,
йед ну пешда һати,
жь к'ижана кө кал-бавед тә хоф нәдькьрын.
- 18 Тә Қәйайе тө вәльданди һышт,
тә Хвәдейе тө пешда анийи бир кьр.
- 19 Хөдан дит у т'әхсир кьр
бона кө қиз у көр'ед Хөдан әв һерс хьстьн.
- 20 У гот: «Әзе р'уйе хвә жь ван вәшерьм,
хьлазийа ван бьньһер'ьм,
чьмки әв ньсьләки хальфи йә,
зар'ед бе амьн ын.
- 21 Вана бь нә хвәдейа һелан данә к'өмр'әшийа мьн,
бь тыштед хвәйә п'уч' һерса мьн р'акьрын.
Әзе жи бь нә мьләта һелана бьдьмә ван,
бь мьләтәки бе фә'м әзе һерса к'өмр'әшийа
ван р'акьм.
- 22 Чьмки алава һерса мьн пе к'әт,
әве һ'әта к'урайийа Дийаре Мьрийа
бьшәвьтинә,
дънийайе у бәред we we һ'уфи хвә кә
у алав-агьр we һ'име ч'ийа к'әвә
- 23 Әзе бәла ль сәр ван қуч' кьм,
тиред хвә ль сәр ван р'әт кьм.
- 24 Бьр'чибуне ван бьмашинә, т'айе ван бьхвә
у өса жи нәхвәшийа һ'алә хьраб.
Қиле р'ә'вьра әзе бьшиньмә ль сәр ван
у өса жи жә'ра шулькийед ахеда.
- 25 Дәрва шуре ван бьбьр'ә
һьндөр'да жи хоф, қиз у көр'а
ширхөр у кале әхтйар.
- 26 Мьн гот: «Әзе қьр'а ван биньм,

- жь нава мәрвада биранина ван р'эсит кьм»,
27 ле эз жь қәрфе дьжмьн тьрсийам,
кө дьжмьн нәфькьрн
у нәбежн: «Дәстед мә әв алт' кьрн,
нә кө Хөдан әв һ'әму тьшт кьр»».
- 28 Чьмки Израел мьлэтәки чәлқйайи йә,
фә'ме ви т'өнәйә.
- 29 һәгәр әв сәрвахт буна әв йәк we те дәрхьстана,
ване фә'м бькьра чь we бе сәре вана.
- 30 Дьжмьнәк we чава бьда пәй һ'әзара
у дөдөйе бәри дәһә һ'әзари дьн,
һәгәр Қәйайе Израел әв нәфьрота,
һәгәр Хөдан әв нәда дәстед дьжмьнед ван.
- 31 Чьмки қәйайе ван нә мина Қәйайе мә йә,
дьжмьнед мә хвәха we йәке фә'м дькьн.
- 32 Чьмки дара ванә тьрийе жь йа Содоме йә,
жь бахче Гоморайе йә.
Тьрийед ван тьрийе жә'рдадайи нә
гушийед ван тә'л ьн.
- 33 Шәрава ван жә'ра мә'ра йә,
жә'ра зөlmә тирәмә'ра йә.
- 34 Т'ьвдира мьн ль щәм мьн вәшарти,
хьзна мьнда моркьри нинә?
- 35 һ'әйфһьлдан йа мьн ә, әзе һьлиньм,
гава ньге ван бьльк'өмә,
чьмки р'ожа ван ә қәда незик ә
у зутьрәке we ль сәр ванда бьгьрә.
- 36 Хөдан we һәқийе ль щьмә'та хвә бькә,
у р'ә'ме ль хөламед хвә бькә,
гава әв бьбинә кө дәсте ван сьст буйә,
нә гьрти манә нә жи аза манә.
- 37 Хөдане бежә: «К'аненә хвәдейед ван,
қәйайе кө ван гөмана хвә дабу сәр?
- 38 Йед кө бәзе қөрбанед ван дьхварьн,

- шэрава дийарийед ван вэдъхварьн?
Бъра эw р'абън у али ван бькън,
бъра бона wэ бьбьнэ мэрт'ал».
- ³⁹ Дэ ньна бьньхер'ън wэки ЭЗ, ЭЗ ЫМ*,
т'өнэ хwэде пештьри Мьн.
Эз дькөжъм, эз жи сах дькъм,
мьн леда эзе жи рэнщ към,
т'ө кэс жь дэсте мьн хьлаз накэ.
- ⁴⁰ Аwa эз дэсте хwэ бэр бь э'змен бьльнд дькъм
у дьбежъм: «Чаwa кө эз h'эта-h'этайе һэмэ
- ⁴¹ öса жи гава эз шуре хwэйи бьрьқи туж към
дэсте мьне дэст бь диwane бькэ,
һынге эзе h'эйфе жь дьжмьнед хwэ һьлдъм,
у йед дьжэньнэ мьн wэкэ э'мэлед ван
бьдьмэ ван.
- ⁴² Эзе тиред хwэ бь хуне сэрхwэш към
у шуре мьн we гошт бьхwэ,
бь хуна көштийа у гьртийа,
бь сэред сэрwеред дьжмьн».*
- ⁴³ Э'зманно ша бьн т'эви wi!
H'эму мьлийак'этФ бэр Хөдан та бьн.*
Чьмки эwe h'эйфа хуна хөламед хwэ һьлдэ,
эwe h'эйфе жь дьжмьнед хwэ һьлдэ,
эwe бона э'рде хwэ у мьлэте хwэ гөнэк'эwандьне бькэ».
- ⁴⁴ Муса т'эви Йешуйе көр'е Нун hat у h'эму хэбэред we
стыране бь дэнге бьльнд готэ щьмэ'те. ⁴⁵ Гава Муса h'эму
эв хэбэред кө готэ т'эмамыйа Исраел сэр һэвда анин,

---

* 32:39 Бьньхер'э Дэрк'этын 3:13-15 у шьровэкьрьна р'еза 15-а.

* 32:42 «Бь сэред сэрwеред дьжмьн» избрани хэбэр бь хэбэр ньвисар э «сэре дьжмьне п'ор' дьреж». Wi wэдэйи мере кө хэбата wi эскэри бу, чахе шер' ван п'ор'е хwэ нэ дьбьр'и.

* 32:43 Wэлгэр'андьна йунанийэ кэвьнда эв жи һэйе «Гэли мьлэта, ша бьн т'эви щьмэ'та wi!»

⁴⁶эви готә ван: «Эз иро һ'әму ван хәбәра әлами вә дькьм, ван бькьнә дьле хвә. Ль зар'ед хвә ә'мьр бькьн вәки һ'әму хәбәрәд ве қануне р'ьнд хвәй кьн бьқәдиньн. ⁴⁷Чьмки әв нә хәбәра бадихәва йә бона вә, ле әв ә'мьре вә йә. Бь we хәбәре ә'мьре вәйе дьреж бә ль сәр ви ә'рди кә һун Урдөнер'а дәрбаз дьбьне хвәр'а бькьнә мьлк'».

⁴⁸Хут we р'оже Хөдан Мусар'а хәбәр да у гот: ⁴⁹«Һьлк'ь-шә ль сәр бьльндщийед Абариме ль сәр ч'ийайе Нәбо к'ижан кә вәлате Мовабда йә, пешбәри Әриһайе. У дина хвә бьдә вәлате КәнанеФ, к'ижани кә әз дьдьмә зар'ед Израел ле вар бьн. ⁵⁰У ль сәр ви ч'ийайе кә те һьлк'ьши бьмьрә, һәр'ә т'әви кал-бавед хвә бә, чава һаруне бьре тә ль сәр ч'ийайе һор мьр у чу т'әви кал-бавед хвә бу. ⁵¹Чьмки вә һәр дөйа ль нава зар'ед Израел ль бәр авед Мерибаһ-Қадеше*, бәр'ийа Синда гөһдарийа мьн нәкьр у нава зар'ед Израелда пирозийа мьн нәда к'ьфше. ⁵²Те әви ә'рди бәр хвә бьбини ле нак'әви вьр, әв ә'рде кә әз дьдьмә зар'ед Израел».

Муса дөа Израел дькә

33 Әв ә әв дөа бь к'ижани Мусайе мәрьве Хвәде бәри мьрьна хвә дөа ль зар'ед Израел кьр. ²У гот:

«Хөдан жь Синайе һат,

жь Сәһире ванва шәwқ да,

жь ч'ийайе Паран ванва хөйа бу

әв т'әви бөһ'әсаб пироза һат,

жь дәсте вийи р'асте агьре қануне бона ван алав да.*

³Р'асти Хвәде мьләта һ'ьз дькә,

һ'әму пирозед ви дәстед тәда нә,

ван хвә авитьнә ль п'ийед тә

у we гөһ бьдьнә готьнед тә.

* 32:51 Бьньһер'ә Жьмар 20:11-13.

* 33:2 Фә'мина ве р'езе ибранида нә сафи йә.

⁴ Муса қанун ль мә ә'мьр кър,
вар бона щьмә'та Ақуб.

⁵ Хөдан бу п'адше Йешуруне*
гава сәрwerед щьмә'те
т'әви қәбилед Исраел щьвийа бун.

⁶ Бьра бьжи Р'убен у нәмьрә,
ле бьра һ'әсабе ви кем бә».

⁷ Әв жи бона Щьһуда гот:
«Бьбьһе Хөдан дәнге Щьһуда
у ви бинә ль щәм щьмә'та ви,
бьра бь дәстед хwә шәр'е хwә бькә
тө жи бьби алик'аре ви жь дьжмьнед ви».

⁸ Бона Леви гот:
«Урим у Тумиме* тә
ль щәм мәрьве тәйи хwәдехоф бә,
йе кө тә ль Масаһе щер'ьбанд,
т'әви к'ижани бәр авед Мерибаһе к'әти һ'өщәте.

⁹ Йе кө бона де у баве хwә дьбежә:
«Мьн хәмк'ешийа ван нәкър»,
бьрайед хwә қәбул нәкър
у зар'ед хwә нас нә кър*,
чьмки әw готьна тә дьқәдиньн
у пәймана тә хwәй дькьн.

¹⁰ Әw Ақуб һини қьраред тә дькьн,
Исраел жи һинкьрьна тә,
бьхуре^Ф датинын ль бәр тә,

---

* 33:5 «Йешурун» әw навәки дьне йә бона мьләте Исраел.

* 33:8 Урим у Тумим те фә'м кьрьне чава «Р'онайи у К'амьли».

Пе вана сәрәкк'аһин^Ф ль қьрара Хwәде дьһ'әсийа.

* 33:9 Бьньһер'ә Дәрк'әтын 32:35-39.

- қорбане т'эвайишәwате жи ль сәр горигәһа^Ф тә.
11 Дәа ль қәwата wi бькә Хөдан,
кьред дәсте wi қәбул кә.
Пышта дьжмьнед wi қат кә
өса кө йед дьжәнһнә wi р'анәбһнә».
- 12 Бона Бһнайамин гот:
«Һ'зкьрийе Хwәде we бе қәзи бьжи,
Йе һәри-Зор т'әмамия р'оже хwәйитийа wi дькә.
Әw ль нава гьред wi дьжи».
- 13 Бона Усьв гот:
«Дөайе Хөдан ль ә'рде wi бә,
бь қыр'авийа қәнщә жь ә'змен,
бь ава бебһнийайейә жер һәр'ьки,
14 бь дайина бәред қәнщә жь тә'ве,
бь дайина дәрәмәтед қәнщә жь мәһа.
15 Жь тыштед бьжартийә ч'ийайед кәвһн
у тыштед қәнщә гьред һ'әта-һ'әтайе.
16 Бь дайина қәнщә ә'рде т'ьжи,
бь к'әрәма йе кө нава к'ола стьруйе бу*.
Бьра әw бенә сәре Усьв,
ль сәр ә'нийа бьжартийе ль нава бьрада.
17 Мәзһнайийа wi мина ньхөрийе бох,
стьруйед wi мина стьруйед гайе бәйани,
йәк дәһә һ'әзаред Әфраим ә,
йәк жи һ'әзаред Мьнашә йә,
бь wan әwe мьләта һәвр'а һ'әта сәре дьне бьдә'финә».
- 18 Бона Зәбулон гот:
«Ша бә Зәбулон, дәрк'әтһна хwәр'а,

---

* 33:16 Бьһһер'ә Дәрк'әтһн 3:2-3.

- Исахар жи ль нава чадьред хвэ да.
19 Эве мьлэта гази ль сэр ч'ийе бькьн,
ль вьр эве горийед р'аст бьдьн.
Чьмки жь дэвлэмэндтийа бэ'ра эве бьхвьн
у хьзнед ль нава қумеда вэшарти».
- 20 Бона Гад гот:
«Бьмбарэк э йе кө синоре Гад фьрэ дькэ,
Гаде чава шер р'ьһ'эт бэ,
мьл у т'эпа сери дьдьр'инэ.
21 Эви тыште һәри қәнщ хвәр'а бьжарт,
чьмки wir'a п'ара сәрвер һатэ к'ьфшкьрьне,
эв т'эви сәрверед мьлэт һат
р'астийа Хөдан у диванед ви
т'эви Израел бьк'ар ани».
- 22 Бона Дан гот:
«Дан щәврьке шера йә
кө жь Башане банздьдә».
- 23 Бона Нәфтәли гот:
«Нәфтәли херхвәзийева дагьрти йә,
бьмбарэкийа Хөданва т'ьжи йә,
р'оһьлат* у башуре war бә».
- 24 Бона Ашер гот:
«Жь нава көр'ада Ашер һәри бьмбарэк э,
бьра һьзкьрийе бьрайед хвэ бэ
у ньге хвэ р'унда кә.
25 Зәр'зед дәрийед тә һ'эсьн у сьфьр ьн,
у қәwата тә wәкә р'ожед тә бә».

---

* 33:23 «Р'оһьлат» ль вьр өса жи те фә'мкьрьне чава «Гол».

- 26 «Мина Хwәде Йешурун т'өнәйә,
 бона алик'арийа тә ль әзмен сийар дьбә
 нава нур-р'умәта хwә ль сәр ә'wr.
 27 Хwәдейе һ'әта-һ'әтайе кәла йә,
 мьлед вийә һ'әта-һ'әтайе алик'ар ын,
 әви дьжмьнед тә жь бәр тә р'ақәтандын,
 гот: «Qьр' кә!»
 28 Израел беқәзи, башқә дьжи,
 канийа Ақуб we әрде гәнъм у шәраведа бә,
 жь әзманед ви қьр'ави те харе.
 29 Хwәзи ль тә Израел!
 К'е йә мина тә?
 Мьләте бь дәсте Хөдан хьлазбуйи,
 мәрт'ал, алик'ар
 у шуре нур-р'умәта тә әw ә,
 дьжмьнед тә we ль бәр тә та бьн,
 төйе п'ейи ль сәргьрке мьлед wan бьки».

Мьрьна Муса у сәрверийа Йешу

34 Муса жь дәштед Мowabe һәвраз чу ч'ийайе Нәбо,
 ль сәр сәре Писгайе кә пешбәри Әриһайе йә. Хө-
 дан һ'әму әрде Гиләде һ'әта Дан, ² т'әмамийа Нәфтәлийе,
 әрде Әфраим у Мьнашә, т'әмамийа әрде Щьһуда һ'әта
 Бәра Навбәре*, ³ Нәщәфф, дәшта нәwала Әриһайе, бажар-
 ре даред хөрма һ'әта Соһаре нишани ви да. ⁴ Хөдан готә
 Муса: «Әв ә әрде бона к'ижани мьн Бьраһимр'а, Ишақр'а
 у Ақубр'а сонд хвар гот: «Әзе ви бьдъмә зөр'әта тә». Мьн
 һьшт wәки тө бь ч'әвед хwә бьбини, ле тө дәрбази wьр
 наби». ⁵ Ль wьр әрде Мowабда, Мусайе хөламе Хwәде
 мьр, анәгори хәбәра Хөдан. ⁶ Хөдан ль нәwала әрде Мо-
 wабда пешбәри Бет'-П'ьһоре әw дәфьн қьр у т'ө кәс һ'әта

* 34:2 Тек'ста ибранида ньвисар ә «Бәра К'өтасийе», әw бә'са
 Бәра Навбәре дькә awа готи Бәра Сьпи.

р'ожа иро щийе дэфьнкьрына ви нъзанэ. ⁷Э'мьре Муса сэдбист сали бу гава эw мър, нэ ишьqa ч'э'ве ви сьст бу, нэ жи сьh'эт-qəwата ви. ⁸Зар'ед Исраел^Ф си р'ожи ль дэшта Мовабда шина Муса кьрын. Р'ожед гьри у шина Муса хьлаз бун. ⁹Йешуйе көр'е Нун бь р'öh'e сэрвахти-йева hatə дагьртъне, чьмки Муса дэстед хwэ данибу ль сэр ви, зар'ед Исраел гөр'a ви дькьрын у öca дькьрын чава кө Хөдан ль Муса э'мьр кьрьбу.

¹⁰Иди п'ехэмбэрэки^Ф мина Муса ль нава Исраелда т'ö-нэбу, йе кө Хөдан р'у бь р'у нас дькьр, ¹¹бь h'эму нишан у к'эрэмэта, йед кө Хөдан эw шанд кө ль э'рде Мьсьреда ль сэр Фьрəwьн, öca жи ль сэр h'эму хөламед ви у т'э-мамийа wэлате ви бькэ ¹²у Муса бь т'эмамийа qəwата дэсте хwэ hэр кьрьнед saw ль бэр ч'э'вед т'эмамийа Исраел кьр.

Фэрһэнгок

агат – кэвьред қимэтэ р'энг-р'энги нэ, п'ър'анийа ван сьпи у к'өмэйит' ьн.

амалеки – мьлэтэк бу кө бэри зэфткьрьна Израел ль Кэнанеда дьма. Эвана гэлэ щара нэйартийа Израел дькьрьн (бьньһер'э Дэрк'этын 17:8-16; Қануна Дөщари 25:17-19).

амин – жь зьмане ибрани йэ, кө мә'на we эв э: «Р'аст э», «Бэле», «Бьра өса бэ», «Р'аст бе хельф», «Қайл ьм». Эw һынге те готьне гава йэк готьнеке дьбежэ йан дөа дькэ, йэки дьн готьна wi дьхwазэ мак кэ, қайлбуна хwэ бь готьна «амин» нишан дькэ.

амитист – кэвьрэки қимэт бу, п'ър'анийа ван сори гэ-вэз у сут бун.

амони – анэгори Дэстпобун 19:38, зөр'эта Лутэ жь қи-за шийэ бьч'ук бу. Эw т'эви Фьльстинийа нэйартийа Израел дькьрьн. Эw алийе Р'оһьлата Урдьне дьман, наве п'айт'эхте хwэ данин Амман. һ'эта ньһа жи наве п'айт'эхте Урдьне Амман э.

арами – арами бьнэлийед Араме бун. Wэде бавэ'ширед Израел алийе бакөр- р'оһьлата ч'эме Урдьнер'а дьготьн Арам, ава готи Сурйа у өса жи бак'өра Мэсопотамйа-йе, кө те готьн Паддан-Арам (Дэстпобун 25:20; 28:5).

бэре дэрэмэта пешьн – wэхте Пэймана Кэвьнда чь пеши-йе бэр к'елэндийе бьк'эта, йан һэгэр бэре р'эзе пешьн буйа, йан ньхөрийе һ'эйwанед мале, йан жи ньхөри-йе нерини һэр малэкэ Израеле чава «бэре дэрэмэта

пешын» дьһатэ һ'эсабе у Хwэдeр'а дьһатэ дайине. Эва нишанэк бу кө һ'эму жи п'ара Хwэде нэ (Дэрк'этын 13:14-15; 34:26; Qануна К'аһинтийе 23:17; Жьмар 18:12).

бьдолах – р'уне дарейи зэр э у гэлэки бинхwэш э. Бь ви ава зьм-зьмкьрьне чедькьрын (Дэстпeбун 2:12; Жьмар 11:7).

бьзна к'уви – щөр'эки бьзнайэ кө ч'ола дэминэ, һ'элал те һ'эсабе (бьньһер'э Qануна Дöщари 12:15; 14:5).

бьхур – ширеза даре йэ. Эw жь дара те һьлдане у һ'ышккьрьне. Гава те шэwьтандьне, бинэкэ гэлэки хwэш же те. Дэма Пэймана Кэвьнда п'арьстгэһеда сэр горигэһа бьхуре эw Хwэдeр'а дьһатэ шэwьтандьне (Дэрк'этын 30). Щур'эки дарэкэ бьхуре Э'рэбьстанеда жи һэбу, кө гэлэки қимэт бу.

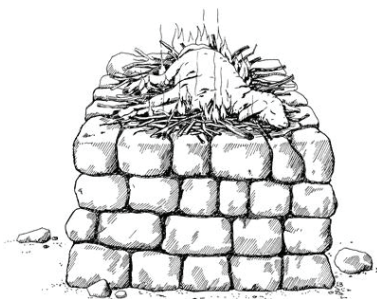
бьһарэт – пунг, дарчин, мехьк у йед майинэ бинхwэш. **горигэһ** – т'эхте кө ль сэр қөрбан, гори, һ'эди у хер дьһатьнэ дайине йан сэржекьрьне (Дэстпeбун 12:7; 22:9). Пешийе эw пе кэвьра дьһатэ чекьрьне. һена Мусада Хwэде т'эми да кө горигэһе бона Конe Шэ'дэтийе

Бьзна к'уви

Бьхур

Горигәһ

жъ дара дарщевийе чекын у сьфър бьк'ышиньнә сәр. (Дәрк'әтын 27:1-8; 38:1-7). Қөрбан т'әне ль сәр горигәһа Конә Шә'дәтийе дьһатьнә сәржекьрьне у паше, гава п'арьстгәһ һатә чекьрьне, т'әне ль сәр горигәһа п'арьстгәһе дьһатьнә сәржекьрьне. Т'әхтәки дьн жи һәбу, жъ ви бьч'уктьр у зер'кьри. К'аһин

ль сәр ви т'әхти бьхур дьшәвьтанд, жер'а дьготын горигәһа бьхуре (Дәрк'әтын 30:1-10; 37:25-28).

дара дарщевийе – дарәкә һ'ышк у тәйах ә.

дарчин – бьһаратәкә жъ қальке дарә йә. Бина we гәләк ә у һена бәре гәләки бьһа бу. Мәрва әва т'әви бьзьре зәйт'уне дькьр, вәки бина бьзьр хвәш бә. Щарна мәрва ль хвә дьхьстьн у щарна жи бона дәфьнкьрьне дьһатә бьк'аранине (Ә'йанти 18:13). Әв бона чекьрьна р'унә р'ункьрьнейи пироз дьһата бьк'аранине (Дәрк'әтын 30:23).

дәһәк – ль гора қануна Муса зөр'әта Леви, кө шьхөле п'арьстгәһе дькьрын, ль сәр наве Хвәде дәһәка һәбуке, һасъл у дайина бәре әрде жъ щьмә'та Израеле хвәр'а дьстандьн. Левийа дәһәка кө жъ щьмә'та Израеле дьстандьн, жъ we дәһәка станди, дәһәк дьданә Хвәде (Қануна К'аһинтийе 27:30-32, Жьмар 18:26-28).

дийарийа бәрвадайине – дийарийа кө жъ бәр ван гөнәйед кө ль бәр Хвәде йан мәрва кьри дьһатә дайине. К'аһин ль сәр ve йәкеда дьньһер'и у қимәте зийане бист сәләф зедә к'ьфш дькьр у һьнге ль зийанк'еша дьһатә вәгәр'андьне, сәрда жи йе гөнәк'ар дийари дьда (Қануна К'аһинтийе 5:14-6:7; 7:1-10).

дийарийа жорбьльндкърне – тыштэ кӧ дийари дьһатэ дайине, щарана п'ара к'аһин дьһатэ жорбьльндкърне, чава нишана кӧ бона Хвәде дьһатэ башқә кърне (Дәрк'әтын 29:27-28).

дийарийа нани – дийарийа аре хас (Қануна К'аһинтийе 2:1-3) йан нан (Қануна К'аһинтийе 2:4-10), йан жи фьрикед гәнъм (Қануна К'аһинтийе 2:14-16). К'аһин п'арәкә ван дийарийа хвәр'а һьлдьда у п'ара дьн жи ль сәр горигәһе дьшәвьтанд.

дийарийа пақьжбуне – дийари кӧ йе гӧнәк'ар жь бәр гӧнәйе хвәва бона пақьжбуне дьда. Гоште ве һ'әйwane пироз дьһатэ һ'әсабе у т'әне изьна к'аһина һәбу бьхварана (Қануна К'аһинтийе 4:1-5:13; 6:24-30).

дийарийа сәрдакърна – әва дийарийа жь тыштед р'он ә, ава готи жь р'ун, шәрәве йан әве бун. Әвана ль сәр дийарийа һәләқәтийе йан дийарийа т'әвайишәwатедә дьһатьнә кърне (Жьмар 28:14-15).

дийарийа т'әвайишәwате – әв щур'е дийарийе т'әмамия һ'әйwan пева ль сәр горигәһе дьһатэ шәвьтандьне. Ле һнәк дийарийед майин п'арәк ван дьһатэ шәвьтандьн (Қануна К'аһинтийе 1:3-17; 6:8-13).

дийарийа һ'әжандьне – әв дийари п'р'анийа щара бь сәрсинге дийарийа һәләқәтийе, кӧ п'ара к'аһин бу дьһатэ дайине. К'аһин т'әви дийаридар әв сәрсинг дьһ'әжанд, ви али-ви али дьбьр дани, ләма те готьн дийарийа һ'әжандьне (Қануна К'аһинти 14:21-24; Жьмар 6:20).

дийарийа һәләқәтийе – дийарийа һәләқәтийе кӧ ль нава Хвәде у мәрьвада дьһатэ дайине. Т'әне п'арәкә ви һ'әйwани ль сәр горигәһе дьһатэ шәвьтандьне, һәрч'е майин жи к'аһин у дийаридар дьхварьн (Қануна К'аһинтийе 3:1-17; 7:11-21, 28-36).

ефод – әва еләкәки бь дӧ п'ара сәр мьлва һәввакьри бу кӧ жь зер', р'исе шин, ширк, соре гәвәз у жь к'тане зьрав-бадайи һатьбу чекърне. Сәрәкк'аһин әв ль хвә

дъкър. Р'эхтсинг жи пева дъкърн (Дэрк'этын 28:6-14).

Әдом, әдоми – Әдом навәки Әсаве бьре Ақуб бу (Дәстпобун 25:30; 36:8). Жь Әдом әдоми пешда һатн, әвана дьжмьне Израел бун. Вәлате Әдом ч'ийа банийед хьки-хвәлийә бе кер бун.

әмори – мьлэтәки мэзын бу кө бәри зәфткърьна Израел ль Кәнанеда дьма. һынге щарана бь наве ван т'әмамия мьләтед кәнане дьһатнә навкърьне (Дәстпобун 15:16; Қануна Дөщари 3:8-11).

әнақи – мьләтәк бу кө бәри Израел ль Фьльстине дьма. Әвана гәләки бьльнд бун у ә'савә дьһатнә готьне (Жьмар 13:22,33). Әвана ль ч'ийа банийед һеброне дьман.

зъмьр – р'унәки бинхвәш ә, жь дара те стандьне у қимәте ви бьһа бу. һынге зъмьр бона еше дьданә нәхвәша

*Сәрәк'аһин, ефод
у р'әхтсингва*

Зъмьр

(Марқос 15:23), өса жи ль сэр щьнйазе мьрийада дькьрын, вәки бона дэфьнкьрыне һазьр кьн (Дәстпелун 50:2; Йуһ'әнна 19:39).

ибрани – навәки кәвн э у щьмә'та Израеле пе ви нави һатә навкьрыне, Браһим йе пешьн бу кө бы ви нави һатә навкьрыне (Дәстпелун 14:13). Ибрани өса жи зьман э. Щьмә'та Израел бы зьмане ибрани хәбәр дьдан. Пәймана Кәвн бы ви зьмани ньвисар э.

Израел – 1. Наве мәрвь э. Чахе Хвәде Ақубе баве мьләте Израеле бьмбарәк кьр, наве ви кьрә Израел (Дәстпелун 32:27-28; 35:10). Чәнд нав зөр'әта Израелр'а те готьне: «Щьмә'та Израел», «Зар'ед Израел» у «ибрани». 2. Наве вәлат жи те готьне: «Израел». Бәре жер'а дьготьн: «Кәнан» (Дәстпелун 12:5; К'аред Шандийа 7:11; 13:19). Навәки дьн жи жер'а дьбежьн: «Вәлате Фьльстине». Пәй мьрна Сьлеман п'адшар'а вәлат бу дө п'ара. П'ара бакөрер'а готьн Израел, п'ара башурер'а готьн Щьһуда (1П'адшати 12:16-17).

йаспис – кәвьред қимәтә р'әнг р'әнги нә. Йасписа кө К'ьт'еба Пирозда ньвисар э к'әск йан р'әнгәки вәкьри бу (Дәрк'әтн 28:20).

карбункул – кәвьрәки қимәти шин у шини-к'әск (Дәрк'әтн 28:18).

к'аһин – жь зөр'әта һаруне бьре Муса бун. К'аһина әв горийед (қөрбанед) кө мьләте Израеле данин сәржедькьрын. Әв бона мьләте Израеле бәр Хвәде дьсәкьнин у дөа дькьрын, навчети дькьрын у хвәстьна Хвәде щьмә'тер'а дьданә әйанкьрыне. Сәрәк'аһин сале щарәке дьк'әтә щийе һәри пироз у бона гөнәһе щьмә'те гөнәһк'әwandьн дькьр (Қануна К'аһинтийе 6:8-10:20; Ибрани 6:20-8:6; Дәрк'әтн 30:10). Мәлк'и-Садьқ жи Дәстпелунеда к'аһине дьһатә һ'әсабе (Дәстпелун 14:18-20).

Кәнан – наве ви вәлати йә, к'ижан кө Хвәде ль гора созе хвә да мьләте Израеле, вәки бьбә вәлате ван. Әв

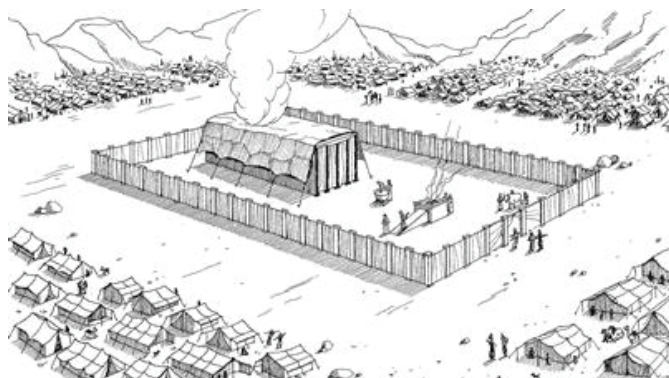
наве «Кэнан» һе бэри ль ыр майина мьлэте Израеле һэбу. Паше «Израел» йан жи «Фьльстин» һатэ готыне (Дэстпобун 10:19; 12:5; К'аред Шандийа 7:11; 13:19).

кэнан – мьлэтэк бу кө ль Кэнане дыма, зөр'эта көр'е һам, көр'е Нөһ бу (Дэстпобун 10:6; Жьмар 13:29).

к'эфил – (гьрəw, к'эфалэт) п'эрэ йан тыштек жь бэр тыштава дьһатэ дайине, һ'атта р'ожа пьрс сафикьрьнэ (Дэстпобун 38:17- 20).

Коне Шэ'дэтийе (Коне Щьвине) – гава щьмэ'та Израеле жь Мьсьре дэрк'эт, Хвэде сэре ч'ийайе Синайе Мусар'а гот, чава гэрэке Коне Шэ'дэтийе бе чекьрьне (Дэрк'этын 25). Гава чекьрын, р'умэта Хвэде эw щи т'ьжи кьр у Хвэде бь р'умэта хвэ шэ'дэти да у да хойакьрьне кө эw т'эви ван э (Дэрк'этын 38:21). Коне Шэ'дэтийе у Коне Щьвине (Дэрк'этын 27:21) йэк бун. Щьмэ'та Израеле ль ыр дыщьвийан. Сьлеман жи Оршэлимеда парьстгэһ дэwса веда чекьр. Коне Шэ'дэтийеда (у өса жи парьстгэһеда) тыштед пироз жи һэбун, мэсэлэ: Сьндоқа Пэймана Хөдан (Қануна Дөщари 10:8), аwа готи Сьндоқа Шэ'дэтийе (Жьмар 4:5).

к'оти (к'отибун) – нэхwэшик э ч'эрм э щур'э-щур'э йэ кө бэла дьбэ. Ль гора Қануна К'аһинтийе жь сэре 13-а

Коне Шэ'дэтийе (Коне Щьвине)

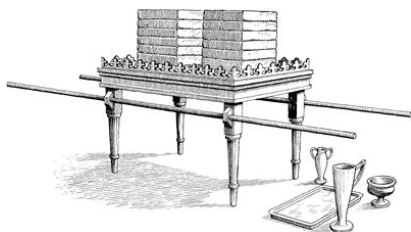
Һ'эта 14-а зэмане бәре һәр щур'ә нәхвәшийа сәр ч'әрм жь к'отибунева гьрти һ'эта чэнд щур'ә п'ьзька, өса жи тыштед к'эфьки һ'эрам дьһатьнә һ'эсабе. Щьмә'те бәри нәхвәшед аһа дьдан жь гөнд у бажара дәрдьхьстьнә дәр, ле һәгәр йәк қәнщ буйа, гәрәке хвә нишани к'а-һин бькьра у һ'әди бьда, вәки дәстур бьдане кө әв бьк'эта нава щьмә'те.

к'ърк'ут – (к'әwk'өрт') кәвьрәки нәрм у зәр ә кө бь алавәкә р'әнге вәкьри бь шәwq дышәwьтә у бина we жи қәwат ә (Дәстпелун 19:24; Қануна Дөщари 29:23).

Моваб, мовабн – анәгори Дәстпелун 11:37, зөр'эта Лут жь қиза вийә мәзьн бу. Моваби алийе р'өһьлата Ур-дөне дьман (Жьмар 21:13).

мьлйак'әт – зьмане ибрани у йунанида фә'мина we «қасьд» ә, чьмки әвана қасьдед Хвәде нә. Әвана һәйинед р'өһ'ани нә, кө һ'ьзура Хвәдеда дьминьн. Найенә дитьне һ'эта хвәха хвә ә'йан нәкьн. Мьлйак'әт қьрара Хвәде ә'лам дькьн йан жи тиньнә сери (Дәстпелун 19:1,12-15). Әвана жь алийе Хвәдеда к'ьфшкьри нә, кө мәрьва хвәйи кьн у гөһ бьдьнә ван (К'аред Шандийа 12:6-11; 27:23; Ибрани 1:14). Щарна Хвәде мьлйак'әта дьшинә щәм мәрьва, вәки тыштәки ванр'а бежә. Мьлйак'әте сәрwере һ'әму мьлйак'әта Мьхайил ә (Щьһуда 9). Щар-щара хәбәра «мьлйак'әте Хөдан» те фә'мкьрьне кө чава Хөдан хвәха һазьр ә (Дәрк'әтьн 3:2-6).

нане Хвәдер'а дайи – (нане һ'ьзуре, нане пешбәрийе) нане пироз һена Мусада Коне Шә'дәтийеда (Коне Щьвинеда), өса жи пәй-р'а п'арьстгәһеда һәбу. Әв нан ль сәр сьфра зәр-рин «ль пешбәри Хөдан»

Сьфра нан

дһатә р'езкьрьне. һәр р'ожәкә шәмийе к'аһина донздәһ нане бе һәвиртьр'шк дьпә'тън, ль сәр сьфра зер'ин да-
данин у йед кө һ'эфтия дьнда дәвсе данин, к'аһина
йе пешийе щийе пирозда дьхварьн. Пештьри к'аһи-
на изьна т'ө кәси т'өнәбу әв нан бьхварана. Әв нан
нишанәкә Пәймана Хөдан бу, кө әв т'әви щьмә'та
Израеле бу (Қануна К'аһинтийе 24:5-9).

нәдър – (гори, қөрбан) ль гора Қануна Муса (Дәрк'әтън
13) инсан у һ'әйванед ньхөрийә нер, әв нәдъред (го-
рийед) Хвәде бун. һ'әйван дьһатьнә сәржекьрьне у
жь бәр инсенва дьһатьнә дайине. Мә'на we әв ә, кө һәр
ньхөри п'ара Хвәде бу, пироз, бөһөрти у т'айбәти, аһа
готи Хвәдер'а щөдәкьри бу (Дәрк'әтън 13:2; Луқа 2:23).

Нәщәф – бәрийа алийе башура Израеле бу (Дәстпе-
бун 12:9).

оникс – кәвьред қимәт ә, гава те бьр'ине һөндөр'да хәт
йан тәләшәд р'әнг-р'әнги к'ьфш дьбьн (Дәрк'әтън 28:9).

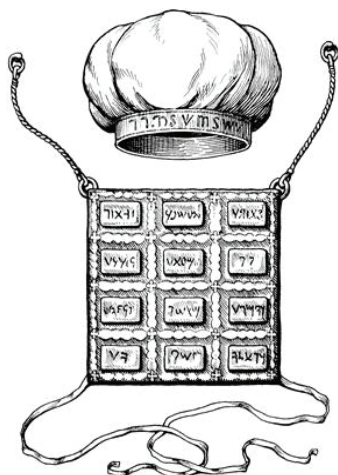
пәйман – (аһда, ад у қьрар) нав дө мәрвада, нав дө
к'омада, йан жи нав Хвәде у мәрвада те гьредане.
Пәйманәк нава Хвәде у Нөһда һәбу (Дәстпәбун 9:8-17),
нава Хвәде у Бьраһимда (Дәстпәбун 15), нава Хвәде у
Давьдда (2 П'адшати 7; Зәбур 89:1-37). Ль сәре ч'ийайе
Синайе Хвәде пәйманәк т'әви щьмә'та Израеле гьреда.
Ль гора ве пәймане Хвәде соз да вәки хвәха Хөдане
щьмә'та Израеле бә у ван хвәй кә, ле гәрәке Израел
жи Қануна Хвәде бьқәдинә, йа кө ви бь дәсте Муса
да. Ле Израеле гәләк щара пәйман, аһа готи Қануна
Муса дьт'әр'ьбанд. К'ьтебед щьһуйайә пирозр'а, йед кө
бәри Иса һәбун, ванар'а дьбежьн «Пәймана Кәвьн».

п'ехәмбәр – (нәби, қасьде Хвәде, қуле Хвәде, готьнбеже
Хвәде) әв инсан бун. Хвәде ванр'а хәбәр дьда, кө әв
готьна ви бьгьһиньнә мәрва (Қануна Дөщари 18:15-22).

р'әхтсинг – бәрикә щаргошәйә ль сәр синг бу. Әв чава
ефод һатә щекьрьне, жь зер', р'исе шин, ширк, соре гә-

вэз у жь к'ьтане зьрав-бадаи (Дэрк'этын 28:15-16). Гава сэрэкс'аһин дьк'этэ щийе пироз ль бэр Хөдан, эв ль сэр синге сэрэкс'аһин ефодва гьредаи бу (Дэрк'этын 28:29). Ль сэр р'эхтсинг дөндзэдһ кэвьред қимэт чар щергәһ щикьри бун, кө дөндзэдһ қәбилед Исраел дьданә к'ьфше. һндөре рәхтсингда Урим у Тумим һәбун (Дэрк'этын 28:30).

р'ожа шәмийе – бона щьмә'та Исраел р'ожәкә ә'зиз (т'ай-бәти) у пироз ә (Дэрк'этын 16:23; 20:8, 11; 31:14-15). Бь ибрани Шабат ә. Бь заравәки көрманщи «сәбт» ә кө жь шабате һатийә. Бона щьһуйа, шабат наве р'ожа һ'әфта йә у йа хьлазийа һ'әфтийе йә. Инийе еваре, гава р'ож дьчә ава, шабат дәстпедькә у һ'әта 24 сьһ'әта дьк'ьшинә. Ль гора қануна Муса (Дәстпәбун 2:2-3; Дэрк'этын 20:8-11; 35:2) р'ожа шабатеда к'ар у хәбат нә щайиз бу бькьрана, әв р'ож р'ожа р'ьһ'әтийе у һ'әбандьне йә (Дәстпәбун 1; Қануна К'аһинтийе 23:1-3).

Р'эхтсинг у п'ан'ах

сала р'ауастийе – һәр пенщи сал, сала р'ауастийе бу (Қануна К'аһинтийе 25:8-55). We сале һәр хөлам дьһатьнә азакьрьне у һәр мәрьве кө ә'рде хвә фьротьбу ль ви дьһатә вәгәр'андьне, дәйн-ду дьһатьнә бахшандьне.

сала һ'әфта – һәр һ'әфт сал, шәмийа сала бу (Дэрк'этын 23:11; Қануна К'аһинтийе 25:1-7), әв сала р'ьһ'әтийе бу бона ә'рде. Әwe сале щьмә'те ә'рд бещәр нә дькьрын у чь кө ә'рде хвәсәрехвә дьда т'оп дькьрын.

сардийон – кэвьрэки қимэтә соригәвәзи зәлал бу.

сэрэкк'аһин – бьньһер'э: к'аһин.

Сьндоҕа Пэймане йан Сьндоҕа

Шэ'дэтиге – рөт'икэ пироз бу, эв у чь кө теда бун, нишанед пэймана Хвэде т'эви мьлэте исраеле бун. Чахе Хвэде сэре ч'ийе т'эви Муса п'ехэмбэр хэбэр да, һынге дэһэ т'эми ль сэр дө сәлед кэвьри ньвисин данэ ви. Эв пэйман Хвэде бь дәсте Муса да гьредане, бь ван сәлед ньвисар. Эв сәл, шьвдара һарун, дәрдане

Сьндоҕа Пэймане

манайе чава нишана Пэймана Хвэде ль we сьндоҕеда бун у ль щәм мьлэте исраеледьһатьнэ хвэйкьрьне. Эв сьндоҕ жь дарщевийе чекьри у зер'кьри бу. Гава мьлэте исраеле р'еда дьчу, эв сьндоҕ хвэр'а дьбьрын. Гава дьчунэ щики, эв сьндоҕ Щийе һәри Пирозда Коне Шэ'дэтигеда дьма (Дәрк'этьн 25:10-21; Ибрани 9:4).

Фьльстин – мьлэте фьльстине һат башур-р'оавайа дэве бә'ра Навбәрейә. Фьльстине зэфти хвэ кьр у ван һәр пенщ бажарада: Газа, Ашқелон, Ашдод, Гат' у Әк'ронедә чи-вар бун. Фьльстини у исраелия гәләк щара һәвр'а шәр' дькьрын, чьмки фьльстинийа дьхвастьн р'оһьлат зэфти хвэ кьрана, исраелия жи дьхвастьн р'оава зэфти хвэ кьрана. Фьльстини нәйаред исраелийәйә һәрә пеш бун, һ'эта кө Давьд эв пьрс сафи кьр, хь-лазийа ван ани (Дәстпегун 21:34; 1 П'адшатийа 8:1; 1 Дирок. 18:1).

херуб – р'өһ'бәред хвэйибаск ьн, эв щур'әки мьльйак'ә-тед Хвэде нә у һ'әйкәлед ван сәр қалп'ахе Сьндоҕа Пэймане бь баскава чекьри мина мьльйак'әта бун, кө р'умәт у диндара (һ'ьзурийа) Хвэде бәрч'әв дькьрын (Дәстпегун 3:24; Дәрк'этьн 25:17-22; 37:6-9).

Хөдан – бь зьмане ибрани хэбэра «Хөдан» ЙһWh ньвисар э у те хвэндьне чава «Йаһwəһ». Эв навэки э'сэси йэ кө алиие Хөданд Мусава һатэ э'йанкьрыне. (Дэрк'этын. 3:14...). Наве «Йаһweh» мьлэте щьһу бона мэзынаййа Хwэде нэ дьданэ ль сэр заре хwэ. Гава эвана К'ьт'еба Пироз дьхуньн дэwса на- ве «Йаһweh» дьбежьн «Адонай» кө те фэ'мкьрыне «Хwэ́йе мьн».

Һусоп

һеланед жорьн – щийед һ'эбандьна мьлэте Кэнанийа бу (Qауна к'аһинтийе 26.30, Жьмар 33.52). Хөдан э'мьри мьлэте Израел кьр кө ван щийа веран кьн. Эw п'ад- ше кө эв щи веран нэкьра дьһатэ һ'эсабе чава йэки қанун т'эр'ьбанди (2П'адшати 16:4).

һусоп – дарэкэ бьч'ук э, чава луфьк бона э'дэте дин дь- һатэ бь'аранине. К'аһина хуна қөрбанеда дькьрын у дьр'эшандьнэ сэр мэрьва, wэки эw мэрьв ль бэр Хwэде пироз бьн (Дэрк'этын 12:22; Qануна К'аһинтийе 14:4; Жьмар 19:6, 18).

топаз – кэвьрэки қимти қич'ьк э. **шэмдан** – ч'ьра һ'эфт ч'эви бу, кө П'арьстгәһәда дьшхөли (бьньһе- р'э Дэрк'этын 25:31-39).

Щэжьна Бор'ийа – эва щэжьна 1-е мәһа һ'эфта дьһатэ кьрыне (Qануна К'аһинтийе 23:24-25; Жьмар 29:1). Эw р'ожа р'ьһ'этийе у дийаридайине бу.

Шэмдан

Щэжьна Дэрбазбуне – эв щэжьна нава щьмэ'та Израелда чардәһе мәһа Нисанеда те кьрьне (ль гора салнә'ма ибрани чардәһе Нисане ньһа 1-е Апреле йә). Эве щэжьне бона биранина ве йәке дькьн, кө Хвәде чава щьмэ'та Израел жь бьндәстийа Мьсьрийа дәрхьст (Дәрк'әтһьн 12:3-14). һьнге Мьльйак'әте Мьрьне һ'әму ньхөрийед мьсьрийа, һьн инсан у һьн жи һ'әйван көштһьн, ле жь сәр малед щьмэ'та Израелр'а «дәрбаз бу» у дәст нәда жь ван т'ө кәси, нәкөшт (Дәрк'әтһьн 12:23-27). Бона ве йәке ве щэжьнер'а дьготһьн Щэжьна Дэрбазбуне.

Щэжьна Нане Шкәва – эв щэжьн ль пәй Щэжьна Дэрбазбунер'а те у жь панздәһ һ'әта бист дөдөйе мәһа Нисане те кьрьне (ль гора салнә'ма иройин жь 2-а һ'әта 9-е Апреле те кьрьне). Эва щэжьна бона биранина хьлазкьрьна мьләте Израел те кьрьне, гава мьләте Израел жь бьндәстийа Мьсьрийа дәрк'әт у чу ви вәлате кө Хвәде дабу ван. Эве щэжьнеда һ'әфт р'ожа нане шкәва (бе һәвиртьр'шк) те хварьне (Дәрк'әтһьн 12:15-20; 13:3-10).

Щэжьна Р'ожа К'әwandьне – бона щьмэ'та Израеле р'ожа һәрә ә'зиз у пироз бу (Йом Киппур бь ибрани). Сале щарәке п'арьстгәһеда Сәрәкк'аһин жь бәр гөнәйед хвә у щьмә'тева бона пақьжбуна п'арьстгәһ у горигәһе хуна һ'әйвана п'ешк'еш дькьр у дьк'әтә Щийе һәри Пироз (Дәрк'әтһьн 30:10; Қануна К'аһинтийе 16:1-34; 23:27; Ибрани 9:6-7).

Щэжьна һ'әфтийа – (Щэжьна Нандьруне – Дәрк'әтһьн 23:16) Хвәде т'әми да щьмә'та Израел, кө р'ожа пашьнә пәй дәстпебуна Щэжьна Дэрбазбунер'а һ'әфт һ'әфтийа һ'әсаб кьн

Бор'и

Qар'итк

у р'ожа пенци щэжнэке жи бькьн. Ве щэжнеда чь кӧ жь дэрэмәтед ван (дэхьлед ван) пешийе дьк'этэ бэр к'елэндийе, данин п'ешк'еши Хвәде дькьрьн (Qануна К'аһинтийе 23:15-21; Жьмар 28:26- 31). Пәймана Нуда ве щэжнер'а дьготьн Р'ожа Пенцийә һ'әсаб, ава готи Пентекост. Чьмки бь зьмане йунани фә'мина Пентекост «пенци» йә (К'аред Шандийа 2:1-41).

Щэжьна һ'олькчекьрне – һәр сал пайизе жь 15-а һ'ә-та 21-е мәһа Тышрийе йә (ава готи йәке Октябрье). Щьһу дьчун сәр р'езед хвә, һ'ольк чедькьрн у ванда

Qотьк

Qьрде Мьсьре

Һ'эфтеке дьман. Щьһуйа эв йэк дькьр, вэки бир банина, кө чава Муса п'ехэмбэр мьлэте Израел жь Мьсьре дэрхьст у эв һ'олькада ман (Қануна К'аһинтийе 23:33-36, 39-43; Қануна Дөщари 16:13-15).

қар'итк – ч'ьвикэкэ бьч'ук э кө дьреж нафьр'э. Хөре ван т'охьм у меш-мор ын. Эвана һелунед хвэ ль сэр әрде чедькьн (Дәрк'әтьн 16:13; Жьмар 11:31-32).

қотьк – һ'әйванэкэ пьч'ук э, кө ч'оле нава к'эвьрада дьминә. Әв нә һ'әлал бу (бьньһер'ә Қануна К'аһинтийе 11:5; Қануна Дөщари 14:7).

қьрде Мьсьре – щөр'әки тәйре нә һ'әлал бу (бьньһер'ә Қануна К'аһинтийе 11:18; Қануна Дөщари 14:17).

Пенщ К'ътебед Муса
бъ зьмане к'ӧрдийа зараве кӧрманщи

Пятикнижие Моисеево
на курманджи-курдском языке
(кириллица)

Pentateuch in Kurmandji-Kurdish
(Cyrillic)

Институт перевода Библии
Лицензия № 01271 от 22.03.2000
101000 Россия, Москва, Главпочтамт, а/я 360
www.ibt.org.ru; ibt_inform@ibt.org.ru

Подписано в печать 01.11.2010
Формат 84×108 ¹/₃₂. Печать офсетная. Усл. печ. л. 24,36
Тираж 3000 экз. Заказ №

Отпечатано в ОАО "ИПК "Ульяновский Дом печати"
432980, г. Ульяновск, ул. Гончарова, 14